

• శ్రీ మ దాంధ్ర

పద్మపురాణము

Acc. NO- 2347

విశ్వరూపము

(చిత్తచింతము)

3/55
Raj

శ్రీమహామాయా గాథా స్థానము

ఇంద్రుని అనుగ్రహమున

విశ్వరూపము

శ్రీమహామాయా గాథా స్థానము

శ్రీ పరమేశ్వరస్వామివారి

అనుగ్రహమున

ప్రకాశము

విశ్వరూపము

విశ్వరూపము

రామాయణము - కావ్యము

1858

[నవవ్యాసముని ప్రకాశము]

• శ్రీ మ దాంధ్ర

పద్మపురాణము

Acc. NO- 2347

విశ్వరూపము

(చిత్తచింతము)

3/55
Raj

శ్రీమహామాయా గాథా స్థావరము

ఇంద్రుని అనుగ్రహమున

విశ్వరూపము

శ్రీమహామాయా గాథా స్థావరము

శ్రీ పరమేశ్వరస్వామివారి

అనుగ్రహమున

ప్రకాశము

విశ్వరూపము

విశ్వరూపము

రామరాజులకు - కావ్యము

1958

[నవవ్యాసముని ప్రకాశము]

శ్రీమదాంధ్రపద్యపురాణము

ప్రథమసంపుటము	క్యాలికోబైండు	8-0-0
ద్వితీయసంపుటము	"	4-0-0
తృతీయసంపుటము	"	5-0-0
చతుర్థసంపుటము	"	6-0-0

Dec. No. 2389

మీ 24. 5. 1911

0. 11. 11

పుస్తకములు దొరకుచోట్లు

శ్రీచిదంబరగ్రంథమాల

రామరావుపేట-కాకినాడ

విద్వాన్ పినుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రి

అంధ్రాధ్యాపకుడు

వేంకటగిరిరాజకళాశాల - నెల్లూరు

ముద్రాపకులు

ప్రభాతప్రెస్సు - నెల్లూరు

శ్రీమదాంధ్రపద్యపురాణము

ప్రథమసంపుటము	క్యాలికొబ్బెండు	8-0-0
ద్వితీయసంపుటము	"	4-0-0
తృతీయసంపుటము	"	5-0-0
చతుర్థసంపుటము	"	6-0-0

A.C.C. No. 2389

మీ 14. 1941
అ. క.

పుస్తకములు దొరకుచోట్లు

శ్రీచిదంబరగ్రంథమాల

రామారావుపేట-కాకినాడ

విద్వాన్ పినుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రి

అంధ్రాధ్యాపకుడు

వేంకటగిరిరాజకళాశాల - నెల్లూరు

ముద్రాపకులు

ప్రభాతప్రెస్సు - నెల్లూరు

భూ మి క

శ్రీపరమేశ్వరకరుణాకటాక్షవీక్షణమున నేటికి శ్రీమదాంధ్రపద్మపురోణము నందుఁ గడపటి దగుచతురసంపుటమును సైతము ముద్రించి ప్రకటింపఁగలభాగ్యము చేకూరినది. కృతికర్త యేతత్పురోణముద్రణకార్యభారమును సోదరుల మైనమామిఁద మోపుటయు నేనును నాసోదరుడు చిరంజీవి విశ్వేశ్వరశాస్త్రియు నాంధ్రమహోదయుల తోడ్పాటుతోఁ గ్రమముగా నాదిభూమిబ్రహ్మఖండములను బ్రథమసంపుటముగను బాతాళఖండమును ద్వితీయసంపుటముగను సృష్టిఖండమును దృతీయసంపుటముగను ముద్రించి ప్రకటించుట సావకలకు వినితచరమ.

ప్రకృతము చతురసంపుటముగా వెలువడినయీయు త్తరఖండమున సకలవిధమానపు లిహపరసౌఖ్యములు చూఱకొనుట కనువగుమార్గము లనేకములు గలవు.

౧. నానాభక్తిస్వరూపకథనమున నెనుబడిమూఁడుపద్యము లున్నవి. కవి దాదాపు ప్రతిపద్యము ననేకోపమాదృష్టాంతములతో నలంకరించి భక్తిసౌందర్యమును బుట్టించి పాఠకహృదయములు పరవశము లగునట్లు చేసియున్నాఁడు. ఒకచిన్నిపద్యము.

గీ. నడుచుచున్నను గనుచున్న నుడువుచున్న, సలిలమును గొనిపోయెడిజనునిమనము
ఘటముననె నిల్చుగతి నుండుఁ గదలకుండ, శ్రీధరునియంద భక్తునిచి త్తవృత్తి.

౨. మార్కండేయయమసంవాదమునందు యమునిధృష్టవచనములలో సకల మానవులు ననుసరింపఁదగినముఖ్యధర్మము లెన్నియో యున్నవి. భక్తిపరవశుఁ డైన మార్కండేయునిధీరసమాధానములు చదువునపుడు శరీరమున గగుర్పాటు గలుగకమా నదు. మత్తకోకిలవృత్తములతోఁ బ్రవర్తించినమార్కండేయునిమృత్యుంజయస్తోత్రము నక్తశ్రోతల నుత్సాహాఘోరికలలో నూఁగించి శివభక్తిపరాకాష్ఠ నందుకొనునట్లు చేయు నున్నది.

మత్తకోకిలము. బాలచంద్రకళావిభూషణభాసమానకపర్దునిన్
వ్యాళరాజగుణోపపన్నసువర్ణై లళరాసనున్
నాళికేక్షణబాణునిన్ గణనాధునిన్ ద్రిపురఘ్నునిన్
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిన్ ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిన్.

3. జాలంధరోపాఖ్యానములోఁ జిత్రవిచిత్రము లైనరాక్షసులమాయోపాయ ములు యుద్ధనైపుణ్యము లోకాతీతజాలంధరపరాక్రమాదులు వర్ణితము లైనవి. బలా సుధదేహఖండములనుండి నానావిధమణు లావిర్భవించుటయు గతప్రాణుఁ డైనబలునిచే ఏకాచార్యుఁడు మాటలాడించుటయు మొదలగుచోద్యములు గలవు.

• ౪. భగవద్గీతయందలియష్టాదశాధ్యాయములకుఁ గూడ మాహాత్మ్యములు మనోహరము లై నకథలతో నిరూపింపఁబడియున్నవి. దీనిని జదివినను వినినను నెట్టివాని కై నను నిత్యము భగవద్గీతాపారాయణము చేసితీరివలయు ననునభినివేశము కలుగును.

౫. భాగవతమహిమ సప్తాహమహిమ మాఘమాసమాహాత్మ్యము వీనియం దద్భుతము లగుకథలు చక్కని వర్ణనములు ననంతము లై నధర్మములు మానసతీర్థములు భౌమతీర్థములు వానిలక్షణములు తారతమ్యములు వాసికారణములు వినరింపఁబడియున్నవి.

౬. ప్రకమారగంధర్వకన్యావర్ణనములు వారిధర్మప్రేమవాదములు గంధర్వకన్యలవిరహవర్ణనము మనోరంజకము లై నభావములతో ముద్దులుగులికెడిపద్యములతో సహృదయహృదయంగమము లై యలరారు చున్నవి. మచ్చున కొకపద్యము.

సీ. నీమానసమునకు నిలుకడయే లేదో, మామీఁద నీకు నమ్మకము లేదో
చిత్తంబులోనికీ జేర నేర్చితి వేమొ, చేరి యీనలకు రానేర వేమొ
యపరాధములు లేనియఁలఁవాణుల నేఁచ, నెఱిగియుఁ బరదూఱు మెఱుఁగ వేమొ
క్రూరాత్ముడవొ సుందరులమానభనమును, దస్కరించెడిమేటితస్కరుడవొ

గీ. మాయ లెఱిగినవాడవొ మాంత్రికుడవొ, మమత లేనట్టివాడవొ మముఁ బరీక్ష
సలుపఁ దలపెట్టితివొ కార్యసాధకుడవొ, పలుకు మొకమాట నాధ నీపైఁడినోట.

౭. ఆదత్తదానుఁ డగువసుబ్రాహ్మణునివిలాపము సువ్రతునివిచారము నెన్ని మార్లు చదివినను దనివీటిఱు పై పెచ్చెంతటిపాపిష్ఠహృదయము నై నను ధర్మప్రవణముగా నొనర్చితిఱును.

౮. శ్రీకుండలవికుండలులవృత్తాంతమునందలిసుగతిదుర్గతి హేతుకర్మకథనమున వచియించిన యమలోకవిశేషము లెల్లరును దెలిసికొనఁదగినవి. దేవద్యుతి చేసినయోగ సారస్తవములో సాంఖ్యచార్వాకాదిమతములసిద్ధాంతములు వాని కన్నింటికిని శ్రీమహావిష్ణువ్రసదే వినియోగ మనుసమన్వయము సాకారనిరాకారసమన్వయవర్ణనములు నత్యద్భుతశైలిలో నడిచి పాఠకుల విజ్ఞానామృతప్రవాహములో నోలలాడించు చున్నవి. ఒక పద్యము.

సీ. కొలుచు చుండెదరు సాంఖ్యులు ప్రధానమునకుఁ, బరుడై ప్రకాశించుపురుషునిఁగను
శ్లాఘించు చుందురు సౌగతుల్ బుద్ధిఁగఁ, దర్శింపతర్కవితర్కములను
ధ్యానించు చుందురు జై నశాస్త్రజ్ఞులు, దేహప్రమాణప్రదీపితునిఁగ
వచియించు చుండ్రు చార్వాకులు యోగవి, ద్యాప్రౌఢభూతచైతన్యముగను

గీ. సచ్చిదానందరూపుని జన్మమృత్యు, వర్జితుని భేదశూన్యుని వాస్తవికుని
నౌపనిషదవచోలక్ష్య మైనవాని, నద్వితీయునిఁ బరుని నవ్యయుని నిన్ను.

౯. త్రిపాద్విభూతి వైకుంఠవ్యూహము క్షీరసాగరవ్యూహము న్యాసమంత్ర మంత్రార్థము మొదలైన వెన్నియో ఘట్టము లపూర్వాద్భుతవిషయబోధకములు జన్మతారకములు శాంతిదాయకములు చిత్తమలాపహరకములు నై యలరారు చున్నవి.

ఈచతుర్సంపుట మాంధ్రదేశమున కలంకారభూత మైనగోదావరీమండలములో జగదుద్ధరణార్థ మై యవతరించి రత్నాద్రియం దధివసించినశ్రీవీరవేంకటసత్యనారాయణ స్వామివారిద్రవ్యసాహాయ్యముతో ముద్రింపఁబడినది. ఈ యుత్తరఖండము శ్రీమహావిష్ణు వును బరదై వముగా నిర్ణయించుటయు దీనిని శ్రీమదన్నవరరత్నాద్రిశ్వరశ్రీవీరవేంకటసత్య నారాయణస్వామి యుద్ధరించుటయుం జూడ శ్రీమన్నారాయణమూర్తి తనమహిమను దానే లోకోద్ధరణార్థ మై యీపురాణముఖమున వెల్లడించికొనినట్లు తోచుచున్నది. ఈయన్నవరదేవస్థానము గలపర్వతము రత్నాద్రి యనియు దేవాలయమునఁ గలయం త్రము త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణయంత్ర మనియుఁ బండితులు పలుకు చుందురు. ఈయంత్రము త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణోపనిషత్తులో విశదముగా నివరింపఁబడి యున్నది. ఈయపనిషత్తుప్రారంభతోపనిషత్తులలో నొకటి. ఇది యద్వితీయబ్రహ్మమును బోధించుమహాోపనిషత్తు. అథర్వవేదమున దేవదర్శి యనుశాఖయం దియ్యది గలదు. ఈయపనిషత్తునం దెనిమిదియధ్యాయములు గలవు. ఈయంత్రము సప్తమాధ్యాయము నందు నివరింపఁబడియున్నది. దీనికిఁ బందొమ్మిదియావరణము లున్నవి. ఆయా యావరణ ములలో సకలదేవతలుం గలరు. ఇట్లు సకలదేవతాసాన్నిధ్యము గలయాయంత్రరాజము నకు శిరోభాగ మగుబిందుస్థానమునం దావరణదేవతాసమష్టిరూపుఁ డగుత్రిపాద్విభూతి మహానారాయణమూర్తి నివసించియుండు నని పైయపనిషత్తు నుడువు చున్నది. ఏతడు పనిషన్నిరూపితయంత్రమే యన్నవరదేవస్థానములోఁ గలయంత్రము. ఆయంత్రమందుఁ బ్రతిష్ఠితుఁ డై నశ్రీవీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామియే త్రిపాద్విభూతిమహానారాయణమూర్తి.

ఇట్టి శ్రీవీరవేంకటసత్యనారాయణస్వామి వారిప్రసాదమున సీమాంధ్రపద్మ పురాణ చతుర్థసంపుటము ముద్రింపఁబడుట కృతకర్తవ్యఫలము. ఈపవిత్రకార్యమున మేము నిమిత్తమాత్రులముగా నుండుటచే మాజన్మములు ధన్యములు.

మా కీచతుర్థసంపుటముద్రణకార్యమునందు సమగ్రముగా సహాయపడి ద్రవ్య మిప్పించినదయ్యార్ద్రహృదయులు డై వభక్తి సమన్వితులు దేవస్థానములడిప్యూటికమీషనరు నగు కీ. శే. శ్రీ సి. వి.యల్. వరప్రసాదరావు. B. A. B. L. గారియెడ మేము సర్వదా కృతజ్ఞులము. వారికి భగవంతుఁడు శాశ్వతవై కుఠనివాసభాగ్యము ననుగ్రహించుఁగాక.

ఈగ్రంథగుణమును బవిత్రతను గ్రహించి మావినతిపత్రము నంగీకరించి ద్రవ్యసాహాయ్యము చేసి స్వీయవంశ క్రమాగత మైనయదారభావమును గనఁబఱచినదేవస్థానధర్మకర్త లగు శ్రీరాజా యినగంటిరాజగోపాలరాయణింగారికి మాకృతజ్ఞతాపూర్వకాభి నందనము లర్పించు చున్నారము.

విషయ సూచీ

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట.
ఒదరికాశ్రమవృత్తాంతకథనము	"	1
జాలంధరాఖ్యానకథనము	"	2
బలాసురవధవృత్తాంతకథనము	"	6
శ్రీశైలవృత్తాంతకథనము	"	23
హరిద్వారమాహాత్మ్యకథనము	"	"
నానాధర్మకథనము	"	30
శ్రీకామహానదీమాహాత్మ్యము	"	31
ఋషిపంచమోద్రావతమాహాత్మ్యము	"	32
కృష్ణాంబు కల్పవృక్షంబుం దెచ్చుట	"	34
సత్యభామ తులాపురుషదాన మొనంగుట	"	"
సత్యభామాపూర్వజన్మవృత్తాంతకథనము	"	35
కార్తికమాసమాహాత్మ్యకథనము	"	36
చోలభూపాలవిష్ణుదాసవృత్తాంతకథనము	"	45
ముద్గలవంశ్యవిశేఖత్వ హేతుకథనము	"	47
జయవిజయవృత్తాంతకథనము	"	48
కృష్ణావేణ్యాదినదీజన్మచరిత్రకథనము	"	49
స్వరదేవతల నెల్ల నదులుగా శపించుట	"	"
అదత్తపుణ్యపాపప్రాప్తికథనము	"	50
చతురశీతినరకకథనము	"	53
పార్వతి దేవతలను వృక్షములుగా శపించుట	"	54
అశ్వత్థస్థంభయోగ్యవారకథనము	"	"
మాసోపవాసవ్రతవిధానకథనము	"	58
జాగరలక్షణకథనము	"	60
నానాభక్తిస్వరూపకథనము	"	63
విష్ణుతీర నామకథనము	"	69
వేదవేదీమాహాత్మ్యకథనము	"	70
సాభమతీమాహాత్మ్యకథనము	"	71
బ్రహ్మచారితీరమాహాత్మ్యము	"	72
వికీర్ణతీరమాహాత్మ్యము	"	73

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌర
శ్వేతతీర్థమాహాత్మ్యము	"	73
గణతీర్థమాహాత్మ్యము	"	74
అగ్నితీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
హిరణ్యాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	75
అప్పరస్తీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
ధర్మతీర్థమధురాతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
కంబుతీర్థమాహాత్మ్యము	"	76
కపితీర్థమాహాత్మ్యము	"	77
ఏకధారతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సప్తధారతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
మయతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
బ్రహ్మవల్లీతీర్థమాహాత్మ్యము	"	78
వృషతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
సంగమేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
రుద్రమహాలయతీర్థమాహాత్మ్యము	"	79
ఖడ్గతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
చిత్రాంగవదనతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
చందనతీర్థమాహాత్మ్యము	"	80
జంబుతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
ఇంద్రగ్రామతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
బాలాపతీర్థమాహాత్మ్యము	"	83
కావ్యతీర్థమాహాత్మ్యము	"	84
ఖడ్గధారతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
దుర్గాశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	"	86
చంద్రతీర్థమాహాత్మ్యము	"	87
సింహులూడతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
నింబార్కతీర్థమాహాత్మ్యము	"	88
సిదతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
తీర్థరాజమాహాత్మ్యము	"	89
సోమతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
కాపోతతీర్థమాహాత్మ్యము	"	"
గోతీర్థమాహాత్మ్యము	"	90

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
కాశ్యపతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
భూతాలయతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
ఘటేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	”	91
నైద్యనాథేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
దేవతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
చండేశతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
గాణపత్యతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
వార్త్రాక్షిసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
భద్రాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	”	93
వారాహతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
సాగరసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
ఆదిత్యతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
నీలకంఠతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
దుర్గాసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము	”	”
నృసింహతీర్థమాహాత్మ్యము	”	94
గీతామాహాత్మ్యకథనము	”	95
గీతాప్రథమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	96
గీతాద్వితీయాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	97
గీతాతృతీయాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	99
గీతాచతుర్థాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	100
గీతాపంచమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	101
గీతాషష్ఠాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	102
గీతాసప్తమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	103
గీతాష్టమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	104
గీతానవమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	105
గీతాదశమాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	107
గీతైకాదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	109
గీతాద్వాదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	113
గీతాత్రయోదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	114
గీతాచతుర్దశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	115
గీతాపంచదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	117
గీతాషోడశాధ్యాయమాహాత్మ్యము	”	118

• చిషయము

ఉత్తర ఖండము

పౌరట

గీతాసప్తదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము

”

119

గీతాష్టాదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము

”

120

భాగవతమాహాత్మ్యము

”

121

కాళిందీమాహాత్మ్యము

”

136

ఇంద్రప్రస్థమాహాత్మ్యము

”

137

దిలీపచరిత్రకథనము

”

141

ఇంద్రప్రస్థద్వారకామాహాత్మ్యము

”

149

ఇంద్రప్రస్థకోసలూతీరమాహాత్మ్యము

”

152

ఇంద్రప్రస్థమధువనమాహాత్మ్యము

”

157

ఇంద్రప్రస్థబడరికాశ్రమమాహాత్మ్యము

”

153

ఇంద్రప్రస్థహరిద్వారమాహాత్మ్యము

”

165

ఇంద్రప్రస్థపుష్కరతీరమాహాత్మ్యము

”

166

ఇంద్రప్రస్థప్రయాగమాహాత్మ్యము

”

163

ఇంద్రప్రస్థకాశీమాహాత్మ్యము

”

169

ఇంద్రప్రస్థగోకర్ణతీరమాహాత్మ్యము

”

170

ఇంద్రప్రస్థవకాచీమాహాత్మ్యము

”

”

ఇంద్రప్రస్థపర్వతీరమాహాత్మ్యము

”

171

మాఘమాసమాహాత్మ్యము

”

172

విధ్యాధరవృత్తాంతకథనము

”

174

పురూరవోవృత్తాంతకథనము

”

175

మృగశృంగమహర్షి వృత్తాంతకథనము

”

176

ధర్మగుప్తవృత్తాంతకథనము

”

178

యమలోకవృత్తాంతకథనము

”

180

అష్టావింశతికోటినిరకకథనము

”

183

పుష్కరబ్రహ్మణవృత్తాంతకథనము

”

186

శంబూకవధవృత్తాంతకథనము

”

188

సాందీపనివృత్తాంతకథనము

”

190

మృగశృంగవివాహకథాకథనము

”

191

సౌభరివృత్తాంతకథనము

”

192

మృకండువృత్తాంతకథనము

”

194

మార్కండేయవృత్తాంతకథనము

”

195

మార్కండేయయమసంవాదము

”

197

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
మృత్యుంజయస్తోత్రము	"	198
మాఘస్నానార్హ తీర్థకథనము	"	200
మానసతీర్థకథనము	"	"
సువ్రతబ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము	"	201
సువ్రతునివిచారము	"	202
భీమసేనవృత్తాంతకథనము	"	206
శివరాత్రిమాహాత్మ్యము	"	207
ఋషీకావృత్తాంతకథనము	"	211
శ్రీకుండలవికుండలవృత్తాంతకథనము	"	212
సుగతిదుర్గతి హేతుకర్మకథనము	"	216
ఆతిథ్యమహిమము	"	228
కాంచనమాలినీచరిత్రకథనము	"	231
ఇంద్రశాపమోక్షచృత్తాంతకథనము	"	232
కాశీబ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము	"	234
గంధర్వకన్యావిప్రశాపకథాకథనము	"	237
వీరసేనభద్రకవృత్తాంతకథనము	"	246
దేవద్యుతివృత్తాంతకథనము	"	"
యోగసారస్తవము	"	247
మహావిష్ణునృ దేవద్యుతికిఁ బ్రత్యక్ష మగుట	"	249
యోగసారస్తవమాహాత్మ్యకథనము	"	250
చిత్రమహారాజవృత్తాంతకథనము	"	251
వసుబ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము	"	253
వింధ్యాధిపతిత్పురోహితవృత్తాంతకథనము	"	256
గంధర్వకన్యావిప్రశాపమోక్షకథనము	"	260
మాఘమాహాత్మ్యపఠనశ్రవణఫలకథనము	"	262
లక్ష్మీనారాయణమంత్రకథనము	"	"
ప్రపన్నస్వరూపకథనము	"	263
వైష్ణవమంత్రదీక్షావిధానకథనము	"	264
వైష్ణవధర్మకథనము	"	266
వైష్ణవభక్తిస్వరూపనిరూపణము	"	"
ద్వాదశశుద్ధిస్వరూపనిరూపణము	"	267
పంచవిధవిష్ణుపూజాస్వరూపనిరూపణము	"	"

విషయము	ఉత్తరఖండము	పౌరట
విష్ణుపూజాఫలకథనము	"	267
• విష్ణుచక్రనామనిరూపణము	"	"
• విష్ణుచక్రాంతసప్తకథనము	"	"
• ఊర్ధ్వపుండ్రమాహాత్మ్యకథనము	"	269
• ఊర్ధ్వపుండ్రధారణవిధానకథనము	"	269
• గోపీచందనమాహాత్మ్యధారణవిధికథనము	"	271
ద్వాత్రింశదపరాధస్వరూపకథనము	"	272
న్యాసమంత్రమంత్రార్థకథనము	"	273
ఏకపాద్విభూతిస్వరూపకథనము	"	276
త్రిపాద్విభూతిస్వరూపకథనము	"	"
వైకుంఠవ్యూహకథనము	"	"
నారాయణాంతర్యామ్యవస్థాకథనము	"	279
నారాయణవిభవావస్థాకథనము	"	"
నారాయణపరావస్థాకథనము	"	"
విష్ణులోకవ్యూహకథనము	"	280
శ్వేతద్వీపవ్యూహకథనము	"	281
క్షీరసాగరవ్యూహకథనము	"	"
దశావతారచరిత్రకథనము	"	282
వైష్ణవసపర్యామార్గకథనము	"	338
వైష్ణవభక్తదాసైకాంతిపరమైకాంతిస్వరూపనిరూపణము	"	340
ఈశ్వరపాపండువేషహేతుకథనము	"	343
తామసశాస్త్రస్మృతిపురాణనిరూపణము	"	344
పరదైవనిరయకథనము	"	345
పద్మపురాణపఠనశ్రవణాదిఫలకథనము	"	347

శ్రీ మదాంధ్రపద్మపురాణము

ఉత్తర ఖండము

కాశహస్తివరదా

కాకోదరభూష నిత్యకళ్యాణగుణా

నీక చిదంబరరచిత

శ్లోకప్రియ విశ్వనాథ సురుచిరగాథా.

1

వ. నై మిహారణ్యంబున శౌనకుండు మహర్షి బృందసమేతుం డై పద్మపురాణశేషము
దెల్పు మని యడుగుటయు నత్తపోధనునకు సూతుం డిట్లనియె.

2

ఆ. మునివరేణ్య వినుము మును నారదుడు రజ, తాచలమున కేగి హరున కెఱిగి
బదరికాశ్రమప్రభావంబు నడుగంగ, నమ్మహర్షి కీర్తు లనియె శివుడు.

3

—: బదరికాశ్రమవృత్తాంతకథనము :—

ఆ. ఉర్విలోన నద్రు లొకలక్షయును నిర్వ, దేనువేలు గలవు వానిలోన
నధికపుణ్య మైనయది యొకబదిరికా, శ్రమమహీధరంబ సంయమింద్ర.

4

క. నరనారాయణు లనియెడి, పరమపురుషు లుండి రచట బాండురవర్ణ
త్తరుఁ డొక్కఁడు కృష్ణవర్ణ, త్తరుఁ డొక్కఁడు వారు లోకధారణదక్షుల్.

5

సీ. అచ్చటఁ గలవు ఋష్యాశ్రమంబులు పెక్కు, నసియింతు రచట దేవతలు సతము
వినఁబడు నిరతంబు వేదఘోషము లందు, నగ్నిహోత్రము లుండు నచట నెప్పుడు
నుత్తరాయణమున నొనరింపఁబడు మర్త్య, పూజ యాదేవతాపుంగవులకు
నలవిగా దొరులకు నరుగ నచ్చొట్టు దక్షి, నాయనంబున హిమవ్యాప్త మగుట

గీ. నమ్మహాదేవతలదర్శనమ్మువలన, జన్మశతకోటిపాతకసంఘ మెల్ల
భస్మ మైపోవు ఊణములోపలనె తరమె, బదరికాశ్రమతీర్థప్రభావ మెన్న.

6

ఆ. అచట నలకనంద యనుగంగలోపల, స్నాన మాచరించినను నశేష
విశ్వసేవ్యుఁ డై నవిశ్వేశ్వరుని నట, జూచినను సమస్తశుభము లొదవు.

7

క. చలిపితి నే నొకపరి నా, స్థలమున నొకవత్సరంబు తపమును దాన
సులభంబుగ నాయెడుటను, నిలిచెను నారాయణుండు నిజరూపముతో.

8

- సీ. అపుడు నేను బ్రసన్నుడై నగోవిందుని, దిలకించి హర్షంబు మొలకలెత్త
సాష్టాంగవందనం బాచరించితి దాని, కచ్యుతుం డెడఁద నాహ్లాద మొంది
యీశ క్షోరుము వరం బిచ్చెద నావుడు, వాంఛించితిని నేను వరయుగంబు
విష్ణుభక్తుండ నై వెలయునట్లును ముక్తి, దాతృత్వమును నేను దాల్చునట్లు
- ఆ. నామనోరథంబునకు సంతసము నొంది, వాసుదేవుఁ డట్లై వరము లొసఁగె
నదియె మొదలు గాఁగ హరిభక్తిపరుడ నై, యేను ముక్తి శ్రితుల కిచ్చుచుంటి.
- వ. అని నుడువుటయు నారదుండు సంతోషించుచుఁ దదనుమతిం గొని పాండవులం
జూచువేడ్కతోడఁ గామ్యవనంబునకుం జనియె. 10
- సీ. అపుడు పాండవు లెల్ల నమరతపస్వికి, సముచితపూజలు సలుపుటయును
వారిభక్తికి మెచ్చి నారదుం డాశీర్వ, దించెఁ దద్దుఃఖంబు దీఱునట్లు
ధర్మజుం డప్పు డాతనిఁ జూచి మహనీయ, తెలుపు మేకర్మంబువలన మాకుఁ
గాననవాసదుఃఖము సంభవించెనొ, నాఁగ నిట్లనియెను నారదుండు
- గీ. ధర్మజ యెవండు సుఖ భవోదధిని గూలి, పరితపించెడివారిలో నరసిచూడఁ
గానరాఁ డొక్కఁడును సుఖ కడకు నాకు, దేహములను ధరించినదేహులందు. 11
- సీ. ప్రత్యక్షుడై వ మై పరగుసూర్యుడై సుఖ, యన్న రాహుగ్రస్తుఁ డయ్యె నతఁడు
రవిబింబము గ్రసించురాహువై సుఖ యన్న, హరి చక్రమునఁ ద్రుంచె నతనిశిరము
చక్రధరుం డై నశౌరియె సుఖ యన్న, నునిచె జాలంధరుం డుదధి నతనిఁ
జక్రి నోడించిన జాలంధరుడై సుఖ, యన్న నీశ్వరహతుం డయ్యె నతఁడు
- గీ. నావుడు యుధిష్ఠిరుండు మానసమునందు, విస్మయము నొంది మునివర్య వేడ్క గలిగె
వినఁగ జాలంధరునిచరిత్రను వచింపు, మనుటయును నిట్లు లనియె నయ్యమరపశాని. 12

—: జాలంధరాఖ్యావకథనము :—

- సీ. వినుము ధర్మజ తెల్పెదను ము న్నొకప్పుడు, సపరివారముగను శతమఖుండు
కైలాసమున కేగి నీలకంఠునియొద్ద, నద్భుతంబుగను నాట్యంబు సేసె
దానికి శంకరుం డానందభరితుఁ డై, వాసవ క్షోరుము వరము ననియె
వంతట వాసవుం డతిగర్వమును బొంది, హఠసన్నిభునితోడ నాజి గోరె
- గీ. గాలకంధరు డాతనిగర్వమునకు, నాత్మలోఁ గ్రోధ ముదయింప నణఁచి దాని
నప్పటికిఁ బైకి నవ్వుచు నమరనాథ, వరము నిచ్చితి నట్లై నీ వరుగు మనియె. 13
- వ. అంతట మహేంద్రుండు సంతోషించుచు సపరివారంబుగాఁ ద్రిదివంబునకుం జనియె.
- క. ఆతఁడు పోయినవెంటనె, చేతంబునఁ గ్రోధ మెచ్చి శితికంఠునకుఁ
భూతములు బెగడ మూర్తీ, భూతం బయి నిలిచె హరుఁడు పొడగని దాని. 15
- సీ. క్రోధంబ సింధువార్ధులకు వేగమె యాత్మ, జాతుండ వై నీవు జనన మంది
యమరనాథునిగర్వ మణగింపు మని యాజ్ఞ, యీయంగ నాక్రోధ మేగి యపుడ

- యబ్ధిసింధునదీసమాగమవేళను, బొడమెను వారికిఁ బుత్రుఁడుగను
నాకుమారుఁడు పుట్టినప్పు డేడ్చినయేడ్పు, వలనఁ గంపించె భూవలయ మెల్ల
గీ. నిండె జగముల నెల్లఁ దన్నినద మపుడు, చెడుటను సమాధిముద్ర నిశ్చేష్టుఁ డగుచుఁ
గొంతసే పుండి యావలఁ గుతలమునకు, హంసయానంబుతో బ్రహ్మ యరుగుదెంచి.
- గీ. అది పయోనిధిగరన మని తలంచి, యబ్ధికడ కేగి యతనిచే నర్చ నొంది
జలధి నీ వేల గరింపవలసివచ్చె, నెల్లలోకంబులును దల్లడిల్లఁ జెపుమ. 17
- సీ. అనవుడు వార్ధి యి ట్లనియె లోకేశ సీ, యాజ్ఞలో వ ర్తించునట్టినేను
గంపింప లోకముల్ గరింతునె మదాత్మ, భవుఁ డేడ్చె నిపుడె యుద్భవము నొంది
యేమి యేడుపొ యిది యెఱుఁగంగరాదాయె, రక్షఁపట్టుము లోకరక్షకుఁడవు
నా విని తత్పత్ని నందనునిం గొని, వచ్చె సింధువు మ్రొక్కి వనజజునకుఁ
గీ. గూరుచుండంగఁ బెట్టె నాకొడుకుఁగుట్ట, నజునితోడమీఁద నంత నాయర్భకుండు
బ్రహ్మగడ్డము గట్టిగాఁ బట్టుకొనఁగ, నజుడు విడిపించుకొన లేక యటవ సాగె. 18
- గీ. అంత నుద్వేగమున లేచి యబ్ధి యాత్మ, బలము నెల్లను వినియోగపఱిచి యెల్ల
కడకు విడువంగఁజేసె నక్కొడుకుకేలు, స్రష్ట యప్పుడు మిగుల విస్మయము నొంది.
- వ. ఆయర్భకునకు జాలంధరుం డనునామకరణంబు గావించి సంతోషంబున ననేకవరంబు
లొసంగి హంసయానారూఢుం డై నిజనివాసంబునకుం జనియె. 20
- సీ. అంతటఁ గ్రమముగా నాయర్భకుఁడు వృద్ధి, నొందుచు బలవృద్ధిఁ బొందు చుండ
నాటలాడుచును హర్యక్షవారణవరా, హాదులతోడ నత్యద్భుతముగఁ
బడఁగొట్టుచును వ్యోమపథమున కెగిరి ఖే, చరవిమానములను ధరణిమీఁదఁ
గంధి యెల్లను నల్లకల్లోలముగ నీడు, లాడుచు సత్త్వంబు లంత మొందఁ
గీ. గడపి బాల్యంబు యశావనాక్రాంతకాయుఁ, డై విరాజిల్లుచుండంగ నపుడు శుక్రఁ
డరుగుదెంచి పయోధియభ్యాశమునకుఁ, దత్సపర్యాప్రతుష్టచేతస్కుఁ డగుచు. 21
- సీ. అనఘ జంబుద్వీపమున నుండె నొకమహా, పీఠంబు యోగినీప్రీతిదంబు
మును నీవు దానిని ముంచితి వది నేడు, జాలంధరునకు రాష్ట్రముగ నిమ్ము
దానిలో నుండి యీతం డభేద్యుండు గా, నెల్లజగంబుల నేలఁగలఁడు
నావుడు వారిధి నందనప్రేమంబు, వలన నాదేశంబు వదలిపెట్టె.
- గీ. నంతటఁ ద్రిశతయోజనాయతీయును శత, యోజనవిశాలతయుఁ గల్గియుండినట్టి
యాస్థలంబున వసియించి యచట నేరు, పఱుచుకొనియెను నొకవివ్యప త్తనంబు. 22
- వ. ఆస్థలంబు జాలంధరదేశం బనియును నాపురంబు జాలంధరపురం బనియును నమ్మహా
పీఠంబు జాలంధరపీఠం బనియును దన్నామంబున విశ్రుతంబు లయ్యె. సాగరుం
డాత్మోదరోద్భవం బగుమహాపద్మసహస్రసైన్యంబును శుక్రకుండు సమస్తశస్త్రాస్త్ర
విద్యలును జాలంధరునకుఁ బ్రీతిపూర్వకంబుగా నొసంగిరి. 23

- గీ. అపుడు శుక్రోపదేశంబు ననుసరించి, వర్తిలుచు వాడు పాతాళవాసులైన
దానవుల నెల్ల రావించి తనసమక్ష, మందు నుంచికొనియె బలం బగ్గలింప. 24
- గీ. అట్లు సైన్యంబు సమకూడినంత శుంభుఁ, డనునిశాచరవరుని సైన్యాధిపతిగఁ
జేసి జాలంధరుఁడు తనసేమ నెల్ల, నేలఁ దొడఁగెను నిజధాటి కెదురు లేక. 25
- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగంగఁ గ్రొంచప్ర, సాదముననుజేసి స్వర్ణ యనెడి
యప్పరసకుఁ బుట్టినట్టిబృందను బెండ్లి, యాడె శుక్రునాజ్ఞ నబ్ధిసుతుఁడు. 26
- ఆ. అట్లు పెండ్లియాడి యఖిలజగన్మోహ, నాంగి యైనబృంద నబ్ధిసూనుఁ
డామెతోడఁ గూడి యఖిలసౌఖ్యములను, ననుభవించు చుండునట్టితఱిని. 27
- సీ. దైత్యగురుండు తత్సవిధంబునకు వచ్చి, యతనియదృష్టంబు నభినుతింప
నది విని సోత్సాహుఁ డగుచు నబ్ధిసుతుండు, కావ్యుని నెంతేని గౌరవించి
యాచార్య యమరుల కాధిక్య మేర్పడ, నేమి కారణమొ నా కెఱుంగఁ జెపుమ
యని యడుగుటయు శుక్రాచార్యుఁ డనురకా, ర్యంబు సాధింపంగ నద నెఱింగి
- గీ. వినిచి క్షీరాబ్ధిమథనగాఢను సుపర్వ, లందులోఁ బుట్టినమహాపదార్థములను
నపహరించినకతమున నధికు లైరి, యని నుడివి యూర కుంటయు నతఁడు కనిసి. 28
- సీ. దుర్వారణు డనుదూతను రావించి, యెల్లరు వినఁగఁ దా నిట్లు లనియె
దూత దుర్వారణ తూర్ణంబుగను నీవు, చని దివంబునకు వాసవునిఁ గాంచి
తెలుపుము నావాక్యములుగ వానికి నిట్లు, జాలంధరుఁడ నేను శక్ర వింటె
నాపితృవృక్షంబు పయోర్జ్వలము వానిని మీరు, ద్రచ్చి తద్గతపదార్థముల నెల్ల
- గీ. నపహరించితి రనుమాట యిపుడు నాకుఁ, దెలిసె నవి యన్నియును నేడు తెచ్చి యిచ్చి
స్వర్గమును వీడి పొమ్ము నిరరులతోడ, నాశ గల దేని బ్రతుకుపై నాత్మలోన. 29
- క. అనవుడు దుర్వారణు డా, తనియాజ్ఞ ను శిరమునంను దాల్చి రయమునక
జని దివమున కింద్రునిఁ గనుఁ, గొని వార్ధిసుతోక్తు లెల్లఁ గొంతక తెలిపెన్. 30
- సీ. అపుడు నవ్వి మహేంద్రుఁ డతని కిట్లనియె దు, ర్వారణ మామకవాక్యములను
వినిపింపు మబ్ధిసూనున కిట్లు సాగర, నందన క్రోధంబు నొంద నేల
నాశత్రు వై నమైనాకుండు దాఁగంగఁ, దనకుక్షిలోపలఁ దాఁ వొసంగె
జగముల దగంబు సలిపినబడబాగ్ని, దాఁగంగఁ దనలోనఁ దావు నిచ్చె
- గీ. ధర్మవిద్యేషు లై నట్టిదానవులకు, నాశ్రయం బయి క్షీరదధ్యాజ్యములను
గోరకయె యియఁ దొడఁగె నాకారణముల, క్షీరపాథోనిధిని మధించితిమి మేము.
- గీ. హీనగుణములు గలిగినహేతువుననె, సింధునాధుని మున్ను శోషిల్లఁ జేసె
గుంభజన్ముఁడు గూడ దుర్గుణుల సైఁద, ఊణములో భస్మ మైపోవె జగములెల్ల.
- క. కావున వ్యర్థంబుగ మా, తో వైరముఁ బూని నీవు దుర మొనరింప
గా వచ్చుపక్షమున సు, రీవారంబుగను న్నతరించెదవు సుమీ,

- క. అని చాలించుటయును గ్ర, కున్ దుర్వారణుడు వచ్చి త్తోణీసలికిన్
వినిపించె బూస గ్రుచ్చిన, యనువున జాలంధరునకు హరిభాషణముల్. 34
- గీ. ఆమ హేంద్రునివచనంబు లాలకించి, మండిపడి లయకాలరుద్రుండువోలె
నబళతకోటిదై త్వసై న్యంబుతోడ, హంసకోటియుతవ్యోమయాన మెక్కి. 35
- సీ. ప్రస్థితుం డై మందరంబునకుం జేరి, ప్రథమదినమున నాపర్వతమును
ఖండించి ముక్కముక్కలుగ రెడవనాడు, మేరుభూధరమును జేరి దాని
జెండాడి కూల్చి తచ్చిఖరంబులను దాని, పై నున్నవనములు పాడుచేసి
యచ్చట నుండుసిద్ధాంగనాజనముల, వ్రతభంగములు గాంగ గుతిలపటిచి
- గీ. పిమ్మట సుమేరుమేదినీధ్రమ్మునాల్గు, దెసలు చెల్లాచెదరు చేసి దిక్పతులను
దుప్పదూలంగ గొట్టి ఖద్యోతవిధుల, త్రోవ లరికట్టి చెఱుపై దేవతలను. 36
- క. అంతట దేవత లెల్లరు, జింతాకులహృదయు లగుచు జిత్తంబుల దై
త్యాంతకుని శరణు వేడంగ, నంతరమున నెఱిగి శార్జ్జి యమరావస్థ. 37
- ఉ. తాలిచి చేతఁ జక్రమును దార్చుని నెక్కి సుపర్వతోటికిన్
మే లొనగూర్చ నెంచి గమనింపఁ గడంగుచు నుండ నంతలో
శ్రీలలితాంగి శార్జ్జి దరి జేరి మనోహర నాసహోదరుం
డాలమునన్ భవన్నిహతుఁ డౌ నని భీతి జనించె నెమ్మదిన్. 38
- క. అనవుడు మాధవుడు వరా, నన భీతిల వలదు పొమ్ము నావుడు హరం
బునఁ జనియె లక్ష్మీ యుతటఁ, జనుడెంచె మురాంతకుండు స్వర్గంబునకున్. 39
- ఆ. అపుడు వజ్రపాణి యుపగతధైర్యుఁ డై, యబ్ధిసుతునితోడ నాహవంబు
సలుప నిశ్చయించి స్వబలంబుతోఁ గూడి, నిలిచెఁ జక్రధరునినికటమందు. 40
- వ. అంతట గోవిందుండు సకలామరసైన్యంబుతోడం గూడి జాలంధరునిపై దాడివెడలు
టయు జాలంధరుండు సకలదైత్యసైన్యసమేతుండై మాధవునితోడ యుద్ధంబునకు
సిద్ధంబయ్యె.
- ఆ. అపుడు మేరుమందరావనిధరమధ్య, భూమి యయ్యె యుద్ధభూమి యుభయ
పక్షసైన్యములకుఁ బ్రారంభ మొనరించి, రని నొనర్ప దితిజు లదితిజులును. 42
- క. వారలవీరధ్వనులను, వారలశరవర్షములను వ్యాప్తం బగుటన్
బోరుకొనఁదొడఁగె ధర ది, గ్వారణములు గీతవెట్టఁ గడఁగెన్ భీతిన్. 43
- క. ప్రదరాసిముఖాయుధముల, విదళితు లై యుభయపక్షవీరులు గూలన్
నదు లయి రక్తము పాఱెన్, గదనక్షితి యరుణజలధిగాఁ గనఁబడియెన్. 44
- గీ. అధిపుఁ డగుటను రాజయత్నోమయంబు, సకలరోగంబులకును దానికి యముండు
ప్రభు వగుట సర్వరోగముల్ ప్రబలి ఘోర, యుద్ధ మనురులతోఁ జేసి యోడి పాఱె.

—: ఐతా సురవధవృత్తాంతకథనము :—

- క. అంతట బలాసురుండు ది, గంతము లదరంగ నార్చి యనిమిషబలమున్
వింక్షగను జయించి శచీ, కాంతునిపై కుటికై బ్రళయకాలుడువోలెన్. 46
- సీ. అపు డింద్రుఁ డతనిపై నఖిలాస్త్రముల నేయ, నవి విశీర్ణము లయ్యె నతనిఁ దాఁకి
యంతట నతిబలుం డగుబలుం డమరేంద్రు, నురమును మోఁదె ముద్గరముతోడ
దానికి సురపతి తాళఁ జాలక యార్చె, నది గని పకపక నసుర నవ్వె
నానవృత్తోఁ దదాస్యమునుండి విస్మయ, కరము గాఁగను మా క్తికములు రాలె
- గీ. నది విలోకించి వాసవఁ డడలి వాని, విక్రమమునకు యుద్ధాశ విడిచి యతని
నుతి యొనర్పంగఁదొడఁగె నమ్భుతము గాఁగ, దానికి బలాసురుండు సంతసము నొంది.
- గీ. ఇంద్ర నీవాఁచితార్థంబు నిచ్చువాఁడఁ, గోరుకొను మన జంభాసురారి దైత్య
నాధ నీమే నొసంగుము నాకు ననుడు, నాతఁ డిచ్చితఁ బుచ్చుకొ మ్మనియె నంత.
- వ. పురందరుండు వజ్రంబుచే నయ్యసురునిదేహంబు వ్రక్క లొనరింపఁ బ్రథమఖండంబు
కనకాచలంబునందును ద్వితీయఖండంబు హిమాచలంబునందును దృతీయఖండంబు
గోనగంబునందును జతుర్థఖండంబు దేవనదియందును బంచమఖండంబు మందరపర్వ
తంబునందునుం బడియె. తచ్చరీరావయవంబు లన్నియు రత్న బీజత్వముం జెందె.
తదసికణంబులు షట్కోణాకారమణు లయ్యె. లోచనంబులవలన నింద్రనీలంబులును
శ్రోత్రంబులవలన మాణిక్యంబులును రక్తంబువలనఁ బద్మరాగంబులును మేదస్సువలన
మరకతంబులును స్ఫటికంబులును జిహ్వవలనను మాంసంబువలనను బ్రవాళంబులును
దంతంబులవలన మాక్తికంబులును నాదంబువలన వైడూర్యంబులును జనియించె.
ద్విపేంద్రజీమూతవరాహభేకమత్స్యహిశుక్త్యంబుధివేణుజాతంబు లగురత్నంబుల
కన్నింటికిని నివియె జన్మస్థానంబులు. సితవృత్తగురుస్నిగ్ధకోమలనిర్మలరూపషడ్గుణ
యుక్తం బగునది మాక్తికంబు. దానిని హటుకఖచితంబు గావించి ధరించె నేని
సర్పగ్రహదారిద్ర్యాదిభయంబు కలుగ నేరదు. పురీషంబువలనఁ గాంస్యంబును వీర్యంబు
వలన రజతంబును మూత్రంబువలనఁ దామ్రంబును సంగోద్వర్తనంబువలనఁ బిత్తలంబును
నఖంబులవలనఁ గనకంబును నుత్పన్నంబు లయ్యె. 49
- క. బలదై త్యునిసాహసమును, వలదె ప్రశంసింప సహజవై రుల కై నన్
గలదె యదేయం బనునది, తిలకింపఁగ నెందు నేని ధీరాత్ములకున్. 50
- గీ. అంధునకుఁ బద్మపత్రాయతాక్షిపగిది, మధురసంభాషణమువోలె బధిరునకును
శవమునకుఁ బుష్పమాలికచందమునను, వ్యర్థము కదర్చునకుఁ గలయర్థ మెల్ల. 51
- గీ. నఱకు చున్నను గత్తి కంతమునఁ బెట్టి, దుర్హృదులను ననుగ్రహింతురు మహాత్ము
లంబుధిని జేర్చవె సహత్ను లై నఁ గూడ, శైలతటనుల గంగాది శైవలినులు. 52

- క. పరహితతత్పరు లగున, త్పురుషులు స్వవినాశకాలమునను వికృతి నొం
దరు ఛిన్నం బగు చున్నన్, బరశువునకు నీడె చందనద్రువు తావిన్. 53
- గీ. అనుపకారుల కుపకార మాచరించు, నట్టివారలె సాధువు లాత్మకార్య
వశమునను జేయుదురు దుష్టవర్తనులును, బరుల కుపకారముల నది పాటి యగునె.
- సీ. అంతట వజ్రచే హతుఁ డయ్యె బలదాన, వాగ్రణి యనుపల్కు లాలకించి
విలపించుచును వానివెలది ప్రభావతి, శీఘ్రంబుగను రణక్షితికి వచ్చి
యటఁ బడియున్న బలాసురకాయంబు, వీక్షించి యేడ్చుచు వెక్కి-వెక్కి
నాధ నీనోటను నా కొకమాట చె, ప్పక యున్న విడుతు నాసాణములను
- గీ. నని కృతాత్మతనూపరిత్యాగబుద్ధి, యగుచు నుండంగ నీక్షించి యబ్ధిసుతుఁడు
దానవాచార్యుని మహత్మ వీని నెట్లు, లేని బ్రతికింపు మన శుక్రుఁ డిట్లు లనియె. 55
- క. కోరి మరణంబు నొందిన, వారిని బ్రతికింప నాకు వలనుపడదు నీ
కోరికినిజేసి యబ్ధికు, మారక యొకసారి వీని మాటాడింతున్. 56
- క. అనవుడు జాలంధరుఁ డి, ట్లనియెను గురువర్య చేయు మట్టలె నాఁగన్
దనుజాచార్యుండు విలో, చనములు మూసికొని ధ్యానసంస్థితఁ డయ్యెన్. 57
- గీ. అట్లు ధ్యానించు చుండ నిశాటగురుఁడు, బలముఖోద్ధత మై యొక్కపలుకు సాధ్వి
లీన మొనరింపు మింక నీమేను మామ, కావయవములలోపల నని శమించె. 58
- వ. అంతట నామాట యాదేశంబుగం గై కొని ప్రభావతి తత ణంబ నదీరూపముం బడసి
బలాంగవిలీన యగుచు సుమేరువునకుఁ బూర్వవాహిని యై ప్రవహింపందొడంగె.
దానంజేసి తత్తోయంబున రత్నంబుల కెల్ల నుత్తమకాంతి యేర్పడియె. 59
- క. అంతట జాలంధరుఁ డ, త్యంతక్రోధమున రేగి యనిమిషులను వి
క్రాంతిమెయిం గూల్చి శచీ, కాంతునిపై నిశితసాయకంబుల నించెన్. 60
- క. అపు డాశరముల నెల్లను, నిపుణంబుగఁ ద్రుంచి యమరనేత స్వనారా
చపరంపర నంబుధిసుతు, నిపయిన్ గురియించె భూరినిశితాశుగముల్. 61
- సీ. ఆబాణముల నెల్ల నబ్ధిసూనుఁడు హస్త, ములఁ బట్టి ముక్క-ముక్కలుగఁ జేసి
యింద్రునిపైఁ గురియించె నత్యద్భుత, శక్తియుక్తము లై నసాయకముల
నవి తాకి వాసవుం డ ట్టిట్లు లయి చేష్ట, లుడిగి రథంబుపై నొఱగి వ్రాలె
నది చూచి యాకసం బంట నార్చెఁ బయోధి, నందనుం డాసింహనాదమునకు
- గీ. వాసవుఁడు లేచి దిగ్గన వాని నపుడె, యంతమొందింపఁ దలచి వజ్రాయుధమును
వై చుటయుఁ బట్టుకొని దాని వార్ధిసుతుఁడు, వజ్రని వధింప బిరబిర వచ్చు చుండ.
- గీ. అపుడు గడగడలాడుచు నమరనేత, స్వందనమునుండి దిగ్గనఁ గ్రింది కుఱికి
యొక్కపరువున దై త్యారియొద్ద కరిగి, పట్టుకొనియెను దత్పాదపద్మములను. 63

వ. అంతట జాలాధరుండు పురందరునిరథంబు నధిష్ఠించి మాతలిని సారథిగాఁ జేసికొని
నిరంకుశంబుగాఁ దిరుగుచు నమరసైన్యంబు నెల్లఁ జెండాడుదొడంగె. 64

సీ. అప్పుడు జనార్దనుం డాగ్రహంబును జెంది, గరుడాధిపాధుండై సురలతోడ
నాజిభూమిని జొచ్చి యసురవాహిని నెల్లఁ, బరిమార్పఁ దొడంగె నుద్భటము గాఁగ
నచ్యుతహత మైనయసురసైన్యంబు నె, ల్లను దిలకించి జాలాధరుండు
ప్రళయాగ్నివలె మండిపడి డై త్యయోధుల, కంబుజాక్షునిఁ గూల్చి నాజ్ఞ యొసఁగె

గీ. నంతటను జెలకేగి యోధాగ్రగణ్యు, లందఱును నొక్క-మూఁక యై యీశుగములఁ
గ్రుమ్మరించిరి హరిపై నిఁ గుతల మెల్ల, నతలకుతలము గాఁగఁ దదారభటుల. 65

గీ. ఆశరంబులు చని శౌరి నావరింప, హరి కనంబడఁడాయె మేఘావృతాద్రి
కై వడిని ధూమసంఘన్నగగనమట్లు, పట్టదాక్షిణ తామరసంబువోలె. 66

గీ. అట్లు త్షణకాల ముండి డై త్యాంతకుండు, తపనుండు హిమంబుఁబోలెఁ దద్బాణతతిని
క్షణములో రూపుమాపి రాక్షసుల శుష్క, పర్ణముల నాశుగమువోలెఁ బాఱఁగొట్టె.

ఉ. అప్పుడు శై లరోముఁ డనునాశరవీరుండు పైకి దూకి రా
నిప్పులు రాలుకోలలను నీరజనాభుండు వానిమేనిపై
గుప్పెను గాని తద్విశిఖికోటులు తాకి తదీయదేహమున్
గుప్పునఁ గూలె ముక్క-లయి త్కోణిపయిన్ దనుజుల్ హసింపఁగన్. 68

చ. అది గని మాధవుండు హృదయంబున నాగ్రహ మగ్గలింపఁగాఁ
గదనధరాతలంబునకు గ్రక్కున దూకి నిశాటసైన్యమున్
జిదురుప లై పడంగ గదచేతను మోదుచు శై లరోమునిన్
గదిసి తదీయశీర్ష మును ఖడ్గమునన్ నఱకెన్ గఱుక్కునన్. 69

క. ఖండితశిరుఁ డయ్యును నా, తండు భుజాదండములను దార్శ్వునిఁ బట్టన్
ఖండించెఁ జక్రీ తద్భుజ, దండంబుల నంత వాఁడు ధరణిం గూలెన్. 70

వ. అప్పుడు జాలాధరుండు ఖడ్గరోమానీతం బగురథంబు నెక్కి నిర్రరసైన్యంబు ఛిన్న
భిన్నంబుగాఁ గొట్టుచు వాసుదేవునిసమీపంబునకుం జేరి. 71

క. గోవింద నిన్నుఁ గూల్చెడి, భావంబున వచ్చినాఁడఁ బ్రథమమున ననున్
నీవు ప్రహరింపు మావలఁ, గావించెద నేను జేయఁగలకార్యంబున్. 72

చ. అనవుడు వాసుదేవుండు క్రుధారుణలోచనుడై శరాసనం
బున విశిఖింబులం దొడిగి ముందుగ నేసెఁ బయోధిసూతిమే
నను దరువాత నంబునిధినందనుఁ డయ్యవి యొక్క-కోలచేఁ
దునిమి మ తొక్క-బాణమునఁ దుప్పలుదూలఁగ నేసెఁ దార్శ్వునిన్ 73

క. ఆశరఘాతంబున నా, గాశనుండు విచ్ఛేష్టుఁ డగుచు నవనిం గూలన్
దాశాత్ముఁ డతని విగత, క్లేశునిఁ గావించి తాకి కేలను లేపెన్. 74

- వ. అంతట గరుడుండు ప్రబుద్ధుం డై లేవ నాతని నధిష్ఠించి వాసుదేవుండు తనపయిం బడుదానవసైన్యంబుతోడ యుద్ధంబు గావింపం దొడంగె. 75
- ఆ. అపుడు వీతిహోత్రుఁ డనిలసహాయుఁ డై, తగులఁబెట్టు చుండ దానవులను బ్రతుకఁజేయు చుండ భార్గవుఁ డాత్మవి, ద్యాప్రభావమున గతాసువులను. 76
- సీ. అంత జాలంధరుం డపగతమరణ మై, చెలరేగుదానవసేనఁ గూడి ఛిన్నభిన్నంబుగాఁ జేయ నిరరులను, తీతగాత్రమై దేవసైన్య మెల్ల నమరత్వమునఁజేసి ప్రాణావశేష మై, తద్రణసలిఁ బఠితంబు గాఁగ గురుఁడు ద్రోణాద్రికి నరిగి శీఘ్రముగ నా, శైలంబునుండి యోషధులఁ దెచ్చి గీ. తన్మహత్త్వంబుచే దేవతలను స్వస్థ, దేహులను జేయ వారలు తేజరిలుచు లేచి రణభూమినుండి నిశాచరులను, జక్కు గావింపఁ దొడంగిరి మిక్కుటముగః.
- ఆ. అపుడు దైత్యసైన్య మంత కంతకుఁ దగ్గి, పోవు చుండ నబ్ధిపుత్రుఁ డడలి యసురగురుని నడిగె నాశరబల మెల్ల, త్షైల్య మొందుటకును గారణంబు. 78
- గీ. అంత భార్గవుఁ డతనికి నమరగురుని, చేష్టితం బెల్లఁ దెలుపంగ సింధుసుతుండు సరభసంబుగఁ జని క్షీరజలధికడకుఁ, దండ్ర ముంపుము ద్రోణభూధరము నిపుడె. 79
- చ. అనవుడు క్షీరవార్ధి వినయంబున ని ట్లనియెన్ గుమార నే నొనరుపజాల నట్టిపని యొక్కపుడున్ శరణార్థులన్ వధిం చిన నిహమున్ బరంబును నశింపవె నావుడు ద్రోణశైలమున్ వనధిసుతుండు క్రోధమున వామపదంబునఁ దన్నె నుగ్గు గాన్. 80
- గీ. ఆపదాఘాతమునకు ద్రోణాచలంబు, మేను చూర్ణంబు గా నాఁగలేనికతన వేడికొని వార్ధితనయుని విడిచి క్షీర, జలధిని రసాతలమునకుఁ జనియె నుత. 81
- సీ. జాలంధరుండు వాయుజవమున మరల నే, తెంచి యాయోధనదేశమునకు దైతేయయోధసమేతుఁ డై దేవసై, న్యము నెల్లఁ జీల్చిచెండాడఁ దొడంగె నంతట నమరసైన్యం బంతయును బడి, పోవ నాయోధనభూమియందు ధిషణుండు మునుపటితీరున క్షీరాబ్ధి, కరిగి ద్రోణాచలా బందు లేమిఁ
- గీ. జింత నొందుచుఁ దిరిగి విచ్చేసి యమరు, లార ద్రోణాద్రి క్షీణించె నాశ లుడిగి పాటిపొం డింక నన నపాంపతిసుతుండు, గురునిజండెంబు సిగయును గోసి విడిచె.
- క. అంతట బ్రతికితి ననుకొని, సంతసమున నమరగురుండు చనియెను సురలున్ వింతగఁ దారిరి యపు డను, రాంతకజాలంధరులకు నాహవ మయ్యెన్. 83
- సీ. అపుడు జాలంధరుం డతితీవ్రసాయక, వ్యూహంబులోన నచ్యుతునిఁ ద్రోసి నాసాయకవ్యూహ మడఁగార్చి గోవిందుఁ, డాశుగాగ్నినిఁ గూల్చె నబ్ధిసుతుని నాయాశుగాగ్నిఁ జల్లార్చి వార్ధిసుతుండు, బంధించె హరి నిషుపంజరమున నాయిషుపంజరం బబ్బాత్ము డగలించి, శరవర్షమున ముంచె జలధిసుతుని

- గీ. సంత్సట రథంబు డిగి సాగరాత్మజుండు, వచ్చి బిరబిరఁ గదలంగ వసుధ యెల్లఁ
బక్షిరాజును నొకకేలఁ బట్టి గగన, మందుఁ ద్రిప్పి క్రౌంచద్వీపమందు వైచె. 8.
- క. విరథుం డై మాధవుఁ డపు, డరిమండలభయద మైనయాకృతితోడన్
ధరమీఁద నిలిచి జాలం, ధరునిరథము నొక్కకోల ధరపైఁ గూల్చెన్. 85
- ఉ. అంతట వారి కీర్వరకు నద్భుత మైనసమీక మయ్యె ది
గంతులు బెగ్గడిల్ల వసుధాస్థలి కంపము నొంద భూనభోఁ
భ్యంతరసీమ బోరుకొన నాశరకోటులు దేవకోటులున్
భ్రాంతిని జెంది నిల్వబడఁ బట్టినశస్త్రము లట్టె యుండఁగన్. 86
- క. పురుషోత్తముఁ డపు డానం, గరమున కంతంబు కానగారామిఁ గ్రుధా
భరమునఁ జేకొని శక్తిఁ ద, దురస్థులముఁ గాఁడి పాట నురవడి వైచెన్. 87
- క. ఆశక్తి ఘాతమునఁ జే, ప్తాశూన్యం డగుచు నిలఁ దటాలునఁ బడి తా
నాశరధిజుఁ డొకత్రుటిలో, నాశరబల మెల్ల హర్ష మందఁగ లేచెన్. 88
- ఆ. అట్లు లేచి సాగరాత్మజుఁ డాగ్రహ, మగ్గలింప శౌరి నాశుగముల
నేయ శార్జ్జ లక్ష్మీయిష్టముఁ దీర్పంగ, నెదిరి నేయ మాని పృథివిఁ బడియె. 89
- సీ. అప్పు డేడ్చుచు లక్ష్మీ యచ్చటి కరుడెంచి, యనుజ బావను గూల్ప నర్హ మగునె
జితుఁ డయ్యె నీచేత శ్రీపతి మానుము, వైర మింక మదీయవాంఛఁజేసి
యని వేడ వార్ధిసూసుని వాఁడు భక్తితో, భగినికి బావకుఁ బ్రణతిఁ జేసి
నిలువంగఁబడుటయు నీరజాత్ముఁడు లేచి, యాతనిశౌర్యంబు నభినుతించి
- గీ. వత్స నీవాంఛ దీరంగ వరము నిత్తుఁ, గోరుకొను మన దేవ నాకోర్కి తీర్చ
నిచ్చ గలదేని లక్ష్మీతో నీవు క్షీర, వార్ధిని వసింపు మని వేడె వార్ధిసుతుఁడు. 90
- గీ. అప్పు డాతనికోర్కి నచ్యుతుండు, సంతసము నొంది గరుడుని సంస్మరించి
యాతఁ డరుదేర వానిపై నధివసించి, కమలాతో నేఁగి పాలసంద్రమున నుండె. 91
- క. అది మొదలుగ నేర్పడియెం, బదముగ వసియింప శ్వశురమందిరము రమా
సుదతీమనోహరునకున్, గడనంబు సమాప్త మయ్యె నాయకుఁ డేగన్. 92
- సీ. జాలంధరుం డంత శాత్రవశూన్యుఁ డై, స్వర్గంబునకు నేఁగి స్వైరముగను
స్థాపించి స్వర్గరాజ్యమున శుంభుని నిశుం, భుని యువరాట్పదంబునను నిల్చి
ధరణికి వచ్చి తామరల వసించి జా, లంధరపీఠసలంబునంద
యబ్బెర్బుదద్వయం బఖిలరాజ్యము నేలె, నప్రతిభటముగా నమితశక్తి
- గీ. వనధిసంభవురాజ్యపాలనము నందు, వంధ్యులు దరిద్రులును విధవులును సరక
గాములు కురూపులును బ్రతిగ్రహణపరులు, రోగులును దస్కరులును జారులును లేరు.
- గీ. సస్యసంపూర్ణ యై ధాత్రి సంతతమును, గనులపండువు గావించుఁ గలను గూడ
సశుభవార్తలు వినుబడ వర్ధు లైన, ప్రజలె కనరారు వార్ధిజారాజ్యమందు. 94

వ. అంతట నింద్రాదిదేవత లెల్లరును స్వర్గభ్రష్టులై యమృతప్రాప్తియును యజ్ఞహవిః
ప్రాప్తియును లేక కానలం దిరుగుచు నెంతకాలంబునకును దమదురవస్థలు దీఱమికి
వగచుచు నొక్కనాడు బ్రహ్మలోకంబున కరిగి ప్రాణాయామంబుచే బరమాత్మ
యందు మనోలయంబు గావించి సమాధినిష్ఠాగరిష్ఠుం డై యుండుచతుర్ముఖుని దర్శించి
మొఱవెట్టుటయుఁ బితామహుండు సమాధివిరతుం డై వారల నవలోకించి తదీశ
దశకు దురపిల్లుచు వారలతోడం గూడి కైలాసంబున కేగి పార్వతీపతిని స్తుతింప
నీశ్వరుండు ప్రసన్నుం డై మహేంద్రునిం దిలకించి నవ్వుటయు నింద్రుండు లజ్జావనత
వదనుం డై యూరకుండె.

95

సీ. అంతట నీశ్వరుం డబ్బోద్భవునిఁ జూచి, జాలంధరుండు మహాశక్తియుతుండు
విష్ణుశత్రుము గాని జిష్ణుశత్రుము గాని, వధియింపజాలవు వార్ధిసుతుని
నింత యేటికిఁ బూర్వసృష్టాయుధంబు లే, వై నను వ్యర్థముల్ వానియెడల
నాసత్త్వమున కాఁగునవ్యాయుధమును మీ, రెవ రై న సృష్టించి యిచ్చునెడల

గీ. వాని నిప్పుడె నధియించువాడ నేను, నావుడుఁ బితామహుండు పినాకపాణి
యెఱుఁగజాలము నీశక్తి నెవ్వరమును, నీవె దక్షుడ వాపని నిర్వహింప.

96

వ. అని ప్రార్థించుటయు శంకరుండు ధ్యానశక్తిచే నచ్యుతుని నాహ్వానింపఁ దత్తణంబు
వాసుదేవుం డరుడెంచి యెదుట నిలిచె.

97

సీ. అంతట శంభుఁ డిట్లనియె గోవింద జా, లంధరనాశకాలంబు వచ్చె
వదలు మిచ్చోట భవత్క్రోధతేజంబు, ననవుడు మాధవుం డట్లె విడిచె
నవల ధాతకు శంభుఁ డట్లె చెప్పంగ ధాత, యగజాధవుండు కోరినట్ల చేసె
నటుమీఁదఁ ద్ర్యంబకం డనిమిషులకు నల్లె, చెప్పంగ సురలును జేసి రల్లె

గీ. యంతటను దన్మహాతేజ మఖిలలోక, ములను గ్రసించుశక్తితో వెలుఁగుచుండఁ
దాండవం బాడె వామపాదంబుతోడ, దానిమీఁద మహేశుఁ డందఱును బెగడ.

98

వ. అంత నమ్మహాతేజఃకూటంబు మహేశ్వరతాండవమర్దనంబున నరలక్షత్రయోపేతం
బును నస్థికోటివ్యాకీర్ణంబును నగుచక్రంబుగా నేర్పడియె. దాని నుంచుటకు లోహ
తేజఃపృథ్వీకాఠిన్యంబుం గై కొని విశ్వకర్మ నిర్మించిన కోశంబు తత్స్పర్శమాత్రంబున
నిరగం బయ్యె.

99

సీ. తద్దర్శనమున సంత్రులై సుర లెల్లఁ, బరువు లెత్తుచు నుండ స్మరహారుండు
వలదు భయం బని వారిని రావించి, తచ్చక్రమును గొని తాను గేల
దానికిఁ బెట్టి సుదర్శనం బనుపేరు, ధాతచేతికి నిచ్చెఁ బ్రీతితోడ
బ్రహ్మ చేకొని దానిఁ బరికించు చుండఁ ద, జ్వాలల నజునికూర్చుంబు గాలె

గీ. నంతటను సత్వరంబుగ హరుండు దాని, గై కొని విధాతృహస్తపంశజమునుండి
కానఁబడకుండ నొరులకు గర్భమందు, దాచికొనియె గదర్చుండు ధనమువోలె.

100

- గీ. అష్టి డపి యెల్లఁ జూచి నే నబ్ధిసుతుని, కడకు శీఘ్రుంబ చని నిన్నుఁ గెడప నెంచి
యత్న మొనరించు చున్నవాఁ డంధకారి, యని వచింప మదుక్తి వాఁ డాలకించి.
- క. మునివర నిరామిషం బగు, నని కూడదుగాన శంకరాలయమున నుం
డినశ్రేష్ఠవస్తు వే దై, నను దెల్పుము కలహకారణంబుగ నుండఁ.
- వ. అని యడుగుటయు నే నాలోచించి జాలంధరునితో ని ట్లంటి.
- క. కరమున భిక్షోపాత్రము, కరిచర్మము మొలను మేనఁ గాకోదరముల్
గరళము గళమునఁ దాలిచి, హరుఁ డుండు గజముఖపద్మఖాత్మజయుతుఁ డై.
- గీ. వాహనము జీర్ణవృషభంబు వాసభూమి, వల్లకాఁ డింక నాతనివై భవంబు
తెలిసికొను మీవె యూహించి తెలుప నేల, కాని యొక్కవిశేషంబు కలదు వినుము.
- క. కామహరుం డగువానికి, భామామణి యొకతె కలదు పార్వతి యన నా
సోమానన సౌందర్యము, నేమానినియందుఁ గాన మిప్పటివఱకుఁ.
- క. కాంచితి రంభను దారను, గాంచితిఁ గాంచితిని బుంజకస్థలి బృందఁ
గాంచితి నింకను జెలువలఁ, గాంచితి నెందఱనొ యేల గణుతింపంగఁ.
- క. ఆరామామణు లందఱు, గౌరీపదనఖమునకును గారు సమానల్
కోరితివి గానఁ జెప్పితి, వారానిధితనయ పోయివచ్చెద నింకఁ.
- క. అని యాతనియనుమతిఁ గొని, చనుదెంచితి నేను సింధుజన్ముం డంతఁ
జనిచెను దౌత్యము నడుపం, గను స్వర్భానువును నీలకంఠునికడకుఁ.
- సీ. సైంహికేయుం డంత శంభుసన్నిధి కేగి, హరునకు వందనం బాచరించి
రుద్ర నే జాలంధరునిదూత నతఁడు పం, పంగ వచ్చితిని నిచెంగటికిని
నీవు విరాగివి నిర్గుణుండవు పితృ, వననివాసివి శౌర్యవర్జితుఁడవు
జాలంధరుఁడు మహాశౌర్యరాశి త్రిలోక, సామ్రాజ్యభోక్త ప్రశస్తిశాలి
- గీ. భువనమోహిని యైననీపూవుఁబోడి, నతఁ డపేక్షించు చున్నవాఁ డతని కిచ్చి
బ్రతుకుము సుఖంబుగను భైక్ష్యపరుఁడ వగుచు, నట్లు గాకున్నఁ దప్పదు హాని నీకు.
- సీ. అని పలుకుటయు వినాయకబాహులేయులు, తలలు వంచిరి భూతతతి వడంకె
వాసుకి నేలపై వ్రాలి హేరంబవా, హనపుచ్చమును బట్టుకొనియె నంతఁ
గేక వై చెను గేకి కేకకారవం, బున వాసుకి త్యజించి మూషికమును
గట్టిగా ధూర్జటికంధరంబును బట్టి, విడువక యూర్పులు విడువఁ దొడఁగె
- గీ. హరలూటాగ్ని తత్పవనారభటిని, బ్రజ్వలింపంగఁ దచ్చిఖాస్పర్శమునను
గరఁగి మృడశీర్ష శశికళ కాటి యమృత, మీశగళకకపాలము లెల్లఁ దడిపె.
- క. అమృతాష్లావిత మగుటను, గమలజరుండములు జీవకళ గల వై వే
దములఁ బఠింపం దొడఁగెను, భ్రమ మొదవఁగ నెల్ల రకును బహుచిత్రముగఁ.

- వ. అంత భూతనాథునిజట్జూటంబునుండి త్రివదనుండును ద్రిచరణుండును ద్రిపుచ్ఛుం
డును సప్తహస్తుండును బింగళాకారుండును జటిలుండును నగుకీర్తిముఖుం డనురుద్ర
గణాధీశ్వరుం డుదయించి మహేశ్వరునకు సాష్టాంగప్రణామంబు గావించి. 113
- సీ. తండ్రి యాకలికి నే దాశజాలక యుంటి, నాజ్ఞ యిచ్చితి వేని యారగింతు
నొక్కగ్రాసముగ జేసికొని లోకమ్ముల, నెల్ల నిప్పుడె నాగ నీశ్వరుండు
గణనాథ సంగరాంగణహతు లగువారి, భక్షించి తుదబృథఁ బాపికొనుము
నావుడు నపుడు రణం బేదియును లేమి, నారగించెను స్వదేహమునె యతఁడు
- గీ. వానిభక్తికి మెచ్చి యీశ్వరుండు వీర, నీవు నాయాలయముననె నిలువు మెవరు
నన్నుఁ గనవచ్చి తలఁపరొ నిన్ను వారు, చెడుదు రనఁ గీర్తిముఖుఁ డుండె శివునికడనె.
- గీ. అప్పు డేమియు ననకుండ నష్టమూర్తి, సలుప భూసంజ్ఞ నంది తత్సంజ్ఞ నెఱిగి
రాహువును గౌరవించి శీఘ్రముగఁ బనిచె, నంతరాహువు విస్మితుఁ డగుచు నేఁగి.
- క. హరునిసమక్షమునందున్, జరిగినవిషయమును డెలుప సర్వము జాలం
ధరుండు విని శివుండు తనకున్, బరిభవ మొనరించె ననుచు భావించి మదిన్. 116
- వ. సముచితోక్తులచే జాలంధరపీఠంబునందుఁ దనసతీమణి యగుబృందను నెలకొల్పి
స్వర్గమర్త్యపాతాళరసాతలసప్తసాగరగర్భసమాయతదైత్య దానవకోటిచతురంగ బల
సమేతుం డై ఖడ్గరోమానీతం బగుమహారథంబు నధిష్ఠించి యుద్ధయాత్రాదుందుభి
ధ్వజంబు గావించె. 117
- ఆ. ఆనినాదమునకు నవనిచక్రం బెల్లఁ, గంప మొండె బడియె త్నోధరములు
గతులు దప్పిపోయె గ్రహముల కష్టది, జ్ఞుండలములు బెరసి మాఱుమ్రోగె. 118
- వ. అట్లు యుద్ధయాత్రాభేరినాదంబు గావించి జాలంధరుండు కైలాసంబునకుం బ్రస్థితుం
డయ్యె. 119
- గీ. అపుడు దానవసైన్యంబు లరుగు చుండ, నయ్యె గజహయరథమయ మవని యెల్లఁ
జామరాత్మక మయ్యె దిక్చక్ర మెల్ల, గగన మెల్ల ఛత్త్రధ్వజాకార మయ్యె. 120
- వ. అట్లు చనిచని జాలంధరుం డొక్కదినంబులోఁ గైలాసంబునకుం జేరి యచ్చటఁ గృత్తి
వాసుండు లేమింజేసి తనభయంబున నాతండు పాటిపోయె నని తలంచి యోగదృష్టిచే
భార్గవుండు చెప్పినమార్గముంబట్టి ప్షష్టిసహస్రయోజనసముచ్చితం బగుమానసోత్తర
మహాశైలంబున కరిగి తదారోహణంబు గావించి ధూరటీమందిరంబు ముట్టడించె.
- గీ. అపుడు మృత్యుంజయుండు తదద్రిశ్యంగ, మందు నునిచి సఖీయుత యైనయుమను
బ్రమధపతి యైననందినిఁ బ్రధనమునకుఁ, బనుప నంది హరాజానిబడుఁ డగుచు. 122
- వ. ద్వాత్రింశదశ్వయుక్తంబును షోడశచక్రమండితంబును ప్షష్టిధ్వజసంయుతంబును ద్వాత్రిం
శద్యోజనాయతంబును సర్వశత్రుసమేతంబును గాకతుండసారథిసమానీతంబును నగు
సాంగ్రామికరథంబు నధిష్ఠించి వినాయకస్కందులు చక్రరక్షకులుగా నుండ గణాగ్రే
సరులతోడం బ్రస్థితుం డై దైత్యవీరులతో ఘోరయుద్ధంబు గావింప దైత్యసైన్యం

బంతయు ఛిన్నభిన్నం బై రుద్రగణశరప్రహారంబుల కోర్వం జాలక శైలంబును విడిచి
భూతలంబునం బడి పటవం దొడంగుటయు రుద్రగణంబు దాని వెంటబడి తలుమం
జొచ్చె.

123

గీ. శంభుగణపాతితనిశాటపై న్యరవము, ప్రళయకాలంబునందు నర్ణవము లేడుఁ
జలుపుఘోషంబుకై వడి సకలలోక, భీకరం బయి ప్రజలఁ జీకాకుపటిచె.

124

వ. అట్టిసమయంబున భీరువు లై పాటిపోక నిలువంబడి శుంభుండు నందితోడను నిశుం
భుండు మహాకాలునితోడను గాలుండు లోకేశ్వరునితోడను శైలరోముండు పుష్ప
వంతునితోడను మహాబలుండు మాల్యవంతునితోడను గోలాహలుండు మాయా
బలునితోడను భయానకుండు చండితోడను రాహువు స్కందునితోడను సప్త
రోముండు కూష్మాండునితోడను ఘర్షురుండు మదనునితోడను గేతుముఖుండు
శుభ్రునితోడను జంభుండు వినాయకునితోడను బాతాళకేతుండు హాసునితోడను
రోమకంటకుండు భృంగీశునితోడను మఱియు గొందఱు దైత్యమహావీరులు మిగి
లినరుద్రగణంబులతోడను ఘోరంబుగాఁ బోరాడి రుద్రగణంబులదేహంబులు పఱి
యలు గాఁ గొట్ట రుద్రగణంబులు దైత్యప్రహారంబులకు గాత్రంబులనుండి రుధిర
ప్రవాహంబులు ప్రవహింప నిలువం జాలక శైలంబుమీదికిం బఱచి మహేశ్వరుని
పాదంబులపయిం బడిరి.

125

సీ. అంతట ధూర్జటి యానతీయఁగ వీర, భద్రుండు సుసిద్ధపఱిచి వృషము
నగజకుఁ జెప్ప నాయమ శీఘ్రముగ వచ్చి, తిలకంబుఁ బెట్టి తద్వృషభమునకు
వృషభేంద్ర యొకక్షణం బేనియు విడువక, స్వామిని రణమందు జయము వడసి
సత్వరంబుగ రమ్మ స్వామితో నని పల్కఁ, దలయూఁచె వృషభంబు తత్తణంబు

గీ. యపుడు గౌరిని దిలకించి యష్టమూర్తి, దేవి మాయావు లసురులు నీవె నిన్ను
రక్షణము చేసికొనుము జాగ్రత్తతోడ, నేను గణసంవృతుండ నై యేగుచుంటి.

వ. అని చెప్పి వృషభంబు నారోహించి త్రింశన్నహాపద్మసహస్రప్రమథగణపరివేష్టితుండై
వీరభద్రుండు హర్యక్షయుక్తస్యందనంబు నధిష్ఠించి వామపార్శ్వంబునను మణి
భద్రుండు తురంగసమేతరథంబు నారోహించి దక్షిణపార్శ్వంబునను నంగరక్షకులుగా
నుండ శైలంబునుండి క్రిందికిం దిగియె.

127

గీ. అంత దానవబలము దిగ్దంతు లడల, సింహగర్జనములు చేసి శివగణంబు
పై నిఁ బడుటయు దానవబలమునకును, బ్రమథగణములకును మహాప్రథన ఘయ్యె.

క. ఆరణమున రాత్రించర, వీరులు చెలరేగి ప్రమథవీరుల నెల్ల
ఘోరాస్త్రశస్త్రదళితశ, రీరుల నొనరించి యావరించిరి శూలి.

129

ఉ. అప్పుడు శూలి రేగి ప్రళయాగ్ని తెఱంగునఁ బ్రజ్వరిల్లుచు
దుష్టులుదూలఁ గొట్టి రణధూర్జహు లై ననిశాటవీరుల

బిప్పి యొనర్చె గ్రవ్యభుగనీకము నెల్లను సంతఁ గన్నులన్
నిప్పులుకాల మండుచును నీరధిసూనుఁడు శస్త్రపాణి యె.

130

వ. సదాశ్రవనిపై కేతెంచుచుండ వీరభద్రమణిభద్రులు శరవర్షంబుచే వానీ నిరోధించి
బాధింప జాలంధరుండు వారితోడ దారుణప్రవిదారణంబు గావించి వారల జయించి
శంకరునితోడ ఘోరయుద్ధంబు గావించి విజయంబు నొందం జాలక ఖిన్నుండై
పార్వతీపాతివ్రత్యభంగంబు గావించినం గాని హరుండు సమయఁ డని తెలిసికొని
మాయావి యగుటంజేసి తనరూపంబు దాల్చి తానుబోలె రుద్రగణంబుతోడ సంగ్రా
మంబు గావింప శుంభుని నియోగించి దుర్వారణసహితం డై సంగ్రామరంగంబు
విడిచి యెవ్వరికినిం దెలియకుండ మానసోత్తరశైలంబు నారోహించి తాను హర
రూపంబు ధరించి నందిరూపధరుం డగుదుర్వారణునిస్కంధముం బట్టికొని బడలు
వడుచు రక్తసిక్తగాత్రాంబరంబులతోడఁ బార్వతీమందిరసామీప్యంబునకుం జనియె.

సీ. అపుడు ససంభ్రమ లై మృడాసీసఖు, లరుదెంచి తమవెంట నగజ రాగ
స్వామి యే మయ్యెను సంగ్రామ మిట్లు నీ, వేతెంచుటకుఁ గలహేతు వేమి
సామాన్యసంసారచందంబునను సదా, శివుఁడును దపియింపఁ జిత్ర మయ్యె
నని పల్కుటయు నంది యటఁ బడవై చొదా, గట్టినయంబరగ్రంధి విప్పి

గీ. మృతఘణిశరీరములను ఖండితగణేశ, శక్తిధరమస్తకముల నాశ్చర్యముగను
నవి గనుంగొని పార్వతి హాగణేశ, హాకుమార యటంచు బిట్టార్చి యేడ్చె. 132

గీ. అంతటను గొల్లు మని యేడ్చి రామెచెలులు, కాలువలుగను గన్నీరు జాలువాట
నపుడు మాయాశివుం డిట్లు లనియె దేవి, యేడ్వకుము నేను బ్రతికితి నింతె చాలు.

సీ. అనుటయు గౌరి యిట్లనియెను దేవ యె, క్కడ కేగె వృషభంబు కాన నైతి
ననవుడు నాతఁ డిట్లనియె జాలంధరుం, యొక్కడెబ్బనె దానిఁ జక్కడంచె
నావుడు స్వామి నానయనంబులకు నీవు, గోచరించితి విదె కోటి నాకు
శరజాలఘాతజ్వరవిగ్రహుఁడ వైన, నీకుఁ బ్రియం బేమి నే నొనర్తు

గీ. నని విషాదంబునను బల్కు నతఁడు దేవి, యొక్కపరి కౌగిలించి న న్నూరడింపు
మదియె నీ విట్టిసమయమునందు నాకు, జేయవలసినప్రియ మేల చెప్ప నీకు. 134

వ. అని పల్కుటయు నించుక సంతయంబు గలిగి యా తనికొ బార్వతి యిట్లనియె.

సీ. దేవ సర్వంబును దెలిసిననీ విట్టి, యసమయంబున నిట్లు లాడఁ దగునె
పుత్రశోకంబునఁ బొగిలెడినే నేడ, లీలార్థ మైనయాశ్లేష మేడ
ననవుడు నాతఁ డిట్లనియె భామిని యేల, ప్రతివచనంబును బలికె దీవు
పతివాంఛ దీర్పనిసతికి ధుర్గతి గల్గు, నని పల్కుబుధులవాక్యంబు వినవె

గీ. లేరు ప్రమథులు పుత్రులు లేరు మతియు, లేదు సతి యుండియును గూడ లేని ధాయె
సర్వశూన్యండ్ నైతి నేఁ జావకుండ, బ్రతుకుటయె తప్పు నేటి కీఫాల్లు వచ్చె.

- క. పోవుదము నంద రమ్ము శు, భావహ మగుచోట విడువఁ బ్రాణములను నేఁ
గావించితి సంకల్పము, నావుడు సంక్షోభ మొదవె నగజాత కెడఁ. 137
- క. ఏయమచే ట్తోభింపఁ, జేయఁబడునొ జగము లెల్ల సింధునుతునిచే
నాయంబయు ట్తోభింపఁ, జేయఁబడియె నేమి చెప్ప సృష్టిమహిమమున్. 138
- సీ. ఆపార్వతీక్షోభ మావిర్భవింపంగఁ, జేయ సంక్షోభంబు శ్రీధవునకు
వనజాక్షుఁ డదరిపాటునఁ జివ్రక్కున లేచి, శేషతల్పమునుండి శీఘ్రముగను
గమనించి సంక్షోభకారణంబును నెంచి, జాలంధరుని వినాశము నొనర్పఁ
దద్వినాశనము బృందావ్రతభంగంబు, నొనరింప కున్నఁ గా దని యెఱింగి
- గీ. తాపసాకృతి ధరియించి తాను దగకుఁ, జేసికొని యాదిశేషుని శిష్యునిఁగను
నరిగి యొకకాననంబున కచట నుండి, మంత్రశక్తిని బృందను మరులుకొలిపె. 139
- ఉ. అంతట బృంద భర్తృపరహణలత ప్తమనశ్శరీర యె
కాంతుని సంస్మరించుచును గాఁకకు నోరువలేక దేవతా
కాంతలు దైత్యభామలును గాంచి తదార్తిని జేయుసేవ లొ
క్కింతయుఁ దాప మార్పమిని నేమియుఁ దోషక వంత నొందుచున్
- ఉ. కంటికి నిద్ర పట్టమిని గాములుగాఁ గనుపట్టుటన్ జనుల్
వంటక మింపు గామి నొకవత్సర మై ట్టణకాల ముంటచే
నింట వసింపలేక వసియించుచు నెట్లులొ శయ్యపైనిఁ దా
నొంటిగఁ బండి మూయఁ గను లొక్కచతుర్దశినాటివేకువన్. 141
- సీ. ఛిన్నకర్ణంబును ఛిన్ననాసికమును, రూక్షపాండురభస్మరూషితమును
రక్తసిక్తమును గృధ్రవికృష్టలోచనం, బును నై నజాలంధరునికేరంబు
కృష్ణవర్ణయు ముక్తకేశయు నరుణవ, స్త్రయు నగుకాళి హస్తయునఁ బట్టి
మురియుచుఁ దద్రక్తమును ద్రావు చున్నట్లు, స్వప్నంబు రా గుండె జల్లు మనఁగ
- గీ. శయనముననుండి లేచి దుస్స్వప్న ఫలము, నడిగి బ్రాహ్మణులను వార లశుభ మనుచుఁ
జెప్పి తచ్చాంతిదానముల్ చేయు మనుడు, నట్లె కావించియును దుఃఖి మాఁగ కునికి.
- గీ. ఇంట నుండంగఁ జాలక యెదకు శాంతి, యెదవు ననియెడిభ్రాంతిచే నొక్కనాఁడు
ప్రాణసఖిస్మరదూతితో రథము నెక్కి, యరిగి సౌభాగ్యవనమున కచటఁ దిరిగి. 143
- క. అప్పటికిఁగూడ దుఃఖం, బెప్పటివలె నుంట నేఁగె నిం కొకవనికిన్
దప్పించుకొనఁగ శక్యమె, యెప్పగిదిని విష్ణుమాయ యెవ్వరి కేనిన్. 144
- సీ. అతిభీకరం బై నమాకాననంబును, బృంద విలోకించి భీత యగుచు
సఖి త్రిప్పము రథంబు చయ్యన నింటికి, ననువుడు సఖి భ్రాంతి యావహిల్ల
దేవి కానఁగరాదు త్రోవ యేదియు నిందు, నెటు పోవవలయునొ యెఱుఁగ నైతి
విడిచెదఁ బగ్గముల్ విధి యెట్లు లుండునొ, యట్లులె యగుఁగాక యనుచు విడిచె

- గీ. నంతటను నశ్వతరులు స్వేచ్ఛానుగతిని, నరుగుచు మఱొక్కకాననమందుఁ జొచ్చి
నిలిచెఁ గదలక యచట మేనులు వడంక, నది కనుంగొని స్మరదూతి యడలి లోన.
- గీ. ఏది యేనియు భయహేతు విచట నుండ, వచ్చు నని బృందతోడ వాక్రుచ్చు చుండఁ
బిడుగుపడినట్లు చెవులలోఁ బడియె నొక్క, దారుణధ్వని గుండెలు తల్లడిల్ల. 146
- సీ. ఆధ్వనివెంటనె యతిభయంకరుఁడు త్రి, పాదసమేతుండు పఁచకరుఁడు
సప్తనేత్రుఁడు హరిస్కంధాననుఁడు వ్యాఘ్రు, కర్ణుఁడు పింగళకాంతియుతుఁడు
స్రస్థిర్ధారుణజటిలకేశుండును, నై నరాక్షసుఁ డొక్కఁ డరుగుదెంచె
వాని నాలోకించి వా రిర్వురును రథ, మందు వ్రాలిరి వివశాంగు లగుచు
- గీ. నంతటను వాఁడు రథ మెత్తి హస్తమునను, ద్రిప్పి గిఱునఁ గొట్టి ధరితిమీఁద
నశ్వతరులను రథమును నాహరించి, బృంద నొకకేలఁ గొని యెత్తి మ్రింగ నుండ.
- సీ. ఆసమయంబున నరుదెంచి మునివేష, ధరుఁ డై నదై త్యారి త్వరితముగను
గనియె నారాత్రించరునిఁ దీక్షదృష్టిచే, భస్మ మై కూలె నాపాపి దాన
నప్పుడు బృంద వ్యాఘ్రాస్యమధ్యమ్యుతి, నొందినమృగివోలె నూర్పు విడిచి
యత్తపోధనునిపాదాంబుజంబులమీఁద, వ్రాలి యిట్లనియెను బ్రాణదాత
- గీ. కాచితివి నన్ను రత్నార్థ కాలమందు, నార్తరక్షకుఁ డై ననారాయణుడవు
కాని కేవలమానివి గావు నీవు, నావుడుఁ దపస్వి సంత్రస్తభావుఁ డగుచు. 148
- క. సతి నేను దేవశర్మను, సుతుఁడ భరద్వాజమునికి సుఖముల నెల్ల
విత యని రోసి యరణ్య స్థితి నొంది తపించు చుంటి శిష్యునితోడన్. 149
- గీ. తెలిసికొందుఁ ద్రికాలవార్తలను నేను, సిద్ధు లన్నియు నుండు నాచేతిలోన
నిట్టిదురవస్థలో నీకు నేమి చెప్ప, వేఱొకవిషాదవార్త సాధ్యలలామ. 150
- క. అని యూరకుండుటయు న, వ్వనధితనూభవునిరాణి వగచుచుఁ జిత్తం
బున దుస్స్వప్న ఫలంబును, వినఁగల్గునొ యేమొ యనెడివెఱ బాధింపన్. 151
- గీ. తాపసోత్తమ చెప్పుము దాచకుండ, విధిసిధానంబు తప్పునె వెఱచి పఱవ
ననుచు వేడికొనంగ నిట్లనియె మాని, యున్ను రని నోట వేడినిట్టూర్పు విడిచి.
- సీ. అమలాంగి నీనాథుఁ డై నజాలంధరుం, డాజి గావించుచు హరునితోడ
హరచక్రవిచ్చిన్నశిరుఁ డయి పడిపోయె, ననుడు బృంద విచేష్ట యగుచుఁ బడియె
నంతట నూరార్చి యమి యాయమను దేర్చి, వెలది పై జరిగినవిధము వినుము
త్వత్సతీత్వప్రభావమున నత్తల వచ్చి, పడియె మాయాశ్రమభవనమందు
- గీ. దాని నే దాచి యుంచితిఁ దద్విశేష, మంతయును యోగదృష్టిచే నరసికొనుట
నింతలో నీవె వచ్చితి విటకు శుభము, గలుగవలసినవిధి యున్న కారణమున. 153
- గీ. అని వచింపంగ బృంద యిట్లనియె స్వామి, తాపసులనోటిమాటలు తప్ప వనెడి
ధైర్యమునఁ గోరు చుంటిని దానివలనఁ, గలుగుశుభ మేదొ తెలుపుము కరుణతోడ.

- క. అని ప్రార్థింపంగ ముని యి, ట్లనియెను సతి యిది మహాహస్యము దీనిన్
వినఁ గూడ దొరులు చెప్పి, జన దేనును గాని నీకు సర్వము వినుతున్. 155
- క. వినుమామ స్తకము భవ, త్తనుసంపర్కమున సాంగతను జెంది సచే
తన మగు నద్దానను నీ, మనమునఁ గలదుఃఖ మెల్ల మాయంగలుగున్. 156
- వ. అని నుడువుటయు బృంద సాభిలాషముగా ని ట్లనియె. 157
- ఆ. అనఘ ప్రాణదానమునెకాక భర్తృదా, నమును జేయఁ దలఁచినాఁడ వీవు
నీఋణంబుఁ దీర్చ నేర్చునె నాబోటి, యల్పురాలు నాఁగ నత్తపస్వి. 158
- ఆ. చాన యిట్లు మమ్ము శ్లాఘింపవల దేను, జేసినట్టిహెచ్చుచేత యేమి
సతతమును బరోపకృతిని గావించుట, సహజగుణమ చూపె సాధువులకు. 159
- గీ. అనుటయును బృంద సఖితోడ నతనివెంటఁ, జని తదాశ్రమమును జొచ్చి స్వామి యెచట
నుండె నావల్లభునిశిరం బొక్కసారి, చూచి కనులార విడిచెద శోకజలము. 160
- చ. అనవుడు నత్తపస్వి విమలాంగి తపస్సమయం బతీత మై
చనియెడు మాకు నీవు చని చయ్యన నాకుటజంబులోపలన్
గనుఁగొను మొక్కశయ్యపయిఁ గన్నడు నీపతిమ స్తకంబు నా
ననుచరితోడ బృంద చని యక్కడకున్ గని శయ్య నచ్చటన్. 161
- ఆ. దానిమీఁద నున్నతనపతిశీరంబు, గాంచి దేహ మెల్లఁ గంప మొంద
నెడఁదలోన మిగుల దడ వుట్ట నేడ్చుచు, గన్నునీరు పాఱఁ గాల్వలుగను. 162
- సీ. హస్తంబునను గొని యాశిరంబును నాధ, కనుఁగొను మొకసారి కన్ను లెత్తి
నేను నీబృందను నీప్రాణకాంతను, దై వంబుగను నిన్నె తలఁచుదాన
ననుఁ బాసి యొక్కక్షణంబును నెచటను, నిద్రింప విం దెట్లు నిద్రపట్టె
నాకర్మ మి ట్లండ నీ కెల్లు హరునితో, యుద్ధంబు తగ దనుబుద్ధి వుట్టు
- గీ. నని పలికి కన్నులకు నద్దుకొని యురంబు, నందుఁ జేరిచికొని యాస్యమందుఁ బెట్టి
కొని యిముడ కునికి దుఃఖంబు కొట్టకొనకు, గట్టిగను గాఁగిలించి బిగ్గఱగ నేడ్చె.
- గీ. అప్పు డామస్తకం బఖిలాంగపూర్ణ, మగుచు జాలంధరాకృతి నంది నిలిచె
నది కనుఁగొని మానివాక్యము యథార్థ, మని తలఁచి బృంద యాహ్లాద మంకురింప.
- క. పరవశ యగుచును నాతని, చరణంబులపైని వ్రాలె సఖయుఁ బ్రమోద
స్ఫురితాంతరంగ యగుచున్, గరములు జోడించి మ్రొక్కి కడగా నిలిచెన్. 165
- సీ. అపుడు జాలంధరుం డవలి కేఁగఁగఁ గంట, సైఁగ గావింపంగ సఖ గ్రహించి
చనియె నవ్వలకుఁ దత్త్వణమంద యతఁ డంత, బృందాంగనను లేవనెత్తి కేల
ననునయించుచును బర్యంబునందుఁ గూ, ర్చుండంగఁ బెట్టి కూర్చుండి తాను
దనశీర మామెస్కంధమున వ్రాల్చి స్వవామ, కరమున నామెను గాఁగిలించి

- గీ. యింతి నీమాట వినకుండ నేను నాడు, సాహసంబున నేగి యీశ్వరునితోడ
దురము ఘోరంబుగ నొనర్చి తుదిఁ దదీయ, చక్రధారానికృతమస్తకుడ నైతి.
- వ. అంతట నామస్తకంబు త్వదీయపాతివ్రత్యప్రభావంబునంజేసి యిచ్చోటం బడి భవ
త్తునుసంసర్గంబువలన నేటికి సాంగత్యంబు నొందె. 167
- గీ. చచ్చి బ్రతికితి మరల నీసరణి నింక, బ్రాక్తనవిషాద మంతయుఁ బాసి నన్ను
హర్షవారిధిలో నోలూర్పు మీవు, గననిధర్మంబు లెం దేని కలవె సాధ్యి. 168
- క. అని పలుకుటయును నాయమ, తనభర్తయె యతఁ డటంచుఁ దాపనవచనం
బునను దదీయోక్తులవల, నను నాకృతిసామ్యమునను నమ్మి యెడందఁ. 169
- క. ఆతనిపాదము లొత్తుచు, బ్రీతిఁ గనఁబఱుప నతఁడు ప్రియ మెసలారఁ
జేతోజాతశీలీముఖ, ఘాతవివశుఁ డగుచుఁ జేర్చి కౌగిట నామెఁ.
- ఆ. చిబుక మెత్తి కేలఁ జిఱునవ్వు నవ్వుచు, జలిపె నధరపాన మలవు మెఱయ
నంత బృంద పులకితాంగి యై యెదురొత్తు, లీయఁదొడఁగె నతఁడు హాయి చెంద.
- ఉ. అంతట వార లిర్వురుమ సంజసంగరముం బొనర్చి రే
కాంతమనస్కులై చిలువ లట్టు లనంగి పెనంగుచుఁ గడుఁ
సంతస మొప్పుఁ గొన్నిదివసంబు లటల్ సన నొక్కనాడు ర
త్యంతమునఁ గనంబడియె నంసగతుం డయి మాని బృందకుఁ.
- సీ. అప్పుడు బృంద క్రోధారూణనేత్ర యై, స్వభుజబంధమునుండి వాని విడిచి
యుత్థిత యై శయ్యనుండి చివుక్కునఁ, దాపన నీ విట్లు తగునె చేయ
నెవడవో నీవు నా కెఱింగింపుము నిజంబు, ననుడు మురారి యై యతఁడు నిల్చి
తన్వంగి నేను మాధవుడను నీమీఁదఁ, గలరక్తిచే నిన్నుఁ గలిసినాడ
- గీ. నీమనోనాథుఁ డగుజలనిధిసుతుండు, హరునితో యుద్ధ మొనరించి యతనిచేత
నిహతుఁ డయ్యెను దాన నిందీవరాక్షి, నన్నుఁ జేపట్టి లోకమాన్యతను గొనుము.
- క. నినుఁ గనుఁగొనినది మొదలుగ, వనజేక్షణ నామనంబు వారిధితనయఁ
గన నొల్లదు కల్గెను నీ, తనుసంసర్గమునఁజేసి ధన్యత నాకుఁ. 174
- సీ. అనవుడు బృంద యిట్లనుఁ జక్రి నామనో, హరుడు నీ కొనరించినట్టిమేలు
భస్మంబులోఁ బోయఁబడినయాజ్యహవిస్సు, చాయను నిష్ప్రయోజనత నొందెఁ
బరసతీదేహసంపర్కంబు నొనరింప, నగునె ధర్మత్రాత వై ననీకుఁ
గావించితివి మహాఘంబుఁ జేసినకర్మ, మనుభవింపక తీఱ దజున కై న
- ఆ. మాయచేసి నన్ను మాయాతపస్వి వై, కొనినచందముననె కొని త్వదీయ
మహిళ నేగుఁగాక మాయాతపోధనుఁ, డొకఁ డటంచు శాప మొసఁగె నతఁ. 175
- క. కమలానాథుఁ డదృశ్య, త్వము నొందె నతండు చనినతతణమ కుటీ
రము శయనమును దదుపకర, ణములును నాశ్చర్యముగఁ గనంబడ వాయెఁ.

- సీ. అప్పుడు సర్వశూన్యం బై నయక్కానఁ, దిలకించి బృంద లోఁ గలుగ భీతి
 స్మరదూతికను గని సఖి విలోకించితె, దై త్యారిమాయావిధాన మెల్ల
 విడిచితిఁ బురమును విడిచితి రాజ్యంబు, పడితి శూన్యం బై నయడవిలోనఁ
 గాంతుఁడు సంశయగ్ర స్తబ్ధితుఁ డయ్యె, నెచటికిఁ బోదు నే నెచట నుందు
- గీ. నిచ్చటనె మరణించెద నింకఁ గడచి, యీవనము నెట్లు లేని నీ వేగు మనియె
 నంత ని ట్లనియెను సఖి యమ్మ నాకుఁ, బ్రాణమవు నీవు నిన్ను నేఁ బాయఁజాల.
- చ. అనవుడు బృంద యేమియును నాడఁగలేక సఖసమేత యై
 చనుచును నవ్వనంబుననె సాహస మేర్పడ నొక్క-చోటఁ గ
 న్గొని యొకయుజ్జ్వలహృదము గ్రుంకి యటన్ దరి కేగుడెంచి చ
 య్యన నటఁ గూరుచుండి విషయంబులనుండి మరల్చి చి త్తమున్.
- గీ. అన్యసంపర్క-దూషితం బై నమేను, దగ్ధ మొనరింప నెంచి చి త్తమున ఘోర
 తపము గావింపఁ దొడఁగెఁ దత్తైక్ష్యమునకుఁ, దాశఁజాలక లోకముల్ తల్లడిల్ల. 179
- సీ. అప్పు డచ్చర లెల్ల నరుడెంచి కళ్యాణి. యీఘోరతపము నీ కేల చేయ
 స్వర్గంబునందు శాశ్వతముగా మాతోడఁ, గలిసి వసింపుము కాంక్షదీర
 ననవుడు బృంద యి ట్లనియె నచ్చరలార, నా కేల మీస్వర్గలోకవసతి
 మత్పతిజిత మైనమఖిభుగాలయమున, నెఱుంగనె మీ రెల్ల నెనయుసుఖము
- గీ. తనవు పావన మొనరించుకొనఁ దలంచి, తపము గావించు చుండినదానఁ గాని
 తుద్రనాకసుఖంబుపైఁ గోర్కి లేదు, పొండు మీమీనికేతనంబులకు మీదు. 180
- చ. అనవుడు వార లందఱును నామెమనోదృఢవృత్తికిన్ ముదం
 బెనయఁగ సన్నుతించుచును నేగిరి వచ్చినత్రోవ నంతటన్
 వనధిజకాంత జ్ఞానదహనంబునఁ గాల్చి గుణప్రతానమున్
 దనువు నొనర్చి యోగశిఖిదగ్ధము గాఁగను బొందె మోక్షమున్.
- ఆ. అప్పు డామెదేహమం దుండువహ్నిని, రవులుకొల్పి సఖి విర క్తితోడ
 నందు నిజశరీర మాహుతి గాఁ జేసి, పడయ రానిపరమపదము నొందె. 182
- గీ. ఎచట దేహంబు విడిచెనొ బృంద యచటె, యెనసె బృందావనంబు నాఁగను బ్రసిద్ధి
 శౌరి బృందావియోగార్తి సైచ లేక, మరల నరుడెంచి యటనె క్రుమ్మరఁ దొడంగె.
- సీ. అప్పుడు గోవిందునివ్యామోహమును మాన్ప, నుతియింప మూలప్రకృతిని సురలు
 వ్యోమాంతరస్థ యై యామహామాయ యి, ట్లనియె బృందారకులార నేనె
 గౌరీతనువున ధాత్రీరూపమునను ల, క్షీరరూపమున నుల్లసిల్లు చుందు
 సృష్టిసితిలయముల్ చేయుదానను నేనె, యుండెదఁ ద్రిగుణంబు లొంది నేనె
- గీ. యని పలికి యూర కుంటయు నమరు లెల్ల, ధాత్రి లక్ష్మీని గౌరిని దలఁచికొనఁగ
 వార్ష మువ్వరు గూడ బృందారకులకుఁ, దనరఁగను సంతసంబు దర్శన మొసంగి.

- సీ. అనిమిషులార మీయాకాంక్షితార్థంబు, శీఘ్రకాలంబున సిద్ధి నొందు
విరహాదుఁ డై శౌరి తిరుగుచోటను జల్లు, డని చెప్పి మూడువత్తనము లిచ్చి
యంతర్హితలు గాఁగ నమరు లాబీజంబు, లను గొని మిగుల నాహ్లాద మొదవ
బృందాచితాభూమి కేతెంచి యచ్చోట, నవి చల్లి యేగిరి యమరపురికి
- గీ. నంత గౌరీప్రదత్త మైనట్టిబీజ, మయ్యెఁ దులసి రమాదత్త మైనబీజ
మాయె మాలతి ధాత్రిచే నీయఁబడిన, బీజ మాయెను ధాత్రిమహిజ మధిప. 185
- క. ఆవృక్షములను గని హరి, భావంబునఁ జెప్పలేనిప్రమదంబును బృం
దావిరహార్తిక్షతీయును, నావహిలఁగఁ దత్ప్రసక్తుఁ డై వర్తించెన్. 186
- వ. అది మొదలుగా నమ్మహిజంబులు విష్ణుసంప్రీతిదాయకంబు లయ్యె. ఇది యిట్లుండ
నచ్చటఁ బార్వతి సంక్షుబ్ధమానస యై యేమియుం బలుకక తపంబుచే హరమనఃప్రీతి
గావింప నెంచి యచ్చటనుండి బయలుదేటి బ్రహ్మవదనగళితం బగుశ్రుతిపూరధార
వోలె మనోజ్ఞాకారంబునం బాలుచుగంగానదిని విలోకించి తత్తీరంబునం గూరుచుండి
తనప్రియసఖి యగుజయతోడ నిట్లనియె. 187
- సీ. జయ సత్వరంబుగఁ జని నీవు మద్వేష, ధారిణి వై యిందుధరునికడకు
నతఁడు మాయాశివుం డగునొ మత్స్వమియె, యగునొ పరీక్షించి యరుగుదెమ్ము
నావుడు జయ తదాజ్ఞావశబద్ధ యై, పార్వతీదేవిరూపమును దాల్చి
శీఘ్రంబుగను వానిచెంతకుఁ జని నిల్వి, నతఁడు గౌరియె వచ్చె నని తలంచి
- గీ. మదనబాణనిపీడితహృదయుఁ డగుట, శంక లేకుండ నామెహస్తములు వట్టి
గాఢముగఁ గొంగిటను జేర్చి గళితవీర్యుఁ, డయ్యె నది కాంచి జయ యిట్లు లనియె నవ్వి.
- క. శివుఁడవె నీ వల్పేంద్రియుఁ, డవు వంచిత యగునె మామృడాని భవాదృ
గ్భవపాదరేణువులచే, భవదపచారంబె నిన్నుఁ బ్రహత మొనర్చున్. 189
- క. నేను భవానీభృత్యను, గాని యుమను గాను నన్నుఁ గను మని యెదుటన్
గానంబఱిచి స్వరూపముఁ, దా నుమకడ కేగి చెప్పెఁ దదుదంతంబున్. 190
- గీ. అంతట భవాని గడగడలాడి వార్ధి, తనయుఁ డేమి యొనర్చునొ యనెడిభీతి
భ్రమరి యై చొచ్చెఁ బద్మమధ్యమున నందె, తిరుగఁజొచ్చిరి తత్సఖుల్ తేలు లగుచు.
- వ. తత్కారణంబునంజేసి పార్వతి భ్రమరాంబిక యనం బరగె. 192
- సీ. అంతలోపల శుంభుఁ డాలించి బృందను, హరియించెను మురారి యనెడివార్త
చండముండులఁ బంచె సత్వరంబుగ సింధు, తనయునికడకుఁ దద్వార్తఁ దెలుప
నంతట వా రేగి యబ్ధిసూనునిఁ గాంచి, విన్నవించిరి విన్నవిషయ మెల్ల
నపుడు జాలంధరుం డాగ్రహవిష్టు డై, భవరూపమును వీడి బయలుదేటి
- గీ. యరుగుదెంచుచు మార్గమధ్యంబునందుఁ, గాంచి దుర్వారణునిఁ దాత కంసవై రి
యెంతపని చేసె జామాత నింట నుండు, కొన్నుటకంటెను వెంగలితనము లేదు. 193

- సీ. అని వచించుటయు నిట్లనియె దుర్వారణు, డధిప చేసినకర్మ మట్టె పోదు
హరునిభార్యను నీవు హరియింప నెంచిన, హరియించె నీభార్య నచ్యుతుండు
దీనికై నీవు చింతించిన ఫల మేమి, కడంగుము కర్తవ్యకార్యమునకు
నావుడుఁ బాఠోధిపండుచుండు క్షణంబు, మాని యై పరికించి మానసమున
- గీ. ననఘ వచియింపు మొదటను హరిని గెడప, నరుగు టుచితమొ లేకున్నహరునిఁ గూల్చ
నేఁగు టుచితంబొ నాఁగ వాఁ డిట్లు లనియె, స్వామి చేసెడియుద్ధంబు చనదు నిలువ.
- క. అరి యై నిలువంబడి నం, గరము సలుపుచుండువానిఁ గడతేర్పక వే
తొరునిఁ గొనితెచ్చుకొనునెడ, నిరువురునుం గలిసి నిన్ను హింసింపరొకో. 195
- క. అని పలుకుటయును వారిధి, తనయుండు దుర్వారణునిహితంబును విని శం
భునితోడనె సంగ్రామము, నొనరింపఁగ నెంచి మొదట నుత్సాహమునకొ. 196
- క. చనుదెంచి యుద్ధభూమికిఁ, గనుఁగొని వృషభస్థుఁ డై నకందర్పారీ
గనులను నిప్పులు రాలుఁగఁ, గినియుచుఁ జే బూని కాలకేదారంబుకొ. 197
- శా. దానకొ దీక్షితీలీముఖంబులను సంధానించి యేసెకొ బామ
జ్యానాదంబున మాఱుమోఁగఁగను దిక్షక్రంబు కామార్తిపై
నానారాచసమూహముకొ దునిమి భూతాధీశుఁ డొక్కమ్మనకొ
గ్లాని జెందఁగ నేసె వేఱ యొకకోలకొ సింధుసంజాతుపై. 198
- సీ. ఆబాణహతిచేత న ట్టెట్లు లై వార్ధి, తనయుండు మరల స్వాస్థ్యంబు నొంది
పంధించి శతసహస్రశరంబులను వింట, నుగ్రునిపై నేసె నొక్కపెట్ట
దద్యాణపూరితతను వయి భాసిల్లె, బావ్యతీహృదయాబబంభరంబు
ఖగగణవ్యాకీర్ణ గగనదేశమువోలె, దరుచయచ్చన్న భూధరమువోలె
- గీ. నట్లు భాసిల్లుచుఁ బినాకీ యంతకాల, వహ్నివోలె విజృంభించి వార్ధిసుతుని
కవచమును నొక్కకోలను బవులఁ గొట్ట, నతఁడు వెలుగొందె మేఘముక్తాద్రివోలె
- సీ. అట్లు వెలుంగుచు నభిసూనుండు బాణ, వర్షంబు గురిసె నీశ్వరునిమీఁద
నాబాణవర్షంబునందు మునింగియు, హరుఁ డేసె నతనిపై శరశతంబు
తద్యాణహతి నభితనయునిదేహంబు, బ్రద్ద లై ప్రవహించె రక్తతటిని
యారక్తనదిఁ జూచి యాజిరంగము వీడి, బలము లన్నియు భీతిఁ బఱవఁ దొడఁగె
- గీ. నంతజాలంధరుండు రక్తావృతాంగుఁ, డగుచు సాహసమున నేయ నర్ధచంద్ర
మార్గణసహస్రమును జంద్రమాళిమీఁద, నవిచని విభూషణము లయ్యెఁ ద్ర్యంబకునకు.
- వ. అంతట వీరభద్రమణిభద్రులు జాలంధరునితోడ నెదుర్కొని ముష్టిముష్టి బాహూ
బాహవి కచాకచి యుద్ధంబులు గావించి తత్ప్రతాపంబునకు నిలువం జాలక యోడి
రణభూమి బడిరి.

- చ. అది గని నందికేశ్వరు డుదగ్రగతి గణసైన్యయుక్తుఁ డై
గద గొని కేల వచ్చి రణకౌశలముం బ్రకటింప నుండఁగా
నెదురుగ నేగుదెంచి చలియింపక శుంభనిశుంభు లిద్దఱున్
గదనముఁ జేయఁ జొచ్చిరి యఖండపరాక్రమ మొప్ప నందితోన్.
- గీ. అపుడు రుద్రగణంబుల కసురులకును, ఘోర మగునాహవం బయ్యె గోణపులకు
జయము చేకూరుటను నందు శంకరుండు, క్రుద్ధుఁ డై దానవుల నెల్లఁ గూల్చు దొడఁగె.
- సీ. అపుడు దానవసైన్య మల్పశేషము గాఁగఁ, గనుఁగొని శుక్రుని వనధిసుతుండు
స్వామి క్షీణం బయ్యె సైన్య మంతయు నీవు, సమయంబున నుపేక్ష సలుపఁ దగునె
యనవుడు భార్గవుం డభిమంత్రణ మొనర్చి, బ్రతికించెఁ జచ్చినబలము నెల్ల
హత మైనదై త్వసైన్యం బెల్ల మరల వ, చ్చుచు నుండ గ్రహించి శూలపాణి
- గీ. శీఘ్రముగ వచ్చి శుక్రునిసిగను బట్టి, శూల మెత్తంగఁ బొడువగా శుక్రుఁ డడలి
భర్గ వధియింపకుము నేను బ్రాహ్మణుండను, బ్రాహ్మణవధంబునను గల్గు బ్రహ్మహత్య.
- వ. అని పలుకుటయు మృత్యుంజయుండు తాను మున్ను బ్రహ్మహత్యవలనఁ బడిన
పాటుమ స్మరించుకొని ప్రాణహరుం డైనను బ్రాహ్మణుం డగువానిని వధింపం దగ
దని నిశ్చయించి శూలంబును విసరించి యుద్ధసమాప్తి యగునంతవఱకును శుక్రుని
స్త్రీయోనిగతునిం జేయ సంకల్పింప నంతలోన హరునితృతీయలోచనంబునుండి యత్యు
గ్రాకారయును వివశ్రుయును మహోదరయును ముక్తకేశయును. సూలంబు స్తని
యును నగుకృత్య ప్రాదుర్భవించి భార్గవునిం బట్టికొని స్వయోన్విష్టాపితునిం జేసి
జాలంధరుండు తనపై కరుడెంచునంతలోన నదృశ్యత్వముం జెందె. 205
- ఉ. అంతట సాగరాత్మజుఁ డనంతనిశాచరసైన్యయుక్తుఁ డై
పంతమువట్టి ధూరటిని భండనమందు వధింతు నంచుఁ గా
లాంతకుండా యితం డనఁగ నార్చి యుమాపత్నిపైకి దూకె ది
గ్దంతులు గీచవెట్టఁగను దన్ని నదంబునకున్ వడంకుచున్. 206
- ఉ. అప్పుడు చంద్రమాళి కరమందుఁ బినాకముఁ బట్టి యాగ్రహం
బుప్పతిలన్ శిలీముఖము లొక్క-మొగిన్ జడివానకై వడిన్
గుప్పె బయోధిసూతిపయి గ్రుక్క-ను ద్రిప్పికొనంగ లేక వాఁ
డప్పటుబాణఘాతమున కవ్వలకుం జని యూర్చి క్రమ్మఱన్. 207
- క. అతినిష్ఠురసాయకసం, తతులను సంధించి ధనువునను రుద్రగణ
ప్రతతిపయిఁ గురిసె నవ్వల, శితికంఠుండు దైత్యబలముఁ జెండఁదొడంగెన్. 208
- క. అంతట దానవసైన్యం, బంతయు క్షీణించు చుండ హాశరనిహతిన్
స్వాంతమున సింధుసూనుండు, చింతించుచు మాయచేత శివుని జయింపన్. 209

- సీ. ఒసరించి మాయజయచు జయనీ వేగి, మోహింపజేయుము మొదట విప్రుని
సనవుడు జయ వానికొకడై చాడలఁ దాల్చి, యేడ్చుచుఁ జని వేగ మృదునికడకు
స్వామి పాపాత్ముడు బాలంధరుడు వచ్చి, కొనిపోయె గౌరిని గొంప మునిగె
సని పలుకుటయు శర్వఁ డవలు వృట్టగ లోన, జయ హరింతురు నిశాచరులు నిన్ను
గీ. సత్వరంబుగ రమ్ము నానవిధముచు, నచుడు నాయమ స్వామి మాయమ్మ నుడిగి
నేను జీవించజాలను నిమిష మేసి, యామెయుండినకడకె నే నరుగుదాన. 210
- క. అని చెప్పి సత్వరంబుగఁ, గనబడకుండంగఁ జనుడు గంగాధరుఁ డా
త్మను వగచుచు మతి పోయిన, యనువున నిలబడియె సంగరావనియందున్. 211
- సీ. అపుడు సింధుజుడు మాయాగౌరిని సృజించి, రమణీయ మగునిజరథముచందుఁ
గూరుమండఁగఁ జెట్టుకొని తనచెంతను, నాయోధనక్షీతి కరుగుదెంచె
నది చూచి విభ్రాంతుఁ డై సదాశివుఁ డుండ, నశ్రువుల్ దొరఁగ మాయాభవాని
హా మహాదేవ హా ప్రాణనాథ యటంచు, నెల్లెత్తి గొల్లున నేడ్వఁ దొడఁగె
గీ. నంత నీశుఁడు దై త్యమాయావిమోహి, తాత్ముఁ డై చింతిలుచు నుండ నతివకొఱకు
నబ్ధిసూనుడు కనుగొని యతని రుద్ర, యేల యేడ్చెదు నీనతి నిత్తుఁ గొనుము.
క. అని పలికె విసరివై వఁగఁ, గొనఁ జేతులు చాచ హరుడు గొనకొని నడుమన్
గొనిపోయి శుంభుఁ డామెను, బొనరింపఁ దొడంగె గగనమున నృత్యంబున్. 213
- క. అది గనుగొని మృత్యుంజయుఁ, డెద నాగ్రహ మొదవ శూల మెత్తి యతనిపైఁ
గదియంగ వ్రేయ నామెను, వదలి యతఁ డదృశ్యుఁ డయ్యె వై శమ యంతన్.
క. ఆశూలముపైఁ బడి యా, కాశంబుననుండి ఛిన్నగాత్ర యగుచు మా
యాశాంభవి విలపించుచు, నీశానునిమ్రాలఁ గూలి యెడసె నసువులన్. 215
- సీ. అంత గతప్రాణ యైశ్వర్యాణిని, గనులారఁ జంద్రశేఖరుడు చూచి
హా ప్రియ హాదేవి హా చంద్రముఖి యని, కన్నీరు కాల్వలు గట్ట నేడ్చి
నిశ్చేష్టుఁ డై పడి నేలపైఁ గొంతనే, పటికి నెట్టులొ సంజఁ బడసి లేచి
సపరివారముగ నాశంబును గొరిచే, బడయ శుంభునకు శాపము నొసంగె
గీ. నాకతంబునఁ బూర్వమన్వంతరమున, నార్యచే హతు లై రి శుంభాదు లెల్ల
వట్లు శపియించి హరుడు ప్రియావియోగ, శోకమును నాఁపికొన లేక స్రుక్కు చుండ.
సీ. ఆమరబృందముతోడ నరుడెంచి పరమేష్ఠి, ప్రమథాధిపతికి దర్శన మొసంగి
శంకర నీవు సంసారవర్జితుడవు, సర్వేశ్వరుండవు శాశ్వతుండవు
బంధశూన్యుండవు బ్రహ్మణ్యుండవు సము, ద్రతరంగగతుఁ డై నతరణివోలె
గన్పట్టు చుంటి నొక్కండ వయ్యును ననే, కాకారములతోడ లోకమందు
గీ. నీవదంబును జెంద ధ్యానించు చుందు, రనిశమును యోగనిష్ఠు లై నటివారు
నీయధార్థస్వరూపంబు నేను హరియు, నిర్జరులును నెఱుంగము నిక్కముగను. 217

- ఆ. నీకుఁ గూడ నిట్లు శోకమోహంబులు, చేకుఱుటను జూడఁ జిత్రమయ్యె
నని నుతించి చెప్పి యాథార్థ్య మంతయు, నరిగె నంత నుగ్రుఁ డాగ్రహమున. 218
- క. ధరియించి పినాకంబును, గరమున సంధించి నిశితకాండము లందున్
శరధికుమారునిమీఁదన్, గురిసె బయోదంబు వాన కురిసినభంగిన్. 219
- సీ. అంత జాలంధరుం డాకాశభూమధ్య, మున మాయచే ధరిత్రిని సృజించి
యచట జగన్మోహనాకార లగుదివ్య, వేశ్యామణుల నుద్భవింపజేసి
తాను గంధర్వుఁ డై తాండవించుచు వారి, చేతను బాడించె శిలలు గరఁగ
నాపాట విని మోహితాత్ముఁ డై శర్వుఁడు, విస్మరించె రణంబు విడిచి ధనువు
- గీ. నెక్కి వృషభంబు నచ్చటి కేగి వివశుఁ, డగుచుఁ దత్సంప్రయోగంబు నరయు చుండఁ
బ్రమథగణములపైఁ బడి రాత్రిచరులు, కొట్టి కూల్చుఁ దొడంగిరి గుట్టలుగను. 220
- వ. అంత మాధవుండు మహేశ్వరునికడకుం జని జాలంధరమాయామోహితుం డై కదల
కుండుస్థాని నుపలక్షించి. 221
- సీ. సర్వజ్ఞ యిది యెల్ల జాలంధరునిమాయ, తెలియంగరానిది కలదె నీకు
నిట్లు మోహితుఁడ వై యీ వుండ దై త్యులు, చెలరేగి నీబలంబులను నెల్ల
బలియిచ్చు చుండిరి ప్రధనధరిత్రికి, గైకొమ్ము శీఘ్రమ కార్ముకమ్ము
నని పలుకుటయు రుద్రుఁ డపగతమోహుఁ డై, చూచెఁ గ్రోధారుణలోచనముల
- గీ. నప్పు డది యెల్ల శూన్య మై యాకసముగఁ, గానఁబడుటయు ధూరటి మానసమున
విస్మయము నొంది వెంటనె వృషము మీఁదఁ, బ్రధనరంగంబునకు వచ్చి పట్టి ధనువు.
- చ. అసురబలంబు నెల్లఁ గదనావనికిన్ బలియిచ్చు చుండ సా
ధ్వసమునఁ బాటిపోయి బలిధామముఁ జొచ్చిరి శుంభముఖ్యరా
క్షసభటవీరు లెల్ల నది గాంచియు ధైర్యముతోడ నొక్కవా
ర్ధిసుతుఁడు నిల్చె సంగరధరిత్రిని యుద్ధ మొనర్ప శూలితోన్. 223
- సీ. అపుడు భర్గుఁడు త్రిశూలాయుధంబును ద్రిప్పి, కంధిసూనునితోమ్ము గాఁడ వ్రేసె
నావేటునకుఁ బుట్టి యతనివక్త్రమునుండి, నరరూపసింహాననములతోడ
జంభజ్వరంబు ధూరటిపైకి దూకంగ, హుంకరించెఁ బినాకి యుగ్రుఁ డగుచు
జనియించి యాహుంకృతిని శరభంబు జం, భజ్వరంబును జీల్చి పాఱవై చె
- గీ. నంత జాలంధరుండు సహస్రబాహుఁ, డగుచు బిరబిర నేతెంచి యష్టమూర్తి
వృషభమును బట్టి గిఠగిరఁ ద్రిప్పి కేలఁ, బాఱవై చెను నీహరిపర్వతమున. 224
- గీ. అంత నపగతవాహనుఁ డై శివుండు, ధరణిపై నిల్చి సాగరాత్మజునిరథము
సారథిని గార్ముకంబును శస్త్రములను, భస్మ మొనరించె గాలాగ్ని బాణమునను.
- క. వారిధిసుతుఁ డప్పుడు గత, సారథిరథకార్ముకాస్త్రశస్త్రం డయ్యున్
ధీరత్వంబును విడువక, ఘోరాకారముగఁ దాల్చి కోటికరములన్. 226

- క. పరువిడండు బోయి కూలిని, గరముల బంధించె నపుడు కరవాలముచే
స్మరమాకుడం నజ్జక చూతని, కరకోటిని గాచికొనియె గాయము నంతన్. 227
- వ. బాలంధరభూజాబంధనంబునంజేసి రుద్రుండు నీలలోహితుం డయ్యె. 228
- క. వనధిసుతుం డంత శరమున, నని చేయఁ దొడంగె నపుడు హరుఁ డంబుధిను
డన మెచ్చితి నీశ్యతికన్, గొను మిచ్చెడ నేను నీకుఁ గోరినవరమున్. 229
- గీ. అనుటయును సింధుసూచుఁ డిట్లనియె శర్వ, సంతసించితి వేని నాశక్తి కీవు
స్వరము గానిపదమును నా కొసంగు, మీయకుండిన నిను వధియింతు నిపుడె.
- క. అని పలికె కోటిభూజముల, మునువోలెను దాల్చి నిలిచె ముంగల నది గ
న్గొని విస్మయముం జెందుచు, చినాకే శూలమున బొడిచె బిద్దంగ వానిన్. 231
- క. ఆశూలఘాతమునకున్, లేశంబును లెక్కగొనక నీరధిసుతుం డా
వేశమున గ్రుద్దె బిడికిట, నీశానునియరము ప్రమథు లెల్ల వడంకన్. 232
- క. ఆపిడికిటిపోటునకు ను, మాపతి యున్ను రని యూర్చి మాపంగ నతనిన్
జేపట్టంగను చినాకము, గోపంబున వాడు లాగికొనియెను దానిన్. 233
- ఆ. అపుడు ధూరటికిని నబ్ధిసూనునకును, ద్వంద్వయుద్ధ మయ్యె దారుణముగ
నంత మొంద కునికి నబ్ధిజం డందును, జంత నొందఁ దొడంగె శత్రుగతుండు. 234
- ఉ. అప్పుడు మాధవుండు సరయంబుగ వచ్చి మహేశ నీకు నే
జెప్పుగ నేల చక్రమును జేకొను మింక నుపేక్ష నేయఁగా
నొప్పుదు నాగ ధూరటి విజోదరమధ్యగ మైనచక్రమున్
జప్పున లాగి పై కుదధిజన్మునిశీర్షముఁ ద్రుంచె దానిచేన్. 235
- సీ. ఆమ స్తకము స్రవద్రసధారంబుగా, జలుపుచు ఘోరనిస్వనము నెగిరి
గమియింప బ్రహ్మలోకమునకు దానిమె, బడి బడి ధూరటి పరువు లిడుచు
వటునుండి పడుచుండ నది వాయుజవమున, దత్ప్రృష్టమున వచ్చి తాను గూడఁ
జక్రంబుచే రెండుశకలంబులు గ దాని, నజ్జక నారెండుఖండములనుండి
- గీ. ప్రబు మగుతేజ మొక్కటి బయలువెడలి, హరునిలోపల జొచ్చె నత్యద్భుతముగ
నంత నాశీర్ష ఖండద్వయంబు గవున, శక్తివిరహిత మగుచు నచ్చటనె పడియె. 236
- సీ. అంత నాఖండద్వయమునుండి రక్తంబు, కాటంగఁ దొడంగెను గాల్వలు గను
నార క్తముననుండి యావిర్భవింపంగ, సాగిరి దైత్యు లసంఖ్యముగను
శర్వు డప్పుడు చతుష్షయోగినుల ని, యోగించి తద్రక్త మూడ్చి త్రావఁ
డా నుద్భవించెడి దైత్యకోటుల నెల్ల, సహరింపఁ దొడంగె జక్రమునను
- గీ. ద్రావి నిశ్చేషముగను ద్రద్రక్తవదుల, యోగినులు పిప్పి యొనరించి యుజగించి
యాశీరఖండముల నిల్వ హరునియెదుట, శంకరుడు దానవుల నెల్ల సహరించి. 237

- క. కని యోగినీగణంబును, జనియింపఁగ సంతసంబు స్వాంతంబున యో
గినులార మెచ్చితిని మీ, పనికిం గోరుండు కోరుఫలము నొసఁగెదన్. 238
- సీ. అనవుడు మ్రొక్కి- యోగినులు మహేశ్వర, మముఁ గొల్పుచుండెడిమానవులకుఁ
గలుగంగ భోగమోక్షములు ప్రసాదింపు, మని వేడుటయును నిట్లనియె శూలీ
యోగినులార మీయు తమప్రార్థన, నెఱవేర్చుటయె కాక నేను మఱియు
నెవరు ద్వేషింతురొ యిల మిమ్ము వారిపు, ణ్యమ్ము భైరవుడ నై యపహరింతు
గీ. ననుటయును సంతసించి యోగినులు చనఁగ, శితిగఱుండు స్మరించె బార్వతిని వృషము
నంత గౌరియు వృషమును నరుగుదేర, హర్ష పరవ శుఁ డయ్యె నయ్యష్టమూర్తి. 239
- ఆ. అపుడు పుష్పవర్ష మాకసముననుండి, కురిసె దుందుభులును మొరసె దివిని
హరివిరించిమఘవదాదిబృందారకు, లేగుడెంచి పొగడి రీశమహిమ. 240
- క. అంత నుమాప్రాణేశుఁడు, సంతోషించుచును ద్రిదశసన్నిధిలో దై
త్యాంతకున కిచ్చెఁ జక్రము, సంతర్విదుడగుట శారి యది గైకొనియెన్. 241
- ఆ. అపుడు విగతవైరు లగుట హరించుచు, నమరపురికి నేఁగి రమరు లెల్లఁ
జనియె బ్రహ్మలోకమునకు స్వయంభువు, క్షీరవారినిధికి జేరె శౌరి. 242
- ఆ. అధిప యిప్పటికిని నబ్ధివాసము తప్ప, దాయె మాధవునకు సందువలన
స్వకృతకర్మఫలము సర్వేశ్వరుం డైన, ననుభవింపవలయు ననుట ధ్రువము. 243
- గీ. దేహ మున్నంతవఱకును దేహి కర్మ, మొనరుపక తప్ప దాకర్మముననుజేసి
కలుగకుండఁగఁ బోదు దుఃఖింబొ సుఖమొ, యనుభవింపక యది తప్ప దవశుఁ డగుమ.
- గీ. ప్రాప్తమయ్యెను దేహసంబంధమునను, నుఖము దుఃఖింబు కృష్ణాదులకును నింక
నితరులకు నేమి చెప్ప నీ వెఱిగి కర్మ, గతిబలీయ స్వమును దొఱంగకుము ధృతిని.
- క. జ్ఞానము వై రాగ్యంబును, లేనినరుల్ తప్పికొనఁగలే రతిచిత్రం.
బై నట్టికర్మగతికిం, గాన తమను దాల్చి కొంతకాలం బున్నన్. 246
- క. అరుల జయింతువు రాజ్యము, భరియింతువు దీనజనులఁ బాలింతువు భూ
సురులను దాపసులను ని, రరులను బూజింతు కాంతు సౌఖ్యము లెల్లన్. 247
- సీ. ఇపుడు నేఁ జెప్పినయితిహాసమును విన్న, జ్ఞానంబుఁ బడయును తొనురుండు
క్షత్రియుం డొందు రాజ్యమును రాజ్యభ్రష్టుఁ, డగుతేడు మరల రాజ్యంబుఁ బడయు
నూరుజం డొందు నపారధనంబును, నవరవర్ణుడు చెందు నధికసుఖము
కలుగవు మోహశోకము లాపదలు రావు, పాపంబు లెల్లను రూపుమాయు
- గీ. సర్వకార్యంబులందును జయము గలుగు, సంఘటిల్లును స్వర్గమోక్షములు తుదకు
వాచకున కాలకించినవారికంటె, నధికఫల ముండుటను బూజ్యుఁ డగు నతండు. 248
- మ. అని ముడుపుటయు యుధిష్ఠిరుండు చిత్తభేదం బుడిగి మహాత్మా యింక శ్రీశైలవృ
త్తాంతముం దెల్పు మవి యర్థింప నారదుం డాతని కిట్లనియె. 249

—: శ్రీ శైలవృత్తాంతకథవము :—

- సీ. వెనుము మహారాజ వినిచెద శ్రీశైల, వృత్తాంతమును నీకు విశదముగను
శ్రీశైల మచెడిహాభృద్వలం బొక్కటి, దక్షిణదిశయందుఁ దనరు చుండు
దానిపై నలపాదపశోభితం బైన, కాననం బొక్కటి గ్రాలు చుండు
మఱియును నచ్చొట్ట మల్లికార్జునుఁ డను, పేర శ్రీకంఠుఁ డొప్పారు చుండు
- గీ. నచటఁ బాతాళగంగయు నాశ్రమములు, నదులును దటాకములును బుణ్యదము లెన్న
కలవయె కాక యెందఱో కలరు మోక్ష, మార్గమును గోరి తపియించుమాను లచట.
- గీ. కనిన శ్రీశైలభిరముఁ గాఢలోనఁ, జెందినను మృతి కేదారమందు జలము
ద్రావినను దేహి మాతృగర్భమును మరలఁ, జేరఁ డని మున్ను మాతండ్రి చెప్పె నాకు.
- క. పాతాళగంగలోపల, స్నాతం డయినంతలోనె సకలవిధమహా
పాపకరిరహితుఁ డగు నా, హేతువున లభించు జ్ఞానదృష్టి యతనికిన్. 252
- క. శ్రీశైలమె కైలాసము, శ్రీశైలమె విష్ణుపురము శ్రీశైలమె లో
కేశభవనంబు సర్వము, శ్రీశైలమె ముక్తి గలుగఁజేసెడికతనన్. 253
- గీ. అనఘ శ్రీశైలమల్లికార్జునుఁ డొకండె, కాంచె విజ్ఞానదేవవిఖ్యాతి దాన
నాశ్రయింతురు మోక్షార్థు లె నవారు, సంతతంబును మాధ్యనాశకుని నతని. 254
- వ. అని చెప్పుటయు యుధిష్ఠిరు డత్యానందముం జెంది హరిద్వారమాహాత్మ్యంబు విన
వేడుటయు నాతనికి నారదుం డిట్లనియె. 255
- క. మనుజాధిప నీ విప్పుడు, ననుఁ గోరినయల్లె యొకదినంబున గౌరీ
శుని నేను గోర శర్వుఁడు, గనుఁగొని ననుఁ గరుణ యొదవఁగా ని ట్లనియెన్. 256

—: హరిద్వారమాహాత్మ్య కథవము :—

- సీ. మును భువి రవివంశమున నుండె నొకతేఁడు, సత్యసంధుఁడు హరిశ్చంద్రుఁ డనఁగ
నతనికిఁ గల్గె రోహితుఁడు నా నొకపుత్రుఁ, డచ్యుతభక్తి పరాయణుండు
వానికి వృకుఁ డనుసూనుఁ డొక్కఁడు పుట్టె, ధర్మసంరక్షణతత్పరుండు
జనియించె నతనికిఁ దనయుఁ డొక్కఁడు వం, శోద్ధారకుఁడు సుబాహుండు నాఁగ
- గీ. నతని కుదయించె గరుఁ డనుసుతుఁ డొకండు, పరమనిర్భాగ్యుఁ డన్వయపాంసనుండు
వాఁడు దుష్టప్రవర్తనవలన రాజ, దండితుం డయి స్వపురమం దుండ లేక. 257
- సీ. చని భార్గవాశ్రమంబునకుఁ గుటుంబన, మేతంబుగను దనహీనదశను
మనవి చేయఁగ భార్గవునకుఁ గృపాళు వై, యతఁ డుంచె గరుని నిజాశ్రమమున
నటు లుండఁగను భార్గవాశ్రమంబున గరుం, డతనికి సగరుఁ డొసుతుఁడు పుట్టె
క్షత్రియోచిత మైనసంస్కారముల నెల్ల, గరతనూజునకు భార్గవుఁడు చేసి
- గీ. వేదశాస్త్రంబులను జెప్పి విధియుతముగఁ, బావకాస్త్రంబు నొసఁగె నప్పావకాస్త్ర
మునను సగరుండు హైహయులనుజయించి, స్వవశ మొనరించుకొనిస్వరాజ్యమును మరల.

- వ. స్వరాజ్యాపహారు లగు హైహయలకుం దోడ్పడినశకయవనకాంభోజపారదపహ్లావులను
వధియుంపఁ బ్రతినవట్టి వారిపై నాగ్నేయాస్త్రంబు ప్రయోగించుటయు వారలు తత్ప్ర
దాహంబునకుఁ దాళం జాలక వసిష్ఠమహామునిపాదంబులపైఁ బడ వసిష్ఠుండు కరుణా
ర్ద్రహృదయుం డై వారల కభయంబు నొసంగి పరాభవంబు మరణతుల్యంబ యగుం
గాన వీరిని బరాభవం బొనరించి విడువు మని యాదేశింప సగరుండు వసిష్ఠాదేశంబు
నొడలం దాల్చి యాగ్నేయాస్త్రంబు నుపసంహరించి శకుల కర్ధశిరోముండనంబును
యవనులకును గాంభోజులకును సర్వశిరోముండనంబును గావించి పారదులను ముండ
కేశులుగను బహ్లావులను శ్మశ్రుమాత్రావశేషులుగనుం జేసి యెల్లరను విడిచివుచ్చె.
- గీ. అట్లు సగరుండు రిపులను హతులఁ జేసి, ప్రభు వయి సమస్తవసుమతీరాజ్యమునకు
నశ్వమేధాధ్వరంబుఁ జేయం దలంచి, విడిచె నశ్వంబు జగదేశవీరుఁ డగుట. 260
- ఆ. అశ్వరక్షకులుగ నరిగిరి పట్టిస, హాససంఖ్య గలనిజాత్మభవులు
హయము సంచరించి యవని నెల్లను బూర్వ, దక్షిణాబ్ధివేల దరిసి నిలిచె. 261
- ఆ. అట్లు నిలిచి తురగ మంతర్హితం బయ్యె, నందఱకును విస్మయంబు గలుగ
నంత సగరపుత్రు లద్దానిఁ గొనిపోయె, నెవఁడో యని ధరిత్రి నెల్ల వెదకి. 262
- క. కనఁబడమిని నది ధరపయి, వననిధివేలానుబద్ధవసుమతి యెల్లఁ
ఖనన మొనర్చి యపారము, గను లోపలఁ జొచ్చి యచటఁ గని యొకతపసిన్. 263
- అ. అతనిచెంత నున్నయశ్వంబు నీక్షించి, యశ్వచోరుఁ డతఁడె యని తలంచి
కొట్టివానిఁ దత్ప్రకోపాగ్నికీలల, భస్మరాసు లగుచుఁ బడిరి యచట. 264
- వ. అంతట సగరుండు తనద్వితీయపత్నియందు జనించినపంచజనహృషీ కేతును కేతుధర్మ
రథు లనునలుపురు పుత్రులం బనుచుటయు వార లాప్రదేశంబునకుం జని యచ్చటఁ
దపోనిష్ఠాగరిష్ఠుండును నాదిపురుషుండును నగుకపిలునిం జూచి సవినయంబుగా నమ
స్కరించి నిజాగమనప్రయోజనంబు నెఱింగింప నమ్మహాముని సుప్రసన్నుం డై జరిగిన
విషయముం జెప్పి యశ్వంబుం గొనిపోం డని యనుగ్రహించుటయు వార లశ్వముం
గొనివచ్చి తండ్రి కొప్పగించిరి. 265
- సీ. అంతట సగరభూకాంతుండు హయమేధ, శతమును గావించె సక్రమముగ
నతనిధర్మోత్తరమతికి జనార్దనుం, డంతరంగంబున హర్ష మొంది
వంశకీర్తితనూజవార్ధిమోక్షములను, వరపంచకంబుగా వాని కిచ్చె
నతనినల్వరుపుత్రు లన్వయకరు లైరి, ప్రభు వయ్యె వారిలోఁ బంచజనుండు
- గీ. పంచజనునకు జన్మించె బహుశశౌర్య, శాలి యగునంశుమంతుండు జనన మయ్యె
నంశుమంతునకు దిలీపుఁ డనుసుతుండు, వానికి భగీరథుం డనుసూనుఁ డొదవె. 266
- వ. భగీరథుండు తనపూర్వికుల నుద్ధరించుటకు గంగను ధరిత్రికి రావింపం దలంచి హిమ

వత్సర్వతంబునఁ బదివేలయేడ్లు ఘోరతపంబు గావించ మహావిష్ణువు తత్తపంబునకు
మొచ్చి గంగను విడిచె. 267

సీ. అప్పు దాగంగ మహావేగమున వచ్చు, చుండంగ నద్దానియుదుట చూచి
తద్వేగమున కుర్చి తాళలే దని యెంచి, దానిని నాకపర్దంబునందు
నిలిపితి నయుత్పాదములవలకును భగీ, రథు దది భ్యానమార్గమున నెఱిగి
చనుడెంచి కై లాసమునకు నచ్చగుఱింపి, దారణంబుగఁ జేసెఁ దపము నంత
గీ. నొకజటాజూటకేశమునుండి నేను, వదలంగను గంగ దిగి మొట్టమొదట బదరి
కాశ్రమంబున కలకనందాఖ్య నచటఁ, బొంది పిదప హరిద్వారమునకుఁ జేరి. 268

ఆ. పడసి యవట విష్ణుపాదోదకే యటన్న, యాఖ్య సురలకును దురాప మైన
తీర్థరాజ మయ్యెఁ దెలుపంగ నాకును, దరము గాదు చూవె దానిమహిమ. 269

ఆ. దానిలోన నెవఁడు స్నానంబు గావించ, దలంచి తత్తటమున నిలువఁబడునొ
యతనియఘము తెల్ల నవుడె దగ్ధము లగు, నిక స్నానఫలము నేమి చెప్ప. 270

గీ. దై వికంబుగ నే నొకతరుణమందుఁ, జని హరిద్వారమునకు నచ్చటను గాంగ
జలములో స్నాన మొనరింపఁ దలంచు చుండ, నంతలో మాధవుడ నై తి నద్భుతముగ.

క. అరిగి హరిద్వారమునకు, సురనిమ్నగలోన మునిగి శుద్ధాత్ముడై
హరిదర్శన మొనరించిన, నరుడె చతుర్వర్గసిద్ధి యతనికిఁ గలుగె.

గీ. నదులలో నెల్ల నుత్తమనది యనంగ, గంగ యొక్కఁడె దేవతాగణములందు
నుత్తమం బగుడై నత మొక్కహరియె, వేడుకకుఁ జెప్పమాటలు వేయి యేల.

గీ. సకలతీర్థంబులందును స్నాన మాడి, నట్టిఫల మొక్కగంగలో నాచరించు
స్నానమునఁ బ్రాప్తమగు దాన సంతతమును, నధివసెందురు తత్తీరమందె బుధులు. 274

క. కాన హరిద్వారనివా, సాగుండము నాకు రాజతాచలమందు
గానఁబడ దాకతంబున, నేను హరిద్వారమందు నెలకొని యుందు.

క. అని వచియించుటయును నే, ననవధికం బై హర మామతిలంగ
జనుడెంచితి నని చెప్పి త, దనుమతిఁ గొని దేవమాని యరిగెను దివికి.

—: వానధర్మకథనము :—

సీ. ఒకనాఁడు పార్వతి యత్సుకత్వము గల్గ, ధర్మంబులను వినఁ దలపునందు
భర్గుని గనుగొని ప్రాణేశ ధర్మంబు, లే వేని నీవు నా కెఱుంగఁ జెప్పుమ

యని వేడుటయును నిట్లనియె నీశుండు దేవి, లోకకళ్యాణంబు చేకుఱంగ
వినుము ధర్మము ధర్మముననె యర్థంబును, గామంబు మోక్షంబు గల్గుచుండు

గీ. దానఁ బ్రాజ్ఞులు నిరతంబు ధర్మమందె, పుత్తు లై యుందు రది తపశ్చర్యవలన
దానమున నియమమున వ్రతంబువలన, బ్రాప్త మగు వేఱొకంటఁ బ్రాప్తంబు గాదు.

గీ. తపంబు పాత్రికరాజనలామసమామంబుల ద్రిప్రకారంబుగా నుండు. 278

- గీ. సాత్త్వికతపంబుచేతను స్వర్గ మొదవు, నది యనుభవించి తుది నిల కరుగుడెంచి
యేలి రాజ్యంబు సద్గుణోపేతుఁ డగుచు, మోక్షపదము జన్మాంతరముననె చెందు.
- వ. రాజసతపంబుచే రాజసగుణయుక్తుం డై జన్మాంతరంబున రాజ్యముం బడయు. తామ
సతపంబుచే గ్రూరకర్ముం డై భుక్తిలాభముం బొందు. తామసతపంబున రాక్షసులు
మహాబలశాలు లైరి. రాజసతామసతపంబులకంటె సాత్త్వికతపం బత్యుత్తమంబు.
- సీ. గృహమునం దుండి నివృత్తదురాశుఁ డై, కావింపకుండఁ గుకర్మములను
నెఱవేర్చికొనుచును నిజధర్మములను వ, ర్తిలుగృహస్థుండు సాత్త్వికతపస్వి
దేవతాబ్రాహ్మణాతిథులఁ బూజించుట, నన్నంబు నిడుట తుఱ్ఱార్తులకును
శరణం బగుటఁ బాంథజనులకు సంతృప్తి, గలిగించుటను జంతువులకు నెల్ల
- గీ. మహిత మైనది సర్వాశ్రమములకంటె, నొకగృహస్థాశ్రమంబ దానికి సమాన
మైనయాశ్రమ మొందు లే దందువలన, నది సమస్తాశ్రమముల జ్యేష్ఠ్యంబు వడసె.
- వ. గృహస్థాశ్రమంబునం జేయంబడుసాత్త్వికతపోదానప్రతనియమంబులచే ధర్మంబు
సాధితం బగు. తద్ధర్మంబున నర్థకామమోక్షంబులు సిద్ధించు. 282
- గీ. దేవతలకును మేదిసీదేవతలకు, నతిథులకును నశేషపుణ్యంబులకును
నాశ్రయిభూత మగుగృహస్థాశ్రమంబు, తీర్థములలోన నుత్తమతీర్థ మబల.
- వ. దేశకాలపాత్రంబుల నెఱింగి చేయుదానంబు సర్వోత్తమంబు. శతాసీకుండు దానంబు
వలన స్వపుత్రులచే నరకంబునుండి యుద్ధరింపంబడియె. 284
- క. కావించుఁ గాయశుద్ధిని, గావించు నఘోషయంబుఁ గావించును బు
ణ్యావిర్భావము దానము, దేవి తదీయోషకృతులు తెలుపంజాలక. 285
- వ. మాతృహత్యా రాజహత్యా మహాపాపదూషితుండగుపరశురాముండు పితామహాభోధిత
తులావృషభదానంబు గావించి పాపనిర్ముక్తుం డయ్యె. అభత్యభక్షణభూణహత్యా
గురుతల్పగమనాన్యతభాషణాయాజ్యయాజననిందితధనప్రతిగ్రహసాధుషీడనధర్మ నిందా
కృతఘ్న తావిశ్వాసఘాతుకత్వాదినానాపాపదూషితులును దానంబువఁ బాపహర్తవ్యముం
జెందుదురు. 286
- ఆ. అన్యధనముచేతనె నను షురలను, బ్రాహ్మణులను దృష్టిపఱుచువాఁడు
నరకలోకదర్శనముమాత్ర మొనరించి, తిరిగివచ్చి పొండ్లుఁ బరమపదము. 287
- గీ. దానమున నెందఱెందఱొ దగ్ధపాపు, లగుచు వై కుంతమునను నాయంతికమున
బ్రహ్మలోకంబునందు స్వర్గంబునందు, నున్నతస్థావములు గొని యున్నవారు. 288

—: గల్లికా మహావదీ ఘాహా శ్మయ :—

- సీ. కలదు పార్వతి గల్లికామహాశిది యెందు, స్థిరవది యుత్తరదిక్ష్పభూత
తద్దర్శనమున స్వేదజము లుద్భిజ్జము, లండజఁబులును జరాయుజములు

- పుణ్యరూపంబులఁ బొందు దాని స్మరించి, సంతనె యడఁగారు నఘము లెల్లఁ
గలవు సాలగ్రామకల లందు విష్ణుడ, శావతారస్వరూపాంకితములు
- గీ. మఱియు నిరువదిన్నాలునామముల నొప్పం, విష్ణుకలలును శ్రీమహావిష్ణుకలయు
నందు సంభూతి నొండె నారాయణుండు, నిత్యమును దత్తతుంబున నిలిచియుండు.
- వ. మఱియును నందు చనేకసాలగ్రామదివ్యమూర్తు లానిర్భావంబు నొండె. 290
- క. అది గంగావేణీసమ, నది దానిమహత్త్వ మజుడు నా కెఱిగించెన్
సుదతీమణి యే మని చె, ప్పుడు నొసఁగును స్పర్శమాత్రమున నది ముక్తిన్.
- సీ. నే నచ్చటికిఁ బోయి నియతంబుగను బ్రతి, సంవత్సరమును నాపాథమందు
గల్గికానదిలోనఁ గావించి స్నానంబు, దామోదరునిసన్నిధానమందుఁ
దారకంబును నిరంతరమును జపియించు, చుండుటచే వైష్ణవండు నైతి
నచ్చోట మరణించినట్టివారికిఁ గల్గు, శంఖచక్రములు భుజంబులందు
- గీ. గల్గికానమతీరంబు గానరాదు, ద్వాదశీవతతుల్యవ్రతంబు లేదు
కానఁగా రాఁడు విష్ణుసమానుఁ డైన, దేవుఁ డెందును నిందు సందియము లేదు.
- క. ఏతన్నదీమహత్త్వము, చేతోమోదంబు గదురఁ జెప్పెడివారున్
శ్రోతలును విగళితాఖిల, పాతకు లయి విష్ణుపదముఁ బడయుదురు తుదిన్. 293
- వ. మఱియును నిం కొక్కముఖ్యవిషయంబు చెప్పెద వినుము. 294

—: ఋషి పంచమీ వ్రత మాహాత్మ్య ము :—

- గీ. ఒక్కనాఁ డే నుపేంద్రునియొద్ద కరిగి, యచ్యుత వచింపు మొక్కపుణ్యవ్రతంబు
ఘోరపాతకవిధ్వంసకారకంబు, నావుడు జనార్దనుం, డిట్లు నాకుఁ దెల్పె. 295
- సీ. శర్వ పూర్వము దేవశర్మ నా నొక్కబ్రా, హ్మణుఁ డుండె మేదినీమండలమున
సారత్నగర్భాసుధాశనుం డొకదివ, సంబున నిజపితృశ్రాద్ధ మగుట
సాంగవేదాధ్యేత లగుప్రవర్యులఁ, బూర్వదినంబున భోక్తలు గను
నియమించి మఱునాఁడు నిజపత్ని పాకంబు, చేయ శ్రాద్ధక్రియ చేసి పిదప
- గీ. జాతులకు బాంధవులకు భోజనము వేటి, తాను భుజియించి కూర్చున్నతఱిని వచ్చి
యొక్కశుని తద్దహంబున నున్నవృషభ, మును గనుంగొని దానితో ననియె నిట్లు.
- గీ. నాథ నీతండ్రీశ్రాద్ధదినమున మున్ను, నేను ఋతుమతి నై జానహీన నగుటఁ
బాక మొనరించుటనుజేసి ప్రాప్తమయ్యె, నీశునీరూప మిది నాకు నెట్లు తొలఁగు.
- క. నే నేనాటికి నింకన్, మానవజాతిని జనింతు మత్కర్మంబున్
భో పడఁచువాఁ డెవండును, గానంబడఁ డంచు నేడ్చెఁ గన్నీ రొలుకన్. 298
- సీ. అంతట దానియే డ్పాలించి వృషభంబు, వ్రేయసి నే నేమి చేయువాడ
సజ్జనదశను నీ వాచరించినపని, కవివేకమునను నే ననుమతింప

సమకూరె నా కీవృషభజన్మ విఱ్ఱనాడు, కఱచినపండ్లుండె గఱచినట్లు
బంధింపఁబడి నేను బడియుంటిఁ జండాత, పంబులోఁ జొంగలువాఱ నోట

గీ. నాతనూజుడు బంధుసంతతుల నెల్లఁ, వృష్టిపఱచియు నా కింత తృణము నైన
జలము నైనను నిడఁడాయెఁ జలిపినట్టి, పాపము సహింపలే నన్నఁ బొసి చనునె.

క. అని దీనంబుగఁ బల్కుట, యును విని యాదేవశర్మ యుభయవచనముల్
తనజననీజనకులె యవి, యనుకొని తదవస్థ కాత్మయందు వగచుచున్. 300

సీ. చని వసిష్ఠాశ్రమమునకు శీఘ్రంబుగాఁ, బ్రణమిల్లి యమ్మునిపాదములకుఁ
దనకుఁ గల్గినమఃఖమును జెప్పి పితృతార, ణోపాయమును వేడ నొక్కమొగిని
గని యోగదృష్టి నమ్ముని యంతయును మహీ,సుర నిక్కము వచించె శునియు వృషము
తలిదండ్రులను నీవు తరియింపఁజేయంగఁ, దలఁపు గల్గిన నొక్కపలుకు వినుము

గీ. భాద్రపదశుక్ల పంచమీపర్వకాల, మందు ఋషిపంచమీవ్రతం బొచరించి
ధారవోయుము వారికిఁ దత్ఫలంబు, నుడిగి దాన రజోదోష మొదవు ముక్తి. 301

వ. అని చెప్పటయు దేవశర్మ సంతృప్తమానసుం డై తనగృహంబునకుం జనుడెంచి సతీ
యుతుం డై నిజమందిరంబున గోమయంబుచే మండలంబు గావించి యందుఁ గుం
భంబు స్థాపించి దానిపైఁ బ్రాత్రంబు నుంచి యందు ఋషిధాన్యంబు సంపూర్ణంబుగాఁ
బోసి యందు యజ్ఞోపవీతంబును హిరణ్యఫలంబులను నునిచి కల్పోక్తివిధానంబున
నచ్చట సప్తరులను స్థాపించి యావాహనాదివిధులచే బూజించి ఋషిధాన్యంబు
నైవేద్యం బొనరించి కథాశ్రవణంబు గావించి. 302

క. సప్తరులార మీరలు, తృప్తులయి మదర్చనమున నే నిచ్చెడియీ
సప్తార్ఘ్యంబులఁ గైకొని, ప్రాప్తరజోదోష ముడుపుఁ డవ్యాజకృపన్. 303

వ. అని ప్రార్థించి సప్తరులకును సప్తార్ఘ్యంబు లొసంగి తత్పూజాద్రవ్యం బంతయును
సప్తరిశ్రీతి గలుగ భావించి ఘృతపాత్రదక్షిణాసహితంబుగా బ్రాహ్మణులకు సమ
ర్పించి యాదినంబు ఋషిధాన్యంబుచే నేకభక్తంబు గావించి స్వకృతఋషిపంచమీ
వ్రతఫలంబుఁ దనజననీజనకులకు ధారవోసె. 304

క. అంతట వృషభము శునియును, నంతర్ధానంబు నొంది యతిమానుషదే
హంతరమ్ములతోఁ జనియె న, నంతపథంబునను దివికి నందఱుఁ జూడన్. 305

ఆ. చాన లీవ్రతంబు సలిపినయెడ రజో, దోష మెడలి గళితదురిత లగుచు
ననుభవించి యిహమునందు సౌఖ్యము లెల్లఁ, జనుదు రంతమందు స్వర్గమునకు. 306

క. అని తెల్పుటయును భార్వతి, విని సంతోషమును బొంది విశ్వేశ్వరునా
జను గొని చనియెను మఱియును, వినిపించెదఁ గొన్నిధర్మవిషయము లింకన్. 307

సీ. నారదుఁ డొకనాఁడు ద్వారకాపురమున, కరుడెంచి కృష్ణుని నాదరమున
దర్శించి పారిజాతప్రసూనంబును, నర్పించి యతనికి నరిగె దివికి

- నంతట మజ్జించి సత్యము కృష్ణుఁ డాపుష్టు, ములు తక్కినిజవభూముల కొసంగె
నది విని సత్రాపదాల్కజ యవనర, వదన యై లోలోన వగచు చుండ
- గీ. నపుడు కృష్ణుఁడు చనుదెంచి మామెకడకు, దన్ముఖంబును వీక్షించి తలిరుఁబోడి
నిచ్చుఁ గన నేనొ చింతించు చున్నవగిది, గానఁబడు చుంటి వేమి తత్కారణంబు.
- చ. అనవుడు సత్యభామ కనకాంబరధారి భవస్మరశ్రుతియాం
గన ననుకొంచు నింతడచుకొ ముద మొందుచు నుంటి నేను నా
మనమునఁ బారిజాతకసుమంబుల నిచ్చెడివేళ నీవు నీ
వనితల కంతయుకొ దెలిసె వాస్తవ మంచు వచ్చించి యేడిచెకొ. 309
- ఉ. అంతటఁ గృష్ణుఁ డామెహృదయంబు గ్రహించి వరాంగి దీనికై
చింతిల నేల స్థాపనముచేసెదఁ జూడుము నీనికేతనా
భ్యంతరమందు నీసవతు లండఱకుకొ దలవంపు లేర్పడకొ
వింతగఁ గల్పవృక్షమునె వేడుకమాటలు గావు నావుమకొ. 310
- ఆ. ప్రమద మొదవ సత్యభామ వికస్వర, వదనపద్మ యగుచు పంచికొనిన
శరము నెత్తి చూచెఁ బరుషోత్తమునివంక, హరి ప్రసన్నహృదయుఁ డగుచు నంత.
- క. స్మరియించె నెదను దార్ద్యుని, స్మరియించినమాత్రముననె చనుదెంచి ఖగే
శ్వరుఁ డెదుట నిలిచె శౌరికి, బరమానందమున భక్తిపరవశుఁ డగుచుకొ. 312

—: కృష్ణుఁడు కల్పవృక్షంబుం దెచ్చుట :—

- సీ. అంతటఁ బుండరీకాక్షుఁ డధిష్ఠించి, పతగనాథుని సత్యభామతోడ
సత్వరంబుగ నేగి స్వర్గంబునకుఁ గల్ప, వృక్షంబుఁ బెకలించి వేళ్లతోడ
దానిని దార్ద్యునిపై నుంచికొని యరు, దెంచుచుండఁగ నాదితేయు లెల్ల
శౌరితో యుద్ధంబు సలుపఁ జాలక భయం, పడు చుండఁగను వజ్రపాణి కనిసి
- గీ. వై నతేయునిపై వై చె వజ్ర మెత్తి, గరుడుఁ డద్దానివేటును సరకుగొనక
భిదురమునకు నగౌరవం బొదవు ననెడి, తలపుచే వీడి యొకయీక తరలిపోయె.
- వ. తద్వజ్రప్రహారంబువలన మయూరకుక్కుటచాపము లనుమూఁడుపక్షులు జనియించె.
- గీ. అట్లు కృష్ణుఁడు ద్వారక కరుగుదెంచి, సత్యభామ వసించెడిసదనమందు
ఘనముగను బాదుకొల్పె నాకల్పతరువు, సమధికానందమును జెంద సత్యభామ. 315

—: సత్యభామ కులాపురుషదావ మొసంగుట :—

- సీ. అంతట నొక్కనాఁ డరుదెంచి సురమాని, సత్యభామ వసించుసదనమునకు
నామెవై భవమును సభినుతింపఁ దొడంగ, నెద నమితామోద మొదవ సత్య
సంయమిశ్వర జన్మజన్మంబునకు నాకు, నిట్టికల్పదుమం బిట్టిపతియు
బ్రాహ్మిపరగుగునుపాయ మే దేనియు, నానతి మృదుడు నిట్లనియె మాని

- గీ. బుద్ధిమతి యిచ్చునెడఁ దులాపురుషదాన, మామతిల్లు భవద్వాంఛితార్థసిధి
యనుడు నాయమ నారదముని కొసంగె, గల్పతరుకృష్ణులకుఁ దూఁగుకాంచనంబు.
- క. అది గై కొని నిరరముని, త్రిదివంబున కరిగె నంత రెక్కొన హారం
బెదలోన సత్య యాత్మా, భృదయమునకు మురిసికొనుచు నుత్సాహమునన్. 317
- క. హరిని గనుఁగొని ప్రాణే, శ్వర నిన్నెకమాట యడుగ వాంఛ జనించెన్
గరుణించి చెప్పెదవె నా, కరమర యిసుమంత లేక యడిగినదానిన్. 318
- చ. అనవుడుఁ గృష్ణుఁ డి ట్లనియె నంబుజలోచన నానితంబినీ
జనములలోన నీవు గడుఁ జక్కనిదానవు ప్రాణమెత్తుగాఁ
గనుఁగొను చుందు ని న్నెపుడుఁ గాఁక్ష జనించిన నీకు దేని నై
నను నుడువంగ నీయఁగ నొనర్పఁగ నేను నిరాకరింతునే. 319
- గీ. అడుగుము లతాంగి సంశయం బుడిగి నీవు, చెప్పదగనిది యనుచును జేయరాని
దనుచు నీయంగఁ గూడని దనుచు నొకటి, నీయెడల లేదు సుమి నాకు నిక్కువముగ.

—: సత్యభామాపూర్వజన్మ వృత్తాంతకథనము :—

- సీ. అనుటయు సత్య యి ట్లనియె జనార్దన, మానవజాతిజ నై ననాకు
దేవతలకును బ్రాప్తిపనిభాగ్యంబు, ప్రాప్తిప నేమి కారణమొ చెపుమ
సకలలోకారాధ్య చరణారవిందుడ, వీ వెఱుంగనిది యే దేనిఁ గలదె
నావుడుఁ జిఱునవ్వు నవ్వె గోవిందుడు, ప్రేయసి యల్లె చెప్పెదను వినుము
- ఆ. మున్ను కృతయుగాంతమున నుండె మాయాపు, రంబునందు నొక్కబ్రాహ్మణుండు
దేవశర్మనామధేయుఁ డా తేయగో, త్రాన్వితుండు రవ్యుపాసకుండు. 321
- క. అతనికి గుణవతి నాఁగను, సుత యొక్కతె యుండె సకలసుగుణగణాలం
కృత యగునాకన్యక నా, క్షీతిదేవుండు చంద్రుఁ డనెడిశిష్యున కొసంగెన్. 322
- ఆ. అట్లు కన్య నొసఁగి యాబ్రాహ్మణుండు పుత్ర, రహితుఁ డగుట నాత్మగృహమునందె
కుతుకమునను నుంచికొనియె నల్లుని నాతఁ, డుండె మామయింట యోగ్యముగను.
- సీ. అంతట నొక్కనాఁ డాయిర్వురును నిధ్మ, ములకు నై యొకవనంబునకు నేఁగి
చరియించు చుండ నచ్చట నొక్కరాక్షసుం, డరుదెంచి వారల నాహరించె
నపుడు వారికిఁ బ్రాప్తమయ్యె వై కుంతంబు, భాస్కరోపాసనాఫలము గాఁగ
నన్నె పొందుదురు వైష్ణవశై వగాణప, శాక్తేయసౌరులు శాశ్వతముగ
- గీ. శక్తిశిష్యిష్యుగణపభాస్కరులు నాఁగ, నేనుపేల్ల ను బరగుదు నే నొకండ
వారు నాకంటె భిన్నులు గారు దేవ, దత్తుఁ డొకఁడె పుత్రాదిశబ్దములఁ గొనఁడె.
- సీ. తరువాత గుణవతి తనతండ్రియును దన, భర్తయుఁ జచ్చినవార్త యెఱిగి
కన్నీరు గాల్చులు గట్ట నేడ్చుచు నేల, వ్రాలి వాతాహతరంభవోలె

- మఃశాంతిః మఃశాంతిః మఃశాంతిః మఃశాంతిః, గలిగెడిలాభంబు కానబడమి
దేలిని దెప్పింపి నారలకుఁ గావించుగి, దగినట్టికర్మ మంతయును జరిపి
గీ. నానకాబులపై నెమ్మనంబు నిల్పి, కాయ ముడిగెడిదాకను గార్తికవ్ర
తంబు వేయుమ వృద్ధ యై తానమాడు, వేళ నొకనాడు గంగలో విడిచె మేను.
ఆ. అట్లు మేను విడిచి యామె రోక్షణమంద, కార్తికవ్రతాధికత్వమునను
దేవత న మెక్కి దివ్యచై భవముతో, నేగుదెంచె మత్సవీరమునకు. 326
- క. చనుదెంచికొని - కాంతను, గనుఁగొనినక్షణంబునంద కలిగెను నాకు
మనమున నమిత్రప్రేమము, గని మాయించిరయు నొండగను విస్మయమున్.
సీ. అంతట బ్రహ్మాదు లరుదెంచి చను భూమి, చవతరింపంగఁగోర నట్టితఱిని
నే నేగుదెంచితి నిలకు నాపరివార, వర్గంబు నాతోడ వచ్చె నిటకె
త్వత్ప్రీత యైనసత్రాజిత్వసుంధరా, భీష్మరక్షామయ దేవశర్మ
యోదవగణమె నాయతిముఖ్యసహచర, సంఘ మక్రూరుండె చంద్రశర్మ
గీ. గుణవతివి నీవె త్వదృహంగణమునందు, నిప్పు దుండినకల్పమహీరుహంబె
మున్ను నాయాలయద్వారమునను నీవు, మొలక లెత్తంగ నాటినతులసి చూవె.
సీ. మఱియును గార్తికమాసంబునను నీ వొ, నర్చినదీపదానంబువలనఁ
జేకుతె నీ కిట్టిసిరలక్ష్మీ పతిరూప, మున నన్ను భావించి మనములోన
నర్పించుటను గార్తికాచరిత్రవ్రత, ఫలము నా కై తివి భార్య వీవు
కార్తికవ్రతమును గావించుటను మేను, విడచుదాకను దీక్ష విడువకుండఁ
గీ. కలుగ దింక నెప్పటికిని నిక్కముగ నీకు, మద్వియోగంబు కార్తికమాసమందు
నాచరించెడివ్రతమున కధ్వరములు, సన్నిహదానంబు లేవియు సాటి గావు. 329
- క. అని తెల్పుటయును సత్యా, వనజేక్షణ యిట్లు లనియె వల్లభ నాకున్
విచిక్షిపుము విశదంబుగ, వినఁ గార్తికమాసమహిమ వేడ్క జనించెన్. 330

—: కార్తికమాసమాహాత్మ్యకథనము :—

- వ. అని యచుగుటయు వికసితవదనుం డై కృష్ణుండు సత్యభామ కిట్లనియె. 331
సీ. శంఖాసురుం డనుజలధిసూనుఁ డొకండు, కలఁడు మున్నిలలోన ఘనబలుండు
వాఁడు జయించి దేవతల నెల్లను దత్త, దధికారపదముల నాక్రమింపఁ
దద్భయంబున దేవతలు స్వర్గమును వీడి, సరగునఁ జని మేరుశైలమునకుఁ
దద్గుహాభ్యంతరస్థలములందు వసించి, యారగించుచు నుండ హవ్యములను
గీ. శంఖుఁ డపుడు సువర్వలశక్తి యుడుగ, ధ్వంస మొనరింపవలయు వేదముల వనుచు
నెంచి మదిలోనఁ జక్ర నిద్రించుతఱిని, నజుని దుడిచి వేదంబు లపహరించె, 332
క. అప్పుడు వేదము లన్నియు, నప్పలలాశనునిఁ జూచి యడలుచు జలధిన్
గుప్తమును దూడఁ ప్రాణము, లప్పటికి గాచుకొనుచు నచ్చట నుండెన్. 333

- గీ. అంత శంఖుడు వేదంబు లబ్ధిలోనఁ, బడుట గమనించి వానిని బట్టికొనఁగ .
నాత్మలో నెంచి వాఁధియందుఁ జొచ్చి, తొడఁగె వెదకంగఁ గడలినల్లడలయందు.
- సీ. అప్పుడు వానియుద్యమము ధర్మమునకు, హఁని గల్గించెడునట్టి దగుట
భయపడి బ్రహ్మ సుపర్వలతోఁ గూడి, కై కొని పూజోపకరణములను
గార్తికశుక్లపక్షమున నేకాదశి, నాఁ డేగి దానవాంతకునికడకు
నర్పించి తచ్చరణాంబుజంబుల యథా, విధిగ స్తోత్రంబు గావించు చుండ
- ఆ. జలధిలోన శేషశయ్యాతలంబునఁ, బండి నిద్ర నొంది యుండుశౌరి
కనులు విచ్చి చూచి వనజాసనాదుల, నిట్టు లనియె హర్ష మెసకమెసఁగ. 335
- సీ. అజముఖ్యులార మీ రాచరించినపూజ, కపరిమితానంద మయ్యె నాకుఁ
గార్తి కశుక్లపక్షసమాగతై కాద, శీనిశాతుర్యాంశ శేషమందు
మీరు మేల్కొల్పినతీరున నెవ రేని, నను మేలుకొల్పిన నాకు వారె
పరమాప్తు లై నట్టిభక్తులు సతతంబు, నుందురు వారు నే నుండుచోట
- గీ. శ్రుతిహారు డై నశంఖుని హతము చేసి, యిచ్చెదను మీకు వేదము లిదియుఁగాక
కార్తికీకమాసమున నుదకంబునంద, విశ్రమింతుము నేనును వేదములును. 336
- క. కావునఁ బ్రాతస్నానము, గావించినయెడలఁ గార్తికమున నఖిలయ
జ్ఞావభృథస్నానంబును, గావించినఫలముఁ జెందఁగలుగును వారల్. 337
- సీ. కార్తికవ్రతమును గావించువారిని, నాకడఁ జేర్పు మంతమున శక్ర
కార్తికవ్రతమును గావించువారికి, గలుగనీయకుము విఘ్నములు శమన
కార్తికవ్రతమును గావించువారికి, వర్ధిల్లజేయు మన్వయము వరుణ
కార్తికవ్రతమును గావించువారికి, నెన లేనియైశ్వర్య మిమ్ము ధనద
- గీ. కార్తికస్నానదానాదికరులు మత్స, మాను లగుట జీవన్ముక్తు లై నవార
ప్రతిదినంబును వారిదర్శనము చేయు, నట్టివారును ననుఁ జేరునట్టివార. 338
- క. అని చెప్పి మత్స్యరూపం, బును దాలిచి యంతరిక్షముననుండి రయం
బునఁబడియె వింధ్యకానన, మున సర్వము నొసఁగుకశ్యపునియంజలిలోఁ. 339
- సీ. అంతటఁ గశ్యపుం డామత్స్యమును గొని, తనకమండలుజలంబునను విడిచి
యాజలంబును మించి యది యుండుటను జూచి, యొక్కప్రదంబున నుంచి దాని
ప్రదజలంబును గూడ నది మీఱుటను జూచి, కడలిలోపల దాని విడిచిపెట్టె
నంత వృద్ధిని జెంది యామీనము పయోధి, యంతయుం గూడను నాక్రమించి
- గీ. జలధిలో నున్నశంఖుని సంహరించి, తిరిగి నిజరూపమును దాల్చి సురలు వెంట
నరుగుదేరఁ బ్రయాగమునందుఁ జేరి, దర్శనం బిచ్చి బ్రహ్మార్పి తల్లజులకు. 340
- సీ. మునులార మీ రెల్లఁ జని శీఘ్రముగ సము, ద్రములోనఁ బడినవేదముల నెల్ల
వెదకి కై కొని రండు కొదువ లేకుండ మీ, రరుగుదెంచెడిధాక సురలతోడ

- నుందు నే నీకలము కలి జూసతి, యంగ మాను లెల్ల దదాజ వడసి
చని నిజబ్రహ్మవర్చసబలులును జొచ్చి, యదధిలో వేదముల్ వెదకి తెచ్చి
- గీ. యశ్శతన కిష్టముచేసి రసి మొదలుగ, నెవ్వ రెవ్వరు తెచ్చిరొ యెంత యెంత
యంత కంతకు వారు వా రై రి ఋషులు, దాన సంతృప్తహృదయుడై దానవారి.
- గీ. వేదముల నిచ్చె బ్రహ్మకు విధి గ్రహించి, హర్ష మున వాని నెల్లను నశ్వమేధ
యోగిసంతల్ మొనరించి యాత్మజంబు, సలిపె హయమేధమును జగచ్చాఘ్నముగను.
- సీ. హయమేధసవనాంతమందు దేవతలును, బ్రహ్మరులును మురారాతి కెరగి
స్వామి నిల్చె భవత్ప్రసాదంబుచేత వే, దములును దత్తోక్తధర్మములును
గావించె బ్రహ్మ యోగంబు నిచ్చట వేద, విహితంబుగను లోకవిశ్రుతముగఁ
గావున నీప్రయోగము భుక్తిముక్తిప్ర, దం బగుతీర్థరాజంబు గాఁగ
- గీ. వరము దయచేయు మని వేడ వాసుదేవుఁ, డమితసంతోషమున నట్లె యగుటకాక
ప్రాప్త మగును బ్రహ్మక్షేత్ర మనెడిప్రథము, నీప్రయోగంబునకు నని యిచ్చి వరము.
- సీ. రవివశజడంబు భగీరథుఁ డిచ్చటికిఁ జెచ్చు, గంగను దానితోఁ గలియు యమున
నివసించు బ్రహ్మతో నే నిచ్చటనె సుర, లందఱు మాతోడ నుందు రిటనె
యిచటఁ జేసెడిధర్మ మే దేనియును గోటి, గుణిత మై చేర్చు వై కుంతమునకు
నిట శరీరత్యాగ మెవరు గావించురొ, వారు నాతనువులోఁ జేరువార
- గీ. మాఘమున సూర్యుఁ డుండంగ మకరమందుఁ, గార్తికంబున రవితూలాగతుండు గాఁగ
నిచటఁ జేయఁ బ్రాతస్సాన్నిన మెవ్వ రేని, గర్భనరకనివాసంబు గనరు వారు.
- గీ. అన్యతీర్థంబులందు దశాబ్దములకు, సిద్ధి నొందెడితప మిందు సిద్ధి నొందు
నొక్కదీవసంబుననె దీనియు త్తమత్వ, మింతకంటెను మీకు నే నేమిచెప్ప. 345
- క. ఈతీర్థము గనినంతనె, పాతక మంతయు రవిప్రభాస్పృష్టతమో
వ్రాతముకై వడి భస్మీ, భూతం బగు నిక నేల భూరివచనముల్. 346
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును బొందె లతాంగి వినుము పూర్ణంబుగ నే
వినిపించువాడఁ గార్తిక, మున నున్నమహత్త్వ మెల్లఁ బూజ్యం బగుటక. 347
- గీ. మాధవునిగూర్చి కార్తికమాసమందు, నాజ్యదీపంబు వెలిగించునట్టివారు
పడయుచుందురు సులువు గాఁ బ్రతిదినంబు, నశ్వమేధంబు గావించినట్టిఫలము. 348
- సీ. మున్ను త్రేతాయుగంబున నుండె వై కుంతు, డనెడిబ్రాహ్మణుఁ డొక్కఁ డవనియందు
సతఁడు కార్తికమాసమందు గోవిందుని, యెదుట దీపము వెట్టి యింటి కరిగె
నటునిఱుడ నొకయాఖు వరుడెంచి తద్దీప, వర్తిని ద్రోసి యావలకు మొదటఁ
ద్రావఁదొడంగఁ దత్పాత్రస్థితఘృతంబు, వెలుగఁజొచ్చెను వర్తి వెగ్గలముగ
- గీ. నప్పు డాబ్దాల కాయాఖు వాఁగలేక, పఱవ నొక్కబిలంబులోపలికి దానిఁ
గఱచె నం దున్నయొకభుజంగంబు విడిచె, నంతఁ బ్రాణంబులను నాఖు వాత్సజంబు.

- సీ. అంతట యమదూత లరుడెంచి దానిని, బంధించి గట్టిగాఁ బాశములను
గొనిపోవఁగను సంతకఁనిసన్నిధికే బ్రయ, త్నము సేయుచుండ నత్తరుణమందుఁ
జనుడెంచి శీఘ్రంబుగను విష్ణుభటులు త, త్పాశంబులను ద్రెంచి పాటవైచి
దాని నుంచికొని విమానంబునను బోవఁ, గడఁగుచు నుండ నక్కా-లభటులు
- గీ. దూరముగ నిల్చి భయమున దోసిల్లాగ్గి, శౌరిభటులార యీపాపి సలిపినట్టి
పుణ్య మేమియొ విన మాకు బుద్ధి గలిగెఁ, జెప్పఁ డని వేడ వారలు చిత్తగించి.
- ఆ. కాలభృత్యులార యాలకింపుఁడు కార్తి, కమున విష్ణుమందిరమునఁ బెట్టి
నట్టిదీపవర్తి నాజ్యాశ నెగద్రోయ, దాన విష్ణుపదము దీని కొదవె. 351
- గీ. ఇచ్చ లేకుండినను విష్ణుగృహమునందు, దీపము జ్వలింపఁజేసినఁ బాపరాశి
యంతయు నశించి వైకుంఠ మబ్బు నింకఁ, డెలుపఁదరమె యిచ్చాకృతదీపఫలము.
- క. ఘృతదీపముఁ బెట్టిన న, చ్యుతాలయంబునను జాలు నూరఁబున స
ద్గతి గలుగ నేల వ్రతములు, క్రతువులు తీర్థాటనములు శ్రమదాయకముల్. 353
- గీ. మాధవునిఁగూర్చి కార్తికమాసమందుఁ, బెట్టునెడ దీపమును వారు కట్టకడకు
నరుగుదురు విష్ణుపురమున కధ్వరములు, సలుపువారలు పోదురు స్వర్గమునకు. 354
- క. అని చెప్పియాఖువుం గొని, చని రచ్యుతధామమునకుఁ జయ్యన సంతక
మనుశతము గడుచుదాకను, ననువుగ నాయాఖు వ్రుండి యచటనె పిదపన్. 355
- క. జనియించి మేదినీతల, మున రాజేంద్రునినిశాంతమునఁ గన్యక యై
కని నానాసౌఖ్యంబులు, గొన కొందెను విష్ణుకృపను గోలోకంబున్. 356
- క. ధరణిని రాధాదామో, దరులను బూజించుచును వ్రతం బూరమునన్
దురితాత్ము లేని చేసినఁ, బరిశుద్ధిని జెంది ముక్తి బడయుదురు తుదిన్. 357
- క. భూమిసురున కూరంబున, నేమాత్రం బేని దాన మిచ్చిన రాధా
దామోదరసంప్రీతిగ, నామతిలెడిపుణ్య మక్షయము దాతలకున్. 358
- గీ. ధాత్రిలోపల మున్ను త్రేతాయుగంబు, నందు సౌరాష్ట్రదేశమునందు శంక
రుం డనుజఘన్యజుల డొకఁ డుండె నుండె, నతని కొకగేహిని కలిప్రియాభిధాన. 359
- సీ. ఆయింతి కాముకీ యై యొక్క-జారునిఁ, జేపట్టి వానితోఁ జేరి సతము
సరససల్లాపముల్ సలుపుచు నెవ రై నఁ, జూతు రేమొ యటన్న భీతి విడిచి
చరియించు చుండ స్వేచ్ఛావిహారంబు గా, నది చూచి తద్భర్త యాగ్రహింపఁ
గలహించుచును బ్రతిక్షణమును వానితో, నతనిపోరు మఱితె యధిక మగుట
- గీ. మగని నె ట్లేని వధియింప మనసులోన, నాపె చింతించి యొకరేయి నతనియొద్దఁ
బండుకొని వాడునిద్రించు చుండుతఱిని, గత్తిచే దచ్చిరంబును గత్తరించె. 360
- క. అంతట నది యంతయు విని, సంతోషముతోడ వచ్చి జారుడు చెలి య
భ్యంతరము తొలఁగె మన మింకఁ, గంతుమిలాసములఁ దేలుకాలము వచ్చెన్. 361

- క. అని పలికె జారవాక్యము, లను ధైర్యముగొల్పి యావిలాసినితోడన్
జననిండు సరకునేయక, యనుచుచుము సుభాష్టి నోలలాడం దొడంగెన్. 362
- ఆ. అట్లుగొంఠికాల మరుగొని నొకనాడొ, చనుచు జారు నొక్కవనమునందుఁ
దళయఘంటు పండె నన నొక్కపులితోటఁ, బడి తపించి విడిచె బ్రాణములను. 363
- క. ఆవార్త విని కలిప్రియ, భావమున విషాదవహ్ని భగ్గున మండన్
గావించి రోదచంబును, జీవితమున రోత వుట్ట జట్టచివరకున్. 364
- ఉ. పావరు ధైర్యభక్తు సవర్య యెవర్యమి యట్లు లుండ నా
జీవిత మెల్లఁ గీడ్వడంగఁ జేసితి హింసను జేతులార నా
కేషిధిఁ గల్గు నింక గతు లెక్కడ కేగుదు నేమిదిక్కు చీ
తావు లభించునే నిలువ దానిని దప్పినభ్రష్టురాలికిన్. 365
- క. దైవము నా కేమని తా, గావించును మేలు వేయికన్నులవాఁ జా
దేవుఁ డెఱుంగడె నే నీ, జీవితమున జేసినట్టిచేతల నెల్లన్. 366
- క. నలువైదిలోఁ దలవంపులు, గలుగఁగ నే నిలను బ్రదుకుకంటెను బ్రాణం
బులు విడనాడుట మే లని, తలఁచి సమీపస్థనర్మదానది కరిగెన్. 367
- గీ. అరిగి యట్లు కలిప్రియ యందు స్నాన, దానహరిపూజలను జేయుమానినులను
గాంచి వినయంబునను వారికడకుఁ జేరి, యడిగె మీచేయునది యేమొ నుడువుఁ డనుచు. 368
- క. అంతట వారలు గని యా, కాంతను నిట్లనిరి కార్తికవ్రత మిది జ
న్మాంతరకోటికృతాఘం, బంతయు నశియించు నేతదాచరణమునన్. 369
- క. సోదరి యిట రాధాదా, మోదరులకుఁ బూజ నేయు చుంటిమి దీనన్
భేదవివర్జిత మగుదా, మోదరథామము లభించు నొప్పుగఁ దుదకున్. 370
- క. అని పల్కుటయుఁ గలిప్రియ, విని మరణోద్యమము నుడిగి విహితవిధానం
బునఁ గార్తికమాసవ్రత, మును జేయుచు మ్రందె నొక్కపున్నమనాటన్. 371
- గీ. అపుడు యమదూత లరుడెంచి యామోకడకు, వేచికొని యుండఁ గొనిపోవ విష్ణుభటులు
శీఘ్రముగ వచ్చి వారల జెదరఁగొట్టి, యాయమను నుంచికొని వ్యోమనూనమందు. 372
- క. గోలోకమునకుఁ జని గో, పాలునిసన్నిధిని నిలువ బద్మాక్షుం డా
శీలవతిని గరుణాదృ, జ్ఞాళికల నలుకరించి మన్ననచేసెన్. 373
- సీ. ఆశ్వినపూర్ణిమ నాగంధ మొనరించి, కార్తికపూర్ణిమ గడచువఱకుఁ
గావింపగాఁదగుఁ గార్తికవ్రతమును, విను తద్విధానంబు విశదముగను
వ్రతపూర్తిదాతను బ్రతిదినంబును శాస్త్ర, విహితంబు లగుకాల్యవిధు లొనర్చి
దామోదరప్రీతిదాయకంబుగను సం, కల్పించి ప్రాప్తోదకంబునందు 374
- గీ. స్నాన మొనరించి ధౌతవస్త్రములు దాల్చి, తిలకము ధరించి శారినఁ దులసిఁ గొలిచి
కార్తికపూర్ణిమాకథ విని కట్టకడకు, నాచరింపంగఁదగు వ్రతోద్యాపనంబు.

- క. చను వజ్రంపఁ బరాసన, మును బరశయ్యయుఁ బరాన్నమును బరకాంతఁ
మనుజుఁ డెపుడును నందును, జను నవి ముఖ్యముగ విడువ సతి యూరఘ్నునఁ.
- వ. కార్తికవ్రతస్థునకు యోద్రసావీరకశ్రీఫలకఙ్గరాజమాషధాత్రీఫలబదరీఫలనారి కేశజంబీర
పర్యుషితాన్నభూమిజలవణద్విజవిక్రీతరసద్రవ్యపల్వలసలిలతామపాత్రస్థగవ్యఛత్రాకనా
శీకహింగుపలాండుతిలతైలలశునగ్మంజనశ్శిగ్లశ్మేతకాలాబుకపిత్థపతితరజస్వలామ్లాచ్ఛ
కాకాదిదృష్టాన్నదూషితాన్నదగ్ధాన్నద్విపాచితాన్నసూతకాన్నద్వికాలాన్నంబులును
శయ్యాస్త్రీసంగకాంస్యభోజనమధ్యమపత్రభోజనంబులును బ్రతిగ్రహంబును వరసీ
యంబులు. బ్రహ్మచర్యంబును దుర్యకాలభోజనంబును బత్రభోజనంబును స్థిడిలశయ
నంబును గర్తవ్యంబులు. కూశ్మాండంబున ధనహానియును బటోలంబున క్షైణ్యంబును
మూలకంబున బలహానియును బిల్వంబున గలకంబును నింబకంబున దిర్యగోవ్యని
జస్మంబును దాళంబున శరీరనాశంబును బృహతీఫలంబున హరిస్మరణాభావంబును నారి
కేశంబున మార్ఘ్యంబును వృంతాకంబున సుతనాశనంబును మాషంబున దీర్ఘరోగంబును
మాంసంబున బహుపాపంబును సంభవించుఁగాన నయ్యవి వరసీయంబులు. గోమాంస
తుల్యం బగుటచే దుంబియును గోవధతుల్యం బగుటచే గళిందకంబును బాపకరం
బగుటచే శింబియును బ్రహ్మఘాతిక యగుటచే బరాతికయును నిషిద్ధంబు లయ్యె.
- గీ. విష్ణుసంప్రీతికొఱకు నై విడువఁబడిన, యట్టిద్రవ్యంబును వ్రతాంతమం దొసంగి
యవనిసురునకు భుజియింపనగును బిదపఁ గార్తికవ్రతి కద్దానఁ గలుగు మేలు. 377
- క. కనుఁగొనినఁ గార్తికవ్రత, మును విధ్యుక్తముగఁ జేయుపుణ్యాత్ములఁ గా
లునిభటులు పాటిపోదురు, కనునెడఁ బంచాననమును గజములువోలె. 378
- క. త్రికరణకృతంబు లగుపా, తకములు విలయంబు నొందుఁ దతఁ ణమునఁ గా
ర్తికమాసమహావ్రతకా, రకులను దర్శించునెడఁ బరాకున నై నఁ. 379
- వ. కార్తికమాసంబున నేకాదశిమొదలుకొని పూర్ణిమవఱకుం గలదినపంచకంబు విష్ణుపంచ
కంబు నాఁబడు. 380
- క. ఆవిష్ణుపంచకంబునఁ, గావించినపుణ్యమునకుఁ గావు సమంబుల్
భూవలయదాన మిచ్చినఁ, గావించినఁ గ్రతుశతంబుఁ గలుగుఫలంబుల్. 381
- క. రాధామాధవసేవా, రాధసము లొవర్చి జాగరము చేసినచో
మాధవపంచకమున ని, రాధకముగ వాఁడు విష్ణుపదమున నుండున్. 382
- ఆ. విష్ణుపంచకంబు వివిధపాపంబుల, నడఁచు తీర్థరాజ మగుట నందుఁ
జేయుశ్చానమునను జేకులు సర్వతీ, రావగాహజనిత మైనఫలము. 383
- వ. విష్ణుపంచకంబులో విధివిధానంబున నేకాదశినాఁడు గోమయంబును ద్వాదశినాఁడు
గోమూత్రంబును ద్రయోదశినాఁడు గోక్షీరంబును చతుర్దశినాఁడు గోదధియును
బ్రౌళనంబు గావించి పూర్ణిమనాఁడు బ్రాహ్మణసమారాధనంబు చేసి నక్తంబునఁ
బంచగవ్యప్రాశనంబు గావింపవలయు. 384

- క. చలువంగ నీవధంబున, గలుగనియెడ శక్తి పంచకవ్రతకారుల్
శలమూలహవిష్యాన్నం, బులలో నే దేని యొకటి భుజియింప నగున్. 385
- క. తలసీతశములచేతను, జలుపుచు హరిపూజ వ్రతము సలిపినయెడలన్
జలజాతిపంచకంబున, గలుగును హరిపూజ మావేకలుమాత్ములకన్. 386
- సీ. మున్ను శ్రేతాయుగంబున దండకరుఁ డను, శూద్రుఁ డొక్కం డుండె ట్తోణియందు
వాఁడు ముష్టాత్ముఁ డై వచియింపఁగారాని, కలుషంబు లన్నియుఁ జలుపు చుండ
నది సహింపఁగలేక యాతనిబంధువుల్, నెడలఁగొట్టిరి వాని విషినమునకు
నంతట వాఁ డుండి యడపిలోఁ బాంథుల, గొట్టి తద్ద్రవ్యంబు గొనుచు నుండె
గీ. నపుడం పాంథులు భయపడి యాపథంబు, పిడిచి వేటొకత్రోవను నడువఁదొడఁగి
రంత దండకరుండు తుధార్తుఁ డగుచు, దిరుగుచును జేరె నొకనదీతీరమునకు. 387
- ఆ. అట్లు చేరి వాఁడు హరిపూజ నచ్చట, జేయు చున్న జనులచెంత కరిగి
మ్రొక్కి వారి కెల్ల నొక్క-ముద్దయొసంగు, డయ్యలార నాకు ననుచు వేడె. 388
- సీ. అంతట వా రెల్ల నాతని వీక్షించి, పాపి యియ్యది విష్ణుపంచకంబు
తినఁగూడ దీయెనుదినములలోపల, నన్నంబు నది సరకావహంబు
నినుఁ జూడఁ బాతకి వని తోఁచెడిని మాకు, నిట నుండఁదగదు నీ వేగు మింక
ననవుడు నాత్మలో ననుతాప ముదయింప, దనగాథ వారికి వినిచి వాఁడు
గీ. శరణుచొచ్చినవాడ మీచరణములనె, యద్ధరింపుఁడు నన్ను లేకున్న నిటనె
సలిపి యుపవాసములు వ్రాణములను విడుతు, నేను జేసినకొలలకు నిమ్మృతిగను.
- క. అని పలుకుటయును వా రా, తనియనుతాపమును జూచి తత్పాతకముల్
ను విష్ణుపంచకవ్రత, మును జేయించిరి యథోక్తముగ నాతనిచేన్. 390
- ఉ. అంతట వాని కాక్షణమునందె విచిత్రము గాఁగ వచ్చె డై
త్యాంతకరూపధేయ మపు డాతఁడు వ్యోమవిమాన మెక్కి య
త్యంతముదంబునన్ జనియె నభ్రపథంబున కెల్లవారలున్
వితగఁ జూచుచుండ దివి నిండ దృగుత్పలమాలికావళుల్. 391
- క. గురుదేవప్రగోవతి, తరుణీన్యపసాధునింద తగ దొనరింపన్
హరిపంచకవ్రతంబును, బరితోషంబున నొనర్చుభక్తాగ్రణికిన్. 392
- వ. పరకచతుర్దశీదినంబునం దప్ప నితరదినంబులందుఁ డై లాభ్యంగస్నానంబు గావింపందగదు.
- గీ. తగదు భాషియ విప్రనిందకునితోడ, వేదబాహ్యునితోడఁ గువాదితోడ
ఋతుమతీమేచ్ఛపతితదుర్మతులతోడ, గార్తికవ్రతదీక్షాధికారయుతులు. 394
- గీ. భుక్తిముక్తిప్రదంబు లై భూతలమున, నున్న డేత్రంబు లన్నియు నుండు నొక్క
కార్తికవ్రతకారునికాయమందు, గానఁ దద్దర్శనము సర్వకలుషహరము. 395
- గీ. ప్రభువునకుఁ గింకరులువోలె బాకశాస, నాదినిరరు లెల్లరు ననుపదంబుఁ
గార్తికవ్రతి కంగరక్షకులు గాఁగ, నుండు రాతఁడు విష్ణుశయ్యకుఁ డగుట. 396

- క. కనుగొన నూర్జవతముం, బొనరించెడివాడు ప్రేతభూతాదులు భ
గ్గున మంట మండ మేనుల, వనరుచు శతయోజనములవఱకుఁ బఱచున్. 397
- క. కలుగవు చుస్వప్నంబులు, నిలువవు రోగములు మేన నిఖిలాఘములున్
దొలగి చను నూర్జవధులను, జల్పెడిపరమార్థవిదుల సందర్శింపన్. 398
- వ. కార్తికమాసంబున ధాత్రీపత్తిచ్చేదంబు గావించె నేని నానానిరయవాసుంబు చెందం
గలుగు. కార్తికంబున ధాత్రీఛాయయందు భుజించె నేని యావత్సరంబును గావించిన
యన్న సంసరపాపంబు నశియించు. కార్తికంబున ధాత్రీమూలంబున శౌరి నర్చించె
నేని సకలక్షేత్రంబులందును మాధవుని నర్చించినఫలంబు చేకూరు. 399
- గీ. ఆర్యమాండు తులాగతుఁ డై నతఁజిని, సర్వతీర్థంబులును సర్వసవనములును
నిఖిలతాపసులును సర్వనిరర్థులును, ననిశమును నుండెదరు ధాత్రి నాశ్రయించి. 400
- గీ. తులసియును నామలకతరుఫలము ద్వార, కోడ్భవం బై నమృత్తికయును నెవండు
తొల్పు చుండునొ మేన సంతతము వాడె, యవనియందు జీవన్ముక్తుఁ డనగఁ బరగు. 401
- క. తులసీధాత్రీపాదప, ములసీడను బిండదానమును నొనరిచినన్
జలిపినను దర్పణంబును, గలుగున్ బితరులకు నూర్ధ్వగతులు సతంబున్. 402
- వ. ఇంకఁ గార్తికవ్రతోద్యాపనఁధానముం జెప్పెద వినుము. కార్తికశుక్ల చతుర్దశినాఁడు
తులస్యపరిభాగంబునఁ జతుర్ద్వారంబును బుష్పచామరశోభితంబును సుతోరణంబును
నగుమండపంబు నేర్పఱచి ద్వారంబులందుఁ బుణ్యశీలసుశీలజయవిజయు లనుమృణ్మయ
ద్వారపాలకులం బూజించి తులసీమూలదేశంబున సర్వతోభద్రమండలంబు చతుర్ద్వార
చూర్ణంబులచేఁ గావించి దానిమీఁదఁ బంచరత్న ఫలసహితం బగుకలశంబు నుంచి
దానిమీఁద సువర్ణలక్ష్మీనారాయణులను లోకపాలురను స్థాపించి పూజించి యాదినం
బెల్ల నుపవసించి రాత్రి జాగరంబు గావింపవలయు. 403
- గీ. జాగరంబు నొనర్చెడిసమయమందు, నొనరిచిన నృత్యమును గాన మొనరిచినను
జలిపినను వాద్యఘోషంబు శార్జ్ఙ్గ కథలు, చదివిన ననంతపుణ్యంబు సంఘటిల్లు. 404
- వ. అట్లు జాగరంబు గావించి పూర్ణమయందు దామోదరప్రీతికరంబుగా వ్రతోపదేశ
యగుగురువును దత్కశత్రుంబును సపత్నీకు లగుత్రింశద్రాభహ్మణులను గాని శక్తి లేని
యెడ సపత్నీకుం డగునొక్కబ్రాహ్మణునిఁ గాని వస్త్రాలంకారాదులచే నర్చించి “యతో
దేవా”యనుమంత్రద్వయంబుచే దిలపాయసహోమంబు గావించి కపిలగోవును బూజా
పురస్కరంబుగా గురువున కొసంగి యెల్లరకును సంతృప్తికరంబుగా భోజనంబు వైట్టి
యావాహితసకలదేవతలకును దులసికీని బునఃపూజ గావించి గురువున కర్చాప్రతిమా
దుల నెల్ల నొసంగి.
- సీ. బ్రాహ్మణవంశవర్ధనులార నేను గా, విందినవ్రతము ఫలించునట్లు
శౌరి నాయెడ సుప్రసన్నుండు గాఁగను, నాపాప మెల్లను నాశ మొంద

- ననుకొని పుట్టి పుట్టింపులతోను నానె, తాత్కాలికమును నిత్యమును నాకు
సరియైన దేహమునందును నేను, నివసించు విష్ణుసాన్నిధ్యమందు
- గీ. ననుకొని బ్రహ్మచర్యమును బ్రాశస్త్యమునకును, పరివారల నెల్లను భక్తితోడ
దాను భుజియింపవలయు బాంధవసమేతుల, జనుచు నూర్జవతము చేసినట్టివాడు.
- ఆ. సర్వతీర్థఫలము సర్వవ్రతఫలము, సర్వదానఫలము సంఘటిల్లు
గార్తికవ్రతము గావించువారికి, నఖిలశక్తు లుంట నావ్రతమున. 407
- క. ఈకార్తికమాహాత్మ్యము, వాకొనినను వినిన నెట్టివారికి నై నన్
జేకులు నూర్జవతఫల, మాకలమునఁ బాలకులు లన్నియుఁ దొలగున్. 408
- సీ. మును సహ్యశైలసీమను నుండఁ గరవీర, మనుషేర నెనఁగు పత్తన మొకండు
తత్పురంబున నుండఁ ధర్మదత్తుఁడు నాగ, విష్ణుభక్తుం డై నవిప్రుఁ డొకఁడు
కై కొని పూజోపకరణంబు లొకఁడెయి, హరిగృహంబున కలఁ డరుగుచుండ
నక్షిత్రోవలో నిల్చి నగ్న యై సాధ్వసం, బాదవజేసిడిమేన నొకపిశాచి
- గీ. ధర్మదత్తుఁడు వీక్షించి దాని నపుడు, త్రాసమును బెంచి హరి నెదఁ దలఁచికొనుచు
జల్లెఁ దులసీవిమిశ్రితజలము దాని, పై ని నది దాన నిగళితపాప యయ్యె. 409
- గీ. అట్లు విగళితపాప యై యాపిశాచి, పొంది పూర్వజనుస్మృతి భూమిసురుని
పాదములమీఁదఁ బడి మ్రొక్కి భక్తితోడ, స్వీయవృత్తాంత మిట్లు వచింపఁదొడగె.
- సీ. ద్విజవర్య సారాష్ట్ర దేహంబునను భిక్షు, వనువిప్రుఁ డొకఁడు మున్నవని నుండఁ
నతనికి నే భార్య నై యుంటి నాపేరు, కలహ నాదుర్బుద్ధికారణమున
నొకనాఁడు గూడ నే నొనరింపనై తిని, భాషణంబున నై నఁ బతికి మేలు
కలహించు చుండినతన నే ననిశంబు, నాబాధ పడలేక నాధవుండు
- గీ. వేటొకర్తను బెండ్లి గావించుకొనఁగ, యత్న మొనరించుచుండ నే నది యెఱింగి
త్రావి విషమును విడిచితిఁ బ్రాణములను, నంతటను గాలకింకరు లరుగుదెంచి.
- క. ననుకొని పాశములచే, గొనిపోవ యమాంతికమునకుం గాలుఁడు నే
నొనరించినపాపములకు, ననువుగ శిక్షింప భటుల కాజ్ఞాపించెన్. 412
- వ. అంతట యమభటులు నన్ను నానాదుర్భరనరకయాతనలం గుడిపి విడిచిపెట్టుటయు
నేను మత్కర్మశేషంబునంజేసి నల్లులీయోనియందు జన్మించి స్వవిష్ణుద నగుచు
గొంతకాలంబును సూకరీయోనియందు జన్మించి విష్ణుద నగుచు గొంతకాలంబును
బిడలీయోనియందు జన్మించి స్వజాతాపత్యభక్షిణి నగుచు గొంతకాలంబును గడపి
పంచశతాబ్దంబులనుండి పిశాచదేహంబుతోడ తుత్పిపాసాపీడిత నై తిరుగుచు
నొక్కనాఁ డొక వై శ్యునిదేహంబునం బ్రవేశించి దక్షిణదేశంబున కేతెంచి కృష్ణా
వేణీసంగమతీరంబునందు శిష్యుభృత్యగణంబులచే దచ్చరీరంబునుండి నిష్కాసిత నై
దురపిల్లుచు నిచ్చోట దై వవశంబున నిన్నుం గాంచి త్వత్కరక్షి ప్తతులసీజలసేకంబున
విగళితపాప నై పూర్వజనుస్మృతి బడసి నావృత్తాంతంబంతయు విన్నవించితి.

సన్నీపిశాచదేహంబునుండి. యుద్ధరింపు మని ప్రార్థింప ధర్మదత్తుండు కరుణార్ద్ర) హృదయుం డై. 413

గీ. దానతీర్థవ్రతాదికృత్యములచేత, నఘములు సోమము సట్టికార్యములు చేయ
నీపిశాచశరీరముం దెంచి చూడ, లేదు నీ కథికారంబు లేశ మేని. 414

గీ. కాన సీమరశను నేను గాంచజాల, కునికి నూర్జ్వలతఫలంబు నొసంగువాడ
నెడసి నీచేసినయఘంబు లెల్ల దీనఁ, గలుగుఁ బ్రేతత్వము క్తి నిక్కముగ నీకు. 415

సీ. అని చెప్పి తాను జేసినకా ర్తికవ్రత, ముసను బ్రా ప్తించినపుణ్యమందు
నర్థంబు తదుపకారార్థంబు దానికి, శౌరి సాక్షికము గ భారవోసె
నంతట నది పిశాచాకారము క్త యై, దివ్యరూపంబుతోఁ దేజరిలుచు
ధర్మదత్తునిపదద్వంద్వంబుపై వ్రాలి, ధర్మాత్మ నీదయ ధన్య నై తి
గీ. పాపపాథోధిమగ్న నై పార మొంద, లేక యల్లాడునా కీవు నొక వై తి
వని నుతించుచు నుండంగ నంతలోన, వచ్చె విష్ణువిమానంబు వారికడకు. 416

వ. అంతట నావిమానంబునుండి దిగి వై కుంతద్వారపాలకు లిరువు రాపుణ్యవతిని విమా
నంబుపై నధిష్ఠింపం జేసి యరుగ నుద్యమించుచుండ ధర్మదత్తుండు వారలకు సాష్టాంగ
ప్రణామంబు గావించుటయు వారలు సంతసించి బ్రాహ్మణోత్తమా నీవు కావించిన
కార్తికవ్రతపుణ్యార్థభాగదానంబుచే నీకు ద్విగుణపుణ్యంబు ప్రాప్తించుటయె కాక
యీయంగనకుఁ బూర్వజన్మాంతరశతోద్భూతపాతకప్రణాశంబును విష్ణువిమానప్రాప్తి
యును దేజోరూపప్రాప్తియునుం గలిగె. దానంజేసి యీయమ వై కుంతమందిరనివాస
భాగ్యంబునకుం బ్రాత్రం బయ్యె. నీవును దేహవసానంబున నీయిరువురుభార్యలతోడం
గూడి విష్ణుసాన్నిధ్యంబునకుఁ జేరంగలవు. 417

క. ఆరాధింతురొ యెవరు ము, రారని నిర్వ్యాజభక్తి యామతిలంగ
వారు కృతార్థులు తత్పద, పారసములఁ గొల్చువారు సన్నతిపాత్రుల్. 418

వ. విష్ణుభక్తిచే ధ్రువుండు ధ్రువపదంబు నొందంగలిగె. విష్ణునామస్మరణంబుచే జయ
విజయులకు విష్ణుమందిరద్వారపాలకత్వముం బడయంగలిగె. 419

సీ. హరిభక్తినిరతుండ వగునీవు బహువత్స, రంబులు హరిమందిరమున నుండి
త్వద్వ్రతపుణ్యంబు తఱుగంగ విలలోన, జనియించి సూర్యవంశంబునందు
దశరథుం డనియెడిధరణీధవుండ వై, భార్యాద్యయంబును బడసి మరలఁ
ద్యత్పుణ్యభాగపాత్రం బై నయీపద్మ, పత్రాక్షి మూడవభార్య గాఁగఁ
గీ. దనరుచును విష్ణునిఁ దనూభవునిగఁ బడయఁ, గలిగెదవు దేవకార్యసంఘటనమునకుఁ
బ్రాస్త మగుటకు నట్టిభాగ్యంబు నీకుఁ, గార్తికవ్రతపుణ్యంబై కారణంబు. 420

—: చోల భూపాల విష్ణుదాస వృత్తాంత కథ వస్తు :—

వ. ఇంక మావృత్తాంతములు వినుము. 421

- సీ. మున్ను శోచింపరంబునఁ జోలుఁ డనియెడి, తొప్పాలుఁ డొక్కఁడు గలఁడు భువిని
దర్శింపఁజాలితియ్యమన నాదేశంబు, చోలదేశం బనున్నతికి నెక్కె-
నాతఁడు కానించి యధికదానంబులు, సలిపి సంఖ్యాతిగనవనములను
తామ్రవర్ణి నదీతటయుగ్మమునఁ బ్రతి, ప్తాపించెను సువర్ణ యూపములను
- గీ. నొక్కదినమున నాభూవరోత్తముండు, చని యనంతశయనమున కెనయ భక్తి
యోగనిద్రాప్రసక్తఁ డై యున్నపద్మ, నాభునకు దివ్యరత్నార్చనం బొనర్చి. 422
- సీ. ఆదివ్యశోభ నాహ్లాదంబుతోడను, గనులారఁ గనుచున్న కాలమందు
విష్ణుదాసుం డనువిప్రుఁ డొక్కఁడు వచ్చి, సంతమ బొనరించి శార్థధరునిఁ
దులసీదశంబులతోడఁ బూజింపంగ, నారత్నములదీప్తి యడఁగిపోయె
సంతట భూపాలుఁ డాగ్రహంబును బొంది, భూసురాధమ నీకు బుద్ధి లేదె
- గీ. రాజమానంబు లగుదివ్యరత్నములను, దులసిచే గప్పివై చితి తొలఁగ శోభ
యనుడఁ గ్రోధంబు నొంది బ్రాహ్మణుఁడు రాజ, భక్తి నెఱుంగనిమాటలు పలుకరాదు.
- చ. అనవుడుఁ జోలుఁ డిట్లనియె సగ్రకులనుండ నన్నగర్వ మొం
దినఫల మేమి నిన్సుండవు నీవు స్రతుష్టి జనింప శౌరి కే
మొనరుపగఁ సమర్థుడవు యోగ్యత దేనికిఁ గూడ లేనినీ
వనఁదగనట్టిభాషణము లాడిన సైతుకె భక్తపుంగవుల్. 424
- క. కనఁబఱచెద నాభక్తీని, గనుఁగొను మని పల్కి నిజనికాయ్యంబునకున్
జనుచెంచి ముద్గలాజ్ఞను, బొనరింపఁగ దీర్ఘ సత్రమును దలఁచి మదిన్. 425
- సీ. నియమించి యాచార్యునిగ ముద్గలుని వరి, యించి ఋత్విజులుగ ఋషిగణంబు
నారంభ మొనరించె నధ్వరంబును గయా, తేత్రంబునను స్తోత్రప్రాత్రముగను
విష్ణాలయమునందె విష్ణుదాసుం డుండి, సలుపుచు ద్వాదశాక్షరజపంబు
చేయుచు నేకాదశీమాఘకార్తిక, వ్రతతులసీవనరక్షణములు
- గీ. సలుపుచును విష్ణుపూజను సర్వవేశ, లందును స్మరించుచును హరి నాత్మలోనఁ
గడపఁదొడఁగెను గాల మాకరణి వార, లిరువురును విష్ణుకైంకర్యపరత నుండ. 426
- వ. ఒకనాఁడు విష్ణుదాసుండు విష్ణునై వేద్యంబు గావింపఁ బాకంబు గావించి తత్పాకప్రాత్రంబు
నొకచోట నుంప నది యదృశ్యంబయ్యె. దాన నతఁ డాదినం బెల్ల నుపవసించి మఱు
నాఁడుపాకంబు గావింప నయ్యదియు గతదినంబునంబోలె గానంబడ దాయె. 427
- ఆ. అట్లు సప్తదినము లంతరించుటయును, బాకభాండ మతఁడు పద్మనాభు
నకు నివేదనం బొనర్చక భుజియింప, నట్టివాఁడు గాన నల్లె యుండి. 428
- ఆ. ఎనిమిదవదినంబునను దానిమర్మంబు, దెలిసికొనఁ దలంచి తేటపడఁగ
మున్నువోలె బాకమును జేసి తత్పాత్ర, మునిచి పాకవహ్ని యున్నకడనె. 429

- క. చానిం గొనిపోవఁగ నెవఁ, డై నను నేతెంచు నేమొ యని కనిపట్టం
గా నెంచి పొంచియుండెను, గానంబడకుండ నొక్క-కడ గోప్యముగన్. 430
- సీ. అట్లు గోప్యంబుగా నతఁ డుండఁ బాకశా, లకు నేఁగుడెంచి పుల్క-సుఁ డొకండు
తత్సాక్షిభాండంబుఁ దా నెత్తుకొని శీఘ్ర, ముగఁ బోవుచుండంగ మున్నువోలె
జూచి శల్యావశేష్టుం డై నవాని నా, విష్ణుదాసుఁడు కృప వెలయ మదిని
నుండు ముండు మటంచు నొకకేక వై చి యా, జ్యము గొనివచ్చుచున్నంతలోన
- గీ. సంత్యజుఁడు పరునెత్తి వృద్ధగుట నొక్క, చోటఁ బడుటయు విష్ణుదాసుండు వచ్చి
వానిశ్రమ దీర విసరుచు వసనమునను, నొత్తుచును దత్పదంబుల నున్నతఱిని. 431
- ఆ. అంత్యజుండు లేచి యట్టిట్లు తిలకించి, వణకుచుండ విప్రవరుండు తాత
వలదు భీతి తినుము వడ్డింతు నాజ్యము, నని ఘృతంబు వోసె నన్నమందు. 432
- సీ. అంతట సంత్యజుం డతనిముందుఁ జతుర్భు, జంబులతో నిల్చి శార్జి యగుచు
వత్స సంతసమయ్యెఁ ద్వద్భక్తి కెంతేని, యిచ్చితి నారూప మిపుడె నీకు
రమ్ము వై కుంతలోకమ్మున కనుడు నా, విష్ణుదాసుండు చెంది విష్ణుకళను
సధివసించి విమానమం దెల్లరును జూడ, నద్భుతంబుగ దివి కరుగు చుండ
- గీ. నతనిఁ గనుఁగొని దీక్షితుం డై నచోల, భూవరుం డాత్మలోపలఁ బాడమఁ జింత
స్వగురు వగుముద్గులునిఁ జూచి ట్మోసుపర్వ, నీవు చేసినపని యెల్ల నిష్ఫలంబ. 433
- సీ. నీయాజ్ఞా చొప్పున నేనుఁ జేయుచునుంటి, నవధిశూన్యం బై నయధ్వరంబు
కావించుచుంటి సఖండాన్నదానంబు, హెచ్చుగా దక్షిణ లిచ్చుచుంటిఁ
గోరినవారికిఁ గోరినద్రవ్యంబు, వెదచల్లుచుంటిని గొదవ లేక
సలుపుచు నుంటిని సంఖ్యాతిగంబు గా, గౌరవార్హులకు సత్కారములను
- గీ. శౌరి కాఁడాయె నాకుఁ బ్రసన్నుఁ డింత, వఱకును గనుంగొనుము భక్తివలన విష్ణు
దాసుఁ డేగెడి వై కుంతధామమునకు, సవము లెన్నేని భక్తికి సాటి గావు. 434
- క. అని వచియించి స్వభగినీ, తనయుని నిజరాజ్యమందు స్థాపించి ప్రజా
వన మొనరింపఁగ మరలన్, జనుడెంచి మఖాగ్నిహోత్రసవిధంబునకున్. 435

—: ముద్గలవంశ్యవిశిష్టహేతుకథనము :—

- సీ. అగ్నిప్రదక్షిణం బాచరించి తదగ్ర, భాగంబునను నిల్చి భక్తితోడ
దేవ జనార్దన స్థిరముగా నామది, బాదుకొల్పుము భవత్పాదభక్తి
యని పల్కి మూఁడుమా ర్గాశుశుక్షణమధ్య, మున దూఁకె నది చూచి ముద్గులుండు
క్రుద్ధుఁ డై తనసిగ కోసి పాఱగవై చె, శిఖిలోనఁ దనమాట చెల్లకునికి
- గీ. నప్పు డాయగ్నికుండంబునందు శౌరి, పాడమి చోలుని స్వవిమానమునను నుంచి
కొని ముదంబున నేగి వై కుంతమునకు, నాత్మసారూప్యమును వాని కపుడె యొసఁగె.

- గీ. అదియె మొదలుగఁ జోలదేశాధిపతులు, రాజభగవీనుతులుగ నేర్పడిరి ముద్ద
లాస్వయులు విశేషులుగను నైరి విష్ణు, దాసవోలవనుంధరాధవుల మేమొ. 437
- ఆ. విష్ణుభక్తివలన నిష్కంధామంబును, జెంది తాల్చితమి సుశీలపుణ్య
శీలనామములను శ్రీవతిమందిర, ద్వారపాలకప్రవరుల మేము. 438
- ఆ. అని నచిమటయును విని ధర్మదత్తుఁ డి, ట్లనియెఁ బుణ్యవంతులార వినఁగ
జయవిజయులగాఢ సర్వంబు జనియించె, వేడఁ నాకుఁ జెప్పుడు విశదముగను. 439
- వ. అని యడగుటయు ధర్మదత్తునకుఁ సుశీలపుణ్యశీలు లి ట్లనిరి. 440

—: జయవిజయవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. తృణబిందుసుత యైనదేవహూతికఁ గర్ద, మునిదృష్టిసంపర్కమునను మున్ను
గలిగిరి జయుఁడు నాఁగను విజయుండు నాఁ, గను గపిలుండు నాఁ దనయు లిలను
నందులో జయవిజయాహ్వాయు లిరువురు, హరిని గొల్వఁ దొడంగి రద్భుతముగ
నటు లుండ నొక్కనాఁ డధ్వరం బొసరింపఁ, దలఁచి మరుత్తభూధవుఁడు పిలువ
- గీ. వార లిరువురు జని తత్సవమున కందు, జయుఁడు బ్రహ్మపదంబు యాజకపదంబు
విజయుఁడును బొంది మఖమును విధియుతముగఁ, బూర్తి గావించి రంతట భూవరుండు.
- ఆ. తత్తదర్థ మైనదక్షిణ లర్పించి, గౌరవమునఁ బనుప వారు మరల
వచ్చి స్వాశ్రమమున కచ్చోట వేర్వేఱ, సలుప నెంచి విష్ణుసవనములను. 442
- వ. అమ్మరుత్తుం డర్పించినద్రవ్యంబును బంచినొనఁ దలంచుటయు నందు జ్యేష్ఠుం డగు
జయుండు తద్ద్రవిణంబు రెండు సమానభాగంబులు చేసి యొక్కభాగంబు దానును
మఱియొక్కభాగంబు విజయుండును గ్రహించునట్లు నిర్ణయింప విజయుం డందుల
కీయ్యకొనక తన కుపలబ్ధం బయినధనంబు దానును జయున కుపలబ్ధం బయినధనంబు
జయుండును గ్రహించునట్లు నిర్ణయించె. 443
- ఆ. అంత జయుఁడు వాని కడ్డుమా టాడంగ, నాడె విజయుఁ డతని కడ్డుమాట
యొకనిమాట పొసఁగకుండుట నొకనికి, వారి కిరువురకు వివాద మయ్యె. 444
- ఆ. అవివాద మంతకంతకు పొచ్చు గా, నపుడు జయుఁడు క్రుద్ధుఁ డై శపించె
గ్రాహరూప మొందఁగా విజయుని నంత, జయునిఁ దిట్టె వాఁడు సామజముగ. 445
- సీ. పిమ్మట వారు భేదమ్ము నొంది యమర్ష, సముపలబ్ధము లై నశాపములకుఁ
బ్రార్థింపఁ దమస్వామి యగుహృషీకేశుని, నపుడు ప్రత్యక్ష మై యచ్యుతుండు
మీరు నాభక్తులు మీమాటలు ఋతంబు, లవి త్రిప్ప నాకును నలవి గాదు
ప్రహ్లాదవాక్యంబు బట్టి స్తంభంబున, నావిర్భవింపుగ నయ్యె నాకు
- గీ. సంబరీషునివాక్యంబు ననుసరించి, గర్భవాసశ్రమంబు నేఁ గాంచవలసఁ
గనుక మీశర్మఫలముల ననుభవించి, రండు నాసన్నిధానముం దుండ మరల. 446
- క. అని కరుణించి నిమేషం, బున నొందె నదృశ్యభావమును వా రంతఁ
జనుడెంచి యిలకు నక్రము, గను సామజముగను బుట్టి త్కౌతలమందు. 447

- వ. గండనదీతీరంబునం జొచ్చి జాతెస్మృతి గలుగుటంజేసి శీఘ్రంబుగా విష్ణుసన్నిధికిం జేరఁ
బరితపించుచు నారాయణపాదపద్మనిష్ఠాగరిష్ఠభావంబుతోడఁ దిరుగు చుండ. 448
- క. ఒకనాఁడు సామజము కా, ర్తికంబునను దీర్ఘమాడుస్పృహతోడను గం
డకిలోనఁ జొరఁగ నచటనె, మకరంబును జొచ్చి పట్టి మాతంగాఽఘుల్. 449
- క. జలజాతని స్మరియించుచు, సలిలములోఁపలికి లాగసాగఁగ నంత
వెలుపలేక లాగసాగెను, దలఁచుచు వారణము హరిపదంబుల నెదలోక. 450
- ఆ. అట్లు లాగకొనుచు నన్యోన్యమును గ్రాహ, వారణములు రెండు దారుణముగఁ
బోరు చుండఁ గడచిపోయె గొన్నిదినంబు, లంత నేచు డస్సి యాఁగలేక. 451
- ఉ. పోయె శరీరముఁడుఁ గలభూరిబలం బఖలంబు చిత్తమం
దేయెడ నేని ధైర్య మొకయితయుఁ గన్పడదాయెఁ బ్రాణముల్
పోయెడివేళ వచ్చె స్మృతి పోవుచునుండె దయాసముద్ర నా
రాయణ నీవె తప్ప నితరంబు శరణ్యము లేదు నా కింక. 452
- క. అని మొఱవెట్టుటయును విని, వనజాక్షుం డేగుడెంచి వై శమ మకరం
బును దునిమి చక్రధారను, గనికర మొదవంగఁ గేలఁ గరిని స్పృశించెక. 453
- క. అంతట గజనక్రంబులు, వింతగ జయవిజయు లగుచు విష్ణుపురికి న
త్యంతానందం బొదవఁగ, నంతరములయందుఁ జనియె నమరులు పొగడక. 454
- వ. అది మొదలుగా గజనక్రంబులు నిము క్తిం గాంచినస్థలంబు హరిక్షేత్రం బనువిశ్రుతింజెందె
గీ. చక్రసంఘర్ష మునఁజేసి చక్రచిహ్ని, తంబులుగ నుండె నచటిప్రస్తరము లెల్లఁ
దన్నహాక్షేత్రమహిమంబు తరము గాదు, ప్రస్ఫుటంబుగ వాక్రువ్వ బ్రహ్మ కై న.
- క. అని నుడివి కలహతోడను, జనిరి విమానంబు నెక్కి సత్వరరీతిక
వనజాక్షునిసన్నిధికిక, మనమున నాశ్చర్య మొదవ త్మోదేవునకుక. 457
- గీ. అంతటను గొంతకాల మయ్యవనిసురుఁడు, మాధవధ్యాననిష్ఠానిమగ్నఁ డగుచు
నుండి ధరలోన నిజసతీయుగముతోడఁ, జనియె నంతంబునను విష్ణుసదనమునకు. 458

—: కృష్ణా వేణ్యా దిన దీప స్మచ రిత్ర కితనము :—

- సీ. మానిని చాక్షుషమన్వంతరమునఁ బూ, ర్వము సహ్యాగిరిశిఖరమున బ్రహ్మ
సంకల్ప మొనరించి జన్మంబు సేయ నూ, రమున రావించి నిరరుల నెల్ల
స్వజ్యేష్ఠసతి యైనస్వర రామి సుముహూర్త, సమయంబునకు సర్వసమ్మతముగ
నారంభ మొనరించె నాత్మకనిష్ఠభా, ర్య యగుగాయత్రితో నధ్వరంబు
గీ. నంతటను స్వర యేతెంచి యజ్ఞ దీక్ష, గొన్నగాయత్రి సచ్చోట నున్నసకల
దేవతలఁ జూచి క్రోధసందీప్త యగుచు, నెఱివాటంగ నేత్రము లిట్లు లనియె. 459

—: స్వర దేవతల వెల్ల నదులుగ శపించుట :—

- గీ. పూజ్యపూజావ్యతిక్రమంబును నపూజ్య, పూజయును గలచోటను బుట్టు భీతి
మరణదుర్భిక్షములు మూఁడు మత్పదమున, నిలుపఁగను మీర లెల్లఁ గనిష్ఠ నగునె.

- క. అనుభావ్యము గాకుండగఁ, జన దేనాటికిని గూడఁ జలీపినకర్మం
బని పల్కి నిమ్మగలు గాఁ, గను శాపం బిచ్చె నచటఁ గలవారలకున్. 461
- గీ. అపుడు గాయత్రి రోషతామ్రాక్షి యగుచు, నోసి దుర్బుద్ధి శపియింప నుచిత మగునె
నీకె భర్తయె పరమేష్ఠి నాకుఁ గాఁడె, యగుము నీవును నిమ్మగ వని శపించె. 462
- స్తీ. అంతట హరిహరాద్యజ్ఞులదేవతలును, హాహానినాదంబు లామతిల్ల
దేవి మే మెల్ల నదీరూపములు చాల్చు, లుప్త మైపోవె ముల్లోకములును
శాపం బుడుపు మని స్వరను బ్రార్థింపంగ, నెదను బశ్చాత్తాప మొదవ నామె
యనిమిషులార యజ్ఞారంభమున వినా, యకునిఁ బూజింపమి నయ్యె నిట్లు
- గీ. కాని నావాక్కు తిరుగదు గాన మీరు, స్వాంశములచేత నిమ్మగ లగుడు పొండు
స్వాంశముల నేను గాయత్రి యాపగాత్వ, మొంది సావిత్రి యనుఖ్యాతి నొందఁగలము.
- వ. అని వచియించి యూరకుండుటయు నంత స్వస్వాంశంబులచే విష్ణువు కృష్ణానదీత్వంబును
మహేశ్వరుండు వేణ్యానదీత్వంబును బ్రహ్మ కకుద్మతీనదీత్వంబును నిరర్జు లెల్లరును
బహువిధనదీరూపంబులనుం బడసి సహ్యాద్రికోభరంబునుండి పూర్వవాహినులుగను
దత్తుక్షులు స్వాంశంబులచే బహ్మవాహినులుగను బ్రవహింపం దొడంగిరి. 464
- గీ. అందుఁ జేసెడిస్నానదానాదు లెల్లఁ, గార్తికంబున సంతృప్తి గలుగఁ జేసి
త్రిదశసంతతులకు నుద్ధరించు నరుల, నమితపుణ్యాఫలప్రదాయకము లగుట. 465
- గీ. భూరుహములందుఁ దులసియు ద్వారకాపు, రంబు క్షేత్రంబులందు మాసంబులందుఁ
గార్తికము తిథులందు నేకాదశీయును, మత్ప్రియంబులు తత్సేవి మత్ప్రియుండు.
- గీ. మత్ప్రేసాదంబు గలుగుట మత్ప్రియుండు, బ్రహ్మహత్యాదిఘోరపాపముల కేని
యంతకున కేని భీతిల్లనట్టివాఁడు, వాస్తవముఁ జెప్పితిని నీకు వారిజాక్షి. 467
- చ. అనవుడు సత్యభామ మనమందు జనింపఁగ సంప్రమోద మి
ట్లనియెను బ్రాణనాథ కలహంగియున్ బరద త్తపుణ్యమున్
గొనుటను విష్ణుధామ మొడఁగూడెను దత్తము గానిపుణ్యా మే
యనువున నై న రాఁగలదె యావిషయంబు వచింపు మంతయున్. 468

—: అద త్తపుణ్య పాప ప్రాప్తి కథ వ ము :—

- క. అని యడుగుటయును గృష్ణుం, డెవయగఁ బ్రమదంబు మదిని ని ట్లనియెను భా
మిని దత్తంబులు గాకు, ష్ణును బుణ్యము పాతకమును నరులకు వచ్చున్.
- వ. కృత్తతేతాద్వాపరయుగంబులందుఁ బుణ్యాపాపభాగంబులను దేశగ్రామకులంబు లొందు.
కలియుగంబున సంస్కరంబు లేనియెడల గర్తమాత్రంబ పుణ్యాపాపఫలంబులం జెందు.
సంస్కరాగతంబు లగుపుణ్యాపాపంబులవిధంబు వినుము. మైథునంబువలనను నేకపాత్ర
భోజనంబువలనను బుణ్యాపాపఫలార్థంబును నధ్యాపనయాజనై కపం క్త్యశనంబులవలనఁ
బుణ్యాపాపతర్కాంశంబును నేకాననై కయావనిశ్వాసాంగస్పర్శంబులవలనఁ బుణ్యాపాప

షష్ఠాంశంబును భాషణస్తవంబులవలనఁ బుణ్యాపాపదశమాంశంబును దర్శనశ్రవణధ్యానంబులవలనఁ బుణ్యాపాపశతాంశంబునుం బ్రాప్తించు. పరనిందాధికార్థపై శున్యంబులవలనఁ బరకృతపాతకంబు దనకుఁ బ్రాప్తించుటయెకాక స్వపుణ్యాంబు పరునకర్పితం బగు. పుణ్యాకర్మకారికిఁ బత్నీభృతకళ్యాణము గాక పరుం డెవఁ డేని యప్రతిఫలంబుగా నేవ గావించినఁ దత్సేవానురూపంబుగాఁ దత్పుణ్యాంబు నాతం డొందు. ఏకపంక్తియందుఁ బలువురు భుజించుచుండఁ బరివేషణాలంఘనంబు గావించినవానిపుణ్యా షష్ఠాంశంబు లంఘితునకుఁ బ్రాప్తించు. 470

గీ. సానసంధ్యాదు లొనరించుసమయమందు, బరుని స్పృశించునెడలను బరునితోడ భాషణము చేయునెడలను బడయు వాని, నాత్మకృతపుణ్యాషష్ఠాంశ మంబుజాక్షి. 471

గీ. ధర్మ మార్చించుకొనియెడితలపుతోడ, బరుల యాచించి ధనమును బడసి దానఁ జేయునెడఁ బుణ్యాకార్యంబు జెందు ద్రవ్య, దాత తత్పుణ్యాకర్మవిధానఫలము. 472

గీ. అపహరించి పరద్రవ్య మాచరించె, నేని పుణ్యాక్రియలు దాన నించు కేని కర్మఫలమును బొందఁడు కర్త గాన, నపహృతద్రవ్యనకె కల్గు నాఫలంబు 473

గీ. పరునిఋణమును దీర్చక మరణ మొందె, నేని ఋణమును గై కొన్నమానవుండు పడయు నాత్మధనానురూపంబు గాఁగ, వానిపుణ్యాఫలంబు ద్రవ్యప్రదాత. 474

వ. బుద్ధిదుండును ననుమంతయును నుపకరణప్రదుండును బలకరుండును బుణ్యాపాపంబు లందు షష్ఠాంశంబు నొందంగలరు. 475

గీ. ప్రజలవలనను బ్రభువును భార్యవలన, బతియుఁ బుత్రునివలనను బితయు శిష్య జనమువలనను దేశేక్షుండును గ్రహించు, బాపపుణ్యాక్రియాషష్ఠభాగములను. 476

క. పతి చిత్తానుగుణంబుగ, సతతము వర్తించుచును బ్రశాంతిమెయి నను వ్రతయయి యుండుకళత్రము, పతిపుణ్యామునందు నర్థభాగము నొందున్. 477

గీ. ఎవఁడు చేయించు చుండునొ యితరహస్తమునను బుణ్యాంబులను వాడుపొందుసుకృత ఫలములోపల నాటవభాగ మొందు, గర్త శిష్యుండు భృతకుండు గానియెడల. 478

గీ. వృత్తిభోక్త యొనర్చుసుకృతమునందు, వృత్తిదుండు షష్ఠభాగంబు నెనయు దాను వానిచేతను బరునకు నేని తనకు, నేని చేయింపకుండినయెడల నేవ. 479

వ. ఈయర్థంబున నొక్కయితిహాసముం జెప్పెద వినుము. 480

సీ. మును ధర్మితీతలంబున నుండె నొక్కబ్రా, హ్మణుఁ డవంతీపురమం దతండు బ్రాహ్మణధర్మవిభ్రష్టు డై ధనము సం, పాదించి నీచకర్మములవలనఁ గ్రయవిక్రయమ్ములు గావించుచును నొక్క, నాడు మాహిష్మతీనగరి కరిగి నర్మదాతీరంబునను గార్తికవ్రత, మాచరించుచు నుండునట్టిజనులఁ

గీ. గాంచి యచ్చోట వారికిఁ గావలసిన, వస్తువుల నెల్ల నమ్ముచు వారివలనఁ బొందుచును లబ్ధి తత్కార్యములను గనుచు, గడసి యొకకొంతకాలంబు కార్తికమున.

- గీ. పూర్ణమానసమును గోభూసురార్చు, నమును నుద్యాపనమును ధర్మములు దాన
ములును సూర్యాస్తమయకాలమున నొనర్చి, నట్టిదీపోత్సవము గనులార గాంచె.
- గీ. త్రిపురకూటము హరుఁ డొనరించినట్టి, తిథి యగుట నది యందుఁ దత్ప్రీతికొఱకు
నొనరుతురు భక్తు లెల్ల దీపోత్సవము, వాసికని నాకు భేదము లేనికతన. 483
- క. హరునకు నాకును భేదము, బరికల్పనము బొనర్చుపాపులచే నా
చరితము లగుపుణ్యములకు, నరయంగ ఫలము లేమి నవి వ్యర్థముల్. 484
- క. ఆవిధమున నచ్చోటను, గావించెడిపనుల నెల్లఁ గాంచుచు నాభూ
దేవుడు తిరుగుచు నుండఁ, గా విషధర మొందు వానిఁ గఱచి యెటో చనెన్.
- గీ. అంతటను నేలపైఁ బడి యతఁడు విడిచె, బ్రాణముల నప్పు డేతెంచి యమునిభటులు
కట్టి పాశములను వానిఁ గదలకుండ, నీడ్చి కొనిపోయి కాలునియెదుట నిలుప. 486
- ఆ. శమనుఁ డెఱిగివాడు సల్పినపాపము, లెల్లఁ జిత్రగుప్తుఁ డెఱుగఁజేయ
నానతిచ్చె భటుల కతనిదారుణనర, కాగ్నిలోనఁ గూల్చి నంత వారు. 487
- క. ఆకలుషాత్ముని గొని చని, యాకాశం బంట మంట లడరెడికుంభీ
పాకమునఁ ద్రోయ నయ్యది, జేకొట్ట సుపర్వు లెల్ల శీతలమయ్యెన్. 488
- చ. అది కని ప్రేతనేత హృదయంబున భీతియు విస్మయంబునన్
గదురఁగ నేగుడెంచి క్షణకాలములో సమవ ర్తియొద్దకున్
విదితము సేయ సర్వమును విస్మయ మొంది కృతాంతుఁ డేదియున్
మదికి స్ఫురింపకుంటయు నొనర్పఁగ భేదము నొందు చుండఁగన్. 489
- సీ. ఆకాశముననుండి యరుదేర నారదుం, డర్చించి యమ్ముని నంతకుండు
తనకుఁ గల్గినభేదమును నివేదింపంగ, నవ్వి యిట్లనియెను నారదుండు
సమవర్తి యేల విషాదంబు నొందెడు, కార్తికవ్రతపుణ్యగరిమ వినవె
కార్తికవ్రతమును గావించువారిద, ర్భనభాషణముల నాబ్రాహ్మణుండు
- గీ. గతనకలకల్మషుండును నకామలబ్ధ, పుణ్యుండును నై నకారణంబుననుజేసి
గాసివెట్టంగ నతని డక్షుములు గావు, నరకములు వాస్తవముఁ జెప్పినాడ నీకు.
- గీ. ఆర్ద్రశుష్కాఘముల నిరయమ్మునందు, యాతనలు పొందుకై వడి నార్ద్రశుష్క-
పుణ్యములచేత సురలోకమున సుఖంబు, లనుభవించు నరుం డెవఁ డైనగాని. 491
- వ. కామకృతపుణ్యపాపంబు లార్ద్రంబు లనియును నకామలబ్ధపుణ్యపాపంబులు శుష్కంబు
లనియుం జెప్పబడియె. అకామలబ్ధపుణ్య లగువారలకు నిరయచర్మనమాత్రంబు
పాపభోగం బగు. 492
- క. అని చెప్పి తదనుమతి గొని, చనుటయు దివమునకు నంత శమనుం డావి
ప్రసన్నుడై కరిగి తనత, ప్పను సైఘం వేడి త్రిదివమున కరుగు మనన్. 493
- ఆ. ఆతఁ డిట్లు లనియె నతక నరకధా, మములఁ జూడ నాకు మది జనించె
జాపు మనలఁ బోదు సురలోకమున కన, యముడు వాని కాస్థలములఁ జూపి. 494

—: చతురశీతినరకకథనము :—

- వ. ఇది తప్తవాలుకనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. గురుదేవతాగోబ్రాహ్మణాగ్నులను బాదములచే దన్నువారలపాదము లిందు దహింపబడు. మఱియు నతిథిల కన్న మొసంగనివారును నిందు నిరగు లగుదురు. ఇది యంధతామీసనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ గామమోహితు లగువారు బాధింపబడుదురు. ఇది క్రకచనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ బత్నీపుత్రాదులకు వియోగము గలిగించువారు ఛేదింపబడుదురు. ఇది యర్గళనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందు మహాసాపులు ముద్గరగదా ద్వాయుధనిహతు లగుదురు. ఇది కూటశాల్మలినరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ బరధనదారాపహారులును బరవంచకులును మఱియింపబడుదురు. ఇది రక్తపూయ నరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందు నభక్ష్యభక్షకులును బరనిందకులును బిశునులును బాధింపబడుదురు. ఇది కుంభీపాకనరకము. దీనిభేదంబు లాఱు. ఇందుఁ బాపాత్ము లెల్లరును దప్తైలాదులచే నుడికింపబడుదురు. ఈనలువదిరెండునరకంబులును నకామకృతం బగుశుష్కపాపంబుచేతను గామకృతం బగునార్ద్రపాపంబుచేతను ద్విగుణంబు లై చతురశీతినంఖ్యాకంబు లయ్యె. ద్వివిధ మగుపాపంబు ప్రక్షేర్ణం బనియు నపాంక్తేయం బనియు మలినీకరణం బనియు జాతిభ్రంశకరం బనియు నుపపాతకం బనియు నతిపాతకం బనియు మహాపాతకం బనియు సప్తవిధం బయ్యె. 495
- గీ. కార్తికవ్రతినంసర్గకారణమున, విగతపాపుడ వై తివి విప్ర నీకుఁ
గాంగీతం బగునూర్ధ్వలోకమున కింక, నేగు మన యాప్యయానంబు నెక్కి-యతఃడు.
- క. చని యక్షలోకమునకున్, గని యక్షత్వమును విబుధగణ్యుం డగుచున్
ధనయత్నుం డనునామం, బును బొంది కుబేరభృత్యముఖ్యుం డయ్యెన్. 497
- వ. గాధిజుం డాతనిపేర నయోధ్యయందు మహాతీర్థంబు నెలకొల్పె. హరిజాగరంబును బ్రాతస్నానంబును దులసీసేవనంబును నుద్యాపనంబును దీపదానంబును ననుపంచాం గంబులచే గార్తికవ్రతంబు పూర్తింజెందు. 498
- సీ. అని పల్కుటయు సప్రహర్షంబుగను సత్య, భామ యి ట్లనియెను బ్రాణనాథ
కార్తికవ్రతి యేమి కావింపవలయునొ, సంకటంబున నున్న సమయమందు
వచియింపు మది విన వాంఛ గల్గెను నాకు, ననవుడుఁ గృష్ణుఁ డి ట్లనియె దన్ని
కార్తికవ్రతమును గావింపవలయును, బ్రతివత్సరము మహాఘట మగుట
- గీ. సక్రమంబుగఁ జేయంగ శక్తి లేని, పక్షమున వీలు గాకుండుపక్షమునను
మదభిధానంబుచే నపమార్జనమును, జేసికొని విప్రసంతృప్తి చేయవలయు. 499
- గీ. బ్రాహ్మణులు మత్స్వరూపులు బ్రాహ్మణులకుఁ, దుష్టి గలిగిన నాకు సంతృప్తి గలుగు
నేను సంతృప్తి నొందితి నేని వ్రతము, సఫల మగు నంగహైన్యసంశయము లేక.
- వ. పరదీప్తప్రబోధనపరిరక్షణంబులవలనను దీపదానఫలంబు చేకూర్చు, 501

- గీ. ఎండులను వీలు లేకున్నయెడల విప్ర, నోవటాశ్వత్థవృక్షసంసేవనంబు
చేయవలయును దానను జెందు వ్రతము, సాంగతను లేనిచో వ్రతభంగ మొదవు.
- గీ. అనుటయును సత్యభామ యిట్లనియె నాధ, బోధివటవృక్షములను గోభూసురులకు
సమము సేసితి వంతటిశక్తి వాని, లోన నుంటకుఁ జెపుము నిదాన మేమొ. 503

—: పా ర్య తి దే వ త ర సు వృ క్ష ము లు గా క పిం చు ట :—

- సీ. అనవుడుఁ గృష్ణుఁ డిట్లనియె నంగన మున్ను, క్రేడించుచుండ గౌరియును హరుఁడు
సహియింపఁ జాలక సమయమిలుబంబు, నమరు లెల్లరుఁ గూడి యగ్ని ననుప
నలఁ దేగుడెంచి క్రేడాంతరాయము సేయ, నద్దాని కీశ్వరుం డనుమతింప
నాగ్రహం బొంది కాత్యాయని శపియించె, నమరుల నెల్ల వృక్షములు గాఁగ
- గీ. నంత బ్రహ్మాదు లేతెంచి యామెకడకుఁ, బ్రార్థన మొనర్ప వా రెల్ల స్వాంశములను
దరువు లగునట్లు కరుణించె గిరిజ యడియె, మొదలుగను భూరుహము లై రిత్రిదశు లెల్ల.
- గీ. ఏను బోధిదుమంబుగ నీశ్వరుండఁ, వటముగఁ బూశముగఁ జతుర్వదనుఁ డితర
విబుధు లెల్లరు బహువిధవృక్షములుగ, భూమినిఁదను వెలసితి మేమి చెప్ప. 505
- క. కావుననె వృక్షములకును, సేవింపం దగినమహిమ చేకూరెను మ
ద్యావమునఁ జలదశంబును, సేవించిన సకలకార్యసిద్ధులు గలుగున్. 506
- క. శనివాసరమున మాత్రమె, చను నశ్వత్థమును ముట్ట సతి యీవిషయం
బును విస్మరింపకుము నాఁ, గను సత్రాజి త్తనూజ కౌతుక మొదవన్. 507
- గీ. దేన యేకారణమున బోధిదుమంబు, ముట్టఁ గూడదొ ప్రతిదినంబును వచింపు
మాలకింపంగ నభిలాష మయ్యె ననుడు, నెలయఁ జిలునవ్వు మాధవుం డిట్లు లనియె.

—: అ శ్వ త్థ స్ప ర్శ యో గ్య వా ర క థ న ము :—

- సీ. మానిని క్షీరాబ్ధి మధియించు చుండంగ, దేవాసురులు గూడి దీక్షతోడ
జనియించె మొదట జ్యేష్ఠాదేవి వికృతరూ, పముతోడ నావలఁ గమల వృట్టె
గై కొనంగను నేను గమలను యత్నింప, వీక్షించి న న్నామె యిట్లు లనియె
నొనరించి పరిణయంబును ముందు నాయక్క, కవల నన్ను గ్రహింపు మంబుజాక్ష.
- గీ. యనుడు నుద్దాలకుం డనునవనిసురున, కిచ్చి జ్యేష్ఠను నేను గ్రహించినాడ
నవల లక్ష్మీని నంతట నాద్విజుండు, జ్యేష్ఠతోఁ గూడి స్వాశ్రమక్షీతికే బోయె. 509
- సీ. అప్పు డచ్చట శిష్యులందఱు వేదాధ్య, యసము చేయుచు నుండ నాస్వనంబు
కర కశోరంబుగా నుండుటను జ్యేష్ఠ, యచ్చట క్షణ మేని యాఁగలేక
వల్లభ నే నిందు వసియింప నిది నాకు, సమ్మతం బైనస్థలమ్ము గాదు
నావుడు నాబ్రాహ్మణప్రవరుఁ డామె, నీక్షించి యింతి నీ వెచట నుందు
- గీ. వని యడుగ జ్యేష్ఠ యతని కిట్లనియె నాధ, వేదఘోషంబు యజ్ఞ దానాదివిధులు
దేవతాతిథిగురుసత్సవనమును, జరుగుచోటులు నాకు నసమ్మతములు. 510

- సీ. పరదారపరధనపరు లుండుభూములు, గలహంబు జరిగెడినిలయములును
బ్రహ్మహత్యాదిపాపములు చేసెడిచోట్లు, మద్యశాలలు ద్యూతమందిరములు
విప్రుల సుజనుల వృద్ధుల నవమాన, పఱుచుతావులు పాడుపడ్డయిండ్లు
నీతివిహీనులు నివసించునెలవులు, బారిశుద్ధ్యము లేనిభవనములును
- గీ. గోవధము చేయుచోటులు కుజను లుండు, నాలయములును దుర్భాష లాడుపట్లు
ధర్మ మనుమాట యైనను దలచ కుండు, జనులు గలధామములు నాకు సమ్మతములు.
- క. అనవుడు నుద్దాలకుఁ డా, త్మను మిగులవిషాద మొంది తనకున్ నా మీఁ
దను నెనసినగౌరవమున, ననఁజాలక నోరు విప్పి యాయమ నెదియున్. 512
- ఆ. ఆక్షణంబునంద యామెను దోడ్కొని, చనివనప్రదేశమునకు నొక్క
బోధిన్యక్షమూలమున నుండ నియమించి, మరల వత్తు ననుచు నరిగె నెటకొ. 513
- ఉ. అంతటఁ గొంతకాల మట నామె వసించి ధవుండు రామిచే
నెంతటిదాఁకనున్ జడిసి యేడిచె గొల్లున మిన్నముట్ట న
త్యంతకఠోరకఠమున నయ్యది భార్గవి యాలకించి నా
చెంతకు వచ్చి చెప్పఁగనె చెచ్చెర నేను రమాయుతుండ నై. 514
- సీ. అరుడెంచి యాయమదరికి జ్యేష్ఠాదేవి, శోకింపవల దీవు నుంత యేని
యశ్వతతరువు మదంశసంభూతంబు, గౌరవార్హం బెల్లవారలకును
దీనిక్రిందను నీవు స్థిరముగా నుండుము, శనివారమున భవత్సవిధమునకు
నియతంబుగను వచ్చు నీచెల్లె లగులక్ష్మీ, స్వర్ణార్హ మగు నాఁడు చలదశంబు
- గీ. దాన నీకును నధికసమ్మాన మొదవు, నని ప్రసాదించి యేగితి నాక్షణంబ
కాన శనివారముననె తాకంగఁ జెల్లు, జలదశము లక్ష్మీ నాసించుజనుల కెల్ల.
- క. ఈకథ నొరులకుఁ జెప్పిన, నాకర్ణించినను నిహమునందు విషాద
వ్యాకులులు గాక కడకున్, వై కుంతము నొందఁగలుగువారల వారల్. 516
- వ. అనుటయును సత్యభామ యమందానందముం జెంది కృష్ణానుమతినిఁ గా ర్తికవ్రతదీక్షం
గై కొనియె. 517
- సీ. మునివర యింకను విను మూర్జమాహాత్య, మునుగూర్చియడుగంగమును గుహుండు
హరుండు పఱుముఖున కీ ట్లనియెఁ గుమార యూ, ర్జవ్రతంబున కిల సాటి లేదు
సర్వతీర్థంబులు సర్వదానములు స, ర్వమఖంబులును నొక్కప్రక్క నుంచి
యొక్కవై పున నుంచి యూర్జమాసంబును, దులఁ దూఁచితిని నేను బలముఁ జెలియ
- గీ. నపుడు కార్తికమాస మున్నట్టికడకు, మంగె ములు దాన నేను ద్రద్వితసమంబు
లేవియును గా వనుచు నిశ్చయించుకొంటి, స్కంద తెలిపితి నీరహస్యంబు నీకు.
- వ. కృతయుగంబు బ్రాహ్మయుగంబు త్రేతాయుగంబు త్తైత్తియయుగంబు ద్వాపరయుగంబు
వైశ్యయుగంబు కలియుగంబు శూద్రయుగంబు. 519

- ఆ. కాన్డః గలియుగమున న్నానంబు గావించి, జంకుచుందు రఖిలజనులు దాని
గు రైజింగినట్టికోకిలము చొక్కడై, స్నాన మాచరించు జడియకుండ. 520
- వ. కార్తికమాసంబునఁ బ్రాతస్నాన మవశ్యకార్యంబు. దాన నుత్తమలోకప్రాప్తి
చేకూరు. స్నానంబు వాయవ్యం బనియు వారుణం బనియు బ్రాహ్మం బనియు
దివ్యం బనియుఁ జతుర్విధంబుగాఁ జెప్పబడియె. గోరజస్నానంబు వాయవ్యంబు.
సాగరాదిస్నానంబు వారుణంబు. మంత్రస్నానంబు బ్రాహ్మంబు. మేఘంబుభాస్కర
స్నానంబు దివ్యంబు. 521
- గీ. స్నానములలోన నుత్తమస్నాన మొక్క, వారుణమ చూవె ద్విజులై నవారు మంత్ర
విహితముగ స్త్రీజఘన్యజవృద్ధబాల, పుడులు విమంత్రముగఁ జేయ స్నాన మొప్పు.
- గీ. ప్రథితియుఁ దపంబు విద్యయుఁ బాణిపాద, వాఙ్మనససంయమము గలవారె తీర్థ
ఫలము నొందుదు రన్యులు పడయలేరు, సలిపినచు బుణ్యకర్మసంఘయము నెల్ల.
- ఆ. పడయలేరు తీర్థఫలము నీయేగురు, హేతునిష్ఠితుడఁను బాతకీయును
సంశయాత్మకుడను శ్రద్ధావిహీనుడను, నాస్తికుడను బుత్ర వాస్తవముగ. 524
- గీ. ఊరమాసంబు సర్వమాసోత్తమంబు, వైష్ణవము గాన సకలదేవతలు గూడ
సండు నివసించు రత్తటి నాచరించు, దానము లనంతసత్ఫలదాయకములు. 425
- సీ. రోమకాలంబున సోముం డనుభవించు, బొందును గుచకాలమందు వహ్ని
ఋతుకాలమున గ్రహియింతురు గంధర్వు, లద్దాన ఋతుమతి యైనకన్య
నిచ్చిన నది కీడుడెచ్చు గ్రహీతకు, దాతకుఁ దల్పితప్రవాతమునకు
నష్టనరీయ కన్యను శ్రోత్రియున కిచ్చి, నందునఁ గలఫలం బెందు లేదు
- గీ. కాన శాస్త్రంబు గమనించి కార్తికమునఁ, గన్యకాదాన మొనరింపఁగలిగి రేని
యుభయనంశంబులను వార లుద్ధరించి, పడయుదురు తాము శాశ్వత బ్రహ్మపదము. 527
- గీ. ధేనువు సరస్వతియును ధాత్రియును మూడు, సమఫలంబు గలట్టిదానములు గానఁ
గార్తికంబున వాని సక్రమము గాఁగ, నిచ్చువారలపుణ్యంబు నెన్నఁ జాల. 527
- వ. శతవృషభదానంబు గోసహస్రదానసమంబు. ఏకయానదానంబు దశవృషభదానస
మంబు. ఏకహయదానంబు దశయానదానసమంబు. ఏకగజదానంబు సహస్రహయ
దానసమంబు. ఏకస్వర్ణదానంబు సహస్రగజదానసమంబు. ఏకవిద్యాదానంబు స్వర్ణ
సహస్రదానసమంబు. ఏకభూదానంబు కోటివిద్యాదానసమంబు. ఏకాన్నదానంబు
సహస్రభూదానాధికంబు. 528
- క. అన్నమె యాధారం బై, యున్నది విశ్వముల కెల్ల నూర్జదినములం
దన్నప్రదానమున నగు, పున్నెమునకు సాటి గావు పుణ్యము లేవియున్. 529
- వ. కార్తికమాసంబునఁ దిలధేనురజతవస్త్రురత్నకంబళతూలికాపాదరత్నాభ త్రిప్రచ్ఛాదన
పటఫలాదిదానంబులును సద్గతిదాయకంబు లగు. కార్తికంబునఁ బరాన్నంబు వరించె
నేని ప్రతిదినకృచ్ఛఫలంబును జూద్రదాయకఫలంబునుం బ్రాప్తించు. కార్తికంబునఁ

దైలమధుసేవనకాంస్యభోజనమైథునమాంసభక్షణసురాపానంబులు గావించె నేని
రాక్షసయోనిం బొంది షష్టిసహస్రవర్షంబులు విష్ణునరకంబు ననుభవించి పిదప గ్రామ
సూతరంబుగా జన్మించు. 530

గీ. ఇందుసూర్యగ్రహణవేశలందు బ్రాహ్మ, ఋలకు భూదాన మిచ్చినఫలము నొందు
నూరమాసంబునను స్థండిలోర్వయందు, నియమసహితంబుగను శయనించునరుడు.

గీ. వేదచమ మైనశాస్త్రంబు లేదు లేడు, ధర్మసన్నిభుఁ డైనబాంధవుఁడు లేదు
దైత్యచిత్తుల్య మగుదైవతంబు కార్తి, కమున కీ డైనమాసంబు గానరాదు. 532

గీ. మాధవప్రియ మగు నూరమాస మెల్ల, వ్రతవివరితముగను నెవ్వండు గడపుఁ
గర్మభ్రష్టుఁ డై వాఁడు గట్టకడకు, నుద్భవము నొందు గర్హితయోనులందు. 533

సీ. అబ్ధిని జేరుపుణ్యనది దుర్లభ దుర్ల, భుండు ధార్మికఁ డైనపుత్రకుండు
తల్లి దుర్లభురాలు తండ్రి దుర్లభుఁడు సా, ధుజనసాంగత్యంబు దుర్లభంబు
కులము సౌశీల్యంబుఁ గలకన్య దుర్లభ, దురితవై ముఖ్యంబు దుర్లభంబు
గోమతీనది నొనగూడుసానము దుర్ల, భంబు దుర్లభము పాపక్షయంబు

గీ. దుర్లభము దంపతిత్వంబు దుర్లభంబు, పరమపురుషార్థసాధననిరతబుద్ధి
ద్వారకావాసకృష్ణసందర్శనములు, దుర్లభము లూర్జసంసేవ దుర్లభంబు. 534

గీ. రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరము లొనర్చి, నట్టిఫల మబ్బుఁ గార్తికమందు విష్ణు
భక్తసేవను నన్యదీప్రప్రభోధ, మునను ఒద్మపురాణంబు వినుటవలన. 535

వ. పితృపక్షంబున నన్నదానంబువలనను జ్యేష్ఠాషాఢంబులందు జలదానంబువలనను గలుగు
పుణ్యంబు కార్తికంబునఁ బరదీప్రప్రభోధంబునం జేకూరు. కార్తికంబున నరణోదయ
కాలంబునం జేయుజాగరంబును దిలదానంబును నదీస్నానంబును సాధుసంసేవనంబును
దులసీరోపణసాలనపూజనంబులును బ్రహ్మపత్రిభోజనంబును మానంబును క్షమయును
క్షీతిశయనంబును యుగార్తితపాపక్షయకరంబులు. మాఘమాసంబునఁ బ్రమాగస్మ
రణంబును వై శాఖమాసంబున నవంతీస్మరణంబును గార్తికమాసంబునఁ బుష్కరస్మ
రణంబును మోక్షదాయకంబులు.

గీ. కమలములచేత నెవ్వఁడు కార్తికమున, హరిని బూజింప కుండునొ యతనియింటఁ
గమల యుండదు కోటిజన్మముల కైన, వాఁడు కలివంచితం డైనవాడ చూపె.

క. కమలామనోహరుని నొక, కమలంబున నైనఁ బూజ గావించినచో
శమియించుఁ గోటిజన్మా, ఘములును నొకక్షణములోనఁ గార్తికమందున్. 538

క. తరియింపఁజేయఁ బితరులఁ, గరుణను దలపెట్టి కార్తికంబున దామో
దరుని భజించినవాఁ డు, ద్ధరించి పితరులను దాను ధన్యత నొందున్. 539

క. పితృకారణమునఁ బంచా, మృతాభిషేకంబుఁ జేయునెడ నూరమునన్
దితిజారికి శతకల్పము, లతఁ డుండును దివిని బితృసమన్వితం డగుచున్. 540

- క. తులసీలక్షదళంబులఁ జలిపినయెడఁ గార్తికమున శౌరికిఁ బూజన్
దళదళమునందు నొసఁగును, జలజాతుఁడు ముక్తిఫలము సంతోషమునన్. 541
- క. తనువున శ్రుతులను శీర్షం, యన హరినిర్మాల్యతులసి భువి నెవఁడు ధరి
చునొ కార్తికమాసంబునఁ, గనుఁగొని కలిపురుషుఁ డతని గడగడవడఁకున్. 542
- క. తులసీగంధము శార్దూలకీ, నలఁదినయెడఁ గార్తికమున హరి శతకల్పం
బులవఱకుఁ బొందుఁ దృప్తిని, నలవియె వచియింప దాన నబ్బుఫలంబున్. 543
- క. తనుపరిమారన మొనరిం, చిన హరినిర్మాల్యతులసిచే నూరమునన్
గను సంతయమును దత్తణ, మున నిశ్చేషముగఁ బాపములు జాడ్యములున్. 544
- గీ. విష్ణునిర్మాల్యతులసియు విష్ణుశంఖ, జలము హరిచందనంబును శార్దూలపాద
సలిలమును హరిభూషణమును జేయు, భస్మముగ బ్రహ్మహత్యాదిపాపములను.

—: మా పోప వాన ప్రత విధాన కథనము :—

- గీ. చలుపునెడలను నూరమాసంబునందుఁ, దనయ మాసోపవాసవ్రతంబు సర్వ
దానార్థకృతవ్రతధర్మములను, జలిపినఫలంబు ప్రాప్తించు సులభముగను. 546
- వ. అతికృచ్ఛపరాకచాంద్రాయణంబులం గావించి గుర్వాజ్ఞం బడసి గృహంబు విడిచి
విష్ణుదేవాలయంబునకుం జని యాఢ్యైశ్వర్యపక్షై కావశానాఁ డుపవసించి యదిమొదలు
కొని త్రింశద్దినపరిమితమాసోపవాసవ్రతదీక్షం గైకొని ప్రతిదిచంబును నుపవాసంబు
గావించుచు మిథ్యాలాపంబులం బరిత్యజించి యహర్నిశంబును విష్ణునామసంకీర్తనంబును
విష్ణుకథాస్తవంబును విష్ణుగణావర్ణనంబునుం గావించుచు శౌరికిఁ ద్రికాలార్చనంబు
సేయుచు శాంతిని వహించి సర్వభూతంబులందును దయ గలిగి కూర్చున్నను నిలిచి
యున్నను మేలుకొన్నను నిద్రించినను వాసుదేవుని స్మరించుచు గాత్రాభ్యంగశోఽ
భ్యంగతాంబూలవిలేపనాదుల వర్జించి వ్రతనియమంబులం బాటించుచు వ్రతసంపూర్తి
చేసి యంతంబునఁ ద్రయోదశసంఖ్యాకు లగు బ్రాహ్మణులను బూజించి భోజనతాంబూ
లదక్షిణావస్త్రయుగ్మయోగపట్టసూత్రబ్రహ్మసూత్రంబుల నొసంగి నమస్కరించి పిదప
సోపధానాచ్ఛాదనంబును సాలంకారంబును నగుసూతనశయ్యయందు స్వర్ణరచితం బగు
నాత్మప్రతికృతిని స్థాపించి యర్చించి తత్స్మిధిం బాదుకాసనధ త్రవస్త్రయుగ్మంబు
లర్పించి. 547
- క. ధరణిమరులార యీయుఁడు, హరిపదమున కేను జేర ననుమతి యుష్మ
త్కరుణాకటాక్షములచే, నదిగెద నని వేడి వార లనుమోదింపన్. 548
- వ. ప్రతికృతియుక్తంబును సోపస్కారంబును నగుశయ్యను వారల కర్పించె నేని స్వాభీష్ట
ఫలసిద్ధి యగు. 549
- క. ఒనరించి చేని స్వస్తిక, మును పాలగ్రామమునకు ముంగల నూరం
బున గల్పకోటిదనుకను, నవిమిషలోకమున నుండు రాపుణ్యాత్ముల్. 550

- క. వనమాలవలనఁ బ్రీతిం, గనినట్లులు కౌస్తుభమునఁ గనినట్లు ముదం
బును వాసుదేవుఁ డూరం, బునఁ దులసీదళముచేఁ బ్రమోదము నొందున్. 557
- గీ. చలుపునెడఁ బూజ నూరమాసమున హరికి, మాలతీమాలికలచేత మాధవునిడు
పూజకులలాటమున స్వయంభువు లిఖించి, నట్టిదుర్వర్ణమాలల నిట్టై తుడుపు. 552
- గీ. మాలతీమాలికల నూరమాసమందుఁ, బుండరీకాక్షునకుఁ బుష్పమండపంబు
నేర్పఱిచెడివా రుందు రెల్లసురలు, సలుపుచుండంగఁ బరిచర్య స్వర్గమందు. 553
- క. మునిపుష్పంబునఁ మాలతి, యును బంకేజమును దులసియును గేతకియున్
వనజాక్షునకు సమర్పిం, చినయెడ నూరమున నఖిలసిద్ధులు గలుగున్. 554
- క. ఒనరించిన మునిపుష్పము, లను నర్చన నితరసుమములను విడిచి జనా
ర్దనునకుఁ గార్తికమాసం, బున శతహయమేధఫలముఁ బూజకుఁ డొందున్. 555
- క. మునిపుష్పమాల నూరం, బున హరికంఠమున వై చుపుణ్యాత్మునకున్
బొనరించు స్వార్థసింహా, సనము మహేంద్రుం డొసంగి సమ్మానంబున్. 556
- గీ. ఒక్కమునిపుష్పమునఁ గల్గు నూరమందు, నయుతగోదానమునఁ గల్గునట్టిఫలము
దానిమహిమంబుఁ దెలుప నాతరము గాదు, మురనిషూదనునకు నది ముఖ్య మగుట.
- గీ. ఊరమున దీపదానంబు చొనఁగి హరికి, దృష్టి గలిగించునుతుఁ డొక్కఁ డేని తుదకు
వలయు జన్మింప నస్మదన్వయములందు, ననుచుఁ బితరులు వాంఛింతు రనుపదంబు.
- గీ. మాధవునిముందుఁ గార్తికమాసమందుఁ, దై లమున నేనియును గోఘృతమున నేని
దీపమును వెలిగించినఁ బాపి యేని, చెందు హయమేధశత మొనర్చినఫలంబు. 559
- సీ. ప్రజ్వలింపఁగఁ జేసి పరద త్తదీపంబు, మోక్షంబుఁ బ్రాపించె మూషికంబు
పరద త్త మైనదీపమును విలోకించి, పకసెను స్వర్గంబుఁ బణ్యకాంత
హరిముందుఁ గావించినట్టిపూజను జూచి, గోపుఁడు చేరె వై కుంఠమునకుఁ
బరులప్రేరణమున హరిపూజ యొనరించి, పరమపదంబు లుబకుడు పొందెఁ
- గీ. గానఁ గార్తికమందు నేకతన నైన, నెవ్వ రేనియు విష్ణుసంతృప్తిహేతు
వైనకార్యంబు లొనరించి రేని గళిత, పాపు లై చేరుదురు విష్ణుభవనమునకు. 560
- ఆ. కార్తికేయ కార్తికమునఁ బ్రబోధిని, యెంతవఱకు రాదొ యంతవఱకె
గర్వ మొందు గంగ గర్జించుఁ దీర్థముల్, విష్ణువీగు తేత్రవితతు లెల్ల. 561
- గీ. వాజిమేధసహస్రంబు రాజసూయ, శతము గావించినఫలంబు సంఘటిల్లు
నవని నూర్జప్రబోధినియందుఁ జేయు, నొక్కయుపవాసమునఁజేసి యక్కజముగ.
- గీ. జానమును సంతతియును రాజ్యమును సకల, సౌఖ్యములును ఘటిల్లు నూరమున హేళ
వలన నైనఁ బ్రబోధినివాసరమునఁ, జేయునెడ నుపవాస మేజీవి యేని. 563
- క. ఒనరించినయెడలఁ బ్రబో, ధనియం దుపవాస మొకటి త్రిజగంబులలో
నొనగూడని దే దేనియు, నొనగూడుఁ దలంబొన్న నూర్జప్రతికీ.

గీ. మేరుమండపము మైనఘోరపాత, కముల నేనియు తణములోఁ గాల్చివైచు
నేభములు వహ్నికోలఁ బ్రబోధిసి, నోపవాసం బొకండె బహూక్తు లేల. 565

—: జాగరంతజ కథవము :—

గీ. పూర్వజన్మసహస్రసంభూతపాప, సముదయంబును నగ్ని తూలమునుబోలె
బూది యొనరించు నూర్జప్రబోధిసి, చంబున నొకర్చుబడఁజాగరంబు వత్స. 566

ప. గీతవాక్యస్మత్పురాణవతనపుష్పింధానులేపనఫలార్థస్థి భూపదీపనై వేద్యశ్రద్ధాదానేం
ద్రియసంయమసత్యప్రమోదత్రయాశ్చక్ర్యోత్సాహప్రదక్షిణనమస్కారయామయామనీ
రాజనసహితంబును దివిద్రంబును నాలన్యాదినైత్యంబును చనునది జాగరంబుగాఁ జెప్పం
బడియె. 567

గీ. అట్టిజాగర మూరమునం దెవండు, సలుపునొ ప్రబోధిసిదివసమున వాడు
మరల జన్మంబు నెత్తక ధరణిలోన, నై క్యమును జెందు విష్ణుదేహంబునందు. 568

గీ. కార్తికంబునఁ బరుషసూక్తమున నెవండు, హరికి నిత్యంబుఁ జేయునొ యర్చనంబు
సబ్దకోటిసహస్రంబు లమృతమనకు, సర్చనము చేసినఫలంబు నాతఁ డొందు. 569

ప. కార్తికమాసంబున “నమోనారాయణాయ” యనుమంత్రంబుచే విష్ణుపూజయునువిష్ణు
సహస్రనామపారాయణంబునుం గావించువాడు పునరావృత్తిరహితం బగుపదంబు
నొందు. 570

గీ. ద్వాదశీదినమందు నెవ్వండు జాగ, రంబు సలుపునొ యూరమాసంబునందు
నుండు మన్వంతరశతంబు యుగసహస్ర, కోటియును స్వర్గమున వాడు కొలువ సురలు.

క. చలిసినసంస్తవగానం, బులు పచ్చిమరాత్రియామమున నూరమాసన్
గలుగఁగ హరికిఁ బ్రమోదము, కలకాలము వార లుండఁగలరు దినమునన్. 572

ఆ. బాహులేయ భీష్మపంచకవ్రత మొప్పు, నూరమాసమందు నొనరుపంగఁ
దస్మహత్త్వ మెన్ని దై త్యారి యొక్కండు, దప్ప నన్యు లెవరు దగరు చూనె. 573

ప. కృతయుగాదులందు వసిష్ఠభృగుగర్గాదిమహర్షులచేతను ద్రేతాయుగాదులందు నంబు
రీషభోగాదిక్షత్రియులచేతను సత్యశౌచపరాయణు లగువై శ్యులచేతను భీష్మపంచక
వ్రతం బాచరింపబడియె. భీష్మాగతం బగుటంజేసి యీవ్రతంబు భీష్మపంచకవ్రత
నామముం బడసె. 574

గీ. కార్తికంబున నీపంచకవ్రతంబు, చేయునెడలను సర్వంబు చేసినట్ల
కాన నొనరింపవలయు నె ట్లె న దీని, నఖిలపాపక్షయకాంక్షు లై నవారు. 575

ప. ప్రథమదినంబున గోమయంబును ద్వితీయదినంబున గోమూత్రంబును దృతీయదినంబున
గోక్షీరంబును చతుర్థదినంబున గోదధియును గాయశుద్ధికోటకుఁ బ్రాశనంబు గావించి
పంచమదినంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణం బొనర్చి సత్తంబునఁ బంచగవ్యంబు గ్రహించి
భుజియింపవలయు. 576

- గీ. వహ్నిభవ భీష్మపంచకవ్రతము పుత్ర, కాంక్షులకుఁ బుత్రులను ధనకాంక్షులకును
ధనము మోక్షార్థులకిం మోక్షమును నొసంగు, నఖిలకామప్రదానసమర్థ మగుట. 577
- గీ. జాగరము చేయునప్పు డూర్జమునఁ నొందు, వాజిమేధఫలంబును వాద్యకర్త.
సర్వతీర్థావగాహసంజనిత మైన, పుణ్యమును నర్తకుండును బొందుఁ జూవె.
- ఆ. కార్తికవ్రతంబు గావించువారికి, ద్రవ్య మిచ్చువాఁడు తద్రవ్యతంబు
వలనఁ గలుగునట్టిఫల మంతయును బొందు, బడయు ద్రవ్య పృష్ఠభాగఫలము. 579
- క. చలుపునెడ శ్రాద్ధశర్పణ, ములు పితరుల కూరమాసమున నెవఁ డైనన్
దులసీచ్ఛాయను వానికె, గలుగు దివము పితరు లొందుకతమునఁ దృప్తిన్.
- గీ. ఆమలకవృక్షమూలమునందు హరికే, గొలిపి సంతృప్తి చిత్రాన్నములను నూర
మునను భుజియింపజేసి నీపులను దాను, బంధుయు క్తంబుగను భుజింపంగవలయు. 581
- క. ఒనరించిన ధాత్రీచ్ఛా, యను బితరుల కూరమాసమందున్ శ్రాద్ధం
బును దర్పణమును బొందుదు, రనవధికం బైనతృప్తి నాతనిపితరుల్.
- క. ఆమలకపత్ర ఫలముల, దామోదరపూజ సేయఁదగు నూరమునన్
త్రేమముల నొంద నిహపర, ధామములందును మనోరథము గలవారల్.
- క. ఒనరించినయెడ శ్రాద్ధం, బునను బురాణప్రవక్త భోజన మూర్జం
బున శ్రాద్ధపితృగణంబున, కొనగూడును దృష్టి నాల్గుయుగములవఱకున్.
- క. ఒనరించిన ధాత్రీపూ, జను గార్తికమాసమందు సంత్రాప్తిండున్
మనుజులకు సర్వయాగము, లను గావించినమహాఫలము సులభముగన్.
- గీ. చలుపునెడలను బార్వణశ్రాద్ధ మూర్జ, మాసమున దర్శమందు సంవత్సరంబు
వఱకుఁ బితరులు తర్పితస్వాంతం లగుచు, వరము లిడుచుండెదరు నిజవంశజులకు. 586
- గీ. కార్తికేయ ప్రబుద్ధుఁడు గాకమున్నె, యద్యతుఁడు మేలుకొల్పి క్షీరాబిసుతను
గార్తికంబునఁ బూజించుఘనునియింట, నుండు నావత్సరముఁ బాయకుండ లక్ష్మీ.
- క. గోవర్ధనార్చనంబును, గావించినయెడలఁ గార్తికంబున నిచ్చున్
గోవిందుఁడు రాజ్యంబును, గోవులఁ బుత్రులను బంధుకోటల నెల్లన్.
- సీ. కార్తికశుక్ల పక్షంబునఁ బ్రతిపద్ది, నంబున రాత్రికాలంబునందు
జూదమాడవలయు జూదంబున జయంబు, గలవారి కాయేఁడు గలుగు జయము
సలుపుచుండఁగ నేను శర్వాణియును ద్యూత, కార్యంబు నొకకార్తికంబునందుఁ
గొలిచి గోరూపంబుఁ గొన్నలక్ష్మీని నాకు, డెలియకుండఁగ నాఁడు గెలిచె గౌరి
- గీ. యదిమొదలుకొని నాకు జయంబు గలుగ, దాయె నెందును గూడ నాయబ్బ మెల్ల
నప్పుడె కపాలమును దాల్చి యవని నెల్ల, దిరుగ నే నేగ సుఖముండె గిరిజ యింట.
- క. బలిపూజాదీపోత్సవ, ములు నీరాజనవిధానమును నూరమునన్
జలిపెడివారలయిండ్లను, నెలకొని యొకయేఁడు పద్మనిలయ వసించున్.

- గీ. కాత్తికంబునయందు నక్తవ్రతంబు, నాచరించెడిపుణ్యాత్మకుఁ డధివసించుఁ
గల్పకోటిసహస్రంబు గడచువఱకు, సంతసంబున వై కుంతసదనమందు. 591
- క. బలిచక్రవర్తికొఱకై, సలిపెడిదానములు హరికి సంతోషంబున్
గొలుపుచవి గాన నక్షయ, ఫలమును గర్తల కొసంగుఁ బరలోకమునన్. 592
- క. హరి బలివలనను గైకొని, ధర యెల్లను మరల నతనిదానగరిమ క
చ్చెరు వొంది యిచ్చె సువ, త్సరమున కొకదివస మేల ధర నాతనికిన్. 593
- క. ఆదివసము కౌముది యని, మేదినిలో ఖ్యాతి నొందె మిగులు గుతలా
హ్లాదకర మగుట సకలజ, నాదరచాత్రతను బొందె నానామమునన్. 594
- క. జను లెల్లరు నాదినమున, నొనరింపఁగనలయు బలిమహోత్సవమును న
ట్లానరింపకున్న భ్రంశం, బును బొందుఁ దదీయకర్మములు సకలములున్. 595
- గీ. కౌముదీదినమందు దుఃఖమున నున్న, వర్ష మంతయు దుఃఖంబు వాడు చెందుఁ
గౌముదీదినమునఁ దుష్టి గలిగి యున్న, వర్ష మంతయు సంతృప్తి వాడు పొందు. 596
- వ. కౌముదీతిథి విష్ణుప్రీతికరం బగుటచే వైష్ణవ యనియును దానవపరిపాలితం బగుటచే
దానవి యనియును బ్రసిద్ధిం బడసె.
- గీ. కాశకంశమయముగఁ జేసి కాత్తికమున, మార్గపాలిని గట్టి స్తంభమునఁగాని
తరువునఁగాని పూజించి దానినెడలఁ, బ్రజలకును బశువులకును రావు రుజలు. 598
- గీ. వృక్షుని వధించుటను జనియించినట్టి, బ్రహ్మహత్యను వజ్ర వజ్రమున నఱకె
నాఱుఖండంబులుగను మహాగ్రహమునఁ, బూర్వ మాఖండషట్క మద్భుతము గాఁగ.
- వ. శ్రావణభాద్రపదాశ్వయుజకార్తి శుక్ల ద్వితీయాదినంబులందు నదీవృక్షనారీభూవహ్ని
భూణహంబులందుం జొచ్చె. దానంజేసి నమలకుఁ బ్రావృష్టంబును వృక్షంబులకు
నిర్వాసమంబును స్త్రీలకు రజోమలంబును భూమి కష్టాంగుళపర్యంతాపవిత్రతా
మలంబునఁ వర్షాకీ మసీమలంబును భూణహంబుకు సంగమంబును నేర్పడియె.
శ్రావణశుక్ల ద్వితీయకుఁ గలుష యనియును భాద్రపదశుక్ల ద్వితీయకు నిర్మల యని
యును నాశ్వయుజశుక్ల ద్వితీయకుఁ బ్రేతసంచార యనియును గార్తికశుక్ల ద్వితీయకు
యామ్య యనియును నామంబులు గలిగె. కాత్తికద్వితీయ యమప్రియ యగుటచే
యామ్య యయ్యె. దానంజేసి దీనికి యమద్వితీయ యనువిఖ్యాతియుం గలిగె. యమ
ద్వితీయయందుఁ బూర్వాష్టమంబున నర్మదాస్నానంబు గావించి యమునిఁ బూజించు
వారలు యమలోకంబును దర్శింపకుందురు. యమప్రసాదంబున నరకగతం బగుస్వపితృ
గణంబునకు విముక్తియుం జేకూరు. 600
- గీ. యమునచే నాత్మగృహమునయామ్యనాడు, యముడుభోజితుడై మహాహ్లాదమొదవ
నాయమకు వస్త్రఫలభూషణాదు లొసఁగి, సకలసుఖముల నొందె వత్సరమువఱకు.
- గీ. ఆకలస నిజసోదరీహస్తదత్త, మైనయన్నంబు భుజియించి యామ్యనాడు
సత్కరించిన నామెను సకలజనులు, పొందుదురు సౌఖ్యముల నబ్ధపూర్తివఱకు. 602

- క. కలుగిచ్చ గృహకలహంబులు, గలుగిదు రిపుభయము సకలకల్యాణములున్.
గలుగును యామృదినంబునఁ, జలిపిన భగినీప్రశస్తతభోజనమున్. 603
- ఆ. కార్తికేయ కార్తికము వత్సరవ్రత, ములు సమాప్తి నొందుముఖ్యపదము
గాన ష్టేమకాంక్షగలవార లెవరును, గడనజనదు కార్తికవ్రతంబు. 604
- క. ఇది మోక్షద మగుశాస్త్రము, విదితం బొనరించినాడ విశదంబుగ నీ
మది నుంచుకొనుము నాస్తిక, వదనములకు నెక్కనీయవల దెపు డేనిన్. 605
- క. విని కార్తికమాహాత్మ్యం, బును విప్రునివలన నూరమున వాచకునిన్
దనిపినయెడ సత్కారం, బున నఖిలామరులు దృష్టి పొందుదు రెదలన్. 606
- ఆ. వాచకార్చనంబె వాసుదేవార్చన, మతఁడు తృప్తి నొంద నచ్యుతుండు
తృప్తి నొందు వాసుదేవునకును వాచ, కునకు భేదలవము గూడ లేదు. 607
- వ. కృష్ణవస్త్రపరివేషితంబును ఖడ్గహస్తంబును రక్తపుష్పకృతాపీఠంబును స్వర్ణకుండల
మండితంబును లోహదంష్ట్రంబును భీషణంబును నగునువర్ణ పాత్రప్రతిమను దిలప్రస్థం
బునం దుంచి ధర్మరాజనామంబులచే బూజించి గృహీతకుసుమాంజలి యై ధర్మ
ప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మణున కొసంగి వ్రతపూర్తి గావింపవలయు. 608
- క. అని నుడువుటయును షణ్ముఖుఁ, డనవధికానంద మొదవ నాంతరమందున్
బొనరించి నమస్కారం, బును హరునకుఁ జనియె సురసమూహముతోడన్. 609
- ఆ. ఒక్క నాఁడు గౌరి ముక్కంటి దరిఁ జేరి, ప్రాణనాథ శ్రేష్ఠభక్తి యేదొ
చెపుము నాకు నాఁగ శివుఁ డాత్మలోపల, నెనయ సప్రహర మిట్లు లనియె. 610

—: వాచాభక్తిస్వరూపకథనము :—

- నీ కలికి చెప్పెద విను ఫలమూలజలహవి, రశనుఁ డై కాలత్రయంబునందుఁ
గావించుటయు వాసుదేవునిపూజను, హరికిఁ జేయుటయు నాత్మార్పణంబు
తల్లీనచిత్తుఁ డై యుల్లసిల్లుటయును, బరగును సాత్త్వికభక్తి నాఁగ
నేవింప నిష్ఠారసిది కై హరి నది, పరగును రాజసభక్తి యనఁగ
గీ. పరులహింసంపఁ గాని దంభమునఁ గాని, జలరుహాక్షునిపూజను జలిపె నేని
పరగు నయ్యది తామసభక్తి నాఁగ, భక్తిసాధ్యంబు గాని దేవనియు లేదు. 611
- వ. సాత్త్వికభక్తి యుత్తమంబు. రాజసభక్తి మధ్యమంబు. తామసభక్తి కనిష్ఠంబు. 612
- ఆ. భక్తి లేనివాఁడు పతితాఖిలామ్నాయుఁ, డయ్యుఁ గర్మనిష్ఠుఁ డయ్యు వేద
బ్రాహ్మ్యుఁడుగను గర్మబ్రాహ్మ్యుండుగను జెప్పఁ, బడియె సూక్ష్మధర్మపరులచేత. 613
- క. అమరులు ష్టేమము నిత్తురు, శమధను లొసంగుదురు శుభము శాంతిని బితరుల్
సమకూర్తురు సంతతమును, గమలాక్షునియందు భక్తిగలవారలకున్. 614
- క. నళినాక్షపాదభక్తుల, నిలయంబులయందు లక్ష్మీ నిలుచు సిరముగన్
నిలుచును గ్రహంబులును శుభ, ఫలప్రదాయకము లగుచుఁ బ్రతిపదమందున్. 615

- క. కరుణాంగిలకాశేష్, మృ-తినై మిషములు ప్రహాగిగియలును గంగా
పరిదాహిప్రహ్వనదులును, హరిపదసేవకలమేనులందు వసించున్. 616
- గీ. అష్టవిధులు ధై న స్త్రీత్రయం ధై న వై శ్యం, ధై నను జఘన్యజం ధై న నంతుం ధై న
చరివ ధై నను నెన ధై న నమృతాంధ్రు, జలజములు నమ్మి కొలిచిన గలుగు ముక్తి.
- సీ. పతినిఃఖోలెను బట్టివర తనూజాపేక్షి, తనయునిబలె లోభి ధనముఃఖోలె
ఘనమునుబలెః నాతకము శరణముఖోలె, భీరువు తృప్తితుండం సీరిఃఖోలె
మారదేశముః శరణంబునుఃఖోలె, బ్రహ్మవిద్యనుఖోలె బ్రహ్మవేత్త
చంకరిష్టేనిఃఖోలెః జక్రివాకంబులు, హంసలు మానసప్రహదముఖోలె
- గీ. భ్రమరములు పుష్పమునుఖోలెః దిమిరగతుండం
దీపమునుఖోలె సింహంబు ద్వీపముఃఖోలె
శ్రమనిష్పీడితుండం శ్రాంతిఃఖోలె
సంతతంబును హరిని భాపెంతు నేను. 618
- గీ. కలుగు హరిభక్తి సాధుసంగముచః జండ్ర, కాంతహిమరశ్మికిరణయోగమున జలము
భానుకరసూర్యకాంతసంపర్కముచు, జ్వలనమును నుద్భవించెడిచందమునను. 619
- క. హిమకరమయూఖసంప, రక్తమునను నీలోత్పలము ప్రకాశించెడిచం
దమున హరిభక్తిచేతను, సమధికదీప్తిని వహించు శ్వపచం డేనిన్. 620
- ఆ. ఎట్టిభావమునను నేని స్మరించిన, హరిని బరమపదము నందఁగలుగు
జారబుద్ధిచేత శార్ఙ్గని స్మరియించి, కొనిరి విష్ణుపదము గోపసతులు. 621
- ఆ. ధనముచేత నై న దానంబుచే నై న, బుద్ధిచేత నై న వృద్ధిచేత
నై నః బడయలేరు హరిసన్నిధానంబు, నొక్కభక్తిచేత నొందినట్లు. 622
- ఆ. కలిసియున్నక్షీరజలములలో హంస, మాని జలము క్షీర మానినట్లు
సర్వధర్మములను సంపూర్ణముగ వీడి, భక్తిసుధను గ్రోలు ముక్తికాంక్షి. 623
- క. అమృతము గ్రోలియు దుఃఖము, నమరులు పొందుచునెయుండి రచ్యుతపదభ
క్త్యమృతమును గ్రోలియుండిన, సమకూరునె దుఃఖిలవము శక్రాదులకున్. 624
- గీ. విష్ణుభక్తిని విడనాడి వేఱుమార్గ, మునను ముక్తిని సాధింపఁ బూనువారు
వదలి పాత్రంబు తోయంబు వస్త్రమునను, నిలువఁగ శ్రమంబు నొందెడినిపుణమతుల.
- క. జలనిధి నీదఁగ హస్తం, బులహో యత్నంబు సేయుమూర్ఖుల భవమున్
జలజాక్షుభక్తిభిన్నం, బు లగుపథంబులను గడవఁ బూనెడివారల్. 626
- క. అనలము స్వల్పం బై నను, వన మంతయుఁ గాల్చివై చువడువున దగం
బొనరించు నించు కై నను, వనజాక్షునిభక్తి పాపవర్గము నెల్లన్. 627
- ఆ. కలిగె నాకు వాంఛ గాఢంబుగను విష్ణు, పాదభక్తిపై నిఁ బంకజాక్షి
మేరుభూధరంబుమీఁద నిర్మనునకు, నిచ్చ గలిగినట్లు లేమిచెప్ప. 628

- ఆ. శతసహస్రకోటిసంఖ్యాకు లగువారు, విష్ణుభక్తిఁ గూర్చి వినిన నందు
భక్తుఁ డొక్కఁడై తేలుఁ బద్మాక్షి శతజన్మ, పశ్చిభక్తిపూర్ణ భావుఁ డగుట. 629
- క. పరులకు బుద్ధిం జెప్పెడి, నరులుందు రనేకు లట్టినరకోటులలోఁ
బరులకుఁ జెప్పినయ ట్లా, చరించువాఁడొక్కఁడ యుండు త్మోచక్రమునన్.
- గీ. నడుచుచున్నను గనుచున్న నుడువుచున్న, సలిలమును గొనిపోయెడిజనునిమనము
ఘటముననె నిల్చుగతి నుండఁ గదలకండ, శ్రీధరునియంద భక్తునిచిత్తవృత్తి. 631
- గీ. ఇంచుకొంచుక హరిభక్తి నెక్కఁజేయు, చున్న బోధకుఁ డాచించుచుండు శ్రోత
జెల్లమును గొంచెముగఁ దల్లి పెట్టుచున్న, మరగి కాఁక్షించు బాలుఁడు మరల మరల.
- గీ. కర్మబద్ధుఁడు గాఁడు భాస్కరుఁడువోలె, సర్వగతుఁ డయ్యు హరినామసాధనుండు
నుడిసి నారాయణపదంబు కొడుకుపేరఁ, బడయఁడె యజామిళుఁడు ముక్తి బాపి యైన.
- గీ. తోయమున నివసించు దర్దరము కాన, నమునఁ దిరిగెడిచంచరీకమును ప్రాణ
శక్తిచే గంధము గ్రహించుచందమునను, భక్తుఁడు గ్రహించు శార్ఙ్గ భక్తిచేత.
- గీ. మోయుచున్నను నిజప్రపంచముననె యుష్ట, మగురుకర్పూరభారంబు నందులోని
గంధమును మూరుకొనలేనికరణి నాత్మ, గతుని శౌరి నభక్తుఁడు గానలేడు. 635
- గీ. తెలియక యభక్తు లాత్మసంస్థితుని హరిని, గొలుచుచుందురు తాలుఁజుప్పలును వితగ
నెఱుంగక స్వనాభిగత మైనమృగమదంబు, దరువులను మూరుకొనుమృగతతులువోలె.
- గీ. చలువునెడ మూర్ఖ జనులకు సదుపదేశ, మెట్లు వైయర్థ్య మొందునో యట్లే వ్యర్థ
మగుఁ బ్రబోధంబు చేసిన నన్యభక్త, జనములకు విష్ణుభక్తిప్రశస్తమహిమ. 637
- గీ. పాలు వోసినయెడలను వ్యాళములకుఁ, బరిణమించునొ యేరీతి గరళముగను
నట్లే నా స్తికులకుఁ జేయునట్టివిష్ణు, భక్తిబోధంబు విమతిగాఁ బరిణమించు. 638
- గీ. కానలేరు బహిర్ముఖు లై నవార, లాత్మదేహస్థితుం డై నహరిని నేత్ర
హీను లగువారు దీపము నేవిధమున, నేరొ కనుంగొనంగ నుండినను నెమట. 639
- గీ. మలముచే దర్పణంబు ధూమంబుచేత, నగ్ని యుల్బంబుచే గర్భ మావృతంబు
లై నవడువున నుండె దేహంబునంద, మాయచే నావృతుం డయి మాధవుండు. 640
- క. ఆమాయ నుడిపి హరిఁ గను, సామర్థ్యము విష్ణుపాదసరసిజభక్త
గ్రామణికిఁ దప్ప నన్యున, కేమాత్రము గూడఁ గలుగ దెట్టిం డై నన్.
- గీ. జంగమస్థావరాత్మకజగములందు, నంతటను నిండి యుండె నారాయణుండు
పాలలో నుండునాజ్యంబుపగిదిఁ దిలల, యందు నుండెడితె లంబుచందమునను. 642
- క. వనజజముఖసురగణ మె, ల్లను బ్రోతం బగుచు నుండు లక్ష్మీపతిమే
నను సతతంబును సూత్రము, నను గ్రువ్వంబడినమణిగణంబులువోలెన్.
- క. వనజదళేక్షణ కాష్ఠం, బున నుండినవహ్నిమధనమునఁ గనఁబడుచా
యను ధ్యానంబునఁ గనఁబడు, దనుమధ్యగు డై నశౌరి తనుభారులకున్.

- గీ. ఒక్క-పిష్టవై యాదిలో నుండి వాని, వలనః బ్రాదుర్భవించే పిశ్యంబు లెల్ల
నొక్క-దీపంబై యాదిలో నుండి దాని, వలన దీపసహస్రముల్ గలిగినట్లు. 645
- క. నాన్మహాపంబులచే, గానంబడు హరియె ముజగంబులయందున్
భానుఁ డనేకాకృతులను, గానంబడునట్లు సలిలఘటములలోనన్. 646
- క. జలసంయోగవశంబున, గలిగించెడునట్లు వృక్షగణమును ధాత్రీ
తలము జనింపజేయున్, జలజాతుఁడు ప్రకృతిగుణవశమున జగములన్. 647
- ఆ. మశకగర్భమందు మాతంగగర్భము, నందు మనుజగర్భమందు దేవ
గర్భమందు నుండఁ గమలాక్షుఁ డాధిక్య, మల్పతయును లేనియాత్మ యగుట. 648
- ఆ. ఆతఁడె యాత్మ యనిన నాతఁడె పరమాత్మ, యనిన బ్రహ్మ మనిన నతఁడె జీవుఁ
డనిన నతఁడె సచ్చిదానందములు నాఁగ, నతఁడె నేను గూడ నతఁడె చూపె. 649
- క. హరి తప్ప నితర మేమియుఁ, జరాచరములందు లేదు చర్చింపఁగ నా
పరమాత్మయె చిత్రంబుగ, హరియించు సృజించుఁ బెంచు నఖిలజగములన్. 650
- గీ. నామహాపరిభేదసందర్శనమున, బహువిధంబుల నజ్ఞులు పలుకుచుందు
రంతె కాని విమర్శించి యరసికొనిన, దృశ్యమాసప్రపంచంబు లెల్ల హరియె. 651
- ఆ. బుట్టబొమ్మలోనఁ బురుషుండు లేకున్న, నెట్లు పడునొ యట్లె యీశరీర
మాత్మ లేనియెడల నప్పుడె పడిపోవు, దాన నడుపువాఁడు తాన చూపె. 652
- గీ. ఘటములందు నభం బుండుకరణి నుండు, సకలదేహంబులందును శార్తి భగ్న
మైనను ఘటంబులు నభంబు పోనిపగిది, బోయినను విగ్రహంబులు పోడు శార్తి. 653
- క. కనకవికారం బెల్లను, నలంబునఁ బూర్వరూప మందినచందం
బున భక్తిచేత జీవుఁడు, తనప్రాక్తనరూప మొంది తాను వెలుంగున్. 654
- క. హరిభిన్నుని గను జీవుని, నరసెడిమూఢులు వలాహకావృత మగుభా
స్కరబింబంబును దేజో, విరహితముగ నెంచుదుర్వివేకుల చూపే. 655
- ఆ. ఆత్మ నిర్వోకల్పుఁ డాకారవర్జితుఁ, డతనివలనఁ బుట్టె నాకసంబు
దానఁ గల్గె మారుతము దాన వీతిహో, త్రంబు వృట్టె గలిగె దాన జలము. 656
- ఆ. ఆజలంబునందు నావిర్భవించె హి, రణ్యగర్భుఁ డగువిరాట్టాకండు
పొడమె వానినాభిప్రస్కరంబునను బ్ర, హ్మాండకోటు లద్భుతావహముగ. 657
- క. కావున సర్వంబునకున్, గోవిందుఁడె మూల మని కనుంగొనుటె యగున్.
గోవిండుభక్తి దాననె, జీవునకు స్వరూపసిద్ధిఁ జెందంగలుగున్. 658
- ఆ. అట్టిభక్తి గలుగ నగు సాధనంబు సా, కారుఁ డె నదానవారినేవ
పట్టు లేకయున్నఁ బై కేగ సాధ్యంబు, గాదు చూపె యెట్టిఘనున కేని. 659
- గీ. కర్మబీజానుగుణముగఁ గలిగె నిట్టి, బ్రహ్మసర్గంబు దాననె బయలువెడలె
సర్వలోకంబులును గర్మశక్తి నుడువ, సాధనము భక్తియె సమస్తజన్మపులకు. 660

- గీ. కర్మపాశంబుచేతను గట్టువడిన, జంతువు లవిద్యచేతను స్వస్వరూప
మెఱుంగజాలక పడియుందు రెపుడు గూడ, జన్మమృత్యుపరంపరాసంకటమున. 661
- క. వణోచితకర్మములు భ, వార్ణవతారకము లగుట నవియు నవిద్యో
తీరతకు సాధనములుగ, నిర్ణీతము లయ్యె సర్వనిగమములందున్. 662
- ఆ. మనసె కారణంబు మంచికే జెడ్డకు, మోక్షమునకు బంధమునకుఁ గూడ
దాన దేహి యెనవాని కెల్ల మనంబె, శత్రు వైన మఱియు మిత్రుఁ డైన. 663
- క. మనముననె చెడిరి కొందఱు, మనముననే బాగుపడిరి మఱిగొందఱు గా
వున మనము నెట్టిమార్గం, బున నడిపిన నట్టిమార్గమున నది నడచున్. 664
- ఆ. మనము భక్తిసెష్ఠ మొనరించి యాకల్ప, మొనరిచినను గర్మమును నరుండు
కర్మలేపభాగి గాఁ డంబులిప్తంబు, గాక యుండునట్లు కమలదళము. 665
- గీ. అగ్నియం దుంపఁబడినట్టి యగ్నివోలె, జలమునం దుంపఁబడినట్టిజలమువోలె
నాత్మవిజ్ఞానమున జీవుఁ డాత్మలోన, నై క్యమును జెందు నెడ శూన్య మగు జగఁబు. 666
- క. కనఁగలుగునొ జన్మాంతర, మునయం దప్టాంగయోగములచే నెవనిం
గనఁజాలు నొక్కజన్మము, ననె భక్తుఁడు భక్తి నై పుణంబున నతనిన్. 667
- క. తనకేల నున్నకంకణ, మును జూచికొనంగ ముకురమును వెదకెడి మూ
ఝనిచాయ జడుఁడు దిరుగున్, దనలోఁ గలహరిని గాంచ ధాత్రిని నెల్లన్. 668
- క. ఆకృతిశూన్యం డెవ్వఁడొ, సాకారుండతఁడె కాన సాకారుని నా
లోకించినపక్షమున ని, రాకారుఁడు గోచరించు నపుడె స్వయముగన్. 669
- గీ. హరిని స్మరియించు చుండెడితరుణమఁదుఁ, గనుల హర్షాంబుకణమును దనువునందుఁ
బులకలును గ్రమ్ముభక్తుఁడు పొందు ముక్తి, విష్ణుకరుణోదితాత్మవివేకుఁ డగుచు. 670
- గీ. హరిని స్మరియించుటను మానసాఘములును, హరిని గీర్తించుటను వాచికాఘములును
హరిని బూజించుటను గాయికాఘములును, క్షీణ మగుటను భక్తుఁడు చెందు ముక్తి. 671
- క. వర్ణములును నాశ్రమములు, వర్ణాశ్రమధర్మములును వనజభవునిచే
నిర్ణీతము లగుటను నా, నిర్ణయమును దగదు భక్తినిష్ఠుఁడు దాటన్. 672
- క. నిజధర్మము విడనాడక, భజింపక యన్యధర్మపథమును భక్తుల్
భజింప నొప్పు శార్జిని, నిజధర్మమునందె మేలు నిధనం బైనన్. 673
- వ. స్వధర్మాగతం ఒగద్రవ్యంబు శుక్లద్రవ్యం బని చెప్పంబడియె. శుక్లద్రవ్యంబుచే
జేయంబడుదానంబు స్వల్పం బైనను మహాపుణ్యంబు నొసంగు. అధర్మాగతం బగు
ద్రవ్యంబు మలినద్రవ్యంబు. దానం జేయంబడుదానంబు నరకప్రదంబు. 674
- క. ఒనరించిన నిహలోకం, బునఁ గర్మము నన్యలోకమునఁ గర్మఫలం
బును ననుభవింపవలయును, దనుధారులు దానిఁ గడవఁదప్పనికతనన్. 675

- గీ. పుణ్యకర్మముచేతను బొడముసుఖము, దురితకర్మంబుచేతను దుఃఖ మొదవు
లేదు పాపాత్ములకు సుఖలేశ మేని, దుఃఖలవ మేని పుణ్యవంతులకు లేదు. 676
- సీ. బంధించి త్రాళ్లచే జ్వగంబులను ద్రిప్పు, చుండెడిసూత్రధారుడువోలె
గర్మపాశంబుల గట్టి ప్రాణుల నెల్ల, సర్వేశ్వరుడు త్రిప్పు సంతతమును
బ్రహ్మాదులును గర్మబద్ధులై తా మొన, రించుచుండిరి స్వస్వకృత్యములను
వీ రని వా రని వివరింపగా నేల, కర్మబద్ధములు లోకంబు లెల్ల.
- గీ. గడకు నీ కొక్కమాట నే నుడువువాడె, నిది రహస్యంబు చెప్పకు మెవ్వరికిని
నట్టికర్మంబు మాపు చేయంగలది, విష్ణునామంబుకంటెను వేఱు లేదు. 677
- సీ. కొండలు దేవతాబృందంబు గొండలు, మణులను గొండలు మంత్రములను
గొండలు గ్రహముల గొండ తోషధుల గొం, దలు సాహసమును గొండలు బలంబు
గొండలుద్యమమును గొండలు ధృతిని గొం, దలు పరాక్రమము గొండలు నయంబు
గొండలు బుద్ధిని గొండలు సిద్ధిని, నుతిచేయు చుండు రద్భుతము గాగ
- గీ. నేనుమాత్రము కర్మమునే నుతింతు, నన్నిటికిఁ గూడ మూల మై యున్నకతన
మశక మగు గర్మముననె సామజము గూడె, గరి యగును మశకంబును గర్మముననె.
- గీ. బాహ్యమందు సమస్తంబు బరిహరించి, మనసులోపల వాంఛలు మానకున్న
వాడు పాపంబు చేసినవాడె కాన, వ్యర్థములు వాడు చేయుకార్యంబు లెల్ల. 679
- గీ. చలుపుచును బాహ్యమందు గర్జముల నెల్ల, మనసులోపల వాంఛలు మానె నేని
యతనిత్యాగంబు మధ్యమత్యాగ మగుట, బడయజాలడు తత్పుణ్యఫలము వాడు.
- గీ. బాహ్యమున గర్మములును నాభ్యంతరమున, వాంఛలును ద్యజించినవానిత్యాగ
ము త్తమము దుర్లభం బది యోగులకును, వాడె భక్తుడు ముక్తుడు వాడె చూపె.
- గీ. కష్టములచేతగాని యాగ్రహముచేత, గాని కావింపబడినత్యాగంబు మధ్య
మంబు దానను ద్యాగఫలంబు లేదు, రాగి యగుగాని యాతడు త్యాగి గాడు.
- గీ. అభ్యసించుచు యోగంబు సంతరాయ, నిహతు డగునేని మరల జన్మించి యోగి
కులమునం గాని సిరిగలనిలయమందు, గాని యాతడు తత్పిద్ధి గాంచగలుగు, 683
- గీ. కర్మమయ మగుయజ్ఞంబు కర్మనాశ, కరము గానేర దెప్పుడును గడుగంగలదె
కర్తవ్యము కర్తవ్యమును రక్తమును రక్త, మొంత తలక్రిందు లై నను నెన్ను డేని.
- గీ. సార్వభౌమసుఖంబుతో స్వర్గసుఖము, సాటి చేయంగవచ్చు నశాశ్వతంబు
గాన నాసౌఖ్యమును గోర నేను నిత్య, మైనమాధవభక్తిసౌఖ్యమును దప్ప. 685
- గీ. గడ్డి మనియెడినరకలోకమున నుండ, గడగడవడంకు చుండు నెప్పుడును నేను
మద్భయంబును దీర్చ సమర్థ మైన, దొక్కహరిభక్తి దప్ప వే తొండు లేదు. 686
- గీ. భూరికామయుతం బై నబుద్ధి విష్ణు, భక్తిని జయింపలే దెంతశక్తి యున్న
రాలు లోహంబుచేతను బ్రద్ధ లగును, గాని రత్నంబు భిన్నంబు గాదు చూపె. 687

- ఆ. విష్ణుసేవకులను విడనాడి శమనుండు, సకలజంతువులను సంహరించు
బకము దర్దురాచిపాథశ్చరంబుల, విడిచి మ్రింగునట్లు వివిధకృముల. 688
- గీ. వ్యాధునకు ముక్తి నొసంగినవాడు కుబ్జ, నుదరించినవాడు నన్నుదరించు-
బద్ధకంఠుఁ డగుచును భక్తజనుల, నోముటకు దీక్షతోడఁ దా నున్నకతన. 689
- క. అని పలుకుచు రోమాంచము, లెనయంగను మేన లోన నేకాగ్రత్వం
బొనరఁగ నిశ్చేష్టత్వం, బున నుంటయుఁ జూచి గౌరి ముద మొదవంగఁ. 690
- వ. మహేశ్వరుండు బహిర్ముఖుం డగునంతవఱకును నిరీక్షించి యుండి యనంతరం బాతని
కి ట్లనియె. 691
- గీ. ఆచ్యుతుండు జంబూద్వీపమందు నెన్ని, తీర్థములుగ వసించె నేతీర్థ మందు
ను త్తమమొ తెల్పుము వినంగ నుద్భవించె, నిచ్చ యన నీశ్వరుం డామె కీట్టు లనియె.
- క. జలజాక్షి సప్తలోకం, బులు గూడ హరిస్వరూపముల యైనను నేఁ
డెలిపెదను గొన్నితీర్థం, బుల నడుగుట నీవు లోకమును గరుణింపఁ. 693

—: విష్ణుతీర్థనామకథనము :—

- వ. పుష్కరతీర్థంబును వారాణసీతీర్థంబును నైమిషతీర్థంబును బ్రయాగతీర్థంబును
మానసతీర్థంబును విశ్వకాయతీర్థంబును సోమేశ్వరతీర్థంబును మదోత్కటతీర్థంబును
రథచైత్రతీర్థంబును గాన్ధకుబజ్జతీర్థంబును గపాలమోచనతీర్థంబును మలయజతీర్థంబును
గుబ్బామకతీర్థంబును గేదారతీర్థంబును హిమవత్ప్రప్థంబును బాహ్యాతీర్థంబును గోకర్ణ
బున గోపకతీర్థంబును హిమాద్రియందు స్థానేశ్వరతీర్థంబును బిల్వకంబున బిల్వపత్ర
తీర్థంబును శ్రీశైలంబున మాధవతీర్థంబును భద్రేశ్వరంబున భద్రతీర్థంబును వారాహం
బున విజయతీర్థంబును వైష్ణవగిరియందు వైష్ణవతీర్థంబును రుద్రకోటగిరియందు రౌద్ర
తీర్థంబును గాలంజరగిరియందుఁ బైత్ర్యతీర్థంబును గంపిలంబునఁ గాంపిలతీర్థంబును ముకు
టంబునఁ గోటకతీర్థంబును గల్లికయందు సాలగ్రామతీర్థంబును నర్మదయందు శివతీర్థం
బును మాయయందు విశ్వరూపతీర్థంబును నుల్పలాక్షంబున సహస్రాక్షతీర్థంబును రైవ
తకగిరియందు జాతతీర్థంబును గయయందుఁ బితృతీర్థవిష్ణుపాదతీర్థంబులును విపాశయందు
విపాపతీర్థంబును బుండ్రవర్ధనమందుఁ బాటలతీర్థంబును సుపార్శ్వంబునందు నారాయణ
తీర్థంబును ద్రికూటంబునందు విష్ణుమందిరతీర్థంబును విపులంబున విపులతీర్థంబును మల
యాచలంబునఁ గళ్యాణతీర్థంబును గోటితీర్థంబునఁ గౌరవతీర్థంబును గుబ్బాంకకంబునఁ
ద్రिसంధ్యతీర్థంబును గంగాద్వారంబున హరిప్రియతీర్థంబును వింధ్యప్రదేశంబున శైలతీర్థం
బును బదరియందు సారస్వతతీర్థంబును గాళిందియందుఁ గాలరూపతీర్థంబును సహ్యాద్రి
యందు సాహ్యాకతీర్థంబును జంధ్రతీర్థంబునఁ జాంధ్రతీర్థంబును యమునయందు మృగ
తీర్థంబును గరవీరంబునందుఁ గురుతీర్థంబును వినాయకపర్వతంబున నమాతీర్థంబును
భాస్కరతీర్థంబున నారోగ్యతీర్థంబును మహాకాలంబున మహేశ్వరతీర్థంబును వింధ్యకంద

రంబున నమృతతీర్థంబును మండపంబున విశ్వరూపతీర్థంబును నీశ్వరపురంబున స్వాహా
 తీర్థంబును బ్రహండయందు వై గలేయతీర్థంబును నమరకంటకంబునఁ జాండతీర్థంబును
 బ్రహ్మాతీర్థంబునఁ బుష్కరతీర్థంబును సరస్వతీయందు దేవమాత్రతీర్థంబును మహాపద్మం
 బున మహాబయతీర్థంబును బయోషియందుఁ బింగళేశ్వరతీర్థంబును సింహికయందు
 సింహికాతీర్థంబును సారవంబున రవితీర్థంబును గృత్తికాక్షేత్రంబునఁ గార్తికతీర్థంబును
 శంకరగిరియందు శాంకరతీర్థంబును సుభద్రాసింధుసంగమంబున నుత్పలతీర్థంబును విష్ణు
 పర్వతంబునఁ గాణపత్యతీర్థంబును జాలంధరంబున విశ్వముఖతీర్థంబును దారంబునఁ దారక
 తీర్థంబును దేవదారువనంబునఁ బౌండ్రతీర్థంబును గాశ్మీరమండలంబునఁ బౌష్కతీర్థంబును
 హిమాద్రియందు భౌమహిమతుష్టిపాష్టితీర్థంబులును శంఖోద్ధారంబున శంఖధారక
 తీర్థంబును బిండంబునందుఁ బిండనతీర్థంబును సిద్ధంబునందు వై ఖాననతీర్థంబును నచ్చో
 దంబునందు విష్ణుకామతీర్థంబును నుత్తరకూలంబున నౌషధ్యతీర్థంబును గుళద్వీపంబునఁ
 గుళోదకతీర్థంబును హేమకూటంబున మన్మథతీర్థంబును గుముదంబున సత్యవాద్య
 తీర్థంబును వందతియందు నాశ్వీకతీర్థంబును వింధ్యంబునందు వై మాతృకతీర్థంబును
 మాయాపురంబున జాతతీర్థంబును మందరంబున గౌతమతీర్థంబును గంధమాదనంబున
 సుగంధకార్ముకతీర్థంబులును గిరికర్ణంబున విశ్వేశ్వరతీర్థంబును జిత్తంబున బ్రహ్మమయ
 తీర్థంబును జంబూద్వీపంబునందు సుప్రశస్తతీర్థంబులుగాఁ జెప్పంబడియె. 694

క. ఈతీర్థంబులలోపల, స్నాతుం డై నరుడు విష్ణుసందర్శనమున్
 బ్రీతిమెయిం జేసినఁ ద, తృప్తకవర్గంబు లెల్ల దగ్గంబు లగున్. 695

క. అనుదినమును నేతత్తీ, ర్థనామములఁ దలఁచు చున్నఁ బ్రాతస్సాయం
 తనవేళలందు నరునకుఁ, గనఁగలుగును విష్ణుపదము కాయాంతమునన్. 696

గీ. కాని యీతీర్థములు సాటిగావు విష్ణు, నామసంకీర్తనమునకు నభినగంధి
 మాపు హరినామ ముత్పత్తిమరణములను, బాపముల నెల్లఁ దీర్థముల్ పాఠద్రోలు.

—: వేత్రవతీమాహాత్యకథనము :—

సీ. వినుము వచించెద వేత్రవతీనదీ, మాహాత్యమును నీకు మంజువాణి
 వృత్రునిచేతఁ గావింపఁగాఁబడినకూ, పమునుండి యానది బయలుదేఱె
 దద్దర్శనమునఁ బాతకము లెల్ల నశించు, దానఁ జేసినన్నానపానములను
 సర్వరోగములును శమియించు నం దొన, ర్చినదానమునఁజేసి త్రిదివ మొదవు

గీ. ధరణిలో నుండుసర్వతీర్థములు దివము, నందు నివసించునట్టిసర్వామరులును
 హరియు బ్రహ్మయు నేను మాయనుచరులును, వేత్రవతియందు నుందుము విడువకుండ.

గీ. అందులో మున్నునపుడు రాజ్యమును గోర, రాజ్యము లభించుఁ గోర స్వర్గమును గలుగు
 స్వర్గమును ముక్తి గోర మోక్షమును దొరకు, వేత్రవతివంటినది లేదు ధాత్రియందు.

- సీ. మహి నుండే మున్ను చంపకపురంబునను వి, దారుణు డనెడిభూధవుఁ డొకండు
వాఁడు కష్టవ్యాధివలనఁ బీడింపంగఁ, బడుచు దుస్సంగత్యబలముచేతఁ
గావించుచును దుష్టకార్యంబు లెల్ల భం, గము నేయుచును ధర్మకార్యములకుఁ
బెద్దలతోడను బుద్ధి లేకుండంగ, వాదించుచు వితండవాదములను
- గీ. వేట యాడంగ నొకనాఁడు వివినమునకు, నరిగి యొకలేడిపై నేనె నాశుగమును
దానిఁ దప్పించుకొని యది దై వికముగఁ, బఱచుచుండంగ నమ్మహిపాలకుండు.
- వ. దానివెంటంబడి బహుదూరంబు పరువెత్తుచుం జని చని తృషార్తుం డగుట వేత్రవతీ
నదీజలపానంబు గావించి యామృగంబు కానంబడమి నిరాశుం డై తిరిగి స్వగృహంబున
కరుడెంచె.

701

- సీ. అంతట నాత్మకుష్ఠామయంబు నశింప, నతఁడు వొందుచు విస్మయంబు మదినిఁ
దన్నదీజలమును ద్రావుటయే తన, వ్యాధి పోవంగ హేతు వని గ్రహించి
యదిమొదలుగ భక్తి యామతిల్లంగ నందె, యాచరించుచు స్నాన మనుదినంబుఁ
దత్సానమునఁజేసి తనదుష్టభావ మం, తయు నంతరించి సద్భావ మొదవ
- గీ. ధర్మమార్గంబునం జొచ్చి దానములను, జలుపుచును విష్ణునామసంస్మరణమునను
గడపి జీవిత మెల్లను గట్టకడకు, ముదముతోడను వై కుంతమనకుఁ జేరె.
- గీ. సంగ మెవోర్చుటఁ గలుగునొ సాభ్రమతికి, వేత్రవతికిని నవోర్చుట వెలయ భక్తి
స్నానదానాదివిధులను జలిపె నేని, జన్మరాహిత్యమును జెందు జనుఁడు దాన.
- క. అని నుడువుటయును భార్యతి, విని సుతస మొదవ నాథ వేడుక గలిగె
విన సాభ్రమతీమహిమం, బును దెల్పుము నాఁగఁ బురరిపుం డి ట్లనియె.

702

703

704

—: సాత్రమతీమాహాత్యకథనము :—

- సీ. ముసు కశ్యపుఁడు తపోధనులను దర్శింప, నై మిషాటవి కొకనాఁడు చనంగ
నట నున్నఋషు లెల్ల నతనికిఁ దగినస, త్కారంబు గావించి తాపనేద్ర
నీవు దత్తుండవు రావింపు మిలకు గం, గను నది నీసామమున వెలుంగు
నని పల్కుటయును గశ్యపుఁ డర్బుద్రాద్రియ, దయుతాబ్దములు తపం బొచరించె
- గీ. నపుడు ప్రత్యక్ష మై యమ్మహర్షి కేను, వరము నిచ్చెద ననంగ నప్పరమమాని
గంగ ని మ్మని కోర నే గనికరించి, విడిచితిని నొక్కజటనుండి విబుధనదిని.
- క. అంతట దానిం గై కొని, సంతసమునఁ గశ్యపుఁడును జనుదేరంగ నా
శాంతిధను లెల్ల నమ్ముని, కాంతునిమహిమంబుఁ బొగడి కడుకొని యంత.
- వ. ఆగంగకుఁ గాశ్యపి యని నామకరణంబు గావించిరి.
- ఆ. మును భగీరథుండు ననుఁ గోర గంగను, నతని కిచ్చినాఁడ నాదియందుఁ
గశ్యపుఁడును బిదపఁ గాక్షింప నతనికి, నిచ్చినాఁడ వాని కిచ్చినట్ల.
- వ. కాశ్యపి కృతయుగంబునఁ గృతవతి యనియును ద్రోతాయుగంబున గిరికర్ణి క యనియును

707

708

ద్వాపరయుగంబునఁ జండున యనియును గలియుగంబున సాభ్రమతి యనియును నామంబులం బడసి జగద్విశ్రుతిం గాంచె. 709

గీ. సాభ్రమతియందు సన్నినంబు సలిపె నేని, సకలపాపంబులును వినాశంబు నొందు దానఁ గలుగు హరిప్రసాదంబు దాన, విష్ణుధామంబు ప్రాప్తించు వేని కేని. 710

ప. మాఘమాసంబునఁ బ్రహ్లాదగతీర్థంబునఁ బ్రాతఃకాలంబునం జేయున్నానంబువలనను గృత్తికాయోగంబుగలకార్తికపూర్ణిమాదినంబునం గావించుగంగాస్నానంబువలననుం జేకూరుఁగలంబు సాభ్రమత్యవగాహంబునం బ్రాప్తించు. 711

ఆ. సకలరోగములను సకలాశుభములను, సాభ్రమతిజలంబు సమయఁజేయు జగతిలోన నుండుసకలతీర్థములును, దానిలోన మిశ్రితంబు లగుట. 712

ప. సాభ్రమతీఃః బూర్వతటంబునందు యవక్రేతుండును రై భ్యుండును గక్షీవంతుండును నుశేజుండును భృగువును నంగిరుండును గణ్వండును మేధావియును బునర్వసువును వందియును నుత్తరతటంబునందు సుమధువును దత్తాత్రేయుండును దీర్ఘ తముండును శౌలముండును గశ్యపుండును శ్వేతకేతువును గహోండును బులహుండును దేవ లుండును విశ్వమిత్రుండును భరద్వాజుండును జమదగ్నియును గర్గుండును నుద్దాలకుండును దేవశర్మయును ధౌమ్యుండును నాస్తికుండును లోమశుండును నాభీకేతువును లోమహర్షుండును నుగ్రశ్రవుండును భార్గవుండును జ్యవనుండును వాలఖిల్యాదులును దపోనిష్ఠాగరిష్ఠులై నిత్యనివాసంబు గావించురు. నీలకంఠతీర్థంబును నంద్రప్రహరీర్థంబును రుద్రప్రహరీర్థంబును రుద్రమహాలయతీర్థంబును మందాకినియును నచ్చోదయును సాభ్రమతియందు గూఢంబుగాఁ బ్రవహించుచుండు. 713

ఆ. అచటఁ దర్పణంబు నాచరించిన విధి, యతము గాఁగ శ్రాద్ధ మొనరించినను నుద్ధరింపఁబడుదు రొకకల్పముననుండి, గతులు లేకయుండు పితరు లెల్ల. 714

—: బ్రహ్మచారి తీర్థ మా హా త్మ్య ము :—

ప. సాభ్రమతియందు బ్రహ్మచర్యంబున బ్రహ్మచారులు ముక్తి నొందుటంజేసి తన్నామంబున బ్రహ్మచారి తీర్థం జేర్పడియె. అది నాకుఁ బ్రియం బగుట నే నందు బ్రహ్మచారీశనామంబుతోడ లోకహితార్థం బుండి నన్ను సేవించువారలకు రాత్రివేళ యోగిరూపంబున దగ్గనం బిచ్చి సర్వాభీష్టంబుల నెఱవేర్చు చుంటి. మద్దర్శనమాత్రంబున సకలవ్యాధులును సర్వపాతకంబులును నశియించు. బ్రహ్మచారి తీర్థ స్నానంబు నా కత్యంతప్రీతిదాయకంబు. తీర్థరూపంబునం దప్ప నే నచ్చట లింగరూపంబున నుండెడి వాడం గాను. 715

సీ. మును సూర్యవంశసంభూతుండు బ్రహ్మద, త్తుం డనుమేదినీశుం డొకండు తల్లటంబున ఘోరతపము గావింపగ, నతనికిఁ బ్రత్యక్ష మైతి నేను

- నేనుఁ గోరె నప్పు డానరనాథుఁ డాగంగ, తనవేరఁ దీర్థ మై తనరున్లు
వర మిచ్చితేని నేను వాఁడు కోరినయల్లు, యది దాన బ్రహ్మదత్తాఖ్య వడసె
గీ. నంత నాతఁడు సంతోష మావహిల్లు, నలఁ బ్రతిష్ఠించి గంగాధరాఖ్య నన్నుఁ
జనియెఁ దనరాష్ట్రమునకు నాస్థాన మయ్యె, నదియును దదాదిగను నుంట నందు నేను.
వ. బ్రహ్మచారిశగంగాధరులను ధ్యానించువాఁడు శీవలోకముం బడయు. మఱియును.
సీ. పూర్వము రవికులోద్భూతుండఁ రాజఖ, డుండు నా నొకనృపాలుండు గలఁడు
వాఁడు మరాత్ముఁ డై నర్తించుచుండిన, కారణంబునఁ గొంతకాలమునకు
జనియించెఁ దదేహమునఁ గుష్ఠరోగంబు, దానిచే నతఁడు సంతప్తుఁ డగుచు
నొకదినంబున దేహ ముజ్జగింపఁగ నెంచి, చనుదెంచి శీఘ్రమ సాభమతికి
గీ. నందులో మున్గి యుత్థితుం డై కనంగఁ, గానఁబడదాయెఁ గుష్ఠంబు మేనిమీఁద
నంత నాతఁడు విస్మయం బంది యచటఁ, దపము గావించి మోక్షపదంబు నొందె.
వ. అది మొదలుగ దానికి రాజఖడ్గతీర్థం బనుప్రఖ్యాతియుం గలిగె. 719
సీ. మును భగీరథనంశమున సుదాసుం డను, భూధవుం డొకఁ డుండె భూరిబలుఁడు
జనియించె నతనికి సాదాసుం డనియెడి, తనయుఁ డొక్కఁడు వాఁడు దైవికముగ
నొకనాఁడు శాపంబు నొంది వసిష్ఠమ, హర్షి చే దైత్యదేహంబు వడసి
స్నానంబు గావించి సాభమతీతోయ, మున దాన శాపవిముక్తి నొందె
గీ. సాభమతివంటితీర్థంబు జగమునందుఁ, గనఁబడదు దక్షిణోదధిగామినిగను
నది విక్రీర్ణవనంబునయందుఁ జొచ్చి, దాని నొనరించి పుణ్యతీర్థముగ నంత. 720

—: విక్రీర్ణతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. అచ్చట శ్వేత వకుళ హిరణ్మయి హస్తమయి వేతవతి సుభద్ర సాభమతి యను
సప్తనదులు గా నయ్యె. 721
ఆ. ఆవిక్రీర్ణతీర్థమందు శ్రాద్ధంబును, జలిపె నేని కల్పశతముశుభకుఁ
గలుగుఁ బితరులకు నఖండంబుగాఁ దృప్తి, గాణపత్యపదము కర్త కొదవు 722
ఆ. సర్వరోగములును శమియించు నొదవును, సర్వసంపదలును సంఘటిల్లు
సర్వసౌఖ్యములును జలిపినయెడ స్నాన, మును విక్రీర్ణతీర్థమున నరుండు. 723

—: శ్వేతతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును శ్వేతానదివలన శ్వేతతీర్థం బేర్పడియె.
క. ఒనరించి శ్వేతతీర్థం, బున స్నానం బచటనుండి మూఁడుదినంబులో
కనీస మహాకాశ్యేరు, ననఘుం డయి ట్టదలోక మాతం డొందు. 725
క. శ్వేతానంగమమందు, స్నాతం డయి పూజ చేసినను బిల్వముచే
భూతేశ్వరునకు నిర్లత, పాతకుం డై వాఁడు పొందుఁ బశమపదంబు. 726

—: గణతీర్థ మాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును వక్రశాసనివలనః జందనాతటంబున గణతీర్థం బేర్పడియె. అయ్యది గణాధి
పతిసానంబు. 727

క. వక్రశాసంగమమున ను, త్సుకతను స్నానంబు చేసి చూచినయెడలన్
వక్రశేషరు నతని కొసం, గక తప్పదు నేను మామకస్థానంబున్ 728

ఆ. విశ్వనత్తుఁ డనెడివిభుఁ డిందువంశజుం, దొక్కఁ డచట జేసి యుగ్రతపము
గాణపత్య మొండె గణపతికృపచేత, దానిమహిమ మెన్నఁ దరము గాదు. 729

వ. గణతీర్థంబునందు నసిష్ఠుండును వామదేవుండును గహోడుండును గౌపీతకుండును
భరద్వాజుండును నంగిరుండును విశ్వామిత్రుండును వామనుండును గణపతిని సేవించి
తపస్సిదిం బడసిరి. 730

గీ. చలిసి వక్రశాజలంబున స్నాన మచట, గణపతిని బూజ చేసినఁ గలుగు నాయు
వర్థమునునంతతియనువిద్యయునుదేహ, సౌఖ్యమునుషిత్రుతియునుమోక్షమును దుదకు.

—: అగ్ని తీర్థ మాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును సాభ్రమత్స్య తరకూలంబున నగ్ని తీర్థంబును దత్సమీపంబునఁ బాలేశ్వర
తీర్థంబును నేర్పడియె. అందు మాతృగణపరివేష్టితం బగుచండీపీఠంబును జండికేశ్వరుం
డును బాలేశ్వరుండును నుండె. 732

గీ. అగ్నితీర్థంబునను స్నాన మాచరించి, కాంచునెడలను జాముండికను విశాచ
రూపములు తత్ప్రియు క్తసంతాపములును, దొలఁగి పరమపదంబు నొందుదురు తుదకు.

క. అక్కడఁ దిలచూర్ణంబునఁ, జక్కఁగఁ బిండములఁ జేసి శ్రాద్ధము వెట్టన్
మిక్కుటముగఁ దృప్తి గని, చొక్కుచు సోలుచును దివముఁ జొత్తురు పితరుల్.

సీ. మును కుకర్దముఁ డనుజననాథుఁ దొక్కఁడు, పిండారపురమున నుండి జనుల
బాధ వెట్టుచు నిజపరిపాలనంబునఁ, గావించుచును బాతకముల నెల్ల
నొకనాఁడు మరణంబు నొంది స్వకృతదుష్కృ, తంబునఁ బ్రేతరూపంబు వడసి
క్షుత్తిపాసలచేత ఖోభంబు నొందుచు, దిరుగుచు నిల నెల్ల దిక్కు లేక

గీ. యొక్కదినమునఁ బ్రాక్ష్మణ్యయోగమునను, నగ్ని తీర్థంబునకు వచ్చి యటఁ గహోడ
మాని సీతీంచి మ్రొక్కి యాత్మప్రవృత్తి, యంతయును డెల్పి యేడ్వంగ నమ్మహర్షి.

గీ. ఏడ్వకుము రాజ నీపాప మెల్లఁ దొలఁగె, నభయముగ నిల్వ మని పల్కి యగ్ని తీర్థ
జలము గై కొని వానిపైఁ జల్లె నుత, నాతనికి వచ్చె నిజరూప మద్భుతముగ. 736

గీ. అప్పుడు కహోడు డతనిచే నగ్నితీర్థ, మందు శ్రాద్ధంబు చేయింప నతఁడు చేసి
శ్రాద్ధమును ధవ్యతను జెంది చనియె దివ్య, యానమందు నధిష్ఠించి యమరపురికి.

క. అని పల్కుటయును నుమ యి, ట్లనియె గుకర్దముండు నేసె నంటివి పుణ్యం
బును దానిస్వరూపంబును, వినిపింపుము నాకు నాథ విశదము గాఁగన్. 738

- చ. అనవుడు శంభుఁ డిట్లని యె నంబుజనేత్ర కుకర్దముండు ప్రా .
 గననమునందు భూసురుఁడు గా నుదయించి స్వధర్మనిష్ఠుఁ డై
 జనను భజించుచుచున్ బ్రతిదినంబును బ్రాహ్మణులన్ సపర్యలన్
 దనువుచు భోగవాంఛ నిధనంబును బొందుటఁ బుట్టె భూపుఁ డై . 739
- గీ. అట్లు భూపాలుఁడుగఁ బుట్టి యతఁడు పూర్వ, పుణ్యఫలముగను నశేషభోగములను
 ననుభవించుచు దుష్టుఁ డై యప్పుడాచ, రించుటను బాపముల నెల్లఁ బ్రేత యయ్యె.

—: హి రణ్యా సంగ మ తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

- క. పిదప హిరణ్యాసంగము, మొదవెను సాభ్రమతి కందు నొనరించినచో
 నుదయమున స్నానమును సం, పద లిహమున బ్రహ్మపదము పరమున నొదవున్.

—: అ వృ ర స్తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

- వ. హిరణ్యాసంగమతీర్థంబున ము న్నూర్వశో జనియించుటంజేసి యప్పుర స్తీర్థం బేర్పడియె.
 నరనారాయణు లచ్చటఁ దపంబు గావించుటంజేసి యయ్యది పరమసత్త్వస్థలం బయ్యె.
- గీ. అచటఁ దపమును గావించునట్టివారి, కేర్పడు హిరణ్మయాకార మేమిచెప్ప
 నందు మున్న హిరణ్యాక్షుఁ డాచరించి, తపమును హిరణ్మయం బై నతనువుఁ బడసె.
- గీ. అచట జనమేజయుఁడు స్నాన మాచరించి, బ్రహ్మహత్యావిముక్తిని బడసె మున్న
 సలిపి గాధేయుఁ డచ్చోట స్నాన మొక్క, దినముననె మున్న కై లాసమునకుఁ జేరె.

—: ధ ర్మ తీ ర్థ మ ధ రా తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

- గీ. పిదప ధర్మావతీసంగ మొదవె సాభ్ర, మతికి నచ్చోట ధర్ముఁ డద్భుతము గాఁగఁ
 దపము నేయుట ధర్మతీర్థంబు గలిగె, దానిమహిమంబు వర్ణింపఁ దరముగాదు. 745
- వ. మతియును గృష్ణుండు కంసాసురవధంబు గావింపఁ గుశస్థలికి నేగ నుద్యమించి ధర్మా
 వతీసంగమంబున సప్తరాత్రంబులు నివసించి మధురార్కుని నచటఁ బ్రతిష్ఠాపించి
 యం దప్తాదశసహస్రసంఖ్యాకు లగుయజ్జ్వలను నిలిపి యేగుటంజేసి యచ్చోట మధురా
 తీర్థం బనుపుణ్యతీర్థం బేర్పడియె. అచ్చట మాఘశుక్ల సప్తమిదినంబున స్నానంబు
 గావించి మధురార్కునిఁ బూజించి కపిలాదానంబు గావించె నేని యాదిత్యలోకంబు
 నొందంగలుగు. 746

- క. మును మాండవ్యుం డనియెడి, మునివరుఁ డొక్కండు తీవ్రముగను దపంబున్
 బొనరుచుచు హరిద్వారం, బున నుండె దినంబు న క్తమును బహునిష్ఠన్. 747

- సీ. ఆదేశమున కెల్ల నధిపుఁ డై యపు డుండె, విశ్వమోహనుఁ డనువిభుఁ డొకండు
 సోమచంద్రుం డనుసూనుఁ డొక్కం డుండె, వానికి బహుజనమానితుండు
 వాఁ డొక్కనాఁ డొకవనములోపల వేట, లాడుచు నారేయి యందె యుండె
 నపు డొక్కతస్కరుం డపహరించెను వాని, ఘోటక మబ్బురపాళు దోష

- గీ. నంతః గానరామిని హయమప్పు డచట, దహతహను బొంది భూపాలతనయుఁ డశ్వ
హరుని వెదకుట కనుమంగ నాత్మభటుల, దేశ మెల్లను వారలు తిరిగి తిరిగి. 748
- గీ. కానథామిని గుట్ట మెక్కడను గూడ, గొనకు విసివి హరిద్వారమునకు వచ్చి
యచట నొకవృక్షములమునందుఁ దపము, నేయు చున్నమాండవ్యునిచెంత కరిగి.
- క. ముని యేమియు మా టాడమి, గనమిని గనులెత్తి వీడె గంధర్వహరుం
డని యెంచి వాని గై కొని, చనుదెంచి నిజక్షీతీంద్రసనిధంబునకున్. 750
- క. జననాథ వీడె హయమున్, గొనిపోయినదొంగ పట్టుకొని వచ్చితి మీ
తని నావుడు నృపుఁ డీవో, రుని శీఘ్రమ శూలమందుఁ ద్రోయుం డనియెన్. 751
- క. ఆతనియాజ్ఞను శూల, ప్రోతునిఁ గావించి మునివరుని వా రంతన్
బ్రీతిం గై కొని ధాత్రీ, నేతృబహూకృతులఁ జనిరి నిజగృహములకున్. 752
- గీ. అంతట సమాధినిష్ఠుఁ డై నట్టికతన, నొడ లెఱుంగక మాండవ్యుఁ డుండె యందె
కొంతకాలంబు పిదపఁ జేకూర సంజ్ఞ, సర్వము నెఱింగి నిజయోగశక్తివలన. 753
- సీ. శమనునిసన్నిధానమునకుఁ జని వేగ, కాల యేటికి నాకు శూలశిక్ష
కావించితివో వినఁ గాంతు గల్గె వచింపు, మనవుడుఁ గాలుఁ డిట్లనియె విప్ర
మును నీవు బాల్యంబునను గ్రుచ్చుటను శల, భమును శూలమున నీవగిది నేడు
చెందినాడవు శూలశిక్ష చేసినకర్మ, మనుభవింపక తప్ప దజన కై న
- గీ. ననుడు మాండవ్యుఁ డాగ్రహం బావహిల్ల, గాల శిశుకృత్యమున కిట్టికతనశిక్ష
యొనరిచినపేతువున శూద్రయోనియందు, జనన మొందుము క్షీతిమీఁద ననిశపించె.
- సీ. అంతట భయముచే నంతకుం డాతని, పదపంకజములను బట్టి వేడ
నమ్ముని కరుణ లో నంకురింపఁగ నిట్లు, లనియె వై వస్వత యవనియందు
వృషలుడ వై జనియించి యచ్యుతభక్తి, తనరార విదురాభిధాన మొంది
కొంతకాలం బుండి క్షోణిపైఁ దీర్థయా, త్రావ్యాజమున నొక్కతఱిని నేగి
- గీ. సాధ్రమతికి ధర్మావతీసంగమందు, స్నాన మొనరింపఁ గల్గుపుణ్యమునఁ దొలఁగు
నవరవృత్త మద్దాన నామతిల్లు, దత ణంబున నీదివ్యతనువు నీకు. 755
- క. అని పలికి యథేచ్ఛంబుగఁ, జనుటయు విదురుడుగఁ బుట్టి సమవర్తి ధరి
త్రని ధర్మావతీసంగం, బున స్నానము చేసి శాపముక్తిం బడసెన్. 756
- క. కావునఁ ద తీరంబునఁ, గావించిన స్నాన మెట్టికలుషం బై నన్
బోవుటను దత ణంబునఁ, బావనతం గాంచి ముక్తిం బడయుదురు జనుల్. 757

—: కంబుతీర్థ మాహాత్మ్య ము :—

- వ. పిదప సాధ్రమతివలనఁ గంబుతీర్థం బేర్పడియె. అందుఁ జేయున్నానదానాదు లనంత
ఫలంబులు. 758
- గీ. అచట మున్ను విశ్వామిత్రుఁ డాచరించి, తపమును బ్రజార్థి యె కాంచె దత ణంబ
కార్యసిద్ధిని సుతానకాంక్ష యున్న, వారలకుఁ గంబుతీర్థంబు వాంఛ దీర్చు. 759

—: ప ప తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

వ. పిదప సాభ్రమతివలన గపిత్తీర్థం బేర్పడియె. అందు సన్నినంబు గావించి కపిశ్వరాదిత్య దర్శనంబు సేసె నేని బ్రహ్మహత్యామహాపాపంబు భస్మీభూతం బగు. దానరి జేయు పుణ్యకర్మంబు లాయుర్ధనరూపభోగబలపుత్రధర్మప్రదంబు లగు. 760

గీ. చైత్రశుక్లాష్టమిని నందు సన్నినదాన, తర్పణాదులు సేసినఁ దత్ఫలంబు తరము గాదు వచింప విధాత కేని, కట్టె నచ్చోట సేతువుఁ గపిగణంబు. 761

—: ఏ క థా ర తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

వ. పిమ్మట సాభ్రమతివలన నేకధారం ఒనుత్తీర్థం బేర్పడియె. 762

గీ. ఏకధారంబున మునింగి యేకరాత్ర, ముషవసించి యెవం జేని యర్విలోన స్వామిదేవేశపూజను జలిపె నేని, కులశతము నుద్ధరించినఫలము నొందు. 763

—: స ప్త థా ర తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

వ. పిమ్మట సాభ్రమతివలన సప్తధారతీర్థం బేర్పడియె. అందుఁ గావించుసన్నినదాన శ్రాద్ధాదు లపరిమితఫలప్రదంబులు. 764

గీ. సప్తలోకంబులందును సప్తరూప, ములను బ్రవహించుగంగానదులును సప్త ధారమున నుండుటను శ్రేష్ఠతను వహించె, సప్తధారంబు తీర్థసంచయములోన, 765

—: మ ం కి తీ ర్థ మా హా త్మ్య ము :—

నీ. కౌషీతకుండం నాఁగను గలం డిలలోనఁ, దాపసుం డొకఁడు త్రేతాయుగమున వానికి మంకి నా సూనుఁ డొక్కఁడు చుండె, ధర్మసంరక్షణతత్పరుండు మంకి కిద్దఱు సతీమణు లేరుపడిరి ను, రూప నాఁగను నిశ్వరూప నాఁగ నాయిర్వరకును లేదయ్యె సంతానంబు, దానిచే మంకి సంతపుఁ డగుఁచు

గీ. గురునికడ కేఁగి మ్రొక్కి- తచ్చరణములకు, స్వామి పుత్రులు లేనట్టివారి కూర్ధ్వ గతులు లే వందు రార్యు లాకతనఁ జింత, యంకురించె నపుత్రుఁడ నైననాకు. 766

క. నాదుఃఖంబు దొలంగఁగ, నేదైన నుపాయ మున్ను నెఱిగింపుము నీ పాదములఁ బట్టినాడను, గా దనకు మటంచు నేడ్చెఁ గన్నీ రొలుకన్.

గీ. అతనిదుఃఖంబునకు మది నామతిల్లఁ, గనికరము దేశీకుం డిట్లు లనియె మాని కలుగుదురు నీకు సుతులు శీఘ్రముగ సప్త, ధారమున కేఁగి సలుపుము తపము నచట.

చ. అనవుడు మంకి యాత్మహృదయంబున హర్షము పొంగి పొర్లగాఁ గొనకొని సప్తధారమునకుం జని వర్షచతుష్టయం బటన్ బొనరిచి ఘోర మైనతపమున్ గని పుత్రులఁ బొత్తులం గనుం గొని యవసానమందుఁ దనకోరికి దీరఁగఁ జేరె నాకడన్.

వ. మంకిమహర్షి తపస్సిద్ధిం బెందుటంజేసి యచ్చట మంకితీర్థం బేర్పడియె. అందు
స్నానంబు గావించిన మంధ్యలకును బుత్రప్రాప్తి యగు. పిదప స్నాభమతి బ్రహ్మవల్లి
నదితోడం గూడుటవలన బ్రహ్మవల్లితీర్థంబేర్పడియె. 770

—: బ్రహ్మ వల్లి తీర్థ మా హా త్మ్య ము :—

ఆ. అది ప్రయాగతుల్య మచట శ్రాద్ధంబును, దర్పణమును జేయ ద్వాదశాబ్ద
తృప్తి పితరు లొంది దీవించు రన్వయ, వృక్ష మనుదినంబు వృద్ధి నొంద. 771

ఆ. బ్రహ్మవల్లిలోనఁ బర్వకాలములందు, స్నానదానవిధులఁ జలిపె నేని
సకలతీర్థసేవ సలిపినఫల మొంది, యేగు విష్ణుపురికి నెవ్వఁ జేని. 772

—: వృష తీర్థ మా హా త్మ్య ము :—

వ. పిదప స్నాభమతివలన వృషతీర్థం బేర్పడియె.

సీ. పూర్వము గోలోకమునను గ్రీడించుచు, వృషము గోవులతోడ వేడ్కఁ మీఱ
మూత్రంబు విడువ నమ్మాత్రంబు నామీదఁ, బడుటయు నేచు గోపంబు నొంది .
శాపం బొసంగితి సంజ్ఞాచ్యుతంబు లై, ట్లోణి నొందఁగ వృషగోవులకును
నంతట నవి యెల్ల నరుదెంచి నాసమ, తమనకు శాపమోచనము వేడ

గీ. స్నాభమతిలోన మునిగిన శాపము క్తి, గలుగు నని నేచు జెప్పంగఁ జలిపి యల్లె
చనియె నవి యెల్ల గోలోకమునకు శాప, తీర్ణ మయి దాన నట వృషతీర్థ మొదవె. 773

గీ. స్నాన మొనరించి వృషతీర్థజలమునందు, జలుప గోదానమును వృషోత్సరనమును
గలుగును జత్తుర శేఁద్రులు గడచువఱకు, వారలకు స్వర్గలోకనివాససుఖము. 774

గీ. వృషభగోపూజలను జేసి రేని యచటఁ, గలుగు గోలోకవాసభాగ్యంబు బోధి
వృక్షరోపణ మచటఁ గావించి రేని, కలుగుఁ బితృలోకవాసభాగ్యంబు వింటె. 775

క. ఆములకపంచకము నా, ధామంబున నాటనట్టి ధన్యాత్ములకు
దామోదరుం డొసగు ని, హాముత్రసుఖంబు లెల్ల ననవరతంబున్. 776

—: సంగ మే శ్వర తీర్థ మా హా త్మ్య ము :—

వ. పిదప స్నాభమతీతలంబున సంగమేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 777

సీ. హస్తీమతీతలమందుఁ గొండిన్యందు, నారాయణునిఁగూర్చి ఘోరతపము
గావించు చుండంగఁ గడచెను బహుకాల, ముచితంబుగను నంత నొక్కనాడు
ప్రవహింప దొడఁగె వర్షాకాల మగుటను, హస్తీమతీనది యతఁడు మునుఁగ
నప్పుడు కొండిన్యఁ డంతరాయము గల్గె, దనతపంబునకుఁ గ్రోధమును బొంది

గీ. కలియుగంబున నపగతసలిల గాఁగ, హస్తీమతిని శపించి యనంతరంబు
తాను జనియెను వై కుంతధామమునకు, హస్తీమతి నిర్జలాకార మవల నొందె. 778

గీ. సాభ్రమతి హస్తమతితోడ సక్త మగుట, సంగమేశ్వరతీర్థ మెల్లాఘ కెక్కె
నాస్థలంబందుఁ జేయున్నానాదివిధులు, బ్రహ్మహత్యాదిసకలపాపముల నడచు. 780

—: ఉద్రవహాలయతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. పిదప సాభ్రమతీతటంబున రుద్రమహాలయతీర్థం బేర్పడియె.
గీ. ముక్తి చేకూరుఁ గేదారమున జలంబుఁ, ద్రావ రుద్రమహాలయస్థానమందు
స్నానమాత్రంబుననె ముక్తి సంఘటిల్లు, దానికీని దీనికిని దారతమ్య మిదియె. 782
న. కార్తికపూర్ణిమయందుఁగాని వై శాఖపూర్ణిమయందుఁగాని రుద్రమహాలయతీర్థంబున
నృసింహత్సర్గంబు గావించె నేని కైలాసవాస భాగ్యంబు చేకూరు. 783
గీ. ఒక్కవరి నేను గైలాస ముజగించి, యచ్చటికిఁ బోయి మునుఁగుచు ననుదినంబుఁ
గ్రోలుచు జలంబు నటఁ గొంతకాల ముంట, నయ్యె నయ్యది రుద్రమహాలయంబు.
క. అచ్చటఁ బెట్టెడిశ్రాద్ధము, గ్రచ్చట నరకాబ్ధినుండి గట్టెక్కింపన్
వచ్చి మదావసథమునకు, నుచ్చెస్థానంబులందు నుందురు పితరుల్. 785

—: ఖడ్గతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. పిదప సాభ్రమతివలన ఖడ్గతీర్థం బేర్పడియె.
గీ. అచటఁ గార్తికపూర్ణిమయందు మునిగి, ఖడ్గతీర్థేశ్వరునిఁ గాంచగలిగె నేని
ధనముధాన్యంబుబలముసంతతియుసుఖము, జెందియిహమునద్రదిదివంబునొందుదుదకు.
క. వై శాఖంబునఁ దత్తీ, రేశుని రాజ్యాశతోడ నీక్షించినచో
నీశప్రసాదమున ధా, త్రీశుం డై వాఁడు సుఖము లెల్లం బడయున్. 788

—: చిత్రాంగవదనతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. పిదప సాభ్రమతివలన మాలార్కజేత్రంబునఁ జిత్రాంగవదనతీర్థం బేర్పడియె.
గీ. అచట స్నానంబు చేసి మాలార్కదేవ, పూజ గావించునెడలను బోవు నఖిల
కుష్ఠరోగంబు లొనగూడుఁ గోరుకొనిన, యర్థసంతతు లెల్ల మాలార్కకృపను. 790
గీ. విధివిధానంబునను నర్కపిగ్రహమున, కచట నభిషేక మొనరించినట్లు లైన
నాయురారోగ్యవిద్యాధనాథ్యులైన, వరకుమారులఁ గను నెట్టివంధ్య యేని. 791
వ. మాలార్కజేత్రంబున స్నానసంధ్యాజపహోమస్వాభ్యాసదేవతార్చనంబులు భాను
వారంబునం గావించినఁ దత్పుణ్యం బక్షయంబు.
క. భానువ్రతముం జేసిన, మానవుఁ డచ్చోట భువనమాన్యుండగుచున్
నానాసుఖములు గని ధర, లోనన్ దుది నేగు భానులోకంబునకున్. 793
క. మృతవత్సుం డగునొకభూ, పతి మును గావించి యటఁ దపంబును నియతిన్
శతవర్షాయుర్భాగ్యా, ని్వితు లగుపుత్రులను బడసె విస్మయ మొదవన్. 794

—: చందనతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. పిదప సాధ్రమతివలన నామోదీక్షేత్రంబునఁ జందనతీర్థం బేర్పడియె.
- సీ. మును ద్వాపరమున భీముఁడు దుస్సనేనుని, గాత్రంబు చీల్చి రక్తంబు ద్రాపి
లక్ష క్రిస్తి కహస్తయుగంబుచేతను; ద్రాపదీక్షేత్రంబున మొనర్చి
లనప్రతిజ్ఞను బూర్తి యొనరించుకొని తీర్థ, యాత్ర గావింపంగ నాత్మ నెంచి
స్వర్గలోకమునుండి చందనమ్రమమును, గొనివచ్చి జను లెల్ల వినుతి సేయ
- గీ. భ్రాతృయతముగ మొదట సాధ్రమతి కేగి, తత్తటంబునఁ జందనతరువు నాఁటె
దానఁ జందనతీర్థాఖ్య దాని కొదవె, దన్మహాత్మ్యంబు నెఱ్ఱ సాతరము గాదు. 796
- వ. తత్పుణ్యతీర్థప్రభావంబునఁ జందనపాదపంబు లింగరూపముం బొంది చందనేశ్వరుం డను
ప్రశుతి బడసె. 797
- క. కైవర్తకుఁ డనునొకభా, త్రీవరుఁ డొనరుచుచుఁ దన్నదీప్సానంబున్
గావించి చందనేశ్వర, సేవను గైలాసమునకుఁ జేరంగలిగెన్. 798
- గీ. స్నాన మొనరించి తత్తీర్థజలమునందు, జేసి పితృతర్పణంబును జేసె నేని
చందనేశ్వరపూజను సకలపాప, ముక్తుఁ డై నాకడకు వచ్చి ముక్తి నొందు. 799

—: జంబుతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. పిదప సాధ్రమతివలన జంబుతీర్థం బేర్పడియె. 800
- సీ. మును వధియుంప రాముఁడు రావణుని జంబ, వంతుఁ డాహ్లాదవై వశ్యమునను
జగమునం దెల్లను జాటించుచును రావ, ణునినాశనమును రామునిజయంబు
నొకప్రహరంబున స్నాన మొనరించి లింగంబు, స్థాపించి తత్తటసలిని జనియె
సాధ్రమతీనదీసంగంబుచే నావ్రా, దం బొందె జంబుతీర్థప్రశస్తి
- గీ. తత్తటసితలింగంబు ధరణియందు, గొనియె జంబవదీశ్వరుం డనెడిపేరు
జంబుతీర్థంబులో మున్గి సంస్మరించె, నేని రాముని వాఁడు నాహితుఁడు చూవె.
- గీ. నేనె రాముఁడ రాముఁడె నేను నాకు, రామునకు లేదు భేదంబు రామనామ
మెవరు స్మరియించు చుందున్ యెప్పుడు గూడ, ఘోరభవవారిధిని దాటువారువారె.
- గీ. జంబుతీర్థంబునం జేయస్నానదాన, తర్పణాదులు నాకు సంతసము గొలుపు
దానఁ దత్పుణ్యకార్యవిధాన లెల్ల, నాపదంబున నుందు రానంద మొదవ. 803

—: ఇంద్రగ్రామతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. పిదప సాధ్రమత్వైతరతటంబున ఇంద్రగ్రామతీర్థం బేర్పడియె. 804
- గీ. మును సురాధీశుఁ డై నంబుద్రునుకు రాన్, సాధ్రమతి యొననముచికి నాజి యయ్యె
నందు వారు పరస్పర మస్త్రములను, బట్టకుండంగ నని సేయఁ బ్రతిన వట్టి. 805
- క. పంగరమును గావింప దొ, డంగిరి ఘోరముగ నుత్కటం బగుశక్తి
సింగములువోలె నార్చుచు, సింగియు భూమియును నిండ నివదంబులచే. 806

- సీ. అప్పుడు నభోవాణియాదేశమునఁ జంపె, నముచి నింద్రుండు ఘనంబుచేత
దానిచే బ్రహ్మహత్యాపాతకము చుట్టు; కొనఁగ నింద్రుని దుఃఖమునను వ్రజి
ధిమణునికడ కేగి దేశోత్తమ బ్రహ్మ, హత్యాఘోషమున మెట్లగునొ చెప్పుమ
యని వేడుటయును బృహస్పతి దేవేంద్ర, సాభ్రమతీనదీజలమునందు
- గీ. స్నాన మొనరింపు మీ వేగి సత్వరంబు, సర్వపాపంబులును గూడ సమసిపోవు
నని వచించుటయు మహేంద్రుఁ డట్ల చేసి, బ్రహ్మహత్యాఘముననుండి పడసి ముక్తి.
- గీ. ధవళతను వయి తన్నదీతటముచందు, స్థాపనము నేసి లింగంబుఁ జనియె నంతఁ
గామగవి వచ్చి యింద్రలింగమున కచట, స్తన్యమున నభిషేకంబు సలిపి చనియె. 808
- వ. దాన నాలింగంబు ధవళాకారముం బడసి ధవళేశ్వరుం డనువిశ్రుతి కెక్కె. ఆస్థలం
బింద్రగ్రామం బనుపుణ్యతీర్థం బయ్యె. ఆపుణ్యతీర్థంబునందుఁ బూర్ణిమాదర్శనంక్రొంతి
గ్రహణాదిపర్వకాలంబులందు శ్రాద్ధంబు గావించి రేని తత్పితృవర్గంబు ద్వాదశవారి క
సంతృప్తి జెందు. 809
- గీ. అచట నన్నంబు నొక్కబ్రాహ్మణున కిడిన, శ్రోత్రీయున కిచ్చిన సవత్సశుక్ల గోవు
సలిపినను రుద్రజపమును స్వల్పముగను, గోటిగుణితఫలంబు చేకూరుఁ జూపె. 810
- వ. అర్కపుష్ప శ్వేతార్కపుష్పకష్టాదిదూర్వాబిల్వపత్రంబులచే భానువారంబున నేనియు
సోమవారంబున నేనియు ధవళేశ్వరార్చనంబు గావించిన సర్వరోగనివారణంబును సకల
దోషక్షయంబును గై లాసవాసంబునుం గలుగు. 811
- క. ఒనరించిన నుపవాసం, బును నింద్రగ్రామతీర్థమున నెవ్వం డై
నను నాచంద్రార్కంబును, ననిమిషలోకంబునందు నతఁడు వసించున్. 812
- ఆ. నేను గృతయుగమున నీలకంఠుఁడను ద్రే, తాయుగమున హరుఁడ ద్వాపరంబు
లోన శర్వుఁడఁ గలిలోపల ధవళేశ్వర, రుండ వింటె నాస్వరూప మబల. 813
- సీ. పూర్వ మింద్రగ్రామమున నంది యనువై శ్యుఁ, డొకఁ డుండె మద్భక్తుఁ డుత్తముండు
ప్రతిదివసమును బ్రభాతకాలమున వాఁ, డొనరించి ధవళేశ్వరునకుఁ బూజ
నరుదెంచుచుండు గృహంబున కటు లుండ, నొకదివసమున దైవికము గాఁగ
నరిగి మహాకాలుఁ డనుకీరాతుఁడు చూచి, యచటిలింగమును మధ్యాహ్న వేళఁ
- గీ. గలుగ నెదలోన నాకస్మికముగ భక్తి, లింగమున నున్నపూలు శొలంగ వైచి
సాభ్రమతి కేగి కొని నోట జలము నొక్క, చేత బిల్వముఁ బల మొకచేత వచ్చి.
- సీ. గంధూషజలముచే గడిగి యాలింగంబు, దానిపై బిల్వపత్రంబు నెట్టి
యర్పించి మాంసంబు నాహారముగ మ్రొక్కి, స్వామి నీపూజ నే జలుపు చుందు
నన్యహంబును నిది యాదిగా నని చేసి, శపథంబు నింకికీ జనియె దాను
మఱునాఁడు నంది సమాగతుం డయి ప్రభా, తమ్మున నటకుఁ బూర్వమ్మువోలె
- గీ. జూచి యుచ్చిష్ట మెనయచ్చోటు దుష్టుఁ, డెవఁడొ కావించె నిది యని యెంచి మదీని
దత్తస్థలం బంతయును తొలితం బొనర్చి, పూజ యొనరించి శివలింగమునకుఁ జనియె.

- గీ. అంత నాడును మరల మధ్యాహ్న వేళ, యందుఁ జనుడెంచి లుబ్ధకుం డటకుఁ బూర్వ
మట్లె యొనరించి శివపూజ యరిగె నంది, యంత మటునాడు మునువోలె నరుగుడెంచి.
- సీ. పూర్వదినంబునఁజూలె నుచ్చిష్ట మై, కనుపించునచోట గాంచి వగచి
బ్రాహ్మణోత్తములను రావించి జరిగిన, విషయంబు నెల్లను విశదపఱుప
వార లెల్లరును దత్కారణంబు నెఱుంగ, నెంచి యచోటన పొంచి యుండ
నరుగుడెంచి కీరాతుఁ డతిభీకరాకార, మున నాస్థలమునకు మున్నువోలె
- గీ. గడిగి లింగంబు వక్త్రోదకమున బిల్వ, పత్రముల నుంచి లింగంబుపైనిఁ బెట్టి
మాంసనై వేద్యమును బ్రణామంబు సేసి, చనియె నది చూచి వా రెల్ల స్పష్టముగను.
- సీ. క్రూరాత్ముఁ డగులుబ్ధకునితోడ వై రంబు, తగ దని యెంచి చిత్తంబులందు
నంది యాలింగంబు నిం దుండనీయక, కొనిపొమ్ము నీగృహంబునకు నిపుడె
యనవుడు నాపై శ్మశ్రుఁ జాలింగమును బీకి, కొనిపోయి తనయింటఁ గుదురుపఱిచి
పూజింపఁ దొడఁగెను బూర్వమట్లులె యంతఁ, బరదినంబున బోయె యరుగుడెంచి
- గీ. లింగము శివాలయంబున లేమిఁ జూచి, పరితపించుచు మదిలోనఁ బ్రమథనాథ
యెచటి కేగితి వింతలో నిల్లు విడిచి, తెలుపు మీ విచ్చటికి వచ్చి తెలుప వేసి. 818
- క. నాతనువును విడనాడెద, నేతత ణమంద యేల యీమేను భవ
త్ప్రీతికర మైనసేవను, జేతస్త్వైర్యంబుతోడఁ జేయక యున్నా. 819
- చ. అని వచియించి తత ణమునంద కరాచురిచే స్వదేహ మె
ల్లను దెఁగోసి తద్గతపలు బఱులంబును లింగగర్తమం
దనువుపడంగ నుంచి శివ యాత్మసమర్పణముం బొనర్చితిన్
గొను మని పల్కి కంఠమును గోసికొనన్ గమకించుచుండఁగన్. 820
- సీ. ప్రత్యక్ష మై నేను బరివారయుతముగ, నతనికి లుబ్ధక యాగు మింకఁ
గోరినవర మిత్తుఁ గోరుకొ మ్మనవుడు, బ్రణమిల్లి వాడు మత్పాదములకుఁ
దండ్రీ సీదాస్యంబు దప్ప నా కన్యంబు, వల దేదియును నని పలుకుటయును
దోడనె నేను సంతోషించి వానికి, బార్షదాగ్రేసరపదము నొసఁగి
- గీ. డమరునాదంబు గావించుటయును నంది, దాని విని వచ్చి వేగ యాసాసమునకు
నాకడ వెలుంగులుబ్ధకనాథుఁ జూచి, కలుగ విస్మయ మాతనికడకుఁ జేరి. 821
- సీ. లుబ్ధక నీమదిలోఁ గలభ క్తని, గమనించుచాలతికారణమున
నీ పొనర్చెడిపూజ నేను హేయంబుగా, దలపెట్టి లబ్ధపాతకుండ నైతి
కుమియించి నాయకసారంబుఁ దావక, భక్తునిగా నన్నుఁ బరిగణించి
శిష్యపాత్రునిఁ జేయుము నాఁగ మ, త్వవిధంబుఁ జేర్చె లుబ్ధకుడు వాచి
- గీ. నంత నేను మహామంద మంది నంది, భ క్తభావంబునకు వాని బాక మనిగఁ
జేకొని పారితోడఁ గలపమునకు, వచ్చిసాడను నిరవధులు పోగడ. 822

- వ. అంతట నామహాకాలనందు తిరువుడును మద్వారపాళులు తె మధ్యాహ్నకాలంబున నాదర్శనంబు గావించువార లైరి.
- క. కావున ధవళేశ్వరువకుఁ, గావించినయెడల భ క్తిగలిగినవా రె యేవార లేని పేవను, నావారలె వారు వింటె నభినదళాక్షి. 824
- క. ధవళేశ్వరసన్నిధిలో, నెవ రేనియుఁ గాంచి రేని మృతి నవ్వారల్ రవిచంద్రు లుండువఱకును, నివసించురు మామకేవనిలతుమునందున్.

—: జాలాపతీర్థహాత్యము :—

- వ. పిదప సాభ్రమతీతీరంబున బాలాప మనుతీర్థరాజం బేర్పడియె. 826
- సీ. కణ్వమహామునికన్య బాలావతి, సాభ్రమతీతటస్థలిని మున్ను గావించు చుండ నుత్కట మైనతపమును, భానుని భ ర్తగాఁ బడయఁగోరి యామెమహస్సైర్య మరయంగ నొకనాఁడు, సవిత బ్రహ్మర్షి వేషగాఁ దాల్చి తత్సమక్షమునకు దయచేయుటయు నామె, పూజించె విధ్యుక్తముగను వాని
- గీ. నంతటను భాస్కరుం డిట్లు లనియె దన్వి, బ్రహ్మచర్యంబునం దున్నబ్రాహ్మణుండ నగుటచే నాకుఁ గన్యక వై ననిన్ను, గై కొనుగ ధర్మపత్నిగాఁ గాఁడు యెదవె. 827
- క. అనవుడు బాలావతి యి, ట్లనియెను భాసురవరేశ్వ యర్కున కర్పిం చినమేను దప్ప నే దై, నను గోరు మొసంగుదాన నాకడ నున్నన్. 828
- సీ. అనవుడు భాస్కరుం డామెమాటలు విని, పావశీల యీబదరములను వండి మెట్టుము నేను వచ్చెద స్నానంబు, నొనరించి భక్షింప శని వచించి బదరపంచకము నాపంకజాక్షి కొసంగి, చనియె నింద్రగ్రామమునకు నంత నామె యగ్ని రవిల్చి యాపండ్లు వండుచు, నుండంగ నయ్యవి యుడుక వయ్యె
- గీ. నంతటను నున్నకాష్ఠచయంబు నెల్ల, నామె వినియోగ మొనరించి యప్పటికిని బదరములు పక్వములు గామి బాదములను, బ్రూయ్యిలోఁ బెట్టి జ్వాలలు వ్రట్ట నూఁడె.
- గీ. అంటుకొని పాదముల కంత నగ్ని మండు, చుండుటయు నామె హారంబు నొందుచుండె నప్పు డది చూచి మార్తండుఁ డామెయెదుట, స్వస్వరూపంబుతో నీల్చి సత్వరముగ.
- సీ. బాల నీభక్తి కిఁ బరమహర్షం బయ్యె, నీడేరుఁగాక నీయిచ్చితంబు దీపించుఁగాక యీతీరంబు నీనామ, మున విశ్రాంతికి నెక్కి ముజగముల స్నాతుఁ డై యెవఁ డేని నీతీర్థమునయందు, మాన్నాల్లు సనియమంబుగ వసించి యనుదివసమును రక్తాదిత్యముఖమును, గనిన మల్లోకంబు గాంచగలుగు
- గీ. భానువారంబునందును బర్వదినము, లందు బాలాపతీర్థమునందు మునిగి దేవముపిపితృవర్గసంతృప్తి గలుగఁ, దర్పణము నేయువాఁడు మద్దామ మొందు. 831
- గీ. అబల బాలాపతీర్థమునందు రక్త, ధేనుదానంబు చేసినమానవుండు చెందు యజ్ఞఫలంబును జుడికొన, వాని కష్టము పుట్టనిపోద మొదవు. 832

- క. అని పల్కి నిజనికేతన, మునకుం గొనిపోయి కణ్వమునినాథకుమా
రిని దనకుం గళత్రంబుగ, నొనరిచికొని సౌఖ్యజలధి నోలాడించెన్. 833
- సీ. మఱియును ద తీరమహిమ మిం కొక్కటి, వినిపించెదను నీకు వినుము గౌరి
మును వృద్ధమహిషంబు చనుదెంచి యట కొండు, దప్పి దీర జలమ్ముఁ ద్రావ నెంచి
దిగి దానిలో లేవఁ దగుశక్తి లేమిని, మునిగి నీటను బ్రాణములను విడిచి
త తీరమహిమచేతను గాన్యకుబ్జేశ, తనయుఁ డై లేచి తద్వనమునుండి
గీ. యాత్మపూర్వజనుస్సృతి నంది విస్మయంబు గలుగంగఁ దీర్థమాహాత్మ్యమునకు
నచట నొనరిచి దానంబు లమితముగను, జలిపి లింగప్రతిష్ఠను జనియె నంత. 834
- వ. ఆలింగంబు మహిషేశ్వరుం డనువిశ్రుతిం బడసె.
- గీ. స్నాన మొనరించి త తీరజలమునందు, నొనరిచినయెడ మహిషేశ్వరునకుఁ బూజ
భస్మ మై పోవు సర్వపాపములు దానఁ, జేకులు నభీప్సితార్థసంసిద్ధు లెల్ల. 836
- గీ. పూర్వముననుండి పశ్చిమంబునకుఁ బోవు, సాభ్రమత్యుదకంబు ప్రశస్తమము
కానరా డెట్టితీర్థోదకంబు గూడ, దానితో సాటి చేయంగఁదగిన దిలను. 837

—: కావ్య తీర్థ మాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబునఁ గావ్యతీర్థం బేర్పడియె. 838
- సీ. సాభ్రమతీనదీజలమందు శుక్రుండు, స్నాతుండు పూర్వము శ్రద్ధతోడఁ
ద తీరగతుని దురరేశ్వరుని గొల్చి, తదనుగ్రహంబుచేతను గ్రహించె
సంభావ్య మగుమృతసంజీవిసీవిద్య, నాకారణంబున నాస్థలంబు
కావ్యతీర్థం బనుఖ్యాతిఁ గై కొనె నందుఁ, జేసెడిస్నానంబు సిద్ధిదంబు
గీ. తత్తణుంబున నభిమతార్థంబు లెల్లఁ, బ్రాప్త మగును దురరేశ్వరార్చనమున
వినుము దీనికి నొకనిదర్శనము నీకు, వినుతు నిప్పుడె శర్వాణి విశదముగను. 839
- సీ. మును సురాసురయుద్ధమున వృత్రజితుఁ డయి, యరిగి మహేంద్రుండు గురునికడకు
నాచార్య విజితుండు నైతి వృత్రునిచేత, దిక్కు నా కింక నేదియును లేదు
తల్లియుఁ దండ్రయు డై వతంబును నీవె, శరణుచొచ్చితిని ద్వచ్చరణములనె
సంగ్రామమున నాకు జయము సంప్రాప్తించు, విధముఁ డెల్పుము కృపాన్వితుండు వగుచు
గీ. నని నయంబున వేడంగ నమరగురుండు, కరుణ వెలయంగ నాతనిఁ గాంచి యింద్ర
సాభ్రమతిలోనె స్నానంబు సలిపి చేయు, మాశువుగను దురరేశ్వరార్చనంబు. 840
- క. అని నుడువుటయు మహేంద్రుం, డొనరించి గుహా కరీతి నొగి దురరే
శునిచే బాశుపతాస్త్రము, గొని దాన వధించె వృత్రకోణపనేతన్. 841

—: ఖడ్గధార తీర్థ మాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతటంబున ఖడ్గధారం బనుగూర్తీర్థం బేర్పడియె. 842

- గీ. కలదు శ్రీవృక్ష మచ్చటఁ గలఁడు తన్మ, హీరుహముక్రింద ఖడ్గధారేశ్వరుండు
వాని కేవిధి నైన నెవ్వార లేని, సలుపునెడఁ బూజ వారికిఁ గలుగు ముక్తి. 843
- సీ. చండుం డనెడిలుబకుం డొక్కరుఁడు మున్ను, సలుపుచు ననిశంబు జంతుహంస
శివరాత్రినాఁడు జంతువొకండు గూడను, దొరకమిఁ దనకు తుడ్పరముతోడఁ
దిరుగుచు సాభ్రమతీరమున దె వి, కంబుగ నొక్కకోలంబుఁ జూచి
దానిని వధియించుతలపుతో శ్రీవృక్ష, మెక్కి వింటను బాణ మెక్కువెట్టి
- గీ. యంతలోఁ బోతి కనరామి నందె యుండి, కాంచుచును వృక్షపర్ణ ముల్ కాలద్రోయ
త్మోజమూలస్థ మైనలింగంబుమీఁదఁ, బడియె నవి దాన వాఁడు నిష్పాపుఁ డయ్యె.
- గీ. అంత వేకున యగుటయు నతఁడు డిగ్గి, భూజముననుండి సాభ్రమతీజలమున
స్నాన మొనరించి యుపవాసజాగరేశ్వ, రార్చనాపుణ్యమును బొందినట్టికతన. 845
- వ. శుద్ధాంతఃకరణం డై నింద్యవ ర్తనంబునం బెరిగిననిజకళేబరంబు విడువ నెంచి ఖడ్గ
ధారచేఁ దనకంఠంబు ఖండించుకొన నుద్యమించు చుండ. 846
- గీ. నేను నాపార్షదులఁ బంప వానికడకు, వారు చని తత్ప్రయత్ననివారణంబు
చేయుటయు వారి నెల్ల వీక్షించి వాఁడు, పుట్ట విస్మయ మెదలోన నిట్లు లనియె.
- సీ. ఎవ్వరు మీ రిట్లు లేతేరఁ గత లేమి, మిముఁ జూడఁ గల్గె విభ్రమము నాకు
నాబోటిపాపాత్మునకుఁ గానవచ్చునె, వెలుఁగొందుమీదివ్యవిగ్రహములు
నావుడు వాగ లాపావనాత్మునిఁ జూచి, చండ యీశ్వరుని పార్షదుల మేము
తనసన్నిధికి శూలి నినుఁ దోడుకొని రాఁగఁ, జేయంగ నాజ్ఞ వచ్చితిమి నేఁడు
- గీ. రమ్ము మాతోడ నీవిమానమ్ము నెక్కి, శీఘ్రముగ నిన్నుఁ జూడంగ శితిగళుండు
వేడ్కపడుచున్నవాఁడు నా విని యతండు, వారలకుఁ జేసి సాష్టాంగవందనంబు. 848
- క. కలుషాత్ముడ నగునాపైఁ, గలిగెనొ యేకతనఁ గరుణ గౌరీశునకున్
దెలుపుఁడు నా కని ప్రార్థన, సలుపుటయును వారు సుప్రసన్నహృదయు లై. 849
- సీ. పుల్కస యుపవాసమును జాగరంబును, దై వికంబుగను బ్రాప్తంబు లగుటఁ
బాదంబుచేఁ ద్రోయఁబడినట్టిశ్రీవృక్ష, పత్ర ముల్ లింగంబుపైనిఁ బడుట
నీకు సంకల్పంబు లేకుండినను శివ, రాత్రివ్రతఫలంబు ప్రాప్తమయ్యె
దానిచే గళితపాతకుడ వై శివకృపా, దృష్టిపాత్రతను జెందితివి నీవు
- గీ. నావుడు నతఁడు సమధికానంద మొదవ, నెక్కి దివ్యవిమానంబు నేఁగుడెంచి
శాశ్వతంబుగ నుండె మత్సవిధమందు, నింక జ్ఞానకృతవ్రతం బేమిచెప్ప. 850
- అ. అది మొదలుగ నాతీర్థంబు ఖడ్గధారతీర్థం బనియును నాలింగంబు ఖడ్గధారేశ్వరుం డని
యును బ్రఖ్యాతిం బడసె.
- ఆ. అచట మాఘమాసమందును వై శాఖ, మాసమందు నూరమాసమందు
స్నానమును బొనర్చె నేని ముక్తుం డగు, నెట్టి హీనజాతి యేని గౌర. 852

- గీ. నేమమునను భరద్వాజవామదేవ, గౌతమపసిష్ఠముఖపారికాంక్షు లెల్ల
నచటి కరుడెంచుచుండుదు రనుదినంబు, సన్నిగ మొనరించి నాదుదర్శన మొనర్ప. 853
- సీ. అచ్చటి కొకసమయమున విశ్వామిత్రుఁ, డరుడెంచి త తీరమందు మునిగి
పొనరించుచుండ మత్పూజ నిత్యంబును, నొకనాడు మాని లేకున్నతఱిని
నరుడెంచి యొకభిల్లుఁ డటకు నామూర్ధము, నందు మాంసము రుద్ది యరిగె నంతఁ
గొళికుం డరుడెంచి కాంచి యామాంసంబు, నెవఁడొ దుష్టుఁడు చేయ నిట్టిచేత
- గీ. వాని దండింప కుంటివి గాన శర్వ, కలియుగంబున గుప్తంబు గాఁగ నుండు
మని శపించి చనంగఁ దదాది లింగ, తనువు విడనాడి నేను గుప్తముగ నుంటి. 854
- గీ. మృత్స్నిచే జేసి మన్మూర్తి నెవరు పూజ, సలుపుచుందునొ నిత్యంబుఁ గలియుగమున
వారలును ఖడ్గధారనివా సులై న, వారలును నాకుఁ బ్రియు లై నవారు చూవె.
- వ. కృతయుగంబున మందీరేశ్వరుం డనియుఁ ద్రేతాయుగంబున గౌరవేశ్వరుం డనియు
ద్వాపరయుగంబున విశ్వవిఖ్యాతేశ్వరుం డనియును గలియుగంబున ఖడ్గధారేశ్వరుం డని
యును విఖ్యాతిం జెంది త తీరంబునం దే నున్నవాడ. మన్మూర్తిపూజ గావించువా
రల కళిలవాంఛితార్థసిద్ధు లొందంగలుగు. 856

—: దుగ్ధేశ్వర శ్రీరథ మాహాత్మ్య ము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతటంబున ఖడ్గధారంబునకు దక్షిణభాగంబున దుగ్ధేశ్వరశ్రీరంబు
గలడు. 857
- గీ. సాభ్రమతితోడ నచ్చటఁ జంద్రభాగ, సంగతం బయి యుంట నాస్థలమునందుఁ
జలుపున్నానంబు దానంబు జపము దపము, పకలమును గూడ నక్షయసుకృత మొనఁగు.
- వ. పూర్వము దధీచిమహర్షి యచ్చట ఘోరతపంబు గావించె. 859
- సీ. మును సురాసురయుద్ధమునఁ బరాజయ మొంది, యమరు లెల్లరు దధీచ్ఛాశ్రమమునఁ
దమయాయుధములను ద్యజియించి దెసలకుఁ, బొతిపోవ దధీచిపారికాంక్షి
యాప్లావితము నేసి యాయుత్రముల మంత్ర, జలముచేఁ ద్రావె దతణమునంద
యంతటఁ గొన్నియే డ్లరుగంగ మరల ని, రరు లేగుడెంచి తత్సవిధమునకు
- గీ. నస్మదాయుధముల నీయు మని దధీచి, మునిపర్యేష్యని పవనయంబుగను వేడ
నమ్మహర్షి కనుంగొని యనిమిషులకు, నెయఁ గారుణ్య మొదలొన నిట్లు లనియె.
- ఆ. త్రిదశులార మంత్రతీర్థోదకాప్లావి, తం బొనర్చి యాయుధముల నెల్లఁ
గ్రవ్యభుజులపాలు గాకుండఁ ద్రావిత, నాఁడె యెట్లు లిచ్చువాడ నేడు. 861
- చ. అనవుడు భేద మొంది సుర లందఱు మానిపర్యేష్య మాపయి
గనికర మున్న సీతనువునం గలయఁకుల నిమ్ము వాని గై
కొని సుదృఢాయుధంబులుగఁ గూల్తుము దై త్యుల నెల్ల నాఁగ న
ముని విడిచె స్వదేహముఁ బ్రమోదముతోడను యోగశ్రీచే. 862

- గీ. అంత దేవత లెల్లరు నతనిమేను, చీల్చి యనుల గైకొనఁ జేతు లాడ
కునికి సురభిని నాహ్వన మొనరుపంగఁ, గామధేనువు వచ్చి శీఘ్రముగ నటకు. 863
- క. మునిదేహము నాకుచుఁ ద, త్తనువును నిర్మాంసముగను దా నొనరింపన్
గొని వానియను లెల్లనుఁ, ననిమిషు లరిగిరి జయింప ననురబలంబున్. 864
- గీ. అంతట దళిచిమునిపత్ని యగుసువర్చ, దేవతాకృత్యము నెఱింగి దివ్యదృష్టి
నపరిమితకోప మెడలోన నావహిల్లఁ, దిట్టి యనపత్యు లగునట్లు దేవతలను. 865
- సీ. సాభ్రమతీతటస్థం బై నపిప్పల, క్షోణీరుహముక్రిందఁ గూరుచుండి
ఛేదించుకొనుడఁ గుఱిని గర్భముననుండి, దివ్యతేజముతోడఁ దేజరిలుచుఁ
బృథ్విపైఁ బడుటయుఁ బిప్పలాదుం డను, దారకుండు శివావతారమూర్తి
యపుడు సువర్చ యయ్యనఘుని వీక్షించి, తనయ యీపిప్పలతరువుక్రింద
గీ. నీవు వసియించి శుభముల నెల్లరకును, సిచ్చుచుండు మటంచు వాక్రుచ్చి యోగ
శక్తిచే మేను విడనాడి స్వపతి యన్న, సత్యలోకంబునకు నేగె సాధ్వీ యగుట. 866
- ఆ. అంతఁ గామధేను వచ్చటి కేతెంచి, హర్షమునను లోన నాఁగకుండ
వచ్చుదుగ్ధధార వరింప నాదుగ్ధ, మయ్యె లింగరూప మందువలన. 867
- వ. ఆలింగంబు దుగ్ధేశ్వరుం డనియును నాస్థానంబు దుగ్ధేశ్వరతీర్థం బనియును లోక
విఖ్యాతిం బడసె. 868

—: చంద్రతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును దుగ్ధేశ్వరతీర్థంబునకుఁ బూర్వభాగంబునందుఁ జంద్రతీర్థం బేర్పడియె.
గీ. సాభ్రమతితోడ నచ్చటఁ జంద్రభాగ, సంగతం బయి యుండె నాస్థలమునందుఁ
జేసి తపమును జంద్రుఁడు శీఘ్రసిద్ధి, నందుటను జంద్రతీర్థ మై యది యెసంగె. 870
- వ. తతీర్థంబునం జంద్రునిచే స్థాపింపబడినలింగంబు చంద్రేశ్వరుం డనువిశ్రుతిం బడసె.
గీ. చంద్రభాగాసమీపదేశమున శుక్రఁ, డాచరించుటఁ దప మది యధికమహిమ
కలది యై పొల్చె నచ్చటఁ జలుపుపుణ్య, కర్మము లనంతఫలములు కంబుకంతి. 872
- గీ. కావ్యుఁ డక్కడ హేమలింగము ప్రతిష్ఠ, సలిపె నది గుప్తముగ నుండుఁ గలియుగమున
నచటఁ జేసినన్నానదానాదివిధుల, వలనఁ గలుగుఫలం బెన్న వశము గాదు. 873
- క. తిలపిండంబున శ్రాద్ధము, సలిపినయెడ నచట విష్ణుసాన్నిధ్యమునన్
గలకాలము వసియింపం, గలుగుం గర్తలకుఁ బితృనికాయముతోడన్.
- ఆ. అచట రుద్రజపము నొచరించినయెడ, భస్మ మగుట సర్వపాపములును
మామకీనరూపమాహాత్మ్యసహితం లై, యుందు రేను బాయ కుండుచోట. 875

—: విష్ణులాదతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతటంబున దుగ్ధేశ్వరసమీపమందుఁ బిప్పలాదతీర్థం బేర్పడియె.
సీ. అచ్చట మున్ను మాత్రాజ్ఞచే దుతండ్ర, కాన్యన్య మొదవించునానతోడ
గావించు చుండఁగ భుజితపంబును బిప్ప, లాడుండు తద్విఘ్న మాచరిండు

- గోలాసురుడు వచ్చి కోలాహలము నేయఁ, గృత్యను బుట్టించి ఋషివరుండు
దానిచే జరిగించె దైత్యుని నద్దాన, నచ్చోటః పిప్పలాదాఖ్యచేత
గీ. వెలసెఁ దీర్థంబుగా నందుఁ జలిపి రేసి, స్నానమును బ్రహ్మహత్యాదినకలపాప
ముక్తు లై కర్మబంధము క్తి నొందఁ, గలుగు నది గుప్తతీర్థంబు కలియుగమున. 877
- ఆ. అచటఁ జేయుపిప్పలారోషణంబునఁ, దొలగిపోయి సకలకలుషములును
గలుగు జన్మమృత్యువులు లేనిధామంబు, నందు నుండుభాగ్య మంబుజాక్షి. 878

—: నింకా ర్క తీర్థ మాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును స్వాభావతీర్థంబున నింబార్కతీర్థం బేర్పడియె. 879
- గీ. అచట స్నానం బొనర్చిన నామయంబు, లన్నియును నాశమును నొందు నాక్షణంబ
యచటఁ గలనింబవృక్షంబు నర్కబుద్ధి, చేతఁ బూజింప సర్వార్థసిద్ధి గలుగు. 880
- క. మును కోలాహలసంగర, మున జితులై యమరు లస్రపులచేఁ బ్రాణా
శను జొచ్చి వృక్షములలోఁ, దనువుల రక్షించుకొనిరి తన్మయు లగుచున్.
- గీ. పాదపంబులు దేవతాభావ మొంది, నట్టికతమున ఛేదనార్హములు గావు
పాదపచ్ఛేది దేవతాచ్ఛేదకుండు, వాని కీహపరసౌఖ్యంబు కానరాదు. 882
- వ. కోలాహలుండు కాలధర్మంబు నొందువఱకును మాధవున కశ్వత్థంబును నాకు బిల్వం
బును మహేంద్రునకు శిరీషంబును సూర్యునకు నింబంబును నితరదేవతలకుఁ దత్త్వ
ద్రుమంబులును నాశ్రయంబు లయ్యె. నింబార్కతీర్థంబున నింబార్కపూజ గావించి
యాదిత్యభాస్కరభాను రవివిశ్వప్రకాశకతీక్షణాంశుమార్తండ సూర్యప్రభాకరవిభావసు
సహస్రాక్షపూషద్వాదశనామంబులు పఠించిన ధనధాన్యపుత్రప్రాప్తాదిసకలభాగ్యములం
బడయంగలుగు. 883
- క. ద్వాదశనామంబులచే, నాదిత్యునిపూజ సేయ నఖిలక్షేమా
పాదకుఁ డగు నాదిత్యుండు, భూదేవాద్యఖిలవర్ణములవారలకున్. 884

—: పిదగ్గ తీర్థ మాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును స్వాభావతీర్థంబున సిద్ధతీర్థం బేర్పడియె. 885
- గీ. అచటఁ గృష్ణుండు మును కోటరాక్షి యనెడు, శక్తి నొకదాని నీలై వెష్టని నొక్క
యబ్బ మాతీర్థమున స్నానమాడి యామె, యాస్య మీక్షింప వరియించు నాదిలక్ష్మి.
- సీ. మును చిత్రలేఖ చేసినయపాయంబున, ననిరుద్ధు డుషకు సప్రాప్త మగుడు
నతని బాణాసురుం డాత్మమందిరమునఁ, గట్టివై వంగ నక్కాలమందు
ననిరుద్ధుఁ డేమియు నొనరింపఁ జాలక, కోటరాక్షిని బాదుకొల్పి మదిని
స్మరియించుటయు దత్ప్రసాదంబునను గృష్ణు, డరుడెంచి యుద్ధధరాంగణమున
- గీ. బాణుని జయించి ద్వారకాపత్రమున, కరిగెను సుషానిరుద్ధసమన్వితముగ
నంత నిరుద్ధుఁ డకోటరాక్షి నంత, రంగమున నిల్పిచిక్కాన మావహిల్ల. 887

వ. కోటరాక్షి విశ్వరూప మహామాయ. బలాధిక త్రిపుర త్రిపురభిన్ని శివ శివరూపిణి
కన్య సారస్వతి దుర్గ దుర్గతిహరిణి భైరవి భైరవాక్షి లక్ష్మీదేవి జనప్రియ యను
పోడశనామంబులం బఠించుచు సీస్సితార్థసిద్ధిం బొందె. 888

గీ. ఎవరు తన్నామములఁ బఠించువారో, ప్రతిదినంబును వారి కాపదలు దోలఁగు
సిద్ధతీర్థంబు నెవరు వీక్షించువారో, చేకుటను వారలకు నెట్టిచింత యేని. 889

—: తీర్థరాజమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును సాభ్రమతీతటంబునఁ దీర్థరాజం బేర్పడియె. 890

గీ. అచటఁ బ్రవహించు చుండు సహార్నిశంబు, చందనోదకయుతము లై సప్తనదులు
దానిలో నొనరించెడిస్నానమునకుఁ, గలుగు ఫలము వచింప నా కలవి గాదు. 891

క. వామనుఁ డచ్చట నుండెన్, గామితముల నెల్లఁ దీర్పఁగలదేవుం డా
స్వామిని గొలిచిన వైష్ణవ, ధామంబున నుండఁగలుగుఁ దనుధారులకున్. 892

వ. అచ్చట మాఘశుక్లద్వాదశీదినంబునఁ దిలధేనుదానంబు గావించె నేని సర్వపాప
విముక్తి నొంది కలశతోధారకుం డగు. 893

ఆ. చలిపె నేని యచటఁ దిలతర్పణము పిత, లెనయఁ దృప్తి వేయియొడ్లవఱకుఁ
శ్రాద్ధ మొనరుపంగ సమకూరుఫల మబ్బు, నిది రహస్య మెఱుంగ రెవరుఁ గూడ. 894

క. గుడపాయసములచే నే, ర్పడఁగను సంత్ృప్తి యొక్కబ్రాహ్మణునకు న
య్యెడ భోజనంబు వెట్టినఁ, బడయును ద్విజకోటిఁ దృప్తిపఱచినఫలమున్. 895

—: సోమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబున సోమతీర్థం బేర్పడియె. 896

సీ. కౌషీతకుం డనుఖ్యాతి కెక్కినతపో, ధనుఁ డొక్కఁ డాస్థానమునను మున్ను
కావించు చుండ నుత్కటతపం బొకనాఁడు, ప్రత్యక్ష మై యాతపస్వి కేను
వరము గోరు మనంగ వాంఛించె నతఁడు సో, మేశ్వరలింగ మం దేర్పడంగ
న్బులె యగుగాక యనుడు నే నట లింగ, మావిర్భవించె నత్యద్భుతముగ

గీ. నచట స్నానాదిపుణ్యకార్యములు నేసి, కనినయెడలను సోమేశ్వరుని సమస్త
వాంఛితార్థంబు లీడేరి వచ్చు సోమ, పానజన్యమహాపుణ్యఫలము వింటె. 897

క. ఉదయించె నాస్థలంబున, కది మొదలుగ సోమతీర్థ మనునామము త
త్పదమున స్నానము చే సెడి, యదనునఁ గలకోర్కు లెల్ల నపుడె ఫలించున్. 898

ఆ. సోమతీర్థమందు సోమవారంబున, స్నానముం బొసర్చి శ్రద్ధతోడ
నెవ్వఁ డేని చేసె నేని సోమేశ్వర, దర్శనంబు వాడె తత్త్వదర్శి. 899

—: కాపోతతీర్థమాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబునం గాపోతతీర్థం బేర్పడియె. 900

సీ. అట విస్తృతం బై నవటవృక్ష మొకఁ డుండె, బతగకోలాహలాన్వితము గాఁగ
దానిపై నొకకపోతము గట్టుకొని గూడు, నివసించుచుండంగ నెలతతోడ
నొకద్వాదశీతిథి నొకజేగ యేతెంచి, యాకపోతం బుండనట్టికడకుఁ
బాఠావతంబ టుద్బాధచే వచ్చితి, నతిథి నై తావకాభ్యాశమునకు

గీ. త్వత్కేబరమాంస మి త్తరుణమందు, నా కొసంగితి వేని ప్రాణములు నిలుచు
నావుడుఁ గపోత మపుడె శ్యేనమున కిచ్చి, యాత్మశనువును వై కుంతమందుఁ జేరె.

వ. అది మొదలుగా నాస్థానంబు కాపోతతీర్థం బనెడినిశ్చుతిం జెందె. 902

గీ. పర్వవేళల నచటఁ దర్పణము సేసి, సుమధలంబులతోడఁ బిండము నొసంగు
వారు కాకాదిబలి నిచ్చువారు దాటఁ, గలరు యమలోకమార్గంబు సులభముగను.

గీ. అచట నై శాఖపూర్ణ మయందు గౌర, సర్వపములను స్నానంబు సలిపి పిదపఁ
గనినయెడలఁ బ్రాచీనేశ్వరునిఁ దరించు, దాను దరియింపఁజేసి పితరుల నెల్ల. 904

—: గోతీర్థ మాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబునందు గోతీర్థం బేర్పడియె. 905

గీ. పూర్వకృతఘోరపాతకంబునను గృష్ణ, కాయములఁ గొన్నగోవు లక్కడను మునిగి
యఘములు నశింప శుక్ల దేహముల నొందె, దాన గోతీర్థ మయ్యె నాతావు గౌరి.

గీ. చలిపి స్నానంబు నచట గోవులకు గ్రాస, మొసఁగినను నిచ్చినను శ్రోత్రియునకు గోవు
బ్రహ్మహత్యాదిసకలపాపములు గూడ, భస్మ మై పొందఁగలుగును బ్రహ్మపదము.

—: కాశ్యపతీర్థ మాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబునఁ గాశ్యపతీర్థం బేర్పడియె. 908

గీ. అచటఁ గావించి తపముఁ గశ్యపుడు మున్ను, మజ్జటాజూటగంగను మహికిఁ దెచ్చె
దానుఁ గాశ్యపతీర్థ మాస్థాన మయ్యె, జలుపునెడ స్నాన మహోటఁ గలుగు ముక్తి.

వ. అందుఁ గశ్యపనిర్మితం బై నకాశ్యపకుండంబున స్నాతుం డై తద్దామాధీశ్వరుం డగు
కుశేశ్వరుని దర్శించె నేని నిరయంబు దర్శింపకుండు. 910

గీ. అచటఁ గశ్యపనిర్మితం బై ననగరి, కాశ్యప యటన్న పేరను గ్రాలుచుండె
నది ప్రభావంబుచే గాశీయట్లు సకల, జనులఁ బావనులను జేయు సంతతమును. 911

—: భూతాలయతీర్థ మాహాత్మ్యము :—

వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబున భూతాలయతీర్థం బేర్పడియె. 912

క. భూతాలయతీర్థంబున, భూతాలయ మనువటంబుఁ బొడగనునెడల
భూతేశ్వరకృపచేతను, భూతంబులవలన భయముఁ బొందరు మనుజుల్. 913

వ. అచ్చటఁ బ్రాచి యగుచుండనానది సాభ్రమతీసంగత మై సకలపాతకనివారణధర్మతఁ

—: ఘటేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- బడసి యుండె. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబున ఘటేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 914
- క. అటనుండుటచే లింగము, ఘటముగను ఘటేశ్వరాఖ్య కల దై యది యు
త్రుటముగ నిజపూజాలం, పటులకు నొడఁగూర్చుచుండు భద్రము లెల్ల. 915
- గీ. స్నాన మొనరించి యట ఘటేశ్వరునిపూజ, సలుపునెడ లక్షబిల్వసంచయముచేత
నభిమతార్థంబు లెల్లను నంది భువిని, బరమపదమును బ్రాపించుఁ బరమునందు. 916

—: వైద్యనాథేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబున వైద్యనాథేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 917
- గీ. అచ్చటను స్నానపితృశర్వణాదివిధుల, జేయునపుడ్యవయజ్ముల్ చేసినట్టి
సుకృతమును నొందఁగలుగును జూచె నేని, వైద్యనాథేశ్వరునిఁ దీరు వాంఛ లెల్ల.

—: దేవతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబున దేవతీర్థం బేర్పడియె. 919
- సీ. మునుభర్తనందనుం డొనరించి దిగయుం, బును విభీషణునిచేఁ గొని కరంబు
రాజసూయము నేసి భ్రాతృయక్తంబుగా, సాభ్రమతీతటస్థలమునందుఁ
బొండురార్యాంబును బాదుకొల్పుట నది, దేవతీర్థంబునాఁ దేజరిల్లె
వచట స్నానము నేసి యాపాండురార్యను, దిలకింప నష్టసిద్ధులును గలుగు
గీ. నందు మున్నంజనాపుత్రుఁ డాచరించి, తపమును సముద్రలంఘనాదత్తుఁ డయ్యె
మరణమును బొందునెడ నందు మత్పదంబు, నొంది చండేశ్వరగణత్వ మొందు వాఁడు.

—: చండేశ్వరతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతీరంబునఁ జండేశ్వరతీర్థం బేర్పడియె. 921
- గీ. అచటఁ జండేశ్వరుండు నిత్యము వసించి, తన్ను దర్శించువారిపాతకము లడఁచు
నందుఁ జండేశ్వ మనుపురి నమరు లెల్లఁ, గలిసి నిర్మించి రది ముక్తి గలుగఁజేయు. 922

—: గాణపత్యతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతీతటంబున గాణపత్యతీర్థం బేర్పడియె. 923
- గీ. చలిపి స్నానంబు నట గణేశ్వరునిపూజ, నేయునెడ మోక్షసామ్రాజ్యసిద్ధి గలుగు
వచట శ్రాద్ధంబు సలిపిన నాచరించి, నను వృషభదానమును వాఁడు నన్నుఁ జేరు. 924

—: వార్తాక్షీసంగమతీర్థమాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును సాభ్రమతితోడ వార్తాక్షీనది గలియుటంజేసి వార్తాక్షీసంగమతీర్థం బేర్పడియె. 925
- సీ. మును వృత్రునకు మహేంద్రునకును బదొకొండు, వేలవరము లయ్యె నాల మంత
నమరేంద్రుఁడు పరాజయము నొంది దిక్కు లే, కునికి సంగమతీర్థమునకుఁ జేరి

- సాన మచ్చలు జేసి నను సన్నతీప నా, తనిమోడ నాకు వాత్సల్య మొదవె
 నంత నేఁ ప్రత్యక్ష మగుడు నింద్రున కటఁ, బతేత మై మద్దేనాభసితలవము
- గీ. లింగరూపము నొందె వెలింగె భస్మ, గాత్ర మనుపేరఁ బరగుచు గోత్రభేది
 దానిఁ బూజించి మత్స్యసాదంబు వడసి, త్తణములోపల వృత్రుని సంహరించె. 926
- సీ. అంతట వృత్రదేహమునుండి లోకభ, యంకరం బగుబ్రహ్మహత్య వెడలి
 యనిమిషేంద్రునికంతమును బట్టుకొనుటయు, నాతఁ డాబాధకు నాంగలేక
 బినమధ్యమునఁ జొచ్చి పెక్కేంద్రు సూక్ష్మరూ, పముతోడ నుండ నప్పటికిఁ గూడ
 వది విడనాడమి నతఁడు మేషాకార, మున విడిచినమీపమునకుఁ బోయి
- గీ. చేష్ట లేకుండఁ బడుటయు స్త్రష్ట యెఱిగి, యెనఁ వచ్చినవారు నా కెఱుంగజేయుఁ
 డనుటయును బ్రహ్మహత్య యింద్రుని దేవ, వచ్చితిని బ్రహ్మహత్యను వాస్తవముగ.
- క. అనవుడఁ బితామహుం డి, ట్లనియె జగత్తేమమునకు నై విడువుము శ
 క్రుని నాంగ నాకుఁ జూపుము, వనజాసన యుండ వసతి వదలెద వీనిక. 928
- సీ. అని పలుకుటయు బ్రహ్మహత్య లోకేశుండు, నిని దానివాక్యము వీను లొగ్గి
 యగ్నిని బిలిచి హుతాశన బ్రహ్మహ, త్యాచతుర్థాంశంబుఁ దాల్పు మీవు
 నావుడు ననలుండు దేవ తన్ముక్తి నా, కెపు డగుఁ జెపు మది యేను దాల్తు
 ననవుడు బ్రహ్మ యి ట్లనియెఁ బావక నీవు, జ్వలియించుచుండెడిసమయమందు
- గీ. హవ్య ముంపఁడొ యెవఁడు నీయందువాని, బట్టుకొనుబ్రహ్మహత్య నికాబాసీయనుడుఁ
 గమలజునివాక్యమున నుండుగౌరవమున, బ్రహ్మహత్యాంశమును దాల్చెఁ బావకుండు.
- సీ. అంతటఁ బరమేష్ఠి యవనిమహాపథి, తృణముల కగ్నికిఁ దెలిపినట్లే
 తెలుపఁగ ననియు నర్థించెఁ గృతానువు, వలె నంతట విరించి వానిఁ జూచి
 యుచితకారణము లేకుండఁగ మిమ్ముల, ఛేదించునప్పు డాఛేదకులను
 బట్టి వేధించును బ్రహ్మహత్య త్యజించి, మిమ్ము నా నజునివాక్యమ్ము నమ్మి
- ఆ. యవి గ్రహించె బ్రహ్మహత్యాంశమును నంత, నచ్చరలకుఁ జెప్ప నజుడు వార
 లవఁగఁ దద్విముక్తి యగుసాధనము వారి, కీట్టు లనియె ధాత హితవిధాత. 930
- క. ఒనరించునొ యెవ్వఁడు మై, భునమును దోయ్యలులు ఋతుమతు లయినసమయం
 బున బ్రహ్మహత్య వాని, గొని విము విడనాడు వలదు కొంకఁగ మీకుక. 931
- సీ. అనవుడు నప్పురోగనలు గ్రహింపంగ, బ్రహ్మహత్యాంశంబుఁ బద్మభవుఁడు
 పిలిచి తోయంబులఁ దెలుపంగ మునువోలె, నర్థించె బ్రాక్తనులట్లే యవియు
 నంతట బ్రహ్మ తోయములార మీయందు, మలమూత్రములను శ్లేష్మమును నెవరు
 విడుతుకొ వారిని పడుచుకాలముననె, పట్టి మిమ్ముద్యజించు బ్రహ్మహత్య
- గీ. యనుటయును బ్రహ్మహత్యాంశమును గ్రహించె
 దోయములు దాన నింద్రుని దొడఁగి పోయె

బ్రహ్మహత్య పదంపడి పాకవైరి
తపము నతీరమున జేసి ధన్యుడయ్యె.

932

—: తద్రాసంగమతీర్థమాహాత్యము :—

వ. మఱియును సాభ్రమతికి భద్రానదితోడ సంగమం బేర్పడినస్థలంబు భద్రాసంగమతీర్థంబు
బయ్యె. 933

క. స్నానముఁ బితృతర్పణమును, దానంబును నచటఁ జేయుతనఁ ధారులకుఁ
మానులకుఁ గూడ దుర్లభ, మైనపదం బబ్బు నేల యధికోక్తు లిఁక 934

—: వారాహతీర్థమాహాత్యము :—

వ. మఱియును దత్సమీపంబున వారాహతీర్థం బేర్పడియె. 935

సీ. మును వరాహశరీరమును దాల్చి విష్ణువు, తత్సంగమాఖ్యతీర్థంబునుండి
రత్నాకరముఁ జొచ్చి రాత్రించరుల నెల్లఁ, బరిమార్చి సంతోషపఱిచి సురల
నెచ్చోటనుండి పై కేతెంచె నచ్చోటు, వారాహతీర్థ ముపేరఁ బరగె
నచ్చట స్నానంబు నాచరించినను శ్రా, ద్ధమువెట్టినను బితృతర్పణమునకు

గీ. నుభయవంశంబులనుగూడ నుద్ధరించి, తాను నివసించు వై కుంతధామమందు
నది మహావిష్ణునిర్మితం బైనతన, దాని కీ డైనతీర్థంబు కానరాదు. 936

—: సాగరసంగమతీర్థమాహాత్యము :—

వ. మఱియును సాభ్రమతి సాగరంబుతోడఁ గలిసినధామంబు సాగర సంగమతీర్థం బయ్యె.

గీ. అచట స్నానంబు గావించినంతమాత్ర, ముననె పంచమహాపాపములును దొలఁగు
దానజపహోమతర్పణధ్యానములను, నేరుపడియెడిఫల మింక నేమిచెప్ప. 938

—: ఆదిత్యతీర్థమాహాత్యము :—

వ. మఱియును సంగమతీర్థసమీపంబున నాదిత్యతీర్థం బేర్పడియె. 939

గీ. దాని దర్శించినను నందు స్నాన మాచ, రించినను దర్పణం బొనర్చినను నర్క-
సుమములను గరవీరపుష్పములఁ బూజ, సలిపినను సర్వపాతకంబులును మాయ. 940

—: వీరకంఠతీర్థమాహాత్యము :—

వ. మఱియును దత్సమీపంబున నీలకంఠతీర్థం బేర్పడియె. 941

ఆ. దానిలోనఁ జేసి స్నానంబు నీలకం, తార్చనంబు చేయునట్టివారు
సకలవాంఛితార్థసంసిద్ధులను బొందు, నట్టివార సంశయంబు లేదు. 942

—: దుర్గాసంగమతీర్థమాహాత్యము :—

వ. మఱియును నచ్చట దుర్గాసంగమతీర్థం బేర్పడియె. 943

గీ. సాభ్రమతి దుర్గతోడను సంగమించి, నట్టిచోటు మహాతీర్థ మయ్యె నందుఁ
జేయస్నానంబు గోమహిషీప్రదాన, మువనిసురపూజనమును ఫలాధికములు. 944

—: నృసింహ తీర్థ మాహాత్మ్యము :—

- వ. మఱియును దత్తమీపంబున నృసింహతీర్థం బేర్పడియె. 945
- గీ. అచ్చట నృసింహుఁ డండంగ హతహిరణ్య, కళేభుఁ డై శాంతముగ నట్టికాలమందు
నధికభక్తిని బ్రహ్మాదుఁ డతనిచెంత, నిలువఁబడి యిట్లనియె మేనఁ బులక లొలయ.
- గీ. తండ్రి నీవు మహాగుణోత్తరుడ వేను, మందబుద్ధిని నాకు నీయందు భక్తి
గలుగఁగను నీకు నాయందుఁ గరుణ గలుగ, హేతు వేమియొ వినఁగ నా కిచ్చ పొడమె. 948
- వ. అని ప్రార్థించుటయు నృసింహుం డాతని కిట్లనియె.
- సీ. ప్రహ్లాద యిది మున్న పరగె మాళీస్థాన, మనెడిక్షేత్రంబుగా నవనియందు
హాతీతుఁ డనెడిబ్రాహ్మణుఁడు లీలావతి, యనుపత్నితోడ నిం దధివసించి
సలుపంగ నేకవింశతియుగంబులు తపం, బేను ప్రత్యక్ష మై వాని కపుడు
వర మీయనుండంగ వాంఛించె నాతండు, తనయుండు గాఁగను దనకు నేను
- గీ. దాని కామోదమును జెంది నేను విప్ర, ప్రాక్తనుండను గాన గర్భమునఁ జేరఁ
గాని యీక్షేత్రమందు సీసూనుఁడుగనె, నిత్యమును నుండి కలిగింతు నీకుఁ దుష్టి.
- క. అసపుడు నావాక్యము నా, యనఘుం డంగీకరింప నది మొదలుగఁ ద
త్తనయుం డనియెడివిశ్రుతిఁ, గని నే నీక్షేత్రమందె కడలక యంటిన్. 950
- సీ. మును నీవు ద్వీజున కొక్కనికి బుత్రుండ వై, జనియించి వసుదేవుఁ డనెడిపేరఁ
జదువు సంధ్యయు లేక సద్గుణులును లేక, దుర్మార్గవర్తులు తోడు గాఁగ
వేశ్యారతుండ వై విహరించుచును దైవి, కంబుగా నొక్కదినుబునందుఁ
జనుడెంచి యీక్షేత్రమునకు మద్వితమును, దిలకించి భక్తులు సలుపుచుండఁ
- గీ. గాతుకం బామతిల్ల నాగణికతోడఁ, జలిపితివి మద్వితంబు నిచ్చటనె దాన
నాధనాంగన నాలోన నైక్య మొండె, జేరెదవు నన్ను నీవును శీఘ్రముగనె. 951
- క. అసపునుఁ బ్రహ్లాదుఁడు దన, మనమున సంతసము నొంది మాధవ నాకున్
వినిపింపుము త్వద్వితమును, నని వేడ నృసింహుఁ డిట్టు లనియె నతనికిన్. 952
- వ. స్వాతీనక్షత్రముతోడంగాని సిద్ధియోగంబుతోడంగాని వణిజకరణంబుతోడంగాని శని
వారంబుతోడంగాని యన్నిటితోడంగాని కొన్నిటితోడంగాని కూడినవై శాఖశుక్ల
చతుర్దశి నే నావిర్భవించినదినం బగుట నాదినంబున గృహంబునంగాని దేవఖాతతటా
కంబులు దెం దేని మృత్తికాగోమయధాతీఫలరసలైలంబులతోడ స్నానంబు గావించి
శుద్ధుం డై ధౌతవస్త్రంబులు దాల్చి నిత్యకర్మంబు ననుష్ఠించి గృహంబునంగాని
మత్తేత్రంబునంగాని మండపంబు నేర్పటిచి యం దప్తదశపద్మంబు లిఖించి దానిపైని
రత్న సమన్వితతామ్రకలశంబును స్థాపించి దానిమీఁదఁ దండలపూరితం బగుపాత్రంబు
నుంచి దానిపై స్వర్ణ మయం బగులక్ష్మీనృసింహమూర్తి నుంచి ధ్యానించి యథావిధిగఁ
బంచామృతస్నానంబును సర్పనంబును గావించి ధూపదీపనైవేద్యాదు లొసంగి యా

దినం జెల్ల నుపవాసం బొనర్చి రాత్రి జాగరణంబు చేసి మఱునాడు ప్రభాతకాలం
బున స్నానంబు గావించి పూర్వవిధానంబున నన్నర్చించి నాయెదుట మత్ప్రీతికరం
బుగా వైష్ణవశ్రాద్ధంబు గావించి యథాశక్తి దానంబులు బ్రాహ్మణుల కొసంగి భోజన
దక్షిణాంతంబులంబులచే సంత్సృప్తి గలిగించి. 953

ఆ. కావు ముద్దరించి దేవ మద్వంశజ, లైనవారలను భవాబ్ధినుండి
పాపవాద్ధిలోనఁ బడియున్న నాకుఁ గ, రావలంబ మిమ్ము నీవె దిక్కు. 954

క. అని వేడి మడుద్యాసన, మొనరించి మదీయమూర్తి నొసఁగిన నాచా
ర్యున కర్థసిద్ధు లెల్లను, ననువుగఁ బ్రాప్తిండు నెవరి కై నను ధరణి. 955

క. ధనహీనుఁ డైన నియతము, గను నుపవాసంబు చేయఁగలిగినయెడ మ
జననదినంబునఁ జాలుక, గనఁగను మద్రవ్యతమువలనఁ గలుగుఫలంబుక. 956

ఆ. ధాత సృష్టి చేయ దక్షిత్వమును బొందె, శివుఁడు త్రిపురవధము చేయఁగలిగె
మునులు సురలు ప్రభువులును సిద్ధి నొందిరి, మద్రవ్యతోపలబ్ధమహిమ వలన. 957

వ. అని చెప్పి యంతర్ధానంబు నొందుటయుఁ బ్రహ్లాదుం డపరిమితానందముం జెందె. 958

గీ. కలియుగమ్మున బహుకామఫలము లొసఁగఁ, బ్రాభవము గలగంగ సాభవతి యొకఁడె
దానిమహిమంబు వర్ణింపఁదరము గొడు, నిక్కముగ శతజహ్వా లుండినను నాకు. 959

ఆ. ఎచటఁ దీర్థనామ మెఱుంగకుందురో లోకు, లచట మామకాహ్వాయమునఁ దీర్థ
మేరుపఱుపవలయు నిది సూక్ష్మధర్మంబు, తెలుపఁదగిన దగుటఁ దెలిసినాడ. 960

వ. అని పలుకుటయుఁ గాత్యాయని యపరిమితానందముం బొందె. 961

క. మునివర్య వినుము భార్గవి, మును విన గీతామహాత్మ్యమును వాంఛింప
గను నొకతటి శౌరిని ముద, మెనయఁగ మాధవుఁడు లక్ష్మీ కీర్ణు వచించెక. 962

—: గీతామహాత్మ్యకథనము :—

నీ. అతివ నాచూత్మ పరాపరభేదంబు, లను ద్వివిధంబుగాఁ దనరుచుండు
నందుఁ బరాత్మ నిరాకారముగ నిర్గు,ణముగ సాక్షిగ నిష్కళముగ వెలసె
నపరాత్మ త్రిపురాంతకాకార మదియె మ, దాస్యవినిర్గత మైనగీత
యధ్యాయపంచకం బాస్యపంచకముగ, దశబాహుగ దశాధ్యాయములును

గీ. నావలఁ బించుండముగను నధ్యాయ మొకటి, యంఘ్రియుగ్మకముగను నధ్యాయయుగము
తనరి యుండెను దాన మత్తత్త్వ మెల్లఁ, దెలుపఁబడియుండె నది నీకుఁ దెలియనిదియె.

ఆ. అందులోన నొక్క యధ్యాయ మేనియు, గాకయున్న నొక్కశ్లోక మేని
యర్థ మేని తుదకు సర్ధార్థ మేనియు, ననుదినమును జదువ నెనయు ముక్తి. 964

వ. అష్టాదశాధ్యాయాత్మకంబును గీతానామకంబును వాఙ్మయంబును నీశ్వరాకారంబును
నగుమదీయాపరాత్మమూర్తిని సేవించె నేని ద్వైతాద్వైతవివర్జితంబును భావాభావ
వినిర్ముక్తంబును నాద్యంతరహితంబును శుద్ధసరిత్ప్రభానందమయంబును నిర్గుణంబును

నిష్కళంబును నిరాకారంబును నగుమత్పరాత్మస్వరూపంబు విదితం బగు. దాన
నాత్మైక్యభాగ్యంబు చేకూరు. 965

—: శిశువ్రతమాధ్యాయమాహాత్మ్యము :—

- .సీ. మును ధర్మిత్రేతలంబున నుండెను సుశర్మ, యనునామమున నొక్క-యవనిసురుడు
సానసంధ్యాదివిహీనుఁ డై కృషిచేత, జీవించుచును జిట్టచివర కతఁడు
మృగపక్షులను వధియింపంగ నొకనాఁడు, దుస్సహవాసులతోడఁ గూడి
యటవీసలికిఁ బోయి యాసన్న మగుటచే, దనకుఁ గాలము సర్పదష్టుఁ డయ్యె
.గీ. నంతటను యమకింకరు లరుగుడెంచి, వానిఁ గొనిపోయి యమసన్నిధానమునకు
నిలువఁ దత్కృతపాతకంబులకు శమనఁ, డర్పశిక్షను జలుప వాడనుభవించి. 966
- .గీ. అవని గడ కెద్దుగను బుట్టె నావృషంబు, హలము లాగుచు మోయుచు నలవిగాని
భారమును బహుకాల మప్పగిది గడపి, కొనకు నొకపంగువును మోయుపనికిఁ జిక్కి.
- .గీ. నడువఁజాలక రోజుచు నడుమనడుమ, నిలుచుచుండంగఁ బంగువు నిలువనీక
దండమునఁ గొట్టుటయు నది తాళలేక, పడియె ముసలిది యగుటచే బుడమిమోద.
- .క. దారం బోవుచునుండెడి, వారంగన యొకతె దానివృథ గని లోనం
గారుణ్య మొదవ దానికే, దారకముగ ధారవోనఁ దనసుకృతంబు. 969
- .గీ. అంత నాయెద్దు లేవలే కనువు లుడిగె, నచ్చటనె యమకింకరు లపుడు వచ్చి
దాని గొనిపోవ యమునియొద్దకుఁ దృజించె, యముడు వేశ్యాప్రదత్తపుణ్యమున దాని.
- .పీ. అంతట నావృష మరుడెంచి భూలోక, మునకు భూసురకులంబున జనించె
జాతిస్మరణశక్తి సంభవించుటను నా, షీతిసురుం డావేశ్యచెంత కరిగి
తన కామెవలనఁ గల్గినయపకారంబు, దెలిపి నీపుణ్యంబుఁ దెలుపు మనియె
నపు డామె యతని కీ ట్లనియె విప్రోత్తమ, యొకశుకంబు పశించుచున్నగీత
- .గీ. యాలకించుటఁ బూతాంతరాత్మ నగుచు, నిన్నుఁ దరియింపజేయుపున్నెమును జెందఁ
గలిగితి వటుంచు జెప్ప నాచిలుకకడకు, నామతోఁగూడ నేగి యాభూమిసురుడు.
- .పీ. చిలుక నీగాథను దెలుపుము దయతోడ, నాలకింపంగ నా కాశ పొడమె
నాపుడు బూర్వజన్మస్మృతి గలది యై, యాశుకం బీక్షించి యతనిమోము
భూసురోత్తమ నేను బూర్వము బ్రాహ్మణ, కులమునఁ బుట్టి విద్యలను జదివి
వైదుష్యగర్వంబువలన దుర్వాదముల్, పలుపుచుఁ దిరుగుచు స్వైరముగను
.గీ. నొక్కలేతఁ గాలధర్మంబు నొంది నరక, యాతనలఁ జెంది తుద కెల్లా యవనిలోనఁ
జిలుక నై పుట్టి యొకమునిచేతఁ జిక్కి, పట్టువడితిని బంజరబంధమందు. 972
- .పీ. అంతట నమ్మునియాశ్రమంబున ముని, చ్ఛాత్రు లెల్లరుగూడి సంతతమును
బలియించుచుండంగఁ బావనం జేసి, తాదిమాధ్యాయంబు నాలకించి

- పడియించుచుంటిని బ్రతిదినంబును నేను, శ్రవణవేయము గాంగ జనుల కెల్ల
నటు లుండ నొక-వోరుఁ డరుడెంచి యొకనాఁడు, ననుఁ గొనివచ్చి యీవనిత కమ్మె
గీ. నేను గీతాదిమాధ్యాయ మెపుడఁ గూడఁ, జదువుచుండుట సీవేశ్య శ్రద్ధతోడ
వినుటచేఁ బుణ్యవతి యయ్యె చని వచింప, సంతలో నిర్జరవిమాన మరుగుడెంచె. 973
వ. ఆమువ్వరును నివ్యరూపంబులతోడ నావిమానంబుపై నధిష్ఠించి వై కుంతంబునకుం
జనిరి. 974
గీ. కాన గీతాదిమాధ్యాయ మేనరుండు, వినులారంగ వినునొ యేమానవుండు
శ్రద్ధతోడను జదువునొ శాశ్వతముగ, వార లుందురు వై కుంతవాసమందు. 975

—: గీతాద్వితీయాధ్యాయమాహాత్మ్యము :—

- సీ. ధాత్రిలో నొకఁ డుండె దక్షిణదిగ్భాగ, మందుఁ బురందరం బనుపురంబు
దానిలో నొకఁ డుండె ధరణిదేవుఁడు దేవ, శర్మ నాఁగను బుధశ్లాఘ్యగుణుఁడు
నిజధర్మముల నెల్ల నెఱవేర్చికొనుచుండి, యును మనశ్శాంతి లేకునికి నతఁడు
పరితపించుచునుండ భావంబులోపల, డై వికంబుగ నొక్క-తాపసుండు
గీ. వచ్చుటయు నొక్క-తఱిఁ దదావసథమునకు, నమ్మహీసురుఁ డతనికి నతిథిపూజ
సలిపి తనకు మనశ్శాంతి గలుగువిధము, నభిలషింపంగ వాని కి ట్లనియె నతఁడు.
ఆ. ఆర్య మిత్ర వంతుఁ డనువేర నొకయజ్ఞ, పాలుఁ డుండెఁ బుణ్యపట్టనమున
నతఁడు నీకుఁ డెల్పు నాత్మశాంతిఘటిల్లు, నట్టిమార్గ మరుగు మతనికడకు. 977
గీ. అనుటయును దేవశర్మ తదాజ్ఞ వడసి, పుణ్యనగరాంతికారణ్యమున నదీత
టమున శిలమీఁదఁ గూర్చుండి ప్రమద మొదవ, గనుఁగొనెడిమిత్ర వంతునికడకుఁ జేరి.
గీ. ఆర్య నీయంతికమున కే నాత్మశాంతి, గలుగుమార్గంబు నెఱుంగంగఁ దలఁచి యరుగు
డెంచినాఁడను నావాంఛ తీర్పు మనుడు, నతనిఁ గని మిత్ర వంతుఁ డత్యాదరమున.
సీ. భూసురోత్తమ విను పూర్వగాథ యొకండు, వినిచెద నీకు సవిస్తరముగ
ధరను గోదావరీతటినిఁ బ్రతిష్ఠాన, మనుపురం బొకఁ డుండె నచట నుండె
విక్రముఁ డనెడిపృథ్వీపతి యొక్కఁడు, తత్సమక్షంబున దానములను
గొనుచు దుర్దముఁ డనుక్షోణీసురుం డొక్కఁ, డొనరించు చుండె జీవనము నెటులొ
గీ. యట్లు లుండంగ నొక్కనాఁ డాద్విజుండు, కాలధర్మంబు నొందుడూ గాలభటులు
వానిఁ దోడ్కొని పోయి యనూనరక, యాతనల బెట్టి విడువంగ నంతమునకు.
సీ. ఆదుర్దముండు పుట్టె నవనిలోన దరిదుఁ, డై యుండునొక్క-బ్రాహ్మణునియింట
దత్పూర్వపాపవ ర్తనవాసననుజేసి, యొక్క-కామిని వాని కుడిద యయ్యె
నాయుంతి జారిణి యై చరించుచు నొక్క, చుడాలకులజునిసంగమమున
గర్భంబుఁ దాలిచి కని కన్యకను జచ్చి, డాకనీహంబు చేకులుంగ

- గీ. క్వలచును బట్టి చూపె నాశ్వమః కంత, పరకమితన లొంది యంతమునఁ బుట్టె
వ్యాఘ్ర మై హాకినియ స్వదేహంతమందు, ననుభవించి యమాలయయాతనలను.
- క. జలియించెను నాశేహం, బున నజ యై దాని నేను బోషించుచుఁ గా
నచమందుఁ ద్రిప్పు చుండఁ, గను నాశాస్త్రాల మటకు గ్రక్కున వచ్చెన్. 982
- క. దానిం గనుగొని శాంతుండ, నై నే నుండంగ వ్యాఘ్ర మజను గ్రసింపం
గా నొగ్గుచుండ నజయును, దానికడకు నరిగి నిలిచె ధైర్యముతోడన్. 983
- సీ. అంతట నావ్యాఘ్ర మపగతక్రోధ మై, నిలువంగబడుటయు నిశ్చలముగ
నజ దాని నీక్షించి వ్యాఘ్రమ సిద్ధాన్న, మును నుపేక్షింపంగఁ జనునె నీకు
నచవుడు వ్యాఘ్ర మి ట్లనియె నామదిలోనఁ, గలక్రోధ మెల్లను దొలగిపోయె
శాంతించె యుత్పిపాసలును నిచ్చోటను, గలమహత్వం బేమొ తెలియరాదు
- గీ. నావుడు మృగాదనంబ నిన్ గనిన నాకు, భీతి జనియింపకుంటకు హేతు వేమొ
తెలిసిన వచింపు మని మేక పలుకుటయును, డెలియదాయెను నా కని ద్వీపి పలికె.
- వ. అంతట నయ్యజావ్యాఘ్రంబులు నాకడ కరుడెంచి తమసంశయంబు లడుగ నేనును
నమియునుం గలసి యొకవృక్షంబునం దుండువానరంబు నడిగితిమి. 985
- సీ. ఆవానరం బిట్టు లనియె నజాపాల, విను మొక్కవిషయంబు వినుతు నీకుఁ
గను మీవనంబునఁ గనబడుచుండె దే, వాలయం బొక్కటి యందులోన
నుండఁ ద్ర్యంబకలింగ మొక్కటి ము న్నది, సంస్థాపితం బయ్యె స్రష్టచేత
చనుదినంబు సుకర్ముఁ డనుష్రుఁ డొకఁడు చే, యంగఁ దొడంగె దల్లింగపూజ
- గీ. మావిధంబున బహుకాల మరుగ నొక్క, తఱిని నొకతాపసుండు తత్సవిధమునకు
నరుగుడెంచి సుకర్మునిహరసవర్య, గాంచి యాతనియెడలోనఁ గరుణ యొదవ. 986
- గీ. అననిసుర యేమి కోరి శివార్చనంబు, చేయుచుండినవాడవొ చెప్పు మనుడు
నాశఁ డి ట్లనియె మహాత్మ యన్నకాంక్ష, చేత లింగార్చనంబు నే జేయుచుండె. 987
- సీ. అనవుడు నాబ్రాహ్మణునిసత్యవాక్యంబు, నకు నాతపస్వి యానంద మొంది
తత్సముద్ధరణేచ్ఛ తనచి త్తమునఁ గలు, గంగ నిచ్చట నొక్కగ్రావమందుఁ
దగ లిఖియించి గీతాద్వితీయాధ్యాయ,మును బఠింపుము దీని నని వచించి
కనబడకుండంగఁ జనియె సుకర్ముండు, చూచుచుండంగనె చోద్యముగను
- గీ. సంతట సుకర్ముఁ డాశీలయందు వ్రాసి, నట్టివ్రాతను గట్టిగా నభ్యసించి
చదువుచును నిత్యమును మనశ్శాంతితోడ, నీయరణ్యంబునను జరియింప దొడఁగె.
- క. దానిమహత్త్వముచే నీ, కావను నాడలియు దప్పికయును భయంబున్
గ్లానియు విద్యేషంబును, వేనికనిం గలుగ వనుడు విని నే నంతన్. 989
- వ. అజావ్యాఘ్రంబులతోడం గూడి తచ్చిలావదేశంబున కరిగి శిల్పైని వ్రాయుంబడి
యన్నగీతాద్వితీయాధ్యాయముం బఠించి మనసంబు గావించుకొనుచుఁ డత్సభా

వంబున నపగతసంసారకేళుండ నై బ్రహ్మానందంబున నోలలాడుచుంటి. తచ్చవణ
ప్రభావంబుచే నజావ్యాఘ్రంబులు వీతకలుషంబు లై విముక్తిం బొందె. 990

క. అని పలుకఁగ నామాటలు, విని భక్తిని దేవశర్మ విశ్రాంతి మనం
బున కొదవఁ దదుపదేశము, గొని యాతనివలనఁ జేరుకొని నిజపురికి. 991

క. అనుదినముఁ దదధ్యాయం, బును బఠించుచును దానఁ బొడమినజ్ఞానం
బునఁ దొలఁగి వాంఛ లెల్లను, జననమరణశూన్య మైనసద్గతి నొందె. 992

—: గీతాత్మకీయాధ్యాయమాహాత్మ్యము :—

సీ. మును జనస్థానంబునను జడం దగుచేర, నుండఁ గౌశికగోత్రుఁ పొకస్విజుండు
విడనాడి నిజకులవృత్తి నాతఁడు వణి, గ్వత్తిలో నుండి యార్పించి ధనము
ధనమదాంధ్యంబునఁ గినులు గానక ప్రవ, ర్తించుచు లోకగర్హితము గాఁగ
నొకనాఁడు వచ్చుచు నొకపురంబుననుండి, చోరహతుఁ డయి దారిలోన

గీ. నొకతరువుక్రిందఁ బడి మృతి నొంది స్వత్యత, పాతకమునఁ బిశాచరూపంబుఁ బడసె
నంత నాతఁడు మరణించె ననెడివార్త, తెలిసికొని తత్పుతుండు చింతిల్లి మదిని.

సీ. కావింపఁ బరలోకకర్మంబుఁ దండ్రకి, నెంచి తచ్చవ మున్నయెడకు నేఁగి
యచట గీతాత్మకీయాధ్యాయముఁ బఠించె, బ్రతిదినంబుఁ బఠించుపగిదిఁ దాను
దానిని విన్నమాత్రనే పిశాచం బొందు, పడియె వ్యోమమునుండి పుడమిమీఁద
నవల దివ్యవిమానమందు దివ్యాకార, మునఁ గానఁబడియెఁ దజనకుఁ డంత

గీ. జడునకు సుతుండు మ్రొక్కి నీచరిత మేమొ, తెల్పు మన నాతఁ డంతయుఁ దెలిపి వత్స
త్వత్పతిగీత వినుటచేతను బిశాచ, రూపము చొలంగి దేవతారూపి నైతి. 994

గీ. నీకు భద్రంబు గలిగెడుఁగాక తండ్రి, నాసహోదరుఁ డొకఁడు నేఁ జేసినట్లె
యఘము లొనరించి నరకస్థుఁ డయ్యె మఱియు, నస్మదన్వయజులు గొందఁ ట్లె యెరి.

క. నరకములనుండి వారిని, దరియింపఁగఁ జేయు మీవు తతఁ ణమ ననున్
దరియింపఁజేసినట్టులె, యరిగెద నే నింక నిలువ నని దివి కరిగెన్. 996

సీ. అంతట జడపుత్రుఁ డానంద మొదవంగఁ, జనుడెంచి నిజజనస్థానమునకు
నిరయసంస్థితు లై ననిజపూర్వీకుల నెల్లఁ, దరియింపఁజేసెడితలఁపుతోడఁ
దగునియమమున గీతాత్మకీయాధ్యాయ, మును బఠింపంగఁ దత్పుణ్యమునను
యమసన్నిధికిఁ బోయి హరిభృత్యులు కృతాంత, వదలిపెట్టుము జడవంశజులను

గీ. నని వచింపంగ నంతకుం డచటనున్న, జడకులసుల నెల్లను విడిచిపెట్టె
నంత మాధవకింకరు లరుగుచుండ, వేష్కతో^{ధి} వారి దోడ్కొని విష్ణుపురికి. 997

ఆ. వారితోడఁ గూడి వై వస్వతుండును, బోయి విష్ణుధామమునకు హరికి
బ్రాహ్మి నేసి నిలువఁబడి దేవ పాపుల, నెల్ల విడువు మనఁగ హేతు వేమి. 998

వ. అది సమయముగా నడిచుటయు నారాయణుండు వికసితవదనుం డై గీతాత్మతీ
యోధ్యాయప్రభావ మెల్ల విడిచిరన కెఱింగించి తత్పరనభలంబు ప్రాప్తించుటంజేసి
యిహపాపాత్ముల కెల్ల చరకషణము క్త చేకూరి నాపదంబుం బడయంగలేగె నని నుడు
వ్రటయుఁ గాలుండఁ బడధ్యాయమహిమంబున కాశ్చర్య మొంది తదనుజ్ఞ బడసి
స్వధామంబున కరుదెంచె. 999

—: గీతాచతుర్థాధ్యాయపాహాత్మ్యము :—

- సీ. గంగాతటంబునఁ గలదు వారాణసి, యనుపురం బొక్కటి యవనియందు
నాపురంబున నుండె నఖిలసిద్ధిప్రదా, యక మైనవిశ్వేశ్వరాలయంబు
దానిలో భరతుండు నా నొప్పునొకవిప్రు, డనుదినంబును శ్రద్ధ యామతిల్లఁ
దప్పకుండఁగను గీతాచతుర్థాధ్యాయ, మును జపించుచు నుండె మోదమునను
- గీ. జరుగఁగను నట్లు కొన్నివత్సరము లొక్క, తఱిని భరతుండు తత్పురోధ్యానభూమి
కరిగి బదరీద్రుయుగ్మంబు నచటఁ జూచి, కాల నొకటియుఁ గేల నొక్కటియుఁ దాకి.
- గీ. కొంతసే పుండి యక్కడఁ గుతుకమునను, నవలఁ జనుదెంచె విశ్వేశ్వరాలయమున
కంతటను నమ్మహీజద్వయంబు శుష్క, మయ్యె నిలువునఁ జూపఱ కచ్చెరువుగ.
- ఆ. అట్లు లెండిపోయి యాద్రుమంబులు రెండు, పుట్టి కన్యకలుగఁ బరమునందె
యొక్కద్యిజనియింట నొందుచుండఁగ వృద్ధి, భరతుఁ డొక్కతఱిని నరిగె నటకు.
- సీ. అతనిఁ గన్గొని కన్య లానంద మొదవంగఁ, దత్పాదములకు వందన మొనర్చి
దేవ నీకృపను బొందితిమి మానుష్యంబు, ననుడు నాతఁడు విస్మయంబు నొంది
కన్యకలార మీగాథ యేమియొ నాకుఁ, డెలుపుఁ డాలింపంగఁ గలిగె వేడ్క
యనవుడు వార లిట్లనిరి మహాభాగ, వినుము చెప్పెదము మావిషయ మెల్లఁ
- గీ. గలదు గోదావరీతటస్థలిని ఛిన్న, పాప మనుతీర్థ మొకటి తత్పరిసరమున
సత్యతపుఁ డనియెడిధరాదిత్యుఁ డొకఁడు, తపము నొనరించు చుండె సత్యద్భుతముగ.
- సీ. అప్పు డచ్చరలలో నందకత్తెల మగు, మముఁ బిల్చి తనయొద్ద కమరవిభుడు
తత్తపోభంగంబు నెత్తెఱుంగున నై న, నొనరింపఁగను మాకు నొసఁగె నాజ్ఞ
యంతట మేము తదాజ్ఞ నొదలఁ దాల్చి, చనుదెంచి యమ్మునిసవిధమునకుఁ
జేసితి మెన్నెన్నొశృంగారచేష్టల, వానిచిత్తము కామవశము గాఁగ
- గీ. సపుడు సత్యతపుం డాగ్రహమున మమ్ము, దిట్టె గంగాతటంబునఁ బుట్ట రేగుఁ
డెట్లుగను నంతటను మేము చేరి వాని, దరికి నేడ్చుచు నుండ నత్తరుణమందు. 1004
- గీ. భరతసంస్కర్షమునను శాపంబు దొలగి, పూర్వజన్మస్మృతి ఘటిల్లఁ బుట్టఁగలరు
మర్త్యకన్యలుగను మీరు మహి నటంచు, నతఁడు కరుణింప నిలకు మే మరుగుదెంచి.
- గీ. జాహ్నువీరటవనములో జనన మొందఁ, గలిగితిమి బదరీద్రుమంబులుగ నాఁడు
తాఁకుటను నీవు మమ్ముఁ దద్వనమునందు, గాంచితిమి జన్మమిట మర్త్యకన్యతముగ.

- క. కావున నుద్ధారంబును, గావింపఁగ మాకు నీవె గతి యింక మహీ
జేవోత్తమ యని వేడఁగ, నావిపుడు లోనఁ గరుణ యామతిలంగఁ. 1007
- క. గీతాతుర్యాధ్యాయము, చేతోమోదంబు గలుగఁ జెప్పఁగ వారల్
ప్రీతిమెఱు నది జపించుచు, బాతకములు కొలఁగిపోవఁ బడసిరి ముక్తఁ. 1008

—: గీతాపంచమాధ్యాయమాహాత్యము :—

- సీ. కలుడు పింగళుఁ డనుత్మోసురుం డొక్కఁడు, పురుకుత్తస్పపురమున భువిని మున్ను
బ్రాహ్మణధర్మంబు పరిహరించి యతండు, తౌర్యత్రికప్రసక్తతను జెంది
పరదారలోలుఁ డై తిరుగుచుండఁగ వాని, ధౌర్త్యంబుఁ జూచి తదాభిర్య యరుణ
తా నొక్కజారునిఁ దపిలి వర్తించుచు, భర్తృనిర్బంధంబుఁ బాపికొనఁగ
- గీ. నొంది పల్లవసాహాయ్య మొక్కరేయి, గత్తిచే బింగళునితల గత్తరించె
నంతటను బింగళుఁడు యమయాతనలను, గుడిచి గృధ్రంబుగాఁ బుట్టె గడకు నిలను.
- క. అరుణయుఁ బతిహింసాగత, దురితమున భగందరంబు దొరకొన దానఁ
మరణించి కుడిచి దారుణ, నిరయంబులు తుదకు నిల జనించెను శుకీయై. 1010
- సీ. చేరె నాగృధ్ర మాచిలుకయుఁ బూర్వవా, సనచేత నొక్కకాననమునందె
కడచుటయును గొంతకాల మచ్చట వాని, కొకనాఁడు దివి నేగుచుండఁ జిలుక
ప్రాక్తనవై రానుబంధంబుచే గృధ్ర, మాశుకీవెంబడి సరిగి కొట్టె
నంతట నాశుకీ యవనిస్థన్యకపాల, జలములోఁ బడి ప్రాణములను విడిచె
- గీ. దానిఁ గొన వచ్చుచుండ గృధ్రంబు దాని, పైని నొక్కకిరాతుఁడు బాణ మేసె
నంత నాడేగ శుకీ పడినట్టికడనె, పతిత మై వీడె శుకీవోలఁ బ్రాణములను. 1011
- సీ. అంతట యమదూత లరుడొచ్చి వానిని, గాలపాశములచేఁ గట్టివైచి
కొనిపోయి వై వస్వతునికడ నిలుపంగఁ, దత్పుణ్యపాపముల్ దండధరుఁడు
ధ్యానయోగంబుచే దర్శించి పొందు మీ, యిష్టలోకములకు నిపుడె యనియె
నంతట విస్మయం బంది శుకీగృధ్ర, ములు సమవర్తికఁ జలిపి ప్రణతి
- గీ. స్వామి పాపాత్ములకు మాకు సంఘటిల్ల, నిష్టలోకంబులు నిదాన మేమొ చెపుమ
నావుడుఁ గృతాంతుఁ డధికసన్మానబుద్ధి, యేర్పడఁగ వానియెడలఁ దా నిట్టు లనియె.
- సీ. మున్ను గంగాతటంబున నుండె వటు వను, బ్రాహ్మణుం డొక్కఁడు బ్రహ్మవేత్త
యతఁడు గీతాపంచమాధ్యాయపఠనంబు, గావించుచును సర్వకాలమందు
నొకనాఁడు కాయంబు నుడిగి కాలవశంబు, నను సనాతనధామమునకుఁ జేరె
నంతట నొకచోట నతని కపాలంబు, పడియుండఁ దద్గతాంభస్సునందుఁ
- గీ. బడి యసుత్యాగ మొనరించుభాగ్య మొదవి, నందునను మీకుఁ దత్పుణ్యమొందఁగలిగె
వనుడు నాయండజంబులు చనియె దివ్య, యానముల నెక్కి పొరిసన్నిధానమునకు.

ఆ. కాన గ్రతలోనఁ గలపంచమాధ్యాయ, మునఁ గలట్టిమహిమమును వచింప
కలది గాదు బ్రహ్మ కై నను నీ కంక, నితకంటె నధిక మేమిచ్చెప్ప.

1014

—: గీతావష్టాధ్యాయ హాత్మకము :—

సీ. గౌతమీతటమునఁ గలదు ప్రతిష్ఠాన, మనుపురం బొక్కటి యవనియందుఁ
బిష్ణులేశుం జనుపేర నీశ్వరలింగ, యొక్కటి యవ్వోట నుద్భవించె
నచట జానశ్రుతి యగుఁడే నొకం దుండె, ధర్మానుపాలనతత్పరుండఁ
తక్కిర్తి వ్యాపించ వశదిక్కులను నొక్క, దినమున హంసలు దివిని జనుచు

గీ. బ్రహ్మర్షిల్లుజానశ్రుతిప్రాభవంబు, చూచి కొన్ని నుతింపంగఁ జోద్యముగను
నంతలెంటెను హెచ్చుగా నభినుతింప, దొడఁగె మఱికొన్ని కై క్షునిదొడ్డతనము.

సీ. అభుడు జానశ్రుతి మామాటలను సౌధ, మున నుండి విని శీఘ్రముగను డిగ్గి
కై క్షుని దొక్కొని ర మ్మని సారథి, కాన తీయఁగ నాతఁ జాజ వడసి
కాశీగమాప్రయాగములు కేదారంబు, కోల్వాపురంబును గోమతియును
ద్వారావతియును నోంకార మవతియు, గోదావరీసర్మదాదినదులఁ

గీ. గ్రమముగను దాటి దివ్యరత్నములచేతఁ, గ్రాలుచుండుమాణిక్యేశ్వరాలయంబు
రేఖరంబుగ నున్న కాశ్మీరపురికి, జేరి తత్పురశోభ కచ్చెరువుఁ నొంది.

1016

సీ. అవల మాణిక్యేశ్వరాలయద్వారంబు, నందుఁ గూర్చుండి నిజాంగములను
గోఁతకొందును విదిక్కులను జూచుచు మహా, నందంబు నొందుచు డెందమాదుఁ
గానంగఁబడునొక్కకాపీనధారిని, వీక్షించి యెఱిగి తల్లక్షణముల

నతఁడై కై క్షుం డని యాత్మలో నిర్ణయం, బొనరించికొని వానియొద్ద కరిగి

గీ. ప్రణాళిఁ గావించి తత్పాదపద్మములకు, స్వామి నీనామ మేమి నీ వేమి చేయఁ
దలఁచి యివ్వోట నుంటివొ తెలుపు మనుడు, నవ్వై క్షుండు వానియాననముఁ జూచి.

సీ. నను రై క్షుం డందురు జనులు నేఁ బరిపూర్ణ, కాముడ నెట్టికాంక్షయును లేదు
తెలిసి నాచిత్తవృత్తిని నాకుఁ బరిచర్య, సలిపినవాడు తత్ఫలము నొందు
సని యూర కుంటయు నాతనిభావంబు, సారథి గ్రహియించి సత్వరముగఁ
దనతేనియొద్దకుఁ జనుడెంచి రై క్షుని, వృత్తాంత మంతయు విన్నవించె

గీ. నంత జానశ్రుతివసుంధరాధినేత, హర్షమున గోవులను రత్నహారములను
గనకవనంబులను నుపాయనములుగను, గై కొని రయంబ రై క్షునికడకు నేఁగి.

గీ. అమ్మహాత్మున కెరఁగి సాష్టాంగముగను, దాను దెచ్చినవస్తుసంతతుల నెల్ల
సతనికడ నుంప నవి రై క్షుం డంటకుండ, ని ట్లనియె శూద్ర నాచిత్త మెఱుంగ వై తి.

క. కొని యిది యన్నియు శీఘ్రము, చను మని కోపమునఁ బలుక జానశ్రుతి రై
క్షునిపదములపైఁ బడి ప్రా, ర్థన చేసి తమింప స్వాపరాధము నంతఁ.

1020

వ. రై క్షుండు సుప్రసన్నువదనుం డగుటయు జానశ్రుతి తదాననంబు నుపలక్షించి సమ
యంబుగా ని ట్లనియె.

1021

గీ. న్వామి నీ యిలోభభావంబు దేసఁ, గలిగినదియొ వచింపుము కరుణతోడ
నని యడుగ రై క్వుఁ డతని కిట్లనియె కాజ, యడిగితివి గాన వినుము నే నుడువువాడ.

క. గీతాషష్ఠాధ్యాయము, ప్రీతిమెయిన్ సతతమును జపించుచు నుంటన్
దేతస్త్వప్తి ఘటిల్లి ని, కాతంకుడ నై తి ననుడు నతఁ డిట్లనియెన్. 1023

క. అనఘ తదధ్యాయము గృహ, యెనయంగను నాకుఁ జెప్పు మిపు డని వేడం
గను రై క్వుఁ డుపదేశించె, చెను దానిని శిష్యబుద్ధిచే నాతనికిన్. 1024

క. అంతట జానశ్రుతిభూ, కాంతండు తత్పరసగతితకామక్రోధా
ద్యంతశ్శాత్రవుఁ డై కడు, సంతసమున నొండె మోక్షసామ్రాజ్యంబున్. 1025

సీ. అంత రై క్వుఁడు తదధ్యాయంబు జపియించు, చుండంగ మునువోలె నొక్కనాడు.
చనుడెంచి హంసవేషములాతో నమరులు, వరదానకాంక్షచే వానికడకు

నిష్కాముఁ డై నవానిని జూచి విస్మితాఁ, తరు లయి చనిరి స్వధామమునకుఁ
గొంతకాలంబు రై క్వుఁ డావిధంబునఁ, గడపి విజానయోగంబుచేత

గీ. నొడలు విడనాడి స్వేచ్ఛచే నొక్కనాడు, లీన మయ్యె మహేశునిమేనిలోనఁ
గాన నేను దదధ్యాయఘనత యిట్టి, డని వచింపంగఁ జాల యథార్థముగను. 1026

—: గీతా సప్తమాధ్యాయ మాహాత్మ్యము :—

సీ. మున్ను పాటలిపుత్రమున నుండె శంకుక, ర్ణుండు నా నొకభూసురుండు ధరను
నాతఁడు విడిచి బ్రాహ్మణధర్మమును వణి, గ్వృత్తిచే విగుల నార్జించి ధనము
కావించుకొనఁగ నాల్గవపెండ్లి యొకనాడు, బంధుసంతతితోడ బయలుదేటి
యరుగుచు మార్గమధ్యంబున నొకయూర, శయనించి రేయి జా మయినకతనఁ

గీ. గాలవశమున నొకపాము కాటు వై వ, నచటఁ బడి చచ్చి యాత్మకృతాఘమునను
వ్యాళ మై తాను నిధి నుంచినట్టికడను, బుట్ట నిర్మించుకొని చేరి పుట్టలోన. 1027

సీ. ఒకనాటిరాత్రి స్వకుమారులకు స్వప్న, మంచుఁ గానఁబడి వ్యాళముగనె
తనకుఁ గల్గినయవస్థయును దా నుండిన, తావును దెలిసి నాతఁడ్రులార
న న్బుద్ధిరిప్పుడు నాకు మీకంటెను, దిక్కు లే దని యేఁగఁ దెల్లవాతె
నంత వారలు లేచి యన్యోన్యమును స్వప్న, కథ చెప్పికొనుచుండుకాలమందు
గీ. జ్యేష్ఠుఁడు తరింపజేయుడ మితని ననియె, మధ్యముఁడు చంపి ఘణిని హేమంబు గొద
మనియెను గనిఘుఁ డహి వై తె యయ్య యనుచు, గాలువలు గట్టి కన్నీరు గాఱ నేడ్చె.

సీ. అంతట నాదినం బరుగంగ నారేయి, మధ్యయామంబున మధ్యముండు
తెలియకుండఁగ సోదరుల కుత్తితుం డయి, పడఁతితోడను బుట్టకడకుఁ బోయి
త్రవ్వచుండఁగఁ బుట్ట ద్రవ్యాశచే దన, పూఁబోడి మ న్నైతిపోయఁ దొడఁగె
నప్పుడు లోనుండియాశీవిషంబు కో, పంబుచే బుసతోడఁ బైకి వచ్చి

గీ. యుద్ధత యెవండ వీవు నే నుండుపుట్ట, త్రవ్వఁ బనియేమి చెపు మనఁ దల్లి నేను
నీసుతుండను శివుఁడను నిధినిఁ గొనఁగఁ, ద్రవ్వచున్నాడఁ బుట్టను దప్పికొనుము.

- సీ. అనుటయును పని నన్ని యిట్లయె వత్సి, నిక్కముగ నాత్మజుడ వైన నీవు నాకు
మన్నుఁ గడవేర్చి నీచజన్మంబునుండి, కొనుము నేఁ గవ్వపడి గడించినధనంబు. 1030
- చ. అనుటఁ గవ్వండు చిత్తమునయు నొదవక గృహ దండశూకమున్
నినుఁగొని లండ్రి నీకుఁ దరణంబు ఘటెల్లడికార్య మేది యె
నను గిల దేని తిప్పక యొకర్చెడఁ ద్వచ్చరణంబులాన పే
కొని-ను మని వేఁక నిట్లనియె గూఢపదంబు ప్రహర్ష మొందుచున్. 1031
- అ. తనయ గీతలోచఁ దనరారున చ్చమా, ధ్యాయమును జపించునట్టిద్విజుని
త్రాడ్ధభాక్తిఁ జేసి త్రాడ్ధంబు వెట్టుడు, కలుగు ముక్తి దానివలన నాకు. 1032
- క. అని నుడువుటయును నాతని, తనయులు తత్తోక్తరీతిఁ ద్రచ్చాద్ధంబున్
బానరింప శంకింకర్ణం, డనిమిషతను నొందె నుడిగి యహిరూపంబున్. 1033
- గీ. అంత నాతనిసుతులు పిత్రాజ్ఞతార్థ, మంతయును గూడ ధర్మకార్యములకొఱకు
వ్యయము గావించి తుదిఁ దదధ్యాయజపము, వలనఁ జెందిరి పరమకై వల్యపదము.

—: గీతాష్టమాధ్యాయ మాహాత్మ్యము :—

- సీ. ఆమర్దకం బనుచట్టపురం బుండె, దక్షిణాపథమున ధాత్రి నొకటి
యం దుండె భావశర్మాభిధానం డైన, బ్రాహ్మణు డొకఁడు ధర్మన్యతుండు
తాళానవంబు నాతఁడు ద్రావి యొకనాఁడు, కంతపర్యంతము కాయ ముడిగి
స్వకృతకర్మంబున జన్మించి తాళ మై, యొందుచుండఁగ వృద్ధి నొక్కచోట
- గీ. నచ్చటికి వచ్చిరి కుశీబలాఖ్యుఁ డైన, బ్రాహ్మణుండును గుమతి నాబడుతదీయ
భార్యయును విశ్రమింపంగ బ్రహ్మరాక్ష, సాకృతులతోడఁ దిరుగుచు నవని నెల్ల.
- సీ. అట్లు వచ్చి వసించి రాచెట్టుక్రింద వా, రాకలి దప్పియు నార్తిగొలుప
నప్పుడు కుమతి యిట్లనియె దుర్దానముల్, పట్టి సంపాదించినట్టిధనము
పాత్రదత్తము గామి బ్రహ్మరాక్షసజన్మ, ముభయులకును గూడ నొదవె మనకు
నీనినిందితజన్మ మేనాటి కైనను, దొలగెడిమార్గంబు గలదె నాథ
- గీ. యనుటయుఁ గుశీబలుం డిట్లు లనియె దన్వి, యీశరీరంబు ఘోరదుష్కృతమువలనఁ
బ్రాహ్మ మగుటను బ్రహ్మకర్మములఁగూర్చి, చేసెడివిచారమునఁ దప్పఁ బాసిపోడు.
- చ. అని పలుకుటయు “కిం తద్భవ్మా కి మధ్యాత్మరీ కిం కర్మ పురుషోత్తమ” యను
గీతాష్టమాధ్యాయార్థశోకంబు కుమతినోట డై వికంబుగా నిస్సృతం బయ్యె. 1037
- గీ. తచ్చవణమాత్రమునఁ బడి తాళవృక్ష, మవనిపైఁ బూర్వదేహంబు నధిగమించె
నవల నాడవతులు రాక్షసాకృతులను, బాసి నిలిచిరి దివ్యరూపములతోడ. 1038
- గీ. అప్పు జాకాశముననుండి యరుగుడెంచి, తద్దణమ దివ్యయాన మాదంపతులను
దోడుకొని పోయి నిలువ నిండునకు నెదుట, వారలను నిల్చె దివమున వాసపుండు.
- చ. అది యట్లుండ భావశర్మ తదర్థశోకంబు వ్రాసికొని వారాణసికి నేఁగి భాగీరథీతీరం
బున నుపవిష్టుం డై దానిని జపియింపదోడుంగె. 1040

గీ. ఆజపంబున కే సంతకంగమందు, బరమసంతోషమును బొంది భావశర్మ
కవునరావృత్తిర మయినట్టిపదము, నిచ్చినాడను నింక నీ కేమిచెప్ప. 1041

—: సీతానవమాధ్యా యమాహాత్యము :—

ఆ. రమణి సర్వదాతలమున మాహిష్మతి, యనెడినగతి యుండె నందుఁ గలఁడు
మాధవుండఁ నాఁగ మహిదేవుఁ డొక్కఁడు, క్రతువిధానబద్ధకంకణుండు. 1042

సీ. ఆసిప్రు డొకతటి నభ్యరం బొనరింప, సంకల్ప మొనరించి సమితిలోన
యూపంబునఁ గట్టి యొక్కఁఁ ఛాగమును డ, ద్విశసనంబునకు యత్నించు చుండ
నట్టహాస మొనర్చి యాఁఁగ మిట్లనె, మరుజవాక్కునను విస్మయము గలుగ
బ్రాహ్మణోత్తమ సర్వరథలంబునకును నీ, వాసింది హింస చేయంగ నగునె

గీ. జన్మమృత్యుజరాదుఃఖసంక్షయంబు, గలుగఁజేయఁగజాలనిక్రతువు లేల
తెలివిలక్కవచే నేను సలిపి యిట్లె, మును సవంబుల హీనజన్ముండ నైతి. 1043

క. అనవుడుఁ దద్వ్యాకృములను, విని యజ్వ మనంబు నందు విస్మయ మొదవం
గను దానిఁ జూచి ఛాగమ, వినిపింపుము నీచరిత్ర విశదము గాఁగన్. 1044

సీ. అనవుడు ఛాగ మిట్లనియెఁ బూర్వము నేను, బుట్టి బ్రాహ్మణుండుగాఁ బుడమియందుఁ
జదివి వేదములను శ్రద్ధాయతుండ నై, సలుపుచు వేదోక్తసత్త్రియలను
నక్షీణఫల మేదొ ప్రక్షీణఫల మేదొ, యనువిమర్శంబు లేనట్టికతన
నొకతటి యజ్ఞంబు నొనరించుచును నందు, ఛాగవిశసనము సలుపు చుండఁ

గీ. గాంచి యది దానిజనయిత్రి కన్నునీరు, గార్చుచును బ్రాహ్మణాధమ త్మోతలమున
నీచయోనులలోన జన్మింపు మనుచు, దిట్టె నను నేను జేయుచున్నట్టిపనికి. 1045

సీ. అంతటఁ గపియోనియందు నే జన్మించి, యొకనాఁడు మత్స్యాపయోగమునను
నాహితుండికునిచే నాకస్మికంబుగా, బంధింపఁబడి వీడి బాంధవులను
జని వానివెంట నాతనిశిక్షచేత నా, ట్యము సేయువిధమును నభ్యసించి
తిరుగుచుంటిని వాఁడు త్రిప్పుచోటుల కెల్లఁ, జేయుచు నాట్యంబు చిత్రముగను

గీ. నట్లు లుండంగ నొకదినమందు నేను, దరువులం దుండి చూచునాతరుణిసుతులఁ
గాంచుచును నాట్యమును దప్పుగా నొనర్పఁ, గట్టచే గొట్టె వాఁడు నాపుట్టె పగుల.

ఆ. చేష్ట లుడిగి యపుడు కీతిమీఁదఁ బడి ప్రాణ, ములను విడిచి నేను బుట్టి శునక
గర్భమందు నన్నకణ మేని దొరకమి, తుద్భరంబు నాఁకికొనఁగలేక. 1047

ఆ. తిరిగి తిరిగి దిమ్మదిరుగంగఁ గొంఁచకొం, పకును గొట్టు గొట్ట బాధపడుచు
సంతమునకు నాగృహంబులోనికిఁ బోయి, దూఱి వంటయింట దొంగవోలె. 1048

క. పాత్రస్థ మెనయన్నము, నాత్రముతోఁ దినుచునుండ నాధ్వని విని నా
పుత్రులు నాభార్యయు ను, ద్దాత్రము విలుగంగఁ గొట్ట దండంబులచేన్. 1049

- గీ. అదియిం బడి చేను ముప్పి నొంది యవలనొక్క, కౌండికినియింట హయముగా సంభవించి
చేయనిలయంతకాలము చేసి పనులు, వార్ధకము నొంద నిద్ర యింక వ్యర్థ మనుచు.
- క. నను కౌండికిండు విక్రయ, మొనరింపంగ రథ్యలోన నునుప మదీయాం
గన యల్పద్రవ్యమునకొక, గొని యింటికి నన్ను దోలుకొనిపోయి వెనక. 1051
- గీ. అత్తజులతోడ ద్వారకాయాత్ర కేగె, దలచి నామీదఁ గూర్చుండి తాను సుతులు
దోలంగను నన్న బడలికతోడ నేను, వారలను మోచికొని కొంతవఱకుఁ బోయి.
- గీ. చాహ మగుటను మార్గమధ్యమున జలము, ద్రావఁగా నెంచి యొక్కప్రదంబుఁ జొచ్చి
త్రావి సలిలంబు దానికర్దమములోన, గాల్లు దిగఁబడ నిలుచుంటి గదలలేక. 1053
- ఆ. అప్పుడు నన్ను గొట్టి రదయంబుగను సతీ, సుతులు దాన నేను పొలసి యందె
పడి పరిత్యజించి ప్రాణంబులను ఛాగ, యోనియందు జన్మ మొందినాడ. 1054
- సీ. మఱియొక కథను నీ కెఱిగించెదను విను, మాశ్చర్యకర మగునట్టిదాని
మున్ను కరుణేత్రమున నుండె సూర్యవం, శుభ్రు చంద్రవర్మ నా నొకనృపుండు
ప్రాప్తిప నొకదినమందు సూర్యోపరా, గంబు తత్పుణ్యకాలంబునందుఁ
గావింపఁగా నెంచి కాలపురుషదాన, మాతఁడు పిలిపించి యననిసురుల
- గీ. దానమును బుచ్చుకొనియెడిధైర్యశాలు, లెవ్వ రై నను గలరేని యిందుఁ డెలుపుఁ
డనుడు నొకబ్రాహ్మణుండు ధరాధినాథ, యెట్టిదానంబు నైన నా కీయు మనియె.
- గీ. అంతటను తేడు బంధుసమన్వితముగ, స్నాన మొనరింపఁగాఁ బుణ్యనదికిఁ జనియె
నప్పు డాకాలపురుషుఁ డిట్లనియె నట్ట, హాస మొనరించి ద్విజు లెల్ల నాలకింప.
- ఆ. వెట్టిబ్రాహ్మణుండ విప్రు డెవ్వం డైన, బూనుకొనునె యిట్టిదానమునకు
ద్రవ్యలోభమునను దనువును జేసేత, యమున కొప్పగించునట్టి డున్నె. 1057
- క. అనవుడుఁ దద్వాక్యంబులు, విని బ్రాహ్మణుఁ డిట్లు లనియె విప్రు డశేషా
ఘనివారణదక్షుండు వా, నిని జెనకం దరమె ఫాలనేత్రున కై నక. 1058
- వ. అని ధైర్యంబునం బలుకుటయుఁ గాలపురుషుం డూగకుండె. 1059
- సీ. అంతట స్నాతుఁ డై యవసేశ్వరుండు వచ్చి, త్మోసుపర్వులకు నమస్కరించి
దానంబు గై కొనుధరణీసురుని నుప, విష్ణుని గావించి విష్ణరమున
గల్పో కరీతిని గాలపురుషదాన, మొనరింప దాని గై కొనియె ద్విజుండు
కై కొన్న వెంటనె కడుపిస్మయంబుగా, గాలపురుషమూర్తి గర్భ మగలి
- గీ. దానిలోనుండి యొక్కమాతంగుఁ డొక్క, శ్వహతరుణియుఁ బ్రభవించి సంహరింప
దానమును గొన్నవిప్రుని దరియ నతఁడు, గజగజవడంకుస్వప్రతీకములఁ జూచి. 1060
- క. గీతానవమాధ్యాయము, జేతమున జపింపఁదొడఁగె శీఘ్రమ యంతక
మాతంగీమాతంగులు, భీతి బరువిడిరి పరితపించుచు నెదలక. 1061
- గీ. అప్పు డది యెల్లఁ జూచి ప్రత్యక్షముగను, నచ్చెరువు నొంది ప్రభువు బ్రాహ్మణుని గాంచి
స్వామి యెటు దాటితివి వివత్సాగరంబు, ఒరువులిడువీర లెవొ యేర్పడఁగఁ జెపుమ.

- సీ. అని వేడుటయును నిట్లనియె నావిప్రుండు, జననాథ నీయొనర్చినయఘంబు
చండాలుడగుచు నీచలిపినపరనింద, చండాలి యగుచు నన్ సంహరింప
నరుదేర దరికి నే చవుడు గీతానవ, మాధ్యాయజపము చేయంగదొడంగ
వార లిచ్చట నిలువంగజాలక పరు, విడిది తాపము వృట్ట నొడఱులందు
- గీ. నని నుడువ భూవరుండు తదధ్యాయమహిమ, మునకు నాశ్చర్యమునుజెందిమనమునందు
దదుపదేశంబు నొంది యాతనిసమక్ష, మందు జపించుచును దాని నొందె ముక్తి.
- గీ. విప్రతనువున నేను గావించినట్టి, శ్రేయమున జాతिसంస్కృతి చేకఱుటను
దెలుపఁగలిగితి నిట్లు లాఠీయచరిత, మనుడు మాధవుండు వివేక మామతిల్ల.
- వ. అధ్వరంబు నుజ్జగించి గీతానవమాధ్యాయపఠనంబు గావించుచు మోక్షసామ్రాజ్య
ముం బడసె. ఛాగంబును దదధ్యాయశ్రవణంబున జన్మరాహిత్యముం బొందె. 1065

—: గీతాదశమాధ్యాయమాహాత్మ్యము :—

- సీ. మున్న కాశీపురంబున విప్రు షోకఁ డుండె, దత్వానుచింతనతత్పరుండు
నాసాగ్రవిన్యస్తనయనుఁ డర్థోస్థిలి, తాటుండు సంతతాహ్లాదయతుండు
త్రిపురాంతకద్వారదేహాశీసుంఁ డా, తనికి నిత్యమును సదాశీవుండు
హస్తావలంబంబు నతిగౌరవంబునఁ, గరుణించు చుండ భృంగిరిటి చూచి
- గీ. దేవ యీతం దెవండు నీదివ్యకృపకు, నుత్కటంబుగఁ బాత్రుఁ డై యన్నవాఁడు
వీనిమహిమంబు విన నాకు వేడ్క యయ్యె, బెప్పు మని వేడ హరు డిట్లు చెప్పదొడంగె.
- సీ. గణనాథ వినుము నే గై లాసపార్శ్వంబు, నను నుండుపున్నాగవనమునందు
మాణిక్యవేదికానుధ్యంబునం దుప, విష్ణుండ నై యన్నవేశయందు
పీఠంగ నొకచండవిషమవాయువు దాని, వెంబడి నొక్కఘోషంబు గలిగె
దానివెంటనె తమోధరణీధరమువోలె, ఛిన్నపక్షం బై నశిఖరివోలె
- గీ. నాకసమునుండి పడి యొకయండజంబు, పొరలుచును భూమిమీఁద నాదరికి వచ్చి
ప్రణతి యొనరించి యహ్లానపద్మ మొకటి, నాపదంబులపై నుంచి నను నుతించె.
- ఆ. అపుడు నేను జూచి యాఖగంబును బత్రి, యెవరు నీవు కార్య మేమి యిటకు
రాఁగ నీకు ననుడుఁ బ్రశ్రయూనతగళ, మగుచు నిట్లు లనియె నాఖగంబు. 1068
- సీ. చంద్రశేఖర నేను జతురాననునిహంస, నధికపాడుచ్చాయ నలరుదాన
నరుడెంచి మానసప్రదమున కొక్కది, నమున నందలిబిననాశములను
భక్షించి తృప్తిగా బ్రహ్మయొద్దకుఁ బోవ, నెగిరి వ్యోమమున క దేమొ కాని
వెంటనె పడి పృథివీసలంబునఁ జేష్ట, దప్పి శీతలమారుతంబువలనఁ
- గీ. బడసి సంజను నెట్లో తత్పతనమునకు, హేతు వేమియొ యని మది నెంచు చుండఁ
గాళిమం బేరుపడియెను గాయమందు, దీనిఁ గనుఁగొని మిగుల జింతించు చుండ.
- గీ. అప్పుడు ప్రాదంబులోనుండి హంస చింత, పడఁగ నేటికె దావకపతననై ల్య
ములకు నుండెడి హేతువు దెలుపుదాన, ననెడుమాట వినంబడె నద్భుతముగ. 1070

- గీ. అంతః గిరబడి రాకసమందుఁ గిరక, వసనులు చతుర్భుజులు వారివాహనీల
కాయులు గదాబ్రశంఖచక్రాయుధులును, నై సప్తసింహాసనసంఖ్యాకసురలు. 1071
- గీ. అప్పుడు ప్రణామమును వారి కాచరించి, నేను మత్పాతనై ల్యనిదాన మరయఁ
జింతిలుచు నుండఁ దత్సరస్థితిని జెంది, నట్టిపద్మిని ననుఁగూర్చి యిట్లు అనియె. 1072
- సీ. కలహాస మద్విలంఘనము నేసి నభంబు, నకు నీవు చనినపాతకమువలనఁ
బాతనై ల్యములు సంప్రాప్తించె నీకుఁ ద్వ, త్వతనంబు గాంచినతత్తణుంబ
మూర్ఖుని నాగంధమును ప్లష్టపదమున, కరిగెను భ్రమరంబు లమరు అగుచు
నీకు వ్యోమమునఁ గాన్పించినపురుషు లా, తేటలె యని నీవు తెలిసికొనుము
- గీ. వార లుదయించి మానికుమారులుగను, జనినసప్తమజస్మంబునను దపంబు
సలిపి యీహదతీరదేశమున నొక్క, యప్పురోంగనగానంబు నాలకించి. 1073
- క. దానను మనములు చెదరుట, నీనెలఁతను గొందు నేనె యేనె యటంచుకొ
మానుగ నన్యోన్యము గను, గానక కొట్టుకొని చచ్చి కని దుర్గతులకొ. 1074
- ఆ. పుట్టి కడకు శరభములుగ శ్యాపదములఁ జంపుచును నిరంకుశముగ దావ
దహనమునను జచ్చి దంతు లై జనియించి, పాంథజనుల నెల్ల బాధపెట్టి. 1075
- గీ. విషిసమునఁ ద్రావి చివరకు విషజలంబు, మరణమును బొంది క్రమముగా ఖరమహాంగ
వృకబిడాలంబు లై జనియించి తుదకు, పట్పదము లయి చేరి రీస్థానమునకు. 1076
- వ. యింక నావృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 1077
- పీ. ఈజన్మమునకు మున్నేను దృతీయజ, స్మమునఁ గన్యక నయి త్మోసురునకు
నుదయ మొంది సరోజవదనాహ్వయముతోడఁ, బరగి పాతివ్రత్యనిరత నగుచు
నొకతటి నొక్క సారికకు మాటలు నేర్పు, చుండంగ నావల్లభుండు చూచి
సారిక వగు మని శపియింప సారిక, నై మదాచరితపుణ్యంబువలనఁ
- గీ. బుట్టి యొకమునియింటఁ దత్పుత్రి పెంపఁ, జెందుచును వృద్ధి గీతలోఁ జెప్పఁబడిన
పదనయధ్యాయ మమ్మునిప్రతిదినంబుఁ, జదువుచుండంగ వినునదృష్టమును గంటి. 1078
- వ. త్తచ్చవణమహిమంబుచేఁ గొలఁదికాలంబులోన సారికాశరీరంబు విడిచి పద్మావతి
యనునచ్చర నై పద్మాసభిత్వంబు నొంది వై కుంతంబు నభివసించి యనవధికసుఖంబు
లనుభవించి యొకనాఁడు విమానంబు నెక్కి నభోమార్గంబున నేఁగుచు మనోజం
బగునీసరోవరముం జూచి దిగి 'యిందు జలక్రీడ గావించు చుండ దై వికంబుగా
దుర్వాసుఁ డరుదెంచి వివశ్రు నగునన్ను వీక్షింప నేను భయగ్రస్త నై పాదద్వ
యంబు పద్మద్వయంబు గాహ స్తద్వయంబు పద్మద్వయంబు గా ముఖం బేకపద్మంబు గాఁ
బాహుపద్మ యగుపద్మిని నై యొదిగి యుంటి. 1079
- గీ. అప్పుడు దుర్వాసుఁ డాగ్రహం బామతిల్లఁ, బద్మినీరూపమున శతాబ్దములవఱకు
మిడె యుండంగ నను శపియించి చనియె, నదియె మొదలుగ నుంటి నీహదమునందు.

- వ. గీతావిభూత్యధ్యాయశ్రవణప్రభావంబునంజేసి పూర్వజన్మస్మృతియును మహత్త్వంబును న న్నెడబాయ వయ్యె. మద్విలంఘనంబున నీకుఁ బతనంబును శరీరనై ల్యంబును నేర్పడియె. తదధ్యాయమాహత్యంబు నేడు నీకు వినిపించుటచే నాకు శాపవిముక్తికొలంబు ప్రాప్తించె. నీ వీతామరసంబు నీశ్వరున కుపాయనంబుగా సమర్పించి తదధ్యాయమాహత్యశ్రవణఫలంబు గా మోక్షార్హజన్మంబు నొంది యీశ్వరానుగ్రహపాత్రం బగుదువుగాక యని వాక్రచ్చి నా కీపద్మంబు నొసంగి. 1081
- క. అచ్చర యై తాఁ జనియె వి, యచ్చరమార్గమున దివికి నాపద్మము నీ కిచ్చితి ననుచు స్వదేహము, నచ్చెరువుగ విడిచె నాసమక్షమునందు. 1082
- గీ. అనుటయును భృంగిరిటి విస్మయమున దేవ, బ్రహ్మహంసం బెవండ్ల ప్రాగ్భవమునందుఁ దచ్చరిత్రంబు విన నాకు నిచ్చ పొడమె, నాన తి మ్మన నతని కిట్లనియె హరుడు. 1083
- సీ. వినిచెద గణనాథ విను మామరాశంబు, ప్రాక్తనభవమున బ్రాహ్మణునకు సుతపుం డనెడిపేర సుతుఁ డయి జన్మించి, చరియించుచును బ్రహ్మచర్యమునను శయనించి యుండంగ శయ్యమీఁద గురుండు, తాను నిద్రాదశాధీనుఁ డగుటఁ దచ్చయ్యెను స్మృతంచే దనపాదమున దానఁ, బ్రాప్త మయ్యెను మహాపాతకంబు 1084
- గీ. దానఁ దిర్యక్త్వమును నొంది తాను వినుట, నబినీముఖమునఁ దదధ్యాయమహిమ విడిచి నాకడ దేహంబు పుడమిలోన, సంభవము నొందె విప్రవంశంబునందు. 1085
- సీ. అతఁడె యీతఁడు పూర్వమందు గీతాదశ, మాధ్యాయమును వినినందువలనఁ దద్వాసననుజేసి తనువును మఱచి త, చ్చింతనాసక్తుఁ డై సంతతమును భువనపరాజ్ముఖభూతుఁ డై చూచుచు, హరిని నంతర్యామి యైనవాని నానందమున నోలలాడు చుండంగ నా, వీటికి వీని రావించుకొంటి 1086
- గీ. నెవరిపైఁ బ్రసరించునొ యితనిదృష్టి, వారు మోక్షంబు నొందెడివార దాన వీనిమహిమంబు నెఱుఁగుట నేను వీని, కెపుడును గరావలంబన మిచ్చుచుందు. 1087
- వ. అని చెప్పుటయును భృంగిరిటి విస్మయంబు నొంది యది మొదలుగ విభూత్యధ్యాయంబు పఠింపం దొడంగె. 1088
- క. కాన విభూత్యధ్యాయము, నానాపాతకవినాశనము చేసి యశే షానందమూల మగుబ్ర, హ్మనందము గలుగఁజేయు నధ్యేతలకు. 1089

—: గీతై కాదశాధ్యాయమాహత్యము :—

- సీ. మును ప్రణీతాతటంబునను మేఘంకరం, జనియెడినగర మొం డవని నుండె నచట సునందాఖ్యుఁ డగువిప్రు డొకఁ డుండె, నతఁడు నిష్కాముఁ డై యనుదినంబు సలిపి స్నానంబు మేఖల యనుతీర్థంబు, నను నారసింహదర్శనము సేసి పఠియించు చుండుటఁ బారాయణము గ గీ, తై కాదశాధ్యాయ మేకభక్తి 1090
- గీ. సకలదుఃఖవిముక్తుఁ డై యొకదినంబు, నందు గోదావరీతీర్థయాత్ర సేయఁ బ్రసితము డయి విరజతీర్థమును జేరి, చేసి స్నానంబు నచటఁ బూజించి రమను. 1091

- వ. అంతట కపిలోసంగమంబుం జేరి తారాతీరంబున స్నానం బొనరించి పిదప నష్టతీరంబునఁ
చిత్తతర్పణంబు నేసి కపిలాద్వారమున కరిగి యచ్చట స్నాతుం డై మధుసూదనుని
దర్శించి యాచేయి ను దుండి ప్రాతఃకాలంబున నరసింహవనతీరంబున రామదీర్ఘ క
యందు మునింగి ప్రహ్లాదపూజతుం డగున్మసింహుని దర్శించి యచ్చటనుండి యంబికా
పురి కరిగి వాంఛితార్థప్రదాయిని యగునంబిక నర్చించి యవలఁ గరస్థానపురంబునకుం
జేరి యచ్చట నద్వయహాసినియు ననాహతమహానాదమయియును యోగిరాజ
హృదంభోజరాజహంసియును నగుమహాలక్ష్మీని బూజించి పిదప వివాహమండప
పురముం జేరి యందు శయనించుటకు నేగృహంబునందును స్థానంబు లభింపక తిరుగు
చుండ గ్రామపాలునిచే నొక్కవిశాలమందిరంబు చూపింపబడియె. 1089
- గీ. అంత నాబ్రాహ్మణుం డాగృహంబునందుఁ, బండుకొని రాత్రి యెల్ల నిర్భయము గాఁగ
నుడయమున లేచి పోవుచు నున్నతటిని, గ్రామపాలుఁడు చూచి యాభూమిసురుని.
- చ. అనఘ నినుం గనుంగొనఁగ నప్రతిమానుడ వంచుఁ దోచె నా
మనమునకుఁ భవాదృశులు మాకు లభించుట యన్న మాపురా
తనసుకృతప్రభావమె హితంబును మా కొనరింపు మీపురం
బున నివసించి కొన్నిదినముల్ దయతోడ నటంచు వేడఁగఁ. 1091
- క. ఆవేడికొలునకు భూ, దేవుం డంగీకరింప దినదినమును ద
త్సేవను గ్రామాధీశుఁడు, గావించుచు నొక్కనాఁడు కనుగొని యతనిఁ. 1092
- గీ. స్వామి యాలింపు మొక్కవిజ్ఞాపనంబు, నీపురంబున కొక్కదై త్యుఁ డేగుడెంచి
మున్న భక్షించుచుండ నిం దున్నజనుల, నపుడు పూర్వీకు లాతని నాశ్రయించి.
- వ. ప్రతిదినంబును రాత్రికాలంబునఁ బురమందిరంబునం దతనికి నరగ్రాసంబు నొసంగు
నట్లును నాతండు నగరప్రజల భక్షింపకుండునట్లును సమయంబు గావించిరి. 1094
- సీ. అది మొదలుగఁ బాంథు లగువారలను గ్రామ, పాలకుం డగువాఁడు ప్రతిదినంబు
శయనించుటకు రాత్రిసమయంబునందును, బంపుచుండఁగఁ బురభవనమునకు
నారాక్షసుఁడు వారి నారగించుచు నుండె, నరిగె నట్లులె కొన్ని హాసములు
దై వికంబుగను మత్తనయమిత్తుఁ డొకండు, చనుదేర నిట కొక్కదినమునందు
- గీ. వాని నారాత్రి పనిచితి నేను నగర, భవనమున కయ్యది మదాత్మభవుఁ డెఱింగి
వానిఁ గొని రాఁగఁ జని పురావసథమునకు, భక్షితుం డయ్యె నాక్రవ్యభక్షిచేత.
- ఆ. అంత నే నెఱింగి యావార్త దై త్యుని, దరికిఁ బోయి యేడ్చి దానవేంద్ర
న్యాయ మగునె నీకు నాకుమారుని మ్రింగ, మఱచిపోతి వేమొ మదుపకృతిని. 1096
- వ. అని పలుకుటయు నారాత్రించరుం డి ట్లనియె. 1097
- సీ. అకట నేనెఱుంగక యూరగించితి భవ, త్తనయునిఁ బాంథసంతతులతోడ
నుపకారి కుపకార మొనరింపకున్నను, నపకార మొనరించునతఁడు హతుఁడు

- నేను గృతిఘ్నుడఁ గా నొక్కవిషయము, వినుము చెప్పెద నీకు విశదముగను
బలియించుచుండునొ బ్రాహ్మణుం డెవఁడుగీ, తై కాదశాధ్యాయ మెపుడు గూడ
గీ. నతఁడు మహాసేయుఁ డతని నే నంటఁజాల, నమ్మహాత్ముడు మంత్రించినట్టిజలముఁ
జల్ల నామీఁద నా కగు శాపముక్తి, యబ్బు మద్భక్తిజనులకు హరిపదంబు. 1098
- గీ. ఆనుడు నే నిట్లు లంటి నిశాట నీకు, శాపమేకారణంబున సంభవించె
సట్టిమాహాత్మ్యమును దదధ్యాయమునక, నెట్లు చేకూరె ననఁగ వాఁ డిట్లు లనియె.
ఆ. వినుము గ్రామపాల వినిచెద నీవీట, నుండె నొక్కబ్రాహ్మణుండు మున్ను
వాఁడు స్వకులవృత్తివలన జీవింపఁగఁ, జాలకునికీ గృషీని జలుపదొడఁగె. 1100
- నీ. ఆషఱి గృషీవృత్తి నాశ్రయించి యతఁడు, శాలిసంరక్షణాసక్తుఁ డగుచు
నొకనాఁడు పాలములో నుండఁ దన్మార్గంబు, ననె యొక్కపాఁథుండు చుచునుండ
నాతని నొకగృధ్ర మారగింపఁగ నెంచి, చంపుచుండంగ దత్సమయమందుఁ
గాంచుచుండియు నన్యకార్యతౌల్యంబున, నాలస్య మొనరింప నవనిసురుండు
గీ. చూచి యాహింస నొకతాపసుండు దూర, ధర్మణి నుండుటఁ బరువెత్తి యరుగుదెంచు
నంతలో గృధ్ర మాతని నాహరించి, చనియె నప్పుడు మాని యచ్చటికి వచ్చి. 1101
- నీ. కనుఁగొని శాలిరక్షకుఁ డై నవిప్రుని, నోరి దుర్బాహ్మణ యోరి పాపి
చోరసర్పారికృతానుగృధ్రవిషాంబు, యాతుధానార్దితు లై నజనులఁ
గావ శక్తుం డయ్యుఁ గావకుండినవాఁడు, తద్వధపాపంబుఁ దాను జెందు
దాన దుర్గతులను దా నొంది చివరకు, వృకముగా జనియించుఁ బృథివియందు
గీ. శక్తి లేకున్న నార్తరక్షణమునందు, విడువు మని గట్టిగా నోట నుడివె నేని
యతఁడు వై కుంతమును బొందు నార్తరక్ష, కేసుకృతకార్యములు గూడ నీడు గావు.
గీ. ఆర్తసంరక్షణమునకై యాత్మతనువు, లెందఁడెందఁడొ విడిచి యోగీంద్రులకును
బొందఁగారానిపదమును బొంది రేల, యబ్బు నీబోటిపాపుల కట్టిపదము. 1103
- క. వారణశక్తుడ వయ్యును, వారింపక యూరకున్న వాడవు నీవా
క్రూరపత్ర త్రినిఁ గరుణా, దూరుడ నీ కాఫలంబు తోడనె కలుగున్. 1104
- క. అని పలికి రాక్షసుడ వై, జనియించెదుగాక యనుచు శాపం బీయం
గనె యాద్విజుఁ డెద నొదవఁగ, ననుతాపము వ్రాలి తాపసాఁఘులమీఁదన్. 1105
- క. తెలియనికతమున దోషము, సలిపితి మన్నించి మదపచారము నాకున్
దొలఁగింపుము శాపము నని, పలవింపఁగఁ దాపసుండు కృపాయుక్తుం డై. 1106
- వ. గీతై కాదశాధ్యాయంబు నిత్యంబును బలియించుబ్రాహ్మణుం డభిమంత్రించి జలంబు
నీపయిని జల్లిన నీకు శాపవిముక్తియును ద్వద్భక్షితప్రాణివర్గంబునకు వై కుంత
మందిరావాసంబునుం జేకూరు నని ప్రసాదించి యంతర్ధానంబు నొండె. 1107

- గీ. అంత నాబ్రాహ్మణుండు నిశాటం డయ్యె, నానిశాటం డే నేను నీ వార్తితోడ
నుండుటను నున్నసందర్భ మున్నయట్లు, చెప్పినాడను నీ కేమిచెప్ప నింక. 1108
- ఆ. ఎను మొకంఠ మజీయు విశ్వరూపాధ్యాయ, మునఁ గలట్టిమహిమమును వచింతు
మున్న గృధ్ర మొకటి ముక్కునఁ గొని యస్థిఖండ మొకటి పోవుచుండ మింట.
- గీ. పడియె నాయస్థిఖండంబు పుడమిమీఁద, నొక్కపల్వలమున ముక్కునుండి జాటి
దానిఁ గన్గొని యొక్కవిజ్ఞాని వచ్చి, యటకు నది తీర్థ మని యెంచి యందు మునిగి.
- గీ. చేయఁదగుతీర్థవిధులను జేయు చుండ, నచ్చటికి యాత్రికులు కొందఁ జరుగుడెంచి
యార్య యీగుంట తీర్థ మెట్లయ్యెఁ దెల్పు, మనుడు నాబ్రాహ్మణుం డిట్లు లానతిచ్చె.
- సీ. ఎనుడు యాత్రికులార విశదంబుగను మీకు, వినిచెద నీతీర్థవిషయ మెల్ల
విత్తవంతుం డనువిశ్రుతి గైకొన్న, భూసురుం డొకఁ డుండఁ బూర్వ మిలను
నతఁడు గీతై కాదశాధ్యాయమును ద్రిసం, ధ్యమును బఠించెడునట్టివాఁడు
దైవికంబుగ నొక్కతటి నాతఁ డేగుచు, నటవీసలమున దేహంబు విడిచె
- గీ. నప్పు డొకగృధ్ర మాతనియస్థిఖండ, మొకటి కొని యేగుచుండంగ నుప్పరమునఁ
బడియె నాముక్కు జాటి యీపల్వలమున, దాన నిది పుణ్యతీర్థ మై తనకె భుజిని.
- గీ. ఇందు స్నానం బొనర్చిన నెవ్వ రేని, పడయుదురు ముక్తి ననుడు నాభక్తు లెల్ల
దానిలో స్నాన మొనరించి తత్తణుబ, దివ్యరూపంబులను దాల్చి దివికిఁ జనిరి. 1113
- ఆ. పంప నీవు నగరభవనంబునకు నేను, ముట్టజాలకునికి ముక్తు డైన
విప్రుఁ డొక్కఁ డుండ విశ్వరూపాధ్యాయ, పాఠి యతఁడు మనకు భద్రదాత.
- క. అని చెప్పె నాకు దానను, నిను శరణొందితిని మేదిసుర నాపైఁ
గనికరము నుంచి నాకో, ర్కిని దీర్పుము నాఁగ నతఁడు కృప దనరారణ. 1115
- సీ. త్వరితంబుగను నిశాచరునియంతికమున, కరుడెంచి నగరనాయకునితోడఁ
బిలిచె దై తేయుని బిలుపువెంటనె వాడు, పలికి విప్రునియొద్ద నిలిచె నంత
బ్రాహ్మణుం డాతనిపై ని గీతై కాద, శాధ్యాయమంత్రతోయమును జల్లె
నంతట వాడు దైత్యాకారమును వీడి, ద్విజరూపమున నిల్చె ద్విజునియెదుట
- గీ. నపుడు రాక్షసభక్షితు లై నవార, లందఱును శంఖచక్రగదాబములను
దాల్చి నాల్గుభుజంబులఁ దత్తణుబ, కానఁబడిరి విమానవర్గంబునందు. 1116
- ఆ. అపుడు గ్రామపాలుఁ డానందమును జెంది, యందు నాకుమారుఁ డెవఁడో తెల్పు
మనుడు శాపముక్తు డైనవిప్రుం డిట్లు, లనియెఁ జూపుచును దదాత్మభవన. 1117
- ఆ. ఇలఁడె నీకుమారుఁ డిందీవరాక్షుఁడు, కనకచేలుఁ డబకరుఁడు రత్న
కుండలుండు ముకుటమండనుండు చతుర్భు, జుండు శంఖచక్రశోభితుండు. 1118
- క. దేవత్వ మొంది యీతఁడు, దేవవిమానంబు నెక్కి త్రిదివంబునకుఁ
పోవంగ నున్నవాఁ డన, నావహిల విషాద మాపురాధిపుఁ డంతఁ. 1119

- సీ. తండ్రి న న్నెడబాసి తగునే పోవఁగ నీకు, బ్రతుకఁజాలను నిన్నుఁ బాసి నేను
రమ్ము నాకడకు శీఘ్రముగా ననవుడు, నతనిఁ గనుంగొని సుతుఁడు నవ్వి
యెన్నిమారులు జనియించినాఁడవో నీవు, నా కుడ్చివిలితినో నీకు నేను
దండ్రి యెవ్వఁడు పుత్రకుఁ డెవ్వఁడు వివేక, దృష్టితోఁ జూచిన నింత యేల
గీ. యీసునందునికృపచేత నేను దివికి, నేఁగుచున్నాఁడ నీవును నిలనివలనఁ
జెంది యుపదేశమును రమ్ము శీఘ్రముగను, దత్తభావంబునను స్వర్గధామమునకు.
క. అని నుడిసి వారితోడను, జనియె దివికి వానివెంటఁ జనియె ఏమానం
బున నెక్కి శాపము క్రిం, గనినధరామరుఁడు దివ్యకాయముతోడన్. 1121
వ. అంతట గ్రామపాలుండు సునందునివలన గీతై కాదశాధ్యాయోపదేశముం బడసి తత్ప
రనజపంబులచే విగళితపాతకుం డై సునందునితోడం గూడి యమరాలయంబునకుం
జనియె. 1122

—: గీతాద్వాదశాధ్యాయ మాహాత్మ్యము :—

- గీ. పృథివిలోపల దక్షిణాపథమునందు, నుండఁ గోల్తాపురం బనునొక్కపురము
కలదు పరశ క్తిపీఠ మక్కడ సమస్త, దేవతాబృందనిత్యనిషేవితంబు. 1123
అ. కలవు కోటితీర్థములు కోటిశంభులిం, గములు రుద్రగయయుఁ గనకకేతు
భాసురంబు లైనప్రాసాదతతులును, ననుపమాన మైనయాపురమున. 1124
సీ. అచ్చోటి కొక్కధరాధిపనందనుం, డరుడెంచి యొకనాఁడు పురము నెల్లఁ
దిలకించి మణికుండతీరంబున మునింగి, కావించి కర్తవ్యకర్మములను
బరశ క్తిపీఠకేశ్వరి యెన్నశ్రీమహా, లక్ష్మీని దర్శించి హృద మొదవ
నిలఁబడి యామెముంగల నేత్రములు మూత, వడఁగఁ జిత్తము భక్తిపరవశముగ
గీ. సన్నుతింప మహాలక్ష్మీ సత్వరముగ, నతనియెదుటను నిల్చి ప్రత్యక్షముగను
వత్స కోరుము శీఘ్రంబ వరము నిత్తు, ననుడఁ గన్నులు తెఱచి యిట్లనియె నతఁడు.
సీ. అమ్మ నాతండ్రి బృహద్రథుం డనుటేడు, హయమేధయాగంబు నాచరింప
సంకల్ప మొనరించి సవనసైంధవమును, విడిచి దైవికముగా విడిచెఁ దనువు
తద్దేహమును బక్ష్వతై లంబునం దుంచి, సలుపనుండఁగ నేను సవనపూర్తి
యంతలో నెవ్వరో హరియించిరి హయంబు, నధ్వరం బద్దాన నాఁగిపోయె
గీ. తండ్రిసుంకల్ప మీడేర్చుతలఁపుతోడ, ఋత్విజలయాజ్ఞ గైకొని యేను నిన్ను
శరణుచొచ్చితి నాపైనిఁ గరుణ నీకు, గలుగునెడ నిమ్ము క్రతుతురంగంబు ననియె.
గీ. అంత నాతనివాక్యము లాలకించి, యిట్లు లనియె మహాలక్ష్మీ నృపకుమార
మద్భటం డగుసిద్ధసమాధికడకు, బొమ్ము నెఱవేర్చు భవదభీష్టము నతఁడు. 1127
క. అనవుడు నానృపసూనుఁడు, చనిసిద్ధసమాధికడకుఁ జయ్యనఁ బ్రాంతి
బొనరించి నిలువ నాతఁడు, కనుఁగొని తద్విషయ మెల్ల షోణకాలములోన్. 1128

- క. తలపంగ నిండ్రుని మదిలో, పల వణకుచు వచ్చి వజ్రపాణి మునీంద్రుల
ఘ్రులకు నమస్కారంబున్, జలిపి మఖాశ్వము నొసంగి చనియెన్ దివికిన్. 1129
- గీ. అంత నది యెల్లఁ గాంచి నృపాత్మజుండు, విస్మయము నొంది మానీంద్ర విదిత మయ్యె
సీప్రభావంబు దానను నీకు నలవి, గాని పని యుండ దని నాకుఁ గానఁబడియె. 1130
- క. కనికరము నుంచి నామీఁ, దను గ్రతుఫలమునకుఁ బ్రతతను జెందఁగ నా
జనకుని బ్రదికింపుము నీ, యనుగ్రహమువలన నే గృతార్థుడ నగుదున్. 1131
- సీ. అని వేడుకొనుటయు నాత్మలోఁ గారుణ్య, ముదయింప వానిపై నుత్కటముగ
నదిగి సిద్ధసమాధి యతనితోఁ దత్పితృ, శవ మున్నచోటికి సత్వరముగఁ
గరమున సలిలంబు గైకొని మంత్రించి, చల్లఁ దత్ప్రేతమ స్తకమునందు
నపుడు చిత్రంబుగా నుపగతప్రాణుడై, యట్టిటు కదలి బృహద్రథుండు
- గీ. తెఱచి లోచనములను నల్లెసలఁ జూచి, యాత్మజనివేదితాత్మవృత్తాంతంఁ డగుచు
నెనయ నాశ్చర్య మాత్మలో నెదుట నున్న, మానివర్చునిపదములపైని వ్రాలి. 1132
- సీ. పాదచారముగ నీపదములయొద్దకు, రావించినాడవు దేవవిభుని
నపహృతవాజిమేధాధ్వరతురగంబు, నిప్పించినాడ వొక్కొంతలోనఁ
గాంచువారలకు నక్కజము చేకూరంగ, బ్రతికించినాడవు మృతుని నన్ను
కోల్పాపురిని నెలకొన్న మహాలక్ష్మీ, నలరించినాడవు సులభముగను
- గీ. స్వామి నీ కీర్తిమహిమంబు సంఘటిల్ల, నేది కారణ మగునొ నా కెఱుంగఁ జెపుమ
యనుడు సిద్ధసమాధి యిట్లనియె రాజ, తెలుపువాడను వినుము నాకలతెఱంగు.
- క. ఏయెడ జపించు చుందును, భూయక నే గీతలోనిపండ్రెండవయ
ధ్యాయమును దాన నొదవె న, మేయమహత్త్వంబు నాకు మితి యేమిటికిన్. 1134
- క. అని తెలుప దదధ్యాయం, బును సిద్ధసమాధివలన భూపతియును ద
త్తనయుఁడును గొని జపించుచు, ననిమిషలోకమున కేగి రంతమునందున్. 1135

—: గీతాత్రయోదశాధ్యాయమాహాత్యము :—

- సీ. భువిని దక్షిణభాగమునఁ దుంగభద్రామ, హనుదీతీరమునందుఁ గలదు
హరిహరం బనునొక్కపుర మం దొకం డుండె, హరిదీక్షితుం డనునవనిసురుఁడు
కల దాతనికి నొక్కకాంత దురాచార, యనుపేర నామధేయారశీల
యాచాన యొక్కనా డరుగుచుండఁగ రేయి, నభికసంగమకాంక్ష నడవిలోన
- గీ. దైవికంబుగ మార్గమధ్యమున వచ్చి, వ్యాఘ్ర మొక్కటి తన్మాంస మారగింప
నామెచుట్టును దిరుగుచు నార్చుచుండ, నాదురాచార కని దాని నడలుపుట. 1136
- ఆ. దిక్కు లేనిదాన దీనురాలను నాడు, దాన నన్నుఁ జంప ధర్మ మగునె
లేవె నీకు మృగము లే వేనియును ద్వీపి, తుత్ప్రశాంతి చేసికొనఁగ నిచట. 1137
- వ. అని పలుకుటయు నామెకు కాక్షులు చిట్లనియె. 1138

- గీ. ఓసి పాపాత్మురాల నీచేసిన్బట్టి, పాపములు పండి నేడు నాపాలబడితి
పంతయును నే నెఱుంగుదు ననుడు నామె, యెదను నాశ్చర్యమును నొంది యిట్లు లనియె.
- క. నినుఁ జూడఁగ శార్దూలము, వని తోఁపదు నాకు భవదుదంతము నెల్లఁ
వినిపించి కరుణతోడను, ననుఁ జంపుము పిదప నీకు నతు లొనరింతుఁ.
- 1140
- వ. అని వేడుకొనుటయు వ్యాఘ్రుం బొదురాచార కి ట్లనియె.
- 1141
- సీ. వినుము దక్షిణదేశమున మలాపహ యను, తటిని యుండెఁ దదీయతటమునందు
మునిషర్ణ యనుపేరుఁ గొనినపురం బుండె, నచట విఘ్రం డుండె నధనుఁ డొకఁడు
పుత్రుఁడనై నేను బుట్టివానికి ద్రవి, శాశచేత నమాజ్యయాజనములు
దుష్ప్రతిగ్రహములు దురితాన్నభోజనం, బులు మంత్రవిక్రయంబులును జలిపి
- గీ. వార్ధకమునందు నొకయమావాస్యనాఁడు, తర్పణంబులు చేయించుతలఁపుతోడ
దర్భలను గొనిపోవుచు దారిలోనె, గాలు వై చితిఁ గుక్కపైఁ గానరామి.
- 1142
- క. అది యంతటఁ జెడఁగఱవఁగఁ, బద మేనియుఁ గదలలేక పడి యచ్చోటఁ
వదలి శరీరంబును శ్వా, పదమై పుట్టితిని స్వకృతపాపమువలనఁ.
- 1143
- సీ. ఎపుడో నేఁ జేసినతపముచే నీజన్మ, మునఁ బూర్వసంస్మృతి యొనరె నాకు
దానిచేతఁ బతివ్రతలను సజనులను, యతులను ధర్మనిష్ఠితల విడిచి
భక్షించు చుంటి తుదబాధానివృత్తి కై, పాపంబు చేసినప్రాణితతులఁ
బ్రాప్తించితివి నేడు గ్రాసంబుగను నాకు, నసతిపి గానఁ బాపాత్మురాల
- గీ. యని పలికి ఘోరకరించి నఖాగ్రములను, జీల్చి తద్దేహమును రెండుచీలికలుగఁ
ద్రావి తద్ద్రక్తమును మెక్కి తత్ఫలంబు, నరిగె నంతఁ గృతాంతకీంకరులు వచ్చి.
- 1144
- గీ. ఆయమను దోడుకొని చని యమునికడకు, నతనియెదుటను నిలుపంగ నంతకుండు
దారుణము లగునరకయాతనలలోన, దానిఁ బడవై చి యేర్చి యంతమున విడిచె.
- ఆ. అంత నాపె నరకయాతనలను నెల్ల, ననుభవించి కడకు నంత్యయోని
యందుఁ బుట్టి హేయ మగుకార్యములను జే, యుచును దై వికముగ నొక్కనాఁడు.
- సీ. వాసుదేవుం డనుభూసురుం డొకఁ డొక్క, దినమున జృంభకాదేవికడను
జేతఃప్రియంబుగా గీతాత్రయోదశా, ధ్యాయంబు నందఱు నాలకింపఁ
జదువుచు నర్థంబు సవిమర్శముగఁ జెప్పు, చుండంగఁ ద్రోవలో నొదిగి నిలిచి
యాలించి శ్రద్ధతో నంతయుఁ దనయింటి, కరుగంగఁ దలఁచుచున్నంతలోన
- గీ. నద్భుతంబుగ దివ్యదేహంబు రాఁగ, ననిమిషానీత మగుదివ్యయానమందు
నధివసించి సవిస్మయ లగుచు నెల్ల, వారలును జూడఁ దా నేగె స్వర్గమునకు.
- 1147

—: గీతాచతుర్థకావ్యా యమాహాత్యము :—

- సీ. కలదు మేదినియందుఁ గాశ్మీర మనియెడి, నగర మొక్కటి మహానందదంబు
తనరాజధానిగా వొనర్చించుకొని దాని, భారతి నిత్యంబు బ్రహ్మకడకు

- హంసయానము నెక్కి యటనుండి చనుచును; నరుగుడెంచుచు నుండు నద్భుతముగఁ
గరతలామలకంబుగా నుండు నం దుండు, వారి కెల్లరకు గీర్వాణవాణి
- గీ. స్వామి యగుచును దానికి శౌర్యవర్మ, యనునృపుం డేలుచుండెను జనుల నెల్లఁ
దనపరాక్రమమున కోడి ధరణినేత, తెల్లవారును గానుక లిచ్చుచుండ. 1148
- వ. అట్లుండ నావిశ్వంభరాధీశ్వరునకు సింహశద్వీప్రభుండును నిర్వక్రపరాక్రమశాలి
యును సగుప్తీకమబేతాళునితోడ సౌహార్దం బేర్పడియె. 1149
- గీ. అంత నొకనాఁడు శౌర్యవర్మాధిపుఁడును, బంపె విక్రమబేతాళపార్థివునకు
హర్ద సూచకముగ మృగయాప్రవీణ, మైనశుని నొకదాని నత్యాదరమున. 1150
- ఆ. అంతటను గ్రహించి యాసారమేయిని, హర్ష మొదవ సింహశాధినేత
శౌర్యవర్మ కనిపె సంతోషసూచకం, బుగను గజతురంగభూషణముల. 1151
- సీ. అంతట నొకదినమందు రాజకుమార, సహితృడై సింహశక్మోధవుండు
వేటకుక్కను దనవెంటఁ బెట్టుకొని స, కొతుకంబుగ నొక్కకాన కరిగి
బహుధనంబును బెట్టి పందెంబుగను నొక్క, క్షీతిపసూనునిఁ బిల్వ నతఁడు వచ్చె
నపుడు సింహశవసుధాధీశుఁడును రాజ, సుతుఁడును శశముపై శునుల విడువ
- గీ. శశము పరువిడుచుండంగ శశమువెంట, శునులు టివ్వన నరిగె నాశుగములట్లు
పొలిచి పొలిచి శశంబు పైఁ బటవలేక, పడియె నొకయాశ్రమంబునఁ బంకమందు. 1152
- గీ. అప్పుడు స్పృహలశుని వచ్చి యతిజవమున, శశముపైఁ బడి కటవ నాశశము చచ్చె
దత్తమంబున శునియును దనువు దొఱిగె, నంత దివ్యవిమానంబు లరుగుడెంచె.
- సీ. దివ్యదేహములతోఁ దేజరిల్లుచు నప్పు, డాశునీశశము లత్యద్భుతముగ
నావిమానములయం దధివసింపఁగ నంత, లోన సింహశిన్యపాలుండు వచ్చి
యది చూచి యాశ్చర్య మొదను జెందుచు నుండ, హాసియించె మునిశిష్యుఁడచటనొకడు
కని వాని సింహశక్మోపాలుఁడు మహాత్మ, హేతు వేమి హాసింప నెఱుంగ జెపుమ
- గీ. యనుటయును మునిశిష్యుఁ డిట్లనియె రాజ, వత్సుఁ డనియొడియొకవిప్రవర్మఁ డిచట
నున్నవాఁడు తదీయశిష్యుండ నేను, బిలుతురు స్వకంధరుం డనుపేర నన్ను. 1154
- గీ. అతఁడు గీతాచతుర్దశాధ్యాయపఠన, నిరతుడై యుంట నాకును నేర్పె దాని
గురువునకుఁజోలె నా కొడఁగూడె దానిఁ, జదువు చుండుటచే దివ్యశక్తు లెల్ల. 1155
- గీ. శశము శునియును మత్పదతొళనాంబు, పంకసంస్పర్శమునఁజేసి పడసి దివ్య
దేహముల నేగనున్నవి త్రిదివమునకు, నీశునీశశములగాథ యింక వినుము. 1156
- సీ. వ్రత్యుదకంబు నాఁబడుపురం బొకఁ డుండె, క్షీతిపై మహారాష్ట్రసీమయందు,
మండె నచ్చటఁ గేశవుం డనుపేరను, బాపాత్ముఁ డగునొక్కబ్రాహ్మణుండు
వానికి గల దొక్కస్వైరసంచారిణి, యైనచాన విలోభనాభిధాన
కేశవుం డొకనాఁడు కిని తద్వృత్తికి, ఖండించె ముక్కముక్కలుగ దాని,

- గీ. నంత నాకాంత స్వకృతపాపానుగుణము, లె నయమయాతనల నొంది యంతమునకుఁ
బుట్టె శుని యయి శశ మయి పుట్టె వాడు, స్త్రీవధాఘంబుననుజేసి క్షీతితలమున.
- గీ. పూర్వజన్మానుగతవై రముననుజేసి, యిపుడు శశమును శుని వధియంచె వీని
జన్మవిషయంబు నాదివ్యచక్షువునకు, విదిత మగుటనుజేసి నవ్వితిని నేను. 1158
- క. అని నుడువుటయును సత్యము, మునిశిష్యుడు పలికె ననుచు ముదమున శశమున్
శునియును వచించి తతఁ ణ, మున నేగెను దివమునకు నభోమార్గమునన్. 1159
- గీ. అంత విక్రమబేతాళుఁ డాత్మలోనఁ, జెంది విస్మయమును మునిశిష్యునొద్ద
నపుడె గీతాచతుర్దశాధ్యాయమంత్ర, మును గ్రహించి జపించుచు ముక్తి నొండె.

—: గీతాపంచదశాధ్యాయమాహాత్యము :—

- సీ. గౌడదేశంబునఁ గలఁడు కృపాణన్య, సింహుండు నా నొక్కక్షీతివరుండు
తనకృపాణమున నతండు దిగయమును, గావించి దశదిగంగణములందు
వ్యాపింపఁగను గీర్తి యచ్చట నచ్చట, స్థాపించి బహుజయ స్తంభములను
క్షోణి నేలుచు నుండఁ గొంతకాలమునకు, నతనికి వారకం బంకురించె
- గీ. నపుడు తత్సైన్యనాయకుం డైనయట్టి, శరభభేరుండుఁ డాత్మీయసఖులతోడ
మంత్ర మొనరించి భూపుని మ్రుండఁజేసి, తాను రాజ్యంబు గైకొనుతలఁపుతోడ.
- గీ. తత్ప్రయత్న మొనర్చుచు దైవికముగ, మ్రుంది యొకనాడు స్ఫోటకామయమువలన
నాత్మమష్కృతబుద్ధిచే నశ్వముగను, జననమును బొందె సింధుదేశంబునందు. 1162
- సీ. అంతట నొకవణిగాత్మజుం డాయశ్వ, మును గొని బహుమూల్యమునకు నచట
దానిపై లాభంబుఁ దాను సంపాదించు, నాశతోడను గౌడదేశమునకు
నరుగుదెంచి కృపాణనరసింహభూపతి, కీచ్చి దానిం గొని హెచ్చుధనము
సంతోషమున నిజసదనంబునకుఁ బోయె, నప్పుడు గౌడదేశాధినేత
- గీ. వేట గావింపఁగను నొక్కవిషినమునకు, నాహాయంబు నధిష్ఠించి యరిగి యచట
విషినసూకరవధము గావించి యలసి, దాహ మగుటను డిగ్గి సైంధవమునుండి. 1163
- వ. ఆఘోటకంబు నొక్కపాదపశాఖకు బంధించి యచ్చటఁ దాను విశ్రమింప నెంచుచుండ
నంతలోపలఁ దనకడ కొకపత్రంబు కొట్టుకొని రా దానిం గైకొని యానరేంద్రుం డందు
లిఖింపబడియున్నగీతాపంచదశాధ్యాయశ్లోకార్థముం జదివె. 1164
- సీ. అది విన్నవెంటనె యశ్వంబు పడిపోయె, క్షీతిమీఁద నిర్గతచేష్ట మగుచు
దానిఁ జూచుచునుండ ధరణీంద్రుం డంతలో, నశ్వంబు దివ్యదేహమును దాల్చి
యధివసించి విమానమందు నభోమార్గ, మున నేగెనుండంగఁ గని నృపుండు
విస్మయం బొంది తద్విషయంబు నెఱుంగంగ, నాత్మలో నభిలాష మామతిల్లఁ
- గీ. దత్సమీపస్థ మగునొక్కతాపసాశ్ర, మమున కరిగి తపోధనోత్తమున కెరఁగి
స్వామి మద్వాజివృత్తాంత మేమొ తెల్పు, మని యడుగ నాతనికి నిట్లు లనియె మాని.

- ఆ. రాజ తెలిసికొంటి వాజివృత్తాంతంబు, దివ్యదృష్టివలనఁ దేటపడఁగఁ
దా నొకండు దలఁప దైవ మొండు దలంచు, వినుము నుడువువాడ విశ దముగను.
- సీ. భవదీయసైన్యాధిపతి యైనశరభభే, రుండుండు మున్ను నీ కుండాయశము
సైపజాలక నిన్నఁ జంపి నీరాజ్యంబు, గొన దురాలోచనమును నొనర్చి
యంతలో స్ఫోటకవ్యాధిచే మరణించి, తనపాపబుద్ధిచే ధాత్రిలోన
సింధుదేశంబున సైంధవ మై పుట్టి, కొనకు నీయంతికంబునకుఁ జేరి
- గీ. దై వవశముననేడు కాంతారమందు, నీకు దొరకినప త్రంబు నీవు చదువు
చుండఁగను విని స్వకృతపాపౌఘ మెల్ల, క్షయము గా ము క్తకాయు డై చనియె దివికి.
- వ. అని పలుకుటయుఁ గృపాణన్యసింహుం డావిష్ణుశర్మవలన గీతాపంచదశాధ్యాయోపదేశముం బడసి నిజపురంబున కరుదెంచి తదధ్యాయనిత్యపఠనప్రశాంతచేతస్కుండై నిజ కుమారునకుఁ బట్టంబు గట్టి తాను బరమపదంబుం బొందె.

1168

—: గీతా షోడశాధ్యాయ మాహాత్మ్య ము :—

- సీ. మహి నుండె గురరమండలంబునను సౌ, రాష్ట్రకం బనెడిపురం బొకండు
ఖడ్గబ్రాహ్మం డనుఁజ్ఞాపాలుఁ డొకఁ డుండె, నాప తనమునఁ బ్రతాపమూర్తి
యరిమర్దనం బనుహస్తి యాతని కొక్కఁ, డుండె నాసామజ మొక్కనాఁడు
శృంఖలాబంధంబుఁ ద్రెంచి వీధులఁ బడి, పరువెత్తదొడఁగెను బ్రజలు బెగడ
- గీ. హస్తిపకు లేమియును జేయ నలవి గామి, దాఁగి యుండంగ నందందు ధైర్య ముడిగి
సౌధమున నిల్చి పరివారసహితముగను, డగ్గఱగలేమిఁ జూచుచుండంగ తేఁడు.
- గీ. ఒకరు గూడను ద్రోవలో నుండకునికి, మాటుమణాఁగినయ ట్లుండె మార్గ మెల్ల
సప్పు డొకబ్రాహ్మణుడు స్నాన మాచరించి, పోవుచుండంగ నింటి కాత్రోవనుండి.
- ఉ. చచ్చెను బ్రాహ్మణుం డనుచు సర్వజనంబులు గోలవెట్టగా
హెచ్చుగ ధైర్య మేర్పడ మహీసురుఁ డాఁగక యేగుచుండఁగన్
వచ్చి తదంతికంబునకు వారణ మల్లన మేన భీతిచే
ముచ్చెమటల్ స్రవింపఁగను మ్రొక్కి నిలంబడియెన్ వణంకుచున్.
- సీ. అప్పు డత్యాశ్చర్య మామతిల్లఁగ తేఁడు, చనుదెంచి సౌధదేశంబునుండి
యాబ్రాహ్మణువకు సాష్టాంగంబుగను మ్రొక్కి, బ్రాహ్మణోత్తమ యేప్రభావమునను
మదసామజంబును గదల కుండఁగఁ జేయఁ, గలిగినాఁడవొ నాకుఁ దెలుపు మనియె
నంత నాద్విజుఁ డిట్లు లనియె గీతాపోడ, శాధ్యాయపఠనమాహాత్మ్యమునను
- గీ. జేకుతె సమ స్తసిద్ధులు నాకు భూప, దీని కాశ్చర్యపడ నేల దేవుఁ డై న
ర మ్మనిన వచ్చి నిల్చు నాసమ్ముఖమున, ననుడు నాశ్చర్యమును బొంది యాప్రభుండు.
- వ. అమ్మహాత్మునివలన గీతాపోడశాధ్యాయోపదేశముం బడసి యది మొదలుకొని
యనుదినంబును నియతంబుగా దానిం బఠించుచు నొకనాఁడు తన్మంత్రప్రభావముం
బరీక్షింప నెంచి యామ త్తగజంబును విశృంఖలంబుగా విడిచిపుచ్చె.

1173

- గీ. ఆపుడు చెలరేగి పారణం బదర దెసలు, ఘోరరించుచు వెడలి నిరంకుశముగఁ
బలువదొడఁగెను వీధులఁబడి భయంబు, వలన జను లెల్ల నిండల్లోపలను దూఱు.
- ఆ. ఆపుడు జేడు మంత్రమం దుండవిశ్వాస, మునను నిర్భయముగఁ బోయి దాని
దరికి నిలువఁబడఁగ దంతి కంపించుచు, మంత్రరుద్ధభోగిమాడ్కి నిలిచె. 1175
- గీ. అంతటను బట్టికొని దాని హస్తమునను, ఖడ్గబాహుండు గజశాలకడకు వచ్చి
విడిచి యచ్చోట సంతసంపడుచు మంత్ర, మహిమమున కెంత యేనియు మానసమున.
- క. తనసుతుని నాత్మరాజ్యం, బున కధిపుని జేసి నిత్యమును నేకాంతం
బున నుండి తదధ్యాయం, బును జపించుచును దుదకు మోక్షము నొందెన్.

—: గీతాసప్తదశాధ్యాయమాహాత్మ్యము :—

- సీ. మును ఖడ్గబాహుపుత్రునకు దుశ్శాసనుఁ, డనుభృత్యుఁ డొకఁ డుండె నధికబలుఁడు
బలగర్వమున వాడు పలుకుచు సంభవా, క్యముల నెల్లరు విస్మయంబు నొంద
నరిమర్దనముమీఁద నధివసించి పదంబు, చేతఁ గొట్టంగ నాసింధురంబు
క్రోధంబునను వానిఁ గూల్చి ధరిత్రిపై, ద్రొక్కి పాదంబులతోడఁ జంపె
- గీ. నంత దుశ్శాసనుఁడు స్వకృతాఘమునను, బుట్టి యచటనె గజముగాఁ బూర్వజన్మ
సంస్మృతిని జెంది నిజబంధుజనులఁ జూచి, కార్పుచుండెను గన్నీరు కాల్యలుగను.
- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగంగ నొకనాఁడు, ఖడ్గబాహుసుతుఁడు కవులఁ బిలిచి.
యీయఁగను సమస్య లింపుగా నొకకవి, పూర్తి చేయ నతఁడు పొంది ముదము.
- క. కానుకగా నాకవి కా, యేనుంగు నొసంగె నంత నెంతయుఁ బ్రీతిన్
దానిం గొని చని మాలవ, భూనాథున కమ్మె నతఁడు ప్రోవగలేమిన్. 1180
- సీ. అంత నాకుంజరం బనుదినంబును దన, వెలదిని సుతులను దలఁచికొనుచు
నాదుఃఖమునను నిద్రాహారములు మాని, కన్నీరు జాలుగాఁ గార్పుచుండ
నది వ్యాధి యని యెంచి యాధోరణులు చేసి, వివిధచికిత్సలు విసివి తుదకు
మనవి గావింపంగ మాలవనేతకు, నాప్రభు వచ్చోటి కరుగుడెంచి
- గీ. కాంచు చుండంగ గజము నాగజము మనుజు, వాక్కుతో నిట్టు లనియె భూవర యొనర్ప
వలదు వై ద్యంబు లేనియు ఫలము లేదు, నీకు నామీఁదఁ గరుణ జనించె నేని.
- వ. గీతాసప్తదశాధ్యాయజపపరాయణుం డగువిప్రునిం బిలిపించి తన్మూలంబున నారో
గంబు శమింపజేయుము. 1182
- గీ. అనవుడు నృపాలుఁడు గజోక్తి ననుసరించి, యనుదినంబుఁ దదధ్యాయమును జపించు
నట్టివిప్రుని రావింప నతఁడు వచ్చి, జలము మంత్రించి గజముపైఁ జల్లె నంత.
- సీ. ఆసామజము స్వదేహంబును విడనాడి, వెంటనె తాల్చి ప్రాగ్విగ్రహమును
దివ్యరూపంబుతోఁ దేజరిల్లుచు నుండ, దివ్యయానంబుపై దివమునందు

- మాలవాధీపుడు విస్మయముతో నాతని, నీక్షించి మహనీయ యెవడ వీవు
దంతిజస్మంబు నొందగఁ గారణం బేమి, యిపుడు తన్నుక్తి నీ కెట్లు గలిగె
గీ. సంతయు వచింపు మనుటయు నాత్మగాఢ, యెల్ల దుశ్శాసనుడు తేటతెల్ల ముగను
డెలిసి తీణకాలమును నందు నిలువకుండ, నరిగె ద్రిదివంబునకు మహాహ్లాదమునను.
వ. అంతట మాలవాధీశ్వరుం డాబ్రాహ్మణునికడ గీతాసప్తదశాధ్యాయోపదేశముం
బడసి తజపంబు గావించుచు ననేకసిద్ధులం బొంది దేహావసానంబున ముక్తుం డయ్యె.

—: గీతాష్టాదశాధ్యాయ మాహాత్మ్యము :—

- సీ. కనకమహీధ్రశృంగమునందు గల దను, రావతి యనెడిపురం బొకండు
ప్రమథాధిపతివినోదమున కై మును విశ్వ, కర్మచే నది యయ్యె నిర్మితంబు
దాని కీ డై నపత్తన మేదియును లేదు, విశ్వంబులం దెందు వెదకి చూడ
దాని కింద్రుండు శతక్రతు వగుటచే, బ్రభువుగా నుండె నిరరులు గొలువ
గీ. నట్లు లుండంగ నొకనాడు హరినియోజ్య, లొక్కపురుషుని గొనిపోవుచుండ విష్ణు
సన్నిధికి వానితేజఃప్రసారమునను, నడలి సింహాసనమునుండి పడియె నబ్జి. 1186
సీ. సింహాసనచ్యుతిఁ జెందినయింద్రుడు, తగఁడు స్వరాధిపత్యమున కనుచు
భావించి వై కుంతభవనంబునకుఁ దాము, గొనిపోవుపురుషుని ననిమిషులకు
నధినాథుఁడుగను బట్టాభిషిక్తుని జేయ, నతఁ డధిష్ఠింప సింహాసనమును
గునుమవరంబును గురిసిరి నిరరుల్, నభమున దేవదుందుభులు మ్రోగె
గీ. బాడ గంధర్వు లాడ నప్పురస లొసఁగ, నమరకాంతలు నీరాజనములు ఋషులు
దీవన లొసర్పఁ బాలోమి నేవ నేయ, భాసిలె సుధర్మ నభినవవాసవుండు. 1187
సీ. ఆవిధంబునవెల్గునభినవేంద్రునిఁ జూచి, యింద్రుండు విస్మయం బేర్పడంగఁ
జలుపఁ డాయెను గ్రతుశతమును నెలకొల్పఁ, డాయె విశ్రాంతికై యవనిజములఁ
ద్రవ్వింపఁ డాయెను ధర్మకూపాదులఁ, బెట్టఁ డాయెను భిక్ష భిక్షుకులకు
సాహాయఁ డాయె సత్రముఁ బాంథజనులకు, జేయఁడాయెను దీర సేవనంబు
గీ. కవులఁ బూజింపఁ డాయెను గంగలోన, స్నాన మొనరింపఁ డాయెను జలుపఁ డాయె
బ్రాత్రదాసులు వీని కేగితి నిట్టి, దివ్యభోగంబు కలిగెనా తెలియరాదు. 1188
క. అని ప్యాకులనూఁడుడై, చని సత్వరముగను క్షీరసాగరమునకున్
వహఁతునిదర్శనముం, బొనరించి నుతించి వినయమున ని ట్లనియెన్. 1189
ఆ. స్వామి క్రతుశతంబు సలుపక చేయక, యెట్టిపూజకర్మ మేని నేడు
చిత్రముగను స్వరసింహాసనాకూఢుఁ, డయ్యె నెవడొ తెలుపు మతనిగాఢ. 1190
వ. అని ప్రార్థించుటయు గోవిందుం డాతని కి ట్లనియె. 1191
సీ. పాకశాసన యల్పఫలదాయకము లై న, క్రతుశతంబును బూజకర్మములును
సంతృప్తి గలిగియజాలవు నాకు గీ, తాష్టాదశాధ్యాయ మట్లు గాన

- సాపురుషుడు తదధ్యాయమున శ్లోక, పంచకంబు బడంచు బ్రతిదినంబు
దాన నాతనిసుక్ష్మతమునకుఁ బోలవు, క్రతుశతంబును బుణ్యకర్మములును
గీ. దస్మహాత్వంబును స్వర్గధామమునకు, నాధిపత్యంబు వహించె నాద్విజుండు
చేరంగిలఁ జీక ముందు నాచెంత కతఁడు, మన్మనఃప్రీతికరుఁ డై నమహితుఁ డగుట.
క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును బొందుటయును సురర్థభుఁడు స్వారాజ్యం
బున రోత వృట్ట స్వర్గం, బున కేగక విప్రవేషమును దాల్చి వెనక. 1193
సీ. ధరణికి వచ్చి గోదావరీతటమునఁ, గ్రాలెడికాళికాగ్రామమునకు
నదిగి యచ్చటను గీతాష్టాదశాధ్యాయ, పరుఁ డై నయొక్కభూసురునిఁ గాంచి
ప్రణమిల్లి తత్పాదపద్మంబులకు నొక్క, వర్షంబు గావించి వానిసేవ
యాతనివలన గీతాష్టాదశాధ్యాయ, మును గొని యుపదేశపూర్వకముగ
గీ. దాని జపించుచును సంతతమును నేక, దీక్షతోడను జాహ్నవీరీరమందు
నపునరావృత్తికరమును నక్షయమును, మహితమును నై నమోక్షధామమును జెందె.
క. ఏతద్గీతామహిమము, శ్రోతలకును వాచకులకు సుఖము నొసంగున్.
భూతలమున స్వర్గమునను, జేతస్సంతుష్టి గలుగఁజేసెడికతనన్. 1195
ఆ. సర్వయజ్ఞఫలము సర్వతీర్థఫలంబు, సర్వపుణ్యకర్మజన్యఫలము
సంఘటిల్లు దీనిఁ జదివిన వినినను, దానివలన మత్పదంబు దొరకు. 1196
క. అని వచించుటయును మన, మున గీతామహిమమునకుఁ బొంది ప్రమోదం
బును విస్మయమును గీతను, గొనియాడెను లోకమాత కుతుకం బొదవన్. 1197

—: భాగవతమాహాత్మ్యము :—

- ఆ. మునివరేణ్య వినుము వినిచెద నిలలోనఁ, గలదు భాగవతము కలుషహరము
దాని వినిన సకలధర్మంబులను విన్న, ఫలము గలుగు నెట్టిపాపి కేని. 1198
క. భువనంబున భాగవత, శ్రవణము లభియించు టరుదు జన్మాంతరసం
భవపుణ్యహీను లగుమా, నవులకు వాస్తవముఁ దెల్పినాఁడను నీకున్. 1199
ఆ. చిత్తశుద్ధి గలుగఁజేసి శాశ్వత మగు, బ్రహ్మపదము నీయ భాగవతము
కంటె లేదు వేఱొకండు దేహికి ముక్తి, సాధనంబు లై నచదువులందు. 1200
సీ. భాగవతంబుఁ జెప్పఁగఁ బరీక్షితునకు, సభలోన శుకుఁ డున్న సమయమందు
నిజకార్యపరు లైననిర్జుల మృతంబు, గొనివచ్చి శుకునకు వినతిచేసి
దేవ పరీక్షిన్మహిమరునకు మేము, తెచ్చినయమృతంబు నిచ్చి మాకు
నిమ్ము భాగవతామృతముఁ గ్రోలుదు మన, సుర లభక్తు లటంచు శుకుఁ డెఱింగి
గీ. నవ్వి కృష్ణకథామృతానంద మేడ, ననిమిషామృతముద మేడ నమరులార
మణికిఁ గాచంబునకును సమత్వ మున్నె, మీయమృతమును గొని పొందు మీరు దివికి.
క. అనవుడు నాశాచ్యుతు లై, యనిమిషు లేగుటయు దివికి నతఁడు పరీక్షి
జ్జనపతికిఁ జెప్పెఁ దత్కథ, యనుక్షణమ తేడు నొండె నమృతపదంబున్. 1202

- సీ. అది చూచి విస్మయం బొడవంగ మదీలోన, లోకేశుడు స్వసత్యలోకమందు
వేదవేదాంగాదివిద్యల నొకప్రక్క, భాగవతము నొకప్రక్కనుంచి
తులనాచూడగను వంగె ములు భాగవత మున్న, కడకు నం దుండుట గౌరవంబు
దానఁ దాపసు లద్భుతము నొంది విష్ణురూ, పంబుగ భాగవతంబు నెంచి
- గీ. తచ్చవణమున నైన దత్తతనమునను, నైన మోక్షంబు ప్రాప్తించు నని వచించి
రాకతంబునఁ గృష్ణకథామృతంబు, గ్రోలువా రెల్లరును ముక్తిఁ గొనెడివార. 1203
- గీ. భాగవతమును నొక్కయబ్దంబు వినిన, సౌఖ్య మొనగూడు నొక్కమాసంబు వినిన
నామతిల్లును భక్తి సప్తాహ మాల, కించనెడఁ గల్గు మోక్షలక్ష్మిని భజింప. 1204
- క. మును శుకుఁడు నాకు నినిపిం, చెనొ దేనిని శిష్యబుద్ధిచే గోప్యముగఁ
వినిచెద నే నడె నీకును, వినుము తపోధనవరేణ్య విశదము గాఁగఁ. 1205
- సీ. ఒకనాఁడు నారదుం డుండ విశాలాపు, రంబున సాధుదర్శనము చేయ
నరుడెంచి యటకు నల్వరు కుమారులు ఖిన్న, వదనుఁ డై యున్న నారదునిఁ జూచి
మునివరేణ్య విసప్తధనునికై వడిఁ గానఁ, బడుచుంటివి విష్ణుభావమునను
యుక్తంబు గా దిట్లు ముక్తసంగుల కుండ, హేతు వేమియొ దీని కెఱుంగఁ జెప్పుమ
- గీ. యనుడు దేవమునీంద్రుఁ డి ట్లనియె నేను, ధాత్రి కేతెంచి సకలతీర్థములఁ జూచి
యెందును బ్రశాంతి గలుగమి హృదయమునకు, ఖిన్న భావంబు నొందుచు నున్నతాడ.
- సీ. ధాత్రి నెల్ల నధర్మమై తిచ్చే బ్రబలిన, కలి యాక్రమించినకారణమున
సత్యంబు పోయె నష్టం బయ్యె శౌచంబు, దానంబు క్షీణించె దపము సెడియె
దయ యంతరించెను దాక్షిణ్య ముడివోయె, దరుణీస్వతంత్రత దాపరించె
స్వాలకుల్ బుద్ధిదాయకు లై రి యాచార, హీను లై రి సమ స్తమానవులును
- గీ. నాశ్రమంబులు చెడిపోయె నాపగలును, దేవతాయతనములును దీర్థములును
బాలకజనావృతము లయ్యె భ్రష్ట మయ్యె, జ్ఞానము నశించె యోగంబు సమసె సిద్ధి.
- గీ. జనపదము లన్నవిక్రయాస్పదము లయ్యె, త్మోసురులు వేదవిక్రయకారు లై రి
కోమలులు యోనివిక్రయకులల లై రి, ఘోరకలిసంవృతము గాఁగఁ గుతల మెల్ల.
- వ. అట్లు నేను గలివిజ్రంభణముం గాంచుచుఁ బుడమి యెల్లం దిరిగి కడకు యమునాతటం
బునకుం జేరి యచ్చట విచేష్టులై పడియున్న యిరువురువృద్ధుల కుపచారముం జేయుచు
ఖిన్నమానస యై రక్షకునికొఱకు దెస లెల్ల విలోకించుచు శతస్త్రీపరివేష్టితయై యున్న
యొక్కతరుణి నాలోకించి యాయమకడ కేగితి. 1209
- గీ. అంతటను లేచి మ్రొక్కి నా కాలతాంగి, స్వామి నాచింత మాన్పుము సాధుజనులు
దీనులను నుద్ధరింపంగఁ దిరుగు చుందు, రాత్మజనువె పరోపకారార్థ మగుట. 1210
- సీ. అని వేడుటయును నేనాయమ కి ట్లంటి, నితి నీచరితంబు నెఱుంగఁ జెప్పుమ
యవృకు నామె యి ట్లనియె డపోధన, భక్తి నామమున నే భగవద్ధాన

వీ రిద్వదును జ్ఞానవైరాగ్యనామధే, యాన్వితైశ్చ నామాత్మభవులు
గంగాదిదివ్యతరంగిణీభిః పీరలు, నన్ను సేవించుచు నున్నవాడు

గీ. కాని నాయాత్మ కించుక యేని శాంతి, యేరుపడదాయె నే మున్న నేమి భలము
ద్రవిడమునఁ బుట్టి వృద్ధిఁ గర్ణాటకమునఁ, జెంది గుర్రరమున జీరజీర నైతి. 1211

గీ. ఘోరపాపండుజనులచే గుర్రరమున, ససుతముగ ఖండితాంగి నై చావు నప్పి
యెట్ల బృందావనమునకు నేగుడెంచి, బ్రదికితిని బూర్వరూప మేర్పడఁగ మేన.

క. నాకొడుకు లిట్లు వృద్ధతఁ, గై కొనఁగను నేను దరుణిఁగా నుండఁగా
నేకారణంబు తెలుపుము, సాకల్యంబునను నాకు సంయమివర్యా. 1213

ఆ. తల్లి వృద్ధురాలు తరుణులు సుతు లన్న, మాట లోకమున సమంజసంబు
తరుణి యగుట జనని తనుసంభవులు వృద్ధు, లగుట కలదె యెచట నై నఁ జెపుమ.

క. అనవుడు నే నొకనిమిషం, బున నెఱిగి సమ స్తవిషయమును ధ్యానముచే
తను భక్తి కీర్తు లంటిని, జనని వచించెదను వినుము సర్వము నీకున్. 1215

సీ. కలియుగం బిది మహాకలుషాత్మకం బిందు, నధము లుందురు ప్రహర్షాన్వితులుగ
నుత్తముల్ చింతిల్లు చుందు రధర్మంబు, నాల్గుపాదఁబుల నడచు చుంట
నస్పృశ్యులను దాల్చి యవని యేడ్చుచు నుండె, సార మెల్లను నదృశ్యతను బొందె
నిను నీకుమారులఁ గనువాఁ డొకండును, గానంగరాఁ డెందు నేని యిచట

గీ. దైవికంబుగ నీవు బృందావనంబుఁ, జేరుటను నిందు నినుఁ జూచువార లుంటఁ
దరుణి వై తివి మరల వార్ధకమునందె, యుండిరి భవత్సుతులు వారి కండ లేమి.

వ. అని పలుకుటయు భక్తి యిట్లనియె. 1217

క. శతార్థుఁ డై నకలిని బ, రీక్షిస్తువుఁ డేల యుంచె బృధ్వీస్థలిపై
దక్షుఁ డగుహరియు నేల యు, పేక్షించెనొ సార మెట్లు లేగెనొ చెపుమా. 1218

సీ. అనవుడు నే నిట్లు లంటిఁ దల్లి వచింతు, వినుము సత్యము నీకు విశదముగను
భువిని ముకుందుఁ డెప్పుడు వీడి యరిగెనొ, తనపదంబునకు నాదినమునందె
కలి ప్రవిష్టుం డయి యిలను దిగ్విజయంబు, సలుపుభూపాలుని శరణుచొచ్చె
నవుడు పతీక్షిద్ధరాధిపుఁ డాతని, స్థాపించె గలిజనసౌఖ్యమునకె

గీ. కలివశంబునఁ గలిగెడికలుష మెల్ల, క్షీణ మగు నొక్కవిష్ణుసంకీర్తనమున
దానయజ తపోయోగదానములను, గలుగుఫలము సంప్రాప్తించు సులభముగను.

క. కలివలనఁ గలుగుకేశం, బులు హరినామమున నాశమును బొందుటచే
సులభముగ నుపేక్షించెను, జలజాక్షుఁడు కలిని గార్యసాధకుఁ డగుటన్. 1220

సీ. హరికథల్ నుడువుట నర్థాశ ననుచిత, స్థలములలోఁ గథాసార ముడిగె
దాంభికుల్ ఘోరపాతకులును దీర్థవా, సంఘ సేయుటఁ దీర్థసార ముడిగె

- నొనరించుటను దపంబును గామలోభాది, సక్తచిత్తులు తపస్సార ముడిగె
సలుపుట యోగంబు శాస్త్రాభ్యసనమనో, జయశూన్యముగ యోగసార ముడిగె
- గీ. నిల్లె వస్తువు లన్నియు నెల్లయెడలఁ, దండులవివరితం బైనధాన్యమట్లు
సారరహితంబుగా నుండె త్కొలంబు, కలిమహామాయచేత నాక్రాంత మగుట.
- గీ. మహిషములువోలె బుడితమ్మన్యలొత్త, యోషలనుగూడిరమియించుచుందు రెపుడు
నంతె కాని విముక్తిపె నాన గలుగు, వాఁ డొకండును గానంగరాఁడు కలిని. 1222
- క. తనయుల నుత్పాదించెడి, పనిలో నుండెడిసమర్థభావము లే దొ
క్కనికీని వై కుంతపదం, బును సంపాదించుకార్యమునఁ గలిలోనన్. 1223
- గీ. సారవరితకలిలోన సారభూత, మైన దొకకృష్ణనామంబె యని యెఱింగి
యాశ్రయింపుము కృష్ణుని నఖిలదుఃఖి, ములు శమించును నీకు నీపుత్రులకును.
- గీ. ద్రావదీప్రాణమానసంరక్షకుండు, గోపకాంతాంతరంగసంతాపహారుడు
త్వన్మనోవల్లభుండు గావండె నిన్ను, ద్వారకావాస యని యొక్కసారి పిలువ.
- క. నీ వెచ్చట వసియింతువొ, గోవిందుం డచట నుండుఁ గుతుకం బొదవన్
దావకరూపమె దై వము, నీవు తదాకృతియె యేల నిక్కము దాపన్. 1226
- గీ. జ్ఞానవై రాగ్యములు ముక్తిసాధనంబు, లనియు సత్యాదియుగములయందు మూఁటఁ
గలియుగంబున భక్తి యొక్కటియె ముక్తి,దం బనియుఁ బల్కుచుందురు తత్త్వవిదులు.
- గీ. కలియుగము జ్ఞానవై రాగ్యములకుఁ దావు, గామి నీపుత్రకులు వార్ధకంబు నొంది
రీయుగంబున నైనను నించు కేని, చింత వహియింపవలదు నీచిత్తమందు. 1228
- సీ. అన్యధర్మంబుల నడఁగఁద్రొక్కి భవత్ప్రీతి, భావంబు నిఁటింటఁ బాదుకొల్పి
హరిదాసుఁ డనెడివిఖ్యాతిని శాశ్వతం, బుగ నిల్పికొని నేను జగములందు
భక్తియోగంబునఁ బాపాత్ములను నేని, పొందింతు వై కుంతమందిరంబు
భక్తియుక్తుఁడు గానఁబడినమాత్రముననె, వణఁకుచుండును భూతగణము లెల్ల
- గీ. సాధ్యుఁ డె నట్లు భక్తిచే జక్రపాణి, కాఁడు సాధ్యుఁడు తపమునఁ గాని జ్ఞాన
కర్మములచేతఁ గాని నిక్కముగ గోప, జలజముఖు లిందులకు నిదర్శనము గాడె.
- గీ. ప్రాప్త మగుఁ బ్రీతి నరులకు భక్తిపె నిఁ, గడచునెడ వేయిజన్మముల్ కట్టకడకుఁ
గలియుగంబున భక్తి యొక్కండె శరణు, జలరుహాత్ముఁడు భక్తిచే నిలుచు నెదుట.
- గీ. మూఁడులోకంబులందును ముప్పు నొందు, దేహి యెవఁ డేని భక్తిపె ద్రోహబుద్ధిఁ
జేసినట్లైన మున్ను దుర్వాసుఁ డిలను, దుఃఖమును బొందె భక్తివిద్రోహి యగుట.
- గీ. ఏల యోగంబు తీరము లేల యేల, జ్ఞాన మేల విరాగంబు ధ్యాన మేల
క్రతువు లేల తమ బేల కలియుగమున, ముక్తిదాయక మై యుండ భక్తి యొకఁడె.
- క. అనవుడు భక్తి ప్రమోదం, బును బొంది మహాత్ము నీప్రబోధముచే గ
లెను దేహపుష్టి యెనను, మనఁజాలను సుఖంబులును మాన్పి క్ష యున్నన్.

- సీ. అని వచించుటయును విని నారదుడు తన, యాత్మలో గారుణ్య మంకురింప
భక్తిపుత్రులకేబరముల నిమురుచు, గరములచే సౌఖ్యకరము గాగఁ
దత్తములయొద్దఁ దనముఖం బుంచి గీ, తయు వేదములును బెద్దగఁ బఠింప
నావ్రలించుచు వార లట్టిటు చూచియు, గదలంగజాలమి గదల రై రి
- గీ. నారదుం డంతఁ దోషమి వారియెడల, జేయఁదగినచికిత్స స్వచిత్తమునకుఁ
బఠితపించుచు నుండ నుప్పరమునుండి, వినఁబడియె జేయుము సుకర్మ మనెడిమాట.
- గీ. అంత నారదముని వస్మయంబు నొంది, యాసుకర్మంబు నెఱుంగంగ నాత్మ నెంచి
తీర్థముల కేగి యచటి కేతెంచినట్టి, మునులకడ నాత్మసంశయమును వచించె. 1235
- ఆ. అంత వార లెల్ల నాసుకర్మం బేదొ, యెఱుంగకునికి నిర్ణయింప రై రి
వనజయోనిసుతునకును గోచరింపని, దన్యులకు నెఱుంగ నలవి యగునె. 1236
- క. అంతటఁ జిత్రాకాంత, స్వాంతుం డై నాగదుండు చయ్యన బదరీ
కాంతారముఁ జేరి తద, భ్యంతరమునఁ దపముఁ జేయ నరయుచు నుండె. 1237
- క. సనకాదిమునులు నలువురు, కనంబడిరి యెదుటఁ జండకరకోటిద్యో
తనమూర్తులు కృష్ణకథా, మననానందప్రపూర్ణమానసు లంతె. 1238
- గీ. నారదుడు వారలకు మ్రొక్కి గౌరవమున, మానివరులార మీమహామహిమ నెన్న
నలవి యగునది గాదు బ్రహ్మాదులకును, నల్పుడను దాని నెఱుంగ నే ననఁగ నెంత.
- సీ. పూర్వికులకుఁ గూడఁ బూర్వు లై నను నిత్య, మును బంచహాయనంబులను బరగి
కృష్ణనామామృతం బెపుడును గ్రోలుట, జర వహింపక కిశేబరములందు
నిగ్రహంబునను ననుగ్రహంబునను సా, మాన్యంబుగాని సామర్థ్య మొంది
డై వాఱుచుండు మీదర్శనం బప్రాప్య, మది నాకు నేడు పూజ్యమున నబ్బె
- గీ. నర్థి నగునాయెడఁ గృపాకటాక్ష ముంచి, యానతిండు నభోవాణి యానతిచ్చి
నట్టిసత్కర్మ మేదొ నా కనుడు వారు, దివ్యదృష్టి నెఱింగి తద్విషయ మెల్ల. 1240
- సీ. నారద మము నీవు కోరినవిషయంబు, సర్వంబు మాకు విజాత మయ్యె
జింతింపకుము నీకుఁ జెప్పెద మంతయు, దగినకార్యము నీవు తలచికొంటి
ఋషు లనేకులు వచియించి రనేకమా, ర్గములను సద్గతిప్రదములుగను
నవి యెల్ల స్వర్గదాయకములు శ్రమసాధ్య, ములును నై యుంట నిష్ఫలము లయ్యె
- గీ. గలదు నై కుంతధామంబు గలుగఁజేయు, నట్టిసత్కర్మ మొకటి రహస్యముగను
నదియె యాకాశవాణి నీ కానతిచ్చె, భక్తిబోధవిరాగముల్ బ్రతుకుటకును.
- వ. ద్రవ్యయజ్ఞతపోయజ్ఞయోగయజ్ఞస్వాధ్యాయయజ్ఞజానయజ్ఞంబు లను పంచయజ్ఞంబు
లలోన మొదటినాల్గయజ్ఞంబులు కర్మసూచకంబులుగను జానయజ్ఞంబు సత్కర్మ
సూచకంబుగను సిద్ధాంతీకరింపంబడియె. 1242
- క. అదె భాగవతాంశం, బదె సత్కర్మాభిధాన మక్షయధామ
ప్రద మదియె లేదు మోక్ష, ప్రద మగుమార్గంబు తదితరంబు ధరిత్రి. 1243

- గీ. సింహారావంబు నాలకించిన వృకంబు, తెల్లు పరువెత్తిపోవునో యల్లె పఱచు
భాగవతశబ్దనాదంబు పతిత మైన, శ్రవణములలోనఁ గలిదోషజాల మెల్ల. 1244
- క. భక్తిజ్ఞానవిరక్తులు, శక్తములై యపుడు మోక్షసామ్రాజ్యంబున్
భక్తులకు నొసఁగు భాగవ, తోక్తులసాయమునఁ బుట్టి యొదవఁగఁ దమకున్. 1245
- క. అనవుడు బ్రహ్మసుతుం డి, ట్లనియెను మహనీయులార యామ్నాయాదుల్
వినిచినను శక్తి యొదవని, యనదలు భాగవతగాథ నగుదురె శక్తుల్. 1246
- క. అని యడుగుటయును వేదో, పనిషత్సారమునఁ బుట్టి పార్థక్యంబున్
గొనుటను నత్యంతమతను, గనియెను భాగవతకథ జగత్త్రయమందున్. 1247
- గీ. ఆమ్రఫలమున రస మున్న నధికముగను, నగునె యాస్వాద్యము పృథక్త్వ మంద కున్న
నిత్యువున నున్న శర్కర యెల్లయెడలఁ, జేయఁబడకున్న వేఱుగాఁ బేయ మగునె. 1248
- గీ. అంతటను నుండినను కీరమందు నేయి, చెందకున్నఁ బృథక్త్వముఁ జేయఁగలదె
యాయురభివృద్ధియును నిర్దియముల కెల్ల, బలవివర్ధనమును నెట్టిపట్ల నేని. 1249
- గీ. వ్యాసుఁ డొకతఱిఁ బుత్రమోహమున శోక, మొందుచుండఁ జతుశ్లోకయుక్త మైన
భాగవతమును జెప్పి తద్భావమునకు, శాంతిగొలుపవె మును నీవు సంయమిండ్ర. 1250
- గీ. అట్టిసీవును సంశయం బంది యిట్లు, ప్రశ్న మొనరింపవచ్చునె భాగవతము
నాలకించినఁ గలుగుశ్రేయములపట్ల, సంశయింతురుగాక యజ్ఞాను లిలను. 1251
- క. అని పనకాదులు పలుకుట, యును సంశయ ముడిగి పద్మజోద్భవుఁడు తపో
ధనులార జానయజ్ఞము, నొనరింపఁగఁ దెల్పుఁ డొక్కయచితసలమున్. 1252
- వ. అని యడుగుటయు నత్తపోధనులు నారదున కిట్లనిరి. 1253
- క. నారద గంగాద్వారము, ధారుణిలోపలఁ బవిత్రతను గన్నయసా
ధారణతీర్థము నాఁగను, బేరుకొనంబడియె మానిబృందముచేతన్. 1254
- గీ. సహజవిద్వేష మొదవినజంతువులును, మైత్రి తో నుండు నచ్చటఁ జిత్రముగను
సమ్మహాక్షేత్రమునఁ జేయనగును నీకు, జానయజ్ఞంబు నది శమస్థాన మగుట. 1255
- సీ. జానయజ్ఞంబు నచ్చట నీవు చేయ సం, కల్పం బొనర్పు మాక్షణములోన
భక్తియుఁ దత్తనూభవు లిద్దఱును వత్తు, రాస్థలంబునకు నాహ్లాద మొదవ
వచ్చినవెంటనె వారికిఁ దారుణ్య, మొనగూడు భాగవతోక్తి వినుట
వని పల్కి బ్రహ్మపుత్రునితోడఁ గూడి గం, గాద్వారమునకు శీఘ్రముగ రాఁగ
- గీ. నది గ్రహించి తపోధను లనిమిషులును, వేదశాస్త్రపురాణాదివివిధకలలు
నదులుఁ దీరంబులును నరణ్యములు గిరులు, నందఱును వచ్చి రచ్చటి కద్భుతముగ.
- సీ. అప్పుడు దీక్షితుండై నారదుఁడు శ్రోత, గను నుండ నగ్రభాగంబునందు
నొకప్రక్కఁ బుషులును నొకప్రక్కఁ సురలును, నుపనిషద్వేదంబు లొక్కప్రక్కఁ
దీర్ఘంబు లొకప్రక్కఁ స్త్రీజనం బొకప్రక్కఁ, గులగిరు లొకప్రక్కఁ గూరుచుండ
ముఖభాగమున బాలమునివరేణ్యులు నార, దానీతపీఠంబు నధివసించి

- గీ. భాగవతపురాణంబును బలుకఁ దొడఁగఁ, గురిసె నుప్పరముననుండి కుసుమవృష్టి
శంఖనాదంబులును జయశబ్దములును, బయలుదేఱెను దత్సభాభవనమందు. 1257
- వ. అంత సచకాదెకమారమునులు సోత్సాహంబుగ నిట్లనిరి. 1258
- సీ. నిత్యంబు సేవ్యంబు నిత్యంబు సేవ్యంబు, ప్రాణధారులకెల్ల భాగవతము
ద్వాదశస్కంధ మష్టాదశసాహస్ర, పరిమిత మది దానిఁ బలికె మున్ను
శుకుండు పరీక్షిత్తునకు దానిశ్రవణంబు, గావించినంతనె కలుగు ముక్తి
శుకశాస్త్రకథ చెవి జొరకుండుదాఁకనె, సంసారచక్రంబు సంచరించు
- గీ. గర్జనము చేయుచుండ భాగవతగాథ, ముక్తిదానంబునను దీర్ఘములకు వేద
శాస్త్రపాఠంబులకును యజ్ఞంబులకును, బరువులెత్తుచు నుందురు భ్రాంతమతులు.
- క. ఏగేహము నిత్యంబును, భాగవతకథానినాదపరమపరిత్రం
బై గౌరవంబు గాంచునొ, యాగేహమె పుణ్యతీర్థ మందురు ప్రాజ్ఞుల్. 1260
- గీ. గంగయును గాళియును బ్రయాగమును గయయు, వాజిమేధసహస్రముల్ వాజపేయ
శతములును భాగవతశతాంశమున కేని, సాటి గానేర వికఁ బలుమాట లేల. 1261
- గీ. అంతదాఁకనె దేహమునందుఁ బాప, సంతతులు మూఁగికొని యుండు సంతతమును
నెక్కఁకుండునొ చెవులకు నెంతదాఁక, భాగవతదివ్యగాథికాపఠనరవము. 1262
- వ. ప్రణవంబునకును గాయత్రికిని బురుషసూక్తంబునకును ద్రయికిని భాగవతంబునకును
ద్వాదశాక్షరమత్రంబునకును ద్వాదశాత్మునకును సంవత్సరాత్మకకాలంబునకును
బ్రాహ్మణునకును నగ్నిహోత్రంబునకును సురభికిని ద్వాదశికిని దులసికిని వసంతునకును
బురుషోత్తమునకును బృథగ్భావంబు లేదు. 1263
- గీ. అర్థయుతముగఁ బఠియించినట్లు లైన, భాగవతము జనుఁగోటిపాఠకములు
పాఠిపోవు జనార్దనభటులఁ జూచి, శమనభృత్యులు పఱచెడిచందమునను. 1264
- గీ. ప్రతిదినంబును జదివిన భాగవతము, నందు నొకశ్లోక మేని శ్లోకార్థ మేని
శ్లోకపాదంబు నేనియు శ్లోకరహిత, మైనపద మొందుఁ బాఠకుఁ డైనవాఁడు. 1265
- వ. విష్ణుచింతనంబును దులసీపోషణంబును గోసేవయును భాగవతపఠనంబును సమానంబు
లుగాఁ జెప్పఁబడియె. 1266
- క. ఆలించిన భాగవతక, థాలాపం బంతకాలముం దిం తై వత్
జాలు నది విష్ణుకింకర, జాలములోఁ జేర్చి నిత్యసౌఖ్యము సీయన్. 1267
- వ. భాద్రపదపూర్ణిమాతిథియందు హేమసింహాయుతభాగవతగ్రంథదానంబు గావించె నేని
విష్ణుసాయుజ్యంబు చేకూరు. 1268
- గీ. జన్మమున నెప్పు డేని యేస్వల్ప మేని, భాగవతకథ విననినిర్భాగ్యు డెలను
నాత్మజన్మంబు విత చేసినట్టి డగుట, నతఁడు నిజముగ మాతృగర్భార్థి కరుఁడ.
- క. ఎవఁ డేనియు భాగవత, శ్రవణము నిలఁ జేయకున్న స్వల్పం బై వత్
దివిషదులు పాని జీవ, చ్ఛవముగఁ బశువుగను గణన నలుపుదురు దివిన్. 1270

- గీ. జన్మశతకోటిపుణ్యసంచయము లేని, మానవులకు లభింప దేమాత్ర మేని
భాగవతమును వినియెడిభాగ్య మిలను, దానిమహిమంబు నెన్న మాతరము గాదు.
- క. దిననియమము లేకుండగ, ననిశంబును భాగవతకథాలాపంబున్
బాసీరింపనలయు దానను, ననవాప్యం బై నధామ మందంగలుగున్. 1272
- సీ. సత్యంబునను బ్రహ్మచర్యంబునను సర్వ, కాలంబులందును గలియుగమున
శ్రవణంబు గావింప శక్యంబు గామిని, దుర్లభం బగుటఁ జేతోజయంబు
జనుల కాయుష్యంబు సంక్షీణ మగుటను, సాగకుంటను సదాచారసరణి
యధికదీక్ష వహింప నలవి గాకుండుటఁ, గలి దోషబాహుళ్యకలిత మగుట
- గీ. నిత్యమును శ్రద్ధతోడను నియమయుతము, గాఁగ శ్రవణంబు గావింపఁ గలుగు ఫలము
సంఘటిలునట్లు సప్తాహసంశ్రవణము, చేతఁ గలియం దనుగ్రహించెను శుకుండు.
- గీ. ఇలను యోగతప్సమాధులకుఁ గూడ, నందరానిఫలంబు సప్తాహమునను
భాగవతమును వినుటచే బడయఁగలుగుఁ, దన్మహాత్త్వంబుఁడెలుప మాతరముగాదు.
- క. జానంబును యోగంబును, ధ్యానంబును యజ్ఞములును దపమును జపమున్
జ్ఞానంబును దీర్ఘములను, గానిచి సప్తాహ మడలఁగను గరించున్. 1275
- సీ. విడిచి కృష్ణుడు మున్ను పుడమిని స్వపదంబు, నకుఁ బోవ నున్న సందర్భమందుఁ
గని యుద్ధవుం డిట్లు లనియె నచ్యుత కలి, యుగము వచ్చుచు నుండె నుద్ధతముగ
దుష్టు లు దుద్భవించురు వారివలన గ్లే, శములు సంప్రాప్తించు సాధువులకు
నపుడు భారంబు మోయఁగలేక విలపించు, ధర నోమ నీకంటె దక్షుఁ డెవఁడు
- గీ. కాన సాధుజనంబులపైని గరుణ, యుంచి పోవంగవలదు నీ వుర్వి విడిచి
యవతరించితికాదె భక్తార్థ మిలను, రూపరహితుండ వయ్యను రూపమునను. 1276
- గీ. భక్తు లెల్లరు నిర్గుణోపాసనయు, కష్ట మగుటను ద్వద్వియోగంబుతోడ
నుండఁజాలరు ధరలోన నున్నమాట, మనవి చేసితి నీ వెఱుంగనిది కలదె. 1277
- క. అనవుడుఁ గృష్ణుం డాలో, చువ చేసి మనంబులోన సవిశేషముగన్
దనతేజము భాగవతం, బున నుంచెను సాధుజనసముద్ధరణమతిన్. 1278
- గీ. కానఁ బ్రత్యక్షముగను భాగవత మంబు, జాతుమూర్తియె యని తెలియంగవలయుఁ
దచ్చవణపాతనేవసదర్శనముల, భస్మమై పోవు ఘోరపాపములు గూడ. 1279
- గీ. కలవు బహుపాదసములు మోక్షమును జెంద, నిలను నవ్యానికంటెను గలియుగమున
పథిక మగపాదసంబు సప్తాహ మందుఁ, జలుపఁబడుభాగవతకథాశ్రవణ మొకఁడె.
- గీ. కలియుగంబున దాడిద్రవ్యకలుషదుఃఖి, కామలోభాదిశత్రువర్గముల నడఁపఁ
జాలుధర్మము సప్తాహసంశ్రవణము, కంటె నెందును వేతోండు గానరాదు.
- క. అని నుడివి భాగవతకథ, ననువుగ వదిలించుటకును నారంభింప
గనె భక్తియుఁ జత్తుతులును, జనుడెంచిరి యావనోల్లపద్మాత్రములన్. 1282

- క. తాడునోదీపితు లగు, వాఁని నువుర భాగవతమహిమకు నే
పాఠగ విస్మయ మెడలో, నారదుఁ డానందరసమునను నోలాడెన్. 1283
- గీ. అంతటను బారికాంక్షుల కందఱకును, భక్తి మ్రొక్కి తపోధనప్రవరులార
యెచట నే నుండవలయునో యెఱుకపఱుపు, డనుడు బాలమునీంద్రు లాయమను జూచి.
- ఆ. అమ్మ సేవు వైష్ణవాంతరంగగృహంబు, లందు ధైర్యమునను నధివసింపు
మాత్మజోపపన్న నగుచు సంతతమును, గలిభయంబు నీకుఁ గలుగ దందు. 1285
- క. అని బోధింపగ వైష్ణవ, జనచిత్తగృహంబులందు సత్వరమ వసిం
చెను భక్తి సుతులతోడను, దనయులకును దనకు సమ్మదం బుప్పొంగెన్. 1286
- గీ. అంతః దద్భక్తివల్లభుఁ డగుట శార్ఙ్గ, స్వీయధామప్రయాణంబు విడిచి భక్తి
యున్నచోటనె నినసించె నుండి రెల్ల, విష్ణుభక్తులు సభలోన వినుచుఁ గథను. 1287
- సీ. అపుడు నారదుఁ డిట్లు లనియె దాససులార, సప్తాహమహిమ మాశ్చర్యకరము
పశుపతులును గూడఁ బరమపావనము లై, కనువట్టుచున్నవి కథను వినుటఁ
బరిశుద్ధి నొందెడినరు లెవ్వ రెవ్వరొ, సప్తాహహరికథాశ్రవణమునను
దేలియఁబల్కుడు నాకుఁ దేటపడంగను, నని కోరుటయును నిట్లనిరి వారు
- గీ. వినుము సప్తాహయజ్ఞంబునను విశుద్ధి, బడయుదురు బ్రహ్మహత్యాదిపాతకులును
నన్యతవాదులు శతులు దుర్వ్యసనపరులు, ఖలులు క్రూరులు కుటిలులు కాముకులును.
- సీ. ఈవిషయంబున నెఱిగింతు మొకయితి, హాసంబు పూర్వమం దవనిలోనఁ
దుంగభద్రదాసరితూకలంబునం దుండె, నుత్తమం బగునొకపత్తనంబు
దానిలో నుండె నుత్తమగుణం డైనభూ, దేవుఁ డొక్కం డాత్మదేవుఁ డనుగ
వానికిఁ గల దొక్కచాన ధుంధుళి నాఁగ, స్వమతానుకూలసంచారశీల
- గీ. యట్లు లుండంగ వారు కామార్థసహితు, లయ్యు సంతానవరితు లగుటఁజేసి
తన్నిమిత్తము ధర్మంబు లెన్నో చేసి, తుదకు విసివిరి సంతతి యొదవ కునికి. 1289
- సీ. అంతతో నుండక యాత్మదేవుడు పుత్ర, తృప్తచే నొకనాఁడు గృహము విడిచి
చని యొక్కకాననంబున కట నేకాంత, ముగ వసించెడియొకమునిని జూచి
పోయి తదంతికంబునకు సాష్టాంగవం, దన మాచరించి తత్పాదములకు
నిలువంగఁబడియె గన్నీరు కాఱుచు నుండ, దీనాననంబుతో వానియెదుట
- గీ. నపుడు యతి చూచి యతనియాస్యంబు విప్ర, చింతిలఁగ నేమి హేతువో చెపుము నాఁగ
నాత్మదేవుడు మాని కిట్లనియె స్వామి, యేను జేసినపాపంబు నేమి చెప్ప. 1290
- సీ. నే నిచ్చుసలిలంబు నిజపరితాపని, శ్వాసంబులను గవోష్ణంబు గాఁగఁ
ద్రావు చుండిరి నాపితరులు మద్దతంబు, గొనరు ప్రీతిని విప్రు లనిమిషులును
బ్రజ లేనిభవనంబు ప్రజ లేనిద్రవ్యంబు, ప్రజ లేనిబ్రతుకు నిరర్థకములు
నేను బోషించెడిధేనువు గొడ్డెఱు, నేను బెట్టినచెట్టు నిష్ఫలంబు

- గీ. మద్భవంబున కేతెంచుమంచిఫలము, శుష్క మైపోవు నెంటనె చోద్యముగను
నుండియును నేను బుత్రశూన్యుండ నగుట, లేనివాడనె యిహపరస్థానములను. 1291
- క. అని పల్కి యేడ్చె బోరున, విని యతి తద్వాక్యములను విశదంబుగఁ గ
న్దొనీ యోగదృష్టిచే ని, ట్లనియెను భూసుర వచింతు నంతయు నీకున్. 1292
- సీ. చూచితి నీకర్మసూత్రంబు లే దప, త్యము నీకు సప్తజన్మములవఱకుఁ
గర్మంబు తప్పింపఁ గా దెవ్వరికిఁ గూడ, సంతతి లే దనుభ్రాంతి వలదు
సంసారవాసనాక్షయమును గావించు, జానంబు నారించి మాని వగుము
దాన శాశ్వత మైనయానంద మొడఁగూడు, సంసారమునను విషాద మొదవు
- గీ. సగరుఁ డొందెను దుఃఖంబు సంతాపలన, దానిపై నాసపడెద వజ్రానమునను
బ్రాహ్మణుండ వందులోపలఁ బండితుండవు, నీకుఁ దెలియని దున్నదె నేను జెప్ప.
- గీ. అని ప్రబోధించుటయుఁ గర్మ మపరిహార్య, మగుటచే నాత్మదేవుఁ డి ట్లనియె స్వామి
యొంత బోధించినను నా క దేమొ కాని, సుతులు లేనట్టిజన్మంబు వితగఁ దోచు.
- గీ. ఏవిధంబున నేని నా కేరుపడఁగ, నేకసుతుఁ డేనియు ననుగ్రహింపు మట్లు
కానియెడ నుజగింతు నాకాయ మిందె, యనుడు నాభిక్షుకుం డిట్లు లనియె మరల.
- గీ. చిత్రకేతువు దుఃఖంబు జెందె మున్నె, బ్రహ్మలిఖితాక్షరప్రమారనమువలన
నట్లె దై వోపహతుఁ డగు నాగ్రహమునఁ, గార్యసాధకుఁ డై నను గట్కడకు. 1296
- క. అని చెప్పి యొక్కఁఫల మా, తని కిచ్చి భుజించునెడలఁ ద్వద్దేహిని దీ
నిని జనియించు సుపుత్రుం, డని పలికి యదృశ్యుఁ డయ్యె నాత్రుటిలోనన్. 1297
- గీ. అంతటను నాత్మదేవుఁడు హర్ష మునఁ, గృహమునకు వచ్చి ఫలము గేహిని కొసంగి
దీని భక్షింపు ముదయించు సూనుఁ డనియె, నంత ధుంధుళి గై కొని యాఫలంబు.
- గీ. ఎన్నియెన్నియొ చేసితి మింతవఱకు, ధర్మకార్యంబులను సుతార్థంబు దాన
ఫలము లేదాయె దినిన నీపండు నేడు, ఫలము కల దని నమ్ముట తెలివి యగునె.
- గీ. కానంబున నేమాయకాఁడో యొసఁగె, నీఫలంబును దీనఁ గీ డేమి యగునొ
యింత తలవక యీయమాయకుఁడు తెచ్చి, యిచ్చిగంతనె వెట్టినె యేను దినఁగ.
- క. అని యాలోచించి మదిన్, దినియెద స్నానంబు చేసి దీనిని బొమ్మి
వని పలుక నాత్మదేవుఁడు, తనపనికిం బోయె నమ్మి తద్వాక్యంబున్. 1301
- సీ. అంతట ధుంధుళి యాఫలంబు భుజింప, కుండ గోప్యంబుగా నుంచి యింట
నపుడు దైవికముగా నామచెల్లెలు రాగఁ, దనయింటి కామె కంతయును జెప్ప
నది యెల్ల విని యామె యక్క చింతింతుము, ప్రసవించి నేను నాపట్టి నిత్తు
గట్టిని వై నట్లు కనఁబడు మంతదా, కను న్నొరకును నీకేశలమున
- గీ. నాకు బుట్టినట్టి విషయ మయ్యె, ననుప్రవాదంబు బుట్టింతు నపుడు నేను
ఫలపరీక్షను గావించవలయు గాన, దీని జెట్టును నీయింటి భేరువును. 1302

- క. అని బోధింపగ ధుంధుళి, తనచెల్లెలివాక్యములకుఁ దాను బ్రహ్మం
బును గని వెంటనె ఫలమును, దినిపించెను నిజగృహస్థధేనువుచేతన్. 1303
- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగఁ గని యొక, కొడుకు నామెభగిని గోప్యముగను
జేర్చి యక్కయింట స్వీయగర్భము నశి, యించినట్లు వెల్లడించె వార్త. 1304
- క. ఆప్పుడు ధుంధుళి భర్తకుఁ, జెప్పెను నా కుద్భవించె శిశు వని మదిలో
నుప్పతిల నాత్మదేవుం, డప్పలుకునకుం బ్రమోద మాసమయమునన్. 1305
- గీ. భూరిదానంబుల నొసంగి భూసురులకు, జాతకర్మంబు గావించి శాస్త్రవిధిని
ధుంధుళియభీష్టమునుబట్టి ధుంధుకారి, యనెడినామంబు వెట్టె నమ్యాత్మజునకు.
- సీ. అంతట ధుంధుళి యాత్మదేవునిఁ జూచి, బాలునిఁ బెంపంగఁ బాలు లేవు
జనియించి సుతుఁడు నాస్వసకు నిన్ను నె మ్రుండె, నని వింటిఁ బిలిపింపు మామె నిటకుఁ
బోషింపగల దామె పుత్రునిఁ బా లిచ్చి, స్తన్యంబు విడుచునందాఁక నుండి
యని పల్కుటయును వెంటనె యాత్మదేవుఁడు, పిలిపించె నామెచెల్లెలిని నటకు
- గీ. నంతటను ధుంధుళిస్వస యర్చకునకు, స్తన్య మిచ్చుచు నుండెఁ దత్సదనమంద
యట్లు లుండంగ నొకదినమందుఁ బుట్టె, సూనుఁ డొక్కఁడు తద్గృహస్థేచువునకు.
- క. ఆతనికనకప్రభయును, నాతనిసర్వార్థంగనుందరాకారంబున్
జేతమునకు విస్మయమున్, బ్రీతియుఁ గలిగింప మేదిసీసురుఁ డంతన్. 1308
- క. తనభాగ్యముచేఁ దనయిం, టను దేవుఁడె పుట్టె గోవునకుఁ బుత్రుఁడు గా
ననుకొని ద్విజసంస్కారము, లను పానికిఁ జేసి బహుకళావిదుఁ డగుటన్. 1309
- మ. ఆకుమారునకు గోవునకుంబోలె గర్భంబు లుండుటంజేసి గోకర్ణుం డనునామకరణంబు
గావించె. 1310
- గీ. ఆకుమారునిఁ జూచెడియూశతోడ, నెడతెఱపి లేక వచ్చుచు నేగుచుండ
నవనిలోఁ గలజనులు నిత్యమును నాత్మ, దేవునినికేతనము పుణ్యతీర్థ మయ్యె. 1311
- గీ. అట్లు లుండంగ గోకర్ణు డఖిలపిద్య, లందు ను తీర్చుడె జ్ఞాని యయ్యె ధుంధు
కారి దురససాంగత్యకలుషితాత్మ, వర్తనుం డయి ఖిలచక్రవర్తి యయ్యె. 1312
- ఆ. అట్లు ధుంధుకారి యపమార్గమునఁ బడి, తగులబెట్టి యున్నధనము నెల్ల
నడ్డుచెప్పాచుండ నప్పు డప్పుడు తండ్రి, వాని నడిచి వీధిలోనఁ ద్రోసె. 1313
- షీ. అంతట బలహీనుడై యాత్మదేవుఁడు, పడుగురిలో నగుబాటు గాఁగ
నెక్కడ నుండు నే నెచ్చోటి కేగుజు, నిక్కడ నున్న నా కెవరు దిక్కు
కనుటకంటెను గుఱుత్రుని వంధ్యతయె మేలు, కాకున్న వటు మృతి గనుట మేలు
షష్ఠిహాయనములు జరిగిపడిన ని, ప్పటికి నా కీబాము ప్రాప్తమయ్యె
- గీ. నని విలాప బొనర్చుచుఁ బ్రాణములను, నుజగింపంగ యత్నించు చుండ నప్పు
ధతనియొడకు గోకర్ణు డరుగుడెంచి, దేవుడగ భక్తివిసయంబు లిట్లు లనియె. 1314

- సీ. స్వామి సంసారః బసారంబు దుఃఖమో, హములకు నాస్పదం బై నకతన
సుతుఁ డంచుఁ బిత యంచు శోకించు చుందురు, స్నేహబంధంబున జీవు లెల్లఁ
జక్రవర్తులకును శక్రనకును గూడ, సౌఖ్యంబు లేదు సంసారమందు
నజ్ఞానమును విడనాడి వై రాగ్యంబు, నాశ్రయించి సుఖంపు మడవిలోనఁ
గీ. గలుగు నేకాంతజీవికి సులభముగను, జిత్తశాంతియు మోక్షంబుఁ జీకు దొలఁగు
మోహమునఁ జచ్చిపోయెడిమూఢజనులు, ఘోరనరకంబులోపలఁ గూలువార.
గీ. అని ప్రభోధించుటయు విని యాత్మదేవుఁ, డాత్మలోఁ గొంతవిజ్ఞాన మంకురింప
విడిచి నిజసాహసమును వివేకమూర్తి, యెనగోకర్ణునిపదంబులందు వ్రాలి. 1316
ఆ. తండ్రి స్నేహవహ్నిదగుండ నై ననా, కేది దిక్కో యడవి కేగి యేమి
చేయవలెనా నేను జెప్పుము నీకు న, న్నుద్ధరించుబుద్ధి యెడవె నేని. 1317
వ. అని దీనుండై వేడుటయు వై రాగ్యపరినిష్ఠితమానసుం డగుగోకర్ణుండు వానికిట్లనియె.
సీ. అస్థిమాంసాసమయం బై నమేనిపై, నుండినయభిమాన ముజగించి
జాయాసుతాదిస్వసంబంధిజనులందు, నెనసినమమకారమును ద్యజించి
క్షణభంగురంబు గా జగమును జూచుచు, బోసేకవ్యవహారములకు మనసు
వై రాగ్యమును బొంది వస్తుసంతతులందు, విష్ణువై గతి యని విశ్వసించి
గీ. భాగవతదశమస్కంధపఠనమునను, గాలమును బుచ్చు చుండుము కాయ ముడుగు
సంతదాడను దేహాంతమందు నీకుఁ, బ్రాప్తమయ్యెడి మోక్షసామాజ్యలక్ష్మి.
ఆ. అని వచించుటయును నాత్మదేవుఁడు ధైర్య, మును వహించి చిత్తమునను నపుడె
పోయి యొక్కవిషినమునకు గోకర్ణుఁడు, చెప్పినట్ల చేసి చెందె ముక్తి. 1320
సీ. ఆత్మదేవుఁడు కాన కరిగినపిమ్మట, దోషితస్వాంతుండై ధుంధుకారి
ధనము మాతండ్రి యుంచినతావు చెపు మని, యడిగి తల్లి నెఱుంగ ననుడు నామె,
చెప్పుకుండిన నిన్నుఁ జీల్చివై చెద నని, బాదంగ బఱెను బాదినట్లు
తద్బాధపడలేక తనలోన నేడ్చుచు, ధుంధులి బాపిలో దూకి చచ్చె
గీ. సంతటను ధుంధుకారి నిరంకుశముగఁ, దిరుగుచును భోగినులను నేగురను నింటఁ
జేర్చికొని వారి కెంత యిచ్చినను ధనము, చాలమిని దొంగతనమును జలుపదొడఁగె.
వ. ఆతని దురాశ్యతంబు లెల్లం జూచుచు నింట నుండంజాలక గోకర్ణుండు తీర్థయాత్ర
గావింపఁ బరదేశంబునకుం జనియె. 1322
గీ. అట్లు చౌర్యంబు చేసి ద్రవ్యమును భూషణములు వస్త్రంబులును దెచ్చియమితముగమ
ధుంధుకారి యొసంగ నత్తొయ్యలులకు, వారు గైకొని తెచ్చినవాని నెల్ల.
సీ. ఒకరేయి యనోయ్య ముత్సాహమున నొక్క, స్థానంబునను రహస్యముగఁ జేరి
కావించి వీడు దొంగతనంబు నీవీట, దెచ్చినదంతయు నిచ్చె మనకు
నిది పురపాలకుం డెఱిగినచో మన, ప్రాణంబులకుఁ గూడ హాని గలుగుఁ
గావున నీరాత్రికాలంబుననె నిద్ర, లో నున్నవీని నెత్తెను జయి

- గీ. పూడ్చిపెట్టి నికేతనంబుననె మనము, గుప్తముగఁ బోద మీది యెల్లఁ గొనియ టంచుఁ
జేసి యలోచనము నట్లె చేసి రెంత, సాహసము నై న నతివలు సలుపువార. 1324
- క. తరుణులవచనము లమృతము, ఊరధార మనంబు దానిఁ జూడక చెలులన్
నరు లెవరు విశ్వసించుచో, పరిభవములు పొంది దుఃఖిపడుదురు వారల్. 1325
- గీ. అంత నాధుంధుకారి నిజాఘమునను, బ్రేత యై వాత్యరూపంబుచేత నచట
నచటఁ దిరుగుచు శీతాతపాదిబాధ, కాఁకలికి నోర్వలేక యల్లాడఁదొడఁగె. 1326
- సీ. ఆవిధి బహుకాల మరుగంగ నొకనాఁడు, గయ కేగుదెంచి గోకర్ణుఁ డుండ
నరుడెంచి యొకపాంథుఁ డతనియొద్దకు ధుంధు, కారి నశించినకథను జెప్పె
నంతట గోకర్ణుఁ డాధుంధుకారికి, నచ్చట శ్రాద్ధంబు నాచరించి
స్వపురంబునకు వచ్చి స్వగృహంబునను రేయి, నిదురించుచుండ నానిద్రలోనఁ
- గీ. గనఁబడియె నాతనికి ధుంధుకారి యొక్క, సారి మేషంబుగను నొక్కసారి మహిష
ముగను నొకసారి సామజంబుగను నొక్క, పరిఁ బిసాసిగ నొకపరిఁ బురుషుఁడుగను.
- సీ. అంతట గోకర్ణుఁ డారూపముల నెల్లఁ, గని మేలుకొని చివాలునను లేచి
యెవ్వఁడ వీ వేల యీవేషములు నీకు, నీకథ యేమియొ నాకుఁ జెపుమ
యనవుడఁ బ్రేత నోరాడమిఁ జెప్పంగ, సారెసారెకు నేడ్వసాగె నంత
గ్రహియించి దాని గోకర్ణుండు మంత్రోద, కము పైని జల్లి వాగ్బంధ ముడిపె
- ఆ. నంత ధుంధుకారి యాత్మవృత్తాంత మం, తయును జెప్పి యెడ్చి తండ్రి నేను
ప్రేతరూపమును భరింపలే నిక నెట్లు, లేని యుద్ధరింపు మీవె దిక్కు. 1328
- క. అనవుడు గోకర్ణుం డి, ట్లనియెను సోదర్య నే గయాశ్రాద్ధంబున్
బొనరించితి నీకొఱ కది, వినిహత మై పోవ నింక వే తే ముండున్. 1329
- గీ. ప్రేతరూపంబు దొలఁగింప భూతలమునఁ, జాలునది చూడఁగను గయాశ్రాద్ధ మొకఁడె
యంతకంటె నుపాయ మన్యంబు నీకుఁ, డెలిసిన వచింపు మది నేను సలుపువాఁడ.
- గీ. అనుటయును ధుంధుకారి యి ట్లనియెఁ దండ్రి, సలిపినను నీవు శతగయాశ్రాద్ధములను
గలుగనేరదు ముక్తి నాకలుషమునకుఁ, గాన గమనింపు మన్యమార్గమును నీవె.
- క. అనవుడు గోకర్ణుండు తన, మనమున విస్మయము నొంది మార్గాంతరమున్
గనుఁగొనియెద న టె నను, జనుము భవత్స్థానమునకుఁ జయ్యన ననియెన్. 1332
- గీ. అంత నాధుంధుకారి తదాజ్ఞ వడసి, చనియెఁ దా నుంచునట్టిశ్మశానమునకు
నవల గోకర్ణుఁ డతని కె టెన ముక్తి, గలుగఁజేయంగ దృఢముగాఁ దలఁచి లోన్.
- గీ. జానులును యోగనిష్ఠులు ధ్యానపరులు, బ్రహ్మవాదులు విద్వదగ్రణులు గలుగు
స్థానమున కేగి జరిగినచరిత మెల్లఁ, డెలిపి తన్ముక్తిమార్గంబుఁ దెలుపుఁ డనఁగ.
- వ. వార లెల్లరును శాస్త్రంబుల నన్వేషించి తన్ముక్తిసాధనంబుం గానక యేతద్విషయం
బునఁ గర్మసాక్షివచనంబు స్రమాణం బని యేకగ్రీవంబుగా నిర్ణయింప గోకర్ణుండు
సౌరమంత్రంబుచే నాదిత్యుని నిలిపి నమస్కరించి తనపంశయంబు నడుగ భాస్కరుండు

- ప్రసన్నుండై గయాశ్రాద్ధంబువలనను విముక్తి లేని ప్రేతకు సప్తాహభాగవతశ్రవణంబు
వలన విముక్తి చేశారు నని నిర్ణయించె. 1335
- సీ. అంతట ద్విజు లెల్ల నాశ్చర్యమును బొంది, ధ్వనిరూప మగురవివాక్యములకు
సప్తాహ మిదటనె సలుపుము గోకర్ణ, యనుటయు నాతఁ డాహ్లాద మొదవ
సంకల్ప మొనరించె సప్తాహయజ్ఞంబు, నాచరింపగ బ్రాహ్మణానుమతిని
నపుడు వచ్చిరి జను లట కసంఖ్యంబు గా, భక్తితో నాలింప భాగవతము
- గీ. నంతఁ గూర్చుండి గోకర్ణు డాననమునఁ, జడువ భాగవతంబును మొదలువెట్ట
నత్తటినె ధుంధుకారియు నరుగుడెంచి, శ్రవణ మొనరింపఁగను బహుశ్రద్ధతోడ. 1336
- వ. తత్సమీపంబునంద సప్తగంధీయుక్తం బగునొక్క-పంశంబు నుపలక్షించి తాను ప్రేత
యగుట వాయురూపంబునఁ దన్నూలరంధ్రంబునం బ్రవేశించె. 1337
- సీ. అంతట గోకర్ణు డాదినాంతము పతి, యించి నాటికి విరమించుటయును
నపుడు గల్గఁగ విస్మయము పెద్దదొదతోడ, వంశాదిమగ్రంధి వ్రక్క-లయ్యెఁ
బ్రథమదినంబునంబలె మఱునాడును, జదివి యాపుటయు నాసమయమునకు
నయ్యె పంశద్వితీయగ్రంధిభేద మా, తీరున నొగి నేడుదివసములును
- గీ. బ్రద్దలయ్యెను గీచకగ్రంథు లేడుఁ, దత నామ ధుంధుకారి ప్రేతత్వ ముడిగి
దివ్యరూపంబుతోడను దేజరిలుచుఁ, జలిపి గోకర్ణునకు నమస్కారములను. 1338
- గీ. తండ్రి ప్రేతత్వ ముడిగె నీదయను నాకు, నన్నుఁ దరియింపఁజేసినపు న్నెమునను
ధన్యతను బొందితివి నీవు ధన్యతమము, భాగవతము సప్తాహంబు పావనంబు. 1339
- గీ. వినినమాత్రనె సప్తాహ మనెడిమాట, కడపమును బొందుఁ బాపసంఘంబు లెల్ల
భరతవర్షంబులోపల భాగవతము, వినినవారలజన్మంబు వితయ చూవె. 1340
- ఆ. సర్వకర్మములును సంక్షయంబును జెందు, సంశయంబు లెల్ల సమసిపోవు
ఛిన్నభిన్నమై నశించు మనోగ్రంధి, వినిన భాగవతము వీనులార. 1341
- క. అని పలుకుచుండ హరిభట, జనులు విమానంబు నెక్కి చనుడెంచి రయం
బున నందు ధుంధుకారిని, నునిచి కొని చనంగ దివికి నుద్మొక్తులు గాన్. 1342
- సీ. వారిని గని నమస్కారంబు గావించి, గోకర్ణు డత్యంతకుతుక మొదవ
విష్ణుకంఠరూప వీనితో సాటిగ, భాగవతము విన్నభ క్తజనులు
కల రసంఖ్యాకు లిక్కడ వీరి నెల్లరఁ, గొనిపోవ రేల నై కుంతమునకు
నవపుడు వార లిట్లనిరి సప్తదినంబు, లుపవాస మొనరించి యుక్తముగను
- గీ. శ్రవణ మొనరించి దిన మెల్ల రాత్రివేళఁ, జలిపె మననంబు నీతఁడు శ్రద్ధతోడఁ
గావ వీనికి వీరికఁ గలిగె శ్రవణ, భేద మా హేతువున ఫలభేద మొదవె. 1343
- సీ. హతము దార్ధ్యవిహీన మైతానము ప్రమా, ద్దపాస్త్ర మైవశ్రుతంబు హతము
హతము సమగ్ర మెవటియంతయు వై, మహానాథు డెవజ్ఞంబు హతము

హతము పాత్రవిహీన మైనశ్రాద్ధము సదా, చారంబు లేనివంశము హతంబు
హతము పాత్రున కీయనట్టిదానము నిశ్చ, లముగఁ జేయనిశ్రవణము హతంబు

గీ. సత్వరంబుగఁ జేసెడిజపము హతము, మంత్రవిశ్వాసవిరహితమణి హతంబు
కాన వీ రెల్లశాస్త్రయుక్తముగ మరల, శ్రవణ మొనరింప వై కుంతసదన మొదవు.

క. అని తెల్పి విష్ణులోక, బున కేగిరి విష్ణునామములఁ గీ ర్తనమున్
బొనరించుచు నట నుండిన, జను లెల్లరుఁ జూచు చుండ సంతోషమునన్. 1345

సీ. అంతట గోకర్ణుఁ డచటనె మరల శ్రా, వణమాసమున భాగవతము భక్తి
జదువంగ మొదలిడి సప్తాహమునయందు, ముగియించె జగ మెల్ల ముదము నొంద
నంతిమదినమున నచ్యుతుం డేతెంచి, సపరివారముగ దర్శన మొసంగి
యెక్కించి శ్రోతల నెల్ల దివ్యవిమాన, ములయందు వైకుంఠమునకుఁ బనిచి

గీ. తనవిమానంబునం దుంచుకొని ప్రహర, మెనయ గోకర్ణుని సుపర్వ లెల్లఁ బొగడ
నరిగె గోలోకమునకు నత్యద్భుతముగ, భాగవతసేవచే గల్గుఫలమె ఫలము. 1346

వ. ఆషాఢశ్రావణభాద్రపదాశ్వియుజకార్తికమార్గశీరమాసంబులు భాగవతశ్రోతలకు
మోక్షదాయకంబులు. శ్రవణారంభమునకు సూతసూతకసంభవంబునంజేసి ద్వాదశి
వరసీయంబు. భౌమశనివారంబులును ధ్రువమృదునక్షత్రంబులును ద్యాజ్యంబులు.
సప్తాహశ్రవణంబునకు భక్తాహ్వానం బవశ్యక ర్తవ్యంబు. తీర్థవనగృహంబులు శ్రవణార్హ
స్థానంబులు. పాషండవాదులును నాస్తికులును శ్రవణానర్హులు. సప్తాహమధ్యంబున
క్షౌరమైథునాదికార్యంబు లప్రశ స్తంబులు. మండపంబున విష్ణుప్రతిష్ఠ గావించి విష్ణు
పూజయును భాగవతగ్రంథపూజయును నిత్యంబును సంగ్రహంబుగాఁ గావించి భాగ
వతంబు పఠింపందగు. శ్రవణారంభంబున ద్వాదశాక్షరవిష్ణుమంత్రజపంబును వక్త్ర
పూజయును నియమగ్రహణంబును శ్రోతలకు ముఖ్యంబులు. 1347

గీ. విష్ణుసంకీర్తనంబు గావించునట్టి, భాగవతులయనుజను బడసి యున్న
తాసనంబునఁ గూర్చుండ నగును వక్త, యతని శుకదేవునిగ నెంచ నగును శ్రోత.

వ. సూర్యోదయంబు మొదలుకొని సార్ధత్రిప్రహారంతంబువఱకును బరనంబు కార్యంబు.
మధ్యాహ్నంబున ఘటికాద్వయంబు విరామంబు గొనందగు. సప్తరాత్రంబును సుప
వాసంబు గావించి శ్రవణంబు గావింపందగు. శక్తి లేనియెడల ఘృతపాయసంబునంగాని
పయఃపానంబునంగాని ఫలాహారంబునంగాని యేకవారభుక్తింగాని శ్రవణంబు గావింప
నగు. సప్తాహవ్రతస్థులు వ్రతనియమంబులు గై కొనందగు. 1349

క. వినవలయు భాగవతమును, ననపత్యులు మోక్షకాము లరవిహీనుల్
జనవశకాంక్షులు యగులు, వనజాక్షుని కేతనాధివాసాపేక్షుల్. 1350

క. శుకశాస్త్రశ్రవణంబున, సకలప్రతిబంధములును క్షయమున్ జెందున్
సకలాఘములును దొలఁగును, సుకరంబుగ నొండఁగలుగు శోకజయంబున్. 1351

వ. ఫలకాంక్షులు జన్మాష్టమి వ్రతమునకుంబోలె సప్తాహ శ్రవణంబున కుద్యా పనంబు గావింపవలయు. నిష్కాము లగుభక్తుల కుద్యాపనావశ్యకత లేదు. సప్తాహాయజ్ఞపరిసమాప్తియందు గ్రంథపూజయును వక్త్రసమ్మానంబును గోభూషి రణ్యాదిదానంబులును గావింపందగు. గృహస్థు డైనచో దశమస్కంధంబునందలి ప్రతిశ్లోకంబునకును మధుపాయసఘృతతిలాన్న హవిర్ద్రవ్యంబులచే గర్మశాంతికొఱకు హోమంబు గావింపంజను. హోమాశక్తు డైన దత్తులప్రాప్తికై హోమద్రవ్య దానంబు గావించి సర్వలోపనివారణార్థంబు విష్ణునామసహస్రపారాయణంబు చేసి ద్వాదశబ్రాహ్మణులకు భోజనముం బెట్టవలయు. శక్తు డైనయెడల పలత్రయపరి మితం బగుసువర్ణసింహంబును లిఖితభాగవతగ్రంథంబును బూజించి యాచార్యున కర్పింపవలయు. విరక్తు డైనచో సప్తాహపరదినంబున గీతాపఠనంబు గావింపవలయు. కలియుగంబునఁ ద్రింశద్వార్కాలంబు గడచినవిదప భద్రపదశుద్ధనవమినాడు శుకుఁడు పరీక్షిత్తునకును ద్విశతవర్ష కాలంబు గడచినపిమ్మట నాషాఢశ్రావణశుక్ల నవమిదినంబు లందు గోకర్ణుండు బ్రాహ్మణులకును షడుత్తరత్రిశతవర్ష కాలంబు గడచినతరువాత కార్తికశుక్ల నవమినాడు సనకాదులు నారదునకును సప్తాహవిధానంబున భాగవతకథ వినిచి కృతార్థులం గావించిరి.

1352

క. శుకశాస్త్రముకంటెను వే, తొకమార్గము లేదు భవప్రయోధినిమగ్నుల్ సుకరముగఁ బార మొందఁగఁ, బ్రకటింపఁగ నేటి కింక బహుభాషణముల్.

1353

—: కాశికీ మాహాత్మ్యము :—

క. అని పలుకుటయును శౌనక, మునివర్యుఁడు పొంది హర మును సూత వినం గను యమునామాహాత్మ్యము, జనియించెను వేడ్క చెపుమ సవిశేషముగఁ.

వ. అని కోరుటయు సూతుం డాతని కిట్లనియె.

1355

సీ. తాపసోత్తమ మున్ను ధర్మజుం డొకనాఁడు, సౌరభికడ కేగి సవినయముగ నొనరించి వందనంబును స్వామి విన నాకు, యమునామాహాత్మ్యము నాశ గలిగె ననవుడు సౌరభిమునివరుండు ప్రమోద, మెనయంగ నాతని కిట్లు అనియె ధర్మజ విను మొకతఱిని బర్వతనార, దులు పోవుచును నభ స్తలమునందుఁ

గీ. గాంచి ఖండవనము నక్కడను డిగ్గి, స్నాన మొనరించు చుండంగ జమునలోన వేటకై శిబి వచ్చి యావిహమునకు, నామునీంద్రుల గనుఁగొని యమునలోన.

గీ. చలిసి స్నానంబు ధౌతవస్త్రములు వాడు, కట్టుకొని వచ్చుసందాక నట్లె నిలిచి వారు తత్తరమునకు నేతేర నంత, దత్పదాంబుజములకు వందన మొనర్చి.

సీ. శమధనులార యీయమునాటంబున, స్వర్ణ యూషంబు లసంఖ్యముగను గమనముచుండె నిక్కడ యజ్ఞముల నెవ్వ, కొనరించి నిల్చి రీయూషములను

- నీచట నున్నవిశేష మేమియ్యె దయతోడఁ, జలుపుఁడు విన నాకుఁ గలిగె వేడ్క
యని వేడుటయు నిట్లు లనియె నారదుఁడు భూ, నర వచించెదను సర్వమును వినుము
- ఆ. మును హిరణ్యకశిపుఁ డనుడై త్యనాధుఁడు, త్రిదశులను జయించి దివముఁ గొనఁగ
నపుడు హరి నృసింహుఁడై వాని వధియించి, యిచ్చె మరల దివము వృత్రహనుకు.
- సీ. అంతట వ్రు బృహస్పతికడ కేగి, సాష్టాంగవందన మాచరించి
యాచార్య తలఁచితి నధ్వరంబులు సేయ, నావహిల్లఁగఁ దృప్తి యచ్యుతునకుఁ
దత్తీయార్థం బగుధామంబు నెఱిగింపు, మని వేడుటయు నిట్లు లనియె గురువు
కిలదు పావన మైసఖాండవవన మీల, నట నుండె యమున పుణ్యస్రనంతి
- గీ. తలఁచునెడ దాని స్వరంబు గలుగు నచటఁ, దనువు విడిచిన బ్రహ్మపదంబు గలుగు
దత్తటంబునఁ జేయు మధ్వరము లొదవు, హరికి సంతృప్తి నీకును నగు శుభంబు.
- సీ. అని వచింపఁగ నింద్రుఁ డాహ్లాద మొదవంగ, నిచటికి సురలతో నేగుదెంచి
ఋత్విజులుగ వరియించి బ్రహ్మర్షుల, నారంభ మొనరించె నధ్వరంబు
నపుడు విష్ణువు బ్రహ్మహరులతోడను గూడి, యరుదేర వారికి హరిహాయుండు
కావింపఁదగినట్టిగౌరవం బొనరించి, దితితనూభవవై రిదిక్కు చూచి
- గీ. జలజలోచన మూఁడుమూర్తు లును నీవె, విధియు హరుఁడును నీకంటె వేఱు గారు
స్ఫటికమునకు బహుత్వ మేర్పడినయట్లు, గలిగె నీకు నుపాధులవలన బహుత. 1360
- గీ. కాష్ఠములలోన గూఢంబు గాఁగ నుండు, నగ్ని ఘర్షణమున వచ్చునట్లు పైకి
నఖిలభూతాంతరాత్ముడ వై ననీవు, ప్రాప్తమగుదువు కేవలభక్తి చేత. 1361
- క. వారు తరింపంగలిగిన, వా రీజగమంతయును నవాస్తవ మని ని
ర్ధారణము సేసికొని యె, వ్యారలు భజియించెదరొ భవత్పాదములన్. 1362
- వ. అని సన్నుతించుటయు నమందానందంబు నొంది పుండరీకాక్షుం డిట్లనియె. 1363

—: ఇంద్రప్రస్థమాహాత్మ్యము :—

- సీ. శక్ర కోరికితోడఁ జలుపుటచే మున్ను, క్రతుశతంబును స్వర్గరాజ్య మొదవె
గడఁగితి నేడు నిష్కామంబుగను జేయఁ, గ్రతువుల సంతృప్తి గలుగ నాకు
నచ్చెరియము నొంద నక్కఱలే దిందు, గురువగుటనుజేసి గురువు నీకు
సలుపుచు బహుయజ్ఞముల నిల్లె యందు ర, త్నప్రస్థముల నిమ్ము దక్షిణలుగ
- ఆ. దాన నీస్థలంబు దాల్చు నింద్రప్రస్థ, మనెడిపేరు తావకాఖ్య వెలయ
సర్వయజ్ఞములను జలిపినపిమ్మటఁ, బ్రాప్తమగు మదీయపదము నీకు. 1364
- సీ. ప్రష్ఠ ప్రయాగతీర్థము నిల్పు మిచ్చోట, గంగాసరస్వతీసంగతము గ
గౌరీశ శివకాంచీ గాశి నిచ్చట నుంచి, యుమతోడ నీవును నుండు మిందె
బ్రహ్మత్మభవులార భవదీయమహిమచే, జలుపుఁ డిచ్చటఁ దీర్థస్తంభంబు
నమరదేశిక సృజింపుము నిగమోచ్ఛ్చేద, కం బనుపుణ్యతీర్థంబు నిచట

- గీ. మునిగినంతనె త్వ తీరమున లభించు, జదువ కున్నను వేదముల్ శాస్త్రములును
బూర్వజన్మస్మృతియు నబ్బు బూర్ణముగను, నేను ద్వారక నిచ్చోట నిలుపువాడ.
- వ. నాద్వారకాపురంబున గోమతీసముద్రసంగమంబు గలుగు. మఱియును నే నిచ్చట
గోసలయును మధువనంబును బ్రతిష్ఠించి వానిలో రామకృష్ణనామంబులతోడ నవత
రింతు. మఱియును నరనారాయణాస్పదం బగుబదర్యాశ్రమంబును హరిద్వారంబును
బుష్కరంబును నై మిమరణ్యకాలంజరాదిసరస్వతీమహానదీతటంబులం దుండుతీరంబు
లన్నియును నిచ్చట నెలకొల్పువాడ. 1366
- సీ. అని పల్కుటయును వెంటనె యుక్తకార్యంబు, లన్నియు జరిగె నత్యద్భుతముగ
శక్రుఁ డిచ్చోట నసంఖ్యాకమఖముల, జేసి వై కుంతుండు చెప్పినట్లు
స్వర్ణ యూపంబుల స్థాపించె నిచ్చోట త, దాది యింద్రప్రస్థ మనంగఁ బరగె
నధ్వారాంతమున బ్రాహ్మణులు వాసవదత్త, సత్కారములకు హర్ష మును బొంది
- గీ. యింద్రున కనుగ్రహించిరి యిలను బుట్టి, యవనిసురుఁడుగఁ దుదిఁ దుదీయాశ్రమంబుఁ
బడసి నిజతీరమును జొచ్చి పడసి పూర్వ, జననసంస్మృతి మోక్షంబు నెనయునట్లు.
- సీ. అంతట వాసపుం డరిగి స్వర్ణమునకు, హరిచింతనాసక్తుఁ డగుచు నచటఁ
బాలించి యొకకొంతకాలంబు సురలను, దత్పుణ్య ముడుగంగఁ దత్తణంబ
ధరణిలో హస్తీచపురమందు శివశర్మ, యనెడిబ్రాహ్మణునకు నాత్మజుఁడుగ
జనియించె సుముహూర్తమున నంత శివశర్మ, దైవజుఁ డగుటఁ దద్భావ్య మెఱిగి
- గీ. యాతనికి విష్ణుశర్మార్హవ్యయంబుఁ బెట్టి, యుక్తకాలంబున నొనర్చి యుపనయనము
ద్వాదశాబ్దంబువఱకు వేదములఁ జెప్పి, సాంగముగఁ బిమ్మటను వివాహంబు నేసె.
- గీ. అంతటను విష్ణుశర్మ గృహస్థవిధుల, నాచరించుచుఁ దనసతియందు నొక్క
యాత్మజునిఁ గాంచి సంసారమందు విరతి, గల్గుటను దనజనకునికడకుఁ జేరి. 1369
- పీ. తండ్రి స్వాధ్యాయసంతతుఁడేత బుణద్య, యంబు దీర్చెడిభాగ్య మబ్బె నాకు
సంసారసుఖములు జలబుద్బదాభముల్, సక్తుఁడు గాఁ డందె సతము బుధుఁడు
హరితృప్తికై తీర్థయాత్ర గావించి స, న్నియ్యసంబు గైకొని యంతమందుఁ
బ్రారబ్ధ ముండెడనుతదాతను నుందు, దెలచుచు హరి నొకతీరమందు
- గీ. నాజ్ఞ యొసఁగుము పోయెద నని వచింప, విబుధుఁ డగుటను శివశర్మ విని తదుక్తు
లెనయఁగను సంతసం బుంచి గృహభరంబు, స్వద్వితీయాత్మజుఁ డగుసుశర్మ మీఁద
- ఆ. విష్ణుశర్మతోడ వెడలిపోయి యొనర్చి, తీర్థయాత్ర జన్మసార్థకతకు
నేగుడెంచె గడకు నీతీరమున కాత్మ, పుణ్యవశముచేత బుద్ధివృట్ట. 1371
- ఆ. అపుడు విష్ణుశర్మ యది చూచి పూర్వజ, న్మస్మరణము గలుగ విస్మయముగ
జూత నేను మున్న శక్రుండ నై యిటు, జలిపినాడ భూరిసవనములను. 1372
- సీ. యమునాతటంబునయందుఁ గానబడు, స్వర్ణ యూపములు మత్స్యాపితముల
ప్రస్తు గంగాసరస్వతులతో నీర్హస, ము దేవతాదేవప్రయాగ మదియె

భర్గుడు తత్పూర్వభాగంబునందు మో, తదము గా నుంచినకాశి యదియె
తత్పశ్చిమముగను ధనురేకపంశతి, తమ నుగ్రకృతశివకాంచి యదియె

గీ. దానికి ధనుర్ద్వయీమితథాత్రియందు, ద్విపురహరకృతగోకరతీర మదియె
దానికి శరాససప్తతిమానధరను, గృష్ణుఁ డుంచినద్వారకాక్షేత్ర మదియె. 1373

గీ. ద్వారకాక్షేత్రచాపసప్తతిమితోర్వి, యందు మ్రందఁ జతుర్భుజం డగుఁ నరుండు
కాశీలోన ద్విపంచాశదాశుగాస, మహిని జచ్చిన మరల జన్మంబు లేదు. 1374

వ. ద్వారకకఁ బూర్వదిగ్భాగంబునం దష్టాదశధనుర్మితప్రదేశంబునందుఁ గోసలయును
గోసలాపశ్చిమభాగంబున దశచాపప్రమాణదేశంబున మధువనంబును దాని కుత్తర
భాగంబున నేకాదశధనుఁప్రదేశంబున బదర్యాశ్రమంబును దానికి దక్షిణఁబుగాఁ ద్రింశ
ద్ధనుఁప్రదేశంబున హరిద్వారంబును దానికి ద్వాదశేష్వాసమాత్రభూభాగంబునఁ బుష్కర
తీరంబును బ్రచూగంబునకుఁ బూర్వంబుగా నేకగవ్యతిమాత్రప్రదేశంబున సప్తర్షుల
సప్తతీరంబులును గలవు. కాశీతీరసప్తకంబులు దనేకపుణ్యతీరంబులు గలవు. ప్రయా
గంబునకుఁ బశ్చిమంబుగా నేకగవ్యతిమాత్రప్రదేశంబున బృహస్పతిస్థాపితం బగు
నిగమోద్భోధకతీరంబు గలదు. కాళిందికిఁ బూర్వపశ్చిమభాగంబులు దేవయోజన
విస్తృతియును దక్షిణభాగంబున యోజనచతుష్టయవిస్తృతియును నింద్రప్రస్థంబునకు
మర్యాదగా మహర్షులచే నేర్పఱుపంబడియె. మత్కృతయజ్ఞంబులందు నేను బ్రాహ్మ
ణోత్తములకు రత్నప్రస్థంబు లొసంగుటచే నీస్థానం బింద్రప్రస్థనామముం బడసి పుణ్య
తీరం బయ్యె. అమ్మహాత్ములు నా కిచ్చోటఁ బూర్వజన్మస్మృతి చేకూరునట్లును
దనుత్యాగం బగునట్లును హరిపదంబు చెందంగలుగునట్లును ననుగ్రహించుటంజేసి
నేను నాపూర్వవృత్తాంతంబు నెఱుంగంగలిగితి. నిగమోద్భోధకంబునందు సన్నినంబు
గావించితి వేని సర్వంబును విదితం బగు నని చెప్పుటయును శివశర్మ కౌతుకంబునఁ
దతీరంబునందు మునుంగ నుద్యమించుచుండ భీతుండై పరువెత్తుకొనివచ్చునొక
భిల్లుండును వానివెంటంబడి గరించుచు నరుడెంచునొక్కసింహంబునుం గానంబడియె.

సీ. అప్పుడు వడఁకుచు నాశివశర్మయు, నావిష్ణుశర్మయు నాశ లుడిగి
యెట్లు తటుక్కున నెక్కిరి తత్తట, సంసితం బగునొకశాఖమీఁద
నంతట నాభిల్లుఁ డటకు వచ్చెడునంత, లోన సింహము దూకి వాని బట్టె
నపుడు వాఁడుడిగి ప్రాణాశ నెట్లులొ దానిఁ, బొడిచి కుంతమునఁ దాఁ బడియె భువిని

గీ. కుంతఘాతంబునకు వ్రీల గుండె సింహ, ముడిగె ననువుల వాఁడును మడిసె వంత
భిల్లునకు సింహమునకుఁ బ్రాప్తించె దివ్య, దేహములు పూర్వజన్మస్మృతియును గలిగె.

వ. ఆసమయంబున విష్ణుభటులు దివ్యవిమానంబులతోడఁ దడంతికంబునకు విచ్చేసి విమా
నంబుల నెక్కుం డని వేడుటయు నాభిల్లుసింహంబులు వారలం జూచి. 1377

పూరిభటులార పాపాత్ముల మగుమాకు, నీదివ్యదేహంబు లేల కలిగె
పూర్వజన్మజ్ఞానమును. నెట్లు చేకూరె, వినిసింపుఁ డని వేడ విష్ణుభటులు

- కని వారి నీతీర్థమునఁ జచ్చుటనుజేసి, ప్రాప్తించె మీ కీమహాత్మ్య మెల్ల
నిండు మ్రందినవారి కెల్ల నీమహిమంబు, సమకూరఁ గరుణించె శౌరి మున్ను
- గీ. శీఘ్రముగ రండు మాఘనసేవచేయు, సమయ మయ్యెడి నన వారు ప్రమద మొదవ
నెక్కి- దివ్యవిమానంబు లేగి విష్ణు, పురమునకుఁ జేరి రాశ్చర్యకరము గాఁగ. 1378
- గీ. అది కనుంగొని విస్మయ మావహిల్లఁ, దండ్రీయు సుతుండు దిగిరి పాదపమునుండి
యాత శివశర్మ త తీర్థమందు మునిగి, సలిపి సంధ్యాదివిధులను సక్రమముగ. 1379
- వ. తతీర్థస్నానంబునఁ బూర్వజన్మస్మృతి కలుగుటంజేసి యచ్చెరువుపాటొందుచుఁ దత్తీ
రంబునం దుపవిష్టుండై విష్ణుశర్మం గాంచి యిట్లనియె. 1380
- గీ. తనయ నీమాట తథ్యంబ మునిగినంత, మాత్రమున నిందుఁ బూర్వజన్మప్రవృత్తి
యంతయును గోచరం బయ్యె నచ్చుతముగ, వినుము సర్వంబు వినిచెద విశదముగను.
- సీ. పూర్వము భూతలంబున నుండఁ గాన్యకు, బంబు నాఁగను నొక్కపట్టనంబు
దానిలో శరభాభిధానంబునను నొక్క, యూరవ్యుఁ డుండె నత్తుత్తముండు
వార్ధకం బొదవ నావై శృండు చింతింపఁ, దొడఁగె బుత్రులు లేమి కెడఁదలోన
నటు లుండ నొక్కనాఁ డతనియింటికి వచ్చె, దేవలుం డనుయోగి దైవికముగ
- గీ. నపుడు శరభుండు యోగి కత్యాదరమునఁ, బూజ గావించి తనచిత్తమునఁ గలట్టి
చింత యెఱిగింప నమ్మాని కొంతతడవు, ధ్యాన మొనరించి సర్వంబుఁ దా గ్రహించి.
- సీ. ఆర్య చెప్పెద విను మంతయు నొకనాఁడు, త్వత్పత్ని సుతవాంఛ దనర మదినిఁ
జని చండికాలయంబునకుఁ బూర్వతి భవ, త్కరుణచేతను నాకు గర్భ మైన
నుత్సవంబును నీకు నొనరింతు నధికవై, భవముతోడను భవద్భవనమందు
నని మ్రొక్కి యింటికి జనుదేర నామాస, మందె యామెకు గర్భమయ్యె నంత
- గీ. నామె నీకడ కేతెంచి ప్రాణనాథ, గౌరికారుణ్యమున నాకు గర్భమయ్యెఁ
గాన నామెకు నుత్సవం బేను జరుప, వలయును దదాలయంబున నలర దేవి. 1383
- సీ. అని తెల్పుటయును సత్త్వానందమును బొంది, నీ వాయమను గాంచి నీరజాక్షి
పరికరంబుల నెల్లఁ బనిచి నీసఖులచే, జరిగింపు మంబికొత్సవము నచట
నవవుడు నాయితీ తనసఖులను బంప, వా రేగి చండికాగారమునకు
జరిపి శర్వాణి కుత్సవమును జనుడొచి, తెలిపి రావార్త నీచెలికి నీకు
- గీ. వారు వచ్చినతరువాత వారిసేవ, కాత్మలో గౌరి సంతృప్తి నంద కునికి
నెఱిగి తద్భృత్య విజయ తా నిట్లు లనియె, దల్లి సంతృప్తిగొలిపెనె తత్సపర్య.
- వ. అని సవినయంబుగా నడుగుటయు శర్వాణి యామె కిట్లనియె. 1385
- సీ. విజయ చెప్పెద నీకు వినుము వై శ్యాంగన, నిజసఖిముఖమున నేడు నాకు
జరిగించినట్టియుత్సవ మెల్ల వ్యర్థంబు, దానఁ దద్గర్భపాతంబు గలుగు
బరహస్తకృత మెనబలి గాదు మాద్యగు, తమదేవతాత్మ ప్రిదాయకంబు
నావుడు విజయ భువనాంత యె దేవి, యటు లైన నామె కెట్లగు శుభంబు

- గీ. కనికరముతోడ నచియింపు మనుడుఁ జేటి, యామె యెనను దద్దుర యెన లేక
తన్నియు క్షద్విజృంభణ నొకగునవర్య, చేయునెడ సేమమగు నని చెప్పె గౌరి.
- సీ. ఆమె శాపంబు తెలియమి నయ్యె నింత, కాల మీరీతిఁ జింతింపఁ గారణంబు
కాన నిపు డేగి మీరలు గౌరికడకు, సేవ గావింపుఁ డగు నిష్టసిద్ధి మీకు. 1387
- గీ. మును వసిష్ఠప్రబోధంబునను దిలీపుఁ, డర్చన యొనర్చి నందిని కతివతోడఁ
బడసెఁ బుత్రుని నట్టులె పడయఁగలవు, సుతుని నర్చించి యుమను సీసుదతితోడ.
- క. అని వినుచుటయును శరభుఁడు, మనమున సంతోష మొంది మానీంద్ర విను
గను వేడుక గల్గె దిలీ, పునిచరితము చెపుము సంతముగ నా కనియె. 1389

—: దిలీపచరిత్ర కథ నము :—

- సీ. అనుడు దేవలుఁ డిట్లు లనియె వణిగ్వర, మహిచి వై వస్వతమనుకులమున
జనియించెను దిలీపుఁ డనుజేడు స్వాయంభు, వ మనువంశంబున వజ్రవోలె
వజ్రకి శచివోలె వానికి మగధేశ, తనయ సుదక్షిణ దారయయ్యెఁ
గోసలాధీశుఁడై కువలయుం బెల్లను, రక్షింపఁ దొడఁగె ధర్మమున నతఁడు
- గీ. చనఁగ బహుకాల మావిధంబుననె యొక్క, తనయుఁ డేనియు జన్మింప కునికి మదిని
జింత యేర్పడ నొకనాఁడు కాంతతోడఁ, జని వసిష్ఠాశ్రమమున కాజనవిభుండు. 1390
- సీ. ఒనరించి వడనంబును వసిష్ఠునకుఁ ద, త్సంభావితుం డయి సముచితముగ
గురువర యేలితి ధరణి నేకాతప, త్రముగఁ జేసితి సప్తతంత్రువులను
సంతృప్తిపఱచితి త్మోసురులను నన్న, దానగోభూస్వర్ణదానములను
దీనులఁ బోషించితిని గోశమును బెంచి, తిని ధర్మసంభృతధనముచేతఁ
- గీ. బ్రచురముగ సత్రములను నారామములను, జెఱువులను బావులను బ్రతిష్ఠించినాఁడ
సర్వలోకసుఖంబె మత్సౌఖ్యముగను, దలఁచి లోపంబు లేకుండ మెలఁగినాఁడ. 1391
- ఆ. కాని నాకు సుతుఁడు లేనిలోపముమాత్ర, మఖిలసౌఖ్యములను నడఁగఁద్రొక్కె
దాన జీవితంబుపై నాశయును దగ్గ, నేమి చేయఁదగునొ యింకఁ జెపుమ. 1392
- క. అనుడు వసిష్ఠుఁడు కనికర, మెనయఁగ మదిలోన దివ్యదృష్టిని సర్వం
బును గనుఁగొని యాతని కి, ట్లనియెను రాజేంద్ర విషయ మంతయుఁ డెలిసెన్.
- సీ. మును నీవుపాశశాసనునియొద్దకుఁ బోయి, సల్లాప మొనరించుసమయమందు
జ్ఞప్తికి రా ఋతున్నాత యొనర్పదీయ, పత్ని శీఘ్రంబుగా బయలుదేటి
వచ్చుచుండఁగ నిజావసథంబునకు మార్గ, మునఁ గల్పపాదపమూలమందు
శయనించి యుండంగ స్వర్గధేనువు దాని, కాచరింపక ప్రణామాదివిధుల
- గీ. నరుగుడెంచితి వద్దాన నది మదీయ, సంతతిని నీవు సేవింపనంతవఱకు
నుండెదవుగాక పుత్రహీనుండ వగుచు, నని శపించె జనింప లో నాగ్రహంబు. 1394

- గీ. కాన నిప్పుడు తత్పుత్రికాతనూజ, యెవనందినికి సపర్య యాచరించి
శాపముక్తుండ వై కీర్తిశాలి యైన, సుతునిఁ బడయుము వంశవిస్తృతి ఘటిల్ల.
- క. అని కలుక్-చుండఁగనె నం, దిని వచ్చె వనంబునుండి దిగున శుభసూ
చనముగ వత్సన్నేహం, బునఁ బొదుగుననుండి పాలు పొటపొటఁ గురియన్. 1396
- సీ. అపుడు వసిష్ఠుఁ డి ట్లనియె రాజ స్మరించి, నంతనె వందిని యరుగుదెంచె
దీనిచేఁ గార్యసిద్ధిని శీఘ్రముగ నీవు, చెందెదు లే దిందునందియంబు
నేవింపు మిద్దానిచెంతనె యుండి యె, ప్పుడును బ్రమాదంబుఁ బొందకుండ
ననుడు దిలీపుఁ డమ్మునియానతిని దదా, శ్రమమునందె వసించి చానతోడ
- గీ. నవలినాట నుషఃకాలమందు లేచి, జాయయును దాను వత్సద్వితీయ యైన
నందినీధేనువునకు నానంద మొదవఁ, బూజఁ గావించిరి సువర్ణపుష్పములను. 1397
- సీ. అంతట నందిని యడవికిఁ బోవంగ, బయలుదేఱఁగఁ జాపబాణములను
గేల దిలీపుఁడు దాలించి తత్పుష్ట, భాగంబునను ఛాయపగిది నుండి
యది చనఁ దా నేగు నది మేయుచుండ ఘా, సముఁ దినుఁ గందమూలములఁ దాను
శయనింప నది తరుచ్చాయఁ దా గూర్చుండఁ, ద్రావఁ దోయము నీరు త్రాగుఁ దాను
- గీ. సమయము నెఱింగి పెట్టు ఘాసమును గోకుఁ,బోవఁ గండ్లాతి దంశముల్ పోవఁద్రోలుఁ
దుడుచుఁ జెమ్మట వలువచే గడుగు మేను, సేవకుఁడు వోలఁ బరిచర్య చేసె నతఁడు.
- ఆ. అట్లు ప్రౌద్ధ గ్రుంకు నందాఁక నట నుండి, ధేను వంత బయలుదేఱ నతఁడు
దానివెంట వచ్చెఁ దత్తురోత్థితరజః, కణపవిత్రితాత్మకాయుఁ డగుచు. 1399
- గీ. అంత నా నందిని తదాశ్రమాంతికమున, కేగుదేర సుదక్షిణ యెదురు వచ్చి
ప్రణతి గావించి సలిపి యర్చనము దాని, కెదుట నిలువంగఁ గేలుదోయిని మొగిడ్చి.
- గీ. అపుడు నందిని సంతోష మామతిల్ల, నాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించె నంత దాని
వెంట నాదంపతులు వచ్చి వివిధగతులఁ, జలిపి రాగోవునకుఁ బరిచర్య రేయి. 1401
- వ. ఆవిధంబున నేకమిశ్రతిదినంబులు గడవ ద్వావింశదినంబున నందిని వనంబున యథాపూ
ర్వంబుగాఁ దిరుగుచు భూపతిభావంబు నెఱుంగం దలంచి హిమవద్గుహాంతికంబునకుం
జనియె. 1402
- సీ. అంతటఁ దద్గుహాభ్యంతరమువనుండి, యొకసింహ మేతెంచి యుద్భటముగ
వందినిపైఁ బడ నరనాథుఁ డది చూచి, సంభ్రమంబును బొంది స్వాంతమందు
దానిఁ గూల్చుడలంచి తనదక్షిణకరంబు, నిషుద్ధిలోపలఁ జొన్ని యిషువు లాగి
చాపంబునను దాని పంధించి జ్యోత్స్న, ణము చేయుచుండెడిసమయమందు
- గీ. స్తంభితం బయ్యె హస్త మద్దాన తోడు, విడువ శరము నశక్తుడై విస్మయంబుఁ
జెందుచుండంగ నతని నీక్షించి క్రూర, దృష్టితోడను నాసింహ విట్టు లనియె. 1403
- సీ. వీర దిలీప నీవీర్యంబు నెఱుగుదు, రవివంశజుం డై నప్రభుడ వీవు
కుంభోదరుం కనుశంభుడానుడ నేమ, దరి నున్నయీదేవదారుతరువు

- పాలింబడుచుండఁ బాఠ్యతిచేతఁ బు, త్రప్రేమమున నొక్క-తరుణమందు
నిట కొక్కసామజం బేతెంచి కటమున, రాయంగ దీని చర్మంబు వాసె
గీ. నది కనుంగొని పార్వతి యపుడు నన్ను, సింహముగఁ జేసి దీని రక్షించు చుండు
మిటకు వచ్చినజంతువు నెరగఁ గొనుచు, నని యొసంగఁగ నాజ్ఞ నే నట్ల యుంటి.
ఁ. కావున నన్నుఁ గూల్చుగను గావు సమర్థుడ వీవు దైవ మీ
గోవును నేడఁ నాకు నొసఁగూర్చెను భక్త్యము గాఁగఁ బొమ్ము నీ
త్రోవను నీవు ప్రాణములతోడను మృత్యుముఖచ్యుతుండ వై
నావుడు నానరేంద్రుడు వినమ్రతతోడను దాని కి ల్లనున్. 1405
- సీ. మృగరాజ సర్వజభృత్యుండ వగునీకుఁ, జెలియనిధర్మ మెందులను లేదు
గోబ్రాహ్మణుల కొడఁగూడనప్పడు ప్రాణ, హాని యుపేక్షింప నగునె దాని
వాత్సల్యమున దీని వదలి భుజింపుము, మద్దేహమున నున్నమాంస మెల్ల
నపకీర్తిమలిన మైనట్టియీమేనితో, బ్రదుకంగఁజాల భూభారముగను
గీ. చేకఁబడు దీని ధర్మవిచ్చిత్తి నీకుఁ, బ్రాప్త మగు భోజనంబును దృష్టిదీర
నాకును లభించు నుత్తమలోకవసతి, పాయుటను గోనిమిత్తంబు ప్రాణములను.
క. అని వేడుటయును సింహము, విని యూరక యుండ జేడు వెంటనె హరం
బున దానియొద్దకుం జని, తనశీర్షము నుంచె సరగఁ దద్వక్త్రమునన్. 1407
- ఁ. అపుడు పుష్పవర్ష మంతరిక్షమునుండి, కురిసె దుందుభులును మొరసె దివిని
జెనినిఁ బడియెఁ బుత్ర జీవింపు మనుమాట, యంత నృపుడు చూచి యట్లు లిట్లు.
క. కనఁబడక యుండుటను నెం, దును హర్యక్షంబు విస్మితుం డగుచుండం
గను మదిని మనుజభాషణ, మున నందిని యిట్లు లనియె ముద మొదవంగన్.
క. జనవర నీభావంబున్, గనుఁగొన నే నిట్లు మాయ కల్పించి భవ
న్మనమునఁ గలధర్మాగ్రహ, మునకుం బొందితిఁ బ్రమోదమును బూర్ణ ముగన్.
క. వర మిచ్చెదఁ గోరుము స, త్వరముగ ననుటయు దిలీపధాత్రీంద్రుడు త
చ్చరణముల కెరఁగి యన్వయ, కరుఁ డగుపుత్రుని వరంబుగా ని మ్మనియెన్. 1411
- సీ. అంత నందిని యల్లె యగుఁగాక యని పల్కి, యూరకుండుటయును నుల్ల మలర
జనవల్ల భుం డిట్లు లనియెఁ దల్లి త్వదీయ, తాక్యసుధారసాస్వాదమునను
సంతర్పితుండ నై తి సర్వంబు సమకూరె, నీదయాదృష్టిచే నేడు నాకు
ధన్యుండ నై తిని ద్వత్సపర్యను విశ్వ, జనపూజ్యవిద్యచే జడుడువోలె
గీ. నమరధేనుప్రద త్తశాపమును నాకు, వరముగా నయ్యె లేకున్నఁ బరమపూజ్య
రాల వగునిన్నుఁ గొల్చుభాగ్యమును బుత్ర,లాభమును బొందుయోగంబు లబ్ధ మగునె.
క. అనవుడుఁ దదుక్తులకు నా, నన ముత్ఫుల్లంబు గాఁగ నందిని శీఘ్రం
బున వచ్చె నాశ్రమమునకు, జననాథుడు దానివెంటఁ జనుదోంగన్. 1413

- క. అపుడు సుదక్షిణ దానికి, నవచిత్ర గావించె బూర్వమట్టులె యంతక
 స్మృతుడు గతవిషయమును వి, న్నప మొనరింపగ వసిష్ఠునకు నెంచి మదిక. 141.
- సీ. తనపత్నితోడను జని వసిష్ఠునిపాద, పద్మంబులకు మ్రొక్కి భక్తితోడ
 నిలువంగబడుటయు, దిలకించి వారల, ముఖవికాసంబు నమ్మునివరుండు
 గ్రహియించి సర్వంబు మౌనలాభిష కార్య, సిద్ధి యయ్యెనె నాగ షీతివరుండు
 జరిగినదంతయు సక్రమంబుగఁ దెల్పి, యిది యంతయును భవత్కృపయె యనియె
- గీ. నంతట వసిష్ఠుఁ డతనిధన్యతను బొగడి, యానతిచ్చె బురంబున కరుగ నపుడు
 ప్రణాతి యొనరించి గురుపాదపద్మములకుఁ, జనియెను దిలీపుఁ డంగనాసహితఁ డగుచు.
- వ. అంత నమ్మాసంబునంద సుదక్షిణాదేవి యంతర్వత్నియై దశమమాసంబున నొక్క
 సుముహూర్తంబున వంశవర్ధనుం డగురఘువును గనియె నని చెప్పి చనియె.
- సీ. అంతట శరభుఁ డత్యంతహర్షము నొంది, కై కొని పూజోపకరణములను
 జని చండికాలయంబునకు నగనతోడ, నంబకు దయగల్గునంతవఱకు
 సంతల్ప మొనరించి సలుపంగఁ దత్సేవ, నొనరింపఁ దొడఁగె దదుత్సవముల
 నట్లు సప్తదినంబు లరుగంగ నారాత్రి, ప్రత్యక్ష మై దేవి ప్రమద మొదవ
- గీ. వత్స భువిలోన ఖండవవనమునందు, నలరెడిని నిగమోద్బోధకాఖ్యతీర్థ
 మందు సుతవాంఛతో స్నాన మాచరింపు, మీవు సతితోడఁ గల్గు మీ కష్టసిద్ధి.
- క. మును నేను బుత్రవాంఛను, మునుగంగను సప్తదివసములు నియమముతో
 డను నిగమోద్బోధకమున, జనియించెను శీఘ్రముగనె స్కందుండు నాకుక.
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెడఁగ శరభుఁ డిటకు మోదముతోడక
 జనుడెంచి సతీయుతముగ, మునిగి యిచట సప్తదివసములు నియమముతోక.
- గీ. చనియె నింటికి సుతలాభసమ్మదమున, నంతటను నెలలోపల నతనిసతికి
 గర్భ మై నవమాసముల్ గడచుటయును, జనన మైతిని దశమమాసమున నేను.
- వ. ఈవృత్తాంతం బంతయును దశాబ్దవయస్కుండ నగునాకు నాతండ్రి వచియించె.
- ఆ. అవలఁ గొంతకాల మరుగంగ మాతండ్రి, నన్నుఁ బిలిచి యొక్కనాడు వత్స
 విరతి గల్గె నాకు విషయంబులు దింక, నిలువజాల నింట నిమిష మేని. 1422
- క. హరివరణంబులఁ గొలిచెడి, పురుషుండు విడనాడి కామముల నెల్ల నిరం
 తరమును సంతృప్తుడై, తిరుగుచుఁ దీరములలోన దేహము విడుచుక. 1423
- ఆ. పూర్వకృతము లై సపుణ్యపాపములచే, సంభవించుసుఖవిపాదములను
 ననుభవించుచును నిరభిలాషముగ జ్ఞాని, కొలుచు హరిని మేను దొలఁగువఱకు.
- గీ. చేకుటదొ యెంతదాకను జిత్తుఖంబు, వృద్ధి గను నంతదాకనె విషయవాంఛ
 పమకుటదొ యెంతదాకను నమృతల్పి, యభిరుచి జనించుఁ దక్రమం దంతవఱకె.
- వ. విహితకర్మంబులు ఫలకాంక్షచే గావించుట ప్రవృత్తి యనియు విహితకర్మంబు
 లాచరించుచుఁ దత్ఫలంబు నీశ్వరున కర్పించుట నివృత్తి యనియు శాస్త్రంబులందుఁ

జెప్పబడియె. ఈశ్వరార్పణంబుగాఁ గావింపబడినకర్మంబులు నిర్దగబీజంబులునోలె
సంకురింపకుండఁ. కర్మలయంబె మోక్షంబు. కర్మోత్పత్తియె బంధంబు. 1426

గీ. కాన నే నీశ్వరప్రీతికరము గాఁగఁ, జలుపుచును గర్మములను నిష్కామమ్ముగను
జలిపి తీర్థాటనంబు సత్సంగ మాష, ధము గొనఁదలంచితి భవామయము శమింప.
వ. అని నుడువుటయు నాజనకునకు నే ని ట్లంటి. 1428

సీ. తండ్రి స్మరించినంతనె సర్వపాపముల్, శమియింపఁజేయఁగాఁ జాలినదియు
స్వర్గంబుననె త్రివిష్టపము పట్టినమాస, సగరపుత్రులకు నొసంగినదియు
స్నానమాత్రముననె సర్వకర్మక్షయం, బొనరించి మోక్షంబు నొసఁగునదియు
ముక్తికాములచేత భుక్తికాములచేత, విడువక సేవింపఁబడునదియును

గీ. ద్రిభువనములఁ బవిత్రీకరించునదియు, నస్మదావాసభూమిస యైనదియును
నై నభాగీరథిని విడనాడి యితర, పుణ్యతీర్థంబులకు నీవు పోవ నేల. 1429

గీ. ఎవనియస్థులు గంగలో నెంతవఱకు, నుండఁగలుగునొ దివమున నుండఁగలుగు
నంతవఱకును వాఁడు పాపాత్ముఁ డైన, నరకలోకంబులను నెల్లఁ బరిహరించి. 1430

గీ. కాయము దొఱంగునెడల గంగాజలంబు, నందు నేనియుఁ దత్తటమందు నేని
ప్రాప్త మగుబ్రహ్మపదము తిర్యక్కులకును, నట్టిగంగను విడనాడ నగునె నీకు. 1431

సీ. అనవుడు నాతండ్రి విని మదీయోక్తుల, నెల్లను గడకుఁ దా నిట్లు లనియె
వినుము వత్స వచింతు విశదంబుగను నీకు, ధరణిసర్వతీర్థములకంటె
ఘన మైనతీర్థంబు కాళింది యని సూతుఁ, డెన్నోమాఱులు వచియింప వింటి
ననవుడుఁ దండ్రివాక్యము నొదలను దాల్చి, గౌరవంబునను నే నూరకుంటి

గీ. నంత మాతండ్రి సర్వతీర్థాటనంబు, చేసి యరుడెంచి తుదకు నీక్షేత్రమునకుఁ
జలుపుచును ననుదినమును స్నాన మిడుచుచును మాధవునిఁ గొన్ని నెలలు గడపి.

వ. ఒకనాఁడు దైవికంబుగా దారుణజ్వరాభిభూతుండై తద్బాధచే జేష్ట లుడిగి కొంత
కాలంబునకుఁ డెలివి రా నిట్లు తనలోఁ జింతింపం దొడంగె. 1433

ఉ. అక్కట దిక్కు లేనిగతి యయ్యెను నా కీపు డేమి చేయుదున్
జిక్కు ఘటెల్లె నాసుతుఁడు చెప్పినమాటలు త్రోసిపుచ్చి నే
నిక్కడ కేగుడెంచితిని నీ యవివేకముచేత నింతకున్
నక్కలపాలు గా విధి యొనర్చెనొ యేమొ మదీయదేహమున్. 1434

క. ఈ సమయంబున మదగ, మ్యాసంగమపాపమునకుఁ బ్రాయశ్చిత్తం
బొసమెయిం జేయింపఁడె, నాసుతునిసమక్షమందు నాతను వున్నన్. 1435

క. అని బహువిధములఁ జిత్తం, బున వగచుచు లోచనములు మూతవడఁగ ను
డినతటిని నొక్కపాంథుఁడు, చనుడెంచి తదుటజమునకు సత్వరరీతిన్. 1436

క. కనుగొని మాతండ్రిని వం, దనముం గావించి మునివతంసమ సాయం
తనవేళను నిద్రింపఁగఁ, జనునె భవాదృశుల కని ప్రసంగింపంగన్. 1437

- సీ. అది విని మాతండ్రి యతియత్నమునఁ గనుల్, తెఱచి పాంథునిమోము తేటి చూచి
తనగాథ యెల్ల నాతనికి నెఱింగించి, తండ్రి నీ కిత్తు నాద్రవిణ మెల్లఁ
గొనిపోము నాగృహంబున కని ప్రార్థించి, మునుముందుగాఁ గొంత ధనము నొసఁగెఁ
గొని పాంథుఁ డాధనంబును దానిలోఁ గొంత, హరియించి మిగిలినయరమునను
గీ. యాప్యయానంబు మోచెడియట్టివారిఁ, దోడుకొని వచ్చి నాతండ్రిఁ దోడుపట్టి
పండుకొసఁజెట్టి శిబికలోపలను దాల్చి, కరమునందు నద స్థిరకమలఘటము. 1438
- క. దాహ మగునపుడు శిబికా, వాహకులకు మత్పితకును స్వకలశవారిఁ
దాహము దీర్చుచుఁ దానుఁ, దాహము గాఁ దజలంబుఁ ద్రావుచు నడుమఁ. 1339
- వ. ఈతీర్థంబునుండి కాన్యకుబదేశంబునకుఁ బయనమై శిబికావాహకులు తనవెంట నడువఁ
దాను ముందు నడుచుచు నొకకాననమార్తంబున నేగు చుండ. 1440
- క. వికటం డనియెడిరాక్షసుఁ, డొకఁ డపు డేతెంచి మిగుల నుగ్రుండై శై
బికులను బాంథునిఁ గూలిచి, తెకతేరఁగఁ ద్రావి తద్రుధిర మెల్లఁ దుదిఁ. 1441
- సీ. ఆమయగ్రస్తుఁ డై నట్టినాతండ్రిని, భక్షింప నెంచి తత్పార్శ్వమందుఁ
దిలకించి తీర్థంబుకలశంబు నది కొని, దానిలోనిజలంబుఁ ద్రావి కొంత
తతఁ గంబునయంద తనకు నచ్చెరియంబు, సంతోషమును గల్గి స్వాంతమందు
స్వప్నాగనిస్మృతి సంఘటిల్లుటయును, దృఢియించి యాత్మీయదౌష్ట్య మెల్లఁ
గీ. గాంచి నాతండ్రిని మహత్మ కరుణతోడఁ, జెప్పు మెవడవో నీవు నాచేతఁ గూల్పఁ,
బడినవీ రెల్ల నెవరో యీపాత్రమందు, నేరుపడియున్న పానీయ మెక్కడిదియె. 1442
- సీ. అనుడు నాతండ్రి యిట్లనియె రాత్రించర, ప్రవర వై శ్యాన్వయభవుడ నేను
శరభుం డనెడివాడ జ్వరబాధచేత నే, గుచు నుంటి నాకాన్యకుబమునకు
నితడు పాంథుఁడు నాకు హితుఁడు వీరు మదీయ, శిబికాధరులు విధిచేత నీకు
నర్పియఁబడిరి భోజ్యంబుగా నీనాఁడు, తెలిపెద విను మింక సలిలవార్త
గీ. యీజలము ఖాండవంబునఁ దేజరిల్లు, యమునదరిని హరిప్రస్థ మనెడిపుణ్య
తీర్థమున నుండగీష్పతీర్థజలము, ప్రాగనిస్మృతి జనియించుఁ ద్రావ దీని. 1443
- క. త్రావితివి నీవు దీనిం, గావున నేకారణమునఁ గ్రవ్యాదుడ వై
యావిర్భవించినాడవో, కావింపుము శ్రుతము నాకుఁ గల దిచ్చ విషం. 1444
- త. అని యడుగుటయు సాతాక్షమందు సవినయంబుగా మాజనకువ కిట్లనియె. 1445
- సీ. పుణ్యాత్మ వినుము నాపూర్వవృత్తాంతంబు, తెలియఁజేసెద నీకుఁ దేటపడఁగ
భూతలంబున మున్ను పుణ్యలభ్యం బై న, భూమరాష్ట్రయమునఁ బుట్టి జేకు
క్షీతిసురభర్మవరితుడ నై తిరుగుచు, స్వచ్ఛందముగను దురసులతోడఁ
లిత్యుతామహాసమారిత మెవడ మెల్ల, వ్యయము నేయుచు నుండ వ్యక్తముగను
గీ. నపుడు నాతండ్రి మద్వ్యవహులు నెల్ల, త్కౌపతికిఁ దెచ్చి నన్ను గ్రామంబునుండి
వెడలగొట్టి నా యూత విడిచిపట్టి, వెల్ల గ్రామాంతరమునకు నేగి నేను. 1446

- సీ. అది విని మాతండ్రి యతియత్నమునఁ గనుల్, తెఱచి పాంథునిమోము తేటి చూచి
తనగాథ యెల్ల నాతనికి నెఱింగించి, తండ్రి నీ కీర్తు నాద్రవిణ మెల్లఁ
గొనిపోమ్ము నాగృహంబున కని ప్రార్థించి, మునుముందుగాఁ గొంత ధనము నొసఁగెఁ
గొని పాంథుఁ డాధనంబును దానిలోఁ గొంత, హరియించి మిగిలినయరమునను
గీ. యాప్యయానంబు మోచెడియట్టివారిఁ, దోడుకొని వచ్చి నాతండ్రిఁ దోడుపట్టి
పండుకొసఁజెట్టి శిబికలోపలను దాల్చి, కరమునందు నద స్తీరకమలఘటము. 1438
- క. దాహ మగునపుడు శిబికా, వాహకులకు మత్పితకును స్వకలశవారిన్
దాహము దీర్చుచుఁ దానున్, దాహము గాఁ దజలంబుఁ ద్రావుచు నడుమన్. 1439
- వ. ఈతీర్థంబునుండి కాన్యకుబదేశంబునకుఁ బయనమై శిబికావాహకులు తనవెంట నడువఁ
దాను ముందు నడుచుచు నొకకాననమార్తంబున నేగు చుండ. 1440
- క. వికటం డనియెడిరాక్షసుఁ, డొకఁ డపు డేతెంచి మిగుల నుగ్రుండై శై
బికులను బాంథునిఁ గూలిచి, తెకతేరఁగఁ ద్రావి తద్రుధిర మెల్లఁ దుదిన్. 1441
- సీ. ఆమయగ్రస్తుఁ డై నట్టినాతండ్రిని, భక్షింప నెంచి తత్పార్శ్వమందుఁ
దిలకించి తీర్థాంబుకలశంబు నది కొని, దానిలోనిజలంబుఁ ద్రావి కొంత
తతఁ ణంబునయంద తనకు నచ్చెరియంబు, సంతోషమును గల్గి స్వాంతమందు
స్వప్రాగనిస్మృతి సంఘటిల్లుటయును, దృఢియించి యాత్మీయదౌష్ట్య మెల్లఁ
గీ. గాంచి నాతండ్రిని మహత్మ కరుణతోడఁ, జెప్పు మెవడవో నీవు నాచేతఁ గూల్చుఁ,
బడివీ రెల్ల నెవరో యీపాత్రమందు, నేరుపడియున్న పానీయ మెక్కడిదియె. 1442
- సీ. అనుడు నాతండ్రి యిట్లనియె రాత్రించర, ప్రవర వై శ్యాన్వయభవుడ నేను
శరభుం డనెడివాడ జ్వరబాధచేత నే, గుచు నుంటి నాకాన్యకుబమునకు
నితఁడు పాంథుఁడు నాకు హితుఁడు వీరు మదీయ, శిబికాధరులు విధిచేత నీకు
నర్పియఁబడిరి భోజ్యంబుగా నీనాఁడు, తెలిపెద విను మింక సలిలవార్త
గీ. యీజలము ఖాండవంబునఁ దేజరిల్లు, యమునదరిని హరిప్రస్థ మనెడిపుణ్య
తీర్థమున నుండగీష్ప్వతీర్థజలము, ప్రాగనిస్మృతి జనియించుఁ ద్రావ దీని. 1443
- క. త్రావితవి నీవు దీని, గాఢన నేకారణమునఁ గ్రవ్యాదుడ వై
యావిర్భవించినాడవో, కావింపుము శ్రుతము నాకుఁ గల దిచ్చ విషన్. 1444
- త. అని యడుగుటయు సాతాక్షమందు సవివయంబుగా మాజనకువ కిట్లనియె. 1445
- సీ. పుణ్యాత్మ విరుము నాపూర్వవృత్తాంతంబు, తెలియఁజేసెద నీకుఁ దేటపడఁగ
భూతలంబున మున్ను పుణ్యలభ్యం బైన, భూమరాన్వయమునఁ బుట్టి జేను
క్షీతిసురభర్మవరితుడ నై తిరుగుచు, స్వచ్ఛందముగను దురనులతోడఁ
విర్యపితామహసమూరిత మైవధు మెల్ల, వ్యయము నేయుచు నుండ వ్యక్తముగను
గీ. నపుడు నాతండ్రి మద్వేషములు నెల్ల, హృదయికి దెచ్చి నన్ను గ్రామంబునుండి
వెడలగొట్టెన నాయూరు విడిచిపట్టి, యెట్లా గ్రామాంతరమునకు నేగి నేడు. 1446

స్నానంబు చేయుచుండంగ సీపుణ్యతీ, రమునఁ దండ్రుని జూచుతలపుతోడ
సీతీర్థమునకు నే నేతెంచి జ్వగ బాధ, లో నున్నతండ్రుని గానఁబడితి

గీ. నపుడే నాతండ్రుని ననుఁ జూచి హర్ష మునను, విడిచి కన్నీరు వత్స మే నుడుగుకాల
మేగుడెంచెను నీ విపు డేగుడెంచు, తెంతయును నాకు సంతోషహేతు వయ్యె.

ఆ. అరుగుడెంచు నొక్కయసురుడు నామిత్రుఁ, డిటుకు నిపుడె వాని నీవు చూచి
యడలు చెందకుండ నభివాదనము సేయు, మతనివలన తేమ మబ్బు నీకు. 1456

సీ. అని పలుకుచుండంగ నంతలో వికటుండు, చనుదేర వానికి వినయ మొదవఁ
గావించితిని నమస్కారంబు నే నంత, నారాక్షసుండు న న్నాదరించి

వత్స ధన్యత నొందవలసినయోగ ముఁ, డుటచేత వచ్చితి విటకు నేడు
మునుగు మీతీర్థంబునను మొట్టమొదటను, బూర్వజన్మస్మృతి పొడము నీకు

గీ. ననుడు సీతీర్థమున నేను మునిగి పూర్వ, జన్మసంస్మృతి వడసి యాశ్చర్యముగను
వచ్చి నాతండ్రుడకుఁ దద్వదనమునను, విని యదస్తీర్థమహిమంబు విశదముగను.

సీ. కావించుచును బితృసేవ సంతతమును, నిక్కడ నుండి నే నొక్కనాడు
స్నానార్థి యెనమజనకుని సీతీర్థ, సలిలంబునను ముంచుసమయమందుఁ
దత్తాత్రేయములు పోయె దై వికంబుగ నంత, నరుడెంచి యాదినారాయణుండు
తనరూప మొసఁగి నాజనకున కేను సం, దర్శించు చుండ న త్తరుణమంద

గీ. తనగరుడవాహనమున నాతండ్రుని నుంచు, కొని రయంబునఁ జనియె వై కుంతమునకు
బ్రహ్మరుద్రేంద్రముఖ్యనిరరగణంబు, లెల్ల నుతియించుచును వెంట నేగుదేర. 1458

సీ. అపుడు నే సీతీర్థము దుండుమహిమకు, నద్భుతానందము లామతిల్ల
నాతండ్రు కిచట నొనర్పగావలసిన, యంత్యక్రియల నెల్ల నాచరించి
గృహమునం దుండెడిప్రీతిని విడిచి నా, జనకుఁ డుండినపర శాలయంద
యసురునితోఁ గూడ వసియించి యీతీర్థ, మందుఁ జేయుచు స్నాన మనుదినంబు

గీ. కాలమును బుచ్చు చుండ నాకస్మికముగ, నొక్కగో విచ్చటికి వచ్చి యొక్కనాడు
పడుడు సీతీర్థమున దాని బట్టి లేవ, దీయఁగా నెంచి మదిని రాత్రించరుండు. 1459

సీ. ఈతీర్థమున దూడె యెట్లెని గోవును, లేవదీయంగ నాగోవు లేచె
సంతలో నొక్కగ్రాహము దై త్యునిపదంబు, బట్టి లోనికి లాగ బలముకొలఁది
నారాక్షసుండు నిరాధారుఁ డగుటను, బోయి లోనికిఁ బ్రాణములను విడిచి
దేవతాశృతితోడ దివి కేగు చుండంగఁ, గని నేను వాని రాక్షసవరేణ్య

గీ. మోక్షదాయక మగుతీర్థమునను జచ్చి, త్రిదివమున కేల పోయెదు తెలుపు మనుడు
వై శ్వనందవ వాంఛించి స్వర్గసుఖము, నరుగుచుంటి నటంచు వా డరిగె దివికి.

సీ. అది యాదిగను నే నహర్నిశంబును హరి, ధ్యానంబు సేయుచు ననుదినంబు,
పలుపుచు సీతీర్థజలమున స్నానంబు, నిర్విషయంబు గా నిలిపి మదిని

నొకనాడు హరిపూజ యొనరించు చుండ నే, తెంచి దుర్వాసుఁ డీక్షించి నన్నుఁ
దనకు సత్కారంబు నొనరింపలే దను, భావంబునను గిన్న పట్టలేక

గీ. శాపము నొసంగె నాకు నాజన్మమందు, ముక్తి లేకుండునట్లు తదుక్తి నేను
వినుట వెంటనే హరిపూజ విడిచి లేచి, వానిచరణాంబుజంబులపై ని వ్రాలి. 1461

గీ. స్వామి నాయపరాధంబు సైచి శాప, ముక్తిని ననుగ్రహింపుము భక్తజనుల
భావ మెఱుంగనివాడవు కావు నీవు, నాఁగ నమ్మునిశాంతమనస్కుఁ డగుచు. 1462

క. జనియించి భూసురాన్వయ, మున భూతలమందు ధర్మమున నిల్చి మనం
బును దుద కీర్తీర్థంబునఁ, గని మరణము మోక్ష మొందఁగల వని పలికెన్. 1463

ప. అంతట మునివాక్యంబు మిథ్య కానేర దని నిశ్చయించుకొని స్వగృహంబున కరుడెంచి
విష్ణుధ్యానపరాయణుండ నై కాలముం బుచ్చుచు నొక్కతరుణంబున గంగానా
నంబు గావించి తత్తీర్థంబున హరినామస్మరణంబు చేయుచుఁ బ్రాణంబు లుజగించి
దుర్వాసుఁ డనుగ్రహించిన ట్లాక్కప్రాహ్మణగృహంబున బ్రాహ్మణుండనై జన్మించి
నేటి కీర్తీర్థంబునకు రాఁగలిగితి. 1464

గీ. అనుభవించుచు దేహ మున్నంతవఱకు, సుఖమొ దుఃఖంబొ యుండి యిచ్చోట నేను
మరణమును బొంది మోక్షసామ్రాజ్యలక్ష్మి, నేలుకొనువాడ నని వచియించె నతఁ.

క. విని విష్ణుశర్మ జనకుఁడు, వినిచినషషయంబు నెల్ల విశ్వాసము లో
నొనరఁగ నిగమోద్బోధక, మనుతీర్థంబున వసించె నాతనితోడన్. 1466

ఆ. అట్లు కొంతకాల మాయిర్వరును నందె, యుండి హరిపదంబు నొంది రొక్క
దినమునందె వారిదివ్యచరిత్రంబు, త్రిభువనంబులందుఁ దేజరిల్ల. 1467

క. ఈతీర్థమహాత్త్వంబును, జేతం బలరంగ నెవరు చెప్పుదురొ మనః
ప్రీతిమెయి నెవరు విందురొ, కాలర్యము లేనిపదము గాంతురు వారల్.

క. అని నుడువుటయును విని శీలి, మనమున సంతోష మొంది మానీంద్ర వినం
గను ద్వారకామహాత్త్వము, జనియించెను వేడ్క చెపుము సవిశేషముగన్. 1469

—: ఇంద్ర వ్రష్ట ద్వారకా మాహాత్మ్యము :—

సీ. అనుడు నారదుఁ డిట్లు లనియె భూమింద్ర యిం, ద్రవ్రష్టపుణ్యాతీర్థంబునందు
ద్వారక యనెడియుత్తమతీర్థ మొకఁ డుండె, నం దుండుప్రాహ్మణులం దొకండు
కాంపిల్యదేశంబుఁ గన నేగి యొకనాడు, సలుపుచు గానంబు శ్రావ్యముగను
సంచరింపఁదొడంగె బంచబాణుడు నాఁగఁ, బ్రతివీధియందును బ్రౌఢి మెఱయ

ఆ. నతనిభువనమోహనాకారగానముల్, పరవశంబు సేయ భావములను
భవనములను విడిచి పౌరభామిను లెల్ల, విస్మయముగ వానివెంటఁబడిరి. 1470

సీ. అప్పుడు తద్భర్త లతనిఁ దత్పరినుండి, వెడలఁగొట్టింపంగ నెడల నెంచి
తత్పరపాలునిదరి కేగి భూపాల, మనపురి కొక్కప్రాహ్మణుడు వచ్చె

- నాతనిభువనమోహనసూపగానంబు, లెడదల గలప మాయితలు లెల్ల
నతనివెంబడిబడి యరుగఁ దొడంగిరి, వాఁ డొక నీయూరు వదల కున్న
- గీ. భ్రష్ట లగుదురు మాధర్మపత్నా లెల్ల, మేము వసియింపజాల మీగ్రామమందు .
ధర్మరక్షకుండవు గాన దాఁపకుండఁ, జెలిపితిమి నీకు సంతయుఁ దేటపడఁగ. 1471
- క. అని చెప్పఁగఁ గాంపిల్కుఁడు, విని వారలనుడువు లెల్ల విశదంబుగ వి
ప్రని రావించి నిజాంతిక, మునకున్ దద్రూపధేయమోహితమతి యె. 1472
- సీ. భూసుర నీవు మాపురమున నుండిన, భ్రష్ట లై పోదురు పడఁతు లెల్లఁ
జనుము శీఘ్రముగ నీజనపదంబున కీవు, చన కున్నయెడ శీఘ్ర సలుపువాఁడ
ననవుడు విప్రుఁ డిట్లనియె మహారాజ, లేదు నాయెడ దోషలేశ మేని
యజితేంద్రియలు త్వత్పురాంగన లగుటయె, యీయనర్థమునకు హేతువయ్యె
- గీ. నని వచించుచు నుండెడుసంతలోనఁ, బరవధూమణు లెల్ల గుంపులుగఁ గూడి
యరుగుడెంచి మనోహర యగునె నీకు, విరహకాతరలను మమ్ము విడిచి పోవ. 1473
- క. అని పరివేష్టింపఁగ ని, ట్లనియె మహీసురుఁడు సవినయంబుగ మీకున్
దనయుండను నేను నాకున్, జననులు మీ రతివలార సత్యము గాఁగన్. 1474
- సీ. పశికింబై దై వంబు పడఁతికి లే దని, వివరించుశాస్త్రంబు విశ్వసించి
పరిచర్య సేయుచు భర్తల కీహవరం, బులలోన లోపంబు గలుగకుండ
వర్తింపుఁ డద్దాన వాసుదేవప్రీతి, ఘటియిల్లు శుభములు గలుగు దాన
భర్తను విడనాడి పరపూరుషునిఁ బొందు, నతివ యుర్వరను గర్వతను బొంది
- గీ. కాయ ముడిగినపిదప దుర్గతులలోనఁ, జిక్కి పడరానిబాధలు చెంది యవల
నిలను వృక్షంబులుగఁ బశువులుగఁ బుట్టి, వ్యంగయై మర్త్యయోనియందవల నొదవు.
- ఆ. అంధుఁ డైన బధిరుఁ డైన రుగ్గుఁ డైన, దూషహీనుఁ డైన రూపి యైన
నధనుఁ డైన నెట్టిఁ డైనను భర్తను, సుగతి గోరునుదతి తగదు విడువ. 1476
- క. కావున మీకుం గలిగిన, భావంబుల నుడిగి పొందు భర్తలకడకున్
బావము లై నయుష్మ, జీవితముల నేల పాడుచేసికొనంగన్. 1477
- క. అనవుడు వారలు లజ్జ, మతానన లై తదీయవాగలపూరం
బున నిజకామాగ్నికమం, బును జెందఁగఁ జనిరి స్వగృహముల కేకమతిన్. 1478
- వ. అంతట గాంపిల్కుఁడు ద్వారకానివాసి యగునా బ్రహ్మణునియొగ్గతను బ్రశంసించి
వస్త్రభూషణాదులచే సమ్మానించి గౌరవపూర్వకంబుగాఁ దత్పురంబున కాతనిం బనిచె.
- ఆ. అవలఁ గొంతకాల మరుగంగఁ గారుష, జనపరేఖ్యుఁ డొక్కసమయమందు
దాడివెడలి నేనతోడఁ గాంపిల్కుని, పగరి ముట్టడించె బగతుఁ డగుట. 1480
- క. అంతట గాంపిల్కుఁడూ, కాంతంబు కారుషభూమికాంతనితోడన్
వింతగను జేసి యుదము, పుంతంబును నొంట నాజి నాగఁగ లేమిన్. 1481

- క. అరివలన మానభంగము, జరుగుననెడిభీతి మానసములఁ గలంపన్
గరళమును ద్రావి వెంటనె, మరణించిరి నగరిలోనిమానిను లెల్లన్. 1482
- సీ. మరణించి వార లామాడ్కిని బరపురు, పాభిలాషప్రభూతాఘమునను
లకలో దానవలలనలుగ జనించి, మారుతీచే మున్ను మరణ మొంది
పై శాచరూపంబుఁ బడసి పిమ్మట నుండఁ, దావు చిక్కమిని సంతాపపడుచుఁ
జని యొకమరుదేశమునకు త్సుతృష్ణల, కాంగంగలేక యల్లాడుచుండఁ
- గీ. జేకుకె విముక్తి ద్వారకాక్షేత్రపుణ్య, సలిలసంస్పర్శమాత్రంబువలన వారి
కనుడు శిబి విస్మయము నొంది మునివరేణ్య, చెపుము తన్ముక్తిగాథ యశేషముగను.
- సీ. అనుడు నారదుఁ డిట్లు లనియె మహారాజ, వినుము తెల్పెద నీకు విశదముగను
విమలుండు నా నొక్కవిప్రోత్తముండు మున్ను, తుహినశిలోచ్చయద్రోణియందు
వసియించు చుండంగ వానికి వార్ధకం, బున జనియించెను బుత్రుఁ డొకఁడు
విష్ణుభక్తుండు గాన విమలుఁ డాత్మజునకు, హరిదత్తుఁ డనెడియాహ్వాయముఁ బెట్టి
- గీ. వేదవేదాంగములు నేర్ప విద్య లెల్లఁ, జదివి యాతండు తద్గతసార మెఱిగి
బ్రహ్మచర్యంబునందె వై రాగ్యమునను, గొని తురీయాశ్రమము నేగెఁ గొంప విడిచి.
- గీ. అంతఁ దన్మాత పుత్రమోహమున నేడ్చు, చుండ విమలుండు తద్దుఃఖ ముడుపలేక
కలికి మఱియొకపుత్రుండు గలుగునట్లు, లాచరింతుఁ దపం బని యనునయించి. 1485
- గీ. అరిగి కాశీప్రయాగగయాద్యనేక, పుణ్యతీర్థంబులకు స్నానముల నొనర్చి
యందు నందుహరిప్రస్థ మనెడితీర్థ, మునకు సంతంబునను జేరి మునిగి యందు. 1486
- క. యమునాతటి నారేయి ని, యమమున శయనించి యుండ ననిమిషయుతుండై
కమలజుండు వచ్చి యాతని, సమక్షమున నిలిచి యిట్లు సంభాషించెన్. 1487
- సీ. బ్రాహ్మణోత్తమ భవద్యావంబునం దుండు, వాంఛ దీర్పంగ మాకు వశము గాదు
వినుము కారణము నే వినిచెద ము నొక్క, తరుణంబునను దేవతలును నేను
మేరుశృంగంబున నారాయణునిఁగూర్చి, తపము గావింప మాధవుండు మెచ్చి
వరము లిచ్చెద మీకు వాంఛింపుఁ డన సురల్, స్వస్వేషములు గొని చనిరి దివికి
- ఆ. నపుడు కోరితిని బ్రయాగ మింద్రప్రస్థ, మును మదీయతీర్థములుగ నుండ
నంబుజాక్షుఁ డట్లె యగుఁగాక యని నాకు, నిచ్చి వరము మఱియు నిట్లు లనియె.
- క. కమలోద్భవ యింద్రప్ర, స్థమున మహాతీర్థముగను ద్వారక నాచే
సమకూర్పబడియె నచ్చట, సమస్తవాంఛలును దీరు స్నానముచేయన్. 1489
- క. చలిపి తదుల్లంఘనమును, జలిపినయెడ స్నాన మెట్టిసమధికతీర్థం
బులలోన నై న స్నాతకుఁ, గలుగదు తత్స్నానఫలము కణికం బైనన్. 1490
- క. అని చెప్పి తిరోధానము, గనియెను గావునను ద్వారకాతీర్థమునన్
బొనరించినయెడ స్నానము, తనయుండు జనియించు నీకు దధ్యము గాగన్. 1491
- వ. అని ప్రబోధించి యంతరానముం జెందె. 1492

- సీ. అంతట విమలుఁ డాహ్లాదంబునను జని, ద్వారకాపుణ్యతీర్థంబునందు
సానంబు గావించి స్మరియించు చుండంగ, నంబుజాక్షుని హృదయంబులోను
విప్ర యింటికిఁ బొమ్ము వేగ మే లగు నీకు, నని వినంబడఁ జెవి కమరవాణి
కలశంబునను ద్వారకాతీర్థతోయంబు, గై కొని విమలుఁడు కదలి యపుడె
- గీ. యరుగుదెంచుచు నుండంగ నాత్మసదన, మునకు సృతిమధ్యమరుదేశమునఁ బిశాచు
లడ్డుపడి పైకి రాలేక యాఁగి యెదుట, స్వామి తెల్పుము నీగాథ యేమొ మాకు.
- వ. అని సవినయంబుగా నడుగుటయు విమలుండు తద్భీకరాకారంబులం జూచి పిశాచు
లుగా నిశ్చయించుకొని వారి కీ ట్లనియె. 1494
- గీ. భూసురుండను నేను మద్వాసభూమి, హిమగిరిద్రోణి పరగుదు విమలుఁ డనఁగఁ
జలిపి బహుపుణ్యతీర్థయాత్రలను దిరిగి, పోవు చున్నాఁడ నాగృహంబునకు నేఁడు.
- క. అనవుడు నతనికి వందన, మొనరించి పిసాసు లెల్ల నుర్వీసుర నీ
వనఘుఁడవు తీర్థయాత్రల, నొనరించుట మాకు ముక్తి నొసఁగుము దయతోఁ. 1496
- క. అని దైన్యంబున నడుగుట, యను విమలుఁడు నిజకమండలూదకమును జ
లెను వారిమీఁదఁ గనికర, మెనయంగను నంత వార లెల్ల త్షణముతోఁ. 1497
- గీ. అప్పురోహపములఁ దాల్చి యద్భుతముగ, నధివసించి మరుద్వాప్యయానములను
దెలచుచును ద్వారకాపుణ్యతీర్థమహిమ, చనిరి దివి కాద్విజన్ముఁడు కనుచు నుండ.
- గీ. అపుడు విమలుఁడు విస్మయం బావహిల్ల, ద్వారకాతీర్థజలమహత్త్వమున కెదను
సత్వరంబుగ నేఁగి స్వస్థానమునకుఁ, దనవధూమణి కీచ్చి తత్కలశజలము. 1499
- గీ. పోలతి యిది ద్వారకాతీర్థపుణ్యజలము, గ్రోలు మిద్దాని నీకుఁ బుత్రుఁడు జనించు
ననుడుఁ డత్కాంత మెటనెయాజలంబు, ద్రావి గర్భంబుఁ దాల్చి యర్భకునిఁ గనియె.
- వ. ఏతద్ద్వారకాతీర్థమాహాత్మ్యంబు పఠించినను వినినను వేదవిదు లగునూర్ధ్వరు బ్రాహ్మ
ణులకు భోజనము పెట్టినఫలంబును సూర్యేందుగ్రహణకాలంబున వింశతిపలసువర
దానంబు గావించినఫలంబునుం జేకూరు. 1501
- క. అని తెలుపుటయును శిబి యి, ట్లనియెను నారద వినంగ నభిలాషము గ
లెను నాకుఁ గోసలామహి, మను జెప్పుము నాఁగ నిట్లు మాని వచించె. 1502

—: ఇంద్రవ్రత కోవలాతీర్థ మాహాత్మ్య ము :—

- సీ. కలదు కోసల యనంగను నొక్కనగరంబు, చంద్రభాగాతటసలమునందు
నది పుణ్యతీర్థమై యలరారె నచటఁ జం, డకుఁ డనియెడునొక్కనాజితుండు
బ్రదుకుచుఁ జేర్యవర్తనముచే నొకనాఁడు, జను లెల్ల నిద్రించుసమయమందుఁ
బురవీధిలోను దిరుగుచును ముకుందుఁ, డనెడివె షష్టనిసంస్థాయమునకుఁ
- గీ. గన్నమును ద్రవ్వి చొచ్చి యగారమందు, నొక్కగదిలోన శయ్యపై నువిదతోఁడు
బండుకొని యుండఁగను ముకుందుండు వారి, కడకు జని నిద్రవోయెడిక శ నెఱిగి.

- క. ధ్వని కాకుండంగ ముకుం, దునిసతిహస్తముల నున్నతొడవులఁ గొనుచుం
డినతటిని ముకుందుడు మే, ల్కని దైవికముగను వానిఁ గని క్రేగంటన్. 1504
- సీ. కడలక యుండి తత్కరభూషణములను గొని వాడు మెల్లఁగాఁ జనుచు నుండ
శయ్యతలమునుండి యొయ్యన లేచి త, త్పృష్ఠదేశంబున నేగి వానిఁ
గిరయుగ్మమునఁ బట్ట గట్టిగా నాతఁడు, తనమొల నున్నశస్త్రమును లాగి
ఖండించి దానఁ దత్కఁతంబు బిరబిరఁ, జనియె వచ్చినత్రోవ స్వగృహమునకు
గీ. నంతట ముకుందునిపడంతి యడలి లేచి, ఖీతిని బడియున్నపతిని పీఠించి యేడ్చి
సాధ్య యగుటను భర్తతో సహగమనము, చేయ దృఢముగ నిశ్చయించికొని యుండ.
- సీ. ఆపుడు వేదాయనుం డనునొకసన్యాసి, తనశిష్యుఁ డగుముకుందునిఁ గనంగ
నాకస్మికంబుగ నచటికి విచ్చేసి, కాంచి తచ్చనమును గన్నలారఁ
బరితాప ముదయింప భావంబునను గొంత, శమియింపజేసి జ్ఞానమున దాని
సహగమనము నేయ సంసిద్ధురా లైన, తద్వహుటినిఁ గాంచి తత్తణుబ
గీ. యతివ దేహము కర్మజన్యంబు జడము, జ్ఞానరూపుఁడు జీవుఁ డజ్ఞానమునను
దేహమం దాత్మబుద్ధి సంధిలుటఁజేసి, జీవునకు శోకమోహంబు లావహిల్లె. 1506
- క. శమియించునెడల నజ్ఞా, నము జీవుఁడు బ్రహ్మ మగుట నశ్శయింపఁడు దే
హము జడ మగుట నశించును, సమయజ్ఞులు దీని కేల సంతాపింపన్. 1507
- క. జీవునకు లేమ చావును, నావిర్భావమును దత్త్వ మరసినయెడలన్
జీవుఁడే దేవుం డగుటను, దేవున కుదయమును సాసితియు లేకుంటన్. 1508
- వ. అని బహుప్రకారంబులం బ్రబోధించి యంతర్వత్త్వి యగునాయమను సహగమనంబు
నుండి తొలంగించి ముకుందునకుః దదనుజునిచే దహనాదిసంస్కారంబులు గావింపం
జేసి తచ్చల్యంబు లొకశరావంబునం దుంచి యది వస్త్రంబునం గట్టి ముకుందాను
జునిచేతి కిచ్చి యతనితోడం గూడి తాను బయనం బై యింద్రప్రస్థంబున కేతెంచి
యిం దుండుకోసలాతీర్థంబుం జేరి యారాత్రి యమునాతటంబున శయనించి యుభ
యులనడుమ నాయస్థిశరావగ్రంథి నుంచికొని నిద్రించు చుండ. 1509
- సీ. సారమేయం బొండు చనుదెంచి యచటికి, గట్టిగా నోట నాగ్రంథిఁ బట్టి
కొనిపోయి యొకచోట నునిచి చీలిచి దాని, పైని గట్టినగుడ్డ పండ్లతోడఁ
దచ్చరావాంతస్థితము లైనయస్థిసం, తతులను నోటను నమలి నమలి
విడిచిపెట్టుటయును బడియె నయ్యవి కోస, లాతీర్థపుణ్యజలంబునందు
గీ. దానను ముకుందుఁ డమరవిమాన మెక్కి, దివ్యదేహంబుతోడను దేజఁలుచు
దేశికుఁడు సోదరుఁడును నిద్రించుచున్న, చోటి కేతెంచి వారలఁ జూచి లేపి. 1510
- సీ. ప్రణమిల్లి గురుపాదపద్మంబులకు నను, జన్మున కాశీర్వచన మొనర్చి
మహానీయులార యుష్మదనుగ్రహమున నా, శల్యంబు లీనిశాసమయమందుఁ

- పడియెను గోసలూపరమసావనార్థి, చారెలోపలను దత్తార్థి-రణమున
 నపమృత్యుగణండు నై యతిభూరనరకంబు, లనుభవించుచు నుండినట్టినాకు
 గీ. దివ్యదేహంబు ప్రాప్తించి త్రిదివమునకు, నరుగుభాగ్యంబు లభించె నానతిండు
 చనియెద దివంబునకు మీరు సలిపినట్టి, యపకృతిని విస్మరింప నేనుండువఱకు. 1511
- క. అనవుడు వేదాయనుఁ డి, ట్లనియెను నీ కట్టినరకయాతన లొదవం
 గను హేతు వేమొ నాకున్, వినిపింపుము డెలిసియున్న విశదము గాఁగన్. 1512
- వ. అని యడుగుటయు ముకుందుం డాతని కి ట్లనియె. 1513
- సీ. దేశీకో త్తమ యద స్తీర్థప్రభావంబు, వలనఁ బూర్వస్మృతి గలిగె నాకు
 దాన సర్వముఁ డెల్పెదను నీకుఁ జండక, హతుఁడ నై చచ్చినయవల నేను
 చూతనాదేహంబునందుఁ బ్రవేశించి, యమపురంబున కేగుసమయమందు
 శమనభృశ్యులు శీత సలుపుచుండఁగను ద, ద్వాధకు నొత్తయుఁ దాళలేక
 గీ. కాలభటలూర యేపాతకమును నేను, జేయఁ గల్గెనొ యీబాధ చెప్పుఁ డనుచు
 వేడ వారు గురుద్రోహి వేతె నీకు, జాత మొనరింపవలెనె త్వత్పాతకంబు. 1514
- సీ. నీకుఁ బుత్రుండు జన్మించినప్పుడు త్వత్కు, లాచారమార్గంబు ననుసరించి
 యీయవై తివి పురోహితునకు గోవును, సంప్రదాయాచారసరణి యుడుగఁ
 దద్గురుద్రోహపాతకము ని న్నుంటుట, నీమహాబాధ నీ కేరుపడియె
 నని నన్నుఁ దోడ్కొని చని కృతాంతునిమ్రోల, నిలుపంగ వూకుచు నిలువ నేను
 గీ. గాలుడు మహాభయంకరాకారమునను, గానఁబడి నాకు గురులోపకరుండు తల్లి
 దండ్రులచు నోమకుండునాతఁడును భూరి, పాపు లని పల్కి ననుఁ జూచి పండ్లు కొఱికి.
 సీ. ఈహతాత్ముండు గురుద్రోహపాతకమున, నపమృత్యువును బొందినట్టివాఁడు
 వర్షాయుతము రౌరవంబునఁ బడవై చి, యవలఁ గుంభీపాకమందుఁ ద్రోసి
 క్రమముగా సకలదుర్గతులలోఁ గూలిచి, ఖండింపుఁ డవల ముక్కలుగ వీని
 నని యానతీయంగ యమకింకరులు నన్ను, గొనిపోయి ఘోరయాతనలు వెట్టఁ
 గీ. గడచెఁ ద్రింశద్దినమ్ములు క్షణము యుగము, గాఁగ నే మనువాడ నాకష్టదశను
 బడియె నామఱునాఁడె మద్యాగ్యమున మ, దీయశల్యంబు లీపుణ్యతీర్థమందు. 1516
- గీ. అపుడు యమభృత్యు లెల్ల దివ్యాకృతులను, గ్రాలుమఁ బ్రసన్న ముగ నాకుఁ గానఁబడిరి
 యంతటను దుర్గతివిముక్తి యగుటె కాక, యమరయానంబునాకొఱ కరుగుదెంచె.
- క. అనవుడు వేదాయనుఁ డి, ట్లనియె నద స్తీర్థమునఁ దృప్తములు పడ నీ
 వొనరిచినపుణ్య మేమియె, వినిపింపుము వినఁగ నాకు వేడ్క జనించెన్. 1518
- సీ. అనుడు ముకుందుఁ డి ట్లనియె గురూత్తమ, నాగృహంబున కొక్కనాఁడు మున్ను
 డీతనురుం డొకఁడు విచ్చేయ సాయంవేళ, నతని కారాత్రి నే నన్న మొసఁగి
 శయనింప నిచ్చితి శయ్య దాని కతండు, ప్రముదితాత్ముం డయి పవ్వళించె
 పంతట నది యేమొ యాకస్మికంబుగా, వానికి దారుణజ్వరము తగిలె

- గీ. బాధపడుచుండ దాన నాబ్రాహ్మణుండు, సలిపితిని నేను బహుళోపచారములను
గాని యానన్న మగుటను గాల మతఁడు, విడిచె ననువులను బ్రభాతవేళలోన. 1519
- గీ. అంతటను నేను వానికి నాచరించి, దహనకర్మంబు మంత్రయుక్తముగ నతని
యను లుంచితి గంగలో నందువలనఁ, బడియె నాయను లీతీరపాథమందు. 1520
- క. అని చెప్పి తదనుమతిఁ గొని, చనియె దివంబునకు నమరసంఘం బెల్లఁ
గొనియడచు నుండఁగఁ దా, మును సేసినయట్టిపుణ్యమును వేనోళ్లఁ. 1521
- సీ. ఇఁకఁ జండకునిగాథ యెఱిగించెదను విను, మస్తమింప ముకుందుఁ డప్పు డట్లు
జను తెల్లఁ జండకుం డొసరించె నీపని, యని తత్పురాధీశ్వరునకుఁ దెలుప
నతఁడు విచారించి యఖిలంబు భటులనఁ, రావించి నిజసభారంగమునకు
భటులార విశసనపాత్రుఁ డీచండకుం, డయ్యెను స్వకృతకృత్యంబువలనఁ
- గీ. జంద్రభాగకు నై దుక్రొశములలోన, మరణమును బొందువాఁ డొందు సురపురంగాఁ
గాన నీసీమలోపలఁ గాక వీని, నన్యదేశంబున వధింపు డని వచించె. 1522
- సీ. అంతట భటులు నృపాజ్ఞ నొడలఁ దాల్చి, చూతనిఁ గొనిపోయి యాక్షణంబు
చంద్రభాగకు ద్వియోజనదూరమున నున్న, యొకయరణ్యంబులో నొక్కచోట
ఖండించి ముక్కముక్కలుగను జని రంత, శమనబాధలఁ జెంది చండకుండు
భుజగ మై యావనంబునఁ జరించుచు నుండఁ, దైర్ఘ్య లట కొక్కతఱిని వచ్చి
- గీ. పండుకొనియుండ నొకపాదపంబుకడను, నాశని నిశీధకాలమునందు వారి
దరి కరుగుడెంచి యొక్కభూసురునిచెంత, నుండునొకపెట్టెలోఁ దూతి పండుకొనియె.
- మ. అంతఁ గొంతసేపునకుఁ బ్రభాతం బగుటయుఁ దైర్ఘ్య లెల్లరును నుత్తితులై బదరీ
నారాయణక్షేత్రంబునకు నడచు చుండ నాబ్రాహ్మణుండు నిజప్రితస్థిపేటికకుఁ గంబ
లంబు జుట్టి స్కంధంబుమీఁదం బెట్టికొని జాహ్నవికిఁ బయనం బై వారివెంట నరు
గుచు నారాత్రి కోసలాతీర్థంబునకుం జేరి శీతబాధ కోర్వంజాలక కప్పికొనుటకై
మంజూషకుం జుట్టినకంబలంబు నూడఁదీయ దానిలోనుండి భుజగంబు చివుక్కున
నచటం బడియె. 1524
- సీ. అంతట వా రెల్ల నాసర్పమును గొట్టి, చంపంగ నది మహాశ్చర్యముగను
దివ్యవిమాన మధిష్ఠించి దేవతా, దేహంబుతోడఁ దైర్ఘ్యలఁ జూచి
సాధువులార నేఁ జండకుం డనెడిత, స్కరుండ బ్రాహ్మణవధికారణమున
నపమృత్యువును బొంది యతిఘోరనరకంబు, లనుభవించి భుజంగ మై జనించి
- గీ. విపినమున నిన్ను మీరు దై వికము గాఁగఁ, బండుకొనియున్నతఱిని మద్యాగ్యమునను
నీద్విజునిపెట్టెలోఁ దూతి యేగుడెంచి, మీరు వధియింప నేడు నామేను విడిచి. 1525
- గీ. దివ్యదేహంబుఁ దాల్చి యీతీర్థమహిమ, ముగను ద్రిదశాలయమునకుఁ బోవుచుంటి
నని వచించి దివంబున కరిగె నపుడె, చోద్యముగ నెల్లవారును జూచు చుండ. 1526
- మ. అంతటఁ గోసలాతీర్థమహిమఁ బునఁగె. సంతృప్తుండై యాబ్రాహ్మణుండు గంగా

- ప్రయాణంబు నుజగించి త తీర్థతోయంబునంద స్వపితృశల్కంబుల నిజేపించె. 1527
౯. పు జాతనితలిదండ్రు లమరదేహ, ములను దాల్చి కుమారుడు సలిపినట్టి పనికి సంతోష మొంది దీవన లొసంగి, స్వర్గమున కేగి రది కాంచి వార లెల్ల. 1528
౧. ఒదరీనారాయణజేత్రప్రయాణంబు మాని కోసలాతీర్థంబునంద కృతావాసు లై గోవిందనామధ్యానంబు గావించు చుండ సందోక్తబ్రాహ్మణుండు మార్గవంతుల నంద తీర్థంబు ననాదరించి నారాయణజేత్రంబున కరుగుచుండ మార్గమధ్యంబున నారాయణుండు వృద్ధబ్రాహ్మణరూపముం దాల్చి యాతని కెదురుగా వచ్చి యిట్లనియె.
౨. భూసుర విడనాడి కోసలాతీర్థంబు, నెట కేగుచుంటివో యెఱుంగ జెపుమ యనవుడు నాతఁ డిట్లనియెను ఒదరికా, శ్రమతీర్థమున నుండఁ జనుచు నుంటి ననుటయు వృద్ధుఁ డిట్లనియెను ముక్తి నీ, కొదవ దీతీర్థంబు వదలి చనిన నమృతవార్ధిని విడనాడి తృప్తార్తుండు, చనునె కర్మమమయసలిలమునకుఁ
౩. బాణి నున్నచింతామణిఁ బరిహరించి, తిరిపమున కేగుచుంటివి హరిని విడిచి త్సద్ర మగునింద్రియసుఖంబుఁ గోరుచుంటి, నీమతిప్రాభవము నిక నేమిచెప్ప. 1530
౪. అనవుడు నా బ్రాహ్మణుఁ డి, ట్లనియెను బొగడకుము స్వల్ప మగుతీర్థంబున్ విని యెఱుంగ దీనినామం, బును నే నెన్నడును బుద్ధిపోయెనె నీకున్. 1531
౫. అనుటయు నావృద్ధుం డి, ట్లనియెను జూచియును గన్నులార సురత్వం బును జెందినచక్రిని ద్విజ, జననీజనకులను నిట్లు చనునె వచింపన్. 1532
౬. అని స్వరూపమునఁ బ్రత్యక్షమై మోక్షసా, మాజ్యాశ నున్నయాబ్రాహ్మణునకు క్షీణితుర తీరసంతతిలోన నుత్తమ, తీర్థ మింద్రప్రస్థతీర్థ మొకఁడ బ్రహ్మజులందు ధూరటివోలె మదవతో, రముల రామావతారంబువోలె భూదేవవరంబువోలె వర్ణములందు, నద్రులలోఁ దుషారాద్రివోలె
౭. నగిమిషులలోనఁ బాకశాసనుఁడువోలె, నండజములందు వైనతేయుండువోలె నదులలో గంగవోలె నారదుఁడువోలె, వైష్ణవులలోన క్షిములలో వసుధవోలె. 1533
౮. అట్టియింద్రప్రస్థమందు మాణిక్యంబు, బలె గోసలాతీర్థ ములరు చుండు దాని విసరించి తదితరతీర్థకో, టులను సేవించిన ఫలము లేదు ఫలకాంక్ష గలియు ఫలకాంక్ష లేకయు, దీర్థ సేవ యొనర్చుతై రికులకు సకలతీర్థములలో సముచితంబుగ ఫలం, బొసగుచుండెడివాఁడ నొకఁడ నేనె
౯. యనుటయును విష్ణువాక్యంబు లాలకించి, మాధ్యము తొలంగ హరికి నమస్కరించి తిరిగి యరుడెంచి కోసలాతీర్థమునకు, సాధుబృందంబుతోడ నచ్చటనె యుండి. 1534
౧౦. దేహావసానంబునటకును దతీర్థస్నానంబును విష్ణుధ్యానంబును గావించుచు నంతంబున నుత్తమవ్రతంబుచే నాత్మైరికులువోలె దానును బ్రాకృతదేహంబు విడిచె. 1535
౧౧. అప్పుడు గోవిందు డరుడెంచి స్వయముగా, వై కుంతముననుండి వారికడకు స్వచరణదాసభావమును స్వసాహస్య, మును వారి కందఱుకును నొసంగి

- గరుడాధిపాధులఁ గావించి నిజధామ, మునకుఁ దోడ్కొని పోయి యునిచె నచట
నది యాదిగను జెందె నచ్చోట దక్షిణ, కోసలాతీర్థాఖ్యఁ గుతలమందు
- గీ. నవల నుత్తరకోసలాఖ్యను వహించె, దాశరథి యయి రాముఁ డుద్భవము నొంది
నట్టిచో టీస్థలద్వయమందు నెచట, బాసినను మేను వైకుంఠవాస మొదవు. 1536
- వ. దక్షిణకోసలలోనఁ దనువు వొఱంగినవారలనుఁ బుండరీకాక్షుండును నుత్తరకోసలలోనఁ
గాలగర్జనంబు నొందినవారలను విష్ణుభటులును వైకుంఠంబునకుం గొనిపోవుదురు.
- గీ. కాన సుత్తరకోసలకంటె దశగు, శాధికంబుగ వచియింతు రార్యు లెల్ల
నిలను దక్షిణకోసల నిదె విశేష, ముభయకోసలలకు ఫల మొకటె యగుట. 1538
- క. అని పలుకటయును బి తన, మనమున సంశోష మొంది మానీంద్ర పినం
గను మధువనమహిమంబును, జనియించెను గోర్కి చెవుము సవిశేషముగఁ. 1539
- వ. అని యడుగుటయు నారదుం డాతని కిట్లనియె. 1540

—: ఇంద్రప్రస్థమధువనమాహాత్యము :—

- నీ. మానవాధిప యిట మధువనం బనుపేర, బరమపావన మైనపుర మొకండు
సాహివఃబడియె మాధవునిచే మును మహేం, ద్రప్రీతికొఱకుఁ దత్సవిధమందు
ప్రశాంతి యనుపేర వెలసెఁ దీర్థం బొండు, దానిమహత్త్వ మత్యద్భుతంబు
దొరక దచ్చోటను మరణంబు బహుజన్మ, ములు విష్ణుసంసేవ సలుపకున్నఁ
- గీ. గలదు విశ్రాంతి యనుపేరు గలమఱొక్క, తీర్థరాజంబు కాఁచిందితీరమంద
శౌరి యచ్చోటఁ గంసుని సంహరించె, నాయుభయతీర్థములు మోక్షదాయకములు.
- నీ. కలదు కిరాతనగర మనుపురము హి, మాచలోపత్యకయం దొకండు
కుద్దాలుఁ డనునొక్కఁ ట్లేనీసురుం డందు, గలఁడు దరిద్రుఁడు కష్టజీవి
యతనికిఁ గల దొక్కయతివ సుందరి యామె, పతిని గణింపక భావమందు
జారులతోఁ గూడి సంచరించుచుఁ ద్రపా, శూన్యంబుగను నొక్కసుతునిఁ గాంచె
- గీ. నంతఁ గుద్దాలుఁ డఖిలజనాపహాస, పాత్రుఁ డై రోత గలుగుట బ్రదుకుపైని
మ్రందెఁ ద్రావి విషం బొకరాత్రివేళ, లోన సంతస మొందుచు దాని కాపె. 1542
- వ. మఱునాఁడు భర్తకు దహనాదిసంస్కారంబులు గావింపజేసి కొలఁదికాలంబులోన
జారార్పితధనంబుచే సుతున కుపనయనంబు నొనరించి యథేచ్ఛంబుగాఁ బల్లవులతోడ
విహరింపం దొడంగె. 1543
- నీ. అపుడు తదాత్మజుం డామెదుశ్చర్యకుఁ, దల యెత్తుకొని యూర నిలువలేక
యొకనాఁడు వైరాగ్య మొదవఁ దీవ్రంబుగా, నామెతోఁ జెప్పక యడవి కరిగి
సాధుసాంగత్యంబు సమకూర నచ్చోట, దానిచే నుడయింప జ్ఞాన మెదను
హరిని స్మరించుచు నాత్మలో శుద్ధజ, న్మంబు ప్రాప్తింపఁ గాయంబు విడిచె

- గీ. దత్తుతవియోగదుఃఖ మింతయును లేక, సంచరించుచు నట్లె యాచంచలాక్షి
కొంతకాలంబునకు జరాక్రాంత యగుట, శారకముఁ గుట్టినీర్వంబువలనఁ గడపి.
- గీ. కుష్మరోగంబు ప్రబల మై కొఱికివై వ, ఘూణమును బాదయుగమును గరయుగమును
దీన యె దిక్కు లేమిని దిండికొఱకు, నేచ్ఛుచుండంగఁ గని త్రోవ నేగుజనుల. 1545
- సీ. చూచి యాయమ నొక్కఁతోఁగీసురుం డోసి, పాపిని చేసినపాతకంబు
దుఃఖంబు నీయక తొలగిపో దిహపరం, బులలోన నెట్టివారలకు నేని
నీకర్మమునఁజేసి నీకు సాయము నేయ, నుద్భవిపదు బుద్ధి యొక్కరికిని
నిదియె కాకుండ నీ కింతకంటెను ఘోర, నరకబాధలు గల్గుఁ బరమునందు
- గీ. సులభముగఁ జేయుదురు పాపములను మూఢు, లనుభవించెడితఱిని దదఘఫలంబు
నేడ్తు రద్దాన ఫల మేమి యెగిరిపడినఁ, గలుగుగాయంబు మానునె పలవరింప. 1546
- క. అని పలికి తదవలోకన, మును జేసినకతన నర్యమునిఁ జూచి మనం
బునఁ గృష్ణ కృష్ణ యనుకొని, చనియెను దనత్రోవఁ దాను జయ్యన నంతఁ. 1547
- ఆ. అట్లు లేడ్చియేడ్చి యాదుష్టురాలు వ్రా, ణములు శోషిలంగ నాఁటిరేయిఁ
దనువుఁ దొఱగె నంతఁ జనుదెంచి శ్వపచులు, దానిపాదములకుఁ ద్రాళ్లు గట్టి. 1548
- క. శునకంబు నీడ్చికొనిపో, యినగతి నీడ్చికొనిపోయి యెల్లరుఁ జూడం
గను నగరబహిరేశం, బునఁ బాఱగవై చి తిట్టి పోయిరి కడకుఁ. 1549
- గీ. అగ్నిసంస్కార మొనరింపఁడయ్యె నొక్కఁ, డైన నాపాపురాలికి నంత శమన
భటులు చనుదెంచి బంధించి పాశములను, నాయమను గొనిపోయిరి యమునికడకు.
- క. అంతటఁ గృతాంతంఁ దొకమ, న్నంతర మాయమను ఘోర మగునరకములో
నెంతయును వేచి విడువగ, నంతమునకు భువిని బుట్టె నాయమ యడు మై. 1551
- ఆ. అట్లు పుట్టి గోధ యై యామె యొక్కశ్మ, శానమందుఁ జేరి శవపలంబు
నారగింపఁ దొడగె ననునంబును నట్లె, తినుచు నుండ నొక్కదినమునందు. 1552
- సీ. ఒకమహామునియింట నుదయంబు నొందిన, తత్పుత్రుఁ డచటికి డైవికముగఁ
జనుదెంచి యాగోధకను జూచి తద్దాఢ, యెఱిగి సర్వము ధ్యానదృష్టిచేతఁ
దనతల్లి యగునాయమను నెట్లు లేనియు, నుద్ధరించెడిబుద్ధి యుద్భవిల్లఁ
దనతల్లి యగుతపోధనునియొద్దకుఁ జని, తనతల్లివిషయ మంతయును దెలిపి
- గీ. యామెయుద్ధారమునకు నుపాయ మేది, యెన నెఱిగింపు మని వేడ నమ్మహారి
సంతసము నొంది తద్బుద్ధి కెంత యేని, వత్స తెలిపెద విను మున్నువాస్తవంబు. 1553
- వ. పుణ్యతీర్థంబునందుఁ బుత్రునివలనఁ బిండోదకంబులం గొనినశిశువర్గంబు నరకహీనజన్మో
ద్భుతం బై స్వర్గంబును స్వర్గంబునండి వైకుంఠంబునం జెందంగలుగు. దానంజేసి
స్వశిశువర్గంబును బుత్రుం డుద్ధరింపకున్న నరకముం జెందు. కావున నీవు శీఘ్రంబుగా
లెమ్ము. సూర్యుం డిప్పుడు కన్యారాశిగతుం డై యున్నవాఁడు. శిశువర్గంబు నుద్ధరింప
నియ్యది ముఖ్యకారణము.

- గీ. కలదు భూలోన ఖండవకాననంబు, కలదు కాంచీ దానిలో గలదు దాని
తీరమందు నిక్షప్తసతీర మందు, గలదు మధువనతీరంబు కలుషహరము. 1552
- సీ. దానిలో నొనరించి స్నానసంస్కారము శ్రా, ద్ధంబు గావింపుము తత్తటమున
దాన నీతల్లి గోధాదూపమును వీడి, చను విష్ణుమందిరంబునకు వేగ
మధుకాననశ్రాద్ధ మధికంబు చుమి గయ, శ్రాద్ధంబుకంటెను శతగుణములఁ
జలుప కుండిన నట శ్రాద్ధ మామెకఁ లేదు, ముక్తి యర్బుదకల్పములకుఁ గూడ
- గీ. నని వచించుటయును మునితనయుఁ డతని, కెఱిగి తన్మధువనమున కేగి పూర్వ
జన్మపితృవర్ణముక్తి కై శ్రాద్ధ మచట, జలిపి పట్టిండ్లవిధిని బ్రశాంతుఁ డగుచు. 1556
- గీ. అరుగుదెంచుచునుండంగ స్వాశ్రమమున, కధ్వమశ్యంబునను దేవతాకృతులను
నమరుచును నెక్కి పడ్విమానముల నేగు, దెంచి దర్శన మిచ్చి తత్పితృగణంబు.
- గీ. వత్స కోరుము వరమును ద్వత్ప్రసాద, మునను నరకవిముక్తిని బొంది మేము
పోవుచున్నాము వైకుంఠమునకు దివ్య, దేహములతోడ ముద మామతిల్ల నెదల.
- సీ. అని పలుకుటయును నమ్మునిపుత్రుఁ డాశ్చర్య, మెలయంగ నాదేవతలను జూచి
మహానీయులార యష్మచ్ఛ్రితములను, డెలుపుడు నాపైని వెలయఁ గరుణ
యనుడు నం దొక్కఁ డిట్లనియె నాయన నేను, జనకుండఁ బ్రాగన్మమునను సీకుఁ
ద్వన్మాత వ్యభిచారవర్తనంబున నిన్ను, గనుటను నా కది గామి హితము
- గీ. త్రావి విషమును జచ్చి తత్పాతకమున, రాక్షసుఁడ నయి మన్వంతరమును బంప
దశశతాబ్దంబులును హీనదశను నెట్లొ, కడపి యీషోడశశతాబ్దకాలమందు. 1559
- ఆ. నీవు మధువనమునఁ గావించినట్టిశ్రా, ద్ధమునఁ దొలగి దైత్యతనువు దివ్య
దేహ మేరుపడియెఁ దెలిపితి నాగాధ, యనుడు మునికుమారుఁ డతని కెఱిగి. 1560
- గీ. దేవ హరిభక్తి మామకభావమందు, స్థిరముగను. బాదుకొనియుండ వర మొసంగు
మని యడుగ నాతఁ డట్టులె యగునుగాక, యని వరం బిచ్చి వైకుంఠమునకుఁ జనియె.
- గీ. అంతఁ దత్ప్రాగననమాత యతనిఁ జూచి, తల్లి నాయొనరించినతప్పువలనఁ
గడపి యొకకల్పమును నరకములలోనఁ, గొనకు నిలలోన గోధ నై జనన మొంది. 1562
- గీ. తినుచు శవమాంసమును ననుదినము నొక్క, కాటిలో శతవరము ల్గడపి నేడు
దివ్యతను నొందితి నికృష్టదేహ ముడిగి, సలుపుటను నీవు మధువనశ్రాద్ధవిధిని. 1563
- క. అని పలుకుటయును నామెకు, నొనరించి ప్రణామ మూరకుండుటయును నా
మునిసుతుఁడు తదనుమతిఁ గొని, చనియెను నాకాంత విష్ణుసదనంబునకు. 1564
- వ. అంతట దత్పూర్వజన్మపితామహుండు పత్నీసమేతంబుగా నాతనిం గని. 1565
- సీ. నాయన మేము సనాతనాచారంబు, వదలి యధర్మవివాదములను
గావించుచును సంతకాలంబువఱకును, జీవించితిమి దానఁజేసి మాకు
దేహాంతమునఁ దటస్థించె చారవదుర్గ, తిని బడి దుఃఖ మొండెడియవస్థ
గడచె సహస్రయుగంబు లిప్పటి కింక, నెంతకాలం బిట్లు లేడ్వవలెనొ

- గీ. యని వగచు చుండ మేము నిరంతరంబు, సలిపితివి నేడు మధువనశ్రాద్ధమునను
మాకు నుచ్చైఃపదస్థితి చేకుటంగ, నీవు చేసినయుపకృతి యేమిచెప్ప. 1566
- క. ఆనవుడు వారల కితం, డొనరించి ప్రణామ మూరకుండుటయును దీ
వన లిచ్చి వార లతనికీ, జని రతిహరమున విష్ణుసదనంబునకున్. 1567
- వ. అంతట నాతనిపూర్వజన్మప్రపితామహుం డి ట్లనియె. 1568
- సీ. తండ్రి భవత్ప్రపితామహుండను నేను, బూర్వజన్మంబున భూణహత్య
కావించి తత్పాతకంబున ఘోరదు, ర్గతులందుఁ గూలి దుఃఖములు చెంది
కడ కిలలోన సూకరగర్భమునఁ బుట్టి, మలభక్షణంబును జలిపి చలిపి
శునకగర్భంబున జనియించి తరువాతఁ, బడి పడి పడరానిబాధ లెల్ల
- గీ. నవల వృక్షంబుగను బుట్టి యమితదుఃఖి, మనుభవించి వచింప నో రాడ కునికీ
గడపి మన్వంతరశతంబు కడకు నేడు, దురితము క్తుండ నై తి నీకరుణచేత. 1569
- క. ఆనవుడు మునితనయుం డి, ట్లనియెను నీ వెల్లు భూణహత్యను గావిం
చినవాడవొ వచియింపుము, కనికరమున నాకు వినఁగఁ గాంక్ష జనించెన్. 1570
- వ. అని యడుగుటయు నాతనికి దత్ప్రపితామహుం డి ట్లనియె. 1571
- సీ. మున్ను బ్రాహ్మణవంశమున నేను జనియించి, ధనలోభమున మంత్రతంత్రవిధుల
నేర్చి యాషధముల నెలతల కీచ్చుచు, నార్జించు చుంటి ద్రవ్యంబు దాన
నధనునిజానంబు హరియించు లోభంబు, కల్యాణంబువును రవి కొనినయట్లు
జానంబు నశియింపఁ జలుపు పాపము దాన, సరకంబు హీనజన్మమును బొందు
- గీ. నట్లు లుండంగ నొకదిన మందు నొక్క, గర్భవతి యరుడెంచి నాకడకు స్వామి
కంటి నిప్పటి కార్దురు కన్యకలను, జెప్పా మీగర్భమున నెట్టిశిశువు కలవొ. 1572
- క. అని ప్రశ్నించుటయును నే, గనులను మూసికొని బకముకై వడి ధ్యానం
బును జేసిన్లు లభినయ, మొనరించి ఊణంబు పిదప నూపుచు రిరమున్. 1573
- గీ. తెఱచి కన్నుల మెల్లఁగాఁ జెఱవ నీకు, నిప్పుడును గన్యకయె పుట్టుఁ దప్ప దంటి
నంతటను నామె పడి మదీయాంఘ్రులందు, నేలులుగఁ బాటఁ గన్నునీ రేడ్వఁ దొడఁగె.
- సీ. ఆసమయమున నే నాయమ నోదార్చి, యింతి నీ వేడ్వంగ హేతు వేమి
చెపుము నావుడు నామె క్షీణిసురోత్తమ నాకు, బ్రభవించె నేని సప్తమకుమారి
చావు సిద్ధం బని జాతకంబున నుండె, నే జేయవలసిన దేమి యింక
ననవుడు నొడె సమయంబు ద్రవ్యము లాగ, నని యెంచి మది నిట్లు లంటి నేను
- గీ. కలికి భయపడవలదు నీగర్భకన్య, పురుషు డగున్లు లౌషధంబును నొసంగు
వాడ నని చెప్పుటయును నవ్వనిత నిధిని, గన్న పేదతెఱంగునఁ గని ముదంబు. 1575
- క. తనచెఱంగులోను గట్టిన, కనకపలం బొసఁగి నాకు గరుణింపుము న
న్ననటయును శీఘ్రకాలం, బున నిచ్చెద నౌషధంబుఁ బురుషుడె పుట్టన్. 1576

- క. అని చెప్పి యాయమచు నే, ననిపి గృహంబునకుఁ బిదప నాలోచనముం
బొనరించి మానసముననె, కని మొక్కయుపాయమును సకౌతుకమతి నై. 1577
- ఆ. పనిచినాడ గర్భపాతంబు గావించు, నౌషధంబు నపుడె యామెదాసి
చేతి కిచ్చి దాని నాతన్ని భుజియించె, గొడుగు పుట్టున నెడికుటకమునను. 1578
- ఆ. అంత నాటికేయి నయ్యె గర్భస్రావ, మాపడంతి కామె యచి తృతీయ
మాస మగుట శిశువు మగవాడౌ యాడువొ, యెఱుంగదాయెఁ జిహ్న మేరుపడమి.
- సీ. అంతట మఱునాడు చింతతో నాయితీ, యేతెంచి నాయుంటి కేడ్చి యచట
నొకటి చేయఁగఁబోవ నొకటి యయ్యె మదీయ, పాపకర్మమున నిర్భాగ్య నగుట
నని పల్కి నాద్రవ్యమును నా కొసగుము, చనియెద ననుడు నాచాన కపుడె
మును నేను జేసి యుంచిననిశాభస్మాన్ని, తేష్టికాచూర్ణంబు నిట్టె చూపి
- గీ. తల్లి యాయకౌషధంబును ద్వన్నిమిత్త, మొనరిచితి దీనిలోన నీ వొసఁగినట్టి
ధనముకంటెను నిబ్బడిధనము పడియె, నడుగరా దని యిపుడు ని స్పడుగ నైతి.
- క. అనవుడు నాయమ యేమియు, ననకుండఁగఁ బోయె నింటి కానతముఖి యై
వినిచితిని నేను గావిం, చినపాపము దాచకుండఁ జివరకు నీకున్. 1581
- క. మధువనతీర్థశ్రాద్ధం, బధికాధికఫలద మగుట నతిఘోరాఘో
దధినుండి గట్టుఁ జేరిచె, నఘోగతులలోనఁ జిక్కి యల్లాడుననున్. 1582
- క. అని చెప్పుటయును వందన, మొనరిచి మునిపుత్రుఁ డూరకుంటయు నేగెన్
దనప్రపితామహుఁడు రయం, బున వైకుంఠంబునకుఁ బ్రమోదముతోడన్. 1583
- వ. అంతటఁ దత్పూర్వజన్మప్రపితామహి యిట్లనియె. 1584
- గీ. తండ్రి నరకాగ్నిలోఁ గ్రాఁగి తల్లడిల్లు, చున్నన న్నిప్పు డమృతాబ్ధి నోలూర్చి
సౌఖ్యపఱిచితి మధువనశ్రాద్ధమునను, నీకతంబున ధన్యత నాకుఁ గలిగె. 1585
- క. అని చెప్పి తత్ప్రణామం, బును గొని వైకుంఠమునకుఁ బోయె సుపర్వల్
తనవెంట నరుగుదేరఁగ, వినుతించుచు విష్ణునగరవీధులలోనన్. 1586
- సీ. అంతట మునిపుత్రుఁ డరుదెంచి మరలను, జనకాశ్రమమునకు సత్వరముగ
నెఱిగింప జరిగినవృత్తాంత మఖిలంబు, నమ్మహాముని ప్రమోదమ్ము నొంది
యాశ్రమభారంబు నాత్మజన్మునిపైని, నునిచి తా మధువనంబునకు నేగి
యచ్చట స్నానంబు నాచరించుచును వి, శ్రాంతితిర్థంబుపూరంబునందుఁ
- గీ. గొంతకాలంబు గడపి నిశ్చింతముగను, స్నాన మొనరించుచును నొక్కనాడు విష్ణు
దర్శనము గోర శారి తత ణమునంద, యతనిముంగల నిల్చి ప్రత్యక్షముగను. 1587
- క. తనగరుడవాహనముపై, నునిచికొని తపోధనుని మహాత్సాహమునన్
జనియెను వై కుంఠమునకు, వనిమిషులును మునులు విస్మయంపడు చుండన్. 1588

- సీ. అని చెప్పుటయు శిబి విని సర్వమును నొక్క, సంశయం బుడయుంప స్వాంతమందు
నారద పితృగణోద్ధారకుం డగుమహా, త్ముం డేకతంబునఁ గుండుఁ డయ్యె
విశదంబుగను నాకు వినిపింపుము తదీయ, వృత్తాంతమును విన వేడ్క గల్గె
ననుడు నారదుఁ డిట్లు అనియె నాతనిఁ జూచి, విశ్వంభరాధీశ వినుము వినుతుఁ
- గీ. జేరి మును లెల్లరును హరిద్వారమందు, జ్యేష్ఠసితదశమీతిథి నేకతమున
నుండ నచ్చటి కపుడు బుధుండు రాఁగ, నందఱును లేచి కూర్చుండి రతఁడు మ్రొక్క.
- సీ. అం దొక్క-మునిపుత్రుఁ డది యెల్ల వీక్షించి, యాశ్చర్య మొదవంగ నాత్మలోనఁ
దనజనకునిఁ గనుంగొని యిట్లనియెఁ దండ్రి, యీచిన్నవాఁ డెవ్వఁ డితఁడు రాఁగ
మునులెల్ల గౌరవంబున లేచి రనవుడు, వాని కిట్లనియెను వానితండ్రి
తనయ యీతఁడు గురుతనయుండు బుధుఁ డను, వాఁడు చంద్రాన్వయవర్ధనుండు
- గీ. నావుడుఁ దదుక్తు లెల్లఁ దన్నుండనుండు, విని మరల నిట్లు అనియెను జనక సీవు
చెప్పినది సంగతము గాదు జీవసుతుఁడు, హిమకరాన్వయవర్ధనుం డెట్లు లయ్యె. 1590
- సీ. అనవుడు వానికి నమ్ముని బుధజన్మ, వృత్తాంత మంతయు నెఱుంగఁజేయ
మునికుమారుండు పక్కున నవ్వి యీతఁడు, కుండుఁడా యని యూరకుండె నంత
సర్వభూతాంతరజ్ఞాత యైనబుధుండు, గ్రహియించి తదాసకారణంబు
మునిసభలోన నమ్మునిపుత్రునకు శాప, మిచ్చెఁ గుండుండుగా నిలను బుట్ట
- గీ. నంతఁ దజనకుండు బుధాంధ్రులందు, నిజతనూజునిఁ బడవై చి నిర్మలాత్మ
తగదు బాలుని శపియింపఁ ద్వాదృశులకు, నగునె పిచ్చుకపై ని బ్రహ్మాస్త్ర మేయ.
- సీ. రాదు సాధువుల కౌగ్రహ మెప్పుడును గూడ, నేకతంబున నై న నెన్నఁ డేని
నచ్చినఁ గ్రోధంబు వహిత ప్తం బైన, యుదకంబు శైత్యంబు నొందినట్లు
క్షమచేత శమియించుఁ గాన క్షమాసారు, అని చెప్పుదురు సాధుజనుల బుధులు
జ్ఞానవివరితుం డై నబాలకుని న, నుగ్రహింపుము వీడి యాగ్రహంబు
- గీ. నని వచించుటయును బుధుం డాగ్రహంబు, నుడిగి తాపస సీపుత్రుఁ డుర్విలోనఁ
బుట్టినను గుండుఁ డై జ్ఞానమునను మేను, విడిచి జన్మాంతరంబునఁ బడయు ముక్తి.
- ఆ. అని యనుగ్రహించి చనియె నాతాపస, సుతుఁడె కుండుఁడుగను క్షీతిని బుట్టి
మ్రుంది మరలఁ బుట్టి మానిసూతిగఁ బితృ, గణము నుద్ధరించి కాంచె ముక్తి. 1593
- క. ఈమధువనమాహాత్యము, నేమానవుడేని వినిన నిహలోకమునన్
క్షేమమును బొంది పరమున, దామోదరసన్నిధానదాస్యముఁ బడయున్. 1594
- క. అని చెప్పుటయును శిబి యి, ట్లనియెను మహాసీయ బదరికాశ్రమమహిమం
బును వివరగ నాకు వేడుక, జనియించెను మధిని జెపుము పవిత్రేషముగన్. 1595
- వ. అని యడుగుటయు నారడుం డాతని కిట్లనియె. 1596

—: ఇంద్రప్రస్థవిదరికాశ్రమమాహాత్మ్యము :—

- సీ. జననాథ మధునసంబునకు నేకాదశ, కార్ముకపరిమితశ్మోతలమున
బరమపావన మైనబదరికాశ్రమ ముండె, దానిమాహాత్మ్య మత్యద్భుతంబు
వినము దృష్టాంతంబుగను నీకు నే నొక్క, వృత్తాంతమును వచియించువాడ
మున్న మగధదేశమున నొక్కభాత్రీను, రుం డుండె దేవదాసుండు నాఁగ
- గీ. నాతనికి నుండె నుత్తమ యనెడిపత్ని, నామధేయార్హ శీల యానళినముఖిఁ
బుట్టి రంగదుఁ డనియెడిపుత్రుఁ డొకఁడు, వలయ యనుకన్య యొకతెయు వర్ణగుణలు.
- క. వారికి విద్యాబుద్ధులు, నేదిపె సుగుణముల కెల్ల నిధు లని లోకుల్
పేరుకొనుయోగ్యతను జే, కూరిచి తలదండ్రు లొదవఁ గుతుకం బెదలన్. 1598
- గీ. యుక్తకాలములందు శాస్త్రోక్తవిధిని, బరిణయంబులు సేసిరి ప్రజలు పొగడ
నవల భర్తృగృహంబున కరిగె వలయ, యంగదుఁడు గృహకార్యధుర్యత వహించె.
- గీ. అంతటను దేవదాసుఁ డాహ్లాద మొదవఁ, దనవధూటిని బిలిచి యిట్లనియెఁ దన్ని
చేయవలసినకార్యముల్ చేయఁబడియె, గొడుగు గృహకార్యనిర్వాహకులఁ డయ్యె.
- సీ. శమియింప నున్నది జవ్వనం బొసన్న, మైనది జర యది యంటె నేని
శాంతింపజేయు సచంద్రనక్షత్రకాం, తిని బ్రభాతమువోలె నేత్రశక్తి
గమనమాంద్యంబును గలుగంగఁ జేయును, బంధశృంఖలవోలె బాదములకుఁ
గంపింపజేయు నంగములను మేదినీ, రుహదళంబులను మారుతమువోలె
- గీ. గాన జర రాశముండె శీఘ్రముగ నేగి, పుణ్యాతీర్థంబులకు స్నానములను గాయ
శుద్ధి గావించుకొని చిత్తశుద్ధి దానఁ, దనరఁ దరియించుగతి చూచుకొనఁగవలయు.
- గీ. చచ్చువఱకును మోహపాశమునఁ జిక్కి
విడువఁ జాలక సుతదారవిత్తములను
నేడ్చు చుండును మూఢుఁడు గృహమునందె
బుధుఁడు వైరాగ్యమున సర్వమును ద్యజించు.
- ఆ. ఆత్మ నాత్మ తప్ప నన్యులు తరియింపఁ, జేయఁజాల రగుట చివరమాట
దాని నెఱిగి ప్రాజ్ఞులైనవారలు భవ, రక్తి విడుతు రాత్మము క్షింకొటకు. 1603
- క. కావుననె తీర్థయాత్రను, గావింపఁగ నేడు వాంఛ గలిగెను నాకున్
నావుడు నుత్తమ యుత్తమ, భావ యగుట నిట్లు లనియె బహుభక్తి మెయిన్. 1604
- ఆ. పతిని విడిచి యుండ భావ్యంబె సాధ్వీకి, నరునివెంట నీడ యరుగ కున్నె
యనుడు దేవదాసుఁ డామెభావమునకు, సంతసంబు నొంది స్వాంతమందు. 1605
- గీ. ఆమెతోడను బయన మై యాత్మజుండు, కొంతదూరంబు తమవెంటఁ గూడిరాఁగ
నతని సామోక్తులను నింటి కనిపి పైని, నరుగు చుండంగ మార్గమధ్యంబునందు.
- క. కనఁబడుటయు నొకసిద్ధం, డొనరించి ప్రణామ మాగుణోత్తరునకు ని
ట్లనియె మహాత్మ వచింపుము, వినఁగ భవద్దాధ నాకు వేడుక గలిగెన్. 1607

1608

వ. అని వేడుటయు నాసిద్ధుండు దేవదాసున కి ట్లనియె.

సీ. క్షీతిసుర నే నొకసిద్ధుండ సౌఖ్య మిం, ద్రప్రస్థపుణ్యతీర్థంబునందు
విష్ణుతుల్యుండు గా వెలసినకపిలుని, యొద్ద బఠించుచు నుండుతఱిని
నొకనాఁడు మాగురుం డొనరింప స్నానంబు, యమునలో కిష్కసమన్వితముగఁ
జని బడరీజేత్రమునకుఁ దత్పుణ్యత, రంగిణిలోన మునుంగ నుండ

గీ. నప్పు చొకకాసరము వచ్చి యందు మునిగి, లేచి యట నున్నకపిలునిఁ జూచి మర్త్య
వాక్కుతో నిట్లు లనియెను స్వామి యిపుడె, సంస్మృతం బయ్యె నాపూర్వజన్మగాథ.

గీ. ఈమహాపుణ్యతీర్థ మేనామమునను, వెలసి యున్నదొ చెప్పుము వినఁగ నాకు
ననుడు మాదేశకుం డిట్లు లనియె నప్పి, యేమొ సీపూర్వవృత్తాంత మెఱుంగఁజెపుము.

సీ. అనుడు నామహిష మి ట్లనియె స్వామి వచింతు, వినము నాకథ యెల్ల విశదముగను
మున్న నేను గళింగమునకుఁ బ్రభుండ నై, ధనమదాంధ్యంబు నేత్రములఁ గప్పఁ
గామంబు తల కెక్కఁ గనబడ్డసతి నెల్ల, గ్రహియించుచును బలాత్కారమునను
వనసామజమువోలె వర్తించు చుండంగ, నన్యులవలన భయంబు లేక

గీ. ప్రజలు నాచౌష్ఠ్యమును సహింపగలేమి, జనఁగఁ బరదేశమునకు రాప్తమును విడిచి
యద్యమించుచు నుండంగ నొక్కదినము, నందు దుర్వాసుఁ డచ్చటి కరుగుడెంచె.

క. అరుదేరఁగ దుర్వాసుం, డరిగి యతనికడకుఁ జొరు లందఱు నాడు
శ్చరితమును జెప్పి యమ్ముని, చరణంబుల మీఁద వ్రాలి సంతోభింపన్. 1612

సీ. అంతట దుర్వాసుఁ డాగ్రహఃపిష్టుఁ డై, సఖులతో నే నున్నసమయమందుఁ
జనుడెంచుచుండ మత్సదనంబులోనికి, నతని నెట్టంగ నే ననుప భటుల
వారల నతఁడు హుంకారమాత్రంబుచే, క్షణకాలముననె భస్మం బొనర్చి
ననుఁ జూచి మహిష మై వనములోఁ జరియింపు, మని తిట్టి స్వాశ్రమంబునకుఁ జోయె

గీ. చంతటను నాకు రాజదేహంబు పోయి, కాసరశరీరము జనింపఁ గాననలందుఁ
దిరిగి బహుకాల మిచటి కేతెంచినాఁడ, నాయొనర్చినపూర్వపుణ్యమున నేఁడు. 1613

సీ. అని వచించుటయు ని ట్లనియెను గపిలుఁడు, వసుధాధినాథ పూర్వంబు నీవు
పొనరించితివొ యేమి పుణ్యంబు నుడువుము, నాఁగ ని ట్లనియె నానరవరుండు
నెలకొల్పితిని గూపములఁ దటాకముల వృక్షములను లోకోపకారకముగ
దాన సీపుణ్యతీర్థమున మున్నటయుఁ బ్రా, గన్మసంస్మృతియును సంఘటిల్లె

గీ. నిక సీకాసరశరీర మెట్లు నాకు, దొలగి వెంటనె త్రిదివంబు కలుగఁగలదొ
చెపుము దయతోడ మఱివ నీచేయునట్టి, యుష్యతిని నెన్నటికిఁ గూడ మల్లమందు.

వ. అని వేడుటయుఁ గపిలుం డాతని కి ట్లనియె.

1615

సీ. ఇది బడరీతీర్థ మిందు స్నానము చేయు, నప్పు డేసంకల్ప ముప్పతిలునొ
తత్సద్ధి గలుగు నేత తీర్థమునఁ దీర్థ, మాడినవెంటనె యద్భుతముగఁ

- గావున సీతద్రవ్యకాయంబు దొలగంగ, స్వర్గంబు గలుగంగ స్వాంతమందు
దలచి యీసీతను జలుపుము స్నానంబు, శీఘ్రంబు నీకు దత్తిది గలుగు
గీ. ననుడు చమ్మునివచియించినట్ల లోనఁ, దలచికొని యానృపాలుడు సలిపె నందు
న్నానమును వెంటనె తొలగి సైరిభాంగ, మమరతను వాతనికి గల్గె నద్భుతముగ.
గీ. అంతటను శక్రఁ డచ్చటి కరుగుడెంచి, యతని నెక్కించుకొని దివ్యయానమందు
నరిగెఁ ద్రిదివంబునకు మును లనిమిషులును, జెయు చుండంగ నుతులను వెయినొళ్ళ.
క. కావున మీ రాత్రిభువన, పావనతీర్థమున కరిగి పడయుడు ముక్తి
గావించి యందు స్నానము, భావంబున మోక్షవాంఛ పరుగుచు నుండఁ. 1618

- చ. అని వచియింపఁగఁ బదరికాశ్రమభూమికి నేగి దానిలో
నొనరెడిపుణ్యతీర్థమున నుత్తము లె నతపోధనాగ్రణుల్
మునుగుచు నుండఁ జూచి కడుమోదము సంఘటిలంగ స్నానముం
బొనరిచి మోక్షకామమున ముక్తిని బొందిరి విప్రదంపతుల్. 1619

- గీ. భక్తితో విన్నయెడ హరిప్రససంస్థ, బదరికాశ్రమతీర్థప్రభావ మెవ్వఁ
డేని తతీర్థమున మునుమానవునకుఁ, గలుగుపుణ్యంబు నారించు సులభముగను.

—: ఇంద్రప్రస్థహరిద్వారమాహాత్మ్యము :—

- సీ. మఱియు నీ కొకగాథ యెఱిగించెదను విను, కాళింగఁ డనెడితస్కరుఁ డొకండు
చండాలకులభవుం డుండె హరిద్వార, మందు వాఁ డెపుడును నర్థవాంఛఁ
గావింపరానిదుష్కార్యముల్ చేయుచు, నొకనాఁడు రవిపర్వ మొదవుటయును
నచటికి స్నానార్థ మరుగుడెంచినయొక, యర్చునిద్రవ్యంబు నపహరించె
గీ. నంతటను వై శ్యసేవకు లతనిఁ బట్టు, కొనఁగఁ బరువెత్త నందిర్వరను వధించి
వాఁడు మరణించె మూఁడనవానిచేత, నపుడు మూఁడువిమానంబు లటకు వచ్చె.
ఆ. అరుగుడెంచినట్టియావిమానములపై, దివ్యదేహములను దేజరిలుచు
నధివసించి చచ్చినట్టియామువ్వురు, గగనవీధియందుఁ గానఁబడుచు. 1622
- సీ. కని యూరుజుని నిట్టు లనిరి పుణ్యాత్మ మా, తుచ్చశరీరముల్ తొలగిపోయి
దివ్యదేహములు ప్రాప్తించె నీపుణ్యతీ, ర్థమునందు విడుచుటఁ బ్రాణములను
నమరలోకమునకు నరుగుచుంటి మటంచు, దెలిపి యాక్షణమందె దివికి జనిరి
యంతట నావై శ్యుఁ డాత్మసేవకులకుఁ, జలిపి విధ్యుక్తసంస్కారములను
గీ. వారిశల్యంబులను హరిద్వారతీర్థ, గంగలోఁ బడవై వ నాక్షణమునంద
త్రిదివముననుండి వార లేతెంచి యిట్లు, లనిరి వై శ్యుని జూచి యాహ్లాద మొదవ.
గీ. స్వామి మృతు లె సహరలశల్యములను, నిమ్మహాపుణ్యతీర్థతోయమ్ములోనఁ
గలుప మృతులకు బ్రహ్మలోకంబు గలుగు, స్థలముననె యన్న న్దులు గలుగు దివము.
ఆ. కాన నీవు మాకుఁ గావించినమహోప, కారమునను దివము గడచి మేము
చనుచు బ్రహ్మలోకమునకు నీవిషయంబు, తెలుప నీకు వచ్చితిమి మహాత్మ. 1625

- క. అని చెప్పి కన్నులారంగఁ, గనుచుండఁగ నూరుజుండు గగనవిమానం
బున బ్రహ్మలోకమునకున్, జనిరి హరిద్వారమహిమ శక్యమె పొగడన్. 1626
- గీ. అంతటను నూరుజుండు ప్రత్యక్షముగను, గాంచుటను దస్మహత్త్వ మక్కడనె యుండి
మునుగుచును గంగలోపల ననుదినంబు, బొందె దేహవసానమునందు ముక్తి. 1627
- గీ. అనుడు శిబి యిట్లు లనియె మహానుభావ, వింటి శ్రావ్యంబుగ ననేకవిషయములను
నింకఁ బుష్కరతీరమహిమ వచింపు, మని యడుగ నారదుం డిట్లు లతని కనియె.

— : ఇంధ్ర వ్రస్థ పుష్కర తీర్థ మాహాత్మ్య ము :—

- సీ. కలఁడు విదర్భనగరమున మాలవుం, డనియెడియొక్క-బ్రాహ్మణుండు మున్ను
తత్త్వజుఁ డగుట నాతఁడు సంసృతిని రోసి, సన్న్యసింపఁ దలంచి స్వాంతమందుఁ
జని గౌతమికి బృహస్పతి సింహగతుఁ డైన, తటి స్నాన మొనరించి దానిలోన
నాత్మస్వస్థతనూజుఁ డగువుండరీకుండు, సకలపావనగుణశాలి యగుట
- గీ. నాతని కొనఁగి స్వసమార్జితార్థమందు, సగము సగ మిచ్చి తదితరత్కృసురులకు
సన్న్యసింపంగ నంతఁ దత్స్వస్థమైయుండు, స్వధనమున నాలుగవపాలు బుధుల కిచ్చి.
- క. కొని మిగిలినధనభాగముఁ, గొని మాతులునాజ విడిచి గోదావరి న
ల్లన నీపుష్కరతీరం, బునకుం జనుడెంచి స్నానమును గావింపన్. 1630
- ఆ. పుష్కరమున నొక్కభూప్రదేశమునందు, నొడలినుండి రక్త మురలుచుండ
నగతికముగఁ బతితుఁ డై యున్నభరతునిఁ, గాంచి కళవళంబు గదుర మదిని. 1631
- క. అక్కట యనుజన కీగతి, యిక్కడఁ గలుగంగ నేమిహేతువో యనుచున్
బొక్కుచు నుండఁగ మదిలోఁ, గ్రక్కి రుధిర మతఁడు నోటఁ బ్రాణము విడిచెన్.
- సీ. అంత దివ్యవిమాన మటకు రా భరతుండు, దివ్యదేహంబుతోఁ దేజరిలుచు
నం దధిష్ఠించి యిట్లనియెను బుండరీ, కునిఁ జూచి యగ్రజ వనరవలదు
భవదనుజుడ నేను భరతాభిధానుండ, వినుము నాచరితంబు వినుతు నీకు
ద్యూత మాడుటయుఁ జేయుటయుఁ జౌర్యము ప్రభా,వతి యనువేశ్యతో వర్తిలుటయు
- ఆ. మదిర ద్రావుటయును మద్యాగధన మెల్ల, నార్పుటయును దెలిసినదియ నీకుఁ
గాని తెలియనట్టికార్యంబు గల దొండు, తెలుపువాడ దానిఁ దేటపడఁగ. 1633
- వ. మాతులుండు దానపాత్రుండ వగునీకుఁ దనధనం బెల్ల నొసంగి తాను సన్న్యాసంబుఁ
గై కొనఁదలంచి నిన్నుఁ దోడ్కొని గోదావరి కేగె ననువార్త యొకపక్షంబు గడచిన
పిదప నాచెవింబడ నేను గామాంధుండ నగుటచే యుక్తాయుక్తంబు లెఱుంగక నీవు
ధనముం దీసికొని పుష్కరతీరంబునకు వత్తు వనియు నచ్చట నిన్ను వధించి యాధన
ముం గొనివచ్చి ప్రభావతికి సంతోషముం గలిగింపవలయు ననియు నాలోచించి వచ్చి
పుష్కరతీరంబున నీకొఱకు వేచికొనియుంటి. 1634
- సీ. అంతలోపల గొంద జియ్యలు వాణిజ్య, మున గడించి ధనంబు పూర్ణముగను
బోవుచు నిజగృహంబులకు నిచ్చోటికి, విచ్చేయుగను రాత్రివేళ యగుట

- నిచటనె శయనించి రేను గూడను బండు, కొంటి వారలుపండుకొన్నచోట
నర్ధరాత్రంబు నా నవహరింపంగఁ ద, దనమును నే లోనఁ దలఁచు చుండ
గీ. నెవఁడొ తస్కరుఁ డపు డిటు కేగుడెంచి, తదనము గొనిపోయెడి తఱిని దాని
నవహరింపంగ నే నెంచి యాత్మలోన, వాయువేగంబునను బోతి వానివెంట. 1635
- ఆ. అపుడు తిరిగి వెనుక కాతఁడు ననుఁ జూచి, యీటెతోడఁ బొడిచె నెడఁద యగల
నంత నేను ఖడ్గహస్తండ్ నయ్యును, బోర శక్తి లేమి భువిని బడితి. 1636
- సీ. అంతట వాఁ డేగె నతిరయంబున గుండె, చెదరుటచే నేను స్మృతి తొలంగఁ
బ్రాణావశ్యండ్ నై యిటు నుండంగ, నీ వేగుడెంచితి మితలోన
నిను గనుంగొనినవెంటనె ప్రాణములు పోయె, బోవుటఁ బ్రాణముల్ పుష్కరమునఁ
బాపి నై నను నాకుఁ బ్రాప్తించె స్వర్గంబు, పూతుండ నై నేను బోవుచుంటి
ఆ. ననుడుఁ బుండరీకుఁ డాశ్చర్యమును జెంది, యనుజ నీకు నిచట నసుపిముక్తి
గలుగ నేమి పుణ్యకర్మంబు చేసితొ, తెలిసె నేని నాకుఁ డెలుపు మయ్య. 1637
- వ. అని యడుగుటయుఁ బుండరీకునకు భరతుం డి ట్లనియె. 1638
- సీ. ద్యూతంబులో జయ మొంది నే నొకనాఁడుఁ కొని ధనం బింటికీ జనుచునుండ
మార్గమధ్యంబున మాణవకుఁ డొకఁడు, మృతుఁ డయి పడియుండ నేను వాని
నిడికొని తలపైని నేగి గంగకు దాని, తటమున శవమును దగులఁజెట్టి
కలిపి తదస్థులు గంగలోఁ దత్కార్య, మునకు ద్యూతార్జితధనము నెల్ల
గీ. వ్యయ మొనర్చితిఁ దత్పుణ్యవశముచేత, నేడు పుష్కరమున నాకు నిధన మబ్బె
నిచట మద్దేహమును దహియించి నీవు, చెందుము కృతార్థతను నేను జెందినట్ల.
క. అని చెప్పి త్రిదివమునకుఁ, జనుటయుఁ దత్కాయమునకు సంస్కారంబుఁ
బొనరించి పుండరీకుఁడు, మనమునఁ దలఁచుచును దీర్ఘమాహాత్మ్యంబుఁ. 1640
- గీ. మాఘమాసంబునం దెల్ల మాధవుండు, నానికేతనమండు నుండంగవలయు
ననెడిసంకల్పమున స్నాన మచటఁ జేసి, స్వగృహమున కేగి భరతునివార్తఁ దెలిపె.
గీ. అపుడు తనబాంధవులలోన నజ్ఞు లైన, వారు శోకంబు నొందిరి వానిమృతికీ
బ్రాజు లగువారు సంతోషపడిరి వాఁడు, పడసినత్రివిష్టపావాసభాగ్యమునకు. 1642
- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ మాఘమా, సంబు వచ్చుటయును జక్రపాణి
ప్రీతితోడఁ బుండరీకునిగృహమున, కరుగుడెంచె గరుడి నధివసించి. 1643
- ఆ. అపుడు పుండరీకుఁ డానంద మొదవంగ, ననుదినంబు శౌరి కర్పనంబు
సలుపుచును నొసర్చి జాహ్నవీస్నానంబు, గడపె మాఘమాసకాల మెల్ల. 1644
- సీ. అంత నాతనిభక్తి కానందమును బొంది, హరి యిట్లు లనియె భక్తాగ్రగణ్య
యొకదినంబునను ము నొనినరించుటను నీవు, పుష్కరిస్నాన మాపుణ్య ముననె
క్రీతుండ నై యుంటి నీతపోమాస మం, తయును దావకనిశాంతమున నేను
పుష్కరై కస్నానమునఁజేసి జాహ్నవీ, పూర్ణమాసస్నానపుణ్యమొదవు

- గీ. నని ప్రబోధించి తార్త్యవాహనముపైని, నతని నెక్కించుకొని యిట కరుగుదెంచి
ముక్తికై పుష్కరంబున మునుంగజేసి, చనియె వై కుంతమునకుఁ దల్సహితముగను.
క. అని చెప్పుటయును శిబి యి, ట్లనియెఁ దపోధన యిఁకన్ బ్రయాగమహత్త్వం
బును జెప్పుము వినఁగ నాకున్, జనియించెను గోర్కి నాఁగ నారదుఁ డంతన్. 1645

—: ఇంద్రప్రస్థప్రయాగమాహాత్మ్యము :—

- పీ. శిబిచక్రవర్తి నీక్షించి యి ట్లనియెఁ బృ, ధ్వీపాల నర్మదాతీరమందు
మాహిష్మతి యనునామమున విశ్రుతి గన్న, నగర మొండుండె నానగరమందుఁ
గలదు మోహిని యనువెలయింతి యొక్కతె, యాపె రూపమునను యావనమున
నృత్యగీతములను నిశ్చేష్టుల నొనర్చి, పురుషుల బహుధనంబును గడించి
గీ. క్రమముగను జవ్వనమును రూపమును బోయి, వార్ధకము రాఁగ వైరాగ్యవశముచేత
దానధర్మంబులకుఁ దనధనము నెల్ల, వ్యయము గావించి గృహమును వదలిపెట్టి.
క. చనుచుండఁగ వనమార్గం, బునఁ దస్కరు లడ్డగించి మోదఁగ నాయం
గన చేష్ట దక్కి పడ నా, వనభూమిని జనిరి విడిచి వా రావనితన్. 1649
సీ. అసమయమునఁ బ్రయాగతీర్థమునుండి, చనుదెంచుచును నొక్కఁజ్ఞానురుండు
కొనప్రాణమునఁ గొట్టుకొనుచుండునామెను, గాంచి తాఁ డెచ్చినగాంగజలము
కొంచె మాయమనోట నుంచి చూచుచు నుండ, నది త్రావుకాలమునందు నామె
మహిషిగా నుండంగ మది నెంచుచును వీడు, టను మేను కేరళేశునకుఁ బుట్టి
గీ. పార్థకంబుగ హేమాంగి యనెడివేరు, వడసి ద్రావిడవసుమతీపాలకునకు
మహిషి యై తనభాగ్యంబు మహిళ లెల్ల, సన్నుతించుచు నుండంగ సంతసిలుచు.
సీ. ఒకనాఁడు మంత్రపుత్రికయును నిజవయ, స్యయు నై నకలయింటి కరిగి తాను
గావింప నామె సత్కారంబు గైకొని, సలుపుచుఁ దాంబూలచర్మణంబు
చెలి నీగృహంబునఁ జిత్రవస్తువు చూపు, మే దేని కల దేని యిపుడు నాకు
ననువుడుఁ గల తెచ్చి తనహేమమంజూష, నుంచి యాహేమాంగియొద్దఁ దెలుచె
గీ. నప్పు డారాజమహిషి తదంతరస్థ, మైనపు స్తకమును గొని హస్తమునను
సద్రులను ద్వీపములను సముద్రములను, ఖండములను స్రవతులఁ గాంచి యుండు.
సీ. కొనకు యమస్వస్థకూలస్థ మైనయి, ద్రప్రస్థమును గాంచి దానిలోనఁ
దీర్ఘరాజ్యాఖ్యచే దేజరిలెడిప్రయా, గముఁ జూచి తదవలోకనమువలనఁ
బూర్వజన్మస్మృతి పొడమంగ లజ్జచే, వినమితవదన యై వేగ లేచి
చని నిజమందిరంబునకు భర్తను జూచి, తనపూర్వజన్మగాథను వచించి
గీ. నాథ మన మేగవలయు నీనాఁడె తీర్థ, రాజమున స్నాన మొనరింప రమ్ము నాఁగఁ
గలుగమిని నమ్మకం బొమెపలుకులందు, సంశయించుచు నుండంగ త్మోవరుండు.
గీ. మానవాధిప హేమాంగిమాట లెల్ల, సత్యములు సంశయింపక చనుము సర్వ
కామదాయక మగుప్రయాగమున కనెడి, పలుకులు వినంబడియె వ్యోమపథమునుండి.

- గీ. విస్మయము నొంది దానికి పేరవర్క, సుశయము లెల్ల విడిచి తతణమునంన
రాజ్యమున నిల్చి మంత్రిని రథము నెక్కి, యాత్మసతితోడ వచ్చి ప్రయాగమునకు.
గీ. కలుగఁగను విష్ణునప్రీతి తలఁచికొనుచు, దనవధూమణితోడ నుత్సాహమునను
స్నాన మొనరించె దీర్ఘరాజమున నంత, నచటి కేతెంచి మాధవుఁ డజునితోడ. 1654
గీ. వారి నెక్కించుకొని నిజవైసతేయ, వాహనమునందుఁ బరమేష్ఠివాంఛవలన
సత్యలోకంబునకుఁ బోయి ఊణము నిలిచి, వచ్చి వైకుంఠమున కందు వారి నునిచె.
వ. ఇంకఁ గాశీగోకర్ణ శివకాంచీతీర్థంబులమాహాత్మ్యముం జెప్పెద వినుము. 1656

— : ఇంద్రప్రస్థకాశీమాహాత్మ్యము :—

- సీ. పార్థివోత్తమ హరిప్రసత్తీరమునఁ బ్ర, కాశీంచు చుండెడికాశిలోనఁ
బూర్వము కృతయుగంబున శింశుపాహ్వయ, ధరణిజం బొకఁ డుండె దానిమీఁద
వాయనం బొకటి కలాయంబు నిర్మించు, కొని యుండె నద్దానికోటరమున
వ్యాళ మొక్కటి యుండె వాత్యచే నొకనాఁడు, పడిపోవ శింశుపాపాదపంబు
గీ. తత్ప్రమాదంబునను విషధరము చచ్చె, గాకియును మ్రందె నంతలోఁ గలిగె వ్యాళ
శింశుపాకాకములకు విచిత్రముగను, దివ్యదేహంబు లమితప్రదీప్తితోడ. 1657
ఆ. అప్పు డేగుడెంచె నమరవిమానము, లాకసంబునుండి యద్భుతముగ
నందుఁ గూరుచుండి యాదివ్యమూర్తులు, చనిరి వేగ విష్ణుసదనమునకు. 1658
క. అనవుడు శిబి యి ట్లనియెను, మునివర వా రెవరొ పూర్వమున నేపుణ్యం
బున విష్ణుపురికిఁ బోయిరొ, వినిపింపుము నాకు వినఁగ వేడుక గలిగె. 1659
వ. అని వేడుటయు నారదుండు శిబి కి ట్లనియె. 1660
సీ. మును కురుజాంగలంబున శ్రవణుండు నా, నొకబ్రాహ్మణుం డుండె నుర్విలోన
నతని కుండిరి కుంత యనుభార్య యొక్కతె, యును గురంటకుఁ డనుననుజుఁ డొకఁడు
శ్రవణుండు విప్రధర్మము మానుటను గోప్య, ముగఁ జేయుటను మిషభోజనంబు
పొందె వాయసజన్మమును గురంటకుఁడు దూ, పించుచు దేవతాక్షితిసురులను
గీ. సలుపుచును వేదశాస్త్రదూషణము నిర్వి, శంకముగ సంచరించుట సర్ప మయ్యె
గుంత తదుభయపాపానుకూలవృత్తి, నుండుటను వృక్ష మై వారి కండ యయ్యె.
సీ. ఇంకఁ దత్పుణ్యంబు నెఱిగింతు వినుము వా, రలు మువ్వరును నొక్క గ్రామమునకు
నరిగి యొక్కదినంబునందు వచ్చుచునుండ, రాత్రికాలమున స్వగ్రామమునకు
బధమధ్యమున నొక్కపాంథుఁడు నిల్చి యీ, కూపంబునందు నాగోవు పడియె
జావకపూర్వమే లేవదీయుం డని, యడుగ తారినఁ గుంత యనుమతించె
గీ. శ్రవణుండు గురంటకుండును సాహసమున, బావిలో దూకి గోవును లేవదీసి
దరికిఁ జేర్చిరి యాసుకృతమున వారు, మువ్వరును గాశిలోఁ జచ్చి ముక్తు లైరి. 1662
గీ. అవనినాథ హరిప్రసమందు నున్న, కాశియును శివనగరియె కాని యిందు
మ్రందువారికి వైకుంఠమందిరంబు, నందు వసతియు విష్ణుసఖ్యమును దొరకు. 1663

—: ఇంద్ర ప్రస్థ గో క ర్ణ తీర్థ చా హా త్మ్య ము :—

- సీ. గోకర్ణ తీర్థముం చాకాశమున నేని, సులజలంబులను నెచ్చటను నేని
చచ్చినజంతువు శంకరుం డై ప్రకా, శించుచుఁ గైలాసోఖరమందు
శివునితోఁ గూడను జెందు ముక్తిని నంతె, కాని పునరని కాంచఁ డిలను
మును నాకు బ్రహ్మ చెప్పినగాథ యొక్కటి, దృష్టాంతముగ నీకుఁ దెలుపువాడ
గీ. నొక్క-గచ్ఛాతిమారముం దున్నయది ప్ర, యాగమునకు మర్యాదాది యందుఁ గర్క-
టాఖ్యుఁ డగునొక్క-వనచరుం డధివసించు, నా తనికీ జర యనునొకనాతి యుండె. 1664
- గీ. అప్పటికి నాపె భర్తల నైదుగురిని, విసముచేఁ జంపె నని తనస్వస వచింపఁ
దన్నుఁ గూడను నది చంపు నన్నబుద్ధి, దానిఁ జంపంగ ఖడ్గముఁ దాల్చి వాడు.
- క. అరుదెంచుచుండఁగను దన, దరి కాపె గ్రహించి యడవిదారిం బడి వే
పరువెత్తఁ దొడఁగె నాతఁడు, పరువెత్తుచు నుండ నెంటుబడి పట్టుకొనన్. 1666
- ఆ. అట్లు పఱచి పఱచి యాజర గోకర్ణ, తీర్థభూమి కేగుదెంచి యవలఁ
బఱవలేక పట్టుపడి వానిచేతను, ఖడ్గనిహత యగుచుఁ గాయ ముడిగె. 1667
- ఆ. అంత భిల్లుఁ డపగతామరుఁ డగుచును, దననివాసమునకుఁ జనియె నామె
పుణ్యతీర్థముందుఁ బొలియుటచే దివ్య, కాయ మొంది గౌరికడకు జనియె. 1668

—: ఇంద్ర ప్రస్థ కివకాంచీమాహాత్మ్య ము :—

- సీ. అధిప యింద్రప్రస్థముం దుండునీవకాంచి, మహిమంబుఁ దెలుపంగ మాదృశులకు
శక్యంబు గా దిందు శర్వుఁ డారాధించి, హరిని దత్తజ్ఞాన మతనివలనఁ
బడయుట మే మెల్లఁ బరమేశ్వరునిఁ గొల్చు, చుందుము శివకాంచీయందు సతము
హానునశతము బాణాసురుం డిచ్చట, గావించి తపము శంకరునికృపను
- గీ. శివగణంబులలోఁపఁ జేరి శివుని, స్వీయపురరక్షకునిగఁ గావించుకొనియె
నిచ్చటను మున్ను శివునకు మెచ్చి శౌరి, వెలసె శివకాంచీ యనుపేర విష్ణుకాంచి.
- సీ. మఱియొకగాథ నీ కెఱిగింతు వినుము హే, రంబాహ్వయుం డొక్క-బ్రాహ్మణుండు
శివభక్తుడై మున్ను శివతీర్థముల నెల్ల, నేవించి శివకాంచీ జేరి తుదకు
నటనె వసించుచు నంతకాలమునకు, దత్తీర్థమున మున్ని తనువు విడిచె
నప్పుడు శివభటు లరుదెంచి కైలాస, మునకు నాతనిఁ గొనిపోవుచుండఁ
- గీ. ద్రోవలో నడువడి విష్ణుదూత లతనిఁ, గొని చనంగను వైకుంఠమునకు రుద్ర
భటులతో డీకొనగ రుద్రభటులు గూడ, వారితోఁ బోరఁదొడఁగిరి ఘోరముగను.
- ఉ. అంతట విష్ణురుద్రభటు లాహవముం బొనరించు చుండ ది
గంతులు బెగడిల్లఁగను గంపము నొంద వసుంధరాతలం
బంతయు దేవతల్ బెగడి యార్చుచు నుండఁగ వచ్చి శంభుడై
త్యాంతకు లిర్వర్తు నగుచు నాడిరి వారలఘోరయుద్ధమున్. 1671

- గీ. అట్లు లాఁగఁగ సంగ్రామ మచ్యుతుండు, గరుడిపైని హేరంబుని గౌరవంబు
వెలయ నెక్కించికొని తనవెంట రాఁగ, హరముఖాఖిలసురులు రావ్యాది కేఁగి.
ఆ. అచట దించి వాని హరుఁడు సత్కారంబు, నేయఁ దనకు దాని స్వీకరించి
స్వభటయుక్తముగను స్వపదంబునకుఁ బోయె, విస్మయంబు నొంద విబుధు లెల్ల.

—: ఇంద్రప్రస్థపక్షి తీర్థమాహాత్మ్యము :—

- గీ. కలమ సప్తర్షి తీర్థాఖ్య గల్గినట్టి, తీర్థ మొక్కటి యీపుణ్యతీర్థమందు
సప్తముషులకు సిద్ధి నొసంగినట్టి, దగుట సప్తర్షి తీర్థాఖ్య నది వహించె. 1674
- గీ. అది చతుర్వర్ణము నొసంగు ధ్యానమునను, స్మరణమున దర్శనంబున స్పర్శమునను
నందుఁ గల రెండటొ మహాత్ము లనశముగ, నద్భుతతపంబు గావించునట్టివారు.
వ. సృష్టి గావింపం దలంచి తత్తీర్థంబున ఘోరతపం బొనర్చి తీర్థప్రసాదంబున మరీచి
కశ్యపుం డనుపుత్రుని నత్రి సోముఁడు దుర్వాసుఁడఁ దత్తాత్రేయుఁ డనుపుత్ర
త్రయంబును నంగిరుం డాంగిరసు లనుపుత్రులను బులహుండు దంభోళి యను
పుత్రుని బులన్తుండు కుబేరుం డనుపుత్రుని గ్రతువు వాలఖిల్యు లనుపుత్రులను వసి
ష్ఠుండు రజఃప్రభృతు లగుపుత్రులనుం గాంచిరి. దానిచేతన యయ్యది యన్వర్థనామం
బయ్యె. 1676
- గీ. రాజ యింకను నీహరిప్రస్థమందుఁ, గలవు బహుతీర్థములు వాని గణనసేయ
శేషు డైనను జాలఁ డిశేషముగను, నింక నస్మాదృశులమాట యేమిచెప్ప. 1677
- ఆ. అని వచించుటయును నొశీనరుం డగు, శిబిమహీధవుండు చెంది ముదము
తనకుఁ గల్గినట్టిధన్యత కెంతేని, స్నాన మాచరించి దానిలోన. 1678
- క. మునివరులయాజ్ఞఁ గైకొని, చనియెను నిజనగరమునకు సంయమివరులున్
జనిరి నిజాశ్రమములకున్, గనుచు హరిప్రస్థతీర్థ గతతీర్థములన్. 1679
- గీ. ఈహరిప్రస్థమహిమంబు నెవ్వ రేని, వినినఁ జెప్పినఁ బరియించినను సమస్త
పాతకంబులు నశియించి పడయఁగలుగు, నపునరావృత్తిదాయక మైనపదము. 1680
- సీ. అని వచించుటయును విని యుధిష్ఠిరుండు మ, హానందమాను బొంది యాత్మలోనఁ
బోయి యింద్రప్రస్థమునకు సమస్తబాం, ధవసమేతముగ నాస్థానమందు
- రాజసూయమహాధ్వరము చేసి కృతకృత్యుఁ, డయ్యె నాతీర్థంబునందు శౌరి
శిశుపాలుని వధించె జేకూర్ప మోక్ష మా, తని కంతరంగంబునను దలంచి
- గీ. భీముఁ డచ్చట గదచేతఁ బ్రదులఁగొట్టి, నట్టిదేశంబు భీమకుండాఖ్యఁ బడసె
నందు మునిగిన సర్వతీర్థావగాహ, మాచరించినసుకృతంబు నందు నరుఁడు. 1681
- సీ. అనుదినంబును జేయనగుఁ బ్రదక్షిణమును, తేత్రంబునకు నెల్ల తేత్రవాసి
చెందఁజాలడు తేత్రసిద్ధి నొనర్పక, యున్నఁ బ్రదక్షిణం బెన్నఁ డేని
చేయునప్పుడు ప్రదక్షిణమును గోవింద, నామకీర్తనము నొనర్చె నేని
పదపదంబునను సంప్రాప్తించుఁ గపిలాప్ర, దాసపుణ్యము ముక్తి దాన గలుగు

- గీ. బుచ్చినావన మహాప్రస్థమునకుఁ, జైత్రోత్సవచతుర్దశిం జలప నేని
యొక్కనారి ప్రదక్షిణ మొందంగలుగు, నవహతాఖిలపాపుడై హరిపదంబు. 1682
- వ. వృత్త నూఁగుమాసమాహాత్మ్యంబు వినుము. 1683

—: చూ ఘమా స మా హా త్మ్య ము :—

- క. మునివర్య ధర్మమార్గం, బుననుండి తొలంగకుండ మున్ను దిలీపుం
జనుజేఁ డయోధ్య నేలుచు, నొనరంగ మృగయేచ్చ తనకు నొకనాఁడు మదిన్. 1684
- సీ. కవచంబు ధరియించి కాయంబునను మూర్ధ, మునను నీలోష్ఠీషమును వహించి
బంధించి గోధను బాణ్యంగుళులకు ను, పానహంబులఁ దొడ్డి పాదములకుఁ
గై కొని కోదండకాండంబులను గేల, మృగయాతురంగముమీఁద నెక్కి
యాభేటకవ్యూహ మరుదేరంగను నిరు, ప్రక్కలందును బృష్ఠభాగమునను
- గీ. నరిగి యొకకాననంబున కందులోన, నుండుకంఠీరవద్వీపిగండకాది
మృగముల వధించి తుద కొకమృగము పరువు, వెట్టుచుండంగ నద్దానిఁ గొట్ట నెంచి.
- ఆ. దానివెంటఁబడి ప్రతాపంబు మెఱయంగ, విశిఖ మెక్కువెట్టి విడువఁబోవు
నంతలోనఁ గనుల కది కానఁబడకుండ, నెక్కు డింప మరల నేగుచుండె. 1686
- గీ. అప్పు డద్దానిఁ గొట్టంగ నభినివేశ, మెనయఁగను తేడు శ్రమ మని యెంచకుండ
దానివెంటనె పఱచుచుఁ గాన యెల్లఁ, దిరిగె నది త్రిప్పఁగను ముప్పుతిప్పలుగను. 1687
- క. తిరిగి తిరిగి విను వేర్పడ, నరపతి యాఁగుటకు మనమునను నెంచఁగఁ ద
త్కరగత మైనతెఱంగున, హరిణము కనఁబడుచు మరల నాసం గొలుపున్. 1688
- గీ. దాన నాతండు తత్ప్రయత్నంబు విడువ, మానసం బొప్ప కునికి నద్దానివెంటఁ
బడి పఱచుచుండ నది కనఁబడుచు నొక్క, తఱినిఁ గనఁబడకయు నొక్కతఱినిఁ జనుచు.
- క. ఒకవిషమారణ్యములో, నికీ బోయి యదృశ్య మగుడు నివ్వెఱ యొదవన్
గకవిక యై భూనాథుం, డొకదారియు నొక్కఁడొంకయును నట లేమిన్. 1690
- క. తపనుఁడు వ్యోమాంతరమునఁ, దపియించుచు నుండ మిగుల దాహము గా న
వ్యవహమున నెంచు జూచినఁ, గృపీట మించుకయు లేమి భేదం బొదవన్. 1691
- క. దైవమె శరణం బనుచున్, సేవకయు క్తముగ గహనసీమంబడి తా
బోవుచు నుండంగను నొక, తావునఁ గనఁబడియె నొకప్రదం బాతనికీన్. 1692
- సీ. సాధుచి త్తమువోలె స్వచ్ఛంబు కృషణగే, హమువోలె శై వాలకావృతంబు
తృష్ణార్తిహరణసంభృతదీక్ష మఖిలస్వ, దానంబుచేతను దాతవోలె
శశివోలె దాషప్రశమన మంతర్దాహ, భరితంబు దురనాంతరమువోలె
మరకతఁబులువోని సురుచిరపద్మినీ, చ్ఛదములచేత నాచ్ఛాదితంబు
- గీ. మధురసాస్వాదమ త్తబంధరమనోజ్ఞ, నినదమేదురితము హంసనిచయరమ్య
గమనశోభితము ప్రభుల్లకమలభాసు, రమును నగునావ్రాధంబు నారాజు గాంచి. 1693

- క. ధారాధరముం గాంచిన, సారంగమువోలె లబ్ధసంతోషుం డై
చేరి తదంతర్గతజల, పూరంబునఁ జేసి స్నానమును గ్లమ మాఱు. 1694
- సీ. కావించి మాధ్యాహ్నికక్రియలను మృగ, యాప్రాప్తభోజ్యంబు నారగించి
మృగయులతోడ నారేయి నందె వసించి, హింసమృగంబుల నెల్లఁ జంపి
యత్థితుం డై యరుణోదయంబునకుఁ బూ, ర్వమె పరీవారవర్గంబుతోడ
స్వపురంబునకుఁ బోవ సమకట్టి పోవుచు, నెదురుగా ముని యొకం డేగుడేర
- గీ. వదలి మార్గంబు నతనికి వందనంబు, నాచరించి తదీయవృత్తాంత మడుగ
నాతఁడు గ్రహించి రాజేంద్ర యతిని నేను, వృద్ధహరీతుఁ డనుపేర నెసఁగువాడ.
- సీ. ఆమితఫలప్రదాయక మైనమాఘమా, సస్నానమును వీడి చనుట దగదు
రమ్ము నాతోడ శీఘ్రమ్ముగా సూర్యోద, యము కాకమునుపె యీహ్రదములోనఁ
జలుపఁగావలయును స్నానంబు నావుడు, నవనిపాలుఁడు హర్ష మామతిల్ల
ననఘ మాఘస్నానమునఁ గల్గుఫల మేమొ, కృప యద్భుతిల్లఁగఁ జెపుము నాకు
- గీ. ననుడు భూమింద్ర యిది సమయంబు గాదు, తావకప్రశ్నమునకు నుత్తరము సెప్ప
మిశులాచార్యుఁ డఖిలజ్ఞఁ డేకతమున, నడుగునెడ నీవు సర్వంబు సతఁడు నుడువు.
- క. అని చెప్పి యమ్మునీంద్రుఁడు, చనుచుండఁగ నతనివెంటఁ జని స్నానంబున్
బొనరించి హ్రదములోపల, జనవరుఁ డరుడెంచి వేగ స్వపురంబునకున్. 1697
- సీ. చని వసిష్ఠాశ్రమంబున కేకతంబుగా, నెరఁగి వసిష్ఠునిచరణములకు
నాచార్య వర్ణాశ్రమాచారవిధులును, దండసీతీయు రాజధర్మములును
గ్రతువిధానములును వ్రతవిధానములును, భగవదారాధనాపదతులును
జెప్పినాడవు నాకు శ్రేయంబు గా నస్మ, దస్వయాచార్యుఁడ వగుటఁజేసి
- ఆ. యిపుడు కరుణతోడఁ జెపుము మాఘస్నాన, విధియుఁ దత్ఫలమును విశదముగను
ననుడు నిట్లు లనియె నాతనివాంఛకుఁ, జెంది హర్షమును వసిష్ఠమాని. 1698
- సీ. విడిచి యిష్టాపూ ర్తవిధులను వహ్నిప్రా, స్తిని నూర్ధ్వలోక మర్థించువారు
స్వర్ణ గోభూధాన్యవస్త్రాన్న దానముల్, చేయక దివము వాంఛించువారు
కాయంబు శోషిల్లఁ జేయక తపముచే, విష్ణుసాన్నిధ్యంబు వేడువారు
కృచ్ఛాత్రికృచ్ఛాద్రికృత్యంబులను గాసి, జెందక సుగతి నాశించువారు
- గీ. మకరమును బొంది రవి యుండ మాఘమాస, మునను నిత్యము విధ్యుక్తముగను స్నాన
మాచరించిన బాహ్యజలాశయమునఁ, గలుగు స్వాభీష్టసంసిద్ధి సులభముగను. 1699
- న. వైశాఖమాసంబున సలిలాన్నంబును గార్తికమాసంబునఁ దపఃపూజలును మాఘమాసం
బున జపహోమదానంబులును విశేషవిధులుగాఁ జెప్పంబడియె. 1700
- గీ. చలిపి ద్వాదశమాఘమాసంబు లదితి, స్నాన మనశనముగ మాససహ్రదమునఁ
బడసె నమితప్రభావసంపన్న లైన, ద్వాదశాదిత్యులను నిజతనయులుగను. 1701

- క. ఒనరించుటచే మాఘం, బున స్నానము శచి త్రిలోకమోహనరూపం
బును కోహిణి సౌభాగ్యము, గనికరము నరుంధతియును గాంచంగలిగెన్. 1702
- ఆ. దాశకీలులకును మానులకును బిత్త, దేవతాతిథులను దృష్టిపఱచు
నట్టివారలకును బ్రాప్తించులోకముల్, మునిగె నేని మాఘమున లభించు. 1703
- ఆ. అన్యపుణ్యములను నమరాలయమునకు, జేరువారు భువికి జేరువార
మరల రారు భువికి మాఘమాసస్నాన, పుణ్యమునను దివికి బోవువారు. 1704
- క. మాఘస్నాన మొకండె య, మోఘం బగునాయుధంబు మునురుకొనినపా
పాఘక్రూరమృగంబుల, నాఘాతింపంగ నేల యధికోక్తు లింకెన్. 1705
- క. దురితక్షయముం గోరెడి, నరులకు మాఘావగాహనముకంటెను లే
వరయంగ నిజమనోరథ, పరిపూర్తి యొనర్పగలయుపాయాంతరముల్. 1706
- గీ. మాఘమున స్నాన మొనరించుమానవుండు, నరకయాతనలను జిక్కి పరితపించు
నుభయకలన ప్తపురుషుల నుద్ధరించి, దివ్యదేహంబుతో దాను దివికు నేగు. 1707
- గీ. పుష్కరమున బ్రహ్మవర్తమునఁ బ్రయాగ, మునఁ గురుక్షేత్రమున నవిముక్తమునను
స్నాన మొనరింపఁ గల్గుపుణ్యంబు మాఘ, మున దినత్రితయస్నానమున లభించు.
- వ. ఈవిషయంబున మున్న భృగుమహర్షి కీని విద్యాధరునకును జరిగినసంవాదంబు నీకుం
జెప్పెద వినుము. 1709
- సీ. మున్న ద్వాదశవర్షములు వృష్టి లేమిని, హిమ శైలసహ్యా శైలములనడుమ
నున్నదేశము తెల్ల సోపస్థవంబు లై, స్వాహాస్వధాచివివర్జితము గ
క్షీణించు చుండంగ శిష్యులతోఁ గూడి, హిమ శైలమును జేరి భృగుమహర్షి
యచ్చట మణికూట మను శైలమును గాంచి, దానివై భవసమృద్ధతకు మెచ్చి
- గీ. యచట వసియించి వాసార్హ మగుటఁజేసి, తపముఁ గావింపఁ దొడఁగె నంతటను నొక్క
నాడు తద్గిరిశృంగకందరమునుండి, యొక్కవిద్యాధరుఁడు డిగ్గి యువిదతోడ. 1710
- ఆ. భృగుమహర్షి యొద్ద కేతెంచి తత్పాద, వనజములకుఁ జేసి వందనంబు
నిలువఁబడుడు భేద మొలయంగ మొగమునఁ, గనులు దెఱచి వారిఁ గాంచి మాని.
- క. ఒనరించి యచితగౌరవ, మును వారికి దేవయోనిపుంగవ మీయా
ననములయందు విషాదము, గనఁబడియెడి నాకుఁ జెపుము కలకారణమున్. 1712

—: విద్యాధరవృత్తాంతకథవము :—

- వ. అని యడుగుటయు విద్యాధరుం డమ్మహర్షి కీ ట్లనియె. 1713
- సీ. వినుము ముసోద్ర మావిషయంబు వినిచెదఁ, బ్రాక్కృతపుణ్యకర్మంబువలన
విద్యాధరుండ నై వెలసి దివ్యసుఖంబు, లనుభవించుచుఁ గూడ ననుదినంబుఁ
గలుగుట వ్యాఘ్రముఖం బేమహాపాప, కృత్యంబుననొ దుఃఖ మేరుపడియె
నీదుఃఖ మి ట్లుండ నీజగన్మోహిని, వ్యాఘ్రముఖుండ నై నటినాకు

- ఆ. వెలది యయ్యె ననెడివేటొకదుఃఖంబు, సంభవించె నావిషాదముననె
యీయమకును జంత యోర్పడె మాచింత, యెట్లు తీరంగలదో యెటుంగె జెప్పుమ.
- సీ. అని వేడుటయు భృగుమునివల్లభుఁడొ దివ్య, దృష్టిచే నెఱిగి తద్విషయ మెల్ల
విద్యాధర వచింతు వినుము సీప్రాగన్మ, వృత్తాంత మంతయు విశదముగను
నొనరించి యుపవాసమును సీప్ర మును మాఘ, మునను నేకాదశీదినమునందు
స్వల్పంబు గా నుండ రావలె మఱునాఁడు, పారణ సలిపి యాపర్వవేశ
- గీ. నాఁడె పిదపఁ ద్రయోదశీనాడులందఁ, జలిపికొంటి వభ్యంగము శాస్త్రుత త్త్వ
మును గ్రహింపక స్వకుతర్కమునను నిర్ణ, యంబు గావించుకొని ధర్మ మాత్మలోన.
- గీ. ఆకతంబున నీకు సప్రాప్తమయ్యె, వ్యాఘ్రవక్త్రంబు ద్వాదశీయందె యట్టి
కార్య మొనరించి యున్న వ్యాఘ్ర మయి యుందు, వపుడె తద్దోరపాతకం బట్టి దగుట.
- : పు రూ ర వో వృ త్తాంత కథన ము :—
- సీ. మున్ను తెలఱభ్యంగమును జేసికొని పురూ, రవుఁ డొకద్వాదశీదినమునందుఁ
బ్రాప్తింపఁగను గురూపంబు మేసికె దాన, బహుకాల మాత్మలోఁ బరితపించి
కొనకు హిమాహర్యమున కేగి యం దుండు, దేవికాహదతీరదేశమందుఁ
జరకాలము తపంబు సేయంగఁ దల్లెప, స్సంతోషితాత్ముఁ డై చక్రపాణి
- గీ. యాతనికి దర్శనం బిచ్చి యాత్మశఁఖ, జలముచేతను స్నాతునిఁ జలిపె నతని
మకరరాజిగతుం డయి మాఘశుక్ల, మునను రవి యుండ ద్వాదశీదినమునందు. 1717
- గీ. అంతటఁ ద్రిలోకమోహనం బైనరూపు, ప్రాప్తమయ్యెఁ బురూరవఃపార్థివునకు
దానిఁ జూచియె కామించె వాని స్వర్గ, యోషిదవతంస మైనట్టియూర్వశియును.
- గీ. కాన నెంతటివారికి నైనఁ గిర్మ, గతిని దాటంగ శక్యంబు గాదు సీకుఁ
గలిగె నేని కురూపంబు దొలంగ వాంఛ, సాధన మొకండు వినుతు విద్యాధరుండ.
- వ. శాపమాసశుక్ల పక్షై కాదశీదినంబు మొదలుకొని మాఘమాసశుక్ల పక్షై కాదశీపర్వం
తం బొకమాసంబు వ్రతనియమంబుల ననుసరించి త్రికాలస్నానంబును ద్రికాలనూఢ
వార్చనంబును స్థండిశయనంబును గావించుచుఁ ద్యక్తభోగుండ వై ప్రతిదినంబును
బదరీఘలంబులును గదరీఘలంబులును నామలకీఘలంబులును ఘృతప్రస్థంబును దిల
ప్రస్థంబును దండలాఢకంబును గూశ్మాండంబును గృసరంబును దాంబూలంబును
ననునీనవపదార్థంబులును బక్వాన్నభక్ష్యంబులును శీతార్తినివారణార్థంబు శుష్కేంద్ర
నంబులును గంచుకంబులును మాంజిష్ఠంబును రక్తవస్త్రంబులును శయనంబులును
జాతీఘలలవంగకర్పూరాదిసువాసనాద్రవ్యంబులును జిత్రకంబళంబులును నిర్వాత
గృహంబులును బాదరక్షలును సుగంధ్యద్వర్తనద్రవ్యంబులును బ్రాహ్మణుల కర్పింప
వలయు. దానంజేసి నీకు వ్యాఘ్రముఖంబు తొలగి సువదనంబు ప్రాప్తించు. 1720
- గీ. అని ప్రబోధించుటయును విధ్యాధరుండు, చేసి స్నానంబు ముగిసాటశిఖిరీర్థ
మందు సతితోడ మాఘమునందుఁ దొలగి, వ్యాఘ్రవదనంబు సురుచిరాస్యంబుఁబడె.

- క. గర్జించు యోగములఁ గని, గర్జించును యోగములను గాంచి వ్రతములకొ
దర్జించును దీర్ఘములను, దర్జించును మాఘ మాతృభ్రాతృధికతకా. 1722
- నీ. ఆయురారోగ్యంబు లర్జించువారికిఁ, గాంక్షించువారికిఁ గామసుఖము
చోరపుత్రాదులఁ గోరెడివారికి, వాంఛించువారికి వాగ్విభూతి
యాశించువారి కష్టైశ్వర్యసిద్ధుల, నభిలషించెడివారి కమరపదము
వేడెడివారికి విద్యావివేకముల్, ప్రార్థించువారి కాపద్విముక్తి
- ఆ. మంచినగుణములను సమంచితరూపంబు, నిచ్చగించువారి కీచ్చగించి
నట్లు కాంక్ష దీర్చునది మాఘ మొక్కఁడై, దాని కీడు వేతె కానరాదు. 1723
- గీ. ఇది యది యటంచు లెక్కింప నేల కామ, ధేనుచింతామణులునోలె మానవులకు
సకలవాంఛార్థసిద్ధి లొసంగ మాఘ, మేయెడల నందె వై చినచేయి చూపె. 1724
- గీ. మొదటఁ జేసి నిత్యస్నానమును విచేయ, తారకం బగువేళను దగు నొనర్ప
నవల మరల మాఘస్నాన మనుచినంబు, దరణి యర్థోదితుం డై నతరుణమందు.
- గీ. కృతయుగంబునఁ దపమును ద్రేతయందు, జ్ఞానమును ద్వాపరమున యజ్ఞ మును గలిని
దానము ప్రశస్తములు ప్రశస్తములు మాఘ, మాసమున నన్నియును గూడ మానవేగ్ర.
- ఆ. సర్వవర్ణములకు సర్వాశ్రమములకు, మాఘమాస మనెడిమేఘమాల
ధర్మ మనెడియమృతభారను వర్షించు, భాగ్యనంతు లెల్లఁ బట్టుకొనఁగ. 1727
- గీ. కామమున నైన లేక యకామమునను, నైన మునిగిన మాఘమునందు నెచట
నేనియు బహిరంబున నిహపరంబు, లందు నెం దేని దుఃఖము నొందఁ డతఁడు.
- న. అంతట భృగుమహర్షి యచ్చోటు విడిచి లోకోపకారార్థంబు శిష్యసమేతంబుగా వింధ్య
పర్వతంబునకుం జేరి రేవానదీతటంబున నాశ్రమంబు నెలకొల్పికొని యందుండి తన్నదీ
తోయంబున విధ్యుక్తప్రకారంబుగా మాఘస్నానంబు గావించుచుఁ దపంబు సేయం
దొడంగె. 1729

—: పృథ్వీశంకర హర్షి వృత్తాంత కథనము :—

- నీ. వినుము వేటొకగాథ వినిచెడఁ గృతయుగం, బున రథంతరకల్పమునను మున్ను
కలఁడు కుత్సుండు నాఁగను బేరువడినభూ, సురు డొక్కరుఁడు భోజపురమునందుఁ
గై కొని కర్దమకన్యక నాతండు, ధర్మపత్నిగను నత్తరుణియందుఁ
దనయుని వత్సాభిధుని నొకరునిఁ గని, యతనికి జాతకర్మాదివిధులఁ
- గీ. జలిపి యుపనయనము సేసె సక్రమముగ, నంత వత్సుఁడు బ్రహ్మచర్యాశ్రమా
ధర్మముల నాచరించుచు దైవికముగ, వచ్చి కావేరికడ కొకవాసరమున. 1730
- నీ. ఉదధి కేగెడిమహానదులందుఁ బశ్చిమ, వాహినులును నుదగ్వాహినులును
గలధామములు ప్రయాగముకంటె నధికంబు, లనెడిశాస్త్ర మెఱిగినట్టికతనఁ
బశ్చిమముఖము గాఁ బ్రవహించునచ్చోట, నివసించి తన్నదీరమందు
నొనరించి శాస్త్రవిధ్యుక్తమార్గంబున, స్నానముల్ మాఘమాసశ్రయంబు

- గీ. తదవగాహనపుణ్యసంతానజనిత, తత్త్వవిజ్ఞానః డై మమత్వమును విడిచి
సమ్యాజోత్తరతటసమక్షస్థ మైన, యట్టినారాయణాద్రిపై నధివసించి. 1731
- సీ. అ-వోచ్చట నున్నకళ్యాణతీర్థంబునఁ, జేసి స్నానము మాఘమాస మెల్లఁ
దత్సరఃపశ్చిమతటమునఁ గూర్చుండి, తపము సేయఁ దొడంగె దారుణముగ
దాన సంతయు నిండి నేనె యుంటి న టన్న, జ్ఞానంబు జనియింప దానివలనఁ
గదలకుండఁగ మేను కాష్ఠంబువలె నుండ, నేతెంచి యచటికి మృగము లెల్ల
- గీ. నాహ్రాదంబునఁ ద్రావి తోయంబు వాని, కాయమును శృంగములచేత తాయుచుండ
నాతనికిఁ గిల్లె మృగశృంగుఁ డనెడిపేరు, యుగశతం బల్లె కడవంగ నొక్కనాఁడు.
- గీ. తత్తపఃప్రీతుఁ డై జనార్దనుఁడు వచ్చి, హస్తమునఁ దత్సహస్రార మంటె సంతఁ
దేఱచి కన్నుల నతఁడు ముందఱ వెలుంగు, చున్ననారాయణునిఁ జూచి కన్నులార.
- క. అనవధిక మైనహారం, బున లేచి నమస్కరించి పులకలు మేనఁ
జనియింప బాష్పములు లో, చనములఁ గ్రమ్మంగ భక్తి నమకూర నెదఁ. 1734
- సీ. ధర్మసంస్థాపనార్థము భూతలంబున, సవతరించుచు నుండునాదిపురుష
చేయుచు విశ్వసృష్టిసితిలయములఁ, దేజరిల్లుచు నుండుదివ్యమూర్తి
యొక్కటి వయ్యు ననేకరూపములతోఁ, జెలువారు చుండెడిచిత్స్వరూప
యణువుకంటెను నణు వగుచు మహాత్తుకం, టెను మహా త్తగుచు నుండెడియమేయ
- గీ. నిర్వైకారుండ వయ్యును నిర్గుణుండ, వయ్యును వికారగుణశాలి వగుచు నుండు
వెవ్వఁ డెఱుఁగు భవత్తత్త్వ మిట్టి దనుచు, నెన్నఁగను నిన్ను దేవ నే నెంతవాడ.
- క. శరణాగతరక్షకుండవు, సరమపురుష నీవు నేను బరిపాల్యుండఁ ద్వ
చ్ఛరణముల శరణుచొచ్చితిఁ, గరుణాదృష్టులను నన్నుఁ గాంచుము చాలుఁ. 1736
- సీ. అని నుతింపఁగ శార్దూజ్ఞ యాననంబున హర్ష, హాసంబు చెలువార నతనిఁ గాంచి
మృగశృంగ నీ వొనర్చినమాఘమాసాన, గాహనంబునఁ దృప్తి గలిగె నాకు
దాననె ని కిట్టితపము చేసెడిశక్తి, యును నాదుదర్శనంబును లభించె
భావిజన్మంబునఁ బ్రభవించెదవు ఋభు, వసువేర మాని వై యపుడు నీకుఁ
- గీ. బ్రాహ్మణుగు ముక్తి బ్రహ్మచర్యమున నేడు, ఋషుల సంతృప్తిపఱిచినరీతి సురల
జన్మములచేతఁ బితరుల సంతోషేత, నగు నొనర్పఁ బ్రతుష్టుల సంతవఱకు. 1737
- గీ. అని ప్రసాదించుటయు వత్సమునివరుండు, దేవ నీ వుండవలయు నీతీర్థరాజ
మందు నని వేడ నీకోరినట్ల యుండు, నిచట నని చెప్పి శౌరి యదృశ్యుఁ డయ్యె.
- సీ. అంతట మృగశృంగుఁ డరుడెంచి యింటికిఁ, దలిదండ్రులపదాబ్జములకు మ్రొక్కి
తెలియంగఁజేసి తాఁ జలిపినమాఘమ, జనమున కామతిల్లినఫలంబు
వారిని సంతోషవార్ధిలో నోలార్చి, తత్సపర్యాపరత్వమున నుండ
నొకదినంబున నుచభ్యునికడఁ గుత్సుడు, తనకుమారునిచరిత్రమును జెప్ప

- గీ. నతఁడు సంతోషమును జెంది యాత్మపుత్రి, యగునువృత్త యొనర్చిన దగుట మాఘ
మజనుంబును మూఁడు సంవత్సరంబు, లామె నీయంగ వత్సన కాత్మ నెంచి. 1739
- క. తనఘృతికసుగుణంబులు, వినిచెన్ గుత్సన కతఁడు పిని సర్వంబున్
దనతనయున కాయమ ని, మ్మని కోర నుచఘృఁ డిత్తు నని వాక్రుచ్చెన్. 1740
- వ. అంతటఁ గుత్సండు మహానందభరితుం డై స్వగృహంబునకుం జని తద్వార్త వత్సన
కెఱిగించె. 1741

- సీ. ఒకనాఁడు నిజసఖేయు క్తంబుగను మాఘ, మునను గావేరికిఁ జని సువృత్త
యరుణోదయంబున నందు స్నాన మొనర్చి, వచ్చు చుండఁగ నొక్కవారణంబు
పరువెత్తుచును రాఁగఁ బై కీ భయంబునఁ, బడి యందఱును నొక్కపాడునూత
విడిచిరి యనువు లావృత్తాంతమును విని, యరుడెంచి యటకుఁ దదాపు లెల్ల
- గీ. నేడ్చు చుండంగ వచ్చి యయ్యెడకు దైవి, కముగ వత్సండు చూచి యాకన్యకలను
బ్రతుకఁజేయుదు వీరి నెప్పగిది నైన, మీరు గాపాడుఁ డేతచ్చరీరములను. 1742
- చ. అని వచియించి వారికి రయంబున సహృద కేగుడెంచి దా
నను గళదఘ్నజీవనమునన్ నిలువంబడి యూర్ధ్వబాహుఁ డై
కనుచుఁ దదేకదృష్టిని వికర్తనబింబము మృత్యుసంస్తవ
బొనరుచు చుండ నాకరి మహాత్ముకతన్ జని వానియొద్దకున్. 1743
- క. కనఁబఱచుచు సంతోషం, బును దొండము చాచి పట్టి మూర్ధమునం దా
తని నిడుకొనుటయు వత్సండు, కనుఁగొని తద్భావ మెడఁద కరుణార్ద్రము గాన్.
- క. కొని హస్తంబునఁ దోయం, బును నిజమాఘాష్టదివసపుణ్యంబును వెం
టనె ధారవోసె ధన్యత, యొనగూడఁగ దాని కెంచి యుల్లమునందున్. 1745
- ఉ. అంతట నాగజంబు ద్వీరదాకృతి పోవఁగ దివ్యరూప మ
త్యంతముదావహంబుగను బ్రాప్తము గాఁగ నభంబునన్ విమా
నాతరమందు నిల్చి వినయంబున మ్రొక్కి మునీంద్రసూతికిన్
వితగఁ బ్రాగనిస్మృతి జనింపఁగఁ జిత్తమునందు నిట్లనున్. 1746

—: ధర్మగుప్తవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. స్వామి నీకృపచేతఁ జరితార్థతను జెందఁ, గలిగితి నేడు నాగాధ వినుము
మున్ను నైషధపురంబున ధాత్రి నొక్కవై, శృంగ డుండ విశ్వగుప్తుండు నాఁగ
నతనికిఁ బుత్రుండ నై పుట్టి ధర్మగు, ప్తాఖ్యను జెంది నామార్హముగను
దాటక న్యాయపథంబు వాణిజ్యంబు, గావించి కోటినిష్కముల నేను
- గీ. గడన యొనరించి నా కొకకొడుకు గలుగ, వానికి నొసంగి యర్థంబు దానిలోన్
ధర్మకార్యంబులకు మదర్థంబు కొంత, వ్యయము నేసితి శ్లాఘింప నఖిలజనులు. 1747
- సీ. మరుభూములందును మూర్ధంబులందును, స్థాపించితిని బ్రహ్మకూపములను
నెలకొల్పితిని వృక్షములు పెక్కువోట్లను, విశ్రమింపఁగఁ బ్రాణివితతి యెల్లఁ

- గట్టించితిని శీవాగారంబులును విష్ణు, సదనంబులును శక్తి సదనములును
బేదసాదుల కెల్లఁ బెట్టించితిని నన్ను, సత్రంబులను బహుస్థలములందు
- గీ. సలిపినాఁడను గోదానములును భూమి, దానములు స్వర్ణకన్యాప్రదానములును
నేమి యొనరించినను ఫల మేమి యెవయు, దక్షములు గావు తుడుప ఫాలాక్షరముల.
- గీ. ద్విరదభుక్త కపితంబుకరణిఁ బోవఁ, దగిన డెల్లను బోవు రాఁదగిన డెల్ల
నారికేళాంబువుతెఱంగునను ఘటిల్లు, నిదియె సిద్ధాంతము బహుక్తు లేల యింక.
- సీ. అప్పుడు రసవాది యైనకాపాలికుం, ఊకఁడు నాగృహమున కొక్కనాఁడు
చనుడెంచి మాయచేతను నాకుఁ దనయెడఁ, బ్రభవింపఁగాఁజేసి ప్రత్యయంబు
నాయెద్ద నున్న ధనం బెల్ల హరియించి, నను దరిద్రునిఁ జేసి చనియె నంత
దారిద్ర్యమునకు వార్ధకము తో డై నన్ను, వేధింపఁ దొడఁగె నవ్వేశయందు
- గీ. నమ్మితిని మున్న నేఁ జేసినట్టిధర్మ, చయము నెల్లఁ గుటుంబరక్షణముకొఱకు
నవల మాఘంబునందు సప్రాప్తమయ్యె, దశదినస్నానములు నాకు దై వికముగ.
- ఆ. అంతఁ గొలఁదిదినములందె నా కొనగూడె, మరణ మపుడు నేను మాఘమాస
మం దొనర్చినట్టియవగాహనమునకు, ఫలముగాఁ ద్రివిష్టపంబుఁ జెంది. 1751
- గీ. ఆచట స్వర్గసుఖంబుల ననుభవించి, యపరిమితముగ నొక్కమన్వంతరంబు
పిదపఁ దత్పుణ్యము నశింప నుదయ మైతి, గజముగను నిల ధర్మవిక్రయముకతన.
- ఆ. ఇప్పుడు నీవు నాకు నిచ్చినమాఘావ, గాహపుణ్యమునను గాంచఁ బోవు
చున్నవాఁడ సుఖము నూర్ధ్వలోకంబున, నని వచించి చనియె నమగ పురికి. 1753
- వ. అంతట మృగశృంగుండు యథాపూర్వంబుగఁ గంతదమ్మం బగుకావేరీజలంబున
నిలువంబడి. 1754
- సీ. సంజాతనూభవ సదసత్త్రియాసాక్షి, ధర్మస్వరూప యధర్మశాస్త్ర
శరశక్తిముసలపాశత్రిశూలాసిగ, దాంతుశవిస్ఫురదప్తహస్త
వై వస్వత కరాళవదన ప్రలంబోష్ఠ, దక్షిణాశానాధ దండధారి
మహిషవాహన దీప్తదహనసన్నిభనేత్ర, సాధులోకై కప్రసన్నరూప
- గీ. యంజనాద్రిసమచ్ఛాయ యప్రమేయ, సత్యధర్మదమాచారశాంతిసహిత
నిత్యసంతోష సంయమనీపురీశ, శమన యమునాసహోదర శరణు శరణు. 1755
- క. అని నుతియించుచు నుండఁగఁ, జనుడెంచి కృతాంతం డధికసంతోషముతో
డను నిలిచి యతనిముంగలఁ, గనులను లేనగవు దొలుకఁగా ని ట్లనియె. 1756
- ఆ. వత్స తానక స్తవంబున కెం తేని, సంతసుబు గలిగె స్వాంతమందు
వరము గోరు మనుడు వత్సుఁ డత్యానంద, మొలయ యమునిపాదములకు మ్రొక్కి.
- సీ. అంతక మృతసువృత్తాదికన్యాచతు, ప్తయమును బ్రతికించి దయ యెలర్ప
నను సఫలప్రతిజునిఁ జేయు మని కోర, యముఁ డట్లె యగుఁగాక యని వచించి

- యంతర్హితం డయ్యె నంతట వత్సండు, కన్యాశవము లున్నకడకు వచ్చె
నపుడు కన్యలు సుప్తలై మేలుకొంచిన, కరణిని జూచిరి కన్న లెత్తి
- గీ. కనుగొనఁగ నట్లు కన్యలు కాంచి వారి, విస్మయంబునఁ దద్బంధువితతు లెల్ల
నమ్మ బ్రదికీతె బ్రదికీతె యమ్మ యనుచు, నేడిచిరి హర్ష బాష్పము లేర్లువాఱ. 1758
- ఆ. అవనిశయ్యనుండి యప్పు డా కన్యలు, లేచి కూరుచుండి చూచి వారి
నెల్ల విశదముగను నిట్లు వచించిరి, హర్ష విస్మయంబు లామతిల్ల. 1759
- ఆ. అమ్మలార మేము యమలోకమున కేగి, కాంచి యచట నున్నకఠినకఠిన
సరకములను వచ్చినారము శమనాజ్ఞ, యగుటఁజేసి పృథివి కద్భుతముగ. 1760
- చ. అనుటయు వార లిట్లనిరి యమ్మకచెల్ల కృతాంతలోకమున్
గని ధరణీతలంబునకుఁ గ్రమ్మట వచ్చుట యెన్నఁడున్ గనుం
గొనినది లేదు విస్మయముగొల్పెడు మీపలుకుల్ వచింపుఁ డొ
య్యన నచటం గనుంగొనినయట్టివిశేషము లెల్ల మాకడన్. 1761
- వ. అని యడుగుటయు వారల కాకన్యక లిట్లనిరి. 1762

—: యమ లోక వృత్తాంత కథనము :—

- సీ. పోక తప్పదు యమలోకంబునకుఁ జతు, ర్విధజంతువులు గూడ వివశు లగుచు
నీలోకమం దొక్కఁ డేనియుఁ గనరాదు, యమలోకమున కేగనట్టిప్రాణి
పోదురు సుఖమార్గమున నచ్చటికి మాఘ, మందు నుషఃకాలమందు మునిగి
బడరీఫలంబులు గదలీఫలంబు లా, మలకంబులును గోదుమలును దిలలుఁ
- గీ. బాదుకాదర్శ్యబికాతపత్రములును, నిలయశయ్యాసనాన్న పానీయములును
స్వర్ణధనధాన్యగోభూమివస్త్రములును, ఘృతము గూఞ్మాండమును దాన మిచ్చువారు.
- వ. మఱియును మాఘమాసంబునందుఁ బ్రయాగస్నాతులును హరిహరపూజాపరాయ
ణులును గజతురగవృషభశకటతండులాథకాద్యర్హస్యప్రదాతలును దేవాగ్నిగురు
విప్రమాతాపితృసేవకులును నారామకూపవాసీతటాకదేవాలయయతిమతదీనానాధ
విశ్రాంతినిలయస్థాపకులును విప్రపాదశౌచపాదాభ్యంగశిరోఽభ్యంగకర్తలును దదితర
వివిధప్రశస్తదానకర్తలును నానావ్రతకర్తలును దదితరానేకపుణ్యకర్తలును యమ
లోకంబునకు సుఖంబుగా నేగుదురు. 1764
- క. ఆనానావిధపుణ్యగ, ణాసీకముతోఁ దదీయయానంబులతో
భానుజపురంబు నిండి మ, హానందముగొల్పు చుండు ననుదినసంబున్. 1765
- సీ. అనుదినంబును బుణ్య లరుడెంచి రనువార్త, విని దండధరుండు సోద్యేగముగను
నుత్థితం డై భటయుతముగాఁ జని దివ్య, వాహనస్థితు లై నవారికడకు
సమీపయంబుగ మ్రొక్కి సలిపి యర్హ సమర్థ, శ్లోకించి తత్కృతసుకృతములను
వారలలో నసాధారణపుణ్యముల్, సలిపినవారిని స్వర్గమునకు.

- గీ. శంభుభక్తులఁ గై లాసశైలమునకు, హరిశరణ్యుల వై కుంతపురమునకును
బ్రాహ్మమాఘప్రయాగతీర్థావగాహ, సుకృతులను బ్రహ్మలోకంబునకును బనుచు.
- క. ఎఱుంగము వా రెవ్వారలో, మఱికోదఱు పావనులు విమానంబులలోఁ
దఱచుగఁ దిరుగుచు నుందురు, గఱువతనంబున సతంబుఁ గాలునివీటన్. 1767
- గీ. మాతపోమాసమజనమహిమమునను, యమపురంబున రంభావనాంతరమున
నుండి సుఖముగఁ జూచి పుణ్యోత్తరులను, బడసితిమి జన్మనేత్రసాఫల్యములను.
- సీ. యంకఁ బాపులగాఢ మెఱిగింతుము వినుండు, ధైర్యంబు నూని చిత్తంబులందు
సానదానాదెహీనులు ఘోరమా, ర్గమునుండి తీవదుఃఖములు పడుచు
దక్షిణదిగ్గతాంతకపురంబును బ్రవే, శింతురు ప్రాణావశేషముగను
నది షడశీతిసహస్రయోజనముల, కంటె నిచ్చటి కధికముగ నుండు
- గీ. యమపురము పుణ్యవంతుల కతిసమీప
మందు నున్నట్లు పాపుల కధికదూర
మందు నున్నట్లు తోచు సౌమ్యముగఁ బుణ్య
మార్గము కఠోరముగఁ బాపమార్గ ముంట. 1769
- సీ. ఒకచోట సర్పంబు లొక్కచోటను వృశ్చే, కములును నొకచోటఁ గంటకములు
గ్రావంబు లొకచోట గర్తంబు నొకచోట, నొకచోటఁ గరు లేఱు లొక్కచోట
నొకచోట వ్యాఘ్రంబు లొకచోట సింహంబు, లొక్కచోట వరాహాయూధములును
నొకచోటఁ జీకటి యొకచోట దావాగ్ని, యొకచోట రుజ లార్పులొక్కచోట
- గీ. రక్తపాషాణపాంసువర్షములు పిడుగు, లుఱుములు పిశాచములు చలి యుడుకు సకల
విధములను బీడనెట్లంగ వెతలుపడుచు, నేడుతురు పాతకలు త్రోవ నేగునపుడు.
- సీ. అల్లాడు చుండ దాహంబున లభియింప, దొక్కచోటను నీటిచుక్క యేని
కాఱు చుండంగ రక్తము కాయములనుండి, కంటి కై నను మందు కానరాదు
గుడెలచే యమభటాల్ క్రుశ్శఁ గ్రుమ్ముచు నుండ, హరి శీవ యనఁ దొక్కప్రాణి యేని
యాడలిచేఁ బ్రాణ మసురును రగుచుండఁ, బ్రాప్తింప దొకపట్టె డన్నమేని
- గీ. తాముచేసిన పాపముల్ తలఁచికొనుచు, నేడ్చు చుండంగ నాలింపఁ డెవఁడు గూడ
నార్తు లై భీతితోడఁ గృతాంతపురికి, గలుషు లేగెడిఘోరమార్గంబునందు. 1771
- వ. ఏకాకులును బరాధీనులును బంధుమిత్రాదిపరిత్యక్తులును నగ్నులును గృశాంగులును
శుష్కకఠోష్ణతాలువులును తుదగ్నిదహ్యమానులును శృంఖలాబద్ధులును గాలపాశా
కృష్యమాణులును బృష్ఠభాగవినిబద్ధభుజులును రజ్జుబంధాత్మప్తనాసికాజిహ్వకంఠశిశ్న
వృషణకరపాదకటిప్రదేశులును ఛిన్నసర్వాంగసంధులును నానాశస్త్రహతులును గృత్త
కరపాదులును సరఘాదంశక్రిమిదష్టులును సప్రణలును సప్రద్రక్తధారానిషిక్తగ్రాత్రు
లును నిరాశ్రయులును బాధేయవరితులును నగుపాపులను భీషణాకారు లగుయమ

- భటులు సంయమనీపురంబునకుఁ దోడ్కొనిపోయి మహాశ్మశ్రువును నిశాతనానావిధా
యుధభయంకరాష్ట్రాదశకరుండును నగుకృతాంతునియెదుట నిలువంబెట్ట వారెల్లరును,
సీ. ప్రళయాగ్నిరీతిని బ్రజ్వలెడివాని, జీమూతమట్లు గర్జించువాని
వార్ధిని ద్రావుకె వడి జ్వలించెడివాని, సంప్రాకరాశవక్త్రంబువాని
ననలంబు నుమియుచాయను దీపిలెడువాని, నంజనచ్ఛాయచే నమరువాని
జగములఁ గబళించుపగిదిఁ గ్రాలెడివాని, మేర్పు శైలోన్నతి మీఱువాని
గీ. నూర్ధ్వకేశుని మహిషవాహుని నమర్న, తామ్రనేత్రుని నుగ్రుని దండధరుని
వానికడ నున్నమృత్యుదేవతను నతని, పరిజనంబును జూచి కంపంబు నొంది. 1773
- క. విలపించు చుండ లోచన, ములనుండి విషాదబాష్పములు గురియంగఁ
దిలకించి వారిమోముల, నెలయఁగఁ గృప చిత్రగుప్తుఁ డిట్లు వచించున్. 1774
- క. కలుషాత్మలార మీరలు, సలిపినపాపంబు లెల్ల సమయఁగ నరకం
బుల ననుభవింపుఁ డావలఁ, గలుషంబులు దొలఁగు దానఁ గలుగు శుభంబుల్.
- సీ. అల్పకాలం బుండునట్టిభోగములకై, కావించితిరి నీచకార్యములను
ధారవోసితిరి శరీర మంతయును నా, పత్కాలమున రానిబాంధవులకు
నారించితిరి పాతకాద్రుల వేదశా, స్త్రుపురాణవాక్యముల్ సరకుగొనక
తలఁచికొంటిరి గృహధనదారసుతులనె, సుఖహేతువులుగ నశుద్ధమతిని
గీ. మీరు చేసినకర్మముల్ మీతలంపు, లన్నియును గూడి యుష్మదన్ధమునకుఁ
గారణము లయ్యెఁ దుద కంతె కానిమాకు, నించుకయు లేదు హేతుత్వ మిందులోన.
- గీ. ఒకనిసుఖదుఃఖములకు వే తొకఁడు గాఁడు, కారణం బెన్నఁటికిని స్వకర్మముననె
కలుగు దుఃఖంబు గాని సుఖంబు గాని, పరులపైఁ బడి యేడ్చురు పాపమతులు.
- గీ. పాపములు మీరు చేయుటఁ బాపఫలము, గుడువవలయును మీరలె కుడువ రొరులు
పతితుఁ డగునెడ నొకఁడు తత్పతనబాధ, యనుభవించుట యన్యుఁ డెం దైనఁ గలదె.
- క. ఒనరించి చేతులారఁగ, నొనరింపగరానియఘము లుత్సాహముతో
డను దత్ఫలానుభవవే, శను నేడ్చురె బుద్ధిశాలులరు మీ రెల్లన్. 1779
- చ. అనవుడఁ గాలుఁ డిట్లను మహాగ్రహ మేర్పడ భృత్యులార వీ
రిని గొనిపోయి కట్టి తలఁకించుగఁ గంబములందుఁ గ్రింద వ
హ్నిని జ్వలయింపఁజేసి దహియింపుఁడు గొంతవిశుద్ధి యేర్పడం
గను మునుముందు ఘోరనరకంబులలోపలఁ గూల్పుఁ డావలన్. 1780
- క. అని యాజ్ఞాపించుడఁ జ, య్యన వారల బట్టికొని కృతాంతభటులు ఘో
రనినాదంబులు నేయుచుఁ, జని చేయుదు రంతకుండు శాసించినటుల్. 1781
- ఆ. ఇంక నరకవిషయ మెఱిగించువారము, వినుడు సృష్టిచేసె విధియనేక
సంకములను మున్న నానాఘశుద్ధికై, పడుదు రందు దానఁ బాపు లెల్ల.

—: అష్టా వింశతికోటి నరకకథనము :—

వ. సప్తమతలాంతంబున ఘోరతమస్సునం దష్టావింశతికోటి నరకంబులు గలవు. అందుఁ బ్రథమకోటి ఘోర యనియు ద్వితీయకోటి సుఘోర యనియుఁ దృతీయకోటి యతిఘోర యనియుఁ జతుర్థకోటి మహాఘోర యనియుఁ బంచమకోటి ఘోర రూప యనియు షష్ఠకోటి తరళతార యనియు సప్తమకోటి భయానక యనియు నష్టమకోటి కాళరాత్రి యనియు నవమకోటి భయోత్కట యనియు దశమకోటి చండ యనియు నేకాదశకోటి మహాచండ యనియు ద్వాదశకోటి చండకోలాహల యనియుఁ ద్రయోదశకోటి ప్రచండ యనియుఁ జతుర్దశకోటి కరాళ యనియుఁ బంచదశకోటి వికరాళ యనియు షోడశకోటి వజ్ర యనియు సప్తదశకోటి క్రూర యనియు నష్టాదశకోటి మహాభయ యనియు నేకోనవింశకోటి యతిక్రూర యనియు వింశకోటి మహాక్రూర యనియు నేకవింశకోటి త్రికోణ యనియు ద్వావింశకోటి పంచకోణ యనియుఁ ద్రయోవింశకోటి సుదీర్ఘ యనియుఁ జతుర్వింశకోటి పరివర్తుల యనియుఁ బంచవింశకోటి సప్తభౌమ యనియు షడ్వింశకోటి యష్టభౌమ యనియు సప్తవింశకోటి దీప్త యనియు నష్టావింశకోటి మాయ యనియుం బెప్పంబడియె.

క. భూవలయంబున నఘములు, గావించినవారి కెల్లఁ గలుషవిముక్తిం

గావించుఁ గాల్చి యీయ, ష్టావింశతికోటి నరకసంస్థానంబుల్.

1784

వ. అష్టావింశతికోటి నరకంబులలో నొక్కొక్కకోటి కై దై దు నాయకనరకంబులు గలవు. అయ్యవి ప్రథమకోటికిఁ జౌరవము మహాచౌరవము తమస్సు శీతము నుష్ణము ననియును ద్వితీయకోటికిఁ సుఘోరము సుతమస్సు తీక్షణము పద్మము సంజీవనము ననియును దృతీయకోటికిఁ శతము మహామాయము నతిలోమము సుభీమము కటంకటముననియును జతుర్థకోటికిఁ దీవ్రవేగము కరాళము వికరాళము ప్రకంపనము మహాపద్మము ననియును బంచమకోటికిఁ సుచక్రము కాలసూత్రము ప్రతర్జనము సూచీముఖము సునేమి యనియును షష్ఠకోటికిఁ ఖాదకము సుప్రదీపకము కుంభీపాకము సుపాకము కూపము ననియును సప్తమకోటికిఁ నంగారరాశి భవనము నస్మక్పూయహ్రాదము విరామము తుండ శకుని యనియును నష్టమకోటికిఁ మహాసంవర్తకము క్రతువు తప్తజతువు పంకలేపము పూతిమాంసము ననియును నవమకోటికిఁ ద్రవము త్రపుపు నుచ్చాస్పము నిరుచ్ఛాస్పము సుదీర్ఘము ననియును దశమకోటికిఁ గూటశాల్మలి దుర్నిష్ఠము సుమహానాదము ప్రభావము సుప్రభావనము ననియును నేకాదశకోటికిఁ ఋక్షము మేషము వృషము శల్యము సింహాననము ననియును ద్వాదశకోటికిఁ వ్యాఘ్రాననము మృగాననము సూక రాననము శ్వానాననము మహిషాననము ననియును ద్రయోదశకోటికిఁ వృకాననము మేషవరాననము గ్రాహము కుంభీరము నక్రము ననియును జతుర్దశకోటికిఁ సర్పము కూర్మము వాయసము గృధ్రము నులూకము ననియును బంచదశకోటికిఁ జలూక శార్దూలము కపి కర్కటము గండము ననియును షోడశకోటికిఁ బూతివక్త్రము రక్తా

క్షము పూతిమ్మత్తికము కణధూమము తుషాగ్ని యనియును సప్తదశకోటికిఁ గ్రమి
నిచయము నమేయము సప్రతిష్ఠము రుధిరాన్నము శ్వభోజనము ననియును నష్టా
దశకోటికి లాలాభక్షము నాత్మభక్షము సర్వభక్షము వికటము సుమిలాపము నని
యును నేకోనవింశకోటికి సుకటము సుకటము కటము పురీషము కటాహము నని
యును వింశకోటికి వై తరణీనది సుత ప్తలోహశంకువు నయశ్శంకువు ప్రపూరణము నని
తాలవనము ననియును నేకవింశకోటికి ఘోరము నస్థిభంగము ప్రపీడకము నీలయం
త్రము సతసీయంత్రము ననియును ద్వావింశకోటికి నిక్షుయంత్రము కూటము సంశ
ప్రమర్దనము మహాచూర్ణ సుచూర్ణ యనియును ద్రయోవింశకోటికిఁ ద ప్తలోహమయి
శిల పర్వతము త్సురధారాదము మలపర్వతము ననియును జతుర్వింశకోటికి మూత్ర
కూపము విష్ణాకూపము సంధకూపము పూయకూపము శాతనము ననియును బంచ
వింశకోటికి ముసలోలూఖలము యంత్రశిలాశకటలాంగలము తాళపత్రాసిగహనము
మహామశకమండపము సమ్మోహనము ననియును షడ్వింశకోటికి నతిభంగము త ప్త
శూలమయము గుడము బహుదుఃఖము మహాదుఃఖము ననియును సప్తవింశకోటికిఁ
గశ్మలము శమలము హళాహలము విరూపము భీమరూపము ననియును నష్టావింశ
కోటికి భీమగము నేకపాదము ద్విపాదము తీవ్రము నవీచి యనియును జత్వారింశ
దధిశతనాయకనరకంబు లయ్యె. రౌరవాద్యవీచ్యంతంబు లగు నాయకనరకంబు
లన్నియును మహానరకమండలం బనుపేరం బరగు. 1785

- సీ. వీతిహోత్రంబున ధాతువులను మల, క్షయ మగువఱకును గాల్చుపగిదిఁ
బౌపులఁ గర్మానుకూపంబుగను నమ్మ, హానరకాగ్నులయందుఁ గూల్చి
కర్మక్షయంబుదాఁకను గాల్చి విడుతురు, కర్మశేషం బుండుకాలమందుఁ
దత్కర్మశేష మాధారంబుగాఁ గొని, భువిలోన స్థానరంబులుగ మొదటఁ
గీ. బురుగులుగఁ బిమ్మట విహంగములుగఁ బిదప, నవల మృగములుగను దదనంతరంబ
పశువులుగ గోవులుగను నాపైనిఁ బుట్టి, యతశముగ వారు బహుదుఃఖ మనుభవించి.
క. తరువాతను జనియింతురు, మరల మనుష్యులుగ నింతమాత్రమే మాకున్
బరిచిత మయ్యెను విషయము, పరేతరాట్పురమునందుఁ బరికింపంగన్. 1787
- గీ. కల వదృష్టంబు లశ్రుతంబులును నై న, నరకవిషయంబు లట నగణ్యంబులుగను
వాని నెల్లను జూచుట గాని లేక, తెలిసికొనుటయుఁ గాని మా కలవి గాదు.
- సీ. అని చెప్పుటయును నాయతివ లెల్లరు మహా, భయమును బొంది విభ్రాంత లగుచు
గాత్రంబు లెల్లను గంప మొందుచు నుండ, క్షీతిపైనిఁ బడిరి నిశ్చేష్టముగను
సంతట నాకన్య లతిధైర్యమునను నా, సీమంతినుల నెల్ల సేదఁ దేర్చి
చేడలార భయంబుఁ జెంద న్న మె మీకు, భరతవర్షంబునఁ బ్రభవ మొంది
- గీ. భస్మ మైపోవె సకలపాపములు గూడ, మాఘమాసంబున నొనర్చుమజనమున
దగ్ధపాతక లగుమిమ్ముఁ దాఁక వశమె, యమనియోజ్యుల కై నను యమున కై న.

- ఆ. జన్మశతసహస్రసంపాదితం బైన, పుణ్యముననె కర్మభూమియందు
జననమొందఁగల్గు మనుజులుగను నూర్ధ్వ, గతికి మార్గ మిచటఁ గలిగియుంట. 1790
- క. అందును బ్రాహ్మణజన్మము, నొండెడిభాగ్యంబుకంటె నొండొకభాగ్యం
బెందును లేదు మహీసురుఁ, డిందె యనుభవించ నర్హుఁ డిహపరసుఖముల్. 1791
- గీ. తపములు జపంబులును దానధర్మములును
యోగములు యోగములును సురార్చనలును
ధ్యానములును మహానదీస్నానములును
గల విచటఁ బెక్కుసాధనంబులు తరింప. 1792
- క. మాఘస్నానం బొకఁడె య, మోఘం బగుపిడుగు ముక్కముక్కలుగాఁ బా
పాఘ్నలోచ్చయపంక్తుల, నాఘాతింపంగ నేల యవి యివి యెల్లఁ. 1793
- క. అమరత్వము నమరేంద్ర, త్వము బ్రహ్మత్వమును జెందెదరు నరు లిటఁ బు
ణ్యముఁ జేయునెడలఁ గర్మ, ఓమ యొక్కఁడె స్వర్గమోక్షసాధన ముర్విఁ. 1794
- ఆ. భోగభూము లన్యభూములు గావున, నూర్ధ్వగతుల నచట నొంద వీలు
పడమిఁ గర్మభూమిపై ని జనింపంగ, నభిలషించు చుందు రనిమిషులును. 1795
- ఉ. కావున సర్వదేశములకంటెను భారతవర్షము గడు
బావన మైనదేశముగఁ బ్రాజ్ఞులు సెప్పుదు రిట్టిభూమిపై
దైవవశంబునఁ మనుజులఁ వహియించి జనించియున్ స్వజ
న్మావిలథత్వమున్ బడయనట్టివివేకవిహీను లాహతుల్. 1796
- గీ. ఊర్ధ్వలోకసుఖస్థితి నొందఁజేయు, పరికరము లెల్లఁ గలిగినభరతవర్ష
ముననె యాత్మోద్ధృతిని జేసికొననివాఁడు, పరికరవిహీన మగుచోట బాగుపడునె.
- ఆ. పరిగృహీతదానపాథేయ లై సుఖం, బుగను ధర్మరాజనగరమునకు
నేఁగఁగలరు మీర లిఁక లెండు పుణ్యంబు, లాలసింపకుండ నాచరింప. 1798
- క. ఊణికము చిత్తము విత్తము, ఊణికము ప్రాణానిలములు ఊణికంబులు గా
రుణికుఁడు గాఁడు కృతాంతుఁడు, ఊణమును ధర్మమునఁ దగదు సలుప నుపేక్షఁ.
- క. అని చెప్పుటయును వారలు, విని కన్యావచనములను విగళితభయ లై
యొనరింపఁ దొడఁగి రాష్ట్రవ, మును గావేదీకృషీటమున మాఘమునఁ. 1800
- క. అనవుడు దిలీపుఁ డబ్బుర, మును జెంది మదిన్ గృతాంతపురవృత్తాంతం
బున క్కాపై ని వసిష్ఠునిఁ, గనుఁగొని యిట్లనియెఁ గౌతుకం బొడవంగఁ. 1801
- సీ. మునివర బహుదూరమున నున్నయశుపురం, బునకు నాకన్యలు పోవ రాగ
నెంతకాలము పట్టె నెంతకాలము వారి, యొడలులు చెడిపోవకుండ నిలిచె
నానతి మ్మనుడు నిట్లనియె వసిష్ఠుండు, నరనాథ యొక్కమండలమువఱకుఁ
గృతయుగం బందును ద్రేతాయుగంబులో, పలును బాదోనమండలముదాఁక
- గీ. నర్థమండల మయ్యెడునంతవఱకు, ద్వాపరంబునఁ గలియుగావసరమందుఁ

- బాదమండల మగుదాక భద్రముగను, బ్రాణవిరహితమనుజదేహంబు లుండు. 1802
- గీ. బుద్ధి యుండును గృతయుగంబునఁ జతుర్గు, ణంబు గాఁగను ద్రేతాయుగంబునందుఁ
ద్రిగ్గుణముగ ద్వాపరంబున ద్విగుణముగను, నేకగుణముగఁ గలిని నృలోకమునకు.
- సీ. ద్వాదశాహమునకుఁ దరువాత యమపురం, బునకుఁ బోదురు మర్త్య లనెడిమాట
యగు నన్వయింపఁ బాపాత్ములవిషయంబు, నందుఁ బుణ్య మొసర్చినట్టివారు
కాయంబు నుడిగినక్షణమందె పోదురు, సౌమ్యమార్గంబున శమనపురికి
మాఘమాసస్నానమహినుంబుచేత నా, కన్యలు త్తూములో గాలివోలె
- గీ. శమనపురి కేఁగి శమనప్రసాదమునను, నరకకోటలఁ దద్యాతనలను నెల్లఁ
గిని మరల వచ్చి రొకమాసమునకు నంత, వఱకుఁ దదేహముల బంధువర్గ మోమె.
- వ. ప్రేతశరీరంబులకు శవాలంకారంబు గాఁపకమున్న స్పర్శదోషంబు లేదు. 1805
- గీ. కృతయుగం బాట నది తచ్చరీరములకు, వికృతి యేమాత్రమును సంభవింపదాయె
నట్లె పుణ్యాత్ము లెందఱో యరిగి శమన, పురమునకు వచ్చు చుండురు మరల నిటకు.
- క. అనుడు దిలీపుఁడు గురువర, మును పోయి కృతాంతలోకమునకున్ మరలన్
జనుదెంచినవా రెవ రై, నను నికను గలరె యున్న నాకుం జెపుమా. 1807
- వ. అని యడుగుటయు వసిష్ఠుం డాతని కీ ట్లనియె. 1808

—: పుష్కరత్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మున్ను నందిగ్రామమున నుండెఁ బుష్కరుం, డనియెడిపేర బ్రాహ్మణుఁ డొకండు
హరిభక్తినిరతుఁ డై యతఁడు మాఘస్నాన, ములు చేయుచును విధిపూర్వకముగఁ
గడపు చుండంగను గాలంబుఁ దన్నామ, మున నొప్పుమఱియొకభూసురుండు
చనిపోయె నొకదివసమున నాయూరనె, యతఁడు గని యముం డాత్మభటులఁ
- గీ. బుష్కరునిఁ దోడుకొని రండు పోయి శీఘ్ర, ముగను మీరు నందిగ్రామమునకు నాఁగ
వార లట కేఁగి తోడ్కొని వచ్చి విష్ణు, భక్తుఁ డగుపుష్కరుని నిలుపంగ నెదుట.
- సీ. యముఁ డాతనిం గాంచి యాసనంబుననుండి, డిగ్గి దిగ్గున గుండె దిగ్గు రనఁగ
వందనం బొనరించి వానికిఁ బుణ్యాత్మ, సైపుము నాయపచారములను
నొకటి చెప్పంగ నే నొకటి చేసిరి ప్రమా, దమున నాభృత్యులు తప్పు జరిగె
జనుము శీఘ్రముగ నీసదనంబునకు విష్ణు, పురి కేగఁ దగినభూసురుడ వీవు
- గీ. నావుడుఁ గృతాంత పరకమానవులఁ జూచి, యేగెదను జూడఁగ ననుగ్రహింపు మనుచుఁ
బలుకటయుఁ బుష్కరుండు పితృపతి తదీయ, కాంక్ష దీర్పంగ మది నెంచి గౌరవమున.
- వ. గౌరవమహాగౌరవశ్వాభోజనవిశసనతౌరకర్దమాసిపత్రవనతప్తకుంభక్రిమిశక్రిమిభక్షవైత
రణజరంభవాలుకలాలాభక్షసూకరరోధనతప్తవాలుకావీచిప్రముఖనరకపీడ్యమానులగు
పాపులం బాపిండు బుష్కరుండు సర్వభూతదయాపరుం డగుటంజేసి తద్బాధలు
చూడంజూలక యంతరంగంబునఁ జింతిల్లుచు వారలం గాంచి. 1811

- క. కలుషాత్మలార మీరలు, సలిపినపాపంబు లేవొ సంగహరీతిన్
దెలుపుడు మిమ్ముల నెల్లన్, దిలకింపంగ నాకు గుండె నీ రైపోయెన్. 1812
- సీ. అని యడుగుటయు నాతనిదయావాక్యముల్, స్వవిషాదమును గొంత శాంతిజేయుప
నమ్మహాపాపు లిట్లనిరి మహాత్ము మా, వంటినిరాభిగ్యు లెవ్వరును లేరు
సర్వభూతములకుఁ జలిపినారము హింస, హరియించినారము న్యాసములను
గూటసాక్ష్యములచేఁ గొంపలు గూల్చితి, మపకృతి నేసితి మాపులకును
- గీ. బ్రాద్దు పాడవకపూర్వమె పెద్ద లెల్లఁ, జలుపు చుండంగ మాఘమాసంబునందు
స్నానములు వారలను జూచి యెనఁ జేయ, మైతి మొకనాఁడు గూడను నాప్లవంబు.
- సీ. చలిపినారము ధనార్జననిమిత్తంబుగా, నభ్యయనమును నధ్యాపనమును
నన్నంబు లేక యల్లాడు చుండఁగ జనుల్, భుజియించినారము పొట్ట లగల
ధార్మికు లొసరించుదానంబులకును గా, విచినారము బహువిఘ్నములను
గోగ్రాస మొసఁగక గోక్షీరమును ద్రావి, పెరిగినారము చెట్లు పెరిగినట్లు
- గీ. సలిపితిమి భోజనంబు స్నాతులము గాక, యపహరించితి మన్యదార్థములను
జౌర్య మొనరించితిమి నిర్విశంకముగను, జేసితిమి బ్రహ్మహత్యలు చేతులార. 1814
- సీ. దోషశూన్యులమీఁద దోషంబులను మోపి, నిందించినారము నిర్దయముగ
నిచ్చెద మని వచియించి బ్రాహ్మణులకు, నీయ మైతిమి లోభహేతువునను
బర్వంబులందును బడఁతులతోఁ గూడి, క్రీడించినారము వ్రీడ యుడిగి
సంచరించితిమి స్వచ్ఛందంబుగను నంకు, శము లేనిమదసామజములభంగి
- గీ. శీలవతు లై నసతులఁ ద్యజించి పణ్యా, తరుణులకు నర్థ మంతయు ధారవోసి
ధర్మ మనుమాట యెఱుంగక దారి దప్పి, నడిచి భ్రష్టుల మైతిమి కడకు మేము.
- అ. స్వామి నీశరీరవాయువు సోఁకుట, వలన మాకు నరకవహినితాప
మాతఁ గొంత కావ నాపన్నులను నొక్క, ఊణము నిల్వ మిచటఁ జాలు నదియె.
- క. అని వేడుటయును యముఁ డి, ట్లనియెను బుష్కరునిఁ జూచి యనఘాత్మ యిటన్
జన దీవు నిలువఁ ద్రుటియును, జనుము నిజావసథమునకుఁ జయ్యన నింకన్. 1817
- గీ. అనుటయును బుష్కరుండిట్టు లనియె దేవ, యార్తులను విడనాడి నే నరుగఁజాల
నాఁగు మించుకనేపు నాయందు నీకు, నున్నచోఁ గృప యన యముఁ డూరకుండె.
- సీ. అంతటఁ బుష్కరుం డంతరంగంబును, బద్ధనాభునియందుఁ బాదుకొల్పి
సరసిజనాభుండు సర్వగతుం డయ్యె, ననుమాట వాస్తవం బయ్యె నేని
సర్వంబు హరియందు సప్రతిష్ఠిత మయ్యె, ననుమాట నిక్కువ మయ్యె నేని
సర్వాత్మునిఁగ నెంచి శాన్తిని నే జేయు, నారాధనము సాధు వయ్యె నేని
- గీ. ద్వారకావాస గోవింద వాసుదేవ, కేశవ జనార్దన ముకుంద కృష్ణ శౌరి
చక్రపాణి జగన్నాథ స్వామి కావు, మీమహాపాతకుల నెల్ల నీక్షణంబ. 1819

- సీ. అని వచించుటయును నావిష్ణునామముల్, కర్ణగతంబులు గాఁగ నంత
విష్ణురూపములతో విలసిల్లుచును విమా, నారూఢు లై యెల్లనారకులును
నితించి వోయ్యమును నర్ణించి పుష్కరభక్తి, ఘనతను వై కుంతమునకుఁ జనిరి
యపుడు కృతాంతుఁ డాయఃశ్చర్యమును జూచి, పుష్కరమాహాత్మ్యమును నుతించి
గీ. యతనికిని దత్సుహృదాబ్ధింధవాదులకును, దచ్చరిత్రంబును స్మరించుధన్యులకును
బాటిలకయుండ నసమృత్యుభయము వరము, నిచ్చి చనె నంతఁ బుష్కరుం డిలకు వచ్చె.

—: శంబాకవధవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మఱియొకగాథ నీ కెఱిగించెద నయోధ్య, యందు రాముఁడు పూర్వ మధినసించి
నాల్గుపాదములతో నడపుచు ధర్మంబు, భూమండలంబును బ్రోచు చుండ
వృద్ధభూసురుఁ డొక్కఁ డేతెంచి తద్ద్వార, మునఁ బెట్టి నిజమృతపుత్రశవము
వత్స వచ్చెనె పంచవర్షంబులకె మృతి, యీపు చేసినపాప మేమి కలదు
గీ. నాయఘం బనుకొన్నను నాయెఱింగి, నంతలోన నసత్యంబు నాడనై తిఁ
జేయనై తిని హింస నేజీవి కేని, యెట్లు ప్రాప్తించె నీదుఃఖి మెఱుంగనై తి. 1821
ఆ. ఎఱుంగ కేమి రాజకృతదోషమున నిట్టి, యాపదలు తటస్థ మగును బ్రజకు
నేను గూడఁ జత్తు నిటనె చిరాయు వై, బ్రతుకుఁగాక రామభద్రుఁ డిలను. 1822
క. అని పలికి పుత్రశోకం, బున నేవ్వుచు నుండ దుఃఖిమూలం బెల్ల
విని రాముఁ డాత్మదోషం, బును డెలిసికొనంగలేమిఁ బొగులుచు నెదలో. 1823
క. నాపూర్వికు లెల్లను ట్లో, ణీపాలనమునఁ బ్రతిష్ఠ నెలకొల్పినట్లుల్
చూపట్టెడి నే నొకఁడనె, పాపాత్ముఁడఁ బుట్టి కీడుపఱిచితిఁ గులమున్. 1824
క. ఆహుతి యొనరింతునొ యీ, దేహము ననలంబులోన దిగున శైలా
రోహణము సేసి పడుదునొ, దేహత్యాగంబు గాఁగఁ డెగువరి నగుచున్. 1825
వ. అని బహువిధంబుల నాత్మగర్హణంబు గావించికొని యించుక యాలోచించి మార్కం
డేయమాద్ధల్యవామదేవకశ్యపకాత్యాయనజాబాలిగౌతమనారదులనునన్నును రావించి
నమస్కరించి యుచితాసనంబులందుఁ గూర్చుండఁబెట్టి యీయుగంబున బ్రాహ్మణ
పుత్రుం డకాలమరణంబు నొందఁ గారణం బే మని ప్రశ్నించుటయు నస్మదభ్యను
జాతుండై నారదుం డిట్లనియె. 1826
సీ. ఇనకులాంబుధిచంద్ర వినుము పూర్వము కృత, యుగమున బ్రాహ్మణుం డొకఁడె తపము
కావించు చుండె నాకతమున నప్పుడు, మృత్యువు లేదయ్యె నెవ్వరికిని
ద్రేతాయుగంబు ప్రాప్తింపంగఁ దొడఁగెను, క్షత్రియుండును దపఃకార్యమునకు
దాన నిప్పుడు యుక్త మైనమృత్యువు గల్గి, చరియించు చుండిరి సకలజనులు
గీ. పాప్త మగునెడ నిక ద్వాపరయుగంబు, సలుపు వైశ్యుండును దపంబు సకలజనులు
దానివలన యుక్తాయుక్త మైనమృతిని, గాంచుచుఁ జరించు చుందు, ధాకాల్పమంధుఁ

- క. కలియుగమున శూద్రుండును, జలుపుఁ దపము దాన నపుడు జనముల కెల్ల
గలుగు నకాలప్రళయం, బులు దుర్మరణములు గలహములు దుఃఖములున్. 1828
- గీ. దశరథాత్మజ యుగవిరుద్ధముగ నిపుడు, త్వద్ధరాచక్రమున ఘోరతపము నొక్క
యవరవర్ణుఁ డొనర్చు చున్నందువలనఁ, దండ్రీయుండఁగఁ బుత్రుఁ డత్యయము నొందె.
- గీ. భూమిపతి యుండ నెవఁడు తత్పురమునందుఁ, గాని తద్దేశమునఁ గాని కానికార్య
మాచరించునొ దుర్గతి నందు వాఁడు, స్రభువు తత్పాతకచతుర్థభాగ మొందు. 1830
- క. కావున నధర్మనాశము, గాపింపుము నీకుఁ బాతకము లేకుండున్
జీవించు విప్రతనయుఁడు, దేవతలకు నెల్ల దానఁ దృప్తి ఘటెల్లున్. 1831
- సీ. అనవుడు రాముఁ డత్యాశ్చర్య మొంది తై, లద్రోణియందు బాలకునిశవము
పెట్టించి కావలివెట్టి లక్ష్మణునిఁ ద, త్సంరక్షణము సేయఁ దతఁణంబ
కార్ముకతూణమార్గణఖడ్గములు గొని, కామగం బగుపుష్పకంబు నెక్కి
ప్రస్థాన మొనరించి పశ్చిమోత్తరపూర్వ, దిగ్దేశముల నెల్లఁ దిరిగి వెదకి
- గీ. యందు లేకుంట నొకఁడును నవగుణుండు, పోయి దక్షిణదిగ్దేశమునకు వింధ్య
శైలదక్షిణసార్వదేశమున నొక్క, హ్రదము నీక్షించి యట నొక్కయతిని గాంచి.
- గీ. పుష్పకమునుండి దిగి వానిపొంత కరిగి, చూచి తల్లక్షణములను శుద్ధుఁడుగను
గనఁబడమి ని ట్లనియెఁ బారికాంక్షి నేను, రాముఁడ నశేషవిశ్వంభరాధవుండ.
- క. నీ వేవర్ణమువాడవొ, కావింపఁగ నిట్లు తపము కత మేమియొ నా
కావిర్భవించె వినఁగను, భావంబునఁ గోర్కె తెలియఁబఱుపుము ఋతమున్. 1834
- సీ. అనవుడు నాతఁ డి ట్లనియె మహారాజ, ప్రాప్తించుగాక భద్రంబు నీకుఁ
బిత వీవు మా కెల్ల క్షీణిపతి వగుటఁ బు, త్రకులము నీ కేము ప్రజల మగుట
స్వర్గంబుఁ గోరి నే జలుపు చుంటిఁ దపంబు, దీనిచే సిద్ధి నొందెదవు నీవు
వేనిరాజ్యమునఁ గావించునొ తాపసుల్, తపమును సుకృతి యాధరణిభర్త
- గీ. శూద్రజాతిని బాడమితిఁ జూపె యైనఁ, గర్మమున బ్రాహ్మణత్వంబు గలిగె నాకుఁ
బేరు శంబూకుఁ డనవుడుఁ బెరికి కత్తి, రాముఁ డొరనుండి వానిశిరంబు నఱకె.
- గీ. అంతటను మ్రోగె దుందుభు లాకసమునఁ, గురిసె రామునిమీఁదను గుసుమవృష్టి
యమరబృందంబుతో నింద్రుఁ డరుగుడెంచి, యచ్చటికి రామభద్రుని నభినుతించి.
- క. ఇనకులవర్ధన యియ్యది, యనిమిషకార్యంబు నీకటాక్షముచే నే
ఢొనరింపఁబడియె జగముల, కొనగూడె శుభంబు కోరు మొసఁగెద వరమున్. 1837
- వ. అని నుడువుటయు రామభద్రుండు బద్ధాంజలి యై నిలువంబడి. 1838
- క. అనిమిషవల్లభ నాపయి, ననుగ్రహము గల్గె నేని యమరుల కెల్ల
నిను నేఁ గోరెద బ్రాహ్మణ, తనయుఁడు జీవింప వరముఁ దదితర మొల్లన్. 1839
- క. అనవుడు రామునిఁ గని సుర, లనఘా శంబూకహనన మైనముహూర్తం
బునయందె బ్రదికె బ్రాహ్మణ, తనయుఁడు త్వత్కృతగర్విష్ఠిర్మమువలనన్. 1840

- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును గాంచగ రాఘవుండు భూరిప్రమదం
బున మరల నయోధ్యాపుర, మునకుం జనుడెంచి కాంచి భూసురసుతునిన్. 1841
- చ. మఘమునఁ జెందు చుండగ నమందముదంబును విప్రసూనుఁ డా
తనికడ కేగుడెంచి నృపతల్లజ యంతకలోకభాగ్యమున్
గని చనుదేరగల్గితిని గ్రమ్మఱఁ దావకధర్మపాలనం
బున నని పల్క నందఱము పొందితి మంతము లేనిహర్ష మున్. 1842

—: సాందీపనివృత్తాంతకథనము :—

- నీ. మఱియొకగాథ నీ కెఱిగించెదను విను, మీవిషయముననె భూవరేణ్య
యవని నుండె నవంతి యనుపురం బొకఁడు యో, జనమితాయామవిస్తారయుతము
దానిలోఁ గలరు వేదజ్ఞులు శాస్త్రజ్ఞు, లఖిలపురాణజ్ఞు లననిసురులు
వారిలోఁ గలఁ డొకవసుధామరుండు సాం, దీపని యనునామధేయమునను
గీ. నాతఁడు సమస్తవేదరహస్యవిదుఁడు, సత్యవాది దయాశాలి సాత్త్వికుండు
విష్ణుపూజారతుండు వివేకధనుఁడు, వాని కొక్కసుతుం డుండె వరగుణుండు. 1843
- గీ. ఆకుమారుఁడు వేదవేదాంగవిద్య, లన్నియును నభ్యసించి బాల్యంబునంద
మతిమదగ్రణి యనెడికీరితి గడించి, హర్షవారాళిఁ బితల నోలార్పఁ దొడఁగె. 1844
- ఆ. అట్లు గొంతకాల మరుగంగ నొకమాఘ, మాసమందుఁ బూరి మాదిసంబు
నందు సఖులతోడ సాందీపనిసుతుండు, చని ప్రభాసతీర్థమునకు వేగ. 1845
- క. వనజాక్ష కృష్ణ యద్యుత, మునుగుచు నుంటిని బ్రభాసమున మాఘమునన్
గనికరముతోడ భవవా, ర్ధినిఁ బడిపోకుండ నుద్ధరింపుము నన్నున్. 1846
- క. అని వేడి ప్రభాసంబున, మునిగి మరలఁ బైకి రామి మును తనతోడన్
జనుడెంచినసఖు లెల్లరు, జని తెలిపిరి దుఃఖివార్త సాందీపనికిన్. 1847
- వ. అంతట సాందీపని తనపుత్రుండు ప్రభాసతీర్థస్నానకాలంబునం గావించినకృష్ణప్రార్థనంబు
స్మరించుకొని కృష్ణానుగ్రహంబున స్వసూనునకు తేమంబు గలుగు నని నిశ్చయించికొని
ధైర్యంబు వహియించి పుత్రమరణవార్తాశ్రవణంబున విలపించు చున్నస్వపత్నికి
ధైర్యంబు బోధించి దుఃఖివిముక్తం జేసి బ్రహ్మానుసంధాననిష్ఠాగరిష్ఠుం డై సుఖం
బుండె. అప్పుడు గోకులంబుననుండి నందుండు రామకృష్ణులను జగత్ప్రసిద్ధుం డగు
సాందీపనియొద్దకుఁ జదువం బనిచె. 1848
- ఆ. అప్పుడు రామకృష్ణు లరిగి సాందీపని, సవిధమునకు వేదశాస్త్రములను
సభ్యసించి పూర్వ మభ్యసించిరొ నాఁగ, నల్పకాలముననె యదృశ్యముగ. 1849
- గీ. తుష్టిపడ దోకుఁడు చతుష్షషికళల, డెలిసికొనిరి చతుష్షషిదివసములకుఁ
బ్రకటితము గాఁగ నిజదేవభావ మిలను, గలసమస్తమనుష్యసంఘాతమునకు. 1850

- గీ. అట్లు గ్రహియించి సకలవిద్యలను రామ, కృష్ణ లాచార్య నీకు దక్షిణ యొసంగ
నెంచినారము కోరు మే దేని యనుడు, నతఁడు తచ్చ కీవిజాత యగుటఁజేసి. 1851
- క. మరణించిననిజపుత్రుని, గురుదక్షిణ గాఁగ నొసఁగఁ గోరుటయును వా
రిరువురును నపాంపతికడ, కరిగి ధనువు లెక్కువెట్ట నాసమయమునఁ. 1852
- సీ. నరుణుఁడు దిగ్గున వచ్చి ప్రత్యక్ష మై, నిలఁబడి రామకృష్ణులకు నెదుట
మహాసీయులార యుష్మద్గురుపుత్రుని, శంఖాసురుఁడు మ్రింగి జలధిలోనఁ
జరియించు చున్నాఁడు చంపి వానిఁ దదీయ, కుక్షి చీల్చిన వచ్చు గురుసుతుండు
నావుడుఁ గృష్ణుఁ డర్థములోఁ జొచ్చి త, త్తణమంద శంఖుని సంహరించి
- గీ. చీల్చి తత్కుక్షి నందు దేజకసుతుండు, కనఁబడక యొక్కశంఖంబు గానఁబడుట
దానిఁ గొని వచ్చి శంఖనాదం బొనర్చి, యమునికడ కేఁగె భాతృసహాయముగను.
- గీ. అప్పుడు యముండు వారల కర్హ ముగను, బూజ గావించి తద్భావమును గ్రహించి
యాత్మకృతపుణ్యభోగంబు లనుభవించు, చున్నసాందీపనితనూజు నొప్పగించె. 1854
- గీ. అంతటను రామకృష్ణ లత్యద్భుతముగ, గురుకుమారునిఁ గొనివచ్చి గురున కొసఁగి
శ్లాఘ్యుతను గాంచిరి సమస్తజగములందు, నిట్టిప్రా క్తనగాథ లె న్నేని కలవు. 1855
- చ. అనుడు దిలీపుఁ డెంతయును నచ్చెరియంబును జెంది మానసం
బున గురువర్య చెప్పితివి పూర్వచరిత్రము లద్భుతంబుగఁ
విని ముదితుండ నై తిఁ గరుణించి యింకఁ మృగశృంగమచానిగా
ధను వచియింపు ముల్లమునఁ ద్రచ్చనాస్పృహ పల్లవించెడిఁ. 1856
- వ. అని యడుగుటయు దిలీపునకు వసిష్ఠు డిట్లనియె. 1857

—: మృగశృంగ వివాహకథా కథనము :—

- సీ. అంతటసంతోష మామతిల్ల నుచధ్యుఁ, డాహ్వాన మొనరించి యఖిలమునులఁ
దత్సమక్షంబునఁ దనపుత్రి యగుసువృ, త్తను గుత్సమానినందనున కొసఁగ
సంసిద్ధుఁ డై యుండుసమయంబునందుఁ ద, త్తనయామణీసఖిత్రయము వచ్చి
భావించితిమి నిన్నె భర్తఁగ మృగశృంగ, మముఁ గొమ్ము నీకు డేమంబు గలుగు
- గీ. నట్లు గాకున్న విడుతుము ప్రాణములను, ననుడుఁ గుత్సాత్మజుఁడు సంశయంబునొందు
చుండఁ దద్భావ మెఱిగి వ్యాసుండు నత్స, కన్యకల నెల్లఁ గొను మేకకాలమంద.
- సీ. దోషంబు లే దిందుఁ దొల్లి సౌభరిముని, గ్రహియించె నిజకళత్రములు గాఁగ
మాంధాతృభూషకుమారికామణులను, నేఁబదిమందిని నేకవేళ
గ్రహియించె నల్లె దక్షప్రజాపతితనూ, జలను బల్వరను నిశాకరుండు
నావుడు వత్సుఁ డానల్వరుకన్నెలఁ, బ్రీతితో నప్పుడె పెండ్లియాడె
- గీ. ననవుడు దిలీపుఁడు తపోధనాగ్రగణ్య, యేల సౌభరి మాంధాతృబాలికలను
బరిణయంబయ్యెఁ జెప్పు మాచరిత మెల్ల, ననుడు నిట్లనియె వసిష్ఠుఁ డతనిఁ గాంచి.

—: పౌ భ రి వృ త్తాంత కథనము :—

- సీ. పూర్వము కాంపిల్యపురమున సౌభరి, యనువిప్రుఁ డొకఁ డుండె నఖిలవిదుఁడు
సల్పి యాతం డాది జాంద్రాయణముల నా, వలఁ జేసి మాసోపవాసములను
నవలఁ బఠాశనుఁ డై పిమ్మటను నిర, శనముగా మాఘమాసంబులందు
జలములోఁ పల నుండి సలుపు చుండఁగఁ ఫోర, తపముఁ దత్సలిలమధ్యంబునందు
- గీ. సామమద మనునొక్క-మత్స్యము స్వకీయ, పుత్రసౌత్రప్రపౌత్రకళత్రమిత్ర
బంధుపరివేష్టితం బయి ప్రభువువోలె, సంచరింపఁగ సాగె స్వచ్ఛందముగను. 1860
- సీ. అపుడు సౌభరి చూచి యామత్స్యమును వాంఛ, పొడమంగ సంసారమునను దనకు
సలిలనిర్గతుఁ డయి సత్వరంబుగ నేగి, మాంధాతృన్యపతిసమక్షమునకుఁ
దత్పూజితుం డయి ధరణీంద్ర సంసార, వాంఛచే నిటకు నే వచ్చినాఁడ
నీకన్యకలలోన నా కొక్క-కన్యక, నిమ్ము చేకూరు భద్రమ్ము నీకు
- గీ. ననుడు విభుఁడు జరాపిశీర్ణాంగుఁ డై న, మునికీ దారుణ్యాసౌందర్యములకు నిలయ
మైనతనపుత్రి నీయలే కతఁడు శాప, మిచ్చు నని జంకి మెలమెల్ల నిట్లు లనియె.
- సీ. శమధన క్షత్రియసంప్రదాయము దాటఁ, జన దందు రార్యులు క్షత్రియునకుఁ
గావునఁ గన్యక కాంచి వరించిన, వరున కాయమ నీయవలయు మేము
కులధర్మములు మీరు నిలుపంగవలసిన, విజాత లగుటచే వినిచినాఁడ
నని యూరకుంటయు నమ్మునీంద్రుఁడు రాజ, నీవు పల్కినపల్కు నిక్కువంబ
- గీ. కానిపింపుము నన్ను నీకన్నియలకు, వారిలో నెవ్వరును గూడఁ గోరకున్న
వదలుకొని పిచ్చియాసను వాస్తవముగ, నరిగెద మదాశ్రమంబున కపుడె నేను.
- సీ. అనవుడు తేఁ డల్లె యొనరింతు నని వర్ష, వరుని రావించి సత్వరము గాఁగఁ
గంచుకి నాపుత్రికలకడ కీపారి, కాంక్షిఁ దోడ్కొనిపోయి కన్యలార
యెవతె వరించునో యితని మీలో నామె, నితనికి మీతండ్రి యిచ్చు ననుము
నావుడుఁ గంచుకి దేవరయాన నొ, దలఁ దాల్చి యాతపోధనునితోడఁ
- గీ. బ్రభుకుమారిక లుండినభవనమునకు, నరిగి వారికీ దెలిపె నృపాజ్ఞ నంత
వారలకుఁ గానఁబడియె నప్పారికాంక్షి, కామశతకోటిసుందరాకారమునను. 1863
- ఆ. అపుడు వార లెల్ల నాతపస్వినిఁ గాంచి, మోహవివశ లగుచు దేహములను
విస్మరించి వాని వేష్టించి రాతని, భర్తగను గ్రహించుభావమునను. 1864
- సీ. అది విని మాంధాత యాశ్చర్యమును బొంది, యంతరంగమునఁ గన్యకల నెల్ల
నమ్మునీంద్రున కీచ్చె నంత నేబదిమంది, మాంధాతృకన్యల మానివరుఁడు
గ్రహియించి హత్తులు గా యథావిధి నిజా, శ్రమమున కేగి యాసతులతోడ
రావించి విశ్వకర్మను దపోబలమునఁ, గట్టించి నిరుపమాగారములను
- గీ. నునిచి యొక్కొక్కయింట నొక్కొక్కసతిని, నఖిలభోగంబులను నోలలార్చు చుండ
ననుభవించుచు సకలసౌఖ్యముల నమర, రామ లన నొప్పు చుండి రారాజసుతలు.

- సీ. అట్లు లుండ నొక్కనాఁ డాత్మలో నుదయింపఁ, దనకుమారికలను గనెడివేళ్ళ-
చనుదెంచి మాంధాత సౌభరిచాత్రము, బునకుఁ దద్వైభవంబునకు నెదను
విస్మయం బొదవంగ వీక్షించి వీక్షించి, యపరిమితం బైనహర్ష మొంది
తనపెద్దకూతురుండినసౌధమున కేగ, నామె తండ్రికి మ్రొక్కె- నాదరమున
- గీ. నపుడు మాంధాత పుత్రు నిట్లడిగెఁ జల్లి, నిన్ను నీభర్త ప్రేమించు చున్నవాడె
కలరె పరిచారికలు సేవ సలుప నీకుఁ, గలదె నీమానసమున కిక్కడ సుఖంబు. 1866
- వ. అని యనఁగుటయు నామె మాంధాత కిట్లనియె. 1867
- సీ. జనక నా కిచట నెందును లేదు లోపంబు, నవరత్నగుంఫితభవనములును
దివ్యవస్త్రములును దివ్యభూషణములు, మేర విరాజనిపరిచారికలును
షడ్రసోపేతభోజనమును మృదులక, య్యాతలంబులు మహోద్యానములును
సత్యద్భుతము లై నయానంబులును సర్వ, సౌఖ్యప్రదము లై నసంపదలును
- గీ. గలిగియున్నవి గాని నాకాంతుఁ డెడసి, మామకీనసహోదరీమణుల నెల్ల
ననిశమును నాకడనె యుండు ననెడిచింత, మాత్ర మొక్కటి కలదు నామానసమున.
- గీ. అనుడు డోలాయితము గాఁగ నంతరంగ, మపుడె మాంధాత తనద్వితీయాత్మజాత
గృహమునకుఁ బోయి జ్యేష్ఠపుత్రకనుబోలె, నామె నడిగిన జనకున కాపె మ్రొక్కె.
- గీ. తనకు నెందును లోటు లే దనియు నాత్మ, వల్లభుఁడు తనసహజల వదలి సతముఁ
దనకడనె యుండు ననువిషాదం బొకండు, మాత్ర మెద నున్న దనియును మనవిచేసె.
- సీ. అంతట మాంధాత యాశ్చర్యమును జెంది, యెదలోన నాపుత్రీయిల్లు విడిచి
మిగిలినకూతులమేడల కన్నింటి, కీనిఁ బోయి యాత్మనందనలఁ జూచి
వెనుకఁ దా నడిగినవిధమున నడుగ వా, రలు చెప్పినట్లె వీరలును జెప్ప
నపరిమితం బై నయానంద ముదయింప, సౌభరి యున్న కుంజమున కరిగి
- గీ. బహువిధంబుల నాతనిమహిమఁ బొగడి, తనకుఁ గల్గినధన్యతఁ దలఁచికొనుచుఁ
దనపురంబున కరిగె నంతటను గొంత, కాలమున కామహారాజకన్య లెల్ల. 1871
- ఆ. కనిరి ముగురుముగురుతనయులఁ బ్రత్యేక, ముగఁ దనూనపాతృముజ్జ్వలులను
సౌభరిప్రభావసహితుల వారికే, గలిగి రాత్మజులును గన్యకలును. 1872
- క. వారలకుం బ్రభవించి ర, పారముగను సుతులు సుతలుఁ బ్రభవించిరి వి
స్తారముగ సుతులు సుతలును, వారలకును నేమి చెప్ప వారలవృద్ధి. 1873
- వ. అట్లు సౌభరి ద్వాదశవరమాఘస్నానసలిలమధ్యతపఃఫలంబుగాఁ బుత్రపౌత్రదౌహి
త్రాదిబహుసంతానపరిష్కేతుం డై చిరకాల మిహసుఖంబుల నెల్ల ననుభవించి
తుదకు సకలపత్నీసమేతంబుగా నక్షయం బైనపరమపదముఁ బడసె. 1874
- క. ఈసౌభర్యాఖ్యానము, నాసక్తిని వినిన జనుల కాకర్ణియం
జేసినను పంశవృద్ధియు, వాసియు నుత్తమపదంబు వారల కొదవు. 1875

వ. అట్లు మృగశృంగుండు భార్యాచతుష్టయంబుం బెండ్లాడి పతివ్రతామణు లగువారల తోడం గూడి ధర్మయుక్తంబుగ గార్హస్థ్యంబు నిర్వహించుచుఁ గొంతకాలంబునకు సువృత్తయందు సకలసుగుణగణసమేతుం డగునొక్కకుమారునిం గని తాను ద్రికా లజుం డగుటంజేసి భవిష్యత్కాలంబున మృగంబులు కంఠూతి వాయఁ దపోనిష్ఠా గరిష్ఠుం డగునాతనిదేహంబును దమదేహంబులతో రాచికొను ననెడియర్థంబు సూచి తంబు గా నాపుత్రునకు మృకండుఁ డనునామకరణంబు గావించి క్రమంబుగా నుప నయనంబు చేసి సాంగంబుగాఁ జతుర్వేదంబులం జెప్పి గృహస్థాశ్రమంబున కభ్యనుజ్ఞ యొసంగ మృకండుండు ముద్గలకుమారిక యగుమరుద్వతినిఁ బెండ్లాడె. పిదపఁ గ్రమం బుగాఁ గమలయు విమలయు సురసయు నొక్కొక్కపుత్రునిం గాంచిరి. మృగశృం గుండు కమలాపుత్రునకు నుత్తముఁ డనియును విమలాతనూభపునకు సుమతి యని యును సురసాసూనునకు సువ్రతుం డనియును నన్వరనామంబులం బెట్టి సకలవిద్యలం జెప్పి గృహస్థాశ్రమంబున కభ్యనుజ్ఞ యొసంగ నుత్తముఁడు కణ్వాపుత్రి యగుకుశను సుమతి సుమతీతనూజ యగుసత్యను సువ్రతుండు పృథుపుత్రిక యగు ప్రియంవదను ధర్మపత్నులు గా గ్రహియించి వారలయందు వేదపారగు లగుబహుపుత్రులం గాంచిరి.

1876

- సీ. అంతట మృగశృంగుఁ డాత్మసతీతనూ, జన్ముషాప్రాతాదిసహితుఁ డగుచు సతతంబు మాఘమాసములం దుషఃకాల, ముననె చేయుచు స్నానములను భక్తి ననుభవించి సుఖంబు లన్నియు గార్హస్థ్య, మున విరక్తి జనింపఁ గొనను మదికిఁ దనకుటుంబభరంబు నునిచి పుత్రులయందుఁ, బోయి తపోవనంబునకు నచట
- గీ. సర్వభూతంబులను నాత్మసామ్యమునను, గొంచుచు మృగవ్రజంబుతోఁ గలిసి నిర్భ యంబుగఁ జరించుచును శాంతి యావహిల్లఁ, గడపి యొకకొంతకాలంబు గొతుకమున.
- క. తనువుఁ దొలుగెడికాలము, చనుదేరఁగ నశ్రమముగ స్వశరీరము న ల్లన విడిచి బ్రహ్మపదముం, గని ప్రళయమువఱకు సుఖముగా నుండి యటన్. 1878
- గీ. ప్రళయకాలావసానంబు ప్రాప్త మగుడు, రసను జనియించి శ్వేతవరాహకల్ప మందు నజపుత్రుఁడుగ ఋభు వనెడిపేర, నుద్ధరించి నిదాఘుని నొందె ముక్తి. 1879

—: మృకండువృత్తాంతకథనము :—

వ. అంతట మృకండుండు తన కనపత్యత సంభవించినందులకుఁ జింతిల్లుచు మాతృభార్యా సమేతుం డై తద్దేశభూషాలుం డగురాష్ట్రవివర్ధనుండు సైన్యంబుతోడఁ బ్రసితుండు గా నాతనిసాహాయ్యంబున విశ్వేశ్వరరాజధాని యగుకాశీపురంబునకుం జేరి గంగానా నాదికార్యంబులు యథావిధిని నిర్వర్తించి చుఁతవిఘ్నేశ్వరపురోదేశంబునఁ దనపేర లింగంబు ప్రతిష్ఠాపించె. పిదపఁ దల్లింగపురోభాగంబున సువృత్త సువృత్తేశ్వరలింగం బును దత్తాగ్భాగంబునఁ గమల కమలేశ్వరలింగంబును విమల దేహళీవిఘ్నరాజ సన్నిధియందు విమలేశ్వరలింగంబును సురస తదీశానదిగ్భాగంబున సురసేశ్వరలింగం

బును మరుద్వతి మణికిరి కాపశ్చేమభాగంబున మరుద్వతీశ్వరలింగంబును బ్రతిపాపి
చిరి. మృకండ్వీశ్వరసందర్శనంబున సర్వకార్యసిద్ధియును గాశీవాసంబును సువృత్తీశ్వర
దర్శనంబున సద్వృత్తియును నిర్విఘ్నతయును గమలేశ్వరదర్శనంబున సర్వకామసిద్ధి
యును విమలేశ్వరదర్శనంబున విమలజ్ఞానప్రాప్తియును సురసేశ్వరదర్శనంబున సుర
సామ్రాజ్యలాభంబును గాశీమరణంబును మరుద్వతీశ్వరదర్శనంబునఁ బునరన్మరా
హిత్యంబునుం గలుగు.

1880

- గీ. అట్లు వారాణసీతేత్రమందు వార, లండఱును లింగములను నిజాహ్వానముల
నిలిపి యుండిరి కాశీలోపలనె యొక్క, హాసము చేయుచుఁ దదీయయాత్ర లెల్ల.
- సీ. అంతట నొకదినమందు మృకండుమా, తలు నల్వరును వృద్ధదశను నుంటఁ
గావించి మణికిరి కాతీర్థమందు మా, ధ్యాహ్నికస్నానంబు నల్లనల్ల
నరిగి శ్రీవిశ్వేశ్వరాలయంబునకు నొ, నర్చుచును బ్రదక్షిణముల నచట
శక్తి చాలమిని లోచనములు దిరుగంగఁ, బడి రిలపైని విభ్రమముతోడ
- గీ. నంత విశ్వేశ్వరుండు స్వహస్తములను, బట్టికొని వారిమూర్ధముల్ ప్రణవమంత్ర
మును జపింపంగఁ దత్కర్ణములను వారు, తనవులను వీడి కైలాసమునకుఁ జనిరి.
- సీ. ఆపుడు మృకండుమహర్షి మాతల కెల్ల, నౌర్ధ్వదై హికకర్మ మాచరించి
తనభార్య యగుమరుద్వతితోడ నివసించి, యాతేత్రమునయందె యనుదినంబు
గంగలో స్నానంబు గావించుచును విశ్వ, నాధుని సేవ యొనర్చు చుండ
నతనిభక్తికి మెచ్చి యాత్మలో నొకనాడు, విశ్వేశ్వరుం డామునీశ్వరునకు
- గీ. దర్శనం బిచ్చి వాంఛితార్థంబు కోరు, మిచ్చెదను నాఁగ నతఁడు మహేశ్వరునకు
మ్రొక్కి సాష్టాంగముగ శర్వ యొక్క-సుతుని, నా కొసంగు మపుత్రతాళోక ముడుగ.
- వ. అని వేడుటయు మృకండునకు సర్వజ్ఞుం డిట్లనియె. 1884
- సీ. గుణవంతు డై నట్టికొడుకు గావలె నన్ను, బ్రదుకు పోడశవత్సరములు వాడు
చిరకాలజీవి యాశీశువు గావలె నన్ను, నగువాడు గుణహీను డై నవాడు
వీరిలో నెవ్వనిఁ గోరుకొందువో నీవు, కోరుకొ మ్మతనిఁ జేకూర్తు నీకు
నావుడు నమ్ముని భావంబులోఁ గొంత, కలక గల్లగ దాని దొలగఁ ద్రోచి
- గీ. స్వామి యల్పాయు వై నను సగుణు డై న, యాత్మజుని నిమ్ము నిర్గుణు డై నసుతుఁడు
కల్పకోటలు జీవించుగాక వాడు, కాడు పితృమాతృసంతోషకారకుండు. 1885
- ఆ. అనుడు విశ్వనాథు డామృకండునకుఁ గో, రినవరంబు నిడి యదృశ్యు డయ్యె
నంత లబ్ధవాంఛితార్థు డై సతితోడ, శమధనుండు స్వాశ్రమమును జేరె. 1886

—: మార్కండేయవృత్తాంతకథనము :—

- ఆ. అంతఁ గొంతకాల మరుగ మరుద్వతి, గర్భమును ధరించి కాలవిగులు
స్తుతి యొనర్పఁ దగినసుముహూర్తమునఁ గాంచె, సుగుణభరితు డై నసుతుని నొకని.

- గీ. కరుణామవరంబు గురిసె నాకసమునుండి, నభమునను మ్రోగె దేవమందుభులు దెసలు
నదులుచు బ్రసాదమును జెందె నుదయతరణి, కరణి నావిర్భవించ మృకండుసూతి.
- సీ. అచ్చికు వ్యాసమహర్షి యరుడెంచి యచ్చటికి, కాత్మీయశిష్యసమన్వితముగ
జయతినాదంబులు సలుపుచుండగ విమా, నాహాధులై దివి నమరు లెల్ల
జాతీయంబును జలిపి మార్కండేయు, డనువేరు వెట్టి యన్వర్థముగను
జనియె నిజాశ్రమాంబునకు మృకండుకృ, తాదగంబున మహాహ్లాద మొదవ
- గీ. నవలఁ గడవంగఁ గొంత బాల్యంబు పంచ, మాబ్దమాదు మృకండుఁ డాయర్భకునకుఁ
జేసి యుపనయనంబును జెప్పె సాంగ, ముగఁ బదక్రమయుతవేదములను నెల్ల. 1889
- క. అంతట మార్కండేయుఁడు, వింత జనింపంగ నఖిలవిప్రులకును జ
న్మాంతరసంచితవిద్యా, సంతతులంబోలె నేర్చె సకలాగమముల్. 1890
- వ. అప్పటికి మార్కండేయునకుఁ బంచదశాబ్దంబులు గడచి షోడశాబ్దంబు ప్రాప్తించె.
- సీ. అపు డాత్మజునిఁ జూచి యాత్మలో నిముడక, శోకప్రవాహంబు పైకిఁ బొంగ
నాడికొనంగ శక్యము గామిని మృకండు, తాపసోత్తముఁడును దత్సతియును
విలపింపఁ దొడగిరి వీక్షించి తద్విషా, దమును మార్కండేయశమధనుండు
తండ్రి మీరలు విషాదము నొందఁ గత మేమొ, వినిపింపు మని వేడ వినయమునను
- గీ. జెప్పలేక మృకండుఁడు చెడ్డమాట, కొంతవఱ కాత్మలోపలఁ జింత నొంది
కడకుఁ జెప్పుక తప్పనికతనఁ జెప్పె, విజ్ఞు డగుటను జరిగినవిషయ మెల్ల. 1892
- క. అది విని మార్కండేయుం, డెదలోఁ గలుగమి నద్ధేర్య మించుక యేనికొ
వదనంబున లేనగ వ, భృతము గా నిట్టు లనియె నుత్సాహమునకొ. 1893
- చ. వలకు భయంబు దండ్రి శ్రీతవత్సలుఁ డై నలలాటనేత్రునికొ
గొలిచి జయించి మృత్యువును గొందు నమర్త్యత నాఁగ నాత్మలోఁ
గలుగఁ బ్రమోద మొలయు మృకండుఁడు వానిని గ్రుచ్చి కౌగిటకొ
జలుపుము వత్స యట్టులె యొసగు మహేశుఁడు నీకు భద్రముల్. 1894
- సీ. కాలసాశంబుచే గట్టగాఁ బడియున్న, శ్వేతకేతువును రక్షించినాఁడు
ప్రళయాగ్నివలెఁ బ్రజ్వరిలుకాలకూటంబు, గ్రోలి ముజగములఁ బ్రోచినాఁడు
ధట్టించి యరకాలఁ దన్ని మిత్తిని శిలా, దునితనూజాతుని మనిచినాఁడు
బాలకారకుఁ డై నజాలంధరుని నుక్క, డంచి దేవతలఁ బాలించినాఁడు
- గీ. త్రిపురదైత్యుల భస్మీకరించి విష్ణు, బాణమున సాధువులను గాపాడినాఁడు
దర్పితాంధకగర్వవిధ్వంసకుండు, శిక్షితమనోభవుం డిందు శ్శేరుండు. 1895
- క. కావున శరణాగతర, తావిధినిర్వహణదీక్షఁ గై కొనినమహా
దేవుడై శరణము నీ కింక, నావుడుఁ బితృమాతృచరణానశినంబులకుకొ. 1896
- వ. మార్కండేయుండు సాష్టాంగనాదనంబు గావించి తదనుజ్ఞం బడసి దక్షిణార్ణవకూలం,

ఋషండుఁ దనపేర లింగంబుం బ్రతిష్ఠాపించి యచ్చట మాఘస్నానంబు గావించి
యమ్మార్కండేయలింగంబునకుఁ ద్రికాలపూజ చేసి పూజావసానంబున నానందపుల
కాంకితగాత్రుం డై నాట్యం బొనర్చి శివస్తోత్రంబు గావించు చుండఁ దదాయుష్యావ
సానకాలంబు ప్రాప్తించుటయు.

1897

---: మార్కండేయ యమ సంవాదము :---

- సీ. దంష్ట్రాకరాశవక్త్రంబుతోడను నంజ, నాచలతుల్యకాయంబుతోడఁ
గర్కశాయుధయుక్తకరములతోడను, సర్పవృక్షిరోమచయముతోడఁ
బ్రజ్వలద్రక్తనేత్రంబులతోడను, దీక్షాంచలక్రూరదృష్టితోడఁ
బ్రళయకాలానలోపమదీప్తితోడను, దారుణం బైనక్రోధంబుతోడ
గీ. మృత్యుదేవతతోడను భృత్యగణము, తోడ నంతకుఁ డేతెంచి ధూర్తముగను
గాలపాశంబు దగిలించి కంతమునకు, లాగఁ దొడఁగె మృకండుబాలకుని బలిమి.
- సీ. అపుడు మార్కండేయుఁ డాలింగమును దృఢం, బుగఁ బట్టికొని బాహుయుగముతోడ
యముని వీక్షించి కృతాంత శివస్తోత్ర, మును బూర్తి గావించుదనుక నాకు
గమనభోజనశయనములు వరించెడి, వ్రత ముంచుటను నంతనజకు నీవు
తాళుము వచ్చెదఁ నరువాత నీవెంట, ధర్మంబు గాదు వ్రతంబు చేజప
గీ. ననుడు దండధరుం డిట్లు లనియె మూఢ, చేయవలసినకృత్యంబు చేసికొనక
యేల యాలస్య మొనరించి తింతవటకు, యముఁడు నీకృత్యములకొట కాఁగువాఁడె.
- సీ. పూర్వవయస్సునం బొనరించుకొనక ధ, ర్మమును మూఢుండు వార్ధకమునందుఁ
దపియించు చుండు సార్థభ్రష్టుఁ డైనయ, ధ్వగునిచందంబున దారి దప్పి
చేసినఁ గర్మంబు మాసాష్టకముదాక, నొకవత్సరము సుఖంబుండఁగలుగుఁ
గావించునెడలను గార్వంబు దిన మెల్ల, నొకరేయి సుఖముగా నుండవచ్చు
గీ. వార్ధకంబున సుఖము కావలయు నేని, వలయుఁ జేయంగఁ బని పూర్వవయసునంద
కలుగునెడ వాంఛ చచ్చియుఁ గాంచ సుఖము, వలయు ధర్మము నొనరింపఁబాలియువటకు.
- సీ. సలుపఁగా వలయును శ్వేకార్య మీనాఁడె, యపరాహ్లానిధినిఁ బూర్వాహ్లామంద
కృత మిది కర్తవ్య మిది యని చింతనఁ, గావించువారలు కాలహతుల
విశిఖికోటిసహస్రవిధుం డైనను జావఁ, డప్రాప్తకాలుం డై నట్టివాఁడు
ప్రాప్తకాలుఁడు కుశాగ్రస్పర్శ మొదవిన, యంతమాత్రముననె యంతరించుఁ
గీ. జక్రవర్తిసహస్రముల్ శక్రశతము, లప్రతిహతంబుగ నధీను లైరి నాకు
బాలుఁడవు నీ వనఁగ నెంత పట్టువడఁగ, వదలిపెట్టుము లింగంబుఁ బదర నేల.
- వ. అని తలచుటయు మార్కండేయుండు వెవస్వతున కిట్లనియె.

1902

- సీ. సమవర్తి శంకర స్తవమున కంతరా, య మొనర్చువారి కనర్థ మొదవుఁ
గలవాస్తవంబును డేలిపినాఁడను నీకు, మఱియు నిం కొకమాట యెఱుంగవలయు

- రాజభృత్యుల శెట్టు రాజు శాస్త్రయొ యట్లె, శివభక్తులకు నెల్ల శివుడె శాస్త్ర
వారిపై లే దధికారంబు నీ కేని, ధాత కేనియు వానితాత కేని
- గీ. శైలములఁ బెల్లగింతురు సాగరములఁ, ద్రావుదురు రోదసులను వృత్త్యస్తముగను
జేయుదురు శివభక్తులు చేయలేని, కార్యములు లేవు కోరికి గలిగె నేని. 1903
- గీ. ఆపదలు రావు శివభక్తు లై నవారి, కనుచు వచియించుబుధులవాక్యంబు వినవె
యాగ్రహణిష్టు లై న బ్రహ్మాదులకును, శంకరునికింకరులఁ దాఁక శక్తి లేదు. 1904
- క. అనవుడు దండధరుం డి, ట్లనియెఁ ద్రిభువనముల మ్రింగునంతటిక్రోధం
బున మండిపడుచు దుర్మతి, తను వెఱుంగక మాటలాడెదవె నామ్రోలన్. 1905
- క. గంగాసికతాకణముల, భంగిని గణియింపరానిబ్రహ్మలు నాచే
భంగింపఁబడిరి పెక్కుప్ర, సంగము లేమిటికీ గనుము సామర్థ్యంబున్. 1906
- క. అని పలికి తెఱచి వక్త్రము, గనులను మిఱుమిట్లుగొలుపఁగా మార్కండే
యుని మ్రింగఁ గడఁగు చుండఁ, గను రాహుగ్రహము శీతకరునింబోలెన్. 1907
- గీ. అప్పు డాలింగముననుండి యష్టమూర్తి, తోయదధ్వనితోడఁ బ్రాదుర్భవించి
హంకరించి యురంబున నొక్కతన్ను, దన్నె వామపదంబున దండధరుని. 1908
- గీ. ఆప్రహరంబుతోడనె యంతకుండు, పడియె దూరంబుగను నేలపై ని దండ
తాడితం బై నఘణివోలెఁ దాళ లేక, యంతట మృకండుతనయుండు హరునిఁ జూచి.

—: మృత్యుంజయస్తోత్రము :—

- మత్తకోకిలము. బాలచంద్రకళాపిభూషణభాసమానకపరునిన్
వ్యాళరాజగుణోపమన్న సువర శై లశరాసనున్
నాళికేక్షణబాణునిన్ గణసాధునిన్ ద్రిపురఘ్నునిన్
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిన్ ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిన్. 1910
- మత్తకోకిలము. శై లరాజసుతాపరిష్కృతచారువామకళేబరున్
హేళిలోచనహరి నీక్షణనిర్మితాఖిలలోకునిన్
బాలితావనపాత్రునిన్ మునిభావనీయచరిత్రునిన్
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిన్ ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిన్. 1911
- మత్తకోకిలము. వ్యాళభూషణభూషితాంగుని నార్త లోకశరణ్యునిన్
ఫాలలోచనదగకాముని భస్మదిగ్గశరీరునిన్
శూలపాణి నశేషదుష్టనిఘ్నాదనవ్రతదీక్షితున్
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిన్ ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిన్. 1912
- మత్తకోకిలము. నాళికాసనవిష్ణునిర్ధరనాయకాద్యఖిలద్యుస
త్పాలినీతిపాదపద్ముని దక్షయజ విభంజనున్
తొళితప్రణతాఘపంకుని సర్వలోకమహేశునిన్
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిన్ ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిన్. 1913

- మత్తకోకిలము. సీలలోహితమూర్తి నుగ్రుని నిత్యునిక బ్రహ్మయానలా
భీలమాపవినానా తాబజవేకోటిసహస్రము ను
ద్వేలశక్తి ననన్వరోర్ధ్వగతిప్రదాత నమేయునిక
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1914
- మత్తకోకిలము. బాలిశావిదితప్రభావునిఁ బంచవక్త్రుని రాప్యగో
త్రాలయస్థితిసౌఖ్యవేది ననాది నవ్యయునిక విప
జాలతూలసమీరునిక గజచర్మధారి నలభ్యునిక
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1915
- మత్తకోకిలము. త్వేళపాయని మృత్యుజేతను సిద్ధిదాత నశేషరు
క్సాలదాహదవాగ్ని నాశ్రేతకల్పశాఖ నజుక దిశా
చేలునిక భగవంతునిక గుణసింధువుక బరమాత్మునిక
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1916
- మత్తకోకిలము. కాళికాహృదయాబభానునిఁ గామితార్థదునిక మహా
కాలునిక భవరోగవైద్యునిఁ గర్మపాదపమూలని
రూపనక్షమునిక గుణాత్రయరూపునిక గరుణానిధి
గాలకాలునిఁ జొచ్చితిక ననుఁ గాలుఁ డేమి యొనర్చెడిక. 1917
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిఁ గాలకంతునిఁ గలా, మూర్తి నఖిలగురుని మోక్షకరునిఁ
ద్రిభువనాధిపతిని దేవాదిదేవుని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1918
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిఁ గాలాగ్నిరుద్రుని, వృషభవాహనుని గిరీశు నజునిఁ
జండికాంతరంగసరసీరుహాంబుని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1919
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటి గంగాధరుని మహా, నటుని శివుని దుష్టనాశకరుని
భక్తరక్షకునిఁ గపాలిని శూలిని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1920
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటిఁ గైలాసనాథుని, సృష్టిరక్షణప్రణాప్తికరుని
సర్వభూతపతిని సర్వేష్టదాతను, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1921
- ఆ. కాళ్లు పట్టుకొంటి ఖండేందుమాళిని, బంచబాణహారుని బాపహారుని
ద్రిపురదైత్యహారుని దివ్యప్రభావుని, మృత్యు వేమి చేయు నింక నన్ను. 1922
- సీ. అని నుతించుటయు మహాకాలుఁ డతనికి, నపరిమితంబుగా నాయు విచ్చె
నంత లేచి కృతాంతుఁ డష్టమూర్తిని స్వాప, చారవిముక్తికై సన్నుతించి
తదనుజుఁ గొని నిజధామంబునకు నేగె, నంత నీశ్వరుఁ డదృశ్యతను జెందె
నావల సంతోష మావహిల్ల మృకండు, పుత్రుండు స్వాశ్రమంబునకు వచ్చి
గీ. తల్లిదండ్రుల కెఱిగించె దద్వితేష, మంతయును వార లది యెల్ల నాలకించి
యద్భుతానందభరితాత్ము లైరి యంతఁ, జెంది యమృతత్వము మృకండునందనుండు.

- క. కనియె బహుప్రళయములను, గనియెను బహుస్థలములను గలిగెను మాఘం
బున మును మృగశృంగుఁ డొన, ర్చినస్నానంబునకు నిట్టిశ్రేయము తుదకున్. 1924
- క. చలుపుచు మాఘస్నానం, బుల మార్కండేయుఁడును ద్రిభువనంబులలో
పలఁ దిరుగఁజొచ్చె నాయువు, కలకాలము ప్రాప్త మైనకతమునఁ దనకున్. 1925
- ఆ. మృత్యుభయము లేదు మృత్యుంజయస్తోత్ర, మును బఠించుచున్న సనుదినంబుఁ
జదువలేనియెడలఁ జాలును విన్నను, బాతకులకుఁ గలుగుఫలము నొంద. 1926
- క. అని నుడువుటయు దిలీపుఁడు, మునిపుంగవ ముఖ్యతీర్థములు స్నానంబున్
బొనరింప మాఘమాసం, బున నేవియొ చెపుము నాఁగ ముని యిట్లనియెన్. 1927

—: మా ఘ స్నానార్హ తీర్థ కథ న ము : —

- సీ. వినుము మహారాజ మును మహారులు బహి, రలమును మాఘమాసంబునందు
గంగాసమానంబుగాఁ జెప్పి రెట నున్న, నది పవిత్రము స్నాన మాచరింప
నదె కాక మఱియు ముఖ్యము లై నతీర్థంబు, లొకకొన్ని కల వవియును వచింతు
నాదితీర్థంబు ప్రయాగంబు ధర్మార్థ, కామమోక్షంబులు గలుగు దాన
- గీ. నాకతంబునఁ దీర్థరాజాహ్వాయంబు, దాని కొడఁగూడఁ బిమ్మట ద్వారకయును
సప్తగోదావరము నై మిషమును బదరి, కాశ్రమంబును భూరిపుణ్యావహముల.
- వ. మఱియును గురుక్షేత్రంబును గంగాద్వారంబును నవంతికయును సరయువును యము
నయును నమరావతియును సరస్వతీసింధుసంగమంబును గంగాసాగరసంగమంబును
గాంచియును ద్రైయంబకంబును గాలంజరంబును బ్రభాసంబును మహాలయంబును
నోంకారక్షేత్రంబును బురుషోత్తమంబును గోకర్ణంబును భృగుకర్ణంబును భృగుతుం
గంబును బుష్కరంబును మంగభద్రయును గావేరియును గృష్ణయును వేణియును నర్మ
దయును సువర్ణముఖరియును వేగవతియును మాఘస్నానముఖ్యతీర్థంబులుగాఁ జెప్పం
బడియె. గయాతీర్థంబు పితృతృప్తిదాయకంబు. పూర్వోక్త తీర్థంబు లన్నియును
భౌమతీర్థంబులు. 1929

—: మా వ స తీర్థ కథ న ము : —

- క. తెలిపెద మానసతీర్థం, బుల నింకను వినుము మోక్షమును జేకూర్పం
గల వని దాననె ప్రాజ్ఞులు, సలుపుదు రవ్వానిలోన స్నానము నెపుడున్. 1930
- వ. సత్యంబును త్సమయును నిర్దియనిగ్రహంబును భూతదయయును నార్జవంబును
దానంబును దమమును సంతోషంబును బ్రహ్మచర్యంబును నియమంబును జపంబును
నిజ్యయును శౌచంబును దపంబును వక్తృత్వంబును శ్రుతంబును జ్ఞానంబును ధృతి
యును సహింసయును ధ్యానంబును శివస్మరణంబును నాత్మశుద్ధియును మానసతీర్థం
బులుగాఁ జెప్పంబడియె. 1931
- గీ. తీర్థములలోన నుత్తమతీర్థ మాత్మ, శుద్ధితీర్థంబు దానిలోఁ జొచ్చి సంత
తమును స్నానంబు నేయును త్తముల కొదవు, నపునరావృత్తికర మైనయమృతపదము.

- సీ. మునిగినమాత్రంబుననె జలంబున శుద్ధి, గలుగదు స్నాతుండు గాడు వాడు
స్నాతుండు నా దమస్నాతుండె యభిలతీ, ర్థస్నాతు డైన బాతకి మలినుండె
తనుమలత్యాగమాత్రమున గాఁ డమలుండు, కలుగ కుండగఁ జిత్తమలవిముక్తి
కలుగదు జలజంతువులకు మోక్షము జని, స్థిత్యంతములు నీట జెందు చున్న
- గీ. జిత్తమల మనుషేరను జెప్పబడియె, విషయరాగంబు విషయనివృత్తి భావ
శుద్ధి యనుషేర నొప్పె దచ్చుద్ధి యుండు, దేహి గలవోటలె సమ స్తీర్థములును.
- గీ. జ్ఞానపాపిత్ర్యమును ధ్యానజలము ద్వేష, రాగమలనాశకమును నై రహి నహించు
నట్టిమానసతీర్థమునందు మునుగు, భాగ్యవంతుండు ప్రాపించు బరమపదము. 1934
- గీ. దేహమున నెల్లు కొన్ని ప్రదేశములకుఁ, గలదొ పూతత్వ మట్టలె కలదు కొన్ని
ధామములకుఁ బవిత్రత భూమియందు, నవియె సుమి భౌమతీర్థంబు లవనినాధ. 1935
- గీ. భౌమతీర్థంబులును జగత్పావనంబు, లయ్యె జలతేజమునను భూమ్యాగతప్ర
భావమునగు దపోధనప్రవరసంప్ర, త్రిగ్రహమునను జగమునఁ ద్రినిధగతుల. 1936
- ఆ. కాన నొప్పు భౌమమానసోభయతీర్థ, సేవ సేయ మోక్షసిద్ధికొఱకు
నెట్టిపుణ్యకర్మ మేనియు నిలలోనఁ, దీర్థసేవతోడ దీటు గాదు. 1937
- ఆ. చేయ కున్న దీర్థసేవ త్రిరాత్రంబు, లుపవసింప కున్న నొసఁగ కున్న
శక్తి యున్నకొలది స్వర్ణంబు గోవును, నవనిలో దర్శిదు డై జనించు. 1938
- గీ. విద్యయఁ దపంబుఁ గీర్తియు వెలయఁ దీర్థ, ఫలము నొందంగలరు హస్తపాదచిత్త
సంయమము సేయువారును సంప్రహర్ష, భరితమానసులును గర్వవిరహితులును.
- సీ. కావించునెడఁ దీర్థసేవను శ్రద్ధతో, డను గృతఘ్నుం డైనజనుడు గూడఁ
బరిశుదుఁ డగు నింకఁ బరిశుద్ధచరితుండు, చెందెడిభాగ్యంబు జెప్ప దరమె
యరుగ నెంచిన నేగు నమరాలయమునకు, దలఁచిన నరుగు గంధర్వపురికి
గాంక్షించునెడలను గై లాసమున కేగు, మోక్షార్థి యగు నేని ముక్తి నొందు
- గీ. నేది గోరిన నది గల్గు నిన్ని యేల, చెందఁడు విషాద మేలోకమందుఁ గూడ
వానికి సమాన మగువాడు వాడె కాని, తగఁ డెవండును బరుడు దత్సామ్యమునకు.
- ఆ. శ్రద్ధ లేనివాడు సంశయగ్రస్తుడు, హేతునిష్ఠితుండును బాతకియును
నాస్తికుండును వీర లె దుగురును గూడఁ, బడయలేరు తీర్థఫలము నధిప. 1941

— : సువ్రత బ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము : —

- సీ. కల దగ్రహార మొక్కటి నర్మదాతీర, మందు మున్నకలంక మనెడిపేరఁ
గల రందు బహుపండితులు వారిలో సువ్ర, తుం డనునొకబ్రాహ్మణుండు గలఁడు
వేదవేదాంగాదివిద్య లెల్లను నేర్చి, యతఁడు లోభాక్రాంతుఁ డగుటజేసి
గోవిక్రయము గన్యకావిక్రయము భృత, కాధ్యాపనము మొదలై నపనులు

- గీ. చేసి యార్జించి ధనమును జల్లిగవ్వ, యేని దక్షిణ గురువున కీక కూడఁ
బెట్టి యొక్కలక్ష నిమ్మముల్ తుట్టతుదకు, వార్ధకం బేర్పడ గడింప వశము గామి.
- గీ. చింత నొందుచు నుండంగ స్వాంతమందు, నెంత చెడినను బాండ్రిత్యవంతుఁ డగుట
నొక్కదివసంబున వివేక ముదయ మొంద, మనములో నిట్లు తలపోసికొనఁ దొడంగె.

—: నువ్రతునివిచారము :—

- సీ. ధన మెంత గడియించినను నిప్పటికీ గూడ, శాంతి యేర్పడదాయె స్వాంతమునకు
నతిదుస్సహం బయ్యె నాశాప్రవేగంబు, చాల కున్నది మేరుశైల మేని
స్వస్వశక్తులు పోయి సర్వేంద్రియంబులు, ప్రిదులు చున్నను దృష్ట పెరుగు చుండె
దను వెంతజీర్ణత్వమును వహించెనొ యాశ, యంతతారుణ్యంబు నధిగమించె
- ఆ. నాశలోనఁ బడి వినాశంబు నొందె నా, విద్య లెల్ల జడుడె విబుధుఁ డేని
బుద్ధిమంతుఁ డేని బుద్ధివిహీనుండ, యాశచేత బద్ధుఁ డయ్యె నేని. 1944
- ఆ. ఆశ వహితుల్య మైనది గావునఁ, జేర్పఁ దగదు దానిఁ జేరువకును
బ్రతుకఁ దలచువాఁడు శ్రుతమానబలయశో, జ్ఞానధీరతాభిజాత్యములను. 1945
- ఆ. స్వల్పదాత యైనఁ జండాలుఁ డేనియు, నాశ గలుగువాని కధికుఁడుగను
గానుపించు నింతకంటె నాశాగ్రస్తుఁ, డై నవాని కహచయంబు గలదె. 1946
- గీ. అవని నాశాభిహతులు మోహానవప్ర, మత్తు లై యుండుటను లనమాత్ర మేని
పరిగణింపక పరకృతపరిభవోత్, బాధను జరించు చుందురు ప్రజలలోన. 1947
- గీ. ఇట్టికేశంబు లె న్నెన్నో యేను బొంది, యార్జనము చేసినధనంబు సార్థకముగ
ధర్మకార్యంబు లొనరింపఁ దరుణ మిదియె, యని తలఁచి సత్త్రియోన్ముఖుఁ డయ్యె నంత.
- ఆ. ఆదినంబునంద యర్ధరాత్రంబునఁ, జొచ్చి తద్దృహంబు చోరు లతని
ధనము నెల్ల దోచికొని పోయి రొకగవ్వ, యేని మిగుల కండ నింటిలోన. 1949
- వ. అంతట సువ్రతుండు దుఃఖాక్రాంతచిత్తుఁ డై యిట్లు విలపింపం దొడంగె. 1950
- సీ. చన దొక్కగోవు నైనను గ్రహింపఁగ నది, కొనక తప్పనియెడఁ గొనినః గాని
రెండవదాని నెన్నుండును గొనరాదు, కూడ దమ్మంగఁ గైకొనినదాని
నట్లు చేసినయెడ నాపాతకము సప్త, పురుషాంతరములను బూదిచేయు
ననుశాస్త్రము నెఱింగియును లోభమునఁ గొని, యెన్నో గోవుల విక్రయించినాఁడ
- గీ. ధనము నార్జించుపనిలోనఁ దవిలి యొక్క, వాసరం బేనియును సాధ్య వార్వ నైతి
విడిచినను బ్రాహ్మణోచితవిధుల నెల్లఁ, జివర కాచమనం బైనఁ జేయ నైతి. 1951
- సీ. ఒకపుష్పమునొ లేక యొకపత్రమునొ మంత్ర, సహితంబుగనొ మంత్రరహితముగనొ
శివలింగమందు నుంచిన నుద్భృతం బగుఁ, గులకోటి యదియును జలుప నైతి
స్మరణమాత్రముననె సకలపాపములను, దహించుచువారి నైనఁ దలఁప నైతి
బ్రణతిమాత్రమున సర్వవ్యాధు లడచునూ, ర్మున కైనఁ జే యెత్తి మ్రొక్క నైతి

- గీ. ఘాసపూజకు మెచ్చి విఘ్నముల నెల్లఁ, జెండుగణపతి నైనఁ బూజింప నైతిఁ
జలుపునెడ నేవ యిండుక సర్వకామ, సిద్ధు లిడుశక్తి నైన భజింప నైతి. 1952
- గీ. చలువ నైతిని బంచయజ్ఞములు చేయ, నైతిఁ బంచాయతనదేవతార్చనంబు •
బ్రహ్మచారికి హంతకారము నొసంగ, నైతి భిక్షుకునకు నీయ నైతి భిక్ష. 1953
- వ. బ్రహ్మచారియును భిక్షుకుండును బక్వాన్నస్వాము లగుటంజేసి వారలకు భోజనంబు
నొసంగక భుజించువారలు చాంద్రాయణంబునం గాని శుద్ధి జెందంజాలరు. 1954
- క. ఘృతసిక్తము లగుతిలలను, హుతాశనునియందు మంత్రయుక్తము గాంగఁ
హంత మొనరించినఁ జను నా, రితపాపము లెల్ల నదియుఁ జేయకపోతి. 1955
- సీ. చలువకపోతిని స్వర్గదాయకుఁ డైన, యతిథికి సంతృప్తి నన్న మొసఁగి
శ్రోత్రియుం డైనప్రసక్తు నీయకపోతి, నస్త్రుచ్ఛద్ధి గ నొక్క-వసన మేని
పాదుకొల్పకపోతిఁ బాదపం బాకఁ డేని, యమలోకమార్గతాపము శమింప
స్థాపింప నైతిని గూప మొక్కం డేని, పరలోకమార్గపిపాస యుడుగ
- గీ. నొక్క-గోవును సైతము నుద్ధరింప, నైతిఁ గర్దమమగ్న మెఱిగిదాని
సరకముననుండి యుద్ధరణంబు గలుగఁ, దనుధనబలంబు లుండినతరుణమందు. 1956
- వ. శయ్యా బాశ్వమహిషీదాసీశ్వేతకృష్ణాజనతిలకరంభతోయకుంభాసనపాదుకాపాదా
భ్యంగదీప్రసవావ్యజనచ్ఛత్ర తాంబూలనిత్యశ్రాద్ధభూతబల్యతిథిభోజనంబు లనుమిశ్రితి
దానంబులు యమలోకమాలనానివారకంబులుగాఁ జెప్పంబడినను వానిలో నొక్కటి
యును నాచే నిర్వర్తింపంబడ దయ్యె. 1957
- ఆ. చలువ నైతిఁ గృచ్ఛచాంద్రాయణాదులఁ, గాయమునకు శుద్ధి గలుగునట్లు
ధేనువునకు గ్రాస మేనాఁడు గూడను, నొసంగ నైతిఁ బాప ముడిగిపోవ. 1958
- క. సాలగ్రామలోలాంబువుఁ గ్రోలినఁ దలపైని జల్లుకొనినను వహి
జ్వాలలు గాష్టములంబలెఁ, గాలుచు నంతర్బహిష్టకాలుష్యములఁ. 1959
- క. అని యెఱిగియు నాపనులును, నొనరింపకపోతిఁ దుదకు నొద్దకు రా గో
వును నైన గోడ నైతిని, ననువుగ గోలోకవాస మామతిలంగఁ. 1960
- గీ. ఒక్క-కా సేనియును నర్థి కొసంగ నైతిఁ, గలిమి జన్మాంతరంబునఁ గలుగ త్సుధితుఁ
డైనవానికి నొకపట్టె డన్న మేని, పెట్ట నైతిని గలుగంగఁ బట్ట గతులు. 1961
- ఆ. ఉపవసింప నైతి నొకకేవరాత్రియు, నైక్య మొంద శివునియందు విష్ణు
త్పత్తిదముగ నొక్క-యేకాదశీయు నుండ, నైతి ననశనముగ నక్కటకట. 1962
- గీ. కష్టపడి నేను జీవితకాల మెల్లఁ, జేయరానియకృత్యముల్ చేసి గడవ
సలిపినట్టిధనం బెల్ల ఊణములోనఁ, భోయ నిలువునఁ బ్రాణముల్ పోయినట్లు. 1963
- మీ. తాత్మానుసంధాన మాచరింపకపోతి, గర్భవాసక్తేశగతి తొలంగ
దానపాత్రులకును దాన మీయకపోతిఁ, గలుగ కుండఁగ నూర్ధ్వగతికి హాని
యునుభవింపకపోతి నాత్మకు సుఖము గా, భోగి యీతం డని పొగడ జనులు

- సాధింప నైతి మోక్షము నేని లేక ధ, ర్మము నేని కడకుఁ గామంబు నేని
- గీ. యేమి యొనరించిన ట్లా యె నిలను బుట్టి, పెరిగి బహువిద్యలను నేర్చి ప్రేతవోలె
ఊరిగి రేబవలును సైచి పరిభవముల, నారనము నేసినందుల కమితధనము. 1964
- ఆ. నన్ను నేనె వంచనము చేసికొని జీవి, తంబు నెల్ల వితగఁ దగులఁబెట్టు
కొంటి నుదరించుకొనఁగ నీదశలోన, నేర్పడినను బుద్ధి యేమి ఫలము. 1965
- ఆ. కాటిలోన విడిచి కాయంబుఁ బరలోక, వర్తమనునను బోవువానివెంట
రాదు విద్య ధనము రాదు భూములు రావు, రారు దారసుతులు రారు హితులు.
- ఆ. దారిబత్తె మొక్కధర్మంబె యది నాకు, గాదు సులభ మిట్టికాలమందు
వశము గాకయుండె వార్ధకంబున మేను, దాన మాచరింప ధనము లేదు. 1967
- గీ. ఏమి చేయుదు నే నిట్టిహీనదశను, నాడునాటికి వచ్చు చున్నది సమీప
మునకు వై వస్వతపురంబు కనికరింప, డంతకుడు ఘోరపాతకే నై ననన్ను. 1968
- ఆ. దండధరునిపేరు దలచికొన్నంతనె, చేష్ట తప్పు చుండెఁ జిత్తమునకు
మేనఁ బ్రాణ మున్న నేను మృతుండనె, యనుచు నేప్పు చుండ నాత్మలోన. 1969
- సీ. మును దాను గాశ్మీరమునకు భూరిధనార్జ, నమునకై పోయినసమయమందు
గంగాతటమున మాఘస్నాతు లెల్లరు, గూర్చుండఁ బౌరాణికుం డొకండు
చదివినమాఘమాసస్నానఫలబోధ, కార్థపద్యము స్మృతి కపుడు రాఁగ
దై ర్యంబు నహియించి తత్తణంబున నర్మ, దామహానది కేగి దానిలోన
- గీ. స్నాన మొనరించి దశదివసములు దశమ, దినమునను శైత్యబాధకు దేహ మెల్ల
గజగజ వడంకు చుండంగఁ గదల లేక, హరి హరి య టంచుఁ దత్తీరమంద మ్రుండె.
- సీ. అంతటఁ బాపాత్ముఁ డై ననువ్రతుండు మా, ఘస్నానమాహాత్మ్యకారణమున
దివ్యరూపంబు ప్రాప్తింపంగ దేవయా, నము నెక్కి స్వర్గలోకమున కరిగి
యచట భోగము లెల్ల ననుభవించుచు స్వేచ్ఛ, నొక్క-మన్వంతరం బుండి పిదప
భూసురుం డై పుట్టి భువిని మాఘస్నాన, మును బ్రయాగక్షేత్రమున నొనర్చి
- గీ. బ్రహ్మలోకంబు నొంది తత్ఫలము గాఁగఁ, గడపి సుఖముగ నొకకల్పకాల మచట
నవల జన్మించి విప్రు డై యవనిలోన, గాళిలో మరణించి మోక్షమును ఒడసె.
- సీ. అధ్వరంబులలోన నశ్వమేధమువోలె, నద్రులలోఁ దుషారాద్రివోలె
బ్రహ్మవంబువోలె మంత్రములలోపలను దా, నములలో నభయదానంబువోలె
జానలలోపల సర్వమంగళవోలె, విద్యలలో నాత్మవిద్యవోలె
శంభుభక్తులలోన సరసిజాత్యుండువోలె, వ్రతములలో ఋతవ్రతమువోలె
- గీ. దపములందుఁ బ్రాణాయామతపముకరణి, ధర్మములలో నహింసచందమున నాహి
తాగ్నికె శుడి బ్రాత్రులయందు సర్వ, మాసములలోన శ్రేష్ఠంబు మాఘ మధిప.
- క. గరుడాగమనంబున విష్ణు, ధరములు నిర్విషము లగువిధ్మంబునను దివా
కరుండు మకరమును జొచ్చిన, తరుణమున గళావివర్జితము లగు నఘముఖ. 1973

- క. ధనవర్జితండు పాతకి, యును వ్యసనియు నైననరున కుర్వీస్థలిలోఁ
గనరాదు గతి మ తొక్కటి, మనుషంగ నరకంబునుండి మాఘముకంటెన్. 1974
- క. అనయం బగు నైశ్వర్యం, బును బుష్పిహీనభూజమును శశధరశూ
న్యనిశయు మాఘస్నానం, బును జేయనిప్రాణివర్గమును దుల్యంబుల్. 1975
- గీ. ఔర యెంతప్రమాదంబో యార యెంత, గాఢమోహంబో నరులకుఁ గాంచ కుండ
మాఘమాసాష్టవళంబు మోఘముగను, ఒరవిధులలోనఁ జెందు చుందురు శ్రమంబు.
- ఆ. మాఘమజనంబె మాంగల్య మర్థసం, పాదనంబు మాఘమజనంబె
మాఘమజనంబె మనుగడ సర్వంబు, మాఘమజనంబె మానవులకు. 1977
- ఆ. ధరను లేవు వేటె ధర్మార్థకామమో, తీములు మాఘమందుఁ జలుపునట్టి
మజనంబుకంటె మానవకోటికిఁ, డెలిపినాఁడ నిజముఁ దేటపడఁగ. 1978
- క. అదియె యభాగ్య ముషద్రవ, మదియె సమస్తాశుభంబు లదియె నరులకున్
ముదమునను మాఘమం ది, పాదవంగ నొకస్నాన మేని యొనరుపకున్నన్. 1979
- ఆ. మంచిభార్య నిచ్చు మంచిబిడ్డల నిచ్చు, మంచిభర్త నిచ్చు మహిమ నిచ్చు
స్వర్గ మిచ్చు మోక్షసామ్రాజ్యపద మిచ్చు, మాఘమాసమకరమజనంబు. 1980
- గీ. సలుపఁడొ యెవండు సామర్థ్యశాలి యయ్యు, మాఘమాసంబునందు నిమజనంబు
వాఁడె దృష్టివిహీనుఁడు వాఁడె పాద, వర్జితుఁడు వాఁడె ప్రాణవివర్జితుండు. 1981
- ఆ. సర్వదేశములును సర్వకాలములును, సుకృతదాయకముల సకలజనులు
దానమునకుఁ బ్రాత్రు లైనవారల రవి, మకరమున వసించుమాసమందు. 1982
- వ. మాఘమాసంబున నిర్ణరణీసలిలస్నానం బుత్తమంబు. వాపీకూపతటాకస్నానంబు
మధ్యమంబు. 1983
- గీ. శ్రేయమును గోరువాఁ డొనరింపఁ దగదు, స్నానమును గేహమున నుష్ణసలిలమునను
గష్టపడినకొలందిని గలిగినట్లు, సంభవింపదు పుణ్యంబు సౌఖ్యమునను. 1984
- క. శీతార్తు డయ్యు మాఘ, స్నాతుఁడు సేవింపఁ దగదు జ్వలనము నెపుడన్
శీతవ్యధ యుడుగంగను, స్నాతుఁడు చెందండు దాన స్నానఫలంబున్. 1985
- వ. రాత్రియందు వాయుతాడితంబుగా నుంపఁబడిననవకుంభజలంబు గంగాతోయకల్పం
బుగాఁ జెప్పంబడుటంజేసి నద్యాద్యభావంబునఁ దజలస్నానంబు గావించుట ప్రశస్తంబు.
దేవతలు ప్రతిమాఘమాసంబునను నీటఁ దేజంబు నుంచుచుండుటంజేసి బుధులు
మాఘస్నానంబు నగ్నిప్రవేశంబుకంటె నధికంబుగా నుడిచిరి. 1986
- క. ఏనియమంబులచేతను, బోనియఘంబులును మాఘమున నశియించున్
స్నానమునఁజేసి మాఘ, స్నానం బాహేతువుననె శ్లాఘ్యం బయ్యెన్. 1987
- క. అనుదినము వలయు నీయం, గను శర్కరతోడఁ దిలలు త్మోదేవునకున్
గన వృద్ధి నిజకులంబులు, మనములలోఁ గోర్కి యున్న మాఘస్నాతుల్. 1988

వ. మాఘావసానంబున వ్రతపరిపూర్తికై యథాశక్తి బ్రాహ్మణసమారాధనంబు గావించుండగు. ఆభ్యంగవరనంబుగా మాఘసన్నివంబు గావించినవారు బ్రాహ్మణదంపతులకుఁ నూర్తంక్షప్రీతికరంబుగా వస్త్రంబులును సప్తధాన్యంబులును శర్కరై కభాగ తిలభాగత్రయైలానారి కేశజీరకమరిచంబులు జేర్చి కాపిఁపంబడిన త్రింశస్కోదకంబులును సమర్పించి దేని సూర్యబింబంబును భేదించుకొని తన్మధ్యంబునుండి చని విష్ణుపదంబుం బ్రాపింపంగలరు. 1989

—: శ్రీ మ నేనవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. తమపురోహితుఁ డైన ధౌమ్యునికడ కేగి, మున్నొకనాఁడు భీముండు మ్రొక్కి-
స్వామి నే నొనరింపజాలక యుపవాస, మారగించుచు నుండ హరిదినముల
ననుఁ జూచి నిండ యొనర్చు చుండెద రుప, వాసంబు లొనరించువార లెల్ల
నది నాకు నవిషవ్యా మయ్యెడి నే నేమి, చేయంగవలయునొ చెప్పు మింక
- గీ. ననుడు ధౌమ్యుఁడు వాని కిట్లనియె భీమ, సలుపు మొకమాఘశుక్ల పక్షమున వచ్చు
హరిదినంబున నుపవాస మది యొసంగు, సర్వహరివాసరోపవాసములఫలము. 1990
- క. దానను జననిందయు నీ, మానసదుఃఖమును దొలంగ మహితాత్ముఁడ వై
యానందించెద విహపర, నానాభోగములఁ బొగడ నరులును సురలు. 1991
- సీ. రాష్ట్రంబువోలె గుప్రభువుచే ధనసంచ, యంబుచేతను ననర్థంబువోలె
దానంబువోలె గీర్తనమున ద్రవిణంబు, వోలె నవరనంబుననుజేసి
శ్రాద్ధంబువోలె నాగ్రహమున శిక్ష లే, కుండుటచేత బాలుండువోలె
నలసంయోగంబునను మంచువోలె న, బ్రంబుఁ జెందుటను దపంబువోలె
- గీ. ధేనువులువోలె దూరప్రదేశగతిని, విగళితామ్నాయతనుజేసి విద్యవోలెఁ
బాపతతు లెల్ల హరివాసరోపవాస, మునను నాశంబు నొందు సమూలముగను.
- గీ. గయయు వారాణసియుఁ బ్రయాగమును గంగ,యును సరస్వతియును రేవయును ద్రిపుష్క
రములు మున్నగుపుణ్యతీర్థములు సాటి, గావు హరిదినపోడశకళకు నేని. 1993
- గీ. ధరణిదానంబు నొకప్రక్క హరిదినంబు, నొక్కప్రక్కను దులలోన నునిచి తూఁప
సమము గాదాయె హరిదివసంబుతోడ, ధరణిదానం బని వచించె ధాత మున్ను.
- వ. దశమియు దేశభక్తంబు గావించి బ్రహ్మచర్యంబు వహించి యేకాదశియం దుషః
కాలంబున స్నానంబు నేసి యగ్నిహోత్రంబు నుపాసించి బ్రహ్మయజ్ఞంబు గావించి
యుపవాసంబునకు సంకల్పించి. 1995
- గీ. పుండరీకాక్ష యనశనంబుగను నియమ, సహితముగ నుండి యీదివసమున రేపు
పలిపెదను భుక్తి విఘ్నంబు గలుగకుండ, మద్వైతమున కనుగ్రహింపంగవలయు.
- వ. అని ప్రార్థించి గోమయోపలిప్తం బగుశుచిప్రదేశంబున ధాన్యకీరంబునందు నానావిధ
రత్నపూరితంబును శ్వేతవస్త్రాలంకృతంబును నగుపూర్ణకుంభంబును స్థాపించి దాని
మీఁదఁ జతంరసవస్త్రంబు నూచి తద్వస్త్రకీరంబున స్వర్ణ మయం బగువరాహరూప

మహావిష్ణుప్రతికృతిని బ్రతిష్ఠాపించి యర్చించి వరాహానిపాదంబులును గ్రోడుని కటియును హిరణ్యగర్భునినాభియును శ్రీవత్సభాఙ్కుక్షియును సహస్రశీరస్కుని బాహువులును సర్వేశ్వరునిగ్రీనయును సర్వాత్మునిముఖంబును సుప్రభునిలలాటంబును జక్రధరునికేశంబులును బూజించి విష్ణుమాహాత్మ్యప్రతిపాదకం బగుపురాణంబు వినుచు నారాత్రి జాగరంబు గావించి మఱునాడు ప్రభాతకృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని పునః పూజ గావించి మనోరథసిద్ధి యగునట్లు ప్రార్థించి కుంభంబును విష్ణుబింబంబును వస్త్రంబులును ధాన్యపాత్రంబులును బూజితద్రవ్య మంతయును దక్షిణాసహితంబుగా నాచార్యునకు సమర్పించి బంధుయుక్తు డై ద్వాదశీపారణంబు గావింపవలయు.

- గీ. చేయు మీవిధి నేకాదశీవ్రతంబు, మాఘమాసంబునను నీకు మరల గర్భ
వాసదుఃఖంబు గలుగదు వాస్తవముగ, ననుడు భీముడు సూక్ష్మమామతిల్ల.
వ. మాఘశుక్లకాదశీదినంబున సకలఫలసమృద్ధం బగుహస్తినపురోద్ధానంబున కరిగి
యచ్చట సహస్రనారకేశంబులును నయుతకదళీఫలంబులును శతపనసఫలంబులును ద్రిశ
తపుండ్రేక్షువులును నారగించి బహుప్రయత్నంబున నుపవాసంబు గావించి యథో
క్తంబుగా వ్రతంబు నాచరించె. దానంజేసి యది మొదలు మాఘశుక్లకాదశి
భీమకాదశి యనుషేరం బరగె. 1999

- గీ. లోకములలోన నుత్తమలోక మనెడి, గౌరవము బ్రహ్మలోకంబు గాంచినట్లు
మాసములలోన నుత్తమమాస మనెడి, వాసి గై కొనియెను మాఘమాస మధిప.
గీ. కలదు శివరాత్రి యనంగ మాఘంబునందు, బుణ్యతిథి యొందు దానిని బోలఁ జాల
వెట్టితిథులును మున్నది యిచ్చె విస్మయముగ, గైలాసపదమును వ్యాధునకును.
క. అనుడు దిలీపుడు విస్మయ, మును జెంది మనంబులోన మునివర నాకు
వినిపింపుము విశదముగను, వినంగను శివరాత్రిమహిమ వేడ్క జనించె. 2002
వ. అని వేడుటయు వసిష్ఠు డామహీవల్లభున కిట్లనియె. 2003

—: శివరాత్రిమాహాత్మ్యము :—

- సీ. వినుము మహారాజ విశదంబుగను నీకు, శివరాత్రిమహిమంబుఁ జెప్పువాడఁ
గైలాసశైలశృంగమున నాసీనుఁ డై, యున్నశంభునిఁ జూచి యొక్కనాడు
మున్న పార్వతి నేడు నన్ను నీ నడిగిన, ట్లడుగంగ నామె కిట్లనియె శివుడు
వసజాక్ష శివరాత్రి యనఁబడు మాఘకృష్ణచతుర్దశీరాత్రి శైవి యగుట
గీ. దానికోట్యంశమునకును దానయజ్ఞ, తీర్థహోమవ్రతాదులు దీటుగావు
దాన నుపవాస మొనరించుమానవులకు, శమచఘోరస్వరూపదర్శనము లేదు. 2004
వ. శివరాత్రిదినంబునందుఁ బ్రభాతకాలంబునఁ బ్రబుద్ధుం డై కాల్యకృత్యంబులు నిర్వ
ర్తించికొని శివరాత్రివ్రతాచరణంబునకు బ్రాహ్మణానుజ్ఞం బడసి సంకల్పం బొనర్చి
యాదినం బెల్ల నుపవసించి రాత్రి శివలింగంబును బంచామృతంబులచే నభిషేకించి
వస్త్రభూషణాదులచే నలంకరించి జాతీచంపకపున్నాగనీలోత్పలావిపుష్పంబులచేఁ బూ

జలచి ధూపదీపనై వేద్యతాంబూలాదు లర్పించి తూర్యఘోషవీణావేణగానవేదఘోష
స్తోత్రపాఠపురాణపఠనసృత్యగీతాదులచే జాగరంబు గావించి మఱునాడు ప్రభాతం
బున, యథాశక్తి మత్ప్రీతికరంబుగా సకలదానంబులునుం జేసి గురుపూజ గావించి
శివలింగంబున కెదుటఁ గృతాంజలిబంధుం డై నిలువబడి. 2005

క. శితికంధర శివరాత్రి, వ్రతమును జేసితిని నేను ద్వత్ప్రీతికి నై

హిత మేదియొ యదియె దయా, మతి నొనరింపుము విమూఢమతి నగునాకున్.

వ. అని ప్రార్థించి బ్రాహ్మణసంతర్పణంబును బీదల కన్ననస్త్రుదానంబును గావింపందగు.
ఏతద్వ్రతంబునందు స్త్రీపురుషవిభేదంబును వర్ణవిభేదంబును లేకుండ సర్వజనంబులకును
సధికారంబు గలదు. ప్రాజాపత్యచాంద్రాయణమాసోపవాసాదిపుణ్యంబులకంటెఁ గోటి
గుణాధికం బగుపుణ్యంబును జన్మకోటిసహస్రసంపాదితపుణ్యసంతానత్రిగుణఫలంబును
శివరాత్రివ్రతంబునం జేకూరు. శివరాత్రిజాగరంబున దేవబ్రహ్మస్వహరులును బంచ
మహాపాతకులును బరదారహరులును గృతఘ్నులును నతిథికన్నంబు పెట్టనివారును
వృషలీరక్తులును శివరాత్రిప్రభావంబు నితరులకు బోధింపనివారును విననివారును
శివలింగంబు సర్పింపనివారును వేదంబులును వైదికాచారంబును శివభక్తులను దూషించు
వారును లలాటంబున భస్మంబు ధరింపనివారును శివక్షేత్రంబుల కేగనివారును బర్హ
మైథునకర్తలును బ్రహ్మాదిదేవతలతోడ నన్నును దివ్యశక్తులతోడ నిన్నును బోల్చు
వారును సర్వపాపవిముక్తిం జెందంగలరు. 2007

గీ. దేవి యేజన్మమం దై నఁ ద్రికరణముల, చేతఁ గావింపఁబడినట్టిపాతకంబు

లన్నియు నశించు శివరాత్రియందుఁ జలుపు, నెడల జాగరము బహూక్తు లేల యింక.

వ. అబుద్ధిపూర్వంబుగా శివరాత్రివ్రతంబు గావింపంబడినను బూర్ణఫలంబు చేకూరు.

క. దీనికి నిదర్శనంబుగ, నే నొక్కపురాణగాథ నీ కెఱిగింతున్

మానిని వినునెడ నాకథ, నానాపాతకవితాననాశం బొదవున్.

2010

సీ. కలఁడు నిషాగుఁ డొక్కఁడు మున్ను ధరలోనఁ, జేయుచు నాతండు జీవహింస

వనములలో నిత్యమును సంచరించుచు, స్వకుటుంబరక్షను జలిపికొనుచు

నొకదివసమున దైవికముగా నొకయర, ణ్యంబున కేగి జాలంబు నొడ్డి

యొకపాదలోఁ బొందియుండి చూచుచు నుండఁ, బడదాయె నం దొక్కపక్షి యేని

గీ. యంతటను రవి గ్రుంకుడు నతఁడు పట్టు, విడువకుండఁగ నారాత్రివేళ నొక్క

ప్రాదముదరిఁ జేరి జాలంబు నచట నొడ్డె, దోయమున కేగుదెంచుజంతువులఁ బట్టు.

తి. అట్లు జాల మొడ్డి వ్యాధుఁడు తత్సమి, పమున నున్న బిల్వపాదపమును

జేరి దానిచుట్టు సెరిగి శాఖల వీలు, చేసికొని వసించి చ్చెట్టుకొంద.

2012

క. కనుతొప్ప వై వకుండఁగఁ, గను చుండఁగ జాలమున మృగం బెయ్యది యై

నను బడనొ యేమొ యని మది, ననుకొనుచును దెల్లపాతే సంతటిలోనన్. 2013

- వ. అంతట బుళిందుడు నిరాశుడై రిక్తహస్తంబులతోడ గృహంబున కేతేరఁ దజన
కుండం వానిం జూచి. 2014
- క. నాయన నిన్నటినుండియు, నేయెడలను నీకు భుక్తి యించుకయును లే
దాయెనె నకచకలాడెడి, నీయుదరముఁ జూడఁ గలిగె నెవ్వగ నాకున్. 2015
- క. అనవుడం నావ్యాధుం డి, ట్లనియెను బడదాయె జాలముం దొకమృగ మై
నను బక్షి యైన నిన్నటి, దిన మెల్లను లేదు కనుకుం దిండియు నాకున్. 2016
- ఆ. తెలియరానిబాధ కలుగు చున్నది యేవో, బెడిదముగను నాకుఁ గడుపులోన
నిలువఁజాల నింక నే నని పలుకుచు, వ్రాలి భువిని విడిచెఁ బ్రాణములను. 2017
- సీ. అంతట యమమాత లరుడెంచి శీఘ్రంబు, గను బాళములతోడఁ గట్టి వానిఁ
గొనిపోవు చుండంగఁ జని మదాజ్ఞాకరు, లెదురుగా వారినిఁ జెదరఁ గొట్టి
యాకీరాతుని దివ్యయానంబుపై నుంచి, కొని నాదుసాన్నిధ్యమునకు వచ్చి
జరిగిన విషయంబు సర్వంబుఁ దెలుపంగ, నాకీరాతకుని నే నాదరించి
- గీ. తన్మనోగత మైనసాధ్వసము నెల్ల
దీర్చి నాగణములలోనఁ జేర్చికొంటి
నది య టుండఁగ యమభృత్యు లరిగి యముని
కడకుఁ దెలిపిరి జరిగినగాథ యెల్ల. 2018
- సీ. అపు డంతకుండు గ్రోధారుణనేత్రుఁ డై, చిత్రగుప్తునిఁ బిల్చి శీఘ్రముగను
నాపుళిందునిగాఢ యడిగివాఁ డతికలు, ఘో డని చిత్రగుప్తుండు చెప్పఁ
దత్తణంబున లేచి దండముద్రను గొని, చనుదెంచి కై లాసమునకు నాకుఁ
బ్రణమిల్లి మత్పదాబ్జములపై దండము, ద్రను సమర్పించ నే దానిఁ జూచి
- గీ. దండధర కారణం బేమొ దండముద్ర, నిష్పిధంబున విడనాడ నెఱుంగఁజెప్పుమ
నావుడు యముండు సర్వజ్ఞ నీ వెఱుంగ, నట్టివిషయంబు గలదె న న్నడుగ నేల.
- సీ. దురితాత్ముఁ డై నవ్యాధునిఁ దోడుకొని రాఁగ, మత్సేవకులను బంపంగ నేను
నీభృత్యు లరుడెంచి నాభృత్యులను గొట్టి, కొనివచ్చి నీయొద్ద నునుప వాని
సఖిలధర్మజ్ఞుడ వై ననీవును వాని, కేళిక్షయును విధియింపవై తి
తలవంపు గలదె యింతటికంటె నా కింక, నీదండముద్రను నీవె కొనుము
- గీ. తపము గావించుకొందుఁ గాంతారమునకు, నేఁగి సుఖముగ నా కేల యీశ్రమంబు
నాఁగ నే నవ్వి యంతక నయవిదుండ, వై ననీ విట్లు పలుకంగ న్యాయ మగునె.
- సీ. సృష్టించినాడను శివరాత్రి మును మహా, పాపుల నుద్ధరింపంగ నేను
దానిప్రభావ మొంతటివారి కేనియు, గ్రహియించుటకును శక్యంబు గాదు
నా కాదినంబు ప్రాణముకంటెఁ బ్రియ మైన, యది గాన శివరాత్రి యనఁగఁ బరగెఁ
జేసిన నాఁ డుపవాసజాగరముల, నేవిధంబున నై న నెవ్వఁ డేని

- గీ. వాఁడు నాధామమున నుండువాఁడ కాని, కాఁడు యమలోకమున కేగువాఁడు వింటే
యనుడు శివరాత్రి యట్టిద యనియె యముఁడు, దానిపై నిట్లు లంటి నంతకున కేను.
- వ. ఈపుణిందుండు శివరాత్రినాఁడు వనంబున కరిగి జంతువు లేవియును దొరకమిని నాది
నం బెల్ల నిరాహారం డై యుండ నయ్యది యుపవాసంబుగను జంతువులకొఱకు
న క్తందివంబును మేల్కొనియుండుటంజేసి యయ్యది జాగరంబుగను మాలూరవృక్ష
శాఖలను సెలగి పాటవై వఁ దత్పత్రంబులు తత్తత్యప్రాచీనశివలింగంబునం బడుట
వలన నయ్యది శివపూజగను నగుటంజేసి శివరాత్రివ్రతఫలంబు వీనికిఁ బ్రాప్తిం చె.
- గీ. ఆకతంబున నీభిల్లుఁ డయ్యె నాకు, భక్తుఁ డద్దానఁ గై లాసపదము నొందె
ననుడు యముఁడు మదుక్తుల నాలకించి, శాంతి యొదవంగ మది నేగె స్వపదమునకు.
- క. శివరాత్రిమహాత్వంబును, జెవులకు నింపుగను వినినఁ జెప్పినను బున
ర్భవరహితు లగుచు వారలు, నివసించురు మామకీననిలయమునందున్. 2024
- క. అని చెప్పుటయును భార్యతి, విని శివరాత్రిమహిమంబు విస్మయ మొదవం
గను జెప్పఁ దొడఁగె స్వసఖి, జనమునకును విబుధు లెల్ల శ్లాఘింపంగన్. 2025
- సీ. ఓనుము దిలీప యింకను మాఘమాహాత్య, మును వచించెద ముఖ్యముగను నీకు
మును సహ్యాభూధరంబునను దత్తాత్రేయుఁ, డాచరించుచుఁ దపం బధివసింపఁ
గార్తవీర్యుఁడు తత్సకాశంబునకు నేగి, ప్రణమిల్లి తత్పాదపద్మములకు
మాఘమాసస్నానమాహాత్యమును దెల్పు, మని వేడుటయు నిట్లు లనియె నతఁడు
- గీ. రాజపుంగవ తావకప్రశ్నమునకు, హర్ష మయ్యెను నీవు న న్నడిగినట్లె
యడుగఁగను మున్ను నారదుం డబభవుని, నబభవుఁ డిట్లు లనియె నయ్యమరమునికి.
- క. మోఘం బగుఁ దజన్మము, మాఘస్నానంబు నొక్కమా తైనను న
ద్యోఘమునఁ జేయకున్న న, ఘాఘపరీతాత్ము లై నయుర్వీజనముల్. 2027
- క. ఇనపిరహితదినముతెఱు, గునఁ జంద్రుఁడు లేనిరేయికోమరున దీ ప్తి
గన వెట్టిపుణ్యకర్మము, లును మాఘస్నానవిముఖిలోకకృతంబుల్. 2028
- క. పూతికలువోలె జంతు, వ్రాతంబున బుద్బుదములవలె జలమున సం
జాతు లగుచుండ్రు మాఘ, స్నాతులు గానట్టివారు చచ్చుటకె ధరన్. 2029
- సీ. విష్ణుభక్తుఁడు గాని విప్రుండు హతుఁడు క్రో, ధమునఁ గావించెడితపము హతము
దంభకృతం బై నదానంబు హత మనా, చారంబువలన వంశంబు హతము
దారిద్ర్యమునను హతం బిహలోకంబు, దక్షిణ లేనిశ్రాద్ధంబు హతము
హతము లోభిధనంబు హత మసాక్షికభోజ, నంబు సందిగ్ధమంత్రంబు హతము
- గీ. హత మదీప్తాగ్నినిహితహవ్యంబు హతము, వృషలభిక్షును గొని యొనర్చినమఖంబు
శ్రద్ధతోడను మకరమాసంబునందు, స్నాన మొనరింపకున్న జన్మము హతంబు. 2030
- క. వచ్చు ననంగనె మాఘం, జెచ్చటనుండినను నఘము లెల్లను మనకున్
జిచ్చటపిడుగుతెఱంగున, వచ్చెను లయకాల మనుచు వడఁకుచు నుండున్. 2031

- గీ. బ్రహ్మహత్యాదిఘోరపాపములు సేసి, నట్టివారల నేని మే మిట్టే పరమ
పావనులఁ జేయఁగల మని ప్రబలముగను, జలము ఘోషించు మాఘమాసంబునందు.
- గీ. జలదములనుండి శశివోలే సర్వపాప, వర్గములనుండి ముక్తుఁ డై వహింపవోలె
బ్రజ్జరిల్లును రవి మకరస్థుఁ డైన, మాసమున స్నాన మొనరించుమానవుండు. 2033
- వ. జ్ఞానకృతంబులును నజ్ఞానకృతంబులును బ్రమాదకృతంబులును వాఙ్మనసకాయకృతం
బులును నై నరూర్ధ్వశుష్కలఘుస్థూలపాపంబు లన్నియును మాఘస్నానంబున నన
లంబుచే గాఢంబులువోలే దగ్ధంబు లగు. 2034
- క. నిలుపును మాఘస్నానము, కలుషంబుల నెల్ల నడచి కలకాలంబు
విలయచ్యుతపదమున ని, శ్చలముగ హరిభక్తివోలే సకలజనములకు. 2035
- క. మాఘస్నానమే యజ్ఞము, మాఘస్నానంబై తపము మంత్రము లెల్ల
గీ. మాఘస్నానమే పుణ్యము, మాఘస్నానంబుకంటె మఱి లేదు సుమీ. 2036
- ఒనరు జన్మాంతరాభ్యాసముననె మాఘ, మాసమున స్నాన మాచరింపంగ బుద్ధి
యాత్మతత్త్వవిచారమునందుఁ బోలె, మహిని బ్రాదుర్భవించినమానవులకు. 2037
- క. జనులకు సంస్కృతిపంకం, బును గడిగికొనంగ లోకమున నెందుఁ గనుం
గొనినను మాఘస్నానం, బునకంటెను నన్యమార్గములు లేవు సుమీ. 2038

—: ఋషీకావ్యత్తాంతకథనము :—

- సీ. కలదు ఋషీక నాగను గన్య యొక్కతె, భృగువంశమున మున్ను పృథ్విలోనఁ
బ్రాప్తించుటనుజేసి బాల్యంబునంద వై, ధవ్యంబు తన కామె ధైర్యమునను
నిగృహీతచిత్త యై నియమంబుతోడను, నాచరించుచును గృచ్ఛాద్వివిధుల
నుంధవృత్తిని భుక్తి నొనరించుచును షష్ఠ, కాలంబునను బారికాంక్షివోలే
- గీ. సలిపి స్నానంబు షష్టివర్షములదాక, మాఘమాసంబులందుఁ బ్రమాదరహిత
ముగను రేవాకపిలసంగమునను నొక్క, దినమునను నర్మదాతటంబునను మ్రందె.
- సీ. అంతట హరిభృత్యు లరుడెంచి యామెను, గొనిపోవ వై కుంతమునకు నచట
నుండి నాలుగువేలయుగములవఱి కామె, యఖిలభోగంబుల ననుభవించి
సత్యలోకమునకుఁ జనుడెంచి పిమ్మట, నుండి నాలుగువేలయుగము లిచట
నఖిలభోగంబుల ననుభవించుచు నుండ, స్వకృతమాఘస్నానసుకృతమునను
- గీ. నపుడు సుందోపసుందాఖ్యు లైనదైత్యు, లమరులను బాధవెట్టంగ నమరు లెల్ల
నాకడకు వచ్చి వారిదుర్నయముఁ డెలుప, దైత్యనాశన మొనరింపఁ దలచి నేను.
- వ. మాఘస్నానపుణ్యశేషంబునంజేసి సంకల్పమాత్రంబున నానతీమణినిఁ ద్రిలోకమో
హినిఁ గా నొనరించి యామెకుఁ దిలోత్తమ యనుపేరు వెట్టి సుందోపసుందనాశంబు
గావింప నానతీయ నానారీమణి నాయాజ్ఞ నొడలం దాల్చి వీణాపాణి యై నాలో
కంబునుండి భయలుదేటి సుందోపసుందు లుండుపురంబునకుం జేరి తత్సమీపంబునం

దుండనశోకవనంబునం బ్రవోంచి యం దొక్క-విటపిక్రిందఁ జంద్రకాంతోలావేదిపైఁ
గూర్చుండి జగన్మోహనంబుగా వీణాగానముం జేయు చుండ. 2041.

- సీ. ఆశానమునకును నాకూపమునకును, వనపాలు రాశ్చర్యమును వహించి
కేళకూళిని జలక్రీడ గావించును, దోపసుందులకడ కొయ్య నేఁగి
విన్నపింపంగ నావెలదిలావణ్యంబు, సుందోపసుందులు చోద్య మొంది
విడిచి జలక్రీడ విడిచి కేళాకూళి, యమరాంగనాసహస్రమును విడిచి
- గీ. కాలవండంబు లన నొప్పుగదలఁ దాల్చి, వనమునను దమ్ము జంపఁగా నచ్చినట్టి
మృత్యుదేవత నాఁ దేజరిల్లు చున్న, యావధూమణికడ కేఁగి యు-త్తరంబు, 2042
- క. కనుఁగొని తద్రూపంబును, గనువేదులు గదుర నీజగన్మోహిని నేఁ
గొనియెద నేఁ గొనియెద నేఁ, గొనియెద నని కలిసి కొట్టుకొని చచ్చిరటన్. 2043
- సీ. అంతట నాకాంత యమరకార్యంబును, నెఱవేర్చి యత్యంతనిపుణముగను
దిరుగ మామకసన్నిధికి నేఁగుదెంచి వం, దనము గావింప మత్పాదములకుఁ
జెంది నే ననుపమానంద మామెకు నిచ్చి, స్థానంబు సూర్యరథంబునందు
నాదిత్యుఁ డుండెడునంతదాకను నందె, వసియింపఁగను వర మొసఁగినాఁడ
- గీ. నాబుషీక తిలోత్తమ యై సమస్త, సౌఖ్యము లనుభవించుచు సారలోక
మందు నిప్పటికిని నుండు నలవి గాదు, తెలియఁజేయ మాఘస్నానఫలము ననఘ.
- క. అనవుడు నారదుఁ డెంతయు, మనమున విస్మయము గదుర మాఘస్నానం
బున నొదవుఫలమునకుఁ ద, ద్ధనతను దొడఁగెను నుతింపఁగను జగములలోన్. 2045

—: శ్రీ కుండల వికుండలవృత్తాంత కథన ము :—

- వ. పూర్వము కృతయుగంబున నిషధపట్టనంబునందుఁ గులీనుండును దేవబ్రాహ్మణసేవా
పరుండును సత్కర్మపరాయణుండును నగు హేమకుండలుం డనునొక్కవై శ్యుండు
గలఁడు. 2046
- గీ. శాకములు తైలములును గాఢములు ధాన్య
ములును క్షీరాజ్యదధితక్రములును వస్త్ర
ములు ఫలంబులు మొదలుగాఁ గలపదార్థ
ములను గొని యమ్ము నావై శ్యపుంగవుండు. 2047
- క. చలుపును బశుపోషణమును, జలుపున్ గృషి వర్తికంబు సలుపును దేవం
గలుగునొ లాభము దానిన్, జలుపును వై శ్యుండు లోకసమ్మతి గాఁగన్. 2048
- క. మెలఁగుచుఁ దలలో నాలుక, వలె లోకుల కాతఁ డట్లు వ్యాపారములన్
జలుపుచును బలుతెఱంగుల, యలవుల నారిం చె న్నష్టహాటకకోటుల్. 2049
- క. అంతట నాతఁడు బహుధన, వంతుం డని తలఁచి వలచివచ్చె నన జరా
కాంత యరుదెంచి తను వా, ద్యంతంబును నాక్రమించె నతిచిత్రముగన్. 2050

- గి. అపుడు సంసారవైచిత్ర్య మాతృలోన, నతఁడు తలపోసి తలపోసి యారితార
మందు షష్ఠాంశమును బరమార్థకార్య, ములకు వినియోగపటిచెడితలఁపు గలిగి.
- సీ. హరిహరదేవాలయములు గట్టించి త, త్పూజకుఁ జాలినభూము లొసఁగె
నశ్వత్థజంబూషట్రమకంకేళిని, బాదిపుణ్యానోకహములు నిలిపె
బుష్కరిణులును వాపులు దటాకంబులు, ద్రవ్వించె సలిలంబు తఱుగకుండ
సన్నపానము లవిచ్చిన్నంబులుగ నీయ, స్థాపించె శాశ్వతసత్రములును
- గీ. నాల్గుదెసలను బెట్టించె నగరమునకు, బహుశపానీయశాల లేర్పఱిచెఁ బుష్ప
వనములు పురాణములలోన వినినయట్టి, దానములు సేసె బ్రాహ్మణోత్తముల కధిప.
- క. జననము మొదలుగఁ గావించి, చినపాపము లెల్ల డుల్లఁ జేసికొనియెఁ బె
త్తనమునఁ బ్రాయశ్చిత్తము, వినయమతోడను నతఁడు విప్రులయెదుటన్. 2053
- గీ. అటులు చేయంగఁదగినకార్యముల నెల్లఁ, జేసి యాతఁడు పిదప శేషించినట్టి
ధనము సర్వంబు నర్పించెఁ దనతనూజ, లై నశ్రీకుండలవికుండలాహ్వాయులకు. 2054
- ఆ. అవల వారిపై ని నాత్మీయభార ము, తయును మోపి విగతతాపుఁ డగుచుఁ
జొచ్చి వనము తనువు శోషిల్లఁ దపము గా, పించి చేరె నతఁడు విష్ణుపదము. 2055
- వ. అంతటఁ గొలఁదికాలంబునకు నవయావనంబు ప్రాప్తించుటయు శ్రీకుండలవికుండలులు
ధనమదంబునఁ గన్నుగానక. 2056
- సీ. విహరింపఁ దొడఁగిరి వీధులలోఁ బణ్య, భామలతోఁ గూడి పాడుకొనుచు
నారింపఁ దొడఁగిరి యతిసులభంబుగాఁ, బరవధూసుసర్గపాతకంబుఁ
జేర్పంగఁ దొడఁగిరి తార్పుకత్తియలను, జాటుకారులఁ దమసవిధమునకుఁ
జరియింపఁ దొడఁగిరి సర్వకాలములందు, ద్విపహాయస్యందనాదకము నెక్కి
- గీ. తల్లి చెప్పెడిబుద్ధులు పొల్లుచేసి, పెద్దలు వచ్చుచుమాటలు బెండువఱచి
యంకుశము లేసికలభములట్లు బలిసి, తిరుగఁ దొడఁగిరి భయము భక్తియును లేక.
- క. ఒకక్షణమునఁ గలవేషం, బొకక్షణమునఁ బనికొని నొకటి విడిచి పై
నొకటి ధరించుచు నుందురు, వికలమతులువోలె నెల్ల వేళల వారల్. 2058
- క. ఘనసారము చందనముం, బునుఁగును గస్తురియుఁ జూడ మొదలై ననువా
సనవస్తువుల ననారత, మును దాల్తురు వారు జనులు మోహము చెందన్. 2059
- క. చలిపి యెఱుంగరు వారలు, జలజాతీనిపూజ యెట్టిసమయమునందున్
బలికి యెఱుంగరు హరి యను, పలుకును గల నై న నెట్టిపాపులొ వారల్. 2060
- గీ. కితవులను గూడి కై తవక్రీడనములు, సేయుచును జేయుచును మద్యసేవనములు
ద్రవిణమును నీతిబాహ్యకార్యముల కెల్ల, వ్యయముచేయఁ దొడంగి రావై శ్యసుతులు.
- గీ. ఊషరక్షేత్రమున బీజ ముంచినట్లు, తండ్రికష్టార్థము నపాత్రములయందు
ధారపోసెదరే కాని వారు కడకు, దర్శనం బై న నీరు విద్వాంసుఁ డనిన. 2062

- గీ. ఆవిధంబునఁ గొన్నినా శ్లఱుగ నచిర, కాలముననె గతించెను గలధనంబు
సర్వమును దోయనిధులును సహసిపోనె, యెడతెగక తోయ మేతములెత్తి తోడ.
- క. ఎప్పుడు లక్ష్మీ తొలంగెనొ, యప్పుడె పరివార మెల్ల నవలకుఁ దొలంగెన్
గుప్పలుగ మూఁగునీఁగలు, తప్పికొనుంగాదె గుడము తటిగినవెనుకన్. 2064
- క. అంతట వారలు చింతా, క్రాంతహృదయు లగుచుఁ జేత గవ్వయు లేమిన్
జెంతకు నెవరును జేరమి, నంతంతకు హెచ్చుక్షుధకు నాఁగఁగ లేమిన్. 2065
- క. ప్రారంభించిరి చౌర్యము, పౌరులగేహంబులందుఁ బ్రభు వాక్యత్యం
బారసి దేశమునుండియె, వారిని వెడలంగఁగొట్టె వనభూములకున్. 2066
- చ. వనమును జొచ్చి వా రచట వర్తిలు చుండుకిరాతకోటితో
నొనరిచి చెల్మి వేట కుపయుక్తము లై నవిధానముల్ గనుం
గొని మృగపక్షీసంతతులఁ గొట్టి తదామిషమున్ భుజించుచున్
దినములు గొన్ని యావిపినదేశమునన్ వెడలించి రావిధిన్. 2067
- క. అంతటను నొక్కనాఁ డా, కాంతారమునందు నొకమృగంబును లేమిన్
జొతిలి యొకఁ డొక్కయర, క్యాంతరమున కొక్కఁ డొక్కయద్రికి బోయెన్.
- గీ. అరిగి యట మెకములను వేటాడుచుండ, విధివిధానంబుచే నొక్కవేళయంద
పెద్దపులిసోటఁ బడి చచ్చె బెద్దవాఁడు, పన్నగముకాటనను జచ్చె బిన్నవాఁడు.
- ఆ. శమనదూత లంతఁ జనుడెంచి వెంటనె, కాలపాశములను గట్టివారి
ననిలజవముతోడఁ గొనిపోయి యుంచిరి, దండధరునిసన్నిధానమందు. 2070
- చ. కనుఁగొని వారి నంతకుఁడు గన్గొని తద్విషయంబు చిత్రగు
ప్తునివలనన్ సమ స్తమును దూతల కాజ్ఞ నొసంగి వారిలో
ననుజుని నాకలోకమున కంపఁగ నన్నను రౌరవంబునం
దునుపఁగ నేఁగె నొక్కత్రుటియున్ నివసింపక యాసలంబునన్. 2071
- క. శమచుం డాజ్ఞాపించిన, నిమిషముననె భటఁ డొకండు నిలిపె ననలకుం
డమునం దన్నను నొకభటఁ, డమరపురికి బయలుదేఱె ననుజునితోడన్. 2072
- వ. అప్పుడు వికుండలుండు దివ్యవిమానంబు నధిష్ఠించి దేవదూతతోడ సుఖంబుగాఁ
ద్రిష్టపంబున కేగుచు మనంబునం దొక్కసందేహంబు గలుగ నాతనితో నిట్లనియె.
- క. దేవా దేవభటుండవు, నీ వెఱుంగనిధర్మ ముంజనేర దొకండున్
గావున నామదిలోపల, నావహినియొక్కసంశయము దీర్చుగదే. 2074
- చ. కలిగితి మన్నదమ్ములము గా నొకగర్భమునందె పాపముల్
సలిపితి మొక్కతీరుననె చావును దుల్యమె యిందులోన నే
జలిపినపుణ్యా మేమి సహజన్ముఁడు సల్పినపాప మేమి నా
కొలయఁగ నేల యూర్ధ్వగతి యొందఁగ నేల యతం డధోగతిన్. 2075

- చ. అనవుడు దేవదూత యతఁ డాడినమాటకు నుత్తరంబు గాఁ
గను నిటు పల్కెఁ బ్రాణులు జగంబునఁ దండ్ర యటంచుఁ దల్లి యు
చును సుతుఁ డంచు జాయ యనుచున్ స్వస యంచును భ్రాత యంచు సం.
జను వహించి పుట్టుచును జచ్చుచు నుందురు కర్మభుక్తైః . 2076
- క. ఒకపాదపమున నానా, శకంబులు చేరినట్లు జంతుతతులు స్వ
స్వకృతముల ననుభవించుట, కొకసంసారమునఁ జేరు చుండు ధర్మిత్రై.
2077
- గీ. వెనుకటిభవంబులందుఁ గావించినట్టి, కర్మములు పుణ్యములొ పాతకములొ యేవొ
ప్రాణి తత్త్వలంబుల ననుభవించు, చుండు ఊణమును నెడతెగకుండ ననఘ. 2078
- క. ఒక్కఁడే చేయుం గర్మము, నొక్కఁడే తత్కర్మఫలము నొందును వత్సా
యొక్కఁడు చేసినకర్మం, బొక్కపు డేనియును నంట దొం డొక్కనికే. 2079
- క. కావున సీసహజన్ముఁడు, గావించినయశుభ మశుభగతి నాతనికి
గావించెను గావించెను, నీ నొనరించినశుభంబు నీకు శుభంబున్. 2080
- క. అనవుడు వికుండలుం డి, ట్లనియెను నే నాదినుండి యఘములు దక్కన్
బొనరించి యెఱుంగ ధర్మము, లను నా కెట్లొదవె సుకృతలాభము చెపుమా. 2081
- క. అనుటయు నమరభటుం డి, ట్లనియె వికుండలునితోడ నయ్యా నీచే
సినపుణ్యా మీ వెఱుంగవు, విను మేను వచింతు నీకు విశదము గాగన్. 2082
- సీ. కాళిందిదక్షిణకూలంబునం దుండె, ననవద్య మగునొకయాశ్రమంబు
హరిమిత్రుఁ డనెడిబ్రాహ్మణునిపుత్రుం డొక్కఁ, డాయాశ్రమంబున నధివసించె
నామ్నాయనిధి యైనసూభూసురునితోడఁ, గలిగె స్నేహము దై వికముగ నీకు
దానిచేతన రెండున్నానముల్ నీకు సం, ప్రాప్తించె యమునలో మాఘమందు
- గీ. మొదటిన్నానంబువలన నిర్మూలముగను, సకలపాతకములు గూడ సమసిపోయె
హస్తగత మయ్యె ననితరప్రాప్య మైన, స్వర్గలోకంబు రెండవన్నానమునను. 2083
- గీ. కాన సుఖియింపు మింక స్వర్గమున నీవు, శాశ్వతంబుగ దేవతల్ సన్నతింప
ననుభవించునుగాక మీయన్న తీవ్ర, యాతనలు ఘోరనరకములందుఁ గూలి.
- చ. అనుటయు భ్రాతృదుఃఖమును నాపికోనంగ వశంబు గామిచే
గనుఁగవనుండి బాష్పములు గాల్చులు గట్టఁగ నాతఁ డేడ్చె నా
ననమున దీనభావమును నాలుకయందును శుష్కభావమున్.
మనమున స్నేహభావమును మాటికి మాటికి బ్రస్ఫురింపఁగన్. 2085
- ఆ. అట్లు లేడ్చి యేడ్చి యాతండు పులకాంకు, రాంకితాఖిలాంగుఁ డగుచు నపుడు
పలికె నిట్లు దేవభటునితోఁ దనయన్న, నుద్ధరించుటకును బుద్ధి గలిగి. 2086
- క. తెలిసినవాడవు సర్వము, డెలిపితివి ప్రమోద మయ్యె దేవా నాకున్
దెలుపఁగవలసినవిషయము, కలదు మ తొక్కండు నీవు కరుణించినచో. 2087

- క. చేకూరునో దుర్గతి యే, యేకర్మంబులను సుగతి యేరుపడునో యే
యేకర్మములను నా కా, యాకర్మంబులను జెప్పుమయ్య మహాత్మా. 2033
- చ. అనవుడు నావికండ్లను కాతఁ డిటుల్ నచియించె నయ్య నీ
వనఘండ నై తి ధర్మముల నారయుబుద్ధి విశుద్ధమానసం
బుననె జనించు లేనియెడఁ బుట్టదు గావున నీకు శ్రేయమున్
వినిచెద ముందు నాకు నెఱవేర్పఁగఁ గార్యము లెన్ని యుండినన్. 2039

—: సు గ తి దు ర్గ తి హే తు క ర్మ క థ న ము :—

- క. మనమున వాక్కునఁ గాయం, బున నెవనికి నెట్టికాలమున నై నను హిం
సను గావింపక యుండెడి, జనములు యమలోకమునకుఁ జనరు కుమారా. 2090
- క. ఉత్తమధర్మ మహింసయె, యుత్తమదానంబు హింస యొనరింపమియే
యుత్తమతేపం బహింసయె, యుత్తమగుణ మన నహింస యొకటియె వత్సా. 2091
- క. క్రీములను మశకములను స, ర్పములను బక్షులను నరులఁ బ్రాణులసందో
హము నెల్లను నాత్మోప, మ్యమునం గనువారు గనరు యమలోకంబున్. 2092
- క. పితృపతిపుటభేదనమున, నతఁ డొందఁడు మాద్యమును నయస్కీలము ప్రే
తతరంగిణి మొదలగుదు, ర్గతులను జేయంజొ యెవఁడు ప్రాణికి హింసన్. 2093
- నీ. సలఱలచరజంతువులను జీవికకునై, హననంబు గావించునట్టివారు
కాలసూత్రంబునఁ గూలి భక్షించుచు, శునకమాంసము పూనుశోణితములు
పానంబు సేయుచుఁ బడి వసాపంకంబు, నను మునుంగుచుఁ గనుంగొనఁగలేక
యన్యోఽన్యతాడనాన్యోఽన్య ఖాదనములు, గావించుకొనుచుఁ జీకాకుపడుచుఁ
గీ. బాడుచు చుండ ననోముఖంబు లగుక్రీములు
మూర్ఖిలుచుఁ దెప్పితిల్లుచు మొత్తుకొనుచుఁ
గల్పము లనేకములు పుచ్చి కట్టకడకుఁ
బుట్టదురు స్థావరములుగాఁ బుడమిలోన. 2094
- ఉ. అట్లులు స్థావరంబులుగ నై బహుకాలము మున్ను చేసియు
న్నట్టియధర్మకర్మమున కై నఫలుబు భుజించి యుతమం
దెట్లులో తిర్యగాకృతి వహించి విగర్హ్యము లై నయోనులం
బుట్టి పురాకృతాఘఘలమున్ భుజియింతు రనేకవర్షముల్. 2095
- గీ. అట్లులు కర్మఫలాబువా రనుభవించి, యుదయ మొందుదురు మనుష్యయోనులందుఁ
దుదకు జాత్యంధులుగ దరిద్రులుగ బుద్ధి, హీనులుగ హీనులుగ నంగహీనులుగను.
- క. కావున లోకద్వయమును, గావలయు వ టన్నకోర్కి గలిగివవారల్
జీవులకు హింస నెప్పుడున్, గావింపగరాదు త్రికరణములను వత్సా. 2097

- గీ. తలఁప కుందుకొ యెవరు ప్రాణులకుఁ హింస, కలుగదు భయంబు వారి కెక్కడను గూడఁ
దలఁచు చుందుకొ యెవరు ప్రాణులకుఁ హింస, గలుగ దభయంబు వారి కెక్కడనుగూడ.
- గీ. ఆఖిలనదులును సాగరమందుఁ జేరు, తీరున సమస్తధర్మముల్ చేరు నిఖిల
వృక్షనహరిణి యైనయహింసయంద, దానితో సాటి యైనతీర్థంబు లేదు. 2099
- గీ. ఆభయమును భూతముల కెచ్చునట్టివాఁడె, యఖిలయజ్ఞంబులును జేసినట్టివాఁడు
ప్రాణులను ద్వేషమునఁ జూడనట్టివాఁడె, యఖిలతీర్థంబులను ముగ్ధింపట్టివాఁడు. 2100
- గీ. చేయరా వీది యియ్యది చేయవలయు, ననుచు శాస్త్రంబు విధియించినట్టివిధుల
దాట కుండఁగఁ బాలించుధార్మికులకుఁ, గలుగనేరదు శమనలోకప్రసక్తి. 2101
- క. కానంబడుదురు త్రిదివ, స్థానంబునయందు బ్రహ్మచారియు గృహీయున్
వానప్రస్థుఁడు యతియును, మానక నిజధర్మములను మసలిర యేనిన్. 2102
- సీ. అధ్యయనము నగ్నిపాసనయును జేసి, మరణంబు నొందినధరణిసురులు
శత్రువుల్ ముట్టిన సంగ్రామమున వెన్న, చూపక చచ్చినశూరభటులు
శరణు వారిరక్షణమునకై తమ, తనువు లర్పించినధార్మికులును
స్వస్వవర్ణాశ్రమాచారధర్మము లను, ప్రించి గతించినచేతనులును
- గీ. నాపదను బొందియున్నబ్రాహ్మణుని బురదఁ, గూరుకొనిపోయి లేవనిగోవు నుద్ధ
రించినట్టిమహాత్ములుఁ ద్రిదివమందు, ననుభవించుదురు దివ్యసౌఖ్యముల నెల్ల. 2103
- గీ. రోగుల ననాధులను దరిద్రులను గ్రుడ్డి, వారలను గుంటివారల వార్ధకమున
నున్నవారల నోమినయు త్తములకు, నాకముననుండి విచ్యుతి లేకయుండు. 2104
- క. గోవుల నధిరోహింపక, గోవులకున్ గ్రాస మిడుచు గోశుశ్రూషన్
గావించుచు జీవించెడి, పావనులకు దివము కొంగుపసిడియె వత్సా. 2105
- క. గోవులు జలపానంబు, గావించుటకొఱకు నొక్కగ ర్తం బైనన్
గావించుపుణ్యపురుషుల, వై వస్వతభటులు చూడ వణకుదు రనఘా. 2106
- క. సురలను గురులను ధరణీ, సురులను బూజించునట్టిశుద్ధాత్ములకున్
సురలోకవాసభాగ్యము, కరబదరసమాన మనుచుఁ గాంచుము వత్సా. 2107
- క. జలమందును స్థలమందును, గలప్రాణులు జలముఁ ద్రావఁగాఁ దగుకూపం
బులు గాలునలు తటాకం, బులు నిలిపినఁ గలుగుఁ ద్రిదివమున నిలువంగన్. 2108
- క. ప్రాతస్నానమునందుం, బ్రాతకముల నెల్ల రూపుమాపెడిపరమ
జ్యోతి వెలయుటను బ్రాత, స్నాతుల కెన్నఁడును లేదు సరకము వత్సా. 2109
- క. స్నానము సేయక తినియెడి, మానవుఁడు మలంబు దినెడిమానవుఁడె సుమీ
కానఁబడఁ డపరిశుద్ధుఁడు, కానఁబడఁడు పాపి వానికంటెఁ గుమారా. 2110
- క. పితృదేవత లస్నాయికీ, బ్రతికూలురు వాఁడు సరకపతితుం డగుచున్
మితి లేనిదుఃఖములు గని, క్షీతిలోనఁ బరీషమందుఁ గ్రిమి యై పుట్టున్. 2111

- క. కానరు యమలోకమును గు, యోనులలోఁ బుట్టి యూర్తి నొందరు ప్రోత
స్నానము పర్వదినంబుల, లోనం గానించునట్టిలోకులు వత్సా. 2112
- క. తిల్లులు తిలప్రసంబును, దిలపాత్రంబును యథావిధిగ దానంబున్
జలిపినపుణ్యాత్ములకున్, గలుగదు యమలోకదర్శనంబు కుమారా. 2113
- క. కానరు యమలోకము గో, దానంబును స్వర్ణరజతదానంబును భూ
దానము మొదలగు బహువిధ, దానంబులు చేసినట్టిధార్మికు లనఘా. 2114
- క. వెలలేనిపుణ్యాదినములు, సలుపక వంధ్యముగ నందు స్నానము దానం
బులును దమశక్తికొలదిని, జలిపినవారలకు నుగతి సంప్రాప్తించున్. 2115
- క. దాత లగువారు చౌరవ, యాతనలకుఁ బోక దివికి నరిగి మరలఁ దా
మేతించి రేని పుట్టరు, ఘోరతలమున నిర్ధనావసథములలోనన్. 2116
- నీ. పరుషవాక్యంబులు పలుకనివాఁడును, నాచారసంపన్నుఁ డైనవాఁడు
పరదోషములను గోపనము సేసెడివాఁడు, పరగుణంబులు బయల్పఱచువాఁడు
ననసూయకుఁడు మనంబం డైనఁ బరధనం, బపహరింపఁ దలంపనట్టివాఁడు
నఖిలభూతములయం దనుకంప గలవాఁడు, దాక్షిణ్యగుణముచే దనరువాఁడు
- గీ. మాని యగువాఁడు దుర్బుద్ధి లేనివాఁడు, ఋతము పలికెడివాఁడును బ్రియము నుడువు
నట్టివాఁడును యమలోకయాతనలను, గడకు స్వప్నమును డైనఁ గనరు వింటె. 2117
- క. దురితాత్ములలో నధికులు, పరాపవాదియును మఱియుఁ బాపండుండున్
నరకములె గతులు వారికి, వరుసగ నాభూతసంప్లవంబును వత్సా. 2118
- క. పరుషముగ మాటలాడెడి, నరులకు యమలోకమందు నరకము మీఁదన్
నరకమె తప్ప మఱొక్కటి, దొరకదు చేయూత యెంతదుఃఖంపడినన్. 2119
- క. పితృపతిదండప్రహరణ, గతి దప్పఁ గృతఘ్నునకు జగంబులలో ని
ష్క్రుతి లేదు తీర్థములచే, గ్రతువులచే నఖిలపుణ్యాకర్మంబులచేన్. 2120
- క. నియతాహారం డయి యిం,
ద్రియముల నియమించి పుణ్యతీర్థములందున్
మెయి ముంచినట్టిమానవుఁ,
డెయిదఁడు యమభటులచేతయూఁ టెలపోటూ. 2121
- గీ. చేయఁగూడదు తీర్థోపజీవనంబు, తీర్థమునఁ బాతకమును బ్రతిగ్రహమును
ధర్మవిక్రయమును జేయఁ దగదు చేసె, నేని తప్పదు నరకంబు వేని కై న. 2122
- క. సరిగావు జపతపంబులు, సరిగావు మఖంబు లెట్టిసత్కర్మములున్
సరిగావు జహ్నుతనయా, సరిదంబుకణాభిషేకసంసి కునితోన్. 2123
- మ. హరిపాదాగత మైనధర్మరస మై యబ్బీజ మై మాయకున్
బర మై నిర్గుణ మై వినిర్మలము నై బ్రహ్మాత్మకం బై నిరం

- తరమున్ భాసిలు చుండఁ గాంగజల మాత్ర త్వంబు గుర్తించుటన్
 ఛడియించెన్ బరమేశ్వరుండు తనమూర్ధంబును భాగీరథిన్. 2124
- క. తీర్థములలోన నుత్తమ, తీర్థం బగుగంగ నన్యతీర్థసమముగా
 నర్థమెఱుంగక పలికెడి, వర్ధి డీహపరములందు వర్ధిండు వత్సా. 2125
- క. తనయునికి యోజనంబులు, గను నున్నను నోట గంగ గంగ యని వచి
 చినమాత్ర నభిలషాపము, లును డింది నరుండు విష్ణులోకము నొందున్. 2126
- గీ. శతసహస్రజన్మాంతరసంచితంబు, లై నపాతకరాసుల నన్నికణము
 తూలరాసులఁ బోలె నికూలముగను, జేయునది యొక్క-గంగాంబుశీకరంబు. 2127
- క. కావ్రన గంగానదిలో, నేనిధమున నై చ న్నైన మేనాఁ డేని
 గావింపవలయు శ్రేయము, కావలయు న టన్నకోర్కి- గలిగినవారల్. 2128
- క. జీవనము జలము ప్రాణికిఁ, గావ్రన జలదానమునను గలుగు నరులకున్
 జీవనదానఫలం బది, దేవత్వము నొసంగు దానిఁ డెలియరు మూఢుల్. 2129
- క. కలిగియును బ్రతిగ్రహమును, జలుపంగ సామర్థ్య మట్లు సలుసనిప్రభుల్
 విలసిల్లుదు రాకసమునఁ, గళకళలాడుచును దారకాకూపములన్. 2130
- గీ. ఉదసి జిక్కినపక్షుల నుద్ధరించి, నట్టివారును గోష్ఠమునందుఁ బ్రాణ
 ములను విడిచినయట్టివారలును గూడఁ, దార లై యుండెదరు నభస్థలమునందు. 2131
- గీ. ప్రతిదినంబును బదునాఱు ప్రాణసంయ, మములఁ గావించు చుండెడిమహిమ మొకఁడె
 బ్రహ్మహత్యను జేసినపాపి నైనఁ, బావనుని జేసి వై కుంతపదముఁ జేర్చు. 2132
- క. అనుదివసమును గుశాగ్రం, బున నబ్బిందువు శతాబ్దములవఱకును ద్రా
 వినవారి కొదవుఫలమును, గనుఁ బ్రాణాచూమకరుండు కడు సులభముగన్. 2133
- క. ఒకమాట వినుము తీర్థ, ప్రకరములును చిత్రశతములు క్రతుసంతతులున్
 సుకృతవిధానము లన్నియు, నొకయెత్తును బ్రాణరోధ మొకయెత్తు సుమీ. 2134
- క. మనమున నై నను బరకాం, తను వలవనివాఁడు త్రిభువనములును ధరియిం
 చినవాఁడు వానివలననె, యునికి జగంబులకు నెల్ల నొదవెడు ననఘా. 2135
- క. దొరలించు నేకవింశతి, నరకములంధును బర్రాంగనాసంగమ మా
 తెరువ్రసకుఁ జనదు పోవఁగ, నరకములకు భయముఁ జెందునరులు కుమారా. 2136
- క. పరసతుల నభిలషింపని, పురుషులు నెలకొల్పి యశము భూస్థలి నాపె
 సురలోకమందు వసియిం, తురు నివ్యకళాప్రదీ ప్తితోడ సుఖముగన్. 2137
- గీ. సారెకును సారెకును గ్రోధకారణంబు, లెన్ని సమకూరినను వాని నెన్నకుండఁ
 గ్రోధము జయించినట్టియక్రోధనుండె, స్వర్గలోకంబును జయించునత్వశాలి. 2138
- క. తలిదండ్రుల దేవతలు, బలె నారాధించినట్టిపావసమూర్తుల్
 తిలకింపరు వై వస్వత, నిలయ్త్తఃకును గృతాఖిలాఘునిగ్రహం లగుటన్. 2139

- క. తమదండ్రులకంటెను నధి, కముగా గురువులను బూజగావించునరో
తము లేగుదు రతిథులుగాఁ, గమలాసనునింటి కుచితగౌరవు లగుటన్. 2140
- క. శీలపరిక్షణంబున, స్త్రీలకు నిహమంజె సకలసిద్ధులు గలుగున్
గాలునిపోటులు తప్పవు, శీలము చెడె నేని యెట్టిచెలువల కై నన్. 2141
- క. ప్రతిషిద్ధకర్మకరణము, కతంబునను బాకయజ్ఞ కరణమునను దు
ర్గతి గలుగు శూద్రునకు స, ద్గతి గలుగును విహితకర్మకరణముచేతన్. 2142
- సీ. ఆమాన్య మంతయు నభ్యయనము చేసి, శాస్త్రంబులోఁ గలసార మెఱిగి
స్మృతిధర్మములను గుర్తించి పురాణముల్, చదివి సంహితలను సంగ్రహించి
పోఁగొట్టుకొని పాపముల నెల్లఁ దత్తద, భ్యాసమాహాత్యసంప్రాప్తివలన
నొనరించుకొని జన్మమును సార్థకంబుగా, వేదాంతనిష్ఠావినోదమునను
గీ. బూజనీయంబు లగుధర్మబీజములను
జనులసుఖమునకై వెదచల్లునట్టి
బ్రాహ్మణులు బ్రహ్మలోకంబు వడయువారు
వారె జగములు ధరియించువారు వింటె. 2143
- క. నిగమాగమసింధూద్గత, మగుజ్ఞానామృతము నజ్ఞు లాస్వాదింపన్
దగున ట్లాసంగువిప్రుని, నిగమాగమములును దేవునిఁగఁ బూజించున్. 2144
- క. అమితరహస్యం బగువిష, యము నీకు వచింతు వినుము హరిపదభక్తుల్
యమభటుల నై న యమలో, కము నై నను యముని నై నఁ గాంచరు వత్సా. 2145
- వ. అది యెట్లు లంటి వేని. 2146
- క. ఆచారహీను లై న న, నాచారహతాత్ము లై న హరిభక్తులు మ
ద్దోచరులు గారు గావున, నాచరితార్థులను మీర లంటకుఁ డెప్పుడున్. 2147
- క. మనుజులలో నెవఁ డేనియు, వనరుహనాభునిఁ బ్రసంగవశమున నై నన్
మనమున నొకపరిఁ దలఁచిన, ననఘుం డయి విష్ణుపదము నాసాదించున్. 2148
- క. హరిభక్తులసాంగత్యము, దురితంబుల నెల్లఁ బాఱుదోలును గానన్
హరిభక్తులతో నుండెడి, పరమపవిత్రులకుఁ దొలఁగి పాఱుండు మీరల్. 2149
- క. అని యముండు భటుల కనుదిన, మును నాజ్ఞాపించు చుండు మొదటను గానన్
జనులకు సులభోపాయం, బనఁ దగు హరిభక్తి యమభయంబును గడవన్. 2150
- క. నరకాంబుధిలోపలఁ బడి, పరిదేవనముల నొనర్చుపాపిష్టులకున్
హరినామస్మరణం బను, తరణి యొకటె యుద్ధరింపఁ దగినది వత్సా. 2151
- చ. కనుఁగొనరాదు నీచునిఁగఁ గంసవిరోధిపదాంబుజంబులన్
దనమనమందు నిల్పికొని భ్యానము సేయుచు నుండుమాలవా
నిని నయినన్ సరోజదళనేత్రునిభక్తులు వర్ణ బాహ్యు లై
నను భువనత్రయంబును నొనర్తురు పూతముగన్ గుమారకా. 2152

- క. తమదండ్రులకంటెచు నధి, కముగా గురువులను బూజగావించునరో
తము లేగుదు రతిథులుగాఁ, గమలాసనునింటి కుచితగౌరవు లగుటన్. 2140
- క. శీలపరిక్షణంబున, స్త్రీలకు నిహమందె సకలసిద్ధులు గలుగున్
గాలునిపోటులు తప్పవు, శీలము చెడె నేని యెట్టిచెలువల కై నన్. 2141
- క. ప్రతిషిద్ధకర్మకరణము, కతంబునను బాకయజ కరణమునను దు
ర్గతి గలుగు శూద్రునకు న, ద్గతి గలుగును విహితకర్మకరణముచేతన్. 2142
- సీ. ఆమాన్య మంతయు నభ్యయనము చేసి, శాస్త్రంబులోఁ గలసార మెఱిగి
స్మృతిధర్మములను గుర్తించి పురాణముల్, చదివి సంహితలను సంగ్రహించి
పోఁగొట్టుకొని పాపముల నెల్లఁ దత్తద, భ్యాసమాహాత్మ్యసంప్రాప్తివలన
నొనరించుకొని జన్మమును సార్థకంబుగా, వేదాంతనిష్ఠావినోదమునను
గీ. బూజనీయంబు లగుధర్మబీజములను
జనులసుఖమునకై వెదచల్లునట్టి
బ్రాహ్మణులు బ్రహ్మలోకంబు వడయువారు
వారె జగములు ధరియించువారు వింటె. 2143
- క. నిగమాగమసింధూద్ధత, మగుజ్ఞానామృతము నజ్ఞు లాస్వాదింపన్
దగున ట్లొసంగువిప్రుని, నిగమాగమములును దేవునిగఁ బూజించున్. 2144
- క. అమితరహస్యం బగువిష, యము నీకు వచింతు వినుము హరిపదభక్తుల్
యమభటుల నై న యమలో, కము నై నను యముని నై నఁ గాంచరు వత్సా. 2145
- వ. అది యెట్లు లంటి వేని. 2146
- క. ఆచారహీను లై న న, నాచారహతాత్ము లై న హరిభక్తులు మ
ద్దోచరులు గారు గావున, నాచరితారులను మీర లంటకుఁ డెప్పుడున్. 2147
- క. మనుజులలో నెవఁ డేనియు, వనరుహనాభునిఁ బ్రసంగవశమున నై నన్
మనమున నొకపరిఁ దలఁచిన, ననఘుం డయి విష్ణుపదము నాసాదించున్. 2148
- క. హరిభక్తులసాంగత్యము, దురితంబుల నెల్లఁ బాఱుదోలును గానన్
హరిభక్తులతో నుండెడి, పరమపవిత్రులకుఁ దొలఁగి పాఱుడు మీరల్. 2149
- క. అని యముఁడు భటుల కనుదిన, మును నాజ్ఞాపించు చుండు మొదటను గానన్
జనులకు సులభోపాయం, బనఁ దగు హరిభక్తి యమభయంబును గడవన్. 2150
- క. నరకాంబుధిలోపలఁ బడి, పరిడేవనముల నొసర్చుపాపిష్టులకున్
హరినామస్మరణం బను, తరణి యొకటె యుద్ధరింపఁ దగినది వత్సా. 2151
- చ. కనుఁగొనరాదు నీచునిగఁ గంపవిరోధిపదాంబుజంబులన్
దనమనమందు నిల్పికొని ధ్యానము సేయుచు నుండుమాలవా
నిని నయినన్ సుజడశనేత్రునిభక్తులు వర బ్రాహ్మ్య లై
నను భువనత్రయంబును నొసర్తురు పూతముగన్ గుమారకా. 2152

- గీ. చక్రధరుని సాలగ్రామచక్రమందు, బూజగావించు చుండెడిపుణ్యపురుషు
లన్నిహోత్రంబు లొనరించినట్టివారె, యఖిలభూదానమును జేసినట్టివారె. 2166
- గీ. చక్రపాణి సాలగ్రామచక్రమందు, నుండినట్టులు ప్రీతితో నుండఁ జెపుడు
నాత్మవక్షస్థస్థి యగులక్ష్మీయందుఁ గాని, స్వాశ్రయం బగువై కుంఠమందుఁ గాని.
- గీ. ఉపనిషత్తులు బ్రహ్మ మై యుండినట్టి, యచ్యుతుని నన్వహముఁ గొనియాడు చుండు
నచ్యుతుండు సాలగ్రామమందు నుండు, గానఁ దత్పూజకులు ముక్తి గనుట యరుదె.
- క. పనివడి సాలగ్రామా, ర్చనమునుబ్రతిదినముఁ జేయునత్పురుషుఁడు పొం
దును వేయి రాజసూయము, లనుదినమును జేయుచుండునట్టిఫలంబున్. 2169
- క. అనవధిసపాపయుతుఁడై, నను గర్మాచరణవిధమునను నధికారం
బొనరనివాఁడై నను గె, ల్చును సాలగ్రామపూజచొప్పన యమునిన్. 2170
- వ. ఒక్కదినంబునందు ద్వాదశసాలగ్రామంబులు యథావిధిగ నర్చించుపుణ్యపురుషుండు
ద్వాదశకోటిలింగంబులు ద్వాదశకాలంబులందును సువర్ణపద్మంబులచే నర్చించిన
ఫలంబు వడయు. సాలగ్రామశతంబు నర్చించినమహితాత్ముఁ డనేకకల్పంబులు విష్ణు
లోకంబునం దుండి కడకు భూలోకంబునఁ జక్రవర్తిగా నవతరించు. 2171
- క. కామక్రోధాదిరిపు, స్తోమార్దితుఁడై నయపరిశుద్ధుం డేనిన్
జేమమున నుండు సాల, గ్రామార్చనవలన హరిసకాశమునందున్. 2172
- క. క్రిమిజన్మంబును దిర్య, క్షమును శమనలోకనరకవాసవ్యధయున్
సమకూరవు సాలగ్రా, మము నర్చనచేయు చుండుమహితాత్ములకున్. 2173
- క. ఒకపరి సాలగ్రామము, నకు నభిషేకంబు సేసినను సమకూరున్
సకలాఘనాశనంబును, సుకృతావాప్తియును జిత్తశుద్ధియు ననఘా. 2174
- క. సాలగ్రామశీలాకృతి, దాలిచి హరి యున్నచోటఁ దపసులు యక్షుల్
వేలుపులు సిద్ధులును బదు, నాలుగుజగములును నుండు నై యత్యమునన్. 2175
- గీ. శ్రద్ధతోడ సాలగ్రామచక్రమందు, బితరులను గూర్చి పిండంబుపెట్టె నేని
పితరు లతితృప్తు లై కల్పశతముదాక, దీవన లొసంగు చుందురు త్రిదివమందు.
- క. రేవయు జాహ్నువియును గో, దావరియును మఱియు ముక్తిదము లై ననదుల్
ప్రోవయి సాలగ్రామ, గ్రావాంబుకణంబులందుఁ గలవడి యుండున్. 2177
- క. సాలగ్రామశీలాంబువు, బోలినతీర్థంబు లేడు పుడమిని దానిన్
గ్రోలునెడఁ బంచగవ్యము, లేలా బహుతీర్థయాత్ర లేలా వత్సా. 2178
- క. సాలగ్రామజలంబును, గ్రోలినమానవుడు మరలఁ గ్రోలఁడు తా నే
వేళను మాతృస్తన్యము, వాలాయము విష్ణులోకవాసి యగుటచేన్. 2179
- గీ. పురుగు లేని సాలగ్రామమునకుఁ గ్రోశ, మాత్రదూరంబులోపల మ్రందె నేని
దివ్యరూపంబుతోడ వర్ణిలు విష్ణు, భక్తులను గూడి వె కుంఠభవనముండు. 2180

- గీ. ఎచట నుండు సాలగ్రామ మవొటఁ తీర్థ, మనబడును యోజనత్రేతయంబువఱకు
నందుఁ జేసెడిదానంబు లందుఁ జేయు, హోమములు గోటిగుణము లై యొప్పు చుండు.
- గీ. త్మాసురునకు సాలగ్రామచక్ర మొకటి, దాన మొసఁగినయుత్తమమానవుండు •
శైలవనయుక్తముగను భూచక్ర మెల్ల, ధారవోసినఫలమును దాను జెందు. 2182
- గీ. గంభపుష్పాదులను నుతిగానములను, జలిపె నేని సాలగ్రామచక్రపూజ
కల్పకోటిసహస్రంబు గడచువఱకు, మానవుండు వైకుంఠమందిరమున. 2183
- గీ. భూతలమున సాలగ్రామమును బరీక్ష, సేసినను వెల నిరయించినగు పిత్ర
యించినను గొన్న వారల కెల్లరకును, గలుగు యమలోకవాస మాకల్పముగను.
- క. ఏకాదశి గోవిందున, కాకాంక్షిత మైనదివస మాదివసమునన్
జేకూరినయుపవాసము, వైకుంఠంబునకు మెట్లు నరుసగఁ గట్టున్. 2185
- క. లేదు త్రిలోకములను నే, కాదశితోఁ బోలునది యొకండును నఘనం
భేదనమునఁ బావనతా, పాదనమున సరకభయవిపాటనమందున్. 2186
- క. ఒకయేకాదశి నై నను, నొసెక్కెంబునకు నేని యెవఁ డుపవాసం
బాకతఱిఁ జేయునొ వానిఁఁ, దకపికలాజెడరు దండధరునినియోజ్యుల్ 2187
- క. ఎంతవఱకుఁ జేయకొ డై, త్యాంతకళభవాసరంబునం దుపవాసం
బంతవఱకు దేహమునం, దంతటనున్ నిండి యుండు నంహోరాసుల్. 2188
- గీ. వాజిమేధసహస్రముల్ రాజసూయ, శతములును గూడ హరిదివసమునఁ జలుపు
నట్టియుపవాసమున ఖండశాంశమునకు, నై న సామ్యంబు వడయ స్థాములు గావు.
- క. ఏకాదశ్యుపవాసం, బేకాదశవిషయిసమితి నేర్పడినయఘా
నీకమును జండభానుఁడు, చీకట్లనుబోలెఁ జీల్చిచెఱాడుఁ జుమి. 2190
- క. హరివాసరోపవాసము, కరుణించును సాధ్వీ యైనకాంతను నాయుః
పరిపూర్ణు లై నసుతులను, నరోగమును దివముఁ దుదకు నపవర్గంబున్. 2191
- క. హరివాసరంబునకుఁ బు, పురమును గంగయును గయయుఁ గాళియు మఱియున్
దురితాపహరికము లగు, సరిత్తులును తేత్రములును సరిగావు సుమీ. 2192
- గీ. హరిదినంబున నుపవాస మాచరించి, రేయి జాగరణము నొనరించె నేని
యతఁడు పితృమాతృదారాస్వయములలోన, నొజిలుపదితరములవారి నుద్ధరించు.
- గీ. వార్ధకంబునఁ గాని యావనమునందుఁ, గాని శైశవమునయందుఁ గాని విష్ణు
వాసరంబునయం దుపవాస మున్న, వారు చూడరు యమపురద్వారములను.
- గీ. హరిదినమున నుపవసించినట్టివారు, ద్వంద్వసంగంబు విడనాడి తార్క్ష్యకేత
నములు మాలలు పీతవస్త్రములుఁ దాల్చి, తరలిపోదురు వైకుంఠధామమునకు.
- గీ. తీర్థమజనమును గాని త్రిదివసంబు, లనశనము గాని కాపించి హైమతీలలు
గోవులును దానమిచ్చినపావనులకు, శాశ్వతస్వర్గలోకవాసంబు గలుగు. 2196

- క. స్నానము దపమును గాంచన, దానంబును దీర్ఘమున యథాశక్తిగ నే
మానవుడు సేయకుండనొ, వానికి జెడు నిహము పరము వై శ్యతనూజా. 2197
- క. కావించినదానంబును, గావించినతపముఁ దెలుపఁగారాదు సుమీ
యేవేళ నై న స్వర్గము, కావలయు న టన్నవాంఛ గలిగినవారల్. 2198
- గీ. పాదుకలో వస్త్రములొ యాతపత్ర కములొ
పత్రమో మూలమో లేక ఫలమొ జలమొ
యిచ్చు చుండంగనలెఁ గాని యెన్నఁ జేని
వంధ్యము గఁ జేయఁగూడదు వాసరంబు. 2199
- గీ. శక్తికొలఁదిని దానంబు సలువవలయు, ననుదినము నెంత లేనివాఁ డైనఁ గాని
యిహపరంబులలోపల నెచట నేని, పెట్టినను బుట్టుఁ బుట్టదు పెట్ట కున్న. 2200
- వ. ఒక్కయశ్వత్థవృక్షంబును నొక్కనింబవృక్షంబును నొక్కవటవృక్షంబును నొక్కకపిత
వృక్షంబును నొక్కబిల్వవృక్షంబును నొక్కయామలకవృక్షంబును నై దు చూతవృక్షం
బులును బది తింఁద్రోవీవృక్షంబులును నొక్కకూపంబును నారామంబుగా స్థాపించినవారు
శాశ్వతస్వర్గలోకనివాసంబు వడయుదురు. 2201
- క. ఫలములచేతను బత్తం, బులచేఁ బుష్పములచేత మూలంబులచేఁ
జలుపుదురు సురలకును బి త, రులకును నతిథులకు భాసురులకును దృష్టి. 2202
- క. కావున నలువురు నడిచెడి, త్రోవలచెంతలను భూమిరుహరోపణముం
గావించెడిపుణ్యాత్ములు, గావించినవారె పుణ్యకర్మము లెల్ల. 2203
- గీ. ఆతపక్లాంతు లై నట్టిచేతనులకు, నాశ్రయము లేక తిరుగువిహంగములకు
నాశ్రయములును బుష్పఫలాధ్యములును, నగుకుజంబుల నఱకుదు రల్పమతులు. 2204
- క. వారలకును నవ్వారిని, బ్రేరేచెడువారలకును బితృపతి సేయున్
గౌరవము ఘోరనరకా, గారంబునఁ గాలదండఘాతంబులచేన్. 2205
- క. తులసీవృక్షం బుండిన, నిలయము కనఁబడిన నచట నిలువక భీతిన్
గలఁగుచును బాటిపోదురు, పులిఁ గాంచినహరిణగణమువోలె యమభటుల్. 2206
- క. తులసీవనరోపణమున్, జలిపినఁ దత్పత్ర బీజసంతతిసంఖ్యం
బొలిచెడివర్ష సహస్రం, బులు వసియించెదరు స్వర్గభువనమునందున్. 2207
- క. తులసీగంధము ఘ్రాణం, బులకున్ సోకినను హృ పూరితచి త్తం
బులతోడఁ దాన్యవాహన, ములపై వై కుంతమునకుఁ బోదురు పితరుల్. 2208
- క. పలుకుదురు సమంబులుగా, నిలలో మూఁటిని మహాత్ము లెల్లరు గంగా
సలిలస్నానము తులసీ, దళసంస్పర్శమును నర్మదాదర్శనమున్. 2209
- గీ. త్రికరణములను బ్రాణు లార్జించికొన్న, పాపముల నెల్లఁ గావించు భస్మముగను
స్థాపనమునను సేకసంస్పర్శములను, బోషణమునను దర్శనంబునను దులసి. 2210

- వ. ప్రతిపక్షంబునను ద్వాదశినాడఁ బ్రహ్మవిదేవత లెల్లరును మలసీపూజ గావించు
చుందురు. కావున నానాఁడు తులసీదళచ్ఛేదంబు గావింపం జనదు. 2211
- క. కలఁశాంతరత్నముక్తా, ఫలముఖదానములు పేరువడినను మలసీ
దళదాసంబునఁబోడశ, కళకును సరిగావు చక్కఁగాఁ గనుఁగొన్నున్. 2212
- గీ. పుష్కరాదిమహాతీర్థములును ద్రివళ, గాదిపుణ్యానదీసమూహమును వాసు
దేవుఁ బాదిగఁ గలముఖ్యదేవతలును, సద్ధివసంతండు తులసీదళాంతరమున. 2213
- క. హరిహరులను మలసీమఁ, జరులను బూజించునట్టిజనులు నిజకళే
బరములు నిడిచినపిమ్మట, మరలఁ జనరు మాతృగర్భమందిరములకున్. 2214
- ఆ. ఆమ్రతరుసహస్ర మశ్వత్థశతమును, నిలిపినట్టిభూరిఫలము గలుగు
నిలిపె నేని యొక్క-తులసీమ్రమంబును, దానిమహిమ మేమొ డై వ మెఱుంగు.
- క. శివపంచాక్షరిపమును, శివలింగస్థాపనమును శివపూజయు ను
ద్భవముఁ దొలఁగించి ప్రాణుల, శివలోకమునందు నిల్పుఁ జెడ కుండంగన్. 2216
- గీ. సత్యమును ద్యాగమును హాససంపదయును
శూరతయును సౌభాగ్యంబుఁ గీరితియును
వక్తృతయు ననునేడును వసుధలోన
ఫలములుగ శివపూజ కేర్పఱుపఁబడియె. 2217
- సీ. మాధవునకు దై త్యమర్దనంబును సృష్టి, కర్తృత్వము హిరణ్యగర్భునకును
బలికర్ణులకు దానపరవశత్వంబును, శౌర్యసంపద కార్తవీర్యునకును
ధనసమృద్ధియుఁ గుబేరునకు సర్జనునకు, జయమును ధ్రువున కుచ్చైఃపదంబు
మరుదాత్మజున కబ్ధితరణసామర్థ్యంబు, వాచస్పతికి మహావాగ్మితయును
- గీ. ద్రౌపదికి సుపతిత్వంబు బ్రహ్మవర్చ, సము వసిష్ఠున కబ్ధిపానమును గుంభ
భవునకును రామునకు సేతుబంధనంబు, సంఘటిల్లుట శంభుపూజాఫలంబ. 2218
- క. సకలాఘములును దొలఁగఁగ, సకలై శ్వర్యములు గలుగ శాంభవలింగా
ర్చకు సమ మగుపుణ్యము లే, దొకటియు ముల్లోకములను నూరుజతనయా. 2219
- గీ. భక్తితోడను గాని దంభమునఁ గాని, కామమునఁ గాని మఱి యేప్రకారమునను
గాని శివపూజ గావించుమానవుండు, కనఁడు యమలోకమును గడకంట నైన.
- గీ. మంత్రసహితంబుగను నేని మంత్రరహిత, ముగను నేనియు శివలింగమునను బుష్ప
మొనఁ బ్రత్యంబు నైనఁ దోయంబు నైన, నుంచునాతండు కులఁకోటి నుద్ధరించు.
- క. శివపూజలు సేయుచుఁ గే, శవునిపయిన్ ద్వేష మూనుజనుఁ డెవఁ డైనన్
దవులువడి రౌరవంబున, నివలకుఁ జేరఁడు చతుర్దశేంద్రులవఱకున్. 2222
- క. శివుండును హరియును బ్రహ్మయు, నివసింపఁగ నాలయములు నెలకొల్పినమా
నవులు వసింతురు తత్త, ద్భువనంబులయందుఁ గల్పములుగల్పములున్. 2223

- గీ. దంశపదమాత్ర మైనను దాంశరాదు, శివధనము దానిచేతను జీవయాత్ర
గడసికొనుమానవులు కల్పకల్పములును, సొమ్మసిలు చుండెదరు కాలసూత్రమందు.
- గీ. మూర్ఖములయందు విశ్రాంతిమందిరములు, ధర్మశాలలు నెలకొల్పుధార్మికులకు
నెలవు గోబ్రాహ్మణులకును నెలవుకొలుపు, మాన్యులకు వాసగృహ మింద్రమందిరంబు.
- గీ. జీర్ణ దేవాలయంబులు జీర్ణవిప్ర, మందిరంబులు జీర్ణ గోమందిరములు
జీర్ణ ధర్మగృహంబులు నేసె నేని, యద్భుతములుగ వాఁ డొండు నూర్వపదము.
- క. యతిమతములు నెలకొలిపిన, మతిమంతులు మరల గర్భమందిరదురవ
స్థితిపాలఁ బడరు వారలు, మృతు లైనను నున్నవారె మేదినిలోనన్. 2227
- క. యతు లుండెడిమతముల కధి, పతి యగువాఁ డఖిలకర్మబాహ్యుం డగు నా
పతితున కేనాఁటికినిన్, గృతకృత్యత లేదు స్వకృతకృత్యమువలనన్. 2228
- క. ఫల మైనఁ బుష్ప మైనను, జల మైనను బత్ర మైన సంప్రాప్తిపన్
గలిగినను జాలు యతిధన, మలమట గుడుపంగ నరకయాతనలందున్. 2229
- క. మతి గలిగెనేని రారవ, పతితునిఁగాఁ జేయఁ బుత్రపశుబాంధవసం
యతముగ గోబ్రాహ్మణసుర, యతికార్యములందుఁ జేయ నగు నధిపతిగాన్. 2230
- క. హరిహరవిరించిపూజా, పరికరముగఁ బుష్పవనము పాదుకొలుపున
త్పరుషులు విహరింతురు ని, రరలోకమునందుఁ బారిజాతచ్ఛాయన్. 2231
- క. పితృదేవాతిథిత్వ ప్తిసి, సతతముఁ గావించు చుండుసాధువులు ప్రజా
పతిలోకంబునకును నధి, పతు లగుదురు స్వకృతపుణ్యపరిపాకమునన్. 2232
- క. వేనిగృహంబున భోజన, పానంబులచేతఁ దృప్తిపడుదురొ యతిథుల్
వానికి నమృతాన్నము స్వ, స్థానంబున దొరకుఁ ద్రిదశసమపంక్తులలోన్. 2233
- క. అతిథి యగువాఁడు పూజ్యుఁడు, పతితుఁ డయిన మూర్ఖుఁ డైనఁ బండితుఁ డైనన్
యతి యైన నెవ్వఁ డైనను, నతిథిసమాచరణ మధిక మన్నిటికంటెన్. 2234
- గీ. అతిథి తృప్తుఁ డగుచు నరిగినగృహమేధి, యరుగు బ్రహ్మయింటి కతిథి యగుచు
నతిథి విముఖుఁ డగుచు నరిగినగృహమేధి, యరుగు యమునియింటి కతిథి యగుచు.
- ఆ. అతిథి వచ్చి యన్న మడిగినప్పుడు లేదు, పొమ్మ టన్న నతఁడు పోవునపుడు
కొనుచుఁ బోవు గేస్తు జననంబు మొదలుగాఁ, బొదుపుచేసికొన్నపుణ్య మెల్ల 2235
- క. అతిథిసమం బగుధర్మం, బతిథిసమం బైనబంధు వతిథిసమం బౌ
హిత మతిథిసమం బగుస్వా, పతేయమును లేదు నిజము పరికింపంగన్. 2236
- వ. అతిథ్యప్రభావంబునంజేసి ఋషులును రాజులును బ్రహ్మలోకంబునం దిప్పటికిని భం
గంబు లే కున్నవారు. 2237
- గీ. దంభమున నేనియును బ్రమాదమున నేని, జన్మమధ్యంబునం దొక్కసారి యైన
నతిథి కన్నంబు వెట్టినయట్టివాఁడు, కాలభటులకుఁ గల నైనఁ గానరాఁడు. 2238
- గీ. దంభమున నేనియును బ్రమాదమున నేని, జన్మమధ్యంబునం దొక్కసారి యైన
నతిథి కన్నంబు వెట్టినయట్టివాఁడు, కాలభటులకుఁ గల నైనఁ గానరాఁడు. 2239

- గీ. అన్నదానంబు గావించినట్టివాడౌ, స్వర్గముననుండి చ్యుతుఁడైన వసుధలోనఁ
బుట్టి యుత్తరకరుదేశములను జక్ర, వర్తి యగు సర్వభారతవర్షమునకు. 2240
- గీ. సలజలచరంబు లగునెల్లజంతువులకు, నన్నగతములు ప్రాణము లగుటఁజేసి
యన్నదానంబు గావించినట్టివాడౌ, ప్రాణదానంబు గావించినట్టివాడౌ. 2241
- సీ. పుణ్యంబు క్షీణించిపోవ స్వర్గమునుండి, ధరణిపైఁ బడఁచుండుతరుణమందుఁ
గేసరిభ్యజుఁ డనుక్షీతివరేణ్యునిఁ జూచి, వాత్సల్యమునను వై వస్వతండు
రాజేంద్ర మరల స్వర్గమునకు నేఁగంగఁ, గలదేని మదిలోనఁ గాంక్ష నీకు
నన్నదానము చేయు మన్నదానము చేయు, మన్నదానము చేయు మనుచుఁ బలికె
- గీ. యమునిముఖముననుండి ప్రత్యక్షముగన, వీనులారంగ నామాట వింటి నేచు
గాన లేదు జగంబులలోన నన్న, దానమునకు సమం దైనదాన మొందు. 2242
- గీ. కాలపురి కేగుటకు ధీతి గలిగె నేని, సలిలదానంబు వలయు గ్రీష్మమునఁ జేయఁ
దగును హేమంతమున సమిద్దాన మొనఁగ, సతతముచు నన్నదానంబు సలుపవలయు.
- వ. జానంబువలనను నజానంబువలనను జేయంబడు చుండఁమహాపాతకంబులకుచు డ్రుద్ర
జ్ఞ పాతకంబులకును మానషట్కంబున కొక్కపరి నిధ్యుక్తం బగుప్రాయశ్చిత్తముం జేసి
కొనువాడు నిర్దూతపాపుఁ డగుటఁజేసి దేవగంధర్వాదినేవితంబు లగుపుణ్యలోకంబు
లం జెందువాడు. ప్రాయశ్చిత్తపహీనుండు యమలోకముం జెందువాడు. 2243
- క. గాయత్రీ జప మెపుడును, జేయుచు నుండెడిద్విజుండు చెందును గడకున్
ధ్యేయైక్య మితరమనువులు, గాయత్రీ మంత్రమునకుఁ గావు సమంబుల్. 2245
- క. వై దికమంత్రజపంబును, వేదాధ్యయనమును సకలవిధనరకములన్
భేదించు భిదుర మద్రుల, భేదించినకరణఁ గలుషభేదక మగుటన్. 2246
- క. సాయంప్రాతర్హ వనము, గాయికమానసికవాచికము లగువ్రతముల్
చేయుచు నుండెడివారికిఁ, జేయె త్తిన నందు దివము సిద్ధులు వారల్. 2247
- క. తెలిపెదను వినుము తుదకుం, గలమాటను సర్వదేశకాలములందున్
గలుగును నరక మధర్మము, వలనను ధర్మంబువలన స్వర్గము గలుగున్. 2248
- క. కావున బాల్యము మొదలుగఁ, గావింపగవలయు ధర్మకార్యము లెపుడున్
గావింపరా దుపేక్షను, నేవేళకు నేమి యగునొ యెవ్వఁ డెఱుంగున్. 2249
- గీ. చెప్పినాడను నీకు సంక్షేపముగను, సుగతియును దుర్గతియుఁ గల్గునుకృతదురిత
కర్మములు గొన్ని విను గాంక్ష గలిగె నేని, యింకను వచింతు నన నాతఁ డిట్లు లనియె.
- క. దేవా నీవు వచించిన, పావనధర్మములు చిత్తపరితాపంబున్
బోవెలుచు నఘహారంబులు, గావే సాధువులనుడంలు గంగంబువులున్. 2251
- గీ. ఉచిత మగుమాట చెప్పుట యపకృతులను, జలుపుటయు సాధువులకు నై సర్గికంబ
యమృతకరుఁడైనవిధుఁడు ప్రేయంగఁబడెనె, శీతలుండంగ నెవ్వనిచేతనై న. 2252

గీ. స్వామి నామింద నొలయువాత్సల్యమునను, దెలిపితిని మంచిమాటలు తేటపడంగ
నరకముననుండి నాననోదరున కింక, నెట్లు లుద్ధృతి గలుగునొ యెఱుంగ జెపుము.

—: అతిభక్త మహిమము :—

చ. అనవుడు దేవదూత ఊణ మాత్మను ధ్యాన మొనర్చి సర్వమున్
గనుగొని యిట్లు వలె ననఘా భవదష్టమజన్మపుణ్యమున్
గనుకను ధారవోయనెడ నారకలోకమునుండి తత్తణం
బుననె భవత్సహోదరుడు ముక్తతః జెంది దివంబు నొందెడిన్. 2254

గీ. అనుటయును నావికుండలుం డతనిఁ జూచి, స్వామి నాదగునష్టమజన్మ మేదో
యపుడు నే నొనరించినయట్టిపుణ్య, మెట్టిదియొ నాకు దయతోడ నెఱుంగ జెపుము. 2256

వ. అని యడుగుటయు దేవదూత వికుండలున కీ ట్లనియె.

క. మును మధువనంబునను శా, కుని యనుబ్రహ్మార్షి గలఁ డొకొం డతఁడు నిజాం
గన యగురేవతియందున్, గనియెను నవపుత్రకులను గ్రహములఁబోలెన్. 2257

క. వారలలో జ్యోతిష్క, త్రారధ్రునశాలిబుధులు దారలతోడన్
జేరుకొని యుండి రగ్నుల, నారాధించుచును శ్రీతగృహస్థాశ్రము లై. 2258

వ. నిర్మోహజితకామధ్యానకాష్ఠగుణాధికు లనుమిగిలిననల్వరును వైరాగ్యంబు నవలం
బించి సర్వసంగపరిత్యాగంబు గావించి తురీయాశ్రమంబు నాసాదించి బ్రహ్మజ్ఞాన
సంపన్నులై క్రియారహితులై యసంశయులై నిరాశులై నిష్పరిగ్రహులై
లోష్టాశ్మకాంచనంబుల సమానంబుగాఁ దిలకించుచు నప్రయత్నప్రాప్తం బగుదానం
బరితుష్టిం జెందుచు జితనిద్రాహారులై శీతవాతాతపములను సహించుచు ననవరతం
బును నాత్మనిష్ఠాగరిష్ఠులై చరాచరం బగుజగం బంతయును విష్ణుమయంబుగాఁ
జూచుచు మానంబు వహియించి గ్రామైకరాత్రంబుగా భూతలం బంతయుం ద్రిమ్మ
రుచు మధ్యాహ్నకాలం బగుట ట్టుత్పిపాసోపశాంతికొఱకుఁ బూర్వ మష్టమజన్మం
బున విప్రుండ వై సతీసుతసమేతంబుగా మార్గమధ్యంబునం దొక్కగ్రామంబునం
దుండునీగృహంబునకు వచ్చుటయు నీవు భక్తిభావంబున లేచి యెదురుగా నేఁగి. 2259

గీ. వారలకుఁ జేసి స్వాప్రాంగవందనంబు, మానసంబున హర్ష సంభ్రమము లొదవ
నయనములనుండి యశ్రుసంతతులు దొరలఁ, గంతకుహరంబులోన గాద్గద్య మొనయ.

నీ. చరితార్థ మయ్యె నాజపతపంబులు నేఁడు, మహిమంబు గాంచె నాగృహము నేఁడు
లోకోత్తరం బయ్యె నాకుటుంబము నేఁడు, పావనం బయ్యె నాభవము నేఁడు
గతు లేరుపడియె నాపితరులకును నేఁడు, కృతకృత్య మయ్యె నాశ్రుతము నేఁడు
శౌరి నాయెడలఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెను నేఁడు, స్తవనీయ మయ్యె నాధనము నేఁడు

గీ. ధన్య మయ్యెను నాచరిత్రంబు నేఁడు, భువనమునఁ గల్గె నాకు గౌరవము నేఁడు
పాపముల నన్నిటిని రూపుమాపునట్టి, యుష్మదీయాష్టలోకభాగ్యోదయమున. 2261

- గి. అనుచు నుతియించి వారిపాదాంబుజములు, కడిగి తత్తీర్థమును మస్తకమునఁ దాల్చి
పీకములమీఁదఁ గూర్చుండఁబెట్టి పూజ, సలిపి వారికి సకలోపచారములను. 2262
- గీ. షడ్రసోపేత మైనభోజనము వెట్టి, తృప్తి గావించుటనుజేసి తృప్తి నొంది
బ్రహ్మరసమగ్ను లగుదు నారాత్రి నీదు, సదనమునయంద వారు విశ్రాంతు లైరి.
- సీ. ప్రాణులు భూతంబులందు శ్రేష్ఠము లందు, శ్రేష్ఠముల్ మతి గలచేతనములు
వానిలో శ్రేష్ఠులు మానవుల్ మానవు, లగువారిలో శ్రేష్ఠు లవనిసురులు
వారలలోన విద్వాంసులు శ్రేష్ఠులు, కృతబుద్ధు లగువారు శ్రేష్ఠు లందు
శ్రేష్ఠులు కర్తలు కృతబుద్ధులందుఁ గ, ర్తలలోన శ్రేష్ఠులు బ్రహ్మవిదులు
- గీ. వారలకు నీవు భక్తిభావమున నాడు, చేసినట్టియాతిధ్యంబుచేతఁ బ్రాప్త
మైనపుణ్యంబు గణియింప నలవి గాదు, వదనములు వేయి కలిగినవాని కేని. 2264
- క. గృహమేధి యైనయాతని, గృహమం దొకరాత్రి యుండె నేని యతి గృహిణ్
దహియించెడిపాపములను, దహియించును గాష్ఠములను దహనమువోలెన్. 2265
- గీ. బ్రహ్మవిదుఁ డేగృహస్థునిభవనమందు, హర్షమున నుండు నొకత్రుటి యాగృహస్థుఁ
డపునరావృత్తిగను నుండు నెపుడుఁ గూడ, శాశ్వతం బైనవై కుంతసదనమందు.
- క. కావున భవదష్టముజ, న్మావాప్తం బైనపుణ్య మయ్యెనె తెలియన్
నావుడు వికుండలుఁడు ముద, మావహిలఁగ ధారవోసె నాసుకృతంబున్. 2267
- క. అంతట శ్రీకుండలుఁ డ, త్యంతరయంబునను వచ్చె నంతకలోకా
భ్యంతరమునుండి విధుఁడు వి, ధుంతుదవక్త్రముననుండి తోతెంచినటుల్. 2268
- ఆ. అప్పు డన్నదమ్ము లనోన్యమును నశ్రు, కణము లొలుకు చుండఁ గౌఁగిలించు
కొని తుణంబు చేష్టలను దక్కి యుండిరి, ప్రేమబంధ మెంతప్రియలనిదియె. 2269
- ఆ. అంతఁ బుష్పవర్ష మాకసముననుండి, కురియ వారు మిగులఁగుతుంకమునను
దేవభటుఁడు దమకుఁ గావించినప్రియంబు, చాటుకొనుచుఁ జనిరి స్వర్గమునకు. 2270
- క. ఈయితిహాసము మానవ, నాయక వినినను బఠించినను ధేనువులన్
వేయిటిని దాన మొసఁగిన, శ్రేయము సులభముగఁ బడయు ట్టితి నెవఁ డేనిన్.
- గీ. మాఘమాసవిశేషంబు మఱియుఁ గొంత, వినిచెదను నీకు వినుము పృథ్వీవరేణ్య
మాసములలోన శ్రేష్ఠంబు మాఘమాస, మఖిలకర్మంబులకుఁగూడ నర్హ మగుట.
- సీ. సర్వదేశములందు సలిలంబు సంప్రోక్త, మగుటను నారాయణాత్మకముగ
మకరస్థుఁ డై రవి మాఘమం దుండ గో, ప్పద మంతమేఘపుష్పమున నేని
యొదవనియెడ శక్తి త్రిదినంబు లేనియు, స్నానంబు సేసిన స్వర్గ మొదవు
ఫలవిశేషంబుపైఁ గలిగినయెడఁ గోర్కి, సలుపంగ నగు బహుస్నానములను
- గీ. సతిలఘుతహోమమును నన్న సలిలవసన, ధరణిగోస్వర్గ గృహధనధాన్యముఖ్య
దానము లఖండదీపసంస్థాపనమును, మాధవునకుఁ ద్రికాలసమర్చనమును. 2273

- గీ. లగు నొనర్పంగ మాఘమాసాంతమందు, హరిదినంబునఁబోలె నుద్యాపనంబు
విప్రసంతర్పణంబును విష్ణుపురము, నందు శాశ్వతముగ నుండ నాస యున్న. 2274
- వ. మాఘమాసంబునఁ గూపస్నానంబు ద్వాదశాబ్దఫలప్రదంబుగను దటాకస్నానంబు
తద్విగుణఫలప్రదంబుగను నదీస్నానంబు తచ్చతుర్గుణఫలప్రదంబుగను దేవఘాతస్నానంబు
తద్దశగుణఫలప్రదంబుగను మహానదీస్నానంబు తచ్చతగుణఫలప్రదంబుగను మహానదీ
సంగమస్నానంబు ద్విశతగుణఫలప్రదంబుగను గంగాస్నానంబు సహస్రగుణఫలప్రదంబు
గను గంగాయమునాసరస్వతీసంగమస్నానంబు లక్షగుణఫలప్రదంబుగను జెప్పబడియె.
- గీ. ప్రతిదినంబును వృషసహస్రము సహస్ర, హైమనిష్కములును గపిలాయుతమును
భూసురున కిచ్చినఫలంబుఁ బొందు మాఘ, మున సితాసితజలమున మునిగి నరుడు.
- ఆ. ప్రజలఘోరపాపరాసుల దహియింప, సృష్టిచేసె బ్రహ్మ యిలఁ బ్రయాగ
మనెడితీర్థరాజమును దాని నేవించి, మాఘమందు ముక్తి మనుజుఁ డొందు. 2277
- ఆ. పంకజాసనుండు బ్రహ్మలోకమునకు, మార్గముగ సృజించె మహిని మున్న
దివ్య మగుసరస్వతీగర్భితసితాసి, తాంబూధార సురల కచ్చెరువు గ. 2278
- గీ. గాంగసలిలంబునను బ్రయాగంబునందు, స్నాతు లగువారు మాఘమాసంబులోన
నాకముననుండి ధరణికి నాల్గువేల, యుగము లగునంతవఱకును దిగరు సూవె. 2279
- సీ. అశ్వమేధంబు నే నాచరించినవాడ, నని గర్వ మొందకు మశ్వమేధి
బ్రహ్మహత్యామహాపాప మేర్పడె నని, భయపడఁబోకుము బ్రహ్మహంత
మాఘమాసమునందు మకరస్థుఁ డై ప్రభా, కరుఁ డుండఁగను బ్రయాగంబునందు
స్నానంబు నేసితి రేని సితాసితాం, భస్మలో మీమదభయము లుడుగు
- గీ. నని వచించె విధాత ప్రయాగతీర్థ, మహిమమును బ్రకటింపఁగా మదిఁ దలంచి
యచట మునిగినఁ బ్రాప్తిండు నమరపురము, తనువు దొఱగిన నట నమృతత్వ మొదవు.
- సీ. అనశనంబుగ శతహయనంబులు తపం, బాచరించినవారి కగుఫలంబు
రాజసూయమహాధ్వరసహస్ర మొనరించి, నట్టివారికిఁ గల్గునట్టిఫలము
వభ్యసించిన యోగ మబ్దశతత్రయం, బవికలంబుగఁ బ్రాప్త మగుఫలంబు
కనకభారసహస్రమును రవిగ్రహణవే, శను బ్రాతునకు నొసంగినఫలంబు
- గీ. సంఘటిల్లును మాఘమాసంబునందు, స్నానము త్రివేణిలోన దినత్రయంబు
సలుపునెడలను మానవజాతి కెల్ల, మాసమహిమంబునను దీరమహిమమునను.
- గీ. సర్వతీర్థంబులును బాపసంగమమున, మలినతను జెందుటను మాఘమాసమందు
ననుసమంబును వచ్చి ప్రయాగమునకు, గంగలో మున్ని పరిశుద్ధిఁ గాంచి యేగు.
- గీ. సప్తపురములు దమకు సంప్రాప్త మైన, పాపిజనసంగదోషంబుఁ బాపకొనఁగ
ననుసమంబును వచ్చి ప్రయాగమునకు, గంగలో మున్ను చుండు మాఘంబునందు.
- గీ. అమరులకును సజయ్య మొనటివిష్ణు, మాయయు సితాసితాంబునిమజనంబు
మాఘమాసంబునను భేయమానవాళి, నంటఁ జాలదు సుకృతుల యుముఁడువోలె.

- గీ. స్నానమును మాఘమాసంబునను బ్రయాగ, మందుఁ జేసిననరుడు దేహవసాన
మందుఁ దేజోమయజగంబులందు నొంది, సౌఖ్యముల నెల్లఁ దుదిఁ జేరు శారీర్జ్మణి.
- ఆ. మకరగతుడు గాఁగ మార్తండుడు ప్రయాగ, మున సిలాసితాంబువును స్పృశించి
నేని వారిపుణ్య వింతింత యని వ్రాసి, కొనఁగలేడు చిత్రగుప్తుఁ డేని. 2286
- క. త్రికరణకృత మగుపాపము, సకలంబు నశించు నొక్కసారి ప్రయాగో
దకమున మునిగిన సూర్యుడు, మకరమునం దుండ మాఘమాసమునందున్. 2287
- ఆ. మునిగె నేని త్రిదినములు ప్రయాగంబున, మాఘమాసమున నిజాఘ మెల్ల
నదలి నదలినట్లు వ్యాశంబు గుబుసము, నేగు ద్రిదివమునకు నెవ్వఁ డేని. 2288
- గీ. జహ్నుతనూయమస్వస్మసంగమమున
శ్లాఘ్యతమ మైనమాఘమాసంబునందు
నఖిలఋషులును నరువదిహూణువేల
తీరములుఁ జేరుటయుఁ దటస్థింప భూష.
- ఆ. జన్మజన్మమునను సర్గాదినుండియు, గడన నేసినట్టికలుష మెల్లఁ
బాసిపోవు మాఘమాసంబునఁ బ్రయాగ, మందుఁ జేయుత్రిదివసాష్టవమున. 2290
- వ. గంగ యెచ్చట నున్నను బావనత్వంబునఁ గురుక్షేత్రతుల్యంబు. దానికంటెను వింధ్య
సంగత యగుగంగ దశగుణాధికంబు. దానికంటెను గాశీలో నుత్తరవాహిని యగు
గంగ శతగుణాధికంబు. దానికంటెను యమునాసంగత యగుగంగ శతగుణాధికంబు.
దానికంటెను బ్రయాగంబునందుఁ బశ్చిమవాహిని యై కాళిందీ సరస్వతులతోడం
గూడిన గంగ సహస్రగుణాధికంబు. ఆయ్యది త్రివేణి యనుపేరం బరగు. 2291
- సీ. అది మాఘమాసమం దమృత మైయుండుట, స్రవయు విష్ణువు శంకరుడును
రుద్రు లాదిత్యులు రుద్రగణంబులు, దిక్పాలురు సమస్త దేవతలును
బ్రహ్మాణియును సపర్ణయును లక్ష్మీయు దేవ, తాంగనామణులును సచ్చరలును
యక్షగంధర్వవిద్యాధరాదిసమస్త, దేవయోనులు పితృదేవతలును
- గీ. నందులోపల మునుగుడు రన్వహమును, గృతయుగంబునఁ బ్రకటశరీరులు గను
గలియుగంబునఁ బ్రచ్ఛన్నకాయులుగను, దానిమహిమంబు నెన్న నాతరము గాదు.
- గీ. అశ్వమేధసహస్రంబు నాచరింప, నేర్పడినసుకృతంబును నీడు గాదు
త్రిదినములు మాఘమునయందుఁ దీర్థరాజ, మునను స్నానం బొనర్చినపుణ్యమునకు.
- క. దీనికి దృష్టాంతంబుగ, నే నొకయితీహాస మిపుడు నీకు వచింతున్
భూనాథ దాని వినుటనె, నానాపాపాఘములు వినాశము నొందున్. 2294

—: కాంచనమాలినీచరిత్రకథనము :—

- సీ. ఒక్కదినంబున నొకయప్పురఃకాంత, యభిమార్గంబున నరుగుచుండ
రక్కసుం డొక్కఁ డారాజాస్య నొడిసిప, ట్టంగ నెంచి హిమగిరి డాగియుండఁ

- బడియె నాడై త్యుసియొడలిపెనిఁ దదార్ద్ర, వస్త్రతోయకణంబు వాయుహతిని
నంతట రాక్షసుం డత్యద్భుతంబుగా, నాత్మమనశ్శాంతి చూవహిల్ల
- గీ. వినయమునఁ బిల్చి చూవధూటిని లతాంగి, యెవ్వతెవు నీవు నీయాఖ్య యేమి యెటకు
నేఁగుచుండితి వెటనుండి హేతు వేమి, యార్ద్రముగ నుండ నీకబర్యంబరములు.
- క. నీయొద్దనుండి వచ్చిన, తోయకణంబున మదాత్మదోషం బెల్లె
మాయ మయి పోయె నీ క, త్తోయకణం బెట్టిచోట దొరకెనొ చెపుమా. 2296
- క. తావకరూపము గనుఁగొనఁ, బావనశీలపుగ్గఁ గానఁబడితివి నాకు
దేవవధూమణి సకరుణ, భావంబునఁ జెపుము నీప్రభావము నెల్లె. 2297
- సీ. అని వేడుటయును ని ట్లనియె నయ్యప్పరః, కాంతాలలామంబు కరుణతోడ
రాక్షస నే సప్సరసను బిల్తురు నన్ను, గాంచనమాలిని యంచు సురలు
చనుచుంటిఁ గై లాసమునకుఁ బ్రయాగము, నందు మాఘస్నాన మాచరించి
తద్దాంగజలముచేతను మామకాంబర, ధమ్మిల్లములును నార్ద్రంబు లయ్యె
- గీ. దజలకణంబు పడుట నీతనువునందు, సమసి రాక్షసగుణములు శాంతి యొదవే
నింక వినిచెద నాగాధ యెల్ల వినుము, తత్ప్రభావంబు దెలియు నద్దాన నీకు. 2298
- సీ. పూర్వమందుఁ గళింగభూపతి కుంపుడు, కత్తె నై నేను భోగముల నెల్ల
ననుభవించుచు ధనయావనసౌందర్య, మదములచే నన్యమానినులను
బరిభవించుచు నన్యపురుషసాంగత్యంబు, సలుపుచుఁ బన్నుచు జాలములను
నార్జించి మితి లేనియర్థంబు తుదకు వా, ర్థము ప్రాప్తించినతరుణమందుఁ
- గీ. జేసి పాపము లెల్ల నార్జించినట్టి, ధనమునకు సార్థకత రవంతయును గాన
రామిఁ జింతించి చింతించి రాజగురుని, కడకు నొకనాఁడు పోయి నాకథను వినిచి.
- ఆ. కన్నునీరు గాఱఁ గాల్వలుగను నేడ్చి, పాపపంకమందుఁ బడిననన్ను
గట్టుఁజేర్ప నీవె గతి యని యిరుగేలఁ, బట్టికొంటి నతనిపాదములను. 2300
- ఉ. అంతట నమ్మహాత్ముడు గృహస్థితమానసుఁ డై వరాకి నీ
కింతట నైన బుద్ధి జనియించెను బాపవిశుద్ధి నొందగా
సంతస మయ్యె నీదురితసంచయముం దొలఁగింప లేదు పు
ణ్యాంతర మేది యేనియుఁ బ్రయాగనిమజ్జన మొందు దక్కఁగన్. 2301
- ఆ. ఆనిమజ్జనంబు ప్రాప్తించునెడ మాఘ, మాసమందు రూపుమాపి సకల
దురితములను నిలుపు నిరపాయముగ నమ, రాలయమున స్నాతు లై నజనుల.

—: ఇంద్రకావ మోక్షవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మున్ను శత్రుఁడు గౌతమునిభార్య యగునహ, ల్యను బొంది మోహంధ్య మావరింప
గౌతమశత్రుఁ డై కాయ మెల్ల సహస్ర, భగచిహ్నితము గాఁగఁ బరితపించి

- తల యెత్తికొన లేక నలువరిలోపల, జేసినకార్యంబు సిగుపలుప
మేరునుసీధకానారసిక్తాంభోజ, కుట్టలంబున జొచ్చి గోవ్యముగను
గీ. దనకుఁ గల్గినయెవేకమును మనోజ, వాప్యమును స్వకృతాపరాధమును సారె
సారె గర్హించుకొనుచును జావకయును, జచ్చినట్టలె కాలముఁ బుచ్చు చుండె. 2303
- సీ. అంతట దేవత లందఱు శక్రుండు, కానరామిని భీతి గడలుకొనఁగ
నాంగిరసునికడ కరిగి సురాచార్య, శక్రుండు లేడాయె స్వర్గమందుఁ
గొమరుండు లేనివంశమువోలె శోభిల్ల, దాయె నింద్రుండు లేనియమరపురము
కాపింపవలసినకార్య మేదియె యింక, నతిశీఘ్రముగఁ దగు నాచరింప
గీ. నని నివేదించుటయు విని యాంగిరసుండు, తెలిసికొని సర్వమును దివ్యదృష్టిచేత
నకట యెంతటిదురవస్థ యామతిల్లె, నింద్రునకుఁ గామమున నొడ తెఱుగ కునికి.
క. గౌతమునిధార్య యట పురు, హూతుండఁట యెంతమాట యెరు లిది విన్న
భ్యాతికి నీతికి భూతికి, నైతిహ్యంబునకుఁ గూడ హానియె కాదే. 2305
- ఆ. ఏమి చేయవచ్చు నింతకుఁ గర్మంబు, గడవరాని దగుట దుడుకుపడియె
నింద్రుఁ డనఁగ బుద్ధిహీనుండె యవివేక, లాచరించుపనుల కగ్గపడఁగ. 2306
- క. అని కొంతతడవు విధికృత, మునకు విచారించి చిత్తమున గురు వగుట
జని యింద్రుఁ డున్నవోటికి, ననిమిషు లెల్లరును వెంట నరుదేరంగ. 2307
- ఆ. దేవరాజ బయలుదేలుము శీఘ్రంబ, నీవు లేనిదివము నిష్ప్రభంబు
భాసిలునె దినంబు భానుండు లేకున్న, విధుండు లేక రాత్రి నెలుంగఁగలడె. 2308
- క. అని పెక్కు-తెఱఁగులను నుతి, యొనరింపఁగఁ బద్మకుట్మలోదరభాగం
బుననుండి వికృతరూపం, బున నింద్రుండు వచ్చి వెలికి ముకుళితముఖుఁ డై. 2309
- క. అమరాచార్యునిపదయు, గృముపైఁ బడి స్వామి నేను గావించినపా
పమునకు నిష్క్రృతి యున్నదె, సమకూరునె యింకఁ జిత్తసౌఖ్యము నాకు. 2310
- క. అని విలపించుటయును నపు, డనిమిషగురుఁ డిట్లు లనియె నమరాధిప నీ
యొనరించినఘోరాఘం, బును బాపఁగ నొకయుపాయమును వచియింతు. 2311
- ఆ. నీయదృష్టమునను నేడె మాఘము వచ్చె, నరిగి శీఘ్రముగఁ బ్రయాగమునకు
నటఁ ద్రివేణిలోన నాచరింపుము స్నాన, మఘవిముక్తి యొడవు నాక్షణంబ. 2312
- సీ. అని వచింపఁగ నింద్రుఁ డనిమిషాచార్యుని, తోడను గూడి సంతోషమునను
జనుడెంచి శీఘ్రంబుగను బ్రయాగమున క, చ్చటఁ ద్రివేణీపుగ్గాసలిలమందు
మునిగి ఘోరాఘనిముక్తుఁ డై భాసిల్లె, ఘనముక్తుఁ డై నభాస్కరుండువోలె
నపుడు బృహస్పతి యధికదీప్తిని వెల్లు, నమరనాథునిఁ జూచి హర్షమునను
గీ. గాయమున నాతనికి నున్న వేయియోను, లీక్షణసహస్ర మగునట్లు లిచ్చె వరము
నంతటను వేయికనులతో నలరె వజ్ర, యబములతోడ మానసప్రహదమువోలె. 2313

- క. సురలును మునులును నప్పుడు, పరివేష్టించంగ వజ్రపాణి గురుపుర
స్సరముగఁ ద్రివేష్టపమునకు, నరిగి స్వసింహాసనమున నధ్యాసించెన్: 2314
- సీ. కావున నీవు శీఘ్రంబుగ మాఘమా, సమునఁ బ్రయాగతీరమున కరిగి
యచ్చట శ్రద్ధతో నాచరింపుము స్నాన, మును సితాసితతోయపూరమందు
దాన నీ కఖిలపాతకనాశనంబును, స్వర్గలాభంబును సంఘటిల్లు
నని వచించుటయు నే నమ్మహాత్మునివచ, నము నమ్ముకొని ప్రయాగమున కరిగి
- గీ. భూసురుడు చెప్పినట్లులె మాస మెల్లఁ, జేసితిని స్నానమును దానిసిద్ధి వినుము
త్రిదినములకు నఘక్షయఁ బొదవె గల్గె, దేవతాత్వంబు మిగిలినదివసములకు. 2315
- సీ. అటుమీఁద నే రజతాచలంబున కేగి, నివసించి శర్వాణినికటమందు
మత్స్యాక్తనస్నానమహిమంబునను బూర్వ, జన్మవృత్తాంతసంస్మరణ మొదవ
నరుదెంచుచును బ్రతిహాయనంబును బ్రయా, గమునకు మాఘమాఘంబునందు
స్నానంబు గావించి చనుచుందు మరల రా, జత శైలమునకు నాచరిత మిదియె
- ఆ. యిక నీచరిత్ర మెఱిగింపు మనవుడు, దైత్యుఁ డిట్లు లనియెఁ దల్లి నీవు
నాచరిత్రమును వినంగఁ గోరుట నార్త, జనుల నోముదాన వనుచుఁ దోచె. 2316
- గీ. కానిచో బాపి నైననాగాథ పుణ్య, కాంత వగునీకు విన నేల కలుగుఁ గోర్కి
యింతకును నేను ధన్యుడ నీశ్వరునకు, గరుణ నామీఁద నేటికిఁ గలిగె నేమొ.
- గీ. అన్యవృత్తాంత మడుగుదు రాత్మగాథ, చెప్పుదురు చేయుదురు పరక్షేమములను
నెనయుదురు పుణ్యమును సాధుజనులు గానఁ, బడెడి నాలక్షణములు నీయెడల సాధ్య.
- క. తనదుఃఖముఁ దెలిపిన స, జనులకు సుఖ మొందు దుఃఖసంతప్తుడు గా
వున నాపాపచరిత్రము, వినుము వచించెదను నీకు విశదము గాఁగన్. 2319

—: కా శీ బ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము :—

- సీ. మును బ్రాహ్మణకులంబునను వారణాసిలో, బ్రభవించితిని నేను బహ్వచుడను
జడివిటి వేదశాస్త్రము లన్నియును గాని, మత్స్యార్వపాపకర్మమునజేసి
కలిగె ధనాశ తత్కారణంబున తేత్ర, మనుశంక యించుక యైన లేక
దుర్దానములు పట్టఁ దొడఁగితిఁ దగ దని, పెద్ద లెల్లరును జెప్పినను వినక
- ఆ. యట్లు గొంతకాల మారించి యారించి, ధనము భూమిలోన దాచిపెట్టి
తెలుపకుండఁగనె సతీసుతాదులకును, నునురు విడిచినాఁడ నొక్కనాఁడు. 2320
- ఆ. వారణాసిలోన వసియించువారలు, సలిపినను నశేషకలుషములను
నరకలోకమునకు నరుగరు గాని త, త్ఫలము గుడువకుండఁ దప్పి పోదు. 2321
- గీ. సకలదేశంబులందును జలిపిన్ద్రై, కలుషము నశించుఁ గాశిలోఁ గాశిలోన
నొనరిచినకొల వజ్రలేపోపమంబు, నాకు దావనె త్సుద్రజన్మములు గలిగె. 2322
- గీ. గ్రద్దగను రెండుమార్లు వ్యాఘ్రముగమూఁడు, నూర్లుసర్పంబుగను రెండుమాటులొక్క
మా టులూకంబుగను నొక్కమాటు విడ్వ, రాహముగఁ బుట్టి కడ కైతి రాక్షసుడను.

- క. ఈరాక్షసజన్మంబున, ఘోరక్షుద్భాద నార్చుకొనఁ జాలక కాం
తారములం దల్లాడఁచుఁ, జేరితిఁ గ్రమముగఁ దుషారశోభిరికిఁ దుదకున్. 2324
- వ. ఈదురవస్థతోడ నిప్పటికి నాకు జెబ్బిదియేనువేలవత్సరంబులు గడచె. • 2325
- గీ. ఎంతగా నీడు చున్నను నింతవఱకుఁ, గానఁబడదాయె నించుక యేని గట్టు
మామక విషాదవార్ధికి నేను చెప్ప, నమ్ముము యథార్థముగఁ దెల్పినాఁడ నీకు. 2326
- గీ. దై వయోగంబువలన నీదర్శనంబు, ప్రాప్త మగుటను నేడు నాపాప మెల్ల
దగ్గ మైపోవు ననియెడిధైర్య మొనకె, నెల్లు కానున్నదియె తుద కీశ్వరాజ్ఞ. 2327
- క. అతిచిత్రంబుగఁ బూర్వ, స్మృతి యిప్పుడె కలుగఁ దెలియఁజేసితి నాదు
స్థితి యెల్ల దీనికిని నీ, హితదృష్టియె కారణముగ నే నూహింతున్. 2328
- గీ. కాలమునఁ దీర్థము ఫలంబుఁ గలుగఁజేయు, సాధుసంగము ఫలము దత్త ణమ యిచ్చుఁ
గావుననె తీర్థసంసేవకంటె సాధు, సంగమును జెప్పదురు ప్రశస్తముగ బుధులు. 2329
- గీ. సాధువులు గరుణింతురు సర్వజనుల
హెచ్చుతగ్గులు మది గణియింపకుండ
క్షీరవారిధి తనలోనిక్షీరధార
నిచ్చి హంసకు బకమున కీయకున్నె. 2330
- సీ. అని పల్కి వందన మొనరించి కన్నీరు, స్రవియించు చుండ నేత్రములనుండి
తల యెత్తి చూచుచు నిలిచియుంటయుఁ గని, కాంచనమాలిని కరుణతోడ
దానవోత్తమ విషాదము నొందకుము నేడు, మంచికాలంబు ప్రాప్తించె నీకు
నని వచియించి నిజాంశుకంబున నున్న, సలిలంబు వామహస్తమునఁ బిండి
- గీ. దక్షిణకరంబునం గొని దానవునకు, దానవత్వవిముక్తికై ధారవోసె
నొకతపోమాసమందుఁ దా నొందినట్టి, స్నానఫలమునఁ ద్రిదివసస్నానఫలము. 2331
- ఉ. అంత సురారి యాత్మవికృతాకృతి మాయఁ గ దివ్యరూపమున్
వింతగఁ దాల్చి భానుఁ డన వెల్లుచు నాల్గుదెసల్ స్వదీప్తిచే
గాంతి వహింపఁ గే లొగిచి కాంచనమాలినికీ మదంబ నే
సంతతమున్ సుఖించుటకుఁ జక్కనిమార్గ మనుగ్రహింపుమీ. 2332
- వ. అని ప్రార్థించుటయుఁ గాంచనమాలిని సానుగ్రహంబుగా నాతని కి ట్లనియె. 2333
- సీ. ధర్మమార్గంబును దస్థివర్తిలకుము, విడువు మహంబుద్ధి నొడలిపె ని
క్షణభంగురంబుగా జగమును జూడుము, వైరాగ్యసౌధవిహారి వగుము
పరకీయదోషముల్ ప్రకటించకుము పర, స్తవము చేయకుము సత్యమును జెపుము
తలపెట్టకుము భూతములకు హింస నొనర్ప, జేయుము సాధుసంసేవనంబు
- గీ. దారపుత్రాదిబంధుసంతతులకుందుఁ, బరిహరింపుము మమతను హరిపదంబు
లాశ్రయింపుము మాఘములండు స్నాన, మాచరింపుము సతసౌఖ్యములఁ గొనుము.

- క. అని యుపదేశించుటయును, ననవధికం బైనహార మామతిలంగన్
మనమున నాతం డాయమ, యనుమతిఁ గొని చనియె దివికి నమరులు గొలువన్.
- గీ. అప్పు డరుడెంచి దేవకన్యకలు గూర్చి, మెఱియఁ గాంచనమాలినిమీఁదఁ బుష్ప
నృప్తి గురియించి యామె కాపించినట్టి, కార్యమును సన్నుతించి రఖండముగను.
- క. అంతటఁ గాంచనమాలిని, సంతసమున మాఘమాససమ్మజ్జనవృ
త్తాంతముఁ జెప్పుచు వారికి, స్వాంతము లలరంగ గౌరిసన్నిధి కరిగెన్. 2337
- క. ఈకథ నాలించిన నిహ, లోకంబున నఖిలసుఖములును బొంది తుదిన్
నాకమున దేవతాత్వముఁ, గైకొని వసియితు రొక్క-కల్పమువఱకున్. 2338
- క. అని చెప్పుటయును నంతయు, విని సవినయముగను గార్తవీర్యుడు స్నానం
బొనరించుచు మాఘములం, దొనరించి తపంబు చెందె నుచ్చైఃపదమున్. 2339
- ఆ. సర్వదానఫలము సర్వవ్రతఫలంబు, సర్వయజ్ఞ ఫలము సంఘటిల్లు
మాఘమాసమందు మకరార్కుఁ డుండంగ, స్నాన మాచరించుమానవులకు. 2340
- గీ. సత్యహీనులు పితృమాతృశాసకులును, బ్రహ్మహత్యాదిదుర్భరపాతకులును
బతితులును జెందుదురు పావనతను మాఘ, మాసమజ్జనసంప్రాప్తమహిమవలన.
- సీ. అన్నదానము చేయునట్టివా రమృతపా, నంబు చేయుదురు స్వర్గంబునందు
స్వర్ణదానము చేయువారలు కూర్చుందు, రమరాధిపార్థసింహాసనమున
వస్త్రదానము చేయువార లుందురు ప్రభా, మయు లయి మార్తండుమండలమున
గృహదాత లగువారు విహరింతురు పురంద, రామూల్యమణిసాధనీమలందు
- గీ. భూమిదానంబు గోదానమును నొనర్చు, వార లుందురు గోలోకవాసులుగను
సర్వదానఫలంబు లొనంగఁ జాలు, మాఘమును గోల్పడెడివాఁడు మానవుండె. 2342
- క. దానంబులు యజ్ఞంబులు, ధ్యానంబులు వ్రతములును సమాధులు మాఘ
స్నానసహస్రాంశంబున, కై నను బోలంగఁ జాల వారసి చూడన్. 2343
- క. మానవుఁ డెంతటిధీరుం, డై నను సకలాఘశుద్ధి నచ్చుగ మాఘ
స్నానమునఁ బొందినట్టులు, కానఁగ లే డితరపుణ్యకర్మంబులచేన్. 2344
- క. నానాఘాద్రులు మాఘ, స్నానమున సమూలముగ వినాశము నొందున్
నానాకాష్ఠంబులు దీ, ప్రాణలమునఁ జొచ్చి భస్మ మయ్యెడిభంగిన్. 2345
- గీ. మాఘమున స్నాతు లగువారు మరల భువికి
దిగరు దివినుండి యెపు డేని దిగినయెడల
మెలయు చుందురు సత్యసంధులు ప్రభూత
భాగ్యయుతులును నగుమహాప్రభువు లగుచు. 2346
- క. త్రికరణకృతంబు లగువా, తకంబు లన్నియును బాఘుఁ దతఁ ణమున మూ
ఘకృతస్నానంబున నా, రకయాతన లచ్యుతస్మరణమునఁ బోలెన్. 2347

క. జ్ఞానముచే నై నను న, జ్ఞానముచే నై న నరులు సలిపినయథుసం
తానము సర్వము మాఘ, స్నానముచే దగమగు నసందేహముగన్. 2348

—: గంధర్వకన్యావిప్రళాపకథాకథనము :—

ఆ. వినుము మానవేంద్ర విశదంబుగా ధర్మ, గర్భ యగుమతోక్కగాధ వినుతు
నది యశేషసాపహరణం బొనర్చెడి, సన్నిగర్భ యైనయరణివోలె. 2349

ప. సుఖసంగీతుండను సుశీలుండను స్వరవేదియును జంద్రకాంతుండను సుప్రభుండను
ననునేగురు గంధర్వులకు యథాక్రమంబుగాఁ బ్రమోహిని సుశీల సుస్వర సుతార
చంద్రిక యనునేగురు పుత్రికలు గలరు. 2350

క. ఆకన్యలు విలసిల్లుదు, రాకారమునందు వయసునందును బనులన్
వాకులను నెపుడు చూచిన, నేకోదరలట్లు భేద మేర్పడ కుండన్. 2351

గీ. చంద్రికలువోలె నాహ్లాదజనిక లగుచు, దారకలువోలె నుజ్వలాకార లగుచు
బద్మినులువోలె సాగంధ్యభరిత లగుచు, నొప్పు చుండిరి యాకన్య లుర్వశేంద్ర.

క. తనరారగ నుదయద్యౌ, వనములు నవప్లవములవలె నాసుదతుల్
జనలోచనసారణముం, బొనరించిరి మిగుల లతలువోలె నృపాలా. 2353

క. హేమపరిధానములచే, హేమాభరణములచేత హేమాభలచే
హేమసుమమాలికలచే, నామానిను లొప్పు చుండి రాశ్చర్యము గన్. 2354

క. ఆనళినముఖులు వీణా, గానంబునయందు వేణుగానమునందున్
దానమునందును స్వరసం, ధానమునందును విశారదలు భూపాలా. 2355

క. చెలువలకంఠస్వరములు
గలిగించును గోకిలప్రకాండంబులకున్
దలనంపులు గిలిగింతలు
గలిగించును నమృతమందుఁ గలమధురిమకున్. 2356

క. నృత్యమునఁ జిత్రలేఖన, కృత్యంబునఁ దాళవాద్యభేదనమున వై
యాత్యము గలిగి దివౌక, స్తుత్యలుగా నుండి రావధూమణులధిపా. 2357

క. జనకులు లాలింపగ నా, వనితలు ధనదాలయమున వర్తించిరి క్రీ
డనలాలన లగుచు సురాం, గనలకు మేల్బంతు లనెడిఖ్యాతి చెలంగన్. 2358

సీ. అటు లుండ వై శాఖమం దొక్కనాఁ డావ, ధూమణుల్ గుతుకంబుతోడఁ గూడి
యచ్చోద మనియెడిప్రదమునకుం బోయి, యాప్రదంబున స్నాన మాచరించి
ధరియించికొని టౌమపరిధానముల నాస్య, ములఁ గమ్మకస్తురిబొట్లు దాల్చి
మృత్తికచేత గారీదేవి నొనరించి, యాభరణముల నాయమకుఁ బెట్టి

గీ. స్ఫటికవై ఊర్యమాణిక్యఘటిత మైన, తత్తటంబున నిలిపి యథావిధిగను
బత్తి చిత్తంబులం దిగువొత్తు చుండఁ, బూజ సేసిరి బంగరుపూలతోడ. 2359

- క. కలకండములును దాడిమ, ఫలములు ద్రాక్షయు రసాలఫలములుఁ గదళీ
ఫలములును నివేదించిరి, కలకంఠులు హర మొదవఁ గాత్యాయనికీఁ. 2360
- క. స్మృతంబులు సలిపిరి నిజ, చిత్తంబులు దేవతావశీకృతములు గా
న తరుణీతిలకంబులు, తత్తాతకతక్కతక్కతై తక యనుచున్. 2361
- క. పాటలు పాడిరి వీణలు, మీటుచు గాంధర్వవిద్య మేనులతో న
చోటికి వచ్చెనొ యనియెడి, సూటిగ నాచెలులు తేనెసోనలు గురియన్. 2362
- క. అటు లాచెలు లగజకు ను, త్కటహర్షముతోడఁ జేసి కైంకర్యము ను
తట నచ్చోదసరోవర, తటమునఁ గూర్చుండి రట్టితరుణమునందున్. 2363
- సీ. ఆజానులంబిబాహుర్గళంబులవాడు, డం బై నవక్షస్థలంబువాడు
ముచ్చుట్లు చుట్టినముంజి దాల్చినవాడు, హరిణాజినోత్తరీయంబువాడు
మీనుమీసమునుద్ది యైనజండెమువాడు, శిఖయు దండంబును జెలఁగువాడు
తెలిదమ్మితేకులఁ దేగడుకన్నలవాడు, సోముబింబము నోముమోమువాడు
- గీ. మనుమశరుఁ డనుభ్రాంతిని గొలుపువాడు, బ్రహ్మచర్యవ్రతంబునఁ బరగువాడు
తరుణతాభరుఁ డొకధరామరుఁడు వచ్చె, నటకు మాధ్యాహ్నికస్నాన మాచరింప.
- క. అరుదెంచినయాబ్రాహ్మణ, వరునకు దృక్కువలయముల వారలు గావిం
చిరి యతిథిపూజ యదియే, తరుణం బని మరుఁడు శరముఁ దాలించి వింటన్.
- క. ప్రహరించె నాలతాంగులఁ, గహకహ నవ్వుచును వేటకాఁడు హరిణులన్
బ్రహరించినట్లు లెదలను, దహతహ వొడమంగ నానితంబిను లంతన్. 2366
- క. నవమన్మథవిగ్రహుఁ డితఁ, డెవఁడొకొ యెపు డేని చూచి యెఱుంగము మన మీ
భువనములలోన వీనికి, సవతుగ నిలువంగఁ దగినసౌందర్యనిధిన్. 2367
- సీ. భావితమా పంచబాణునిగా వీని, రతిఁ బాసియుండఁగా నతని కేల
యనుకొందమా దస్రలం దొక్కనిగ వీని, యుగచారు లొకఁడుగా నుండు లెట్లు
కనుఁగొందుమా పారికాంక్షీసూతిగ వీని, దాపసు లేడ నీరూప మేడఁ
దలఁతుమా భూమింద్రతనుజన్మునిగ వీని, రాజుల కీబ్రహ్మతేజ మేడఁ
- గీ. గాఁడు యత్నుఁడు సిద్ధుఁడు గాఁడు కామ, రూపుఁడును గాఁడు విద్యాధరుండు గాఁడు
కాఁడు గంధర్వుఁడును నిట్టికాంతి వడయఁ, గలుగుదురె వారు శతజన్మములకు నైన.
- క. చతురాననుండు మనకొఱ, కితనిన్ సృజించి పంపెనేమో కాదేన్
క్షీతిభృత్కన్యక యస్మ, త్కృతసేవకు మెచ్చి పతిగ నిచ్చెనొ వీనిన్. 2369
- క. నేను వరించెద వీనిని, నేను వరించెదను వీని నేను వరింతున్
వీని ననుచు నాయేగురు, చానలు గావించు చుండ సంభాషణముల్. 2370
- శా. ఆకన్యల్ త్రప వీడి వాకొనెడివ్యాహరంబు లాబ్రాహ్మణుం .
డాకరించి కృతాహ్నికుం డయి మనుభు దిట్లు తర్కించె ము

- లోకంబుల్ తరుణీకటాక్షములకు లోనయ్యె నా నబ్రమే
లోకేశుండు జనార్దనుండం హరుడున్ లోనై ప్రవర్తింపఁగన్. 2371
- ఉ. ఏమి ప్రయోజనంబు గల యెంతటిసత్త్వము గల్గియుండినన్
గామిసేభూలతాధనువు గైకొని తద్దృగ్మోఘసాయక
స్తోమముచేత మన్మథుండు హమ్మసిలన్ బ్రహారింప వేనిచే
తోమృగశాబకంబు హత్తితోడన కూలక నిల్చియుండెడిన్. 2372
- ఉ. అంతటిదాకనే జనభయంబు నయంబును నంతదాకనే
యంతటిదాకనే ధృతియు నన్వయగౌరవ మంతదాకనే
యంతటిదాకనే జపము లాత్మవిచారము లంతదాకనే
యెంతటిదాకన్ గామినులయూక్షణసీధువు మత్తుకొల్పదో. 2373
- ఉ. అన్యులజోలి లేక ప్రథమాశ్రమధర్మపరాయణుండ నై
వన్యములన్ భుజించుచును వర్తిలు చుండెడినన్నె యిట్లు లీ
కన్యలవన్నెచిన్నెలు వికల్పములోఁ బడఁద్రోయు చుండ సా
మాన్యుల నెల్ల నింక గృహమార్జనదాసులఁ జేయకుండునే. 2374
- క. మలమూత్రమాంసరక్తా, దులచేతిను నిండి వివిధదుర్వాసనలున్
గలిగినపడఁతులమేనులు, వలపులు గల వనుచుఁ దలచి వలతురు మూఢుల్ 2375
- క. క్రూరము లగుసర్పంబులు, నారీమణు లంచు బుధు లనంగను విందున్
వీరలు నాచెంగటికిన్, జేరక మునుపే గృహంబు చేరఁగ వలయున్. 2376
- క. అని యెంచి యావఘాటలు, తనచెంతకు రాకమునుపె ధరణీసురనం
దనుండు మనోజవమునఁ బో, యెను గనఁబడకుండ నమ్మగ్గేక్షణ లంతన్. 2377
- క. ఎక్కడ నాప్రాణేశ్వరుఁ, డెక్కడ నాహృదయచోరుఁ డెక్కడ నావాఁ
డెక్కడ నానిధి యని తా, మక్కడనక్కడను జూచి హతవాంఛిత లై. 2378
- క. కాననములు దారుణదా, వానలమున భగ్గుభగ్గు మనుచందమునన్
మానసములు ఘోరవియో, గానలసందీప్తితంబు లగు చుండంగన్. 2379
- క. హరిణులచందంబునఁ గా, తరలోచన లగుచుఁ జూడ దశదిశలును నా
తరుణులకు శూన్యములుగాఁ, బరగుటయును దొడఁగి రిట్లు పరితాపింపన్. 2380
- క. కనులకుఁ గనఁబడు చుండియుఁ, గనఁబడ వీ వెంతమాయకాడవో నాధా
నిను వలచియున్నకన్యల, ననాథలను జేయ నీకు న్యాయం బగునే. 2381
- గీ. ఏల మామీఁద నీయింద్రజాలబలము, చూపెదవు ముగ్ధులము మేము సుందరాంగ
కానఁబడు మొక్కసారి మాకనులయెదుటఁ, బ్రథమకబళము మఱి కాపాత మార.
- గీ. ఏల రావింప మ మ్మిట కేల ప్రియుని, గానఁబఱుపంగ నడుమ విఘ్నంబు సలుప
నేల ధాతకుఁ గ్రీడ మార్జాలమునకు, మూషికములకుఁ బ్రాణసంశోషణంబు. 2383

- సీ. సీమానసమునకు నిలుకడయే లేదో, మామీద నీకు నమ్మకము లేదో
చిత్తంబులోనికిఁ జేర నేర్చితి వేమొ, చేరి యీవలకు రానేర వేమొ
యేపరాధములు లేనియబలామణుల నేచ, నెఱిగియుఁ బరదుఃఖ మెఱుంగ వేమొ
క్రూరాత్ముడవొ సుందరులమానధనమును, దస్కరించెడిమేటితస్కరుడవొ
- గీ. మాయ లెఱిగినవాడవొ మాంత్రికుడవొ
మమత లేనట్టివాడవొ మముఁ బరీక్ష
సలుపఁ దలపెట్టితివొ కార్యసాధకుడవొ
పలుకు మొకమాట నాధ స్తీపెండినోట. 2384
- క. మాకడకు నీవు రామికి, నేకారణ మైన నుండె నేని మహాత్మా
నీకడకు మేమె వత్తుము, కై కొనిపొ మ్మేల మమ్ముఁ గాఢియవెట్టె. 2385
- క. నీవు గనంబడ కుండిన, జీవింపము మేము నిన్నుఁ జేకొనునాసక
జీవితము జీవించిన, నీనె కదా మాకు జీవితేశుడ వింకక. 2386
- క. విని మామొఱ కృపతో ద, ర్శన మీయుము మరల నొక్కసారి మహాత్మా
కనుఁగొనరు గాదె యుత్తము, లనఁ దగియెడువార లొకరియారాటములక. 2387
- క. అని యీవిధమున నాయం, గనలు పరితపించి యతఁడు గనఁబడునేమో
యని కొంతకాల మచటనె, కను చుండిరి దెసలు కనులు కాయలు గాయక. 2388
- వ. అట లెంతకాలంబు నిరీక్షించినను బ్రియుండు రామింజేసి మిగుల విషాదంబు నొంది
పితృభయం బుత్తలపాటగులుప నెట్ట కేలకు నించుక ధైర్యం బవలంబించి యా
కన్యామణులు నిజగృహంబులకుం జనిరి. 2389
- క. చనుదొచినయాకన్యలఁ, గనుఁగొని తజనను లేల కాలాత్యయ మా
యెనొ బిడ్డలార తెలుపుడు, చనుదేరఁగ మీరు నేడు సదనంబులకుక. 2390
- క. మఱియును మేనులు వాడిన, తెఱఁగునఁ గనఁబడుట కేమి తెఱఁగో మాతో
నెఱిగింపుడు తల్లులకడ, మఱుఁ గేటికి బిడ్డలకుఁ గుమారికలారా. 2391
- క. ఆనవుడు ముగ్ధులు గావునఁ, బెనఁగొనినత్రపాభరంబుపెంపున లోగు
టును బయలువెట్టఁ జాలక, జననుల కిట్లనిరి పూర్ణ చంద్రనిభాస్వల్. 2392
- ఆ. అతికుతూహలమున నచ్చోదసరసునఁ, గిన్నరులును మేముఁ గ్రీడలాడు
కొనుచు నుండఁ బ్రొద్దు కనఁబడ కుండంగఁ, జనియె నేమి చెప్ప జననులార. 2393
- ఆ. ఇటనె ప్రొద్దు గ్రుంకె నిక మన మొకత్రుటి, నిల్లు చేరఁగలుగు టెట్టు లనుచు
నలసి పొలసి రాఁగ నాయాస మొదవెను, దనువులకును గ్లాని దానఁ గలిగె. 2394
- క. వ్లానతచే గాబోలును, మేనులకుం దాప మొదవె మే మోరువ మి
ద్దాని కనుచుఁ దొడఁగిరి హిమ, భానుప్ర స్తరధరిత్రి బండుకొనంగక. 2395
- క. చిలుకలకుఁ జదువు చెప్పురు, పలికింపరు శారికలను బర్హిణముల కా
టలు నేర్పరు పావురములఁ, దిలకింపరు సారసముల దిద్దరు వారల్. 2396

- క. ఆరామామణులకు మం, దారసుమాసవము గరళతొల్కంబున నే
పారుటయె కాక కల్ప, తొమ్మిదిహస్తాననులు వహ్నికల్పము లాయెన్. 2397
- క. పిలిచినచు నావహ్నియు, పలుకరు బంధుగులతోడఁ బలికింపరు వీ
ణలను వినోదింపరు తమ, బలగములోఁ జేరి యాటపాటలతోడన్. 2398
- క. పాలిచిది యోను లన నా, వెలయులు నానాగ్రదేశవిస్ఫూర్తితదృ
ష్టలును సలక్ష్యధ్యానశ, రలుఁ బురుషోత్తమగతాంతరలును నగుటచేన్. 2399
- వ. మఱియును నాలకాంగులు. 2400
- సీ. ఊణకాల ముందురు చంద్రోపలాబులు, జాలువాఁడెడిరత్నసదనమందు
ఊణకాల ముందురు చల్లఁగా మలచూని, లాబు వీచెడిగవాక్షంబులాదు
ఊణకాల ముందురు సంతాపశాంతి నా, పాదించు జలయంత్రభవనమందు
ఊణకాల ముందురు చంద్రకాసారంబు, ప్రసరించుసౌఖ్యోర్ధ్వభాగమందు
- గీ. ఊణము శయనింతు రతినిశంకటపయోజ, సత్త్ర సంఘటితం బై నపాన్పునందు
శీతలాంభోజదళములచేతఁ జేలులు, ముసరుకొని తాప మాఱంగ విసరుచుండ.
- క. ఈరీతిని యుగసమముగ, నారాతిని యెల్లఁ గడపి యరుణుఁడు ప్రాకె
లాహుఁడు డగుడు బ్రవేకిన, వారల మని తలఁచికొనుచు వారలు వేడ్కన్. 2402
- క. జననీజనకలయొద్దను, ననుమతిగొని పూర్వమట్టు లవోచ్ఛదసర
స్సునకుం జని గౌరీపూ, జనముం బొనరించు చుండుసమయమునందున్. 2403
- క. మునుపటివలె స్నానంబును, నొనరింపఁగ విప్రసూతియును నవోచ్ఛదం
బునకుఁ జనుదేర నాతని, గనుఁగొని యాకన్య లమితకౌతుక మొదవన్. 2404
- క. ఇనదర్శనంబునను బ, ద్మినులు ప్రకాశించినట్లు దీపించిరి నె
మ్మనముల కిం పొలయఁగఁ బో, యినయరము మరల దొరకె నే మని చెప్పన్.
- గీ. అట్లు లాకన్యకామణు లలరి మరల, బోవునో యేమొ యతఁ డచుబుద్ధి వొడమఁ
దతఁణమ యేగి తత్సన్నిధానమునకు, నతనిచుట్టును బరివేషమట్లు నిలిచి. 2406
- ఆ. హావభావములు బయల్పఱుచుచు నాధ, నిను వరించినట్టివనజముఖుల
వదలిపోదు వనుచు మది నెంచ మైతిమి, యబల లన్న నంత యలుచె నీకు. 2407
- ఆ. నిన్న నిచట నిన్నుఁ గన్నది మొదలుగా, విషమశరఁడు మమ్ము వెతలఁ గుడుపు
చున్నవాఁడు బ్రతికి యున్నవారము నేడు, నిన్ను మరలఁ గాంతు మన్నయాస.
- గీ. ఇచ్చటికి నేడు రాకున్నయెడల నీవు, కన్యకాసంహననపాతకంబు చుట్టు
ముట్టుకొని ముప్పుతిప్పలుపెట్టి యుండు, నిప్పటికె నిన్నుఁ బలుమాట లేటి కింక.
- క. తీగెలవలెఁ గొగిల్ల ను,
నూఁగించెడిచిగురుబోడు లుండఁగఁ జెంతన్
గ్రేగంట నై నఁ జూడక,
యేగునొక యెంతకఠినహృదయుం డె నన్. 2410

- క. నిన్ను జనినట్లు చనుటకు, నెన్నటికిం గాదు నీకు నిక గన్యల మై
యున్నారము నీవే పతి, నన్నారము మము గ్రహింపుమా దయతోడన్. 2411
- చ. అనుటయు నాద్విజుండు మరియాదమెయిం దిలకించి వారలన్
వనజదళాక్షులార ప్రియవాక్యము లంటిరి మీరు కాని వి
ద్యను గ్రహించుకొంచుఁ బ్రథమాశ్రమధర్మపరుండ నై వ్రతం
బునఁ జరించుచునే నెటులు పూనుదుఁ జేయఁగ ధర్మభంగమున్. 2412
- వ. ఏయాశ్రమంబున కేధర్మంబు విహితం బగు నయ్యది పండితుం డగువాఁడు రక్షింప
వలయుఁ గాన నీవివాహంబు నాకనుచితం బనుటయు నాతనిభాషణంబులు విని యా
వధూమణులు సోత్కంఠ లగుచు మధుమాసకలకంఠకలధ్వనితో ని ట్లనిరి. 2413
- గీ. ధర్మమునఁజేసి యర్థ మర్థమునఁజేసి, కామమును గామమునఁజేసి కలుగు సౌఖ్య
మని వచింతురు పండితు లట్టికామ, మిపుడె నీభాగ్యమున నబ్బె నేమి చెప్ప. 2414
- క. ఆకామ మనుభవింపుము, సాకల్యంబుగను మంచినమయం బిది భూ
నాకం బనఁ దగునిచ్చో, నేకాంతసుఖంబు గలుగునే యన్యులకున్. 2415
- వ. అనుటయు నాకన్యామణులకు బ్రహ్మచారి యి ట్లనియె. 2416
- గీ. అబలలార చతుర్వర్గమందు మొదటి, దై నధర్మంబు విడువ కున్నంతవఱకె
కామ మర్థంబు మోక్షంబు గలుగఁజేయు, స్వస్వఫలముల లేకున్న సమయఁజేయు.
- గీ. అసమయంబున నుద్వాహమాడ నెట్టు, లనుమతింపంగఁ దగు వ్రతి నై ననాకుఁ
గార్యకాలం బెఱుంగనికర్త కార్య, ఫలము నొందుట యెపు డేని కలుగఁగలదె.
- క. అని వచియింతుటయును న, వ్యసజాక్షులు పలికి రిట్లు వానికి ద్విజనం
దనుడవు సకలజుండవు, చనునే నీ కిట్టిమూర్ఖసంభాషణముల్. 2419
- క. ఐనితారత్నంబును నిధి, యును సిద్ధాషధము సిద్దియును సిద్ధరసం
బును మంత్రమును రసాయన, మును నబ్బిన నేచనీయములు ప్రాజ్ఞులకున్. 2420
- ఆ. దై వవశముచేతఁ దాను గావించిన, చేత సిద్ధివడసి శీఘ్రముగనె
ఫలము నీయనున్నట్లున దానికి, విముఖభావ మొందువెట్టి గలఁడె. 2421
- క. ఏల యుపేక్ష యొనర్చెద, వాలస్యమువలన నమృత మైనను విష మాఁ
జాలును నిక నీనయపరి, శీలన మేగురువు చదువు చెప్పెనొ నీకున్. 2422
- క. కొనఁదగు స్వర్ణమును మలం, బున నై నను సుధను గరళమున నై నను నీ
చునివలన నై న సద్వి, ద్యను దుష్కులమునను నై న నబలామణులన్. 2423
- క. అనురాగము రూపము యౌ, వనమును గులజన్మశుద్ధి వాఙ్మధుర్యం
బును గలిగి స్వయముగ వరిం, చినకన్యారత్నములఁ ద్యజింతురె ప్రాజ్ఞుల్. 2424
- గీ. ఏడ సురసుందరులము మే మేడ నీవు, తాపసుండవు మనకు సంతాన మేడ
దుర్గు టంబుల ఘటియించుద్రుహిణుఁ డొకఁడె, పండితుఁడు గాక యితరుఁడు పండితుండె

- క. కావున నీ విప్పుడె మము, గై వస మొనరించుకొనుము గాంధర్వవిధి
జీవిత మిట్లు లె నను, నావుడు నావిప్రు డంగనల కిట్లనియెన్. 2426
- క. ధర్మధను లె నపురుషులు, ధర్మంబు బరిత్యజింపఁ దలచరు సుమ్మి
ధర్మేతర మగునుపయమ, కర్మము నా కేల చాలుఁ గదలుం డింకన్. 2427
- క. అని కోపంబునఁ బలుకట, యను సుస్వరయును సుశీలయును బాహుయుగం
బును బాదములు ప్రమోహిని, యను బట్టి రతండు గదల కుండెడుభంగిన్. 2428
- క. చుంబించెను జంద్రిక వ, క్రంబును గట్టిగ సుతార గొగిటఁ జేర్చెన్
శంబరవిపుండు సుమబా, ణంబుల నెడతెగక యెదల నాటుచునుండన్. 2429
- ఉ. అప్పుడు కాలరుద్రు క్రియ నావసుధామరసూతి కన్నలన్
నిప్పులు రాలఁ జూచుచును నిశ్రువలార పిశాచులట్లు న
న్నిప్పగిదిం గలంచుటను నేర్పఁగఁక పిశాచరూపముల్
తప్పక మీకు నావుడు వితాకున వారలు వీడి యాలనిన్. 2430
- క. అకటకట యెంతపాపము, నకు నొడిగట్టితివొ విప్రసందన నిర్మా
యిక లె న దేవతాక, న్యకలపయిం బిడుగు వై చినాడవు తగునే. 2431
- క. కై కొని నిను భర్తగఁ ద్రిది, వాకఃపతిభోగములను నొందింపఁగ లో
నాకాంక్షించినమాకున్, జేకూర్చితి విట్టిచేటు శ్రేయమె నీకున్. 2432
- క. ఇంతటిరసికుడ వని మా, స్వాంతములఁ దలంచెయన్నఁ జనుడెందుమె నీ
చెంతకు వలచినకాంతల, నెంతటిధర్మజుఁ డైన నిటు చేయు నొకో. 2433
- క. ధర్మకృతాంతుండవు నీ, ధర్మజ్ఞత దెలిసె నేమి త ప్పని మా కీ
కర్మము మెడఁ గట్టితి నీ, కర్మము నినుఁ గట్టికుడుపకయె పోవు నొకో. 2434
- క. అనురాగముతో నుండెడి, జనులయెడను భక్తు లె నజనులయెడ సుహృ
జనులయెడన్ ద్రోహము చే, సిననరులకు నిహము పరముఁ జెడు నంద్రు బుధుల్. 2435
- ఆ. కాన నీవు గూడఁ గమ్ము పిశాచమ, వంచు శాప మిచ్చి రతని కంత
నాటుగురకుఁ గూడ నపుడె పై శాచరూ, పములు ప్రాప్తమయ్యె బార్ధివేంద్ర. 2436
- ఉ. అంతట వార లాటువురు నాకలి కేడ్చుచుఁ దత్సరోవర
ప్రాంతములం జరించుచును రాతిరియుం బవలున్ మవంబులన్
జింతిలు చుండి రే మనుచుఁ జెప్పుడు దేవత లేని తప్పు గా
వింతు మనంగరా దనుభవింపక తప్పవు పూర్వకర్మముల్. 2437
- క. ఏకాలమునకు నేసితి, చేకూరఁగ వలెనొ తాము చేసినపనికిన్
జేకూరితీటు నాస్థితి, యాకాలంబునకు నెల్లయసుధారులకున్. 2438
- క. తమచేసినపుణ్యావు, ణ్యము లనివార్యములు గాఁగ నాత్మచ్ఛాయా
క్రమమునను నంటి నరులకు, సమకూరఁగఁజేయు మోదనంతాపములన్. 2439

- వ. ఇది యిట్లు లుండ నాకన్యమణులు యథాపూర్వంబుగా సదనంబులకు రామింజేసి
తజననీజనకులు శోకానలదహ్యామానమానసులై. 2440
- క. శ్రురములు వనములు గిరులును, సరస్సులును వెదకికొనుచు సకలాశలునుం
దితుగంజొచ్చిరి దై వము, దురతిక్రమ మెంతయూరితులకు భూపా. 2441
- క. అటులు బహుకాలము గతిం, చుటయును నొకనాడు లోమశుడు స్నానము సే
యుట కాయచ్ఛేదసర, స్తటమున కేతేర నప్పిశాచనిచయమున్. 2442
- ఆ. ఆవురావు రనుచు నాకలిపెల్లున, నతని నారగింప నరుగుడెంచి
యును దదీయతేజమునకు భయంపడి, దూరమంద యుండి గౌరవమున. 2443
- క. మును చేసినసుకృతముచే, తను నాతనియెడల భక్తి దార్కొనఁ గావించెను
సాష్టాంగములను నే, మనవచ్చును బూర్వకృతశుభాశుభబలమున్. 2444
- వ. ఆసమయంబున వేదనిధి యనునొక్కభూసురోత్తముండు పుత్రవియోగసంతప్త
మానసుడై బహుదేశంబులు తిరిగి తిరిగి సుతవృత్తాంతం బేమియుం డెలియమికి విచా
రించుచుం దుదకు దై వికంబుగా నచ్ఛేదప్రదంబున కరుడెంచి యచ్ఛేట లోమ
శమహాముని గాంచి నమస్కరించి తదనుజ్ఞం బడసి యాత్మదుఃఖంబు నివేదింపఁ
దత్సమీపంబున నుపవిష్టుం డయ్యె. 2445
- ఆ. అపుడు ద్విజపిశాచ మానసంబున దైన్య, మావహిల్లఁ గంప మడర నొడలఁ
గరము లొగ్గి మానిపురుహూతునకు నిట్లు, లనియె గద్గదికను నల్లనల్ల. 2446
- క. ఏదియొ మాకు మహాభా, గ్యోదయము లభించె నంచు నూహింతు నిటూల్
కా దేని సంఘటిల్లునె, సాదు లయినమిమ్ముఁబోంట్లసందర్శనముల్. 2447
- గీ. సతము గంగాదితీర్థరాజములయందు, స్నానములు సేయు చుండెడిదానికంటె
క్షణము సమకూరినను సాధుసంగమంబు, శ్రేష్ఠ మంచును బెద్దలు చెప్ప వింటి.
- గీ. స్వామి మహానీయు లగువారిసంగమంబు, కలుగఁజేయు దృష్టాదృష్టఫలము నంద్రు
సకలజాడ్యాపహారియు స్వర్గదమును, నాంతరతమోఽపహారియు నగుటఁజేసి. 2449
- క. మునివర నే విప్రుడ వే, దనిధినుతుడ నగ్నిపాభిధానుడ వీరల్
తనయలు గంధర్వులకున్, మును మే మనోన్యశాపముల నై తి మిటుల్. 2450
- క. అది మొదలు నేటివఱ కీ, వ్రాదముదరిక దిక్కు లేక యల్లాడుచు లో
నొదవినయాకటిపెల్లున, నదవద లై యున్నవార మతిసీచదశన్. 2451
- గీ. ఇంతలో మీరు కన్నులయెదుట మాకు, గానఁబడితిరి దైవయోగంబువలన
నేటితో మావిప్రు లన్నియును దీక్షె, భాను డుదయింపఁ జీకట్లు కానఁబడునె.
- క. అనవుడు గటకటఁబడి వే, దనిధి విషాదాశ్రుధార తననయనయుగం
బుననుండి కాలు చుండఁగఁ, గనుగొని లోమశుని మెల్లఁగా నిట్లనియెన్, 2453
- చ. మునివర వీడు నాసుతుడు ము న్నిటకు జనుడెంచి స్నానముం
బొనరుతు నంచు నంతటనే పోయె గనంబడకుండ దానిచే

వనరుచు నేను వీనికయి వాడలువాడలు దేశదేశముల్

వనములు శైలముల్ తిరిగి వచ్చి యిటన్ దుదిఁ గంటి నీగతిన్.

2454

క. వీనికి నుద్ధృతి యేవిధి, నెనను గలిగించి పెట్టు మాత్మజభిక్షన్

భూనిరరుండు నందును, నానానిగమాగమోపనతవర్తనుడన్.

2455

క. అని వేడుటయును లోమశ, మునివరుడు కృపార్ద్రచిత్తమున నాద్విజునిన్

గని విప్రోత్తమ శాపం, బనలసమాసం బసాధ్య మది శమియింపన్.

2456

క. ఐనను దానికి మాఘ, స్నానమె దివ్యోషధము వినాశం బొదవన్

దానంబులు యాగంబులు, ధ్యాసంబులు గావు శాపదహనఘ్నంబుల్.

2457

క. పాపఫల మైనశాపము, పాపంబు దొలంగ కున్నఁ బాయదు దానిన్

బాపగ మాఘస్నానమె, నై పుణి గల దితరసాధనంబులకంటెన్.

2458

గీ. పాపములఁ బుణ్యతీర్థముల్ వాపఁగలవు, గాని ప్రబలంబు లై నట్టికలుషములను

మాఘసాహాయ్యమునఁ దప్ప మాపఁ జాల, వని పయోరుహసంభవుం డనియె మున్న.

వ. మాఘమాసంబునందు మానసప్రహదంబు జ్ఞానంబును హిమవత్ప్రతీర్థంబులు సర్వ

పాపప్రణాశంబును నవోద్భవం బుద్రలోకప్రాప్తియు బదరీవనంబు సర్వపుణ్యసర్వకామ

ఫలంబును సర్మదానది రుద్రలోకప్రాప్తియును యమునానది సూర్యలోకప్రాప్తియును

సరస్వతీనది బ్రహ్మలోకప్రాప్తియును విశాలానది సర్వోత్తమఫలంబును నైమిషంబు

విష్ణుసాహస్రంబును బుష్కరంబు బ్రహ్మసాన్నిధ్యంబును గురుత్వేత్రంబు మహేంద్ర

లోకంబును దేవప్రహదంబు యోగసిద్ధియును బ్రభాసంబు రుద్రగణత్వంబును దేవకీనది

దేవతాదేహంబును గోమతి యపునర్భవంబును హేమకూటంబును మహాకాలంబును

నోంకారంబును నమరేశ్వరంబును నీలకంఠప్రహదంబును రుద్రలోకావాప్తియును సర

యువును గండకీయును సింధువును జంద్రభాగయును గౌతమీయును దాషియును గోదా

వరియును భీమయును బయోష్ణియును గృష్ణవేణియును గావేరియును దుంగభద్రయును

దదితరసముద్రయానినదులును నానాకల్మషనాశంబును స్వర్గవాసంబును సర్వనదీ

సంగమంబులు సర్వకామావాప్తియును బ్రయాగత్రివేణీతోయంబు సర్వపాపశాప

విమోచనంబును సర్వపుణ్యఫలంబునుం బ్రసాదించు.

2460

గీ. కావునఁ బ్రయాగమందు మాఘమున నెపుడు, మాఘ నవగాహనంబు సంప్రాప్త మగునొ

యని సురలు కోరు చుందు రన్వహాము దివిని, నది సకలఫలదానసమర్థ మగుట.

గీ. బ్రహ్మహత్యాదిఘోరపాపములు గూడ, దగ్ధ మగును బ్రయాగతీర్థంబునందు

స్నాన మొనరించి రేని దినత్రయంబు, మాఘమాసంబునను వేయి మాట లేల.

2462

గీ. క్రతువులను దానములను దీర్థముల నొక్క, ప్రక్కను బ్రయాగమాఘము నొక్కప్రక్క

నుంచి తులఁ దూచ మున్ను విరించి ముల్లు, వంగెను బ్రయాగమాఘమువై పునంద.

క. వాతాంబుపర్ణభుక్తుల, చేత నరణ్యమునఁ దపముచేసెడిమాని

వ్రాతము ప్రయాగమాఘ, స్నాతులకుం గలుగునుగతి చాలదు చెందన్

2464

గీ. రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరములకంటె, నధిక మగుఫల మిచ్చుప్రయాగమాఘ
మాసమజనమును వీడు మానవుండొ, స్వకరగతనిధి విడనాడువాడ చూవె. 2465

—: వీర సేవ భద్రకవృత్తాంతకథనము :—

- పీ. విను మొకయితిహాసమును వచించెద నీకుఁ, బూర్వము గృతయుగంబున నొకండు
వీరసేనుం డనువిభుఁ డుండె మాలవ, వసుధాధినాథుఁ డవంతిలోన
నాతఁడు షోడశహయమేధయాగముల్, రాజసూయమహాధ్వరమును జేసి
ధనరాసులను గోవులను సువర్ణంబును, బుష్కలంబుగ నిచ్చి భూసురులకు
ఆ. స్వర్ణయాపములను స్థాపించి నర్మదా, తీరమందు మిగులఁ బేరు వడసె
నాపురంబునందె యతినీచుఁ డొకఁ డుండె, నవనిసురుఁడు భద్రకాహ్వయుండు.
- పీ. ఆబ్రాహ్మణుండు బ్రాహ్మణధర్మములు వీడి, సంచరించుచును స్వచ్ఛందముగను
జలుపరానియకార్యములు చేయు చుండంగ, జనులు తద్దుష్టచేష్టలకు రోసి
వీరసేనునకుఁ దద్విషయంబు నెఱిగింప, ధర్మజ్ఞుఁ డై నయాధరణివిభుఁడు
వెడలుఁగొట్టించె నావిప్రునిఁ బురినుండి, యనుచితం బగుట బ్రాహ్మణవధంబు
గీ. భద్రకుం డంతటను బరిభ్రష్టుఁ డగుచుఁ, దిరిగి బహుదేశములను దై రికులతోడఁ
గలసి యెట్లొ ప్రయాగముఁ గడకుఁ జేరి, త్రిదినములు మాఘమున నందుఁ దీర్థమాడి.
- గీ. స్నానమాత్రంబుచేతనె సకలపాత, కములు మాయుట మరల స్వగ్రామమునకు
వచ్చి మఱునాఁడె మరణించె స్వగృహమందు, నాదినమె మ్రందె వీరసేనాధిపుఁడును.
- పీ. ఒకనాఁడు నేను దై వికముగా స్వర్గంబు, నకుఁ బోయి యమరనాయకునితోడ
భాషించు చుండంగ భద్రకుండును వీర, సేనుండు దివ్యవిమానములను
నధివసించి నవామరాధీశ్వరులొ నాఁగ, దివ్యదేహములతోఁ దేజరిలుచు
నరుగుదెంచి సుధర్మయందుఁ గూర్చుండంగ, నాశ్చర్య మొంది నే నాత్మలోన
గీ. ధ్యానదృష్టిని జూడంగఁ గానఁబడియె, వీరసేనకృతాపారభూరిపుణ్య
కార్యములకుఁ బ్రయాగమాఘకృతభద్ర, కాష్టవంబునకును సమ మైనఫలము.
- గీ. విప్ర త్రింశద్ధనుర్విస్తృతప్రయాగ, గాంగయామునసలిలసంగమున మాఘ
మాసమజన మొనరించుమనుజుఁ డొకఁడె, పడఁడు దివినుండి పరు లెల్లఁ బడెడివార.
- గీ. ఎవరు మాఘంబునను స్పృశియింపగలరొ, యసితసితతోయమును ధన్యు లనఁగ వారె
బ్రహ్మహత్యాదిఘోరపాపఘ్న లనఁగ, వారలను స్పృశియింపెడివారె చూవె.
- గీ. వినుడు మీ రెల్లవారును విశదముగను, వినిచెదఁ బిశాచమోక్షణ మనెడిపూర్వ
చరితమును దీని విన్నఁ బిశాచములకు, నచిరకాలంబుననె కల్లు నాత్మముక్తి. 2472

—: దేవ ద్యుతి వృత్తాంతకథనము :—

- గీ. వసుధలోన లక్ష్మప్రసవణవనంబు, నందు సారస్వతతటంబునందు నొక్క
యాశ్రమమున దేవద్యుతి యనఁగ నొక్క, బ్రాహ్మణుండుండె మును వేదపారగుండు.

క. అతఁడు సుమిత్రునకు రమా, పతి యిచ్చినవరమువలనఁ బ్రభవించినస
త్సుతఁ డగుటఁ దపోనిష్ఠను, సతతంబును వెడలఁబుచ్చ సాగె దినంబుల్. 2474

గీ. అట్లు తప మాచరించుచు సతఁడు గడపి, హాసనసహస్రమును నొక్కహరిదినంబు
నందు వై శాఖమునఁ జేసి హరిసపర్య, సలుపఁ దొడఁగెను విష్ణుసం స్తవము నిట్లు.

—: యోగసారస్తవము :—

సీ. స్తుతియును స్తుత్యంబు స్తోత్రయు సకలంబు, నీవె కావ్రస శౌరి నిన్ను నేను
బ్రస్తుతించుట యన్నఁ బరిహాసపాత్రంబ, యైనను హస్తదం బగుట భక్తి
నుతియింపఁ దొడఁగితి శ్రుతు లన్నియును భవ, నిశ్శాస్త్వ మగుటను నీకు దీన
సంతృప్తి గలుగునె సర్వేశ్వర శుభోక్తు, లనుకొని యాలింపు మట్లు లేల

గీ. వాఙ్మనసగోచరము గానివాని వేద, వాగతీతుని నిన్ను నావంటివాఁడు
సన్నతించుట యుక్తమె శంక యున్నె, పంకజాక్షభక్త్యున్మాదపరవశులకు. 2476

సీ. విశ్వంభరుఁడ వీవె విశ్వేశ్వరుఁడ వీవె, సర్వకారణ మీవె ప్రప్త వీవె
ధర్మంబు నీవె శుద్ధబ్రహ్మమును నీవె, సత్యంబు నీవె ప్రజ్ఞాన మీవె
ప్రకృతివర్గము నీవె వికృతివర్గము నీవె, సౌఖ్యసంచయమనీషయును నీవె
నీయాత్మలోపల నిద్రించెదవు నీవె, తనుభావమున మేలుకొనెద వీవె

గీ. పురుషుఁ డొక్కఁడె పుత్రాదిభూరినామ, ధేయములచేతఁ బొల్చెడిచాయ నీవె
హరిహరవిరించి శైలవృక్షోద్యనంత, నామముల వెల్లు చుందువు నళిననాభ.

గీ. సచ్చిదానందమయముగా జగములందు, భాసేలుచు నుండునట్టిరూపంబు నీవె
యత్పరిజ్ఞానమున సంశయములు గర్మ, ములును బాయనొ యాదివ్యమూర్తి నీవె.

క. కానంగరాదు లేశం, బేనియు నీకంటె భిన్న మీశ్వర యెందుకొ
గానిచిన నీవె సర్వము, నానాత్వము మూఢకల్పనయె యఁద్రు బుధుల్. 2479

గీ. ఖగము ఖసమము ఖంబు హృత్ఖగము ఖాది
ఖాధికము ఖక్రియమును నై ఖాది నెల్ల
ననుభవించి తదంతంబునను ఖమూర్తి
యగుచుఁ దేజరిలెడిపరమాత్మ వీవె. 2480

గీ. ఆదిమధ్యాంతవిరహిత మప్రమేయ, మణువుకంటెను నణు వధికాధికంబు
నిర్గుణము నిర్వికారము నిర్వికల్ప, మఖిలమయమును నై సబ్రహ్మంబు నీవె. 2481

సీ. సర్వభూతములందు సద్రూపముగ నుండు, నట్టివానిఁగ యోగులై నవారు
ధ్యానించు చుందురొ వేని నెవ్వని నహం, బ్రహ్మస్మి యనుచును బ్రహ్మవిదులు
భావించు చుందురొ పగతత్త్వముగ నెంచి, యెవనిస్వరూపంబు నెఱిగికొనిన
జనుల కసాంకారమును మమత్వంబును, మాయయు మోహంబు మాయమగునొ

గీ. యత్ప్రబోధంబునను ధన్యు లఖిలవిషయ, వాంఛలను విడనాడి నిర్వాసనముగ
దృశ్య మంతయు నాత్మగా నెంచికొనుచు, సంచరింతురొ వాని నే శరణుచొమ్ము 2482

- గీ. మోహవహ్నిజ్వలజ్వనవ్యూహమందు, నున్నను యదీయనామహయోధరంబు
నండగొనుమానవుండు దగుండు గాఁడొ, దేవదేవోత్తముఁడు వాఁడె చిక్కు నాక.
- సీ. ఎవనినామము స్మరియించిన నెపు డేని, పాపంబు లెల్లను భస్మ మగునొ
యెవనినామము స్మరియించిన నెపు డేని, దారిద్ర్య మది దరిద్రతను గొనునొ
యెవనినామము స్మరియించిన నెపు డేని, జాడ్యంబు లెల్ల ధ్వస్తంబు లగునొ
యెవనినామము స్మరియించిన నెపు డేని, దుఃఖంబు లన్నియుఁ దొలఁగిచనునొ
- గీ. యెవనినామంబుఁ దలఁచిన నిహపరంబు, లందు విజయంబు గలుగునొ యామహాత్ముఁ
డాయనాదినిధనుఁ డాయనంతశక్తి, యాసమస్తజగద్యోని యండ నాకు. 2484
- ఆ. సకలవేదగదితసరణి జగద్వ్యాపి, హరియ యగున యేని యస్మదీయ
విష్ణుభక్తి సుంతవిష్ణు మైనను లేక, క్రమముగను బ్రవృద్ధిఁ గాంచుఁగాక. 2485
- గీ. అంబుజాక్షునికంటె శబ్దార్థసంవి, దర్థములు వేఱు గామి సత్యంబ యేని
యాగమోక్తినిజేసి న న్నంట కుండుఁ, గాక యెపుడును సంసారకరమంబు. 2486
- గీ. బీజమును యోనియును లేనిబీజమందు, జీవసంజను భాసిల్లుదేవదేవుఁ
డాత్మభవబీజమును స్వవిద్యాసిచేత, శీఘ్రముగ ముక్క-ముక్కలు చేయుఁగాక.
- క. త్రితనువులఁ దాల్చి సృష్టి, స్థితిలయములు త్రిగుణములను జేసెడిపరమా
ద్భుతనటుండు ప్రసన్నుండై, సతతంబును దర్శనం బొసంగుత నాకున్. 2488
- క. సురవర్గము ప్రార్థింపఁగఁ, బరిపాలింపంగ ధర్మపథమును విశ్వం
భరపై దశవిధముల నవ, తరించినమహాత్ముఁ డొకఁడై దై వము నాకున్. 2489
- గీ. ఒక్కరుండనె నేను బహుత్వ మొందు, వాడ నని యెంచుకొని లో నెవండు సకల
సృష్టి గావించి యందులోఁ జేరి క్రీడ, లాడు చుండెనొ వాని నే నాశ్రయింతు.
- ఆ. జగము లెల్ల నెవనిసత్తచే నిలుచునొ, తేజరిలునొ యెవనిదీ ప్తిచేత
సంతసిలునొ యెవనిసంతోషమున లేని, వయ్యుఁ జిత్రముగను నతనిఁ గొలుతు.
- సీ. కొలుచు చుండెదరు సాంఖ్యులు ప్రధానమునకుఁ, బరు డై ప్రకాశించుపురుషునిగను
శ్లాఘించు చుందురు సాగతుల్ బుద్ధిఁగాఁ, దర్శి-పతర్క-వితర్క-ములను
ధ్యానించు చుందురు జై నశాస్త్రజ్ఞులు, దేహప్రమాణప్రదీపితునిగ
వచియించు చుండు చార్వాకులు యోగవి, ద్యాప్రాథభూతచైతన్యముగను
- గీ. సచ్చిదానందరూపుని జన్మమృత్యు, వర్జితుని భేదశూన్యుని వాస్తవికుని
నౌపనిషదవచోలక్ష్య మైనవాని, నద్వితీయుని బరుని నవ్యయుని నిన్ను. 2492
- క. కొండలు శబ్దం బందురు, కొండలు చిచ్ఛక్తి యుండు కొండలు ప్రాణం
బందురు కొండలు దేహం, బందురు గోవింద యవిదితాత్ములు నిన్నున్. 2493
- గీ. ఖాదిభూతంబులును నిర్దియములు విద్య, యును నవిద్యయును శరీరమును స్రుగాది
కరణహాత్మహవిఃపావకములు మఖము, ఫలము తత్ఫలదాత్మభోక్తలును నీవె. 2494

- క. యువతులయెడ యునచిత్తము, యువతీజనమానసములు యువయెడ నెట్లు
తవులువడు నెట్లు సేవయి, వవులునడుంగాక నాహృదయము ముకుందా. 2495
- క. వనజాక్ష యెన్నిపాపము, లను జేసిన సేవదాంబులను బట్టినవా
నిని గాలకంకరులు నను, గొనఁ జాలరు రనిని గుడ్లగూబలువోలెన్. 2496
- ఆ. అంతవఱకె బాధ లన్నియుఁ బడించు, నంతవఱకె యనుము లడిచినై చు
నంతవఱకు నాశ్రయింపఁజొ మానవు, జంబుజాక్ష సేవదాంబుజముల. 2497
- క. తమ్మును దమకంచెను భి, న్ని మృగంశకలమును మునిజనమ్ములు యద్యో
ధమ్మునఁ గాంతురొ నన్నా, త్రమ్ముగ నాసర్వగతునిఁ దలఁచెద నిన్నున్. 2498
- క. జాతీక్రియగణములు, చేతోవాళ్ళుద్ధులును స్పృశింపవో యెవనిన్
స్వాతంత్ర్యోపేతుని న, ర్వాతీతునిఁ దేలుతు నంతరాత్మను వానిన్. 2499
- గీ. ఆనఘు లగువార లెవ్వని ధ్యానమునను, వశము గాంచుకొని యపవర్గరమను
గౌరవమును గ్రుచ్చి యాత్మసుఖంబు ననుభ, వించు చుందురొ వాని భావించు నేను.
- గీ. పరిభవంబును గనురొ తాపత్రయంబు, కామలోభాదేశత్రుషట్కము షడూర్మి
వారమును నాటుభావవికారములును, దరియఁజాలక యెవని నాతని భజింతు. 2501
- గీ. కార్యవర్గంబు నెల్లఁ దత్కారణముల, లోన లయ మొనరించుప్రజానఘులు
కార్యకారణవర్జితకారుఁ డై న, వేనిలోఁ జేరుదురొ నేను వాని నెంత. 2502
- సీ. ఎవనిధ్యానం బనియెడిగండగొడ్డలి, ఖండించురొ విషాదకాననంబు
నెననిధ్యానం బనియెడిమహాగ్రీష్మాత, పం బాటుచురొ సంశయాంబునిధిని
గాల్చురొ సకలలోకముల నెవ్వనిధ్యాన, మనియెడిప్రళయకాలానలంబు
హరియించురొ యనిద్య యనుతమిస్తంబు నె, వ్వనిధ్యాన మనెడిభాస్వత్ప్రదీప్తి
- గీ. యాయనాధశరణ్యుని నాప్రసన్న, మూర్తి నాస్వామి నాప్రపన్నా ర్తిహరుని
నాదయాసాగరుని నాసమస్తవస్తు, భాసమానస్వరూపునిఁ బ్రస్తుతింతు. 2503
- సీ. వేదంబు లెల్లను విష్ణునిశ్వాసంబు, లనియెడిమాట యథార్థ మేని
యఖిలభూతంబులు హరియుదరంబులో, నివసించు ననుమాట నిక్క మేని
జంగమస్థావరజగము లన్నియుఁ గూడ, శార్ణియె యనుమాట సత్య మేని
- కర్తయు భర్తయు హర్తయు నిందిరా, దయితుండె యనుమాట తథ్య మేని
- గీ. యచ్యుతునిపైని నా కుండినట్టిభక్తి, నిజగురునిమీఁద నుండుట నిజమ యేని
గురువె హరి యనుమాట నిక్కునమ యేని, నాకు దర్శనము నొసంగుఁగాక శౌరి.

—: మ హా విష్ణు వు దే వ ద్యు తి కి : బ్ర త్య క్త మ గు ట :—

- క. అని శపథంబులు పల్కుట, యను దన్నిరవ్యాజభక్తియోగమునకు హృ
ప్తిని జెంది సపరివారము, గను దేవద్యుతికి శార్ణి కానంబడియెన్. 2505

- సీ. మందహాసప్రభామధురాననమువాని, గస్తూరికాతిలకంబువాని
సంభోరుహచ్ఛదాయతనేత్రములవాని, గరుణాకటాక్షవీక్షణమువాని
వై జయంతీలసద్వక్షస్థులమువాని, గటిధృతకనకాంశుకంబు వాని
సమధిష్ఠితోరగాశనవాహనమువాని, జలదసన్నిభతనుచ్ఛాయవాని
- గీ. భుజచతుష్టయపుతగదాంభోజశంఖ, చక్రములవాని శ్రీసముజ్జ్వలుని నమర
బృందపరివేష్టితుని జిదానందమూర్తి, నచ్యుతుని గాంచి యంత నాయవనిసురుడు.
- క. పులకాంకితగాత్రుం డై, జలజల నశ్రువులు రాల సంతసమునఁ గ
న్నులనుండి నేలపైఁ బడి, సలిపెను సాష్టాంగవినతి జలజాక్షునకున్. 2507
- గీ. అప్పు జాబ్రాహ్మణుడు నిజహర్ష మంత, కంతకును బొంగి పొరలంగ నబ్జివోలె
బ్రహ్మభావంబు నొందినపగిది నొడలు, చిత్తమును విస్మరించి నిశ్చేష్టుడయ్యె.
- సీ. అంతట గోవిందుఁ డతనిమేను స్పృశించి, కరముచే సంజను గలుగఁజేసి
భక్తాగ్రగణ్య మద్భావంబునను నీవు, సర్వకర్మంబుల సన్యసించి
శరణువొచ్చితివి నాచరణంబులనె దానఁ, ద్వద్భక్తి నన్నుఁ ద్వద్వశునిఁ జేసెఁ
ద్వత్కృతస్తోత్రంబువలనఁ బ్రత్యక్షంబు, కాక తప్పమిని నేఁ గానఁబడితి
- గీ. మత్స్యగుణరూప మిది దీని మానసమున
ధ్యాన మొనరింప విజాత మగు మదీయ
నిర్గుణాకార మద్దాన నిజము నెఱిగి
ధ్యాత యగువాఁడు నాలోన నైక్య మొందు. 2509
- క. మద్దర్శనం బమోఘం, బద్దాన వరంబు నిత్తు నభిలాషము నీ
కెద్దానఁ గలదొ కోరుము, విద్దెయొ యాయువొ ధనంబొ వే తే దేనిన్. 2510
- క. అసవ్యధు దేవద్యుతి యి, ట్లనియె విలోకించుచును దదాకారంబున్
గనులార దేన నీద, ర్శనలాభమె సకలవిధవరంబులు నాకున్. 2511
- సీ. అభిలషించుచు నుండు రనవరతంబును, భవదీయదర్శనభాగ్య మొంద
జలజాసనాదినిరరకోటులును గపి, లాదిసిద్ధులు సనకాదిమునులు
నీమంగళాకృతి నిమిషమాత్రము నేత్ర, పర్వంబుగాఁ గానఁబడియె నేని
దగ్ధంబు లగు వహంతామమతోష్ఠల, బంబు లై నశుభాశుభంబు లెల్లఁ
- గీ. గలిగె నాజన్మకర్మబుద్ధులకు ఫలము, కాంచుటను నిన్ను నేఁ డింతకంటె నాకుఁ
బ్రార్థనోచిత మైనవరంబు లేదు, కాన భవదంఘ్రిభక్తి భాగ్యమునె యిమ్ము. 2512

—: యోగసారస్తవమాహాత్మ్యకథనము :—

- సీ. అని పలుకుటయును నారాయణుం డె తేని, సంతోషమును జెంది స్వాంతమందు
బ్రాహ్మణోత్తమ నీవు ప్రార్థించినట్లులె, నీభక్తి స్థిరముగా నిలుచుఁగాక
మఱియుఁ ద్వత్కృత మైనమామకస్తోత్రంబుఁ, బఠియించువారు మద్భక్తి చేతఁ
బరమపావను లయి పడయుదు రైక్యంబుఁ, దుదకు నాలో జన్మదుఃఖ ముడుగ

గీ. నని వచించి యంతర్ధాన మయ్యె నంత, నాడునాటికి భక్తి లోననె నిమగ్నఁ
డగుచు దేవద్యుతి వసించె నడవియంద, కలుగమిని వాంఛ లోకసంగంబునందు.

సీ. అధ్యాత్మయోగతత్త్వలంకృతము మహా, దయకరం బఖిలపాతకహరంబు
స్వాత్మబోధప్రదాయకము మోక్షార్థి, రణ్య మీయోగసార స్తవంబు
వై నతేయుండు దేవద్యుతివలనఁ గై, కొని మున్న బడియించుకొనుచు దీని
సకలకార్యములందు జయ మొందుచును నొక నాడు ప్రార్థింపంగ నాకుఁ జెప్పె

గీ. దీనిలోఁ గలమహిమంబు నేను గాంచి, పఠన మొనరించు చుంటిని బ్రతిదినంబు
నిద్ర పఠించుచు నుండిన నెడఁదలోనఁ, బాపబుద్ధి జనింప దెప్పటికీఁ గూడ. 2514

సీ. ఇంద్రియంబులకు దుర్వృత్తి గల్గదు మాన, సంబు దురాశావశంబు గాదు
కలుగు దీర్ఘాయువు గలుగు నారోగ్యంబు, గలుగు నైశ్వర్యంబు గలుగు బలము
బహుపుత్రపౌత్రప్రప్రతాదిశాఖాపి, భూషితం బగువంశభూరుహంబు
సకలపాపములు భస్మం బగు ధర్మార్థ, కామమోక్షము లగుఁ గరగతములు

గీ. ప్రేతభూతపిశాచరాక్షసరాది, బాధలుచు నగ్నిచోరాద్యపాయములును
నఖిలపీడలును దొలంగి సుఖము లొదవు, యోగసారంబు చదివిన నొక్కమాటు.

గీ. యోగసారంబుఁ జదివిన నొక్కమాటు, మూడుమార్లు చతుర్వేదములను సాంగ
ముగను బారాయణ మొనర్చి పొందుఫలముఁ, బడయఁగావచ్చు నెంతటిపాపి యేని.

క. ఒనగూడు విష్ణుదర్శన, మును జేసెడిభాగ్య మెట్టిమూఢాత్మున కై
నను యోగసారమును జది, విన వినినను నర్థ మెఱిగి విస్వప్నముగఁ. 2517

గీ. శ్రద్ధతోడను గంగాదిసకలపుణ్య, తీర్థములలోనఁ బలుమార్లు తీర్థమాడి
నట్టిపుణ్యంబు చేకూరు సార్థముగను, యోగసారంబు వినినను నొక్కమాటు. 2518

సీ. అట్లు దేవద్యుతి హరిభక్తివివశుఁ డై, యుండ నవ్వనములో నొక్కనాడు
వచ్చి యొకపిశాచ మచ్చటి కొకవిధి, తకవృక్షమును జేరి దానిక్రిందఁ
గూర్చుండి యాచలిపేర్చిచ్చు దగ్గంబు, గావించు చుండంగఁ గాయ మెల్ల
నేడ్చె గొల్లున వన మెల్ల మాఝోగ నా, యర్పు దేవద్యుతి యాలకించి

గీ. యఖిలభూతదయాశాలి యగుటజేసి, యేడ్పు వినవచ్చు చుండెడియెడకు వచ్చి
సత్వరంబుగ నాపిశాచమును జూచి, యెవ్వఁడవో నీవు విలపింప నేల చెప్పుమ. 2519

వ. అని ప్రశ్నించుటయు నాపిశాచంబు తత్తేజముం గాంచి యాతని మహానుభావుని
గాఁ దలంచి దూరంబున నిలువంబడి నవినయంబుగాఁ జేతులు జోడించికొని యిట్లనియె.

—: చిత్రమహారాజవృత్తాంతకథనము :—

సీ. అమలాత్మ నాచరిత్రము నాలకింపుము, విన్నవించెద నీకు విశదముగను
ద్రవిడదేశక్షమాధిపతుడను నేను సో, మాన్వయంబునఁ బుట్టినట్టివాడ

- ననుఁ జిత్రుఁ డందురు జను లెల్ల ధనమదాం, ధ్యంబునఁ గన్న గానంగరామి
సతతంబు శ్రీజనాన్వితుఁడ నై విష్ణునా, మము కర్ణమునఁ బక్ష మండిపడుచు
గీ. విష్ణుమహిమంబుఁ దెలిపెడివేదములను, వేదములను బఠించుపృథ్వీసురులను
బరిభవించుచు నాయొద్దఁ బరుసిఘనత, చెప్పువారల నెల్ల శీక్షించు చుంటి. 2521
- గీ. అప్పు డప్పుడు నామంత్రు లరుగుదెంచి, ధర్మములు చెప్పు చుండ నాదరిని వారి
నాలుకలు చీల్చి కత్తిచే జీలికలుగఁ, ఒనుపసాగిలి ననుఁ గొల్చి బ్రతుకుఁ డనుచు.
- ఆ. అట్లు కొంతకాల మరుగంగ నొకనాఁడు, కాలవశము నొందఁగలుగువేళ
దాపరిలుట దాని దాటఁగాఁ గలశక్తి, లేమి నుడిగితిని గళేబరంబు. 2523
- వ. అంతట వేదబాహ్యుండ నై ననాకు వేదోక్తసాధనంబున నార్థవై హికకర్మంబు నిర్వ
ర్తింపబడదయ్యె. 2524
- సీ. అప్పుడు యమదూత లరుదెంచి కాలసా, శములచే గట్టి గాఢముగ నన్నుఁ
బడవై చి కంటకపావకజ్వాలాశ్మ, ఫణివృశ్చిత్రకూరపథములందు
నీడిచికొనిపోయి యేడ్చు చుండఁగ నేను, బ్రద్ద లై మే నెల్ల రక్త మురల
నంతకునిసమక్షమందు నిల్పఁగ నాతఁ, డతిదారుణం బైనయాజ్ఞ నొసఁగె
- గీ. నంతటఁ గృతాంతభటులు న న్నచటనుండి, లాగి కొనిపోయి దండకోలాహలాది
ఘోరనరకంబులు దెల్లఁ గూల్చి కాల్చి, చీల్చి ప్రేల్చి త్యజించిరి చివర కంత.
- వ. కర్మశేషానుభవంబునకై హిమనత్పర్వతంబునఁ బిశాచజన్మముం బడసి తుత్పిశాసా
పీడితుండ నై తినఁ దిండియు నుండఁ జోటును లేక పరిభ్రమించుచుఁ దుద కీయరణ్య
మునకుం జేరి యాఁకలిచిచ్చు పెచ్చుపెరిగి కాల్చు చుండ నేడ్చు చుంటి. విష్ణు
ద్వేషదోషంబునంజేసి యేకసప్తతియుగంబులు నానాఘోరనరకయాతన లనుభవించి
కడ కీపిశాచజన్మంబు సంపాదించుకొంటి. 2526
- సీ. ఎవనినామము స్మరియించినంతనె సర్వ, పాతకంబులు గూడ భస్మ మగునొ
యెవఁడు లోకంబుల నెల్లఁ బాలించుచుఁ, జలుపునొ ధర్మసంస్థాపనంబు
నెవఁడు కర్మంబుల కెల్ల ఫలం బిచ్చు, దేవుండు గాఁగఁ గీ ర్తింపఁబడునొ
యెవని నిత్యము భజియించు చుందునొ బ్రహ్మ, భవమహేంద్రాదిసుపర్వ లెల్ల
- గీ. నెవని దర్శింపఁ దాపసు లేండ్రకొలఁది, నవయు చుందునొ ఘోరకాననములందు
సఖిలలోకసమారాధ్యుఁ డై నవాని, పై ని ద్వేషంబు గలిగె నాపాపమునను. 2527
- గీ. ప్రాగ్భవసహస్రలబ్ధపుణ్యంబువలన, సంభవించినమత్స్యభుజన్మ మెల్లఁ
దగులఁబడిపోయె నక్కట దై వహతుఁడ, నై ననా కింకఁ గలుగునె యాత్మశాంతి.
- గీ. అనవధికదుఃఖివీచిమాలాకులాఘ, ఘోరసాగరమునఁ బడి కొట్టుకొనెడి
నాకు నేపుణ్యమూర్తి యెవను గరావ, లంబనం బిచ్చువాఁడు గల్గిండ్లొ లేఁడ్డొ.
- క. నే నీయాపత్సింధువు, నేనాటికి నై న దాటి యీవలఁ బడినన్

దానవవై రిపదాబ్జ, ధ్యానసపర్యల కొనర్తు నాత్మార్పణమున్.

2530

క. అని పలికి యేళ్వ గొల్లున, విని దేవద్యుతి విమూఢ విష్ణుద్వేషం
బనఁగను నాత్మద్వేషమె, యనుకొను మఖిలాంతరాత్ముఁ డాతఁడె యగుటన్. 2531

గీ. ఎవని కర్పింపఁబడిననె యెల్లకర్మ, ములును గాంచునొ సాఫల్యమును సమస్త
కర్మఫలదాత యెనయాఘనుని విడుచు, బుద్ధిహీనుఁడు దుర్గతిఁ బొంద కున్నె.

సీ. కుజనులు కొందఱు నిజబుద్ధిబలముచే, నిగమాగమాచారనియమములకు
విపరీతముగఁ జేసి వివిధకవాదముల్, వానిచే బాలిశు లె నజనుల
నమ్మించి విష్ణునిందయు వేదనిందయు, భూసురనిందయు బోధపఱుపఁ
బ్రాచీనమార్గముల్ పరిహరించి నవీన, పథములం జిక్కి విభ్రాంతు లగుచుఁ

గీ. దదనదుక్తుల వేదశాస్త్రములకంటె, నధికముగ నెంచికొని యల్లె యాచరించి
ధనమదాంధులు మూఱులు దగమతులు, కడకుఁ జెడుదురు నీవలె గితులు లేక.

ఆ. నీకు సుగతి గల్గనేరదు కోటిజ, న్మముల కై నఁ గాని మనసులోనఁ
జలిపినట్టిపనికిఁ గలిగెఁ బశ్చాత్తాప, మందువలన శుద్ధి నొందఁగలవు. 2534

సీ. చని ప్రయాగక్షేత్రమునకుఁ దపోమాస, మున సితాసితతోయమున యునింగి
కర్మదోషవిముక్తిఁ గాంచు ముపాయాంత, రము లేదు నీకు శ్రేయము ఘటిల్లఁ
గావించె ధరణి నపావృతస్వర్గమో, క్షుద్ధ్వారముగఁ బ్రయాగమును ధాత
పాతకశృంఖలాబంధంబు ఛేదింపఁ, గలకుతారము ప్రయాగం బొకండ

గీ. జాహ్నవీయమునాజలజ్వలన మేడఁ, దుచ్చుచాతకఘాసనఁదోహ మేడఁ
దత్పయస్స్పర్శమాత్రపతత్పిశాచ, కాయుఁ డై వసు వమరలోకమున కిరిగె. 2535

క. అని నుడువుటయుఁ బిశాచము, వినయంబునఁ జేతు లొగ్గి విప్రోత్తమ నా
మనమునఁ దద్వసుచారి, త్రను వినఁగ జనించెఁ గోర్కి దయతోఁ జెప్పుమా. 2536

—: ప మ బ్రాహ్మణవృత్తాంతకథనము :—

సీ. అని వేడుటయును నిట్లనియె దేవద్యుతి, వినము కేరళదేశమునను మున్న
వేదపారగుఁ డై నవిప్రుఁ డొక్కఁడుండె, వసునామధేయుఁడు వసుఘనుండు
తద్దనంబును జూచి దాయాదు లోర్వక, బహువిధంబుల వాని బాధపెట్టి
యపహరింపఁగ ద్రవ్య మంతయు నాతండు, నిర్ధనుఁ డై యూర నిల్వలేక

గీ. పరితపించుచు దేశముల్ తిరిగి తిరిగి, చిట్టచివరకు వింధ్యాద్రిఁ జేరి యచటఁ
దిరుగుచును గాలవశమున మరణ మొంది, యచ్చటనె ప్రేత యగుచు నల్లాడఁ దొడఁగె.

ఆ. అతఁ డదత్తదానుఁ డగుటను దత్కర్మ, ఫలము గాఁగఁ బ్రేతభావ మొదనె
దాన నగ్నతయు క్షుధాత్మప్లులును వాయు, కాయమును వికారగతియుఁ గలిగె.

సీ. ఆత్మవిద్యను జెప్పనట్టివారలు హరి, కాత్మార్పణము సేయనట్టివారు
చకితగోప్రరక్షణము సేయనివారు, పుణ్యతీరములకుఁ బోనివారు

- వీతిహోత్రమున హవిస్సు నుంపనివారు, భిక్ష నీయనివారు భిక్షుకులకు
స్వర్గ గోభూషణవస్త్రతాంబూలజ, లాన్నదానము సేయనట్టివారు
గీ. తెలుపఁబడుట నద త్తదానములుగ వేద, శాస్త్రములలోన వారలు చచ్చి రేని
ప్రేతరక్షఃపిశాచశరీరములను, నొంది పుట్టుదు రవలఁ గుయోనులందు. 2539
- వ. మఱియును బ్రహ్మస్వహర్తలును స్త్రీధనహర్తలును బరద్రవ్యహర్తలును బరవంచ
కులును ధూర్తులును దాంభికులును గపటచిత్తులును బకవృత్తులును జోరులును సత్య
వర్జితులును బాలవృద్ధాతురస్త్రీజనులయందు దయ లేనివారును నన్నిదులును గరదు
జులును గూటసాక్షులును నగమ్యాగాములును గ్రామయాజకులును బితృమాతృష్నుషా
పత్యకళత్రత్యాగులును లుబ్ధులును నాస్తికులును ధర్మదూషకులును యుద్ధమునందుఁ
బ్రభువును విడిచి పఱచువారును శరణాగతత్యాగులును గోభూహర్తలును రత్నదూ
షకులును దీర్ఘక్షేత్రములందుఁ బ్రతిగ్రహము సేయువారును బరద్రోహరతులును బ్రాణి
హింసకులును బరాపవాదులును దేవతాగురునిదకులును దుర్దానప్రతిగ్రాహులును
నద త్తదానతుల్యులు గాఁ బరిగణింపబడిరి. 2540
- క. ఆపాపుల కెల్లరకును, నేపగిదినినై నఁగాని యిహపరములలోఁ
జూపట్టదు సుఖలవమును, దాపత్రయవీతిహోత్రదాహము దక్కన్. 2541
- ఆ. కానఁ గర్మగతిని గమనించి బుద్ధిము, తులు నిషిద్ధకర్మములను విడిచి
స్వర్గమోక్షములకు సాధనం బగుధర్మ, మాచరించుచుందు రన్వహమును. 2542
- క. కొందఱు దానము యజ్ఞముఁ, గొందఱు గురుదేవతలను గొందఱు తపమున్
గొందఱు మంత్రముఁ గొందఱు, కొందఱు దీర్ఘమును గొలిచి కొందురు సుఖమున్.
- వ. ఆవిధంబున వసువు ప్రేత యై వింధ్యపర్వతంబునం దల్లాడుచు, 2544
- సీ. ఒకదివసమున దై వికముగా మార్గము, నందుఁ బోయెడియొక్కయవనిసురునిఁ
గనుఁగొని తత్కరంబున నున్న కుంభంబుఁ, గాంచి పిపాసచే గాసిలుటను
జని వానిదరికిఁ బ్రాంజలి యయి ప్రార్థించె, జలముచేఁ బ్రాణంబు నిలుపు మనుచు
నంతటఁ బాఁథుఁ డిట్లనియె భీకరముగాఁ, గానంగఁబడియెడివానిఁ జూచి
- గీ. యెవ్వఁడవు నీవు నీకాయ మిట్లు మాంస
విరహితము గాఁగ నెల్లు జీవించు చుంటి
త్వత్పదంబులు ధరణిని దాక వేల
యేల నగ్నుడ నైతి నా కెఱుంగఁజెపుమ. 2545
- వ. అని యడుగుటయు నాతనికిఁ బ్రేత యిట్లనియె. 2546
- సీ. స్వామి చెప్పెదను మచ్చరితంబు సర్వంబు, నాలకింపుము దయాశాలి వగుచు
వసుధామరుడ నేను వసు వనియెడివేరి, వాడఁ గేరళము మద్వాసభూమి
నాశరీరము పరాన్నమునఁ బుష్పంబయ్యె, భుజియింపనైతిని భుక్తి యింట
నీఁగ కేనియు నిలి యిడనైతి భిక్షుకుల్, పీడించినను భిక్ష పెట్టనైతిఁ

- గీ. బెట్టనై తి బహిర్బలీ పితరులకును, శ్రాద్ధమును దర్శనంబును జలుపనై తి
దుట్టతుండ కింతపాసీయతోయ మొనగి, తృప్తితులకు వాహ మైనను దీర్చనై తి. 2547
- సీ. భ్రమియించు చుంకియు న్రవ్యాశచేతను, ధర యెల్ల నొక్కతీర్థమున నేని
మునుంగనై తిసి బిత్తము క్తికాంక్షను నొక్క, దేవర నై నఁ బ్రార్థింపనై తి
నాశిశ్య విరాయమి యట్లుండ నతిథికి, వశియింప జో టైన నొసంగినై తి
సంధస్యదాకంచనానాధిజనులను, గడగంట నై నను గాంచనై తి
- గీ. వ్యాధిషీడితంబకు నింత యాషఁగంబు, నై న నెప్పింపనై తి వక్షాతపముల
బాధపడఁవారలకు ఛత్రపాదుకలను, నై న నర్పింపనై తి బా డై తిఁ దుదకు. 2548
- సీ. పిడికెడఁగ్రానంబు పెట్టనై తిని గోవు, నకుఁ దిలనోమదానంబు లేని
సలుపనై తిని వ్యర్థమంబుగఁ జేసితిని సం, క్రాంతిచంద్రాకోపరాగములును
మఘులు యుగాదులు మన్వాదు లష్టకా, ద్యుళిలవర్వములును నళిలతిథులు
సర్వపుణ్యంబులు సమకూర్చుమాఘమా, సంబున స్నానంబు సలుపనై తి
- గీ. స్నాన మొనరించి యూరమాసమునఁ డై ల, దీపమును వెలింగింపనైతిని జ్వలింపఁ
జేసి యగ్నిని స్నాతులశీతబాధ, తీర్చనై తిని మాఘకార్తికములందు. 2549
- ఆ. మాధవాదిపుణ్యమాసంబులందు శీ, తోడకంబు ద్విజుల కొసంగనై తి
బందిలోనఁ బడినప్రాణుల పిడిపింప, నై తిఁ బ్రోవనై తి నార్తజనుల. 2550
- సీ. రోపింపనై తి స్యగ్రోధపాదపమును, స్థాపింపనై తి నశ్వత్తతరువు
నొకహరిదిన మేని యుపవాస మొనరించి, శౌరికి సంప్రీతి సలుపనై తిఁ
గావించుకొననై తిఁ గాయశుద్ధిని దక్ష, కృత్యపారాకాదికృత్యములను
నెట్టిపుణ్యవ్రత మేనియు నొనరించి, పాపవిముక్తిని బడయనై తి
- గీ. సీదిధంబునఁ బ్రాగ్భవం బెల్ల వంశ్య, మగుటను నదత్తదానుండ నై తి దాన
నరకనిధ మైనప్రేతజన్మంబు వచ్చె, బూర్వభవకర్మజవిషాదభోగమునకు. 2551
- క. కల వీకై లంబున మధు, శలసుమమూలములు మధురపాసీయనదీ
జలములు నృకాదిహతన్ముగ, పలలములున్ ద్రావఁ దిన నపారము గాఁగన్. 2552
- ఆ. ఐన నేమి నాకు నగపడ దేదియు, బూర్వజన్మపాపముననుజేసి
దాన బ్రతుకు చుంటి దర్శకరమువోలె, గాలి పీల్చుకొనుచు గడుపు మండ. 2553
- గీ. బలము ప్రజ్ఞ యు నీతియు బౌరుషమును, ద్రవిణమును విక్రమమును మంత్రమును నిఖిల
జనసహాయతయు నొసంగఁజాల వెన్న, జేనియును నరున కలభ్య మైనదాని. 2554
- గీ. భోగమున రోగమునను వియోగమునను
మరణమున జననంబునఁ బరిణయమున
లాభమున దుఃఖమునను నలాభమునను
సుఖమునను గారణము కర్మసూత్ర మొకఁడె. 2555

- సీ. డుద్రజాతులును మూర్ఖులు కుహపులు శౌర్య, విక్రమహీనులు విగతమతులు
కాణులు మందులు ఖంజులు నీతిహీ, నులు దురాచారులు ఖలులు శతులు
నీచస్వభావులు నిర్గుణులును రాజ్య, మనుభవించుచు నుందు రథము లయ్యు
దానికి నంతకుఁ దా మొనర్చినపూర్వ, జన్మదానంబులె సాధనములు
- గీ. గ్రామమం దుండినను నగరమున నున్న, నడవిలో నున్నఁ బర్వతమందు నున్న
దాత లగువారలకుఁ బూర్వద త్తదాన, ఫలములుగ భోగములు ముందు నిలిచియుండు.
- క. తిలలను గోభూస్వర్ణం, బులఁ గన్యల భక్ష్యభోజ్యముల నాసనశ
య్యల మందరముల వసనం, బుల నింకను నిత్తు రధికముగఁ బుణ్యాత్ముల్. 2557
- సీ. ఈపర్వతంబున నింకను బ్రేతరా, క్షునపిశాచము లసంఖ్యముగఁ గలవు
ప్రాణులఁ జంపు నయ్యవి యెల్ల నతినృశం, సము వానిలోనఁ బిశాచగణము
వాసుడేవపదాబ్జదాసుడ వగునిన్నుఁ, గనుఁగొన్న నవి యన్నియును వడంకు
హరిభ క్తికవనుల నంటఁజాలవు క్రూర, పూతనాబేతాశభూతములును
- గీ. గ్రహములును దేవతలును నక్షత్రములును, బుణ్యవంతులఁ బ్రోతురు పుణ్యమూర్తి
వీవు వేదంబు సర్వంబు హృదయమునను, విష్ణునామంబు జిహ్వాపై నెలయు చుంట.
- క. నీ వకుతోభయుడవు ని, న్నేవియుఁ జేయంగఁజాల వేమియు నెందున్
గావున భీతిం జెందం, బోవకు మించుకయు నిట్లు పొడగని నన్నున్. 2559

—: వింధ్యాధిపతితత్పురోహిత వృత్తాంతకథనము :—

- సీ. వినుము వేటొకమాట విన్నవించెద నేను, గర్మాగతప్రేతకాయమునను
దిరుగుచు వింధ్యభూధరకాననం బెల్ల, నొక్కదినంబున నొక్కచోటఁ
గనుఁగొని ధూసర యనునది నొకదానిఁ, జేరితిఁ దన్నదీతీరమునకు
నపు డొకసారను బరుడెంచి యచటికి, సనిలాసముగఁ దనచానతోడఁ
- గీ. దజలంబును గవఃపారఁ ద్రావి తనిసి, పులుఁగుగమి చేరియున్నతత్పులినమందు
వరటతోఁ గూడి యలసి స్వవామపక్ష, నిహితశీర్షం బయి బిరాన నిదురవోయె.
- గీ. అపుడు త తీరగతభూరుహంబునుండి, యొక్కకపి డిగ్గి నిదురించు చున్నదాని
కాళ్లు చేతులతోఁ బట్టఁ గదలకుండ, నెగిరె గలకలఁ గూయుచు ఖగము లెల్ల.
- గీ. అంతటను సారసము భయ మావహిల్ల, మేలుకొని కాలమృత్యువువోలె నెదుటఁ
గానఁబడు చున్నక్రోతినఁ గాంచి ధైర్య, మేర్పడఁగ నాత్మలోపల నిట్లు లనియె.
- సీ. వాసరంబ పరాపవాదశూన్యులను బ, రప్రాణివృత్తిపరాజ్ముఖులను
ననపకారులను నయఃచకులను మాదృ, శులను హింసించుట తెలివి యగునె
శిక్షింపు మపరాధశీలుర దుష్టుల, దండనార్హులను భూధవుడవోలె
మామకపూర్వజన్మమున మాఘస్నాన, మొనగూడుటను నాకు నొక్కనాడు
- గీ. భూతభవ్యవివేక ముద్భూత మగుట, జ్ఞాతమయ్యె భవత్పూర్వజన్మగాథ
యంతయును నాకు నీకు నే నాక్రితుడను, విడువు మిఁక నన్ను నామాట విశ్వసించి.

- క. అనవుడు నత్కార్పర్యం, బురు వానర మొంది పరిగవుంగవ నాప్రా
గ్గననచరిత్రం జేసియె, యనుచూచింపక వచింపు మటుపై విడుతున్. 2564
- వ. అని పలుకుటయు సారసం బావలేముఖంబుగ కిట్లనియె. 2565
- సీ. శాఖామృగంబ ప్రాప్త్యంబునను సేవు, వింధ్యాధిపుఁ డనువృక్షేకవృక్షపు
బహుకాలముననుండే భవదీప్తయంబునను, ముడునట్టిపురోహితుండ నేను
దానిచే నెఱుంగుదుఁ దావకచరితె మం, తేయును జక్కంగను దాని వినుము
మును సేవు భూలేలంబును నేలునప్పుడు, ధనుసు నారెంపంగ దలంచి మదిని
గీ. బహుధంబుల నేచితె ప్రజల నెల్లం, దత్త్వహాసీడనానలదాహమునను
మరణమును బొంది బహుధచరినహి, కీలలను గాలి ముప్పదవేలయేడ్లు. 2566
- వ. పదంపడి కిర్మిజేసుంబు ననుభవించ భూమిపై వానరంబుగా జన్మించితేవి. 2567
- గీ. ఒక్కపైప్రనివసమునం దుండుచరణి, పండ్లగెల గాంచి తదనుజ వడయకుండ
బలమదంబునఁ గొంటివి ప్రాప్తినమునఁ, గపిగ జనియించుటకు నది కారణంబు.
- ఆ. పూర్వకృతము లై నపుణ్యపాపంబుల, యందు లనము గూడ న్వరముగను
బోదు సురల కై న భోగింపకుండంగ, నింక నరులమాట యెత్తనేల. 2569
- గీ. ప్రాప్త మైనను బక్షిదేహంబు నాకు, భూలేభవ్యపరిజ్ఞానముననుజేసి
దుఃఖపడకుండఁ బ్రాకృతదోషఫలము, ననుభవించుచు నుంటి నహార్య మగుట.
- చ. అనవుడు వానరంబు వినె యంతయు సారసపక్షిరాజ సీ
కొనరినజ్ఞాన మచ్చెరియ ముప్పతిలంగను జేసె నీచరి
త్రను వచియింపు మింక వివరంబుగ నావుడు సారసంబు సి
గ్గునఁ దలవంచి యిట్లనియెఁ గొంకుచుఁ జెప్పంగ నాత్మదోషమున్. 2571
- సీ. సరవర మును సీవు నర్మదానదిలోన, స్నానంబు గావించి శ్రద్ధతోడ
ధాన్యఖారితంబు ధారవోసితె రని, గ్రహణవేళను బహుబ్రాహ్మణులకు
నాధాన్య మిప్పించునధికారము పురోహి, తుండ నై ననాకుఁ జెందుటనుజేసి
యించుకొనుక వారి కిప్పించి మిగిలిన, దంతయు నేఁ గొంటి నాశచేత
- గీ. నమ్మహాపాపమునఁ జెప్ప నలవిగాని, కాలసూత్రాదిఘోరదుర్గతులలోనఁ
ద్రవ్యయుతవత్సరములు యమయాతనలను, ననుభవించితె నది నై రి కై న వలదు.
- క. పోరోహిత్యంబు మహా, ఘోరంబు స్వభావముననె తోఁచెనురుల కా
పోరోహిత్యము గతి గాఁ, గూరిచె విధి దాన ద్విజులు కొందు రఘుంబున్. 2573
- క. అందును నృపప్రతిగ్రహ, మిందునకును నందునకును నెగుగ ద్విజులన్
గుందువడఁజేయు దానను, గొందురు బ్రాహ్మణులు ఘోరఘోరాఘములన్. 2574
- గీ. దారుణాఘాఘవహ్నినిర్దగమూర్తు, లై నసామాన్యసర్వసహానిమిషుల
ద్రవ్యము హరించుటను బురోధనుఁడు తదఘ, ధారి యై కూలు సరకగర్తములలోన.

- వ. మఱియును నృపసాతకంబు నెల్ల శరీరంబున ముందుగా ధరించువాఁడగుటజేసి
పురోధ యయ్యె నని ప్రాజ్ఞులు వచియింతురు. 2576
- గీ. కడకు నే నెల్ల డై వయోగమున ఘోర, నరకవారాశిలోనుండి దరికిఁ జేరి
క్షీతిని సారసముగను బుట్టితిని గాంస్య, పాత్రమును దొంగిలించుట భగినియింట.
- వ. నాకొఱకుఁ బులినదేశంబున విలపించుచుండెడియీవరట పూర్వజన్మంబున నొకబ్రాహ్మ
ణియై యుండి కాంస్యచౌర్యంబునంజేసి సారసి యై పుట్టి నాకు సతి యయ్యె.రాఁబో
వుజన్మంబున మన మిరువురమును హంసలముగను నీసారసి హంసిగను బుట్టి కామ
రూపం బనుదేశంబునఁ గొంతకాలంబు గడపి యనంతరంబు గోయోనిసంభూతుల మై
పిమ్మట మనుష్యజన్మంబు నొందంగలము. 2578
- ఆ. ఞ్జల్లు మనమె కాక యింకను నెదఱొ, కలరు స్వకృతపాపఫలము ననుభ
వించు చుండువారు విశ్వంబునం దని, చెందవలయుఁ జూవె చిత్తశాంతి. 2579
- క. రాఁగలదు మంచికాలము
పోగల వీతుచ్చ దేహములు మనమింక
లోగక విషాదములకు
వీగక ధృతినుండి వలయు విధి గడవంగ.
- 2580
- చ. అనుటయు వానరంబు ప్రమదాతిశయంబున మ్రొక్కి సారసం
బునకు మహాత్మ నీవు మునువోలె బ్రబోధము సేసి యిప్పుడు
మనమునకుఁ ధృతిఁగొలిపినాడవు నీకు శుభంబు గల్గుఁ బొ
మ్మని విడనాడి పోయె దనమాత్మను జన్మము క్తి గోరుచు.
- 2581
- మ. విని యాసారసవానరోక్తులను నే విజ్ఞాని నై సంతతం
బును జింతిల్లక ప్రేతభావమునకుఁ మోదంబుతో వింధ్యకా
నసమం దుంటిఁ జరించుచు వృథల నెన్నం డై న నేప్రాణి కై
నను గల్గింపక జన్మము క్తి కయి ధ్యానం బాత్మలోఁ జేయుచు.
- 2582
- క. నమ్ముము నావచనము తో, యమ్ము బ్రసాదించి దాహ మార్పుము వెసఁ బ్రా
ణమ్ములు రక్షించినపు, ణ్యమ్మును గొను మేల చేసె దాలస్యంబు.
- 2583
- సీ. అదియును గాక ప్రయాగంబునుండి నీ, వరుగుడెంచుచు నుంటి వనుచుఁ దోచె
దత్కారణమునఁ ద్వత్పాత్ర మైనతో, యంబు గంగాతీర్థ మని స్ఫురించె
నది నాకు ముక్తిదం బగు సంశయము లేదు, వచియింతుఁ దత్ప్రభావంబు వినుము
గ్రామయాజకుఁ డై నబ్రాహ్మణుం డొక్కఁ డ, యాజ్యయాజనసంభృతాఘమునను
- గీ. బ్రహ్మరాక్షసుడై వింధ్యపర్వతమున, నుండి వర్షాపకము తత్పుత్రుండు తెచ్చి
కలువగఁ దదస్థు లొకనాడు గంగలోనఁ, దతణమ యేగె దివికి నత్యద్భుతముగ.
- క. కనులారగ నది యంతయు, గనుఁగొనుటను మున్ను నేను గంగాసలిలం
బునఁ గలమహిమము గంటిని, గనికర మిప్పటికి నై నఁ గలిగెనె నీకు.
- 2585

- గీ. ఇప్పటికి మూడువేలయేండ్లకైగె వింధ్య, శైలమున నాకు నీప్రేతజన్మమునను
జెప్పితి సమస్తమును సీకు సిగు విడిచి, కరుణతోడను నిమ్ము గంగాజలంబు. 2586
- సీ. అని పల్కుటయును సత్యాశ్చర్య మొదవంగె, బాంధుడు విని ప్రేతభాషణముల
దనమచిలో నిట్లు తలపోయె దొడగె బు, న్యాపుణ్యాఫలము ప్రత్యక్షముగను
గనఁబడు చుండె లోకమున దేవమనుష్య, దైత్యతిర్యక్కిటతతులవలన
విషేధజన్మంబులవిషేధరోగములవి, ద్వన్మాత్త్యధనిదరేంద్రతలవలన
- గీ. నట్లు కాకున్న సంగత మగుచె జగము, లందు నుండెడిరీతుల నన్వయింపఁ
గానఁ బ్రాజ్ఞులు బహువిధవానములను, జేయు చుందురు హైన్యంబు చేకుటమికి.
- గీ. పల్కునెడలను నుభయలోకంబులందు, సౌఖ్య మొందెడికోరికి సలుపవలయు
శక్తికొలఁదని జను లెల్ల సకలదాన, ములను సౌఖ్యంబు లెల్ల దత్ఫలమ యగుట.
- గీ. ప్రాప్త మగు చుండు దత్త మైనదియె దివిని, బ్రాప్తమగు చుండు దత్త మైనదియె భువిని
గాదు ప్రాప్యంబు దత్తము గాని ఏమ, కేనియును నిహవరములం దెందు నేని.
- గీ. ఆయువును విద్యయు ననామయమును యశము
ధనమును బ్రభుత్వమును భోగమును సుఖంబు
దాతృతయు ధర్మబుద్ధియు దక్షిణయును
దైత్యమును మంచి యెల్లను వానఫలమ. 2590
- సీ. అని తలంచి మనంబునందుఁ బ్రేతను గాంచి, కృప యామతిల్లఁ దా నిట్లు లనియె
గాంచి నేను మాఘస్నానమును బ్రయా, గమునఁ దెచ్చుచు నుంటి గాంగజలము
భృగుకచ్ఛమున వసియించునాతల్లిదండ్రుల కభిషేకంబు సలుప నెంచి
యూర్తుడ వై ననీ వాసిందితివి మార్గ, మధ్యమం దిదియును మానఁ దగదు
- గీ. ప్రాణరక్షణ మఖిలధర్మములకంటె, నుత్తమం బని శ్రుతలయం దుక్త మగుట
మొదట రక్షించి నీప్రాణములను మరల, సలిలమును దెచ్చి పితృపూజ సలుపువాడ.
- క. అని పలికి గాంగతీరం, బును బ్రేతకుఁ బోసె హస్తపుటమునఁ దత్స్ప
ర్శనమాత్రముననె ప్రేతకు, ననిమిషదేహము లభించె నాశ్చర్యముగన్. 2592
- సీ. అట్లు సంప్రాప్తదివ్యాకారుడై వసు, వాహ్లాద మొందుచు నాత్మలోనఁ
బాంధున కొనరించి ప్రణతి దివ్యదేహాన, మెక్కి శీఘ్రంబుగ నేగె దివికి
నంతటఁ బాంధుఁ డత్యాశ్చర్యభరితుఁ డై, యప్పుడె మరలఁ బ్రయాగమునకుఁ
జని యథాపూర్వంబుగనె త్రివేణీతీర్థ, మును గొని భృగుకచ్ఛమునకుఁ జనియె
- గీ. నని వచించుటయును జిత్రుఁ డతనిపంపు, గైకొని ప్రయాగమునకు మాఘమున నేగి
యటఁ ద్రివేణీజలంబున నాచరించి, స్నానమును దివ్యదేహుఁ డై చనియె దివికి.
- సీ. అని చెప్పి మాఘమునందు స్నానము నేయ, నరుగదు నేను బ్రయాగమునకు
నాతోడ మీర లందఱును రం డనుటయు, నాపిశాచములును నాద్విజుండు

- సామోదముగను నాలోమశమునివెంటఁ, జని చేరిరి ప్రయాగమునకు నంత
లోమశమాని యాలోకించి వారల, నెల్లరఁ వ్రీతితో నెట్లు లనియె
- క. నిదియె తీర్థరాజ మీక్షింపుఁ డిచ్చోట, నాచరించి యజ్ఞ మబభవుఁడు
సృష్టికామమునను సృజించె జగముల, నెవ్వసృజనియజ్ఞ వేది యిదియె. 2594
- గీ. సంతతమును జ్వలించెడిస ప్తతంత, నహ్నికంఠత్రయం బిదె వహ్ని యిచటఁ
జెందినట్లులు సంతృప్తి జెందఁ జెచట, నేనియును నిందె ప్రభవించె నీర్వరుఁడు.
- నీ. ఆరసాలజట మైనయక్షయవట, క్షౌరుహం బియ్యది జగము లెల్లఁ
బ్రళయకాలములందు జలమయఁబులు గాఁగఁ, బద్మనాభుఁడు దీనిపత్రమందు
దీనిశాఖాముఖస్థానంబున మృకండు, సుతుఁడును నుందు రద్భుతము గాఁగ
నీమె శ్రీకంఠునియిల్లాలు లలిత స, మస్తామరస్తూయమానచరిత
- క. స్వర్గదాత్రి యైనజాహ్నువి యిది యిది, యరుణలోకదాత్రి యైనయమున
యేతదుభయసంగ మిది దీనిలో స్నాతు, లై నవారు ముక్తు లై నవార. 2596
- నీ. నారాయణుం డిట దారకాంతును స్నాన, మొనరించి పత్నిఁగా నొందె రమను
దనుజసంహారవాంఛను నీర్వరుం డిందు, మునిఁగి త్రైపురైత్యులను వధించెఁ
బడసె యయాతనిఁ గొడుకుగా నహుషుండు, నందనార్థము నేసి స్నాన మిచటఁ
ద్రదివేంద్రశాపపాతిత యైనయూర్వశి, మునిఁగి యిచ్చట స్వర్గమునకుఁ బోయె
- గీ. ధననిమి త్తము శక్రుఁడు మునిఁగి యిచట, నపరిమిత మైనయైర్వర్య మండఁగలిగె
స్నాన మొనరించి సనకాదిమాను లిచట, యోగలిప్సను జెందిరి యోగసిద్ధి. 2597
- నీ. నారాయణుండును నరుఁడును నిటఁ దపం, బాచరించిరి హాసనాయుతంబు
కశ్యపుఁ డిచ్చటఁ గావించి తపమును, బ్రమథాధిపతికృపాపాత్రుఁ డయ్యె
నణిమాదిసిద్ధుల నందె జై గీషవ్యుఁ, డిచట సత్కర్మంబు లెల్లఁ జేసి
తపము నిచ్చట భరద్వాజుండు గావించి, సస్తరులు దయ్యె సస్తమర్షి
- గీ. యీస్థలంబు ఫలం బిచ్చు నెల్ల కర్మ, ములకఁ గాని తపోమాసమున నొనర్చు
స్నానమున కీచ్చుఫలము నెన్నంగఁ జాల, స్నాతజనపూరితం బయ్యె స్వర్గ మెల్ల.
- గీ. ముక్తి నాసించువారికి ముక్తి నొసఁగుఁ, గామకాముల కొడఁగూర్చుఁ గామములను
సిద్ధులను గోరువారికి సిద్ధు లిచ్చు, తీర్థరాజంబుఁ బోలినతీర్థ మున్నె. 2599
- క. మును ఋచీకశాపమున నొక్కగంధర్వుఁ, డొంది కాకరూప ముర్విపైనిఁ
బడి ప్రయాగమునను బడసె శాపవిముక్తి, మాఘమాసకృతనిమజనమున. 2600

—: గంధర్వకన్యావిప్రశాపమోక్షకథనము :—

- క. జానాజానసమూరిత, నానాపాతకవినాశనం బగు మాఘ
స్నానమునఁ బ్రయాగంబున, నానతి యిచ్చితి మునుంగుఁ డందఱు దీనకృ. 2601

- గీ. అనుటయును నాపిశాచము లర్కుఁ జూడఁ, నంతవజకును మకరమునందు స్నాన
మాచరించి వేణీజలమందుఁ దొలఁగి, శాపములు తాలిచిరి స్వస్వరూపములను. 2602
- ఆ. అపుడు వేదనిధి మహానందముచు బొందె, లోమశుని నుతించి స్వామివీరి
కందఱకును తేమ మయ్యెడిమార్దంబు, నానతిమ్ము నాని నమ్మహర్షి. 2603
- గీ. బ్రాహ్మణోత్తమ వీతనూభవుఁ డధీత, వేదుఁడు సనూప్తనియముఁడు వీరు దేవ
శిష్యులు యోగ్యులలు కారు మర్త్య, లభ్యులైనను బ్రాహ్మణ్యుల్యులైనైరి. 2604
- ఆ. కాచ వీరి నెల్లఁ గైకొని విధివిధా, నమున భార్యలంగను నడివొనుచు
నాన్రమోచితింబు లై నధిర్మంబుల, నీకుమారుఁ డొందుఁగాక శుభము. 2605
- క. అని వచియించుటయును వే, దనిధి తదుక్తలను నిగమింపఁబడుగఁ గై
కొని తనకుమారునకు న, న్వనితలకును ధర్మము? వివాహ మొనర్చెన్. 2606
- ఆ. అప్పు డాకుమారుఁ డాకన్యలును వేద, నిధియు లోమశుఁడును నిరుపమాన
హరవార్ధి నోలలాడిరి యోగ్యులం, ఘటన మఖిలహర్షకరిము గాడె. 2607
- గీ. అంతటను లోమశుఁడు స్వపదాంబుజంబు, లందు వ్రాలేచవారల కందఱకును
దలిపి మాశీస్సులను మేరుశైలసంస్థ, మైనస్వాశ్రమమున కేగె నాక్షణంబ. 2608
- ఆ. అంత వేదనిధియు నాత్మపుత్రసృష్టవా, సహితముగను నేఁగి స్వపురమునకు
మేరు విడుచువజకుఁ డ్దానముల్ చేసి మా, ఘంబులందుఁ జనియె గడకు దివితె.
- వ. మఱియుం గొన్నివిశేషవిధులం జెప్పెద వినుము. మాఘమావాస్యనాఁడు ప్రాతః
కాలంబునం జేయుస్నానంబును బిత్తతర్పణంబును గోదానతీలదానంబులును మాఘ
శుద్ధతృతీయమాస్యంతరంబునందుఁ గావించంబడుస్నానదానాదులును ననంతఫలప్రదం
బులు. మాఘశుక్లసప్తమి సూర్యగ్రహణతల్యంబు. నాఁడు యవలును నర్కవత్తం
బులును బుష్పములును బదీరఫలంబులును దండంబులును సింహారంబును యజ్ఞో
పవీతంబును దామ్రపాత్రముం దుంచి సూర్యనారాయణప్రీతికరంబుగా బ్రాహ్మణున
కర్పించి యపవాసము గావించిన సప్తదశాక్షిలపాపక్షయం బగు. దానంజేసి కోటి
దివ్యవర్షంబులు సూర్యలోకంబున మహాభోగంబు లనుభవించి పిదప భూమిపై
మహారాజుగా జన్మించి యారోగ్యవంతుఁడై పూర్వాభ్యాసవశంబున సౌరవ్రతంబు
నాచరించి తుదకుఁ బరమపదముం జెందు. మాఘశుక్లపక్షరవివారసప్తమి మహా
జయ యనియు మాఘకృష్ణపక్షభానువారసప్తమి విజయ యనియుం జెప్పబడు.
విజయ కోటిలక్షఫలప్రద. మహాజయ యనంతఫలప్రద. అందుఁ గావించంబడు
సూర్యార్తసవర్ణరక్తవస్త్రధాన్యదానసౌరవ్రతంబులు మహాఫలప్రదంబులు. హయ
దాత సప్తసముద్రముద్రితభూమండలాధిపతి యగు. రత్నప్రదాత మహేంద్రుం డగు.
స్వర్ణప్రదాత కుబేరుండగు. రక్తవస్త్రధాన్యప్రదాత సకలామరసేవ్యుం డగు. సౌర
వ్రతకర్త జన్మరాహిత్యంబు నొందు. ఉత్తరాయణశుక్లపక్షభానువారంబునఁ బుంసక్ష
త్రముం దర్కసప్తమివ్రతముం జేయునాఁడు శాశ్వతభానులోకనివాసభాగ్యంబు

నొందు. పంచమినాఁ జేకభక్తమును వక్షిన్వాడు నక్తమును గావించి సప్తమినాఁ
డుపవాస మొనరించి సూర్యుని నారాధించి యష్టమినాఁడు పారణయు బ్రాహ్మణ
హంతర్పణంబును గావింపవలయు. ప్రతిమాసంబును భానువారంబులందు సౌరవ్రతంబు
గావించువాఁడు సూర్యవ్రతాదంబున నారోగ్యైశ్వర్యంబులం బొంది కడకు సూర్య
లోకంబునఁ గల్పకోటిపర్యంతంబు నివసించి పిదపఁ బరమపదము నొందంగలుగు. 2610

—: మా ఘమా హా త్మ్య వ త న శ్ర వణ ఫ ల క థ న ము :—

- క. ఈమాఘమాసమహిమము, వేమరు వచియించువారు వినియెడివారున్
జేమములఁ గాఁతు రిహపర, ధామంబులలోనఁ గృష్ణదశ లేకుండన్. 2611
- క. విని యేతద్ధర్మంబులు, వినిచినసౌరాణికునకు వేడ్క జనింపన్
గనకాభరణాంబరభూ, ధనగోధాన్యాదు లొసగుదాతలు ధన్యుల్. 2612
- క. ఆరాధింతురొ యెవ్వరు, పౌరాణికుఁ డైనద్విజునిఁ బద్మాక్షుని వా
రారాధించినవారల, వారికి హరి యిచ్చు నఖిలవాంఛితసిద్ధుల్. 2613
- క. పౌరాణికుండు సాక్షొ, న్నారాయణుఁ డని యెఱింగి నరుఁ డతని నెవం
డారాధించునొ వానికి, నారాయణమూర్తి ముందు నడచుచు నుండున్. 2614
- వ. అని వచించుటయు దిలీపుఁడు ముహూందముం జెంది దివ్యభూషణాంబరంబులచే వసి
ష్ఠుని సత్కరించి తదనుమతిం గొని చనియె. 2615
- సీ. అని వచించుటయు ని ట్లనియె శౌనకమహా, ముని సూత నీవు చెప్పినది యెల్ల
సమ్మతివర్షంబ భవాగ్నిలోఁ బడి తాప, మునఁ దహతహ నొందుజనుల కెల్లఁ
గాని యిం కొకమాట కలదు ని న్నడుగంగ, నఖిలధర్మజ్ఞుడ వగుటఁజేసి
సకలమానవులకు సంసారదుఃఖంబు, తొలగించి మోక్షంబుగలుగఁజేయ
- గీ. సులభ మగుమంత్ర మే డైనఁ గలిగియున్న, డెలుపు ముపకారము సమ స్తదేహులకును
జలిసినఫలంబు నొందెడు సత్యముగను, ననుడు ని ట్లను సూతుఁ డామునివరునకు. 2616
- చ. అడిగితి వీవు మంచివిషయంబు మునీంద్ర దిలీపుఁ డిట్లె ము
న్నడుగ వసిష్ఠమాని నతఁ డాతని కి ట్లనియెన్ నృపాల నీ
వడిగినయట్ల మున్ను సనకాదులు బ్రహ్మను గోరఁగా నజుం
డడిగె మురారి నప్పుడు మురారి విరించికీ జెప్పె నీతిధిన్. 2617

—: లక్ష్మీ న రాయణ మం త్ర క థ న ము :—

- క. వనజభవ కలదు సర్వుల, కును మోక్షము గల్గఁజేయుగొప్పతనముతోఁ
దనరారుమంత్ర మొక్కటి, యననధికము దానిమహిమ మభివర్ణింపన్. 2618
- క. పెకలించు నఖిలపాతక, నికరము నామంత్ర మొక్కడె నిర్మూలముగన్
సకృదుచ్చారణమాత్రన, ప్రకటనం బవనిజాతపంక్తులబోలెన్. 2619

- క. నామంత్రం బది దానికొ, బ్రేమం బలరార సంస్కరించెడివారల్
నాముఖ్యబంధుమిత్రులు, నేమయును వారి కేను జేయుచు నుందుకో. 2620
- క. ఈమనుజుఁ డర్హుఁ డనియును, నీమనుజుఁ డిసర్హుఁ డనియు నేను వచింపకొ
నామంత్రము జపియింపంగ, నామీదను భక్తి యున్ననరు లధికారుల్. 2621
- సీ. మంచివంశమున జన్మించినవాఁ డైన, వేదశాస్త్రాద్విప్రవీణుఁ డైన
వివిధతీర్థములు సేవించినవాఁ డైన, నియతతపఃపరినిష్ఠుఁ డైన
సర్వసంగత్యాగనిర్వాహకుం డైన, నానావ్రతానుసంధానుఁ డైన
గల నైన సత్యంబు తొలంగనివాఁ డైన, గ్రతుసహస్రములకుఁ గర్ర యైన
గీ. బుణ్యసిద్ధి యైన దైలోక్యపూజ్యుఁ డైన, జాని యైనను గుణగణాస్థాని యైన
మూససంబున మద్భక్తి లేసియెడల, గాఁడు మంత్రాధికారంబు గలుగువాఁడు. 2622
- గీ. ఉచ్చరించినచోఁ జాలు నొక్కసారి, యార్తులకుఁ దీటుచుఁ దదార్తి యాక్షణంబ
తృప్తి లగుభక్తులకుఁ బ్రసాదించు ముక్తి, నమ్మహామంత్రమహిమ మత్యద్భుతంబు.
వ. ఆమ్మంత్రంబునకు మంత్రరత్నం బనియును ద్వయ మనియును బ్రపత్తి యనియును
శరణాగతి యనియును లక్ష్మీనారాయణమంత్రం బనియును నామాంత్రంబులు
గలవు. 2624
- క. పరితస్త్విగోలుపజాలవు, శరణాగతిమంత్రజపముచాయను నా క
ధ్వరములు దీర్ఘాటనములు, ధరణీగోతిలహిరణ్యధనదానములుకో. 2625
- వ. "శ్రీమన్నారాయణచరణౌ శరణం ప్రపద్యే శ్రీమతే నారాయణాయ నమ" యనుమన్మం
త్రరత్నంబునకు గాయత్రి ఛందస్సు. ఋషియును దేవతయును నేన. వర్ణంబులిరువది
యేను. పదంబు లాఱు. తత్పదపట్కంబుచేతన పడంగన్యాసంబు గావింపజను.
- క. కోరికి గలిగి జపించెడి, వారికి న్యాసాదికంబు వలయు నొసర్పకొ
గోరికి లేక జపించెడి, వారికి న్యాసాదికంబు వల దొనరింపకొ. 2627
- క. కోరి ఫలంబును మంత్ర మ, వారిగ జపించునట్టివారలకంటెకొ
గోరక ఫలమును సకృదు, చార్పణ మొనరించువాఁడు సమధికుఁడు సుమీ. 2628
- చ. ప్రకటము సేయఁగూడదు పరాకున నేని మదీయమంత్ర మా
స్తికమతి లేనివానికి నదీక్షునకుకో గురుభక్తి లేనివా
నికి నభిమానవంతునకు నీతివిహీనున కాస్థ లేనివా
నికి గుటి లేనివానికి వినిర్మలచిత్తము లేనివానికికో. 2629

—: వ్రవన్న స్వరూపకథనము :—

- వ. మఱియును మచ్చుకాంకితత్వంబును మదీయారాధనంబును నాయంద సర్వకర్మఫలార్ప
ణంబును నన్నుఁ దప్ప నన్యుని నాశ్రయింపమియును నాయందు మహావిశ్వాసంబును
సన్యసాధనప్రయత్నాభావంబును నాత్మీయ మేమియును లే దనునిశ్చయంబును నవై

షవసంభాషావందనానెనకసంబును మదన్యదేవతాపూజాస్మరణాదిత్యాగంబును సర్వ
కాలంబులందును నన్న స్మరించుటయుఁ దమసర్వస్వంబును నన్నంగూర్చి వినియో
గించుటయు ననునీమహాగుణంబులు గలవారలు ప్రపన్నులనం బరగుదురు. వారు
మత్స్రయు లొంటంజేసి నైష్ణవు లని చెప్పబడుదురు. ప్రపన్నులు శంఖచక్రగదాపద్మ
హస్తంబును వామాంకిస్తీతరమానిరాజమానంబును విశ్వరూపంబును నగుమద్భవ్య
మంగిరవిగ్రహంబును ధ్యానించి నన్నఁ బూజించి మంత్రరత్నంబును జపించు చుందురు.

ఆ. తత్కృతంబు లై నధ్యానపూజామంత్ర, జపములకును నేను సంతసించు

నేను హర్ష మొంద నిభలలోకిములును, హర్ష మొందు మన్మయంబు లగుట. 2631

సీ. అని తెల్పుటయును నిట్లనియె నంబుజయోని, స్వామి నామీదివాత్సల్యమునను

మంత్రప్రభాననామంబులఁ జెప్పితే, భక్యండ నైతి నీదయనుజేసి

నీవె తండ్రిని లల్లి వీవె స్వామివి నీవె, గురుడవు నీవె సఖుండ వీవె

నేను నీదాసుఁడ నేను నీసుతుఁడ నీ, ఛాతుండ నేను నీసఖుండ నేను

గీ. శరణునొచ్చితే నే భవచ్ఛరణములను, దేలిపి నియమంబు లన్నియుఁ దేటపడఁగఁ

జేసి మంత్రోపదేశంబు శీఘ్రముగను, నుద్ధరింపంగ నను గతి యొకఁడ వీవ. 2632

వ. అని వేడుటయుఁ జతుర్భుజుండు చతురాస్యున కిట్లనియె. 2633

క. వనజాసన మన్మంత్రముఁ, గొన నెంచిన మొదట దీక్షఁగొని యావలఁ గై

కొనవలయు మంత్ర మాచా, ర్మనివలనను నెవ్వఁ జేనియును దరియింపక. 2634

సీ. బ్రహ్మవిద్యావిశారదుఁ డై నవాఁడును, శమదమాదిగుణంబు లమరువాఁడు

బ్రాహ్మశాస్త్రయమందుఁ బ్రభవ మొందినవాఁడు, పరమార్థచింత యేర్పడినవాఁడు

నేదశాస్త్రములమర్యాద మీఱనివాఁడు, కామాదులకు లోను గానివాఁడు

సన్యప్రయోజనం బభిలషింపనివాఁడు, విష్ణుభక్తుం డయి వెలయువాఁడు

గీ. సంప్రదాయజ్ఞుఁడను మంత్రసారవిదుఁడు, ధర్మపరుఁడును శుచియు సత్కర్మరతుఁడు

వందనీయుఁడు చగునట్టివైష్ణవుడై, యర్హుఁ డాచార్యపదమున కబ్జజన్మ. 2635

క. ఆచారవంతుఁ డయి తా, నాచారమునందుఁ బ్రజల నందఱ నిలుప

జూచునతనిఁ గా కన్యని, నాచార్యుం డనుట హంస యనుటయె బకముక. 2636

గీ. స్రవ ద్వాదశి యేనియు శ్రవణ మేని, విష్ణుభక్తుండు చెప్పినవేళి యేని

తగినయాచార్యుఁ డొదవినతరుణ మేని, సముచితము చూపె మంత్రదీక్షును గొనంగ.

—: వైష్ణవ మంత్రదీక్ష విధాన కథనము :—

వ. సువర్ణంబునం గాని రజతంబునం గాని తామ్రంబునం గాని కాంస్యంబునం గాని నిర్మిం
పంబడిననుదర్శనపాంచజన్యంబులకు నాచార్యుండు పంచామృతశుద్ధోదకంబుల నభిషే
కంబు గావించి మన్నూర్తియెదుట మన్మంత్రంబుచే విధివిధానంబున వాని నర్చించి
స్వగృహోక్తవిధానంబున నగ్నిని బ్రతిష్ఠించి యయ్యగ్నిహోత్రంబున మంత్రరత్నం

క. ఆమంత్రకాజమునకును, నేమంత్రం జేసి యన్య మెన గాదు సుమీ
శ్రీమద్వైకంతపరం, ధామున కీ డైనదై వతము లేదు సుమీ.

క. కావ్యన సమ్మంత్రంబును, ట్మోవర గ్రహియించి విష్ణుసారూప్యంబుం
గై వసము చేసికొనుమీ, నీవును బహుభాష లేల నీకు వచింపన్. 2639

క. అనుటయు దిలీపవిభుఁ డి, ట్లనియె వసిష్ఠునకు స్వామి హరిమహిమంబున్
వినినకొలందిని మఱిమఱి, వినుటకు నుత్సాహ ముద్భవించెడి నాకున్. 2640

గీ. భనసమాహ్వయకాననాభ్యంతరంబు
నందుఁ దాపత్రయాగ్నికీలాభితప్తు
లై నవారికి హరిభక్తి యనెడియమృత
సాగరము దప్ప మఱి యొండు శరణు లేదు. 2641

క. జలజాక్షునిసేవ యెటల్, సలుపఁగవలయునొ సమ స్తసంతాపములున్
దొలఁగి సుఖంపఁగ నాకున్, డెలుపు మన వసిష్ఠుఁ డిట్లు తెలుపఁ దొడంగెన్. 2642

క. మనుజాధిప విను మిప్పుడు, నను నీ వడిగినవిధంబుననె కై లాసం
బున మున్ను శీవుని గిరినం, దన యడుగుడు నామె కపు డతం డి ట్లనియెన్. 2643

సీ. విష్ణు వనంగను వేదాంతవేద్యుండు, నిత్యుండు సగుణుండు నిర్గుణుండు
సర్వలోకకరుండు సర్వలోకధరుండు, సర్వలోకహరుండు సర్వశక్తి

- సర్వాత్మకంఠంను సర్వోత్కృష్టంను, సర్వతోముఖుడును సర్వసాక్షి
సంతయుఁ బరమాత్మ శంఖచక్రభ్రంశం, క్రతుపతియును బ్రహ్మపతియు శివుఁడు
గీ. వానిమహిమం బశేషంబు వాకోనంగి, నేన కాదు బ్రహ్మను లేనియును దగరు
శైలనందన యొకమాట యలకింపు, మడిగితివి గాన నుడివెద నంతొ యింతొ.
- క. నాకును బ్రహ్మాదులకును, నీకును సర్వంబునకును నిశ్చంకముగఁ
వై కుంతుఁ డొకఁడే సేవ్యుఁడు, చేకూర్చు నతంఁడే సకలసిద్ధులు మనకుఁ. 2646
- గీ. దేవి చెప్పెద వినుము సందేహ ముడిగి, ప్రేతరక్షఃపిశాచాదిభూతములును
నఖిలమములు నానావిధామయములు, హరిని భజించువారలదరికి రావు.
- క. గరుడధ్వజసంకీర్తన, పరులకు రాకుండ నేయుపద్రవ మేనిక
హరిచక్రగదాద్యాయుధ, పరికరములు గాచుచుండుఁ బ్రతినిమిషంబుక. 2648
- ఆ. హరినిగూర్చి తీర్థయాత్ర యేనియు వ్రతం, బేని పూజ యేని దాన మేని
యెట్టిపుణ్యకార్య మేనియుఁ జేయని, పామరులకుఁ గలుగు బాధ లెల్ల. 2649
- క. ఆపదలు సంభవించును, బాపంబులవలన నట్టిసాపము లెల్లక
చూపలు హరికీర్తనమున, నాపద లిక నెట్లు గలుగు హరిదాసులకుక. 2650
- క. హరికృపకుఁ జెంది పాత్రత, తరియింపఁగ నాశ యున్నతనఁధారులకుక
హరిసేవ తప్ప నన్యము, శరణము లే దున్నమాట చాటితి నీకుక. 2651

—: వైష్ణవధర్మకథనము :—

- ఆ. కల వనేకమార్గములు దాని నొనరింప, నచ్యుతుండు చెప్పినయె యందు
వైష్ణవంబు నాఁగ వలెడినొకమార్గ, మది వచింతు ముఖ్య మైన దగుట. 2652
- సీ. వినుము కాత్యాయని ద్వివిధంబు వైష్ణవం, బాభ్యంతరంబు బాహ్యంబు నాఁగ
శంఖచక్రాదిలక్షణము బాహ్యము ధన, సదనదారసుతాద్యసంగతయును
సర్వభూతదయయు శాంతియు క్షమయును, ధర్మబుద్ధియు స్వాత్మదర్శనమును
యోగరక్తియుఁ బరుషోత్తమభక్తియు, స్వాతశుద్ధియును నాభ్యంతరంబు
- గీ. బాహ్యవర్జిత మైనయాభ్యంతరమును
నపగతాభ్యంతర మగుబాహ్యమును వితయ
కాన వైష్ణవ ముభయాత్మకంబ లెస్స
దాన వైష్ణవుఁడు తరించుఁ దప్పకుండ. 2653

—: వైష్ణవభక్తిస్వరూపనిరూపణము :—

- వ. శంఖచక్రాంకవంబును నూర్ధ్వపుండ్రధారణంబును మంత్రపరిగ్రహంబును నర్చనంబును
జపంబును ధ్యానంబును నామస్మరణంబును గీర్తనంబును శ్రవణంబును వందనంబును
బాదనేవయును బాదోదకపరిగ్రహంబును నివేదితాన్నభోజనంబును భక్తసేవయును
ద్వాదశీవ్రతనిష్ఠయును దులస్యారోపణంబును ననుషోడశవిధంబుల విష్ణుభక్తి యల
రారు చుండు.

—: ద్వాదశ శతాబ్ది స్వరూప విరూపణము :—

హరిగృహోపలేపనంబును హరియనుగమనంబును హరిప్రదక్షిణంబును బాదశతదులు
గను విష్ణుపూజార్థంబు పత్రపుష్పచ్ఛయనం బొనరించుట కరశుద్ధిగను శౌరిన్ద్రామ
కీర్తనంబును శౌరిగుణకీర్తనంబును వాక్యమధుగను గృష్ణకథాశ్రవణంబు శ్రోతశుద్ధి
గను గోవిందోత్సవనిరీక్షణంబు నేత్రశుద్ధిగను మాధవపాదోదకస్నిర్మాల్యమాలాభార
ణంబు శీరశుద్ధిగను వాసుదేవస్నిర్మాల్యప్రమ్పద్యాఘ్రాణంబు ఘ్రాణశుద్ధిగను బుండ
రీకాక్షస్వరూపధ్యానంబు మనశుద్ధిగను బల్రపుష్పదులు నైకుంతచరణార్పణంబు
గావించుట సర్వశుద్ధిగను జెప్పబడియె. ఈద్వాదశశతదులును వైష్ణవధర్మములుగా
నెఱుంగందగు.

—: పంచవిధ విష్ణు పూజా స్వరూప విరూపణము :—

మఱియును విష్ణుపూజ యభిగమనం బనియు నుపాదానం బనియు యోగం బనియు
స్వాధ్యాయం బనియు నిజ్య యనియుఁ బంచవిధంబులుగాఁ జెప్పబడియె. దేవతా
స్థానమారనం బభిగమనంబు. గంధపుష్పాదిచయనం బుపాదానంబు. దేవతాత్మైక్య
భావంబు యోగంబు. ఆర్థానుసంధానపూర్వకమంత్రజపంబును హరిసంకీర్తనంబును
సూక్తస్తోత్రాదిపాఠంబును దత్త్వాదిశాస్త్రాభ్యాసంబును స్వాధ్యాయంబు. దేవతా
పూజ యిజ్య యని యెఱుంగవలయు.

—: విష్ణు పూజా పరికర వస్తుము :—

పూజాపంచకంబునకుఁ గ్రమంబు గా సార్వస్థి సామీప్యసాలోక్యసాయజ్యసాహస్య
ముక్తులు ఫలాబులుగాఁ జెప్పబడియె. 2654

క. అవగణనము వైష్ణవచక్ర, నెవఁడును గావింపఁగూడ దెన్నుండును వై
ష్ణవఁడు భువనత్రయంబును, బవిత్ర మొనరించు వల్ల బాహ్యుం డైనన్. 2655

క. ఏయాశ్రమమున నున్నను, బాయక వైష్ణవఁడు చక్రపరిధారణము
జేయంగవలయు నది యా, మ్నాయవిహిత మగుటఁజేసి మానఁగ రామిన్. 2656

—: విష్ణు చక్ర నామ విరూపణము :—

వ. విష్ణుచక్రంబునకుఁ బవిత్రం బనియును జరణం బనియును నేమి యనియును సుదర్శనం
బనియును సహస్రారం బనియును బ్రాశస్త్యంబు బనియును లోకద్వారం బనియును
సహస్రధారం బనియును నామంబులు గలవు. తన్నామంబులును దద్ధారణప్రాశస్త్యం
బును శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసంబులందుఁ జెప్పబడియె. 2657

—: వైష్ణవ చక్రంక వప్రాశస్త్య కథ వస్తుము :—

క. హరిచిహ్నంబులు దాలిచి, హరినిఁ గొలిచి రేని భక్తు లవిశంకముగన్
హరిపదము నొందుదురు స, త్వరముగ హర్ముక్త మొనఁగర్మం బగుటన్. 2658

- వ. వైష్ణవుండు తాపనీయవిధానంబునఁ జక్రంబు నేనియు శంఖచక్రంబుల నేనియు విష్ణు పంచాయుధంబుల నేనియుఁ దప్తంబు గావించి తచ్చిహ్నంబుల భుజమూలంబులం దాల్చి విహితకర్మంబు లాచరింపఁదగు. శంఖచక్రగదాఖడ్గశార్ఙ్గంబులు దప్ప నితర వస్తువులు సమాశ్రయణంబున కర్మంబులు గావు. సమాశ్రయణంబు వైష్ణవునకు శ్రుతి స్మృతీసమ్మతం బగుటంజేసి యవశ్యగ్రాహ్యంబు. తత్క-శత్రాపత్యభృత్యపశ్వాదుల కును శంఖచక్రాంకనంబు విహితంబు. చక్రాంకీతుండు గానివైష్ణవుండు సర్వకర్మబహిష్కృతుండును నుపదేశానర్హుండునుం గాన సమాశ్రయణంబు నొసంగ నధికారి కానేరండు. స్త్రీశూద్రులకుఁ జండనంబుచేతఁ జక్రాంకనంబు గావింపవలయు. బ్రాహ్మణునకుఁ దప్తచక్రాంకనంబునం దప్ప వైష్ణవత్వంబు సిద్ధింపంజాలదు. బ్రాహ్మణుండు గానివైష్ణవుండు చక్రాంకనంబు గావింప ననర్హుండు. 2659
- గీ. భవనిమగ్నల నెల్ల వైష్ణవుండు తాప, నీయవిధిచేతఁ జక్రచిహ్నితులఁ జేసి పంచకర్మాధికార మేర్పఱిచి యుద్ధ, రింపవలయు జనార్దనప్రీతికొఱకు. 2660
- ఆ. చక్రచిహ్నితున కొసంగినదానంబు, లుభయవంశములను నుద్ధరించుఁ జక్రహీనునకు నొసంగినదానంబు, లసురునకు నొసంగినవియ చూవె. 2661
- గీ. ఎవనిభుజములు చక్రచిహ్నితము లగునొ, యతనిదేహంబునం దుండునఖిలతీర్థములును సర్వాధ్వరక్రియాపుణ్యములును, భువనపావనుఁ డైనవైష్ణవుండు వాఁడె. 2662
- గీ. చక్రచిహ్నితు లైనవైష్ణవులు విష్ణు, పురమున సుఖించు చుండు రధ్వరశతంబు నేసినను విద్య లెల్ల నేర్చినను జక్ర, చిహ్నరహితు లఘోగతిఁ జెందువార. 2663
- గీ. శంఖచక్రాంకనముల భుజంబులందుఁ, దనువునను నూర్ధ్వపుండ్రముల్ దాల్చుకుండు వైష్ణవుని వెడలింపఁగావలయు గార్ద, భమున నెక్కించి పురినుండి పార్థివుండు. 2664
- గీ. తనుగతము లైనపాపసంతతుల నెల్ల, దగ్ధ మొనరించుకొనియును దప్తచక్ర చిహ్నములచేత మరలను జేయరాని, యఘములను జేయువైష్ణవు లధమగతుల. 2665
- గీ. చక్రచిహ్నంబు లేనివైష్ణవునియింటఁ, దగదు భుజియింప వైష్ణవోత్తముండు శంఖ చక్రవర్జితుఁ డైనవైష్ణవుని శ్రుతులు, చాటు చుండుటఁ జండాలసన్నిభునిగ. 2666
- గీ. శ్రాద్ధమందు నిమంత్రింపఁజనదు చక్ర, వర్జితుని వైష్ణవుం డగువాఁడు శంఖ చక్రహీనున కొసంగినశ్రాద్ధభోజ, నంబు గావించుఁ బితరుల నరకగతుల. 2667
- గీ. చక్రవర్జిత మైనవైష్ణవునిమేను, పితృవనసమాన మగుటచే నతనిఁ జనదు ముట్టఁగను గాంచఁగను గూడఁ దుట్టతుదకుఁ,దనకు ట్లేమంబు వాంఛించుకొనెడివాఁడు. 2668
- క. గళమునఁ దులసీమాలయు, లలాటమున నూర్ధ్వపుండ్రలాంఛనము భుజంబుల శంఖచక్రచిహ్నం, బులు గలిగినవైష్ణవోత్తములు సంసేవ్యుల్. 2669
- క. ఉపనిషదర్థం బగువారి, నెపుడును ధ్యానించుకొనుచు హృదయఘ్నుల్లోన వ్యపగతకీర్తిషు లగువా, రపవిత్రుల నుద్ధరింతు రంబుజవదనా. 2670

క. అని వచియింపఁగ హరం, బున నిట్లను గౌరి యూర్ధ్వపుండ్రమహిమమున్
వినవేడ్క గలిగె దానిని, వినిపింపుము దేవ నాకు విశదము గాఁగన్. 2671

—: ఈ ర్వ పుండ్ర మాహాత్మ్య కథనము :—

సీ. అనవుడు శర్వుఁ డిట్లనియెఁ బార్వతి విను, మూర్ధ్వపుండ్రమహాత్మ్య ముగ్ధుడెంతఁ
బురుషోత్తముం డూర్ధ్వపుండ్రమధ్యంబున, నధివసించు రమాసమన్వితముగ
నద్దానఁ బుండరీకాక్షమందిర మగు, నూర్ధ్వపుండ్రములతో నొప్పుమేను
దానిచే వైష్ణవోత్తమునకుఁ గావించి, నను వందనము నొనర్చినను బూజ
గీ. సర్వతీర్థఫలంబును సర్వదాన, ఫలము సర్వాధ్వరఫలంబుఁ బడయఁగలుగు
దాన సకలాఘములును దగములు గాఁగ, నక్షయం బై నసౌఖ్యంబు నందఁగలుగు.
అ. సర్వతీర్థమయుండు సర్వయజ్ఞమయుండు, సర్వదానమయుండు సర్వపుణ్య
కర్మమయుండు విష్ణుకరుణావలోకన, పూర్ణకాముఁ డూర్ధ్వపుండ్రధారి. 2673
గీ. యజ్ఞదానతప స్తర్పణాదివిధుల, నూర్ధ్వపుండ్రంబులను దాల్చుకొండఁ జేయు
నట్టివైష్ణవ డధమాధమాధముండు, వ్యర్థములు వాడు చేయుకార్యంబు లెల్ల.
క. ఒనరించె నేని శ్రాద్ధం, బును వైష్ణవ డూర్ధ్వపుండ్రముల దాల్చి క్రమం
బునను గయాశ్రాద్ధఫలం, బును గోటిసహస్రకల్పములవఱ కొందున్. 2675
గీ. శ్రాద్ధమున నూర్ధ్వపుండ్రధారణము సేసి, నట్టివైష్ణవకు భుక్తివైటె నేని
వైష్ణవండు కల్పశతకోటివఱకుఁ దృప్తి, చెందుదురు వాసిపితరు లానంద మొదవ.
గీ. వైష్ణవం డూర్ధ్వపుండ్రవివరితునకు, శ్రాద్ధభోజన మొసఁగిన శాశ్వతముగఁ
బితరులను ఘోరశారవసితముల జేసి, నట్టివాడయి తా నగు నట్టివాడ. 2677
గీ. ఊర్ధ్వపుండ్రవిహీన మై యుండునట్టి, వైష్ణవశేబరం బొకవల్లకాడ
కావఁ దగ దది పరిశుద్ధు లై నవారు, ముట్టఁగను జూడఁగను గూడఁ దుట్టతుదకు.
క. ధరియించినను ద్రిపుండ్రము, శరీరమున వైష్ణవండు సరగున వానిన్
బరివరింపఁగవలయున్, గరుణింపక బుధులు మద్యఘటముంబోలెన్. 2679
వ. బ్రాహ్మణుండు శుభ్రభుక్తికచే నూర్ధ్వపుండ్రంబును క్షత్రియుండు కస్తూరిచే దిలకం
బును వైశ్యుండు గంధంబుచే బట్టాకారపుండ్రంబును దాల్చుదగు సనువిశేషధర్మంబు
లున్నను సామాన్యధర్మం బగునూర్ధ్వపుండ్రధారణం బెవ్వరికిని నిషిద్ధంబు గాదు.
గీ. ప్రోక్త మైనట్టిచక్రాంకనోర్ధ్వపుండ్ర, ధారణములు తిర్యక్పుండ్రధారులై న
విప్రులకుఁ గావు విహితముల్ విహిత మగుట, వలన శాస్త్రంబులోపల వైష్ణవలకు.

—: ఈ ర్వ పుండ్ర ధారణ విధాన కథనము :—

క. విను మింకఁ దిలకధారణ, మునుగూరిచి దానిశ్రవణమును గాఁపం
గను హరిసారూప్యంబున, గనఁగలుగును జూపె పాపకర్ముల కేనిన్. 2682

వ. వైష్ణవం డగువాఁడు త్రిసంధ్యంబును నూర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరియించి యుండవలయు. విష్ణుపాదాకారంబు గలిగి సాంతరాళం బగుపుండ్రంబునందు నారాయణుండు లక్ష్మీ సహితంబుగా నుండంగాన నట్టిపుండ్రం బనశ్యధార్యంబు. అంతరాళశూన్యం బగు పుండ్రంబు నిషిద్ధంబు. కృష్ణతులసీమూలంబునుండికాని గంగాతీరంబునుండికాని ద్వారనతియం దుండువాసుదేవప్రహదమునుండికాని పర్వతాగ్రంబును బిల్వమూలం బును జలాశయంబును సింధుతీరంబును వల్మీకీంబును వేంకటాచలంబును శ్రీ కూర్మం బును బ్రహ్మాగంబును సృసింహాద్రియు మున్నగువిష్ణుక్షేత్రంబులనుండికాని విష్ణుభి షేకజలంబు ప్రవహించెడిస్థలంబునుండికాని మహానుభావు లగువిష్ణుభక్తు లుండెడి ప్రదేశంబునుండికాని గ్రహింపంబడినశుభ్రమృత్తికను విష్ణుపాదోదకంబుచే దడిపి యూర్ధ్వపుండ్రంబులు దీర్చికొనుట యుత్తమంబు. చందనంబున నేని పసపున నేని యగ్నిహోత్రభస్మంబున నేని కాపిచుకొనఁబడునూర్ధ్వపుండ్రంబు సర్వజనవశీకరంబు. శ్యామమృత్తిక శాంతికరంబు. రక్తమృత్తిక వశ్యకరంబు. పీతమృత్తిక సంపత్కరంబు. శ్వేతమృత్తిక మోక్షకరంబు. నర్మలంబును దిర్యగ్రూపంబును నచ్చిద్రంబును హ్రస్వం బును దీర్ఘంబును విస్తృతంబును సూక్ష్మంబును వక్రంబును ఏరూపంబును వక్రకా గ్రంబును ఛిన్నమూలంబును బదచ్యుతంబును నశుభంబును రూక్షంబును నారక్తం బును నంగుశ్యకల్పితంబును విగంధంబును నసహ్యంబును నగుపుండ్రం బనరకరంబు. నాసికామూలంబు మొదలుకొని లలాటంబున ఋజువుగా నూర్ధ్వపుండ్రం బేర్పఱుపం దగు. భూమధ్యంబు మొదలుకొని యంతరాళంబు కల్పింపందగు. అంతరాళం బంగుళ ద్వయప్రమాణంబుగ నుండందగు. పార్శ్వంబు లంగుళమాత్రంబుగా నుండందగు. లలాటంబునఁ గేశవుని నుదరంబున నారాయణుని నక్షంబున మాధవునిఁ గంఠకూబ రంబున గోపిందుని దక్షిణకుక్షిపార్శ్వంబున విష్ణుని దక్షిణబాహువున మధుసూదనునిఁ గంధరంబునఁ ద్రివిక్రముని వామకుక్షిపార్శ్వంబున వామనుని వామబాహువున శ్రీధరుని శ్రోత్రంబుల హృషీకేశునిఁ బృష్ఠంబునఁ బద్మనాభునిఁ ద్రికంబున దామో దరుని ధ్యానించుచు ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరియింపంజను. కుక్షీయందును దత్పార్శ్వంబులందును దశాంగుళాయతంబుగను లలాటంబునందును శ్రోత్రయుగ్మంబు నందును బృష్ఠమందును ద్రికంబునందును గంఠకూబరంబునందును జతురంగుళప్రమాణంబుగను బాహువులందును వక్షస్థలంబునందును నష్టాంగుళపరిమాణంబుగను బుండ్రం బుండవలయు. పుండ్రంబులయంతరాళంబులయందు హరిద్రను లక్ష్మీనిగా భాపించుచు నుంపవలయు. ఆదర్శంబునంగాని సలిలంబునంగాని చూచుచు నూర్ధ్వ పుండ్రంబులు ధరించుట యుక్తంబు. విప్రులకు దక్షిణకర్ణంబున జలంబును వేదంబులును జలద్రాదిత్యులును వాయువును గంగయును నాసికయంను హుతాశనుండును నుండుం గావునఁ దదుభస్పర్శంబువలనఁ బారిశుద్ధ్యకాంక్షి యగుబ్రాహ్మణుండు శుద్ధిం జెందు. ద్వాదశపుండ్రంబులు బ్రాహ్మణునకు విహితంబులు. క్షత్రియుండు వాసు

దేవుని ధ్యానించుచు లలాటంబున నొక్కపుండ్రంబును బ్రహ్మముని ధ్యానించుచు వక్షంబున నొక్కపుండ్రంబును సనిరుద్ధునిఁ బురుషోత్తముని ధ్యానించుచు బాహువు లందు రెండుపుండ్రంబులును వైశ్యుండు గోవిందుని ధ్యానించుచు లలాటంబున నొక్కపుండ్రంబును గృష్ణుని ధ్యానించుచు వక్షంబున నొక్కపుండ్రంబును స్త్రీ శూద్రాదులు నారాయణుని ధ్యానించుచు లలాటంబునం దొక్కపుండ్రంబు ధరింప వలయు. ఎల్లవారును లలాటంబుమొదలుకొనియే పుండ్రధారణంబు గావింపవలయు నందఱకును లలాటంబునం దూర్ధ్వపుండ్రంబు మొదటిదిగాఁ జెప్పబడియె. అశ్వత్థ పత్రాకారంబును వేణుపత్రాకారంబును బద్మకుట్మలాకారంబునుం గలపుండ్రత్రయంబు మోక్షదాయకంబు. విష్ణుసాదాకారంబుగాని దండాకారంబుగాని కలయూర్ధ్వ పుండ్రంబు భాగవతులకు విహితంబు.

—: గోపీచందనమాహాత్యధారణవిధికథనము :—

మఱియును గోపీపుష్కరజన్యమృత్తిక గోపీచందనంబు. తదుద్వారనంబున సకలవ్యాధు లును నాధులును నశియించు. గోపీచందన మున్నగుహంబు తీర్థభూత మనియు నచ్చట నశుభంబులును శోకమోహంబులును నుండ వని విష్ణువు భాషించె. సర్వ కామప్రదంబును మోక్షప్రదంబును నగుగోపీచందనంబు వైష్ణవు లగుభాగవతులకు సంతతధార్యంబు. తత్స్పర్శమాత్రంబుచే నరుండు పాత్రుండగు. తులసీకామగంధం బును దులసీమూలమృత్తికయును హరిచందనంబును గోపీచందనంబునుం గలిపి లేప నంబు గావించిన గోవిందుండు సంతోషుండగు. గోపీచందనధారి యగువైష్ణవుండు పిత రులకు గయాశ్రాద్ధంబు గావించినఫలముం జెందు. లలాటంబున దండాకారంబును వక్షంబునఁ బద్మాకారంబును బాహుమూలంబున వేణుపత్రాకారంబును నన్యప్రదేశం బులందు దీపాకారంబునుంగా గోపీచందనం బుండందగు. దక్షిణబాహుమూలంబున మీఁదనాలుగుచక్రంబులును గ్రిందనామముద్రాద్వయంబును వానినడుమ శంఖంబును బౌర్వంబులందు రెండురెండుపద్మంబులును వామభుజంబునఁ బూర్వమట్ల నాలుగు శంఖంబులును నామముద్రాద్వయంబును ధరింపందగు. పౌర్వంబులందుఁ జక్రంబును రెండురెండుగదలును ధరియింపందగు. లలాటంబున గదయును హృదయంబున నామ ముద్రయును మూఁడుమూఁడుచక్రంబులును మధ్యమున రెండురెండుశంఖములును ధార్యంబులు. హృదయంబునను బౌర్వమునను స్తోర్ధ్వప్రదేశమునను బాహువులం దుంబలె గదాపద్మంబులు ధార్యంబులు. కర్ణమూలద్వయంబున మూఁడుమూఁడు చక్రంబులును దదన్యతిలకంబులం దొక్కొక్కచక్రంబును ధార్యంబులు. తిలకధారణం బున బ్రాహ్మణాదిచండాలపర్యంతంబును సర్వవైష్ణవులకును బాపశుద్ధి యగు. శిష్యుల ప్రదాయంబు ననుసరించి తిలకంబు ధరింపందగు. అన్నియును ధరింపలేనియెడల వీనిలో నిచ్చానుసారంబుగా నేయొకటి యైనను ధరింపందగు. నియమంబు లేకు. గోపీచందనం

బున శంఖచక్రగదాపద్మనామముద్రల ధరించుభాగవతుండు సాక్షాన్నారాయణుండుగాఁ జెప్పబడియె. మఱియును హరినిర్మాల్యచందనంబు విష్ణునామంబులచే లలాట మ్మందు గదారూపంబుగను మూర్ధమండు శరచాపరూపంబుగను హృదయమధ్యంబున నందకరూపంబుగను భుజద్వయంబున శంఖచక్రరూపంబుగను ధరియించువాఁడు భాగవతోత్తముండుగాఁ జెప్పబడియె. గోపీచందనతిలకంబు ధరించువారలకు దుర్గతి కలుగనేరదు. శంఖచక్రంబులు బాహువులందు ధరించువారలదర్శనంబు మోక్షసంధాయకంబు. గోపీచందనతిలకధారి యై పంచత్వముం జెందువైష్ణవుండు దివ్యవిమానాధిరూఢుం డై వైకుంఠంబునకుం జను. శంఖచక్రగదాపద్మనామముద్రాతులసీకాష్టమాలాధారులును ద్వాదశతిలకధారులును ముక్తులుగాఁ జెప్పబడిరి. 2683

- క. ఒనరంగఁ దాల్చిన నీవిధ, మున వైష్ణవు లూర్ధ్వపుండ్రములు గోపీచందనమున నొనరిచి ధరఁ బా, వనముగఁ బొందుదురు కడకు వైష్ణవపదమున్. 2684
- వ. తులసీమిత్రులను శంఖుశితులను నగుసలిలంబుం ద్రావినను దేహంబునం బ్రోక్షించినను నమస్కరించినను గోటిజన్మపాతకంబులు నశియించు. తద్బిందువు భూపతితంబయ్యె నేని యష్టకోటిపాతకంబులు సంభవించు. జలశంఖంబు కరంబునం దాల్చి ప్రదక్షిణంబు గావించి నిత్యంబును దదుదకంబు శీరంబునం బ్రోక్షించుకొనువానిజన్మంబు సఫలంబు. గృహమందు శంఖంబును గరుడాన్వితం బగుఘంటయును వాసు దేవునిపురోభాగంబున నుంపనివాఁడు భాగవతుండు కానేరడు.

—: ద్వా త్రింశ ద వ రా థ స్వ రూ ప క థ న ము :—

యానపాదుకలచే భగవన్మందిరమున కేగుటయు దేవోత్సవముల సేవింపకుండుటయు భగవంతుని యెదుట నమస్కరింపకుండుటయు నుచ్చిష్టసమయంబున వందనాదులొనర్చుటయు నాశౌచకాలంబునఁ బ్రణామంబు గావించుటయు నేకహస్తప్రణామంబును భగవత్పురోభాగంబునఁ బ్రదక్షిణంబు గావించుటయు భగవంతునియెదుటఁ బాదప్రసారంబును బర్యంకసేవనంబును శయనంబును భక్షణంబును మిథ్యాభాషణంబును నుచ్చైర్యాభాషణంబును మిథోజల్పంబును రోదనంబును విగ్రహంబును నిగ్రహంబును ననుగ్రహంబును గ్రూరభాషణంబును గంబలావరణంబును బరనిందయును బరస్తుతియును నశ్లేలభాషణంబును నపానవాయువిమోచనంబును శక్తి యున్నను గాణోపచారంబు గావించుటయును ననివేదితభక్షణంబును దత్తతాలోద్భవఫలాద్యనర్పణంబును వినియక్తావశిష్టప్రదానంబును స్వప్రీకరించి భుజించుటయును గురుస్తోత్రంబున మూనంబును నిజస్తోత్రప్రవృత్తియును దేవతానిందయును నను నీముప్పదిరెండును భగవద్విషయకాపరాధంబులుగాఁ జెప్పబడియె. 2685

- క. అపరాధసహస్రము లె, ల్లపుడును గావించు చుంటి నవి యన్నియు నప్రపదమున సైచి నను నీ, కృపకుం బాత్రునిగఁ జేయు మే నీవాఁడన్. 2686

- వ. అని ప్రార్థించి దంక్షప్రణామంబు గావించె నేని సర్వాపరాధంబులను తులించి నారా
యణుండు భక్తచక్ర మాస్తావలాంబులను కొనుగొను. 2687
- క. ననుఁ బేర్కొనుచును గిబ్రం, బునకరం గిబ్రంబునకిను భుజియించెడిన
జ్వను లన్నదోషలేపం, బును కెంద రటంచు మధురీపుండు వచించెన్. 2688
- వ. చర్తులం బగుచలాంబువును సవల్కలం బగులశునంబును దాగ్గలంబును శుక్లవృంతా
కంబును నైష్ఠవృండు భక్షింపరాదు. వజ్రశ్వద్ధార్మపత్రంబులందును గుంభీతిందుక
పత్రంబులందును గదంబకోవిదారపత్రంబులందును నైష్ఠవృండు భుజియింపందగదు.
శ్రావణమాసంబున శాకంబును భాద్రపదిమాసంబున దధియును నాశ్వినమాసంబున
దుగ్ధంబును గార్తికమాసంబున నామిషంబును నైష్ఠవృండు పరిత్యజింపవలయు. గుండ్ర
తిలయవశలాంబుకంగునీవారధాన్యంబులును హిలమోచికావాస్తాకమూలకకాలశాకం
బులును నైష్ఠవృండు నర్జింపవలయు. నైష్ఠవృండు హావిష్యాన్నంబు భుజింపందగు.
అతైలపక్వం బగునది హావిష్యాన్నంబుగాఁ జెప్పబడియె. పుష్కరమాలికయును
దులసీమాలికయును నామలకమాలికయును నైష్ఠవృచక్ర ధార్యంబులు. తులసీకాష
మాలికాధరుం డై చేయుపితృదేవతాకార్యంబులు కోటిగుణాఘలోపేతంబు లగు. 2689
- క. శరమునఁ దులసీపత్రము, ధరియించి యొనర్చుకర్మతతులకుఁ బొందున్
నరుఁ డక్షయ మగుఫలమును, బురుషోత్తమసంప్రసాదమునకున్ గుజ్జయె. 2690

—: న్యాయసమంత్రమంత్రార్థకథనము :—

- వ. న్యాయసంబునందును సర్వసంబునందును నేకమంత్రం బాశ్రయింపందగదు. ద్వయం బేని
న్యాయసమంత్రం బేని నైష్ఠవగురునివలనఁ గైకొనందగు. 2691
- గీ. గురుని సేవించి యొక్కవత్సరమువఱకుఁ, బొంది తద్దయ సంస్కారములను జెంది
కైకొనందగు మంత్రయగ్మమును నితర, విష్ణుమంత్రంబులను గూడ నైష్ఠవృండు.
- క. మొదట ద్వయంబును గైకొని, పదపడి మంత్రాంతరములఁ బడయఁగ నొప్పున్
మొదటఁ గొనకున్న ద్వయమును, దదితరమంత్రాంతరములఁ దగదు గ్రహింపన్.
- క. న్యాయసము ముఖ్యము నైష్ఠవ, దాసుల కద్దాన శ్రేష్ఠతను వహించున్
న్యాయసపరుం డందఱలో, న్యాయసమనువు దానఁ దగు విసంగను నీకున్. 2694
- గీ. న్యాయసమంత్ర మష్టాక్షర మగుట దాని, విషయ మంతయు వినిచెద విశదముగను
బ్రణవ ముండుట మొదట స్వభావముననె, యమ్మహామంత్రమునకు శ్రేష్ఠావహంబు.
- ఆ. బ్రహ్మరూప మైనప్రణవంబు సర్వమం, త్రములలోన మొదటఁ దగును గూర్చ
మంత్రసిద్ధి గలుగ మంత్రంబుననె యది, యన్న దత్ప్రభావ మెన్నదరమె. 2696
- గీ. సర్వమంత్రంబులకును నై సర్గికముగఁ, బ్రణవ మొదవమి నష్టాక్షరమునఁబోలె
వాని కన్నింటికెని గూడ దీని కున్న, తేజ లే దనియెడిమాట తేటపడియె. 2697

- సీ. ఆది నో మనుప్రణవాక్షరం బొకటియు, నవల నమో యనుద్వ్యక్షరములు
నటుతరువాత నారాయణాయ యటన్న, పంచాక్షరములును భాసిలంగ
సస్తాక్షరోపేత మైనమంత్రం బయ్యె, నామంత్రము పదత్రయాత్మకంబు
నారాయణుడ తస్మాంత్రరాజమునకు, దీసిండు ఋషిగను దేవతగను
- గీ. దనరు గాయ త్రి ఛందస్సుగను నెలర్చు, బీజముగఁ బ్రణవంబు శ్రీ తేజరిల్లు
శక్తిగను దానిన్యాసంబు సలిపికొనిన, వాడు నారాయణుం డగువాడ చూవె.
- వ. అకారోకారమకారాత్మకం బగుప్రణవంబు వేదత్రయాత్మకంబును బ్రహ్మపురంబునుం
గాఁ జెప్పంబడియె. అకారంబుచే లక్ష్మీశుండును జగద్బీజంబును బరమపురుషుండును
నిర్గుణుండును సగుణుండును జగత్కర్తయును జగద్భర్తయును జగదీశ్వరుండును నగు
మహావిష్ణువును నుకారంబుచే జగదీశ్వరియును విష్ణునకు నిత్యానసాయినియును జగ
దాధారభూతయును జగన్మాతయును విష్ణుపత్నియును నగుమహాలక్ష్మియును మకా
రంబుచే క్షేత్రజుండును దేహేంద్రియమనఃప్రాణాదివ్యతిరిక్తుండును ననన్యసాధనుండును
భగవచ్ఛేషభూతుండును సచేతనుండును బంచవింశుండును నిత్యుండును నగుజీవుం
డును జెప్పంబడియె. ఇయ్యది ప్రణవార్థంబు. ఇంక నమశ్శబ్దార్థంబు వివరించెద. మకా
రం బహంకారార్థకంబు. నకారంబు నిషేధార్థకంబు. నమఃపదంబు విపర్యాసంబుచే
మనఃపదం బయ్యె. కావున సహంకారయుక్తం బగుమనస్సును విడువవలయు నని
భావంబు. అహంకారవిమూఢాత్ముం డగుజీవుం డంధతమసంబునం బడు. ఇంక నారా
యణపదార్థంబు వివరించెద. నారశబ్దంబునకు నరసమూహం బని యర్థంబు. నరస
మూహం బన జీవసంఘంబు. ఆయన మన స్థాన మని యర్థంబు. జీవసంఘంబునకు
నివాసస్థాన మగుటచేతను జీవసంఘంబు నివాసస్థానంబుగాఁగలవాఁ డగుటచేతను నుభ
యవిధంబులను నారాయణుం డని చెప్పంబడియె. మఱియును నారశబ్దంబునకు నర
సమూహం బనియు నయనశబ్దంబునకు గతి యనియు నర్థంబు. జీవసంఘంబున కెల్ల
ది క్కగుటంజేసి నారాయణుం డయ్యె.

2699

- సీ. అఖిలలోకేశ్వరుం డఖిలలోకవ్యాపి, యఖిలలోకాతీతుఁ డవ్యయుండు
భూతభవ్యాత్ముండు పురుషుఁ డచ్యుతుండు స, హాసలోచనుండు సహస్రపదుండు
హరి మహేశ్వరుండు సహస్రశీరుండు విరా, డ్రూపుండు వేదనిరూపితుండు
పరమాత్ముండు శివుండు ప్రణవస్వరూపుండు, సవిత యనంతుండు శాశ్వతుండు
- గీ. ప్రకృతిపరుఁ డీశ్వరుండు హిరణ్మయుండు, యజ్ఞపురుషుండు యజ్ఞంబు యజ్ఞకర్త
యజ్ఞపతి యజ్ఞఫలదాత యజ్ఞభోక్త, యద్వితీయుండు సాక్షి నారాయణుండు.
- గీ. మొదట నొక్కనారాయణమూర్తి దక్క, నీకనంబడులోకంబు లెవియు లేవు
లేడు విధి పంచభూతముల్ లేవు సురలు, లేరు లేరు మహారులు లేను నేను. 2701
- గీ. తంతువుల నూర్ణ నాభిచందమున లోక, ములను వెడలించుచును వెలుపలికి మరలఁ
గొనుచు నుండుట లోనికిఁ గుతుక మొదవ, హరి యనెడి పేరు వొందె నారాయణుండు.

- వ. నారాయణభద్రుల నుండంచతుర్థికి దాస్యం బని యర్థంబు. 2703
- ఆ. హరికి దాసభూతుఁ డగుట స్వాతంత్ర్యంబు, లేమి జన్మ జేదను లేక మేని
చన దహంతఁ దాల్చుగను నిజబుద్ధిచే, గార్వముల నొనర్చుగడఁగుటయును. 2704
- వ. దీనిచే లక్ష్మీనారాయణు లనపాయ లగ్నము వారి కరువరకలను జేపుండు నిత్యసన్ని
హితం డనియును జేవున కహంకారంబు విడిచి సర్వకాలంబులందును లక్ష్మీనారాయణ
కై యర్థంబు గావించు చుండటయే మోక్షం బనియును ఫలితార్థంబు. 2705
- గీ. ఇట్లు మంత్రార్థమును గ్రహించి ద్విజుఁడు
మంత్రవినియోగ మొనరింప మహిమ మొదవు
నర్థ మెఱుంగక చేయుజపాదులెల్ల
వ్యర్థములు గాన సిద్ధి నీయంగలేవు. 2706
- వ. అట్లినారాయణునకు భోగార్థంబు పరమవ్యోమమును లీలార్థంబు సర్వజగంబులును
నేర్పడియె. పరమవ్యోమంబు త్రిపాద్విభూతి యనియు సర్వజగంబులును నేకపాద్వి
భూతి యనియుం బరగె. త్రిపాద్విభూతి త్రిపాదమాత్రంబు నిత్యంబు. ఏకపాద్విభూతి
యేకపాదమాత్రంబు నిత్యంబు. నారాయణుండు భోగవిభూతియందు విహరించునప్పుడు
లీలావిభూతిని దనగర్భంబునం దాల్చు. 2707
- సీ. నారాయణుడవోలె నారాయణియు సర్వ తోఁజ్ఞకరాంఘ్రికీర్ణాస్య యగుచు
సచరాచరం బగుసర్వజగంబున, కాశ్రయం బగుచుఁ దదాది యగుచు
సృష్టిలయంబులఁ జేయుచు నున్మీల, నంబుచేత నిమీలనంబుచేతఁ
బోషించుచును సర్వభువనంబులను నాత్మ, కరుణాకటాక్షవీక్షణముచేతఁ
- గీ. ద్రిభువనవ్యాప్త యగుచును ద్రిగుణ యగుచు, దీపిలుచును లత్యౌలక్యరూపమునను
బరగు చుండుఁ దదీయరూపంబ సకల, భామినీజనరూపసౌభాగ్య మెల్ల. 2708
- క. ఆమెకటాక్షముచేతనె, సామర్థ్యము నొంది రనియు శరీయును నమర
స్తోమమును నేను బ్రహ్మయు, నోముచు నుంటిమి జగత్సమూహము నెల్లఁ.
- సీ. నిత్య భూతేశ్వరి సత్య విష్ణుప్రియ, క్షీరోదలనయ శ్రీ సీత లక్ష్మీ
పద్మ సుందరి సతి పద్మాక్షి రుక్మిణి, విష్ణుసపాయిని విష్ణుపత్ని
గౌరి సరస్వతి కమల పద్మాలయ, సర్వసుఖప్రద స్వాహా శాంతి
సర్వవేదవతి భూ స్వధ లీల శుభ విద్య, రతి మహాదేవి సర్వగత మాత
- గీ. పద్మహస్త హిరణ్మయి భద్రమూర్తి, శోకసంహరిణి యనంత లోకనాభి
రమ దురాధర్ష చంద్ర హిరణ్యవర్ణ, భువనేత్రి నారాయణభోగదాత్రి. 2710
- క. అనియెడిలక్ష్మీనామము, లను బ్రాతఃకాలమునఁ దలంచెడివారల్
ధనధాన్యభోగభాగ్యము, లను జెందుదు రవిరళముగ లక్ష్మీకృపచేఁ. 2711
- గీ. ఆమహాలక్ష్మీ ప్రభవోలె నన్నియందు, రాజులుచు నుండు నెవనియరంబునందు
నట్లినారాయణునకు దాస్యంబు నేయు, భాగ్యమునకంటె లే దొందు పరమపదము.

వ. నారాయణుండు నిర్గుణుం డనఁ బ్రాకృతహేయగుణరహితుం డనియుఁ బ్రపంచంబు మిథ్యాభూతం బన దృశ్యమానం బగునేకపాద్విభూతి యనిత్యం బనియు నెఱుంగ వలయు. నారాయణుండఁ ప్రకృతి యగుమహాలక్ష్మీయంద సృష్టిస్థితిలయంబులం గావించు చుండుటంజేసి తాను జగత్ప్రీతయును మహాలక్ష్మీ జగన్మాతయు నయ్యె. స్వభోగార్థంబు నారాయణునిచే మహాలక్ష్మీ సృజింపంబడియె. అవిద్య ప్రకృతి మాయ మహావిద్య జగన్మయి యోగనిద్ర మహామాయ త్రిగుణ యవ్యక్తము ప్రధానము ననునామంబులచేఁ బరగి మహాలక్ష్మీ సర్వస్థితిలయ హేతుభూత యయ్యె.

—: ఏ క పా ద్వి భూ తి స్వ రూ ప క థ న ము :—

ప్రకృతినిర్మితం బగుబ్రహ్మాండం బంతయును నేకపాద్విభూతి గాఁ జెప్పంబడియె.

—: త్రి పా ద్వి భూ తి స్వ రూ ప క థ న ము :—

ప్రధానంబునకును బరమవ్యోమంబునకును నడుమ విరజానది కలదు. ఆయ్యది వెదాంగ స్వేదజనితతోయప్రసావిత యై యుండు. దానిపరపారంబునఁ ద్రిపాద్విభూతి కలదు.

—: వై కుంఠ వ్యూ హ క థ న ము :—

సీ. అదియె నారాయణపదము బ్రహ్మపదం బ, సంఖ్యంబు శుద్ధింబు సత్త్వమయము ప్రళయవర్జితము హిరణ్మయం బజరంబు, శాశ్వతం బమృత మక్షరము శుభము సర్వవేదమయంబు సఖితృవై శ్వానర, శతకోటిసమధికచ్ఛవియుతంబు జ్ఞానదృశ్యంబు బ్రహ్మానందసుఖనామ, ధేయం బనంతంబు దివ్యతమము

ఆ. పరమపదము మోక్షపదము జాగ్రత్స్వప్న, వర్జితము సుషుప్తివర్జితంబు వేదగోపితం బనాది వై కుంఠంబు, మహిమసంభృతము తమఃపరంబు.

2714

క. ఆవిష్ణుపదము నొందిన, పావనులకు లేదు మరలఁ బ్రభవము వారల్ సేవించు చుండు రచట మ, హావిష్ణుని నిత్యమును మహానందమునక.

2715

ఆ. అమ్మహాపదంబునందుఁ బ్రవేశింపఁ, గాదు సాధ్య మబ్జాదులకును సర్వమును నెఱుంగఁజాలిననాకును, దానిమహిమ వెఱుంగఁ దరము గాదు.

2716

గీ. శాస్త్రమార్గోపలబ్ధవిజ్ఞానమునను, గాంతు రద్దాని యోగిపుంగవులు రవియు శశియు నగ్నియు నెట్టితేజంబు గూడఁ, దత్ప్రభాసన్నిధిని బ్రదీప్తములు గావు.

2717

ఆ. ఆత్రిపాద్విభూతియందు హిరణ్మయం, బులును నిర్వికారములును నిత్య ములును శుద్ధసత్త్వములు వేదమయములు, గల వనేకలోకములు భవాని.

2718

సీ. కానరా వచ్చటఁ గామంబు క్రోధంబు, మదలోభములు మోహమత్సరములు విలసిల్లు చుండును వేదరసాంబుపూ, రమనోహరము లై నహ్రాదము లచటఁ బాలుపారు చుందురు పురుషులు స్త్రీలును, నతులితశ్రుతిమయాకృతుల నచటఁ గావించు చుండును గలకాల మచ్చోట, సామగానధంబు శ్రవణసుఖము

గీ. కనఁబడుచు నుండు భువనపావనము లై న
గోవు లచ్చట జనియును జావు జగయు
దుఃఖమును నీతిబాధలు దురితములును
నామయములును భయమును నచట లేవు.

2719

క. హరినామామృతపానము, నిరతంబును జేయుచుండునిష్కలుషుల కా
పరమపద మబ్బు దొరకదు, పరుల కొనర్చినను నెట్టిబహుపుణ్యములకా.

2720

వ. అన్య క్తబ్రహ్మోపాసకులకుఁ బరమపదవిరజామధ్యప్రదేశంబు గమ్యస్థానంబు.

2721

నీ. ఆనుపమజనపదవ్యాకీర్ణమును మణి, ప్రాకారతోరణరాజితమును
గాంచనప్రాసాదకమనీయమును నవ, రత్నవిమానవిభాజితమును
నిశ్రేయసంబును నిర్వాణమును నై న, మహితవై కుంఠధామంబునడుమఁ
గలదు దివ్యపురంబొకం డయోధ్య యనంగ, మణిగోపురద్వారమండితంబు

గీ. భానుకోటిసహస్రప్రభావిభాస
మానమును నిత్యకల్యాణమంజులమును
సనితరప్రాప్యమును మహాహ్లాదదమును
సకలసురగణమునిజనసంస్తుతమును.

2722

వ. పంచపంచాశద్వ్యోజనవిస్తారాయామంబును సహస్రయోజనతుంగప్రాసాదకోటివిభూషి
తంబును నారూఢనిత్యయావనదివ్యస్త్రీపురుషశోభితంబును నై యుండఁనప్పురంబునకుఁ
బ్రాగ్ద్వారంబునఁ జండప్రచండులును దక్షిణద్వారంబున భద్రసుభద్రులును బోమ
ద్వారంబున జయవిజయులును నుత్తరద్వారంబున ధాత్యవీధాతలును ద్వారపాలకులు
గను గుముదకుముదాక్షిపుండరీకవామనశంకుకర్ణ సర్వనిద్రసుముఖసుప్రతిష్ఠితు లష్టది
క్పాలకులుగను నుండి రక్షించు చుందురు. తత్పురమధ్యంబున జగన్మోహనం బగు
దివ్యాంతఃపురంబు గలదు. తన్మధ్యంబున మాణిక్య సంభవహాసనిరాజమానంబును
రత్నమయంబును నిత్యము క్తసమాకీర్ణంబును సామగానోపశోభితంబును నగునొక్క
దివ్యమండపంబు గలదు. తన్మధ్యంబునఁ బాదవిగ్రహాలును ఋగ్వజస్సామాధర్వరూ
పులును నిత్యులును సగుఢర్మజ్ఞానైశ్వర్యవై రాగ్యదేవతలచేతను శక్తి యాధారశక్తి
చిచ్ఛక్తి సదాశివ యనుధర్మాదదేవతాశక్తులచేతను బరివేష్టితంబును నగునొక్కదివ్య
సింహాసనంబు గలదు. తన్మధ్యంబున సర్వాక్షరమయం బగుయోగపీఠంబు గలదు. రవి
యును జంద్రుండును వై నతేయుండును వహ్నియును గూర్మంబును నాగేంద్రుండును
సర్వమంత్రంబులును పశులచ్చందస్సులును దద్యోగపీఠత్వముం జెంది యుండు. తన్మ
ధ్యంబున నుదయార్కసమప్రభం బగునొకయష్టదశపద్మంబు గలదు. తన్మధ్యంబున
సాక్షితి యనుకర్ణికయందుఁ గోటిసూర్యప్రకాశమానం డగునారాయణుండు హిర
ణ్యవర్ణ యును సువర్ణరజతస్రగలంకృతయును సర్వలక్షణసంపన్నయును జతుర్భు
జయును గరద్వయగృహీతపద్మయుగ్మయును నితరకరద్వయగృహీతమాత్రులుంగ

జాంబూనదపాత్రయును నిత్యానపాయనియును సగుమహాలక్ష్మీతోడ నాసీనుడై
 మహాలక్ష్మీరూపాంతరంబులుగా స్వపార్శ్వభాగంబులందు సమాసీన లై భూలీలలును
 నష్టదిగ్భాగంబులయందుఁ జామరగ్రాహిణు లయి విమల యత్కర్షిణి జ్ఞాన క్రియ
 యోగ ప్రహ్లి సత్య యీశాన యనునష్టశక్తులును సంతఃపురనివాసినులును బంచ
 శతసంఖ్యాకలును నగుదివ్యాప్సరస్త్రీలును నసంతవిహగాధిపముఖపరిజనులును నిత్య
 ముక్తు లగునితరభక్తులును బరివేషించి కొలుచు చుండ సతతంబును నానందవారిం
 దేలు చుండు. వై కుంతలోకంబునను బ్రాగ్దిక్కునందు వాసుదేవలోకంబును నాగ్నేయ
 దిక్కునందు లక్ష్మీలోకంబును దక్షిణదిక్కునందు సంకర్షణలోకంబును నై రృతదిక్కు
 నందు సారస్వతలోకంబును బళ్ళీమదిక్కునందుఁ బ్రద్యుమ్నలోకంబును వాయుదిక్కు
 నందు రతిలోకంబును నుత్తరదిక్కునం దనిరుద్ధలోకంబును నీశానదిక్కునందు శాంతి
 లోకంబును బ్రథమావరణంబుగను బ్రహ్మాదాదిమహాభక్తులోకంబులు ద్వితీయావర
 ణంబుగను మత్స్యకూర్మాదిలోకంబులు తృతీయావరణంబుగను సత్యాచ్యుతానంత
 దుర్గావిష్వక్సేనగజాననశంఖపద్మనిధిలోకంబులు చతుర్థావరణంబుగను సర్వవాఙ్మయ
 స్వరూపంబు లగుఋగ్యజుస్సామాధర్వసాహిత్రీవిహగేశధర్మమఖిలోకంబులు పంచమా
 వరణంబుగను సకలశస్త్రాస్త్రయంత్రసంయుతంబు లగుశంఖచక్రగదాపద్మఖడ్గశార్ఙ్గహల
 మాసలలోకంబులు షష్ఠావరణంబుగను నింద్రాగ్నియమనిర్మతివరుణవాయుకుబేరే
 శానలోకంబులు సప్తమావరణంబుగను నుండె. మఱియును వై కుంతంబునందు విశ్వే
 దేవసాధ్యమరుద్గణాదినిరరు లసంఖ్యాకంబుగా నిత్యులై యున్నవారు. ప్రాకృతస్వర్గ
 లోకంబునం దుండుమహేంద్రాదినిరజు లెల్లరును ననిత్యు లని తెలియందగు. 2723

ఆ. అట్లు నిత్యముక్తు లగుదివ్యభామినీ, దివ్యపురుషు లెల్లఁ దేజరిలుచు
 నుండ మోక్షధామ మొప్పారు నుక్తికి, మదికి నందరానిమహిమతోడ. 2724

సీ. అనివచించుటయు నిట్లనియెఁ బార్వతి నాథ, యకలుషుం డైననారాయణుండు
 పరమపదంబున భాసిల్లువాఁ డేక, పాద్విభూతిని చేరుపఱుప నేల
 యతనికి ఫల మేమి యద్దానఁ దెలుపుము, నావుడు శర్వుఁడు దేవి వినుము
 పరమేశ్వరుండు త్రిపాద్విభూతిపదంబు, నం దుండఁగను మహానందమునను

గీ. బ్రకృతి నుతియించి యాతనిఁ బ్రబలముగను, దేవ జ్ఞానవిహీనులు దిక్కు లేని
 వారు హీనశరీరులు ఘోరదుఃఖ, పతితు లగుజీవు లుండి రపారముగను. 2725

గీ. సర్వశక్తివి సర్వవిజ్ఞాననిధివి, సర్వసంరక్షకుండవు సర్వభూత
 హితుఁడవు కృపాంబునిధివి సర్వేశ్వరుఁడవు, వారలను నుద్ధరింపంగవలదె నీకు. 2726

సీ. అని నివేదించుటయును వాసుదేవుండు, ప్రకృతిసంస్థుం డయి ప్రకృతియంద
 పంచభూతముల సృజించి యాదిని గాల్య మును దరువాత సరస మొనర్చి

సర్వజగత్సృష్టిసంకల్పమున యోగ, నిద్రతో శయించె నీట నంత
ముకుళితస్వేయనాభికమలంబు వికాస, మును జెందఁ గాలసంయోగమునను

- గీ. దానిలోనుండి పుట్టి విధాత హరిని, బ్రస్తుతింపంగ లేచి నారాయణుండు
నై జనాభివయోజముననె హిరణ్మ, యాండమును సృజించి తా నందుఁ జేరి.
- క. ఒనరించు చుండ ధ్యానం, బును బుట్టి తపీయఘాలమున స్వేదము భూ
మిని బడియె దానిలోపల, జనియించితి నేను శూలసహితము గాఁగఁ. 2728
- గీ. అట్లు జనియించి నేను భయంకరముగ, వినయమున మ్రొక్క దేవదేవునకు స్వామి
యావతి మ్మేమి చేయంగ నగుకొ నాకు, ననుడు ని ట్లానతిచ్చె నారాయణుండు.
- గీ. మామకీనసంకర్షణాంశమున రుద్ర, నిన్నుఁ బుట్టించితిని గాన నీవు సేయు
మఖిలలోకసంహారంబు ననుడు నేను, దాల్చినాఁడఁ దదాజ్ఞ నొదలను నంత. 2730
- వ. నేత్రంబులనుండి చంద్రసూర్యులను శ్రోత్రంబులనుండి వాయువును దిక్కులను ముఖం
బునుండి యింద్రాగ్నులను బ్రాహ్మణులను నాసికారంధ్రంబులనుండి మిత్రావరుణు
లను బాహువులనుండి యఖిలదేవతలను క్షత్రియులను రోమకూపంబులనుండి
యోషధివనంబులను ద్వచమునుండి కైలసముద్రంబులను దిర్భగ్జాతులను నూరువుల
నుండి వైశ్యులను బాదంబులనుండి శూద్రులను సృజించి జగం బంతయును
నచేతనంబుగా నుండుటంజేసి విశ్వరూపంబునం దాను దదంతర్యామి యై ప్రవర్తింపఁ
జేయం దొడంగె. మఱియును సచ్యుతుండం దాను ద్రిగుణభావంబు వహియించి

—: నారాయణాంతర్యామ్యవస్థాకథనము :—

ప్రద్యుమ్నాంశంబున విధిప్రజాపతికాలజనాంతర్యామి యై బ్రహ్మకుఁ బురాణేతిహాస
సహితసాంగవేదంబులం బ్రసాదించి తత్కృతంబున జగత్సర్గంబును ననిరుద్ధాంశంబున
మనుషార్థివకాలజనాంతర్యామి యై మనుముఖంబున జగత్స్థితియును సంకర్షణాంశం
బున రుద్రకాలయమసర్వభూతాంతర్యామి యై రుద్రముఖంబున జగత్సంహారంబును
గావింపం దొడంగె. పరమాత్మున కవి యన్నియును నంతర్యామ్యవస్థలుగను

—: నారాయణవిభవావస్థాకథనము :—

మత్స్యకూర్మవరాహస్యసింహవామనపరశురామరామకృష్ణబుద్ధకల్కిరూపంబులు విభ
వావస్థలుగను జెప్పబడియె.

—: నారాయణవరావస్థాకథనము :—

ఇంక నారాయణునివరావస్థం దెలిపెద వినుము. అయ్యది దీపోత్పన్నదీపంబువంటిది.
అందు వై కుంతలోకంబు విష్ణులోకంబు శ్వేతద్వీపంబు కీరసాగరంబు ననునాలుగు
వ్యూహంబులు గలవు. పూర్వోక్తం బయినవై కుంతలోకవ్యూహంబు ప్రథమవ్యూహ

హంబు. అచ్చట నుండువా రెల్లరును విష్ణుసమరూపులును దత్సమాససుఖభోగులును
 బునరావృత్తిరహితములును గర్మబంధవిముక్తులును నై యుందురు. వారలు తమ కిచ్చ
 గలిగినప్పుడు సౌమిత్రి భరతసంకర్షణాదులువోలె భూమియందుఁ బుట్టి మరల నిచ్చ
 చేతన వె కుంతఁబునకుఁ జేరుచుందురు. వారలకు విష్ణుదాస్యంబ మోక్షంబు. బ్రహ్మ
 లోకాదిసకలలోకంబులును బునరావృత్తిలక్షణంబులును గర్మబంధమయంబులును
 దుఃఖమిశ్రసుఖంబులును భయప్రదంబులును బహ్వయాససాధ్యంబులును నై యుండు.
 అచ్చట నుండు సుఖభోగంబు విషమిశ్రాశనతుల్యంబు. 2731

సీ. పుణ్యంబు క్షీణత్వమును బొందినంతనె, స్వర్గసంస్థితు లై నవారి కెల్లఁ
 దప్పదు కర్మబంధంబున సంసార, పతనం బనిత్య మాకతన దివము
 దానికై యాసించి తపియింపక మహాత్ము, లగువారు హరిభక్తి నాశ్రయించి
 పరమపదంబును బడసి శాశ్వతముగా, ననుభవించుచు నుండు రభయసుఖము

గీ. నిత్యముక్తు లనంగను నిర్విషాదు
 లనంగ సంసారవరితు లనంగ విష్ణు
 సేవకు లనంగ నిర్మలభావు లనంగ
 వైష్ణవోత్తము లనంగను వార చూవె. 2732

—: విష్ణు లోక వ్యూహ కథనము :—

వ. ఇంక ద్వితీయవ్యూహముం జెప్పెద విమము. 2733

సీ. విష్ణులోకంబు నా వెలయు చుండును మహా, లోకంబు నిత్యభోగై కభూమి
 సలిలమధ్యప్రదేశమునఁ దన్మధ్య, మున దేవవతి యనుపురము గలదు
 తన్మధ్యమందు నంతఃపురం బొక డుండు, దివ్యాపురస్త్రీప్రదీపితంబు
 తన్మధ్యమునఁ గల్పతరు వుండు సర్వేష్ట, సంధాయకంబు తచ్ఛాయయందుఁ

గీ. దనరుఁ బద్మాసనం బొండు దానియందు, రాజిలుచు నుండుఁ బుష్పపర్యంక మొండు
 దానిపై లక్ష్మీతోడ నాసీనుఁ డగుచు, దేవదేవుఁడు సతతంబుఁ దేజరిల్లు. 2734

గీ. కౌగిటను జేర్చి బాహుయుగ్మమున లక్ష్మీ
 నితరభుజయుగ్మమున ధరియించి పాంచ
 జన్యచక్రంబులను శౌరి సౌరుమీఱు
 హ్రదిసీయుతసీలసీరదమువోలె, 2735

వ. అచ్చట రమ రుక్మిణి సీత పద్మ పద్మాలయ శివ సులక్షణ సుశీల యనునష్టశక్తులు
 మహాలక్ష్మీరూపాంతరంబులుగా లక్ష్మీనారాయణులం బరివేష్టించి యుందురు. 2736

గీ. శంఖచక్రగదాఖడ్గశార్ఙ్గముఖ్య, హేతిజాలంబు పౌరుషాకృతులఁ దాల్చి
 సంతతంబును నంగరక్షకులువోలె, నొక్క-మొగి విష్ణులోకంబు నోము చుండు. 2737

క. ఆలోకమునకు నేగెన్, జాలుదు రతిసులభముగను నారాయణము
త్రొలంబను లగుధీరుల, యాలోకింపంగను జాల రన్యులు దానిన్. 2738

—: శ్వేతద్వీపవృత్త హాకథనము :—

వ. ఇంకఁ దృతీయవ్యూహముం జెప్పెద వినుము. తోయసాగరోచ్చరికూలంబు శ్వేతద్వీ
పంబుగాఁ జెప్పంబడియె. బ్రహ్మపుత్రు లగుసనకసనంద సనాతన సనత్కేమార జాతవోధు
పంచభిరు లనుసప్తయోగీంద్రులు సర్వభోగవిరక్తిం బొంది భగవన్నిత్యసంవర్కనా
కాంక్షులై నరనారాయణులతోడ శ్వేతదీపంబునందు నివసించు చుండ విష్ణుభక్తాగ్రే
సరు లగువారలకు నిత్యదర్శనం బొసంగ వాసుదేవుండు శ్వేతదీపంబునం బ్రవేశించె.

నీ. రాజ్యలు చుండు నై రావతి యనుమహా, పురము శ్వేతద్వీపమున నొకండు
తన్మధ్యమందు సంతపురం బొకఁ డుండు, రమణీయసాధవిరాజితంబు
దివ్యమండప మొండు దీపించు చుండుఁ ద, న్మధ్యంబునందఁ దన్మధ్యమునను
నొక్క-సింహాసనం బుండుఁ దన్మధ్యంబు, నం దుండు నష్టదశాబ్జ మొండు

ఆ. కలదు దానినడుమఁ గరిక యొకఁడు త, త్కర్ణి కాసనమునఁ గ్రాలు చుండు
నభిలగుణసమేత యగులక్ష్మితోడను, నప్రమేయుఁ డగుజనార్దనుండు. 2740

క. ఒకకేలను వసుపాత్రము, నొకకేలను దర్పణంబు నొకకేలను హే
మకమలము మాతులుంగము, నొకకేలను దాల్చి లక్ష్మీ యొప్పుచు నుండున్. 2741

వ. అచ్చట నీశావాస్య మహాదేవి జాహ్నువి కమలాంయ సావిత్రి సర్వగ పద్మ యను
శక్తులును శ్రద్ధ మేధ ధృతి ప్రజ్ఞ ధారణ శాంతి శ్రుతి స్మృతి మతి వన్య వృద్ధి
వృష్టి మనీషిణి యనుపరిచారికలును లక్ష్మీని నేవించు చుందురు. మతీయును సనంత
వై సతేయమరుద్గణాదినిత్యదేవత లందఱును విష్ణునిత్యకింకరు లై యుందురు. 2742

క. హరినామకీర్తనంబును, హరిమంత్రజపంబుఁ జేయునట్టినరుల కా
హరిపదము దొరకు దొరకదు, పరులకుఁ జేసినను నెట్టిబహుపుణ్యములన్. 2743

—: క్షీరసాగరవృత్త హాకథనము :—

వ. ఇంకఁ జతుర్థవ్యూహముం జెలిపెద వినుము. 2744

ఆ. క్షీరసాగరమున శేషపర్వతంబు, నందుఁ బద్మనాభుఁ డధివసించి
యుండు లక్ష్మితోడ నుత్సాహమున దాన, పులను గూల్చి నిర్జరులను బ్రోవ. 2745

గీ. కరయుగంబున హేమమంజరయుగంబుఁ, దాల్చి శౌరి నితరకరద్వయముచేత
గాఢముగ గ్రుచ్చి కౌగిటఁ గాంచు చుండు, సమరులను లక్ష్మీ సకరుణాపాంగములను.

క. తమ కసురబాధగల్గిన, సమయంబున నెల్ల సురలు శరణార్థులు గాఁ
గమలాక్షుఁ డవతరించుచు, తమపై వధియించు చుండుఁ గ్రవ్యాశనులన్. 2747

- క. శరణాగతిమంత్రంబును, నిరతంబు జపించుచును వినిర్మలభక్తి
హరిని భజించుచు నుండెడి, నరులకుఁ దత్పదము దొరకు నభినదభాక్షిః 2748
- వ. ఈవ్యాహంబు లన్నియు వై కుంతసమంబు లగుటంజేసి తద్విశేషంబు లన్నియును
వీనియందునుం గలవు. 2749
- ఉ. ఇంకను నేదియైన విన నిచ్చ జనించినఁ గోరు మేను ని
శృంకముగా వచించెదను సర్వము నీకు లతాంగి నావుడున్
శాంకరి సమ్మదం బెసంగ నాథ వచింపుము వేడ్క లోన నా
కంకురిలెన్ వినంగ ననురార్యవతారకథావిధానమున్. 2750

—: దశావతారచరిత్రకథనము :—

- సీ. అనవుడు శర్వుఁ డిట్లనియెఁ గాత్యాయని, హరినాభికమలజుం డై యజుండు
సలిపె ముందు నవప్రజాపతిసర్గంబు, నందు మరీచి కశ్యపునిఁ గనియెఁ
గలతు కశ్యపునకు నలువు రదితిదితి, కద్రూపినత లనుకాంత లందు
నదితికి దేవత లావిర్భవించిరి, సంభవించిరి నిశాచరులు దితికి
- గీ. నందు మకరాఖ్యుఁ డొక్కమహాసురుండు, బ్రహ్మలోకంబునకుఁ బోయి పద్మభవుని
నంచితునిఁ జేసి నిజమాయవలన సర్వ, నిగమములఁ గొని మ్రింగి వార్షిధినిఁ జొచ్చె.
- గీ. అంతటను లోక మెల్ల మాధ్యాంధకార, బంధురం బయ్యె వర్ణనిబంధనంబు
భ్రష్ట మైపోయె నరులకుఁ బశువులకును, గానఁబడదాయె భేదంబు దానివలన. 2752
- వ. అది యంతయు సర్వలోకవినాశహేతు వగుటంజేసి చతుర్ముఖుండు సకలదేవతలతోడం
గూడి క్షీరసాగరంబున కరుడెంచి యందు మహాలక్ష్మితోడ ననంతపర్యంకంబునం
బవళించియందుపుండరీకాంతునిం గాంచి చేతులు జోడించుకొని నిలువంబడి. 2753
- సీ. సర్వవేదాత్మక సర్వేశ యచ్యుత, విశ్వసృష్టిస్థితివిలయకారి
సర్వలోకముల కాశ్రయభూతుడవు నీవె, పరమేశ్వరుడ వీవె భవుడ వీవె
త్రిగుణాత్ముడవు నీవె భగవంతుడవు నీవె, పంచభూతస్వరూపంబు నీవె
త్వత్ప్రేరణమునఁ బ్రవర్తించు సర్వంబు, త్వత్త్వ క్త మైన సంతయు నశించు
- గీ. దేవ శ్రుతు లెల్ల హరియించి దితిజుఁ డొకఁడు, చొచ్చె గడలిని జగమెల్ల శూన్యమయ్యె
హవ్యకన్యంబు లొదవమి నమరు లెల్ల, బస్తుపడియున్నవారు నీపాదమాన. 2754
- గీ. జంగమస్థావరాత్మకజగము లెల్ల, నండగొని వేదముల నిల్చియుండె నట్టి
వేదముల కొడఁగూడె నుచ్చేద మిపుడు, విన్నవించితి జరిగినవిషయ మెల్ల. 2755
- సీ. అని యూరకుండుటయును హృషీకేశుండు, బ్రహ్మాదివిబుధవర్గమున కెల్ల
సభయం బొసంగి చయ్యన మత్స్యరూపంబు, ధరియించి చొచ్చి సాగరములోన
మకరాసురునిఁ బరిమార్చి చీలిచి వాని, యుదరంబు దానిలో నున్నశ్రుతులఁ,
గైకొనివచ్చి పంకజసంభవున కిచ్చి, జగదార్తి దీర్చి స్వస్థలముఁ జేరె

- గీ. నంత నన్యోన్యమిశ్రంబు లై నవేద, సంతుల నెల్ల వ్యాసుండు చక్కఁబడిచి
లోకమునకుఁ బ్రసాదింప లోక మెల్ల, నిలిచి పూర్వస్థితిని బ్రవర్తింపఁదొడంగె. 2756
- వ. ఇంకఁ గూర్మావతారవృత్తాంతంబు నెఱింగించెద వినుము. 2757
- సి. అత్రితనూభవుం డై నదుర్వాసుండు, చనుదెంచి యొకదివసమున దివికీఁ
దనకుఁ గిన్నరు లొసంగివపారిజాతమా, లికను గానుకగ వచ్చికి నొసంగె
నది మహేంద్రుండు గొని యెరావరమునొడ, వై వంగ దాని నావారణంబు
తొండంబుతో లాగి త్రొక్కి కాలను ద్రెంచి, విసరివై చెను నలుదెసలఁ బడఁగ
- గీ. నది కనుంగొని దుర్వాసుఁ డాగ్రహమున, శాపము నొసంగి నశ్చయింప స్వర్గలక్ష్మీ
చనియె శీఘ్రంబుగను వచంబునకు నంత, నుడిగి దివము సంపూర్ణ మొందె లక్ష్మీ. 2758
- ఆ. అపుడు యుత్పిసాస లతిశయిల్లగ దేవ, తాగణంబు లెల్లఁ దల్లడిలి
స్రవకడకుఁ బోయి శరణాగతులు గాఁగ, వారితోడఁ గూడి వసజభవుండు. 2759
- క. అరుదెంచి క్షీరవార్ధ్య, తరతటమున కచట విష్ణుదర్శనకాంక్ష
పరుడయి సలుపుచు నప్టా, తరమంత్రజపంబు ధ్యానసరణిని నుండన్. 2760
- సీ. అపుడు ప్రసన్నుడై హరి దర్శనం బిచ్చి, బృందారకుల కెల్ల నిట్లు లనియె
ననిమిషులార మీ కామతిల్లినదుఃఖ, మంతయు విజ్ఞాతమయ్యె నాకు
నత్రిసూనుం డిచ్చినట్టిశాపంబున, సంపూర్ణముగఁ బోయె స్వర్గలక్ష్మీ
యామె లేకుండిన నమరలోకమె కాదు, లుప్తంబులగు సర్వలోకములును
- గీ. గానఁ బుట్టింపవలయు నె టైన మరల, నాయమను దాని కొక్కయుపాయ మేను
జెప్పెదను మీకు మందరక్షీతిధరంబు, కవ్వముగఁజేసి వలయుఁ బొల్కడలిఁ దరువ. 2761
- క. దానిం దాలెచ్చెఁ గూర్మం, బై నేను బయోధిఁ బొచ్చి యటు నిటుఁ దొలఁగం
గానీక పృష్ఠదేశము, పైని దరువుండు మీరు భయపడకుండన్. 2762
- క. అని చెప్పి యదృశ్యత్వం, బును జెందఁగ వార లెల్లఁ బోయి రయమునన్
గొనితెచ్చి మందరాద్రిని, నునిచిరి క్షీరాబ్ధిలోన నుత్సాహముతోన్. 2763
- గీ. అంతటను గూర్మ మై విష్ణు నబ్ధి జొచ్చి, మునిగిపోకుండ మందరాద్రిని ధరింప
మందరమునకు శేషదామమును జుట్టి, తరువదొడఁగిరి పాలసంద్రమును సురలు.
- ఆ. అట్లు త్రచ్చు చుండ హరివాసరంబున, నమరు లెల్లఁ గూడి యంబురతో
నందుఁ బుట్టె మొదట హాహాలము వుట్టె, నవల జ్యేష్ఠ పిదప నమృత మొదవె.
- వ. అటుతరువాత నై రావతోచ్చైశ్శ్రవోధన్వంతరికామధేనుపారిజాతాదిబహుశ్రేష్ఠ
వస్తువు లావిర్భవించె. 2766
- గీ. అంతటను ద్వాదశీదినమందు సూర్యుఁ
డుదయ మగు చుండఁగను లక్ష్మీయుద్భవించె
గరయుగంబునఁ బద్మయుగమును గరయు
గమున వసుసాత్రమాతంలుంగములు వెలయ.

- క. ఆయమనెంటనె యుద్భవ, మాయెను దులసీద్రుమంబు హరిపూజారం
బై యంతః దొడఁగి రమరులు, సేయఁగ లక్ష్మీ స్రవంబు శ్రీసూక్తమునన్. 2768
- సీ. అపుడు మహాలక్ష్మీ యనిమిషస్తోత్రంబు, నకుఁ జిత్తమున మహానంద మొంది
సురలార వరమును వరియింపుఁ డిచ్చెద, ననవుడు నమరు లాయమకు మ్రొక్కి-
యమ్మ యస్మద్రక్షణార్థంబు హరినక్ష, మం దుండు మీ వనపాయముగను
నని వేడుటయు నల్లె యగుఁగాక యన లక్ష్మీ, వెంటనె విష్ణువు వెడలివచ్చి
- గీ. స్వస్వరూపంబుతోడ దర్శన మొసంగఁ, గురిసె నాకసముననుండి కుసుమవృష్టి
మొరసె దుందుభు లుప్పరంబునను నంత, నమరు లత్యంతసంతోష మావహిల్ల.
- క. తులసీదళములచేతను, జలజాతున కర్చనంబు సలిపి తదిచ్చన్
దెలిసికొని లక్ష్మీ నొసఁగిరి, కలకాలముఁ బ్రోవఁగను జగంబుల నెల్లన్. 2770
- ఉ. అంతట శార్దూల వక్షమున నామెను దాల్చి సుపర్వకోటికిన్
స్వాంతములందు ధైర్య మొదవంగఁ గరం బభయం బొసంగి లో
నెంతయుఁ గౌతుకంబు జనియింప నదృశ్యత నొందె నంత ని
శ్చింతముగా దివంబునకుఁ జేరిరి నిర్జరు లాప్తకాములై . 2771
- వ. ఇంక వరాహావతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2772
- సీ. మున్ను శ్వేతద్వీపమునఁ జేయుచును విష్ణు, మందిరద్వారసంరక్షణంబు
నుండిరి జయవిజయులు నాఁగ నిరువురు, విష్ణుభక్తులు మహావీర్యయుతులు
హరిదర్శనము సేయ నరుడెంచుసనకాది, మునులను వా రొక్కదినమునందు
వారించి రద్దానఁ బారికాంతులు శపి, యించిరి వారల నిలను బుట్ట
- గీ. నంతటను జయవిజయు లత్యంతశోక, మావహిల్లగ నది యెల్ల హరికిఁ జెప్ప
నంబుజాతుఁడు వారి కీ ట్లనియె భృత్యు, లార చేసితి రనివార్య మైనతప్ప. 2773
- గీ. తత్ఫలంబు భుజింపక తప్ప దేఁగు, డనుటయును వార లేడ్చుచు నచ్యుతాంఘ్రి
పద్మములపైనిఁ బడఁ జక్రపాణి కరుణ, యెడఁదలోఁ గల్గ వారల కీట్లు లనియె.
- సీ. సప్తజన్మములు దాస్యము సేయుచును నాకు, నవనిలోపలనుండి యవల మరల
నన్నుఁ జేరుదురొ లేకున్న మద్వైరులై, జన్మత్రయంబును తమను గడపి
యరుగుదెంతురొ మత్సమతంబునకుఁ జెప్పఁ, డేది యిష్టమొ మీకు నేర్పడంగ
ననవుడు వార లి ట్లనిరి మాధవ చిర, కాలంబు త్వద్వియోగమున నిలను
- గీ. నుండఁజాలము రిపులమైయుండి మూఁడు, జన్మముల నెట్టలేని భూసలిని గడపి
త్వరితముగను భవత్సన్నిధానమునకు, వచ్చునట్లు కటాక్షింపవలయు మమ్ము. 2775
- సీ. అని వేడుటయు నల్లె యగుఁగాక పొం డని, యంబుజాతుం డదృశ్యతను జ్ఞెంధ
వారలు దితిగర్భవాసంబునం జేరి, జనియించి రిలును రాక్షసులు గాఁగ

- వారిలోపల బెద్దవాడు హిరణ్యక, శివునామధేయంబుచేత నొప్పె
దనరె హిరణ్యాక్షుఁ డనువేరఁ జిన్నవాఁ, డాయిర్వరును నై రి యధికబలులు
- గీ. వారిలో నప్రమాణశరీరుఁ డగుట, సమితగర్వంబునను హిరణ్యాక్షుఁ డడరి
యొక్కదినమునఁ జాపగా నుర్విఁ జుట్టి, తలపయిం బెట్టికొని రసాతలముఁ జొచ్చె.
- సీ. అంతట ననిమిషు లతిభయంబున క్షీర, సాగరంబును జేరి సత్వరముగ
విష్ణుసన్నిధిలోన విన్నపం బొనరిప, నాలించి సర్వంబు నచ్యుతండు
తాల్చి వరాహావతారంబుఁ బొతాళ, మును జొచ్చి రాత్రించరుని వధించి
ధరను లేవఁగ నెత్తి దయ్యచే నిలిపె య, థాపూర్వముగ నద్భుతంబు దోచు
- గీ. నపుడు బ్రహ్మాదిదేవత లరుగుడెంచి, ప్రస్తుతింపంగ శౌరిని బహువిధముల
వారలకు నెల్ల విష్ణువు వరము లొసఁగి, యెల్లరును జూచు చుండ నదృశ్యుఁ డయ్యె.
- వ. ఇంక నృసింహావతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2778
- సీ. తమ్ముడు మ్రందినపిమ్మటను హిరణ్య, కశిపుడు శౌరినిగ్రహ మొనర్ప
సంకల్ప మొనరించి సత్వరంబుగ మేరు, శిఖరిపార్శ్వంబును జేరి యచట
దివ్యవర్ష సహస్రదీక్షుఁ గైకొని వాయు, భక్షుఁ డై శై వపంచాక్షరంబు
జపించుచును ఘోరతపముఁ గావింప ద, త్తపమునకు జగంబు తల్లడిల్లె
- గీ. నపుడు దర్శన మొసఁగి నే నాశరునకుఁ, గోర్కి దీర వరం బిత్తుఁ గోరుమంటి
నంతట హిరణ్యకశిపుఁ డాహ్లాద మొదవ, మత్పదాంభోజములకు నమస్కరించి.
- వ. దేవాసురమనుష్యదేవయోనిఘణిషక్షీక్రిమిపశుమృగరోగాయుధంబులలో దేనివలనను
స్థలజలంబులలో నెచ్చటనుం దనకు మరణంబు లేకుండ వరంబు గోర నే నట్లె వరం
బిచ్చి యంతరానంబు నొందితి. 2780
- సీ. వాఁ డంతట మదీయవరలబ్ధైర్వ్యుఁ డై, సులువుగా ముజగంబుల జయించి
త్రైలోక్యనాథుఁ డై తన కీడు లేకుండ, సంచరించుచు నిర్విశంకముగను
నుత్తానపాదున కుద్భవం బైనక, ల్యాణిని గైకొని యాత్మపతి గఁ
బ్రహ్మాదుఁ డనెడిపుత్రకుని నొక్కనిఁ గని, యామెయందు జగత్ప్రహర్ష కరుని
- గీ. జాతకర్మాదివిధులను సక్రమముగఁ, జేసి యుపనయనంబును జేసి యుక్త
కాలమున వేదశాస్త్రాదికళల నెల్ల, నభ్యసింపంగఁ జేర్చె గుర్వంతికమున. 2781
- అ. అంతఁ గొంతకాల మరుగంగ నొకనాఁడు, దనుజనాథుఁ డాత్మతనయుఁ డఖిల
విద్యలను గ్రహించి విద్వాంసుఁ డై యుండు, నని తలంచి పిలువనంపె నతని. 2782
- సీ. అప్పుడు ప్రహ్లాదుఁ డరుదేరఁ దనయొద్ద, కసురాధిపతి మహాహ్లాద మొదవఁ
గొడుకుఁగుటను జేర్చికొని కౌఁగిటను ముద్దు, గొని యంకమున నుంచుకొని కుమార
గురుసన్నిధికిఁ బోయి చిరకాల మాయె నీ, వే మేమి చదివితొ యెఱుంగఁ జెప్పుమ
యని యడుగుటయు ని ట్లనియెఁ బ్రహ్లాదుండు, విష్ణుభక్త్యావేశవశుఁ డగుటఁ

- గీ. జదివితిని దండె సకలశాస్త్రములు గురువు, చెప్పగను సక్రమంబుగాఁ జిట్టచినర
కందులోఁ దేలినట్టిసారాంశ మిదియె, విష్ణు వొక్కఁడె దై నంబు వేఱు లేదు. 2783
- చ. అనవుడు వానిమాటలకు నాగ్రహ మేర్పడ మానసంబునన్
దనుజవిభుండు పుత్ర మనదాయ యుపేంద్రుఁడు దేశికుఁడు నీ
కనుచితబోధముం జలిపె నాతని కిప్పుడె శిక్ష సేసెదన్
గను మని విప్రునిం గనియెఁ గన్నుల నిప్పులు రాలు చుండఁగన్. 2784
- గీ. అపుడు జనకునిఁ జూచి ప్రహ్లాదుఁ డిట్లు, లనియెఁ దండె నివారింపు మాగ్రహంబు
గురునిదోషంబు గా దిది హరియె నాకుఁ, బ్రేరకుం డయ్యె నాపనుద్ధారకుండు.
- క. హరికంటె నాకు దేవుఁడు, గురువును లేఁ డన్యఁ డిదియె కొనమాట నిరం
తరమును నతఁడె మదీయాం, తరమ్మునను వెలుఁగు చుండుఁ దపనుఁడువోలెన్.
- క. అనుటయు రోషావేశం, బున సంకమునుండి త్రోసి భూమికే బ్రహ్మ
దుని దై త్యవల్లభుం డి, ట్లనియెను నాకంటె దేవుఁ డన్యఁడు గలఁడే. 2787
- గీ. నన్నుఁ బూజింపు మన్యునినామ ముడిగి, నీకు సర్వంబు నిచ్చెద నేనె యనుడు
నల్ల చేయుము ప్రహ్లాద యదియె మనకు, నెల్లరకు హిత మని పురోహితులు పల్క.
- మ. కని ప్రహ్లాదుఁడు వారి నెల్లరను దుష్కాలంబు ప్రాప్తించె నే
మనువాఁడన్ సకలంబు గుర్రెఱిగి ధర్మాధర్మముల్ చెప్పఁగ
ల్లినవిద్వాంసులె యిట్లు లోభమునకున్ గేల్గొగ్గి భాషింప నై
సను గోవిందుఁడు తేడె సర్వగతుఁ డన్యాయంబు శిక్షింపఁగన్. 2789
- నీ. నారాయణుండె సనాతనుం డనియును, బద్మనాభుఁడె పరబ్రహ్మ మనియు
వాసుదేవుండె విశ్వము లెల్ల ననియును, దామోదరుఁడె జగత్కర్త యనియు
నచ్యుతుండె యథార్థ మగువస్తు వనియును, జక్రహస్తుఁడె సర్వసాక్షి యనియుఁ
బురుషోత్తముఁడె సర్వభూతేశుఁ డనియును, హరియె విరించిహారాత్ముఁ డనియుఁ
- గీ. బరమపదము జనార్దనాస్పదమె యనియు
నభయహేతువు విష్ణుదాస్యంబె యనియు
భావనీయంబు శార్దూపంబె యనియుఁ
జాటు చుండవె వేదముల్ శాస్త్రములును. 2790
- క. సనకాదిమహామునులును, ననిశంబును నెవని గాంచ నాత్మధ్యానం
బున మునిగితేలు చుందురొ, కనుఁగొన నాతండు దై త్యఘాతీయ కాఁడే. 2791
- గీ. ఎవనిభయమున భూమియు నినుఁడు శశియు
వరుణుఁ డగ్నియు వాయువు వాసవుండు
మృత్యువు హరుండు బ్రహ్మయు స్వేచ్ఛ నుండ
నాకాకు చుండురొ యతఁడు శ్రీవర్చుడ కాఁడే. 2792

- ఆ. ఎవఁడు రక్షకుండొ యీజగంబుల కెల్ల, నెవని నాశ్రయింప భవపయోధి
గట్టుఁ జేరఁగలరొ యెట్టివా రై నను, నమ్మపఱ్ఱుఁ డొక్కహరియ కాఁడె. 2793
- క. అనుఁడు బురోహితు లేమియు, ననజాలక యూరకున్న సంతటఁ గ్రోధా
గ్నిని నుడుకు చుండ నొడ లె, ల్లను దనుజేంద్రుండు భృత్యులను జూచి వెనక.
- ఉ. కింకరులార వీఁడు రిపుకింకరుఁ డింక నుపేక్షసేయరా
దంకురకాలమందె తెగటార్పఁగ నొప్పు విషద్రుమంబు ని
శ్శృంకము గాఁగ నాయెదుటఁ జంపుఁడు వీని నరాతికీర్తనా
పంకమలీమసాశృతి నభాగ్యుని మత్కులకీర్తిక ర్తనున్. 2795
- క. హరి గాచునొ గిరి గాచునొ
దరిసించెదఁగాక వీనిధౌర్త్యము నెల్లన్
ద్వరితంబుగఁ దఱుగుఁడు మీ
కరవాలంబులను వీనిఁ గడికండలు గాన్. 2796
- క. అని యాజాపించుటయును, దనుజాధిపభటులు శస్త్రుధరు లై పరివే
ష్టన మొనరించిరి ప్రహ్లా, దుని భయదాకృతుల శఘనదూతలువోలెన్. 2797
- క. అపు డప్టాక్షరమంత్రము, జపియించుచుఁ జిత్తమండు శైలమువోలెన్
వ్యపగతచలనుం డై య, స్రవవిభునందనుఁడు నిలిచె సంతోషముతోన్. 2798
- ఉ. అంతట దానవేంద్రభటు లాగ్రహ మేర్పడ నొక్కసారి వి
క్రాంతి యెలర్ప శస్త్రునికరంబున వ్రేయఁగ వానిమేన నొ
క్కింతయుఁ గల్గదాయె ఊతి శ్రీశకటాక్షమునన్ శరీర మా
ద్యంతము వజ్రతుల్య మయి యస్త్రము లెల్లను మొక్కవోవుటన్. 2799
- ఉ. అప్పుడు యోధు లెల్లరు ద్రపావనతానను లై నిలంబడన్
నిప్పులు రాలఁ గన్నులను నిరర్జవై రివిభుండు చూచుడున్
సప్పములన్ ఫణిశముఖసర్పము లెల్లఁ దదాత్మసూతిపై
గుప్పున దూకి కాటు లిడి కోరలు డుల్లఁగ నిర్విషంబు లై. 2800
- క. గ్రక్కున గ్రిందంబడియెను, జొక్కుచు సోలుచును నోటఁ జొంగలువాఱన్
గ్రక్కుచు మధిరము నది గని, రక్కసితేఁ డౌడుగఱచి రక్కోనుకీనుకన్. 2801
- శా. ఆదేశింపఁగ దిగ్గజంబులను నత్యౌద్ధత్య మేపారఁగా
రోదస్యంతర మెల్ల నిండఁగ మహారోషంబునన్ జేయుచున్
నాదంబుల్ ప్రళయాంబుదంబు లన దిక్షాగంబు లేతెంచి ప్ర
హ్లాదున్ ద్రొక్కి మరుద్ధతద్రువులచాయన్ గూలి నేలం బడెన్. 2802
- గీ. అంతట హిరణ్యకశిపుఁ డంతంత కాత్మ, రోషవహి జ్వలింప రుద్రుండువోలె
మండిపడుచుఁ బ్రహ్లాదుని మంటలోనఁ, ద్రాశ్మతోఁ గట్టితోయించె దారుణముగ.

- ఆ. అంత వీతిహోత్రుఁ డనురారెభక్తుని, గాత్రమును స్పృశించుమాత్రముననే
చల్లఁబడియె దై వసాహాయ్య ముండిన, వాని కెందు నేని హాని గలదె. 2804
- చ. అపుడు నిశాటనాథుఁ డెటు లై నను వానిని సంహరింపఁగన్
శపథము సేసి ప్రాణహరణక్షమ మైనవిషంబు వెట్ట ని
ష్కృపముగ నాకుమారుఁ డది మ్రింగి గుటుక్కునఁ ద్రేచె గఱునన్
ద్రవ గలుగంగ రాత్రిచరరాజవరేణ్యునకున్ మనంబునన్. 2805
- చ. అది గని దై త్యనాథుఁ డెద నచ్చెరియంబును నాగ్రహంబునున్
బొదలఁగఁ జూచి పుత్రునిఁ గుబుద్ధి యుపేద్రుఁడె దేవుఁ డంచు నీ
వదరెడిపల్కె యెనయెడ వాస్తవ మిప్పుడు చూపె దేని నా
యెదుటను వాని నోర్తు వధియించెద ని న్నుటుగాక తక్కినన్. 2806
- వ. అని తరించుటయుఁ బ్రహ్లాదుం డాతని కిట్లనియె. 2807
- సీ. వాసుదేవుం డయ్యె నసియించుటనుజేసి, సర్వభూతములందుఁ జక్రపాణి
జంగమస్థావరజగములం దెల్లెడ, వ్యాపించుటను విష్ణు వయ్యె శౌరి
హరి కయ్యె నేకాంశ్రు యఖిలజగంబులు, చరణత్రయం బయ్యెఁ బరమపదము
శ్రీనాథుఁడె సమస్తచిదచిత్పదార్థముల్, తద్భిన్న మగుపదార్థంబె లేదు
- గీ. కానఁబడు నెందు నేనియు దానవారి, నీయెదుట నన నేటికి నిక్కునముగఁ
జూడఁగలిగినఁ జూడు మిచ్చోట నుండె, నిచట లే డని చెప్ప నే నెంతవాడ.
- చ. అనవుడు దానవాధిపుఁ డహంకృతి మీఱఁగ నోరి వంశపాం
సన బహుళోక్తు లేమిటికి శార్దూలధరుం డఖిలస్థలంబులన్
గనఁబడు నంచుఁ బ్రేలితి కనంబడునే యిట నంచుఁ బ్రోజ్ఞ తా
సనుఁ డయి దూఱి గ్రుడ్డెఁ బరిషద్ధరణిం గలయుక్కుకంబమున్. 2809
- క. గ్రుద్దినవెంటనె దిక్కులు, దద్దరిలన్ ధరణి వడఁకఁ దారలు రాలన్
బెద్దరొద వుట్టె గుండెలు, బ్రద్దలుగా ననురులకు సభాస్తంభమునన్. 2810
- క. ఆనాదము వివఁబడఁగనె, దానవు లెల్లరును సడల ధైర్యము చేష్టా
హీనముగఁ బడిరి సమితి, స్థానంబున ఛిన్న మూలతరువులువోలెన్. 2811
- సీ. ఆవల నాస్తంభమందు నృసింహుండు, ప్రాదుర్భవించె నాస్యంబునందు
హరిరూపమును మేన నరరూపమును దాల్చి, సవితృకోటిప్రకాశంబుతోడ
నతిఘోర మైనతదాకారముం గాంచి, దడదడ వుట్టంగ నెడఁదలోన
నిశ్చేష్టుఁ డై రజనీచరాధీశుండు, క్షీతిపై నిఁ బడియెఁ బర్వతమువోలె
- గీ. నంతఁ బ్రహ్లాదుఁ డుద్ధతహర్ష బాష్ప, పూరితవిలోచనం డయి నారసింహ
మూర్తికి నమస్కరించి తన్మూర్తియందు, నఖిలభువనంబులను గాంచి యద్భుతముగ.

- క. పురుషోత్తమసందర్శన, పరవశభావమున మేను పరిగతపులకాం
కర మై వెలయఁ దొడంగెన్, నరహరి సుస్తవముసేయ నానాగతులన్. 2813
- ఆ. అపుడు డై త్యయోధు లపగతమూర్ఖులై, లేచి చూచి ప్రజ్వలించుచున్న
నరమృగాధిపతిని హరి వీడె కొట్టుడు, కొట్టుడని వడంకఁ గుతల మాడ్చి. 2814
- ఉ. సాయుధపాణులై మిడుత లగ్నిపయిం బడి చచ్చునట్లు నా
రాయణమూర్తినిఁదను దురాగ్రహ మేర్పడ దూకీ భస్మ మై
పోయిరి తత్సటాపటలభూహుతభుక్సముదగ్రకీలలన్
జేయని మ్రోగు చుండఁగను నిరరదుందుభు లాకసంబునన్. 2815
- గీ. అట్టితటి నస్రపాధీశుఁ డాప్తసంజ్ఞ, డై తటాలున లేచి బిట్టాచ్చి కేల
ఖడ్గమును బట్టి యొడ లెఱుంగనిసివంబు, తోడ నరసింహమూర్తిపై దూకె నంత. 2816
- క. హరి గజము నొడిసి పట్టిన, కరణి నృసింహుఁడు హిరణ్యకశిపునిఁ గేలన్
బారిఁ బట్టి లాగి యూర్వం, తరమునఁ బడవై చికిరి ప్రతాప మెలర్పన్. 2817
- క. చీలిచి తదురస్థులమున్, వాలములఁ బోలుకరజవర్గముచే నా
భీలముగ వానిప్రేవులు, దాలిచి ప్రళయాంతకునివిధంబున నొప్పెన్. 2818
- సీ. అంతటఁ దద్రూప మాలోకనముసేయఁ, దరము గామిని దేవతావ్రజంబు
వినుతింప లోకమాతను లక్ష్మి యేతెంచి, నరసింహమూర్తిముందటను నిలిచె
నిలుచుటయును లక్ష్మి తిలకించి యామెను, జెంది శాంతిని నారసింహమూర్తి
తనయంకమునఁ జేర్చికొని వినోదించుచు, నుండంగ ననిమిషు లొక్కమొగిని
- గీ. జయనినాదంబు లొనరించి జగదధీశ, భయద మగుతావకీనరూపమును జూడఁ
జాలకున్నార మిటవీఁద శాంతరూప, మును వహించి భవద్భక్తజనులఁ గనుము.
- మ. అని ప్రార్థించుటయున్ నృసింహుఁడు ప్రసన్నాకారముం దాల్చి చ
య్యన వీక్షింపఁ గృపాకటాక్షముల దేవానీకమున్ నిరరుల్
గని సంతోషముఁ దత్ప్రభావమును సంశ్లాఘింప వేనోళ్ల వా
రిని గావించి నృసింహుఁ డిష్టవరసంతృప్తాత్ములన్ బిమ్మటన్. 2820
- క. ఒనరించి డై త్యరాజ్యం, బున కధినాథునిఁగ సురలు పొగడఁగఁ బ్రహ్లా
దునిఁ బొందె నదృశ్యత్వం, బును దానవబాధ దొలఁగె ముజగములకున్. 2821
- సీ. అంతటఁ బ్రహ్లాదుఁ డాత్మలోపల విష్ణు, భక్తి వర్ధిలఁగ నపారముగను
విష్ణుప్రసాదాప్తవైష్ణవరాజ్యంబు, ధర్మమార్గంబును దప్పకుండఁ
బాలించుచును బహుకాలంబు భగవద, ర్పణముగా వివిధాధ్వరములు సేసి
కని విరోచనుఁ డనుతనయుని స్వసతియం, దంతంబునను జెందె హరిపదంబు
- గీ. నీనృసింహమహాత్మ్యంబు నెవ్వ రేని, వినినఁ బరియించినను గతవివిధపాప
పంకలేఖను లై తుడిఁ బరమపదముఁ, జెందుదురు లేదు దీనిలో సందియంబు. 2822
- వ. ఇంక వామనావతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2823

- క. కలిగెను విరోచనునకున్, బలి యనెడికుమారుఁ డొకఁడు బహుధర్మములన్
దెలిసినహరిభక్తుఁడు డై, త్యులకున్ తేఁ డయ్యె నతఁడు దోర్బలముమెయిన్.
- సీ. ఆతఁడు బలశాలి యగుటను జైత్రయా, త్రను జేసి త్రైలోక్యమును జయించి
తనకుఁ గింకరులుగా నొనరించుకొని మహేం, ద్రాదిసమ స్తసుధాశనులను
బాలించు చుండంగఁ డై త్రైలోక్యమును నప్పు, డఖిలసస్యసమృద్ధి యలర ధాత్రి
దున్నకయె ఫలింపఁ దొడఁగె గోవులు బహు, తీరప్రదానంబు సేయఁ దొడఁగె
- గీ. బాదపము లెల్ల ఫలపుష్పభారమునను, వఱలఁ దొడఁగెను బ్రజ లెల్ల స్వస్వధర్మ
వర్తులై చేయఁ దొడఁగిరి వాసుదేవ, నామసంకీర్తనాభ్యర్చనలు సతంబు. 2825
- సీ. అట్లు లుండంగఁ గళ్యపుఁ డాత్మసుతుఁ డై న, బలవై రిరాజ్యోభంశమునకు
నమరుల కొదవినహైన్యంబునకును లోఁ, జింతించి వారికి డేను మొదవఁ
దపముఁ గావింపఁగఁ దలఁచి కానను బయో, వ్రతమున వేయిసంవత్సరములు
విష్ణురూపధ్యానవివశుఁ డై కడపంగ, నతనిదీక్షకు మెచ్చి యచ్యుతుండు
- గీ. వై నతేయాధిరూఢుఁ డై వచ్చి యొక్క, నాఁడు కళ్యపునకు దర్శనం బొసంగఁ
గళ్యపుఁడు హర్షపులకితగాత్రుఁ డగుచు, జలజనేత్రుని మనసార సన్నతించె. 2826
- ఉ. ఆనుతికిన్ జతుర్భుజుఁడు హర్షము నొంది మునీంద్ర కోరు మే
దేని వరంబు నీ కిపుడె యిచ్చెద నావుడుఁ గళ్యపర్షి స్మే
రాననుఁ డై జనార్దన మదంతరసంభవ మైనదుఃఖమున్
మానుపు మీపు నాయదితిమానినియందు జనించి పట్టి నై. 2827
- సీ. అని వేడుటయును జనార్దనుం డట్టులె, యగుఁగాక యని వరం బతని కిచ్చి
పొంది యదృశ్యత్వమును జేరి యదితిగ, ర్భమున సహస్రవర్షంబు లందు
నివసించి యొకశుభదివసంబునను వామ, నాకృతితోడను నవతరించి
యింద్రానుజుండుగా నెసఁగుటను నుపేంద్రుఁ, డనియెడినామధేయంబు వడసి
- ఆ. దీర్ఘ త్రయోగదీక్షలో నుండిన, బలిసమక్షమునకు బ్రహ్మచారి
వేషమునను బోవ విష్ణుభావమున న, భ్యాగతునకుఁ బూజ బలి యొనర్చి.. 2828
- గీ. బ్రాహ్మణోత్తమ తావకార్చనమువలన, ధన్యతను జెందె నాజీవితంబు నీవు
దేనికై వచ్చినాడవో తెలుపు మిత్తు, దాని నవిశంకముగను నేతత్త ణంబు. 2829
- చ. అనవుడు వామనుండు స్మిత మాస్యమునన్ దొలుకాడ నాబలిం
గనుఁగొని యి ట్లనున్ మధురకంఠముతో దనుజేంద్ర నేను ని
ర్ధనుడమ దావపాత్రుడను బ్రాహ్మణవర్యుడ నగ్నికుండముం
బొనరిచికొంటుకై ధరణి మూఁ డడుగుల్ నిను వేడ నచ్చితిన్. 2830
- గీ. దానములలోన నెల్ల భూదాన ముత్త, మం బగుట దాని సంగుష్ఠమాత్ర మేని
యిచ్చినను బుచ్చుకొన్నను నిరువురకును, శాశ్వతబ్రహ్మలోకవాసంబు గలుగు. 2831

- గీ. మఱియును నకించును డై నత్మోసురునకు, ధాత్రి యేమాత్ర మేనియు దానమిచ్చు
నాతనికి సంఘటిల్లు జన్మాంతరమున, నుద్వి యెల్లను నేలెడియోగ మధిప. 2832
- ఆ. ఇంతస్వల్పభూమి నె ట్లిత్తు నని నీవు, సంశయింప వలదు స్వాంతమందుఁ
గలుగు నీకు దీనివలన జగ త్రయం, బును నొసంగి నట్టిభూరియశము. 2833
- క. అని వచియించుటయును బలి, యనవధికం బై నహర్ మామతిలంగన్
మనమున నట్టులె యిచ్చెద, నని పల్కి కడంగు చుండ నవని నొసంగన్. 2834
- సీ. ఏతెంచి తత్పురోహితుఁ డై నశుక్రఁ డి, ట్లనియె నాతనిఁ జూచి దనుజనాథ
దేవత లెల్లఁ బ్రార్థింపంగ నిన్ను వం, చించి నీమహి యెల్లఁ జేకొనంగ
నరుడెంచినట్టినారాయణుం డీతండు, విప్రమాత్రుఁడు గాఁడు వేగపడకు
త్రిపదభూమి నొసంగఁ ద్రిజగంబుల నితండు, హరియించి నినుఁ గ్రింది కడంగఁ ద్రొక్కు
గీ. నీయవల దొక్కయడు గై న నితని కుద్వి, యిచ్చెదవుగాక మఱి యింక నేమి యైనఁ
జెప్పితిని శీఘ్రుడవు గానఁ జెప్పవలసి, నట్టిసమయంబునందు తేమార్థి నగుట. 2835
- మ. అని బోధింపఁగ నాలకించి బలి శుక్రాచార్య ప్రహ్లాదపా
త్రున కీబోధము సేయ నొప్పునె భవత్ప్రోక్షప్రకారంబునన్
వనజాత్ముం డగునేని యిద్విజుఁడు స్వర్గస్వంబుతోఁ బ్రాణ మి
మ్మనినన్ నే నీపు డిచ్చువాడ హరి మత్ప్రాణాధికుం డౌటచేన్. 2836
- క. అని పలుకుటయును శుక్రఁడు, విని యూరకయుండె నంత విప్రుని దర్శా
సనమున బలి యపవిష్టుని, నొనరిచి హరిబుద్ధి నతని కొనరిచి పూజన్. 2837
- ఆ. ధారవోసి కలశవారిచే విప్రుని, హస్తమునఁ బదత్రయప్రమాణ
మైనభూమి దక్షిణాన్వితంబుగ మ్రొక్కి, హర్ష మామతిల్ల నాత్మలోన. 2838
- ఉ. భూసురవర్య ధన్యతను బొందెను నాజననంబు నీకు నేఁ
జేసినభూమిదానమునఁ జేకొను మింక నభీష్టసిద్ధి గా
నీసకలప్రపంచముల నెం దయినన్ ధర నాఁగ మోమునన్
హాసము గుల్క శౌరి దనుజాధిప చూడుము భూమి గొల్చెదన్. 2839
- సీ. అని వచించి త్రివిక్రమాకారమునను మి, న్నెటంగఁ బెరిగి యత్యద్భుతముగ
ససముద్రకాననశై లస స్తద్వీప, మును బహువిధజంతుపూరితమును
నతివిశాలమును నత్యాయామయతమును, నగుధర నెల్ల నేకాంఘ్రిచేత
నాక్రమించి యుడగ్రహామరబ్రహ్మలో, కాద్యార్థ్యపదము సంఘ్యంతరమున
- గీ. వాక్రమింపఁగఁ జక్రపద్మాదిచిహ్న, భటత మగువిష్ణుపదమును బ్రహ్మ చూచి
హర్షమున స్వకమండలుస్థాంబువునను, గడుగ నప్పాదతీర్థ మక్షయ్య మగుచు.
- వ. మేరుశిఖరంబునం బడి జగత్పావనతార్థంబు నాల్గుదిక్కులకును బ్రవహించి నీత యలక
నంద చక్షువు భద్ర యని యథాక్రమంబుగా నామంబులం దాల్చి మేరువునకు దక్షిణ

- భాగంబున నలకనంద యనియును నూర్ధ్వభాగంబున మందాకిని యనియును నధో
భాగంబున భోగవతి యనియును మధ్యభాగంబున వేగవతి యనియును బ్రసిద్ధిం గాంచె.
- గీ. ఆమ్మహంగంగ మేరుమధ్యంబునుండి, ప్రసరించుచునుండ మూర్ధమున నేను
దాల్చి దానిని దివ్యవత్సరసహస్ర, మంది పూతత్వము శీవుండ నైతి దాన. 2842
- సీ. అంతట గౌతముఁ డనుమహర్షియు భగీ, రథుఁ డనెడివసుంధరాధవుండు
గంగానిమిత్తంబు గావింపఁగఁ దపంబు, దానికి నేను సంతసము నొంది
సర్వలోకములకు సమకూర భద్రంబు, విడిచితి గంగను జడలనుండి
యది తదుభయనీత యగుటచే గౌతమి, యనియు భాగీరథి యనియుఁ బరగె
- గీ. జెప్పితిఁ బ్రసంగనశమునఁ జెప్పవలసి, వచ్చుటను గాంగసంభవవార్త నీకు
నట్లు విష్ణువు లోకము లాక్రమించి, యంఘ్రియుగ్మముచేత నత్యద్భుతముగ. 2843
- క. బలి నంటఁగఁ ద్రొక్కి రసా, తలమునకుఁ దృతీయపాదతలమున శ్రీతవ
త్సలుఁ డగుటను యాదఃఫణి, పలలాదసమూహములకుఁ బ్రభువుగఁ జేసెన్. 2844
- క. అంతట సుర లెల్లరు బహు, సంశోషముతోడఁ బొగడ స్వారాజ్యశ్రీ
కాంతునిఁగఁ జేసి యింద్రుని, నంతర్ధానంబు నొందె హరి చిత్రముగన్. 2845
- వ. ఇంకఁ బరశురామావతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2846
- సీ. కలఁడు విశ్వంభరాతలమున జమదగ్ని, యనియెడిభృగుమకానితనయుఁ డొకఁడు
తపము గావింప నాధర్మాత్ముఁ డింద్రుని, గూర్చి గంగాసదీకూలమందు
నబ్దసహస్రపర్యంత మచ్చెరువుగా, నమ్ముని కొకదినమందు నజ్రి
ప్రత్యక్ష మై ద్విజుప్రవర కొరుము వరం, బిచ్చెద ననుడు నాఋషివరుండు
- గీ. పాశశాసన కరుణ నాపైని నీకు, నెసఁగునెడఁ గామధేనువు నిమ్ము నాకు
ననవుడుఁ బురందరుడుఁ బ్రీతి యావహిల్ల, నిచ్చి సురభిని మకాని కదృశ్యుఁ డయ్యె.
- సీ. అంతట జమదగ్ని యమరధేనువుతోడ, నాత్మాశ్రమంబున కరుగుడెంచి
తత్కామధేనుప్రద తమహైశ్వర్యుఁ, డై స్థుంచుచు హరిహాయుఁడువోలె
రేణుకసుత యెనరేణుకాదేవిని, గై కొని పత్నిగాఁ గాంచుదీరఁ
జాలోమితో దివస్పతివోలె నామెతో, నతులభోగంబుల ననుభవించి
- గీ. పుత్రకామేష్టి గావించి పుత్రకాంక్షుఁ, గనియె రేణుకయందు శక్రప్రసాద
మునను విష్ణ్వంశమున నొప్పుపుత్రు నొకని, నమితవిక్రమవీర్యబలాభ్యధికుని. 2848
- గీ. అంతటను దత్పితామహుఁ డై నభృగువు, రాముఁ డనుపేరు వెట్టె నారాయణాంశ
భవున కతనికి సకలతాపసవరేణ్య, సంసదంగణమున జగచ్ఛాఘ్నముగను. 2849
- గీ. అతఁడు జమదగ్నినందనుం డగుట జామ, దగ్న్యసంజ్ఞయు నతనికిఁ దనరె నతఁడు
శ్రద్ధతో విద్దియల నెల్లఁ జదివి తపము, సేయువాంఛ సాలగ్రామశిఖరి కరిగి. 2850
- సీ. అచ్చటఁ గశ్యపుం డనెడిబ్రహ్మర్షిని, గని వందనము సేయఁగను నతండు
విష్ణుపడక్షరాన్వితమహామంత్రంబు, నుపదేశ మొనరింప యుక్తముగను

జామదగ్న్యఁడు దాని జపించుచును సర్వ, కాలంబులందు నక్కడనే యుండె
నటు లుండఁగను హైహయధీశ్వరుం డగు, కార్తవీర్యఁడు గొంతకాలమునకు

గీ. సర్వరాష్ట్రంబుల జయించి సైన్యముక్తి, ముగను జమదగ్నియాశ్రమంబునకు వచ్చి
ప్రణతి గావింప మానికొ బాధివునకుఁ, దగినగౌరవమును జమదగ్ని సేసి. 2851

సీ. ప్రార్థించి సురభి నయ్యది వడ్రసోపేత, మృష్టాన్నపేయముల్ సృష్టిచేయ
హర్షంబునను హైహయాధీశ్వరునకుఁ ద, చ్చతురంగసేనకుఁ జలిపె విందు
కార్తవీర్యుం డది గాంచి విస్మయ మొంది, జమదగ్నికిడ నిల్చి సవినయముగ
మానంద్ర నాకు సీధేనువుపైఁ గాంత, యుద్భవించెను దాని నొసఁగె దేని

గీ. యీవు కోరినగోవుల నిచ్చువాడ, నెన్నిటిని నేని నాయొద్ద నన్నవాని
గోరుకొ మ్మన జమదగ్ని కువలయంద్ర, తగదు కోరంగ దేవతాధనము నీకు. 2852

క. అనుటయును గార్తవీర్యా, రునుఁ డాగ్రహ మొదవ నొక్కగుడున జమద
గ్నిని జంపి పట్టుకొనుటకుఁ, జనియెను దద్దోవు నాత్మసైన్యముతోడన్, 2853

క. అప్పుడు సురధేనువు మది, నప్పటిలంగఁ గ్రోధ మొంతయును దత్సేనన్
జప్పలుగఁ గ్రుమ్మి కొమ్ములఁ, గుప్పలుగాఁ గూల్చి చనియె గొబ్బున దివికిన్. 2854

గీ. అంతటను హైహయాధిపుఁ డపగతాత్మ, సైన్యం దై చేరె వెంటనె స్వపురమునకు
నది య టుండఁగ నపుడు నారాయణుండు, రామునకు స్వస్వరూపదర్శనము నొసఁగి.

సీ. రామ చెందితిఁ బ్రహర మును నీచేసిన, తపమున కేను స్వాంతంబునందుఁ
గావింప హితమును దేవతలకు ధరి, త్రీభార మెల్లను దీర్చుటకును
నిచ్చితి మచ్చక్తి నిపుడె నీ కేతదా, విష్టుండ వై సర్వదుష్టనృపుల
వధించి యేలి భూవలయ మంతయు ధర్మ, సంస్థాపనము చేసి జగమునందు

గీ. నర్హు లె నట్టివారిపై నవనిభరము, నునిచి చివరకు మత్పదంబునకుఁ జేరు
మని పలికి పరశువు వైష్ణవాస్త్రములను, నిచ్చి జమదగ్నిసుతున కదృశ్యుఁ డయ్యె.

సీ. అంతట రాముండు హర్షంబుతోడను, స్వాశ్రమభూమికి నరుగుడెంచి
యాలించి తనతండ్రి హైహయాధిపునిచే, హతుఁ డయ్యె ననెడిదురంతవార్త
ప్రశయాగ్నికై వడిఁ బ్రజ్వరిల్లుచు రేగి, విష్ణుశక్త్యావేశవివశుఁ డగుట
నొకకేలఁ బరశువు నొకకేల వైష్ణవా, స్త్రములను దాల్చి యత్యద్భుతముగఁ

గీ. జలుప నెంచి ధరిత్రి నిఃక్షత్రియముగఁ, బయన మై పోయి హైహయపతిపురంబుఁ
జేరి నిలుచుండె దత్పురద్వారమందుఁ, బండ్లు పటపటఁ గొఱుకుచు భయదముగను.

ఉ. ఆతనిఁ జూచి పౌరులు భయాకులు లై వడి నేగి హైహయ
క్షౌతలనేతకున్ దెలుపఁగా నతఁ డాగ్రహదుర్నిరీక్షుఁ డై
యాతనిఁ బటితేరఁగ మహాబలశాలులఁ బంప యోధులన్
గొతుక మొప్ప వారు ధృతఖడ్గదాశరణాపహను లై.

- క. చని రాముఁ డున్నచోటికి, ననలునివలెఁ బ్రజ్వరిల్లునమ్మహితనిమిఁ
దను గవిసి శలభములచా, యరు భస్మం బై రి తద్భయానకదృష్టి. 2859
- క. అడి యెఱిగి కార్తవీర్యుడఁ, మదమున నొడ లెఱుంగ కునికి మండెడుచూడ్కి-
రదములు పటపటఁ గొఱుకుచు, నుదుటన జనుడెంచె రాముఁ డుండెడకడకు. 2860
- క. అరుడెంచిన వానిం గని
హరి గజమునుబోలె రాముఁ డతిరోషమునన్
ధరణిధవాధమ త్త. త్రియ
నరపశుబలి వలయు మద్రణక్రతువునకున్. 2861
- సీ. జమదగ్నిమానికిఁ గొమరుండ భృగుమహా, మునికిఁ బాత్రుడను రాముడను నేను
నాజనకనకు నొనర్పంగ మొదటను, ద్వంద్వక్తధారచే దర్పణంబు
త్వచ్ఛిరఃకమలంబువలనఁ బిండప్రదా, సంబును నేతెంచినాడ నిటకు
నిలువుము నావుమఁ దిలకించి రాముని, గార్తవీర్యుడు మహాధూర్తదృష్టి
- గీ. బ్రాహ్మణాధమ సీతఁడైపగిది నీవు
నాశ మొందంగ నేతెంచినాడ నిటకు
గాల మాసన్న మగుటను గాకయున్న
బ్రేలుదువె కార్తవీర్యునిమోల నిట్లు. 2862
- క. అని పలికి నిశితబాణము, లను జాపమునందు సంధిలఁగజేసి తటా
లున నేసె జామదగ్న్యుని, దనపాపము ఫలము నిచ్చుతరుణం బగుటన్. 2863
- ఉ. అంతట జామదగ్న్యుడు లయాంతకుఁ డేమొ యితఁ డ తన్నవి
భ్రాంతిని గల్గజేయుచును బ్రాణుల కెల్లఁ గుఠారధారచే
పింతగఁ గూల్చి రాజభటవీరుల నెల్లను గార్తవీర్యభూ
కాంతునివేయిచేతులను గంతమునన్ దునిమెన్ గఱుక్కునన్. 2864
- అ. అట్లు దునిమి హైహయాశ్వరుని రాముఁ, డాగ్రహంబు లోన నాఁగ కునికి
క్షత్రియులను నెల్ల సంహార మొనరింప, నరుగు చుండఁ బ్రళయహరుడువోలె.
- గీ. అపుడు రేణుక మార్గమధ్యమున వచ్చి, తండ్రి యిత్వోకువంశ్యులఁ దగదు చంప
వారు నీకు మాతామహావంశ్యు లగుట, ననుచు నర్థింపఁగను రాముఁ డభయ మొసఁగి
- గీ. సమధికాటోపమున నేఁగి సకలధరణి, పాలకుల నూచముట్టుగాఁ బరశువునను
నఱికి యిత్వోకువంశభూనాయకులను, భ్రష్టరాజ్యుల జేసి చంపకయె విడిచి. 2867
- గీ. ఉడిగి యావేశమును శాంతి నొంది సర్వ, వసుమతీచక్రనాథుఁ డై వాజిమేధ
యాగము నొనర్చి దానిలో నననిసురుల, కందఱకు దక్షిణగ నిచ్చి యఖిలధరణి.
- క. చని బదరికాశ్రమమునకు, నొనరింపఁ దొడంగెఁ దపము నుగ్రంబుగ రా
మునిమహిమము సంపూర్ణము, గను బ్రహ్మకు నై న నలని గాదు వచ్చింపన్. 2869

- న. విష్ణుశక్త్యావేశావతారం బగుటంజేసి పరశురామావతారం బుపాసనార్హంబు గాదు.
విష్ణుపూర్ణావతారంబు లగురామకృష్ణావతారంబు లుపాసనార్హంబులు గాఁ జెప్పం
బడియె. 2870
- క. అంతట బ్రాహ్మణు లెల్లరు, సంతసమున రఘుకులాభీజాతు లగుమహీ
కాంతుల కిచ్చిరి మేదిని, యంతయుఁ ధర్మమున నేల సానుగ్రహంబు లై . 2871
- వ. ఇంక శ్రీరామావతారవృత్తాంతముం జెప్పెద వినుము. 2872
- సీ. పూర్వము భూతలంబునను స్వాయంభువుం, డనుపేర మను వొక్కఁ డవతరించె
నై మిషారణ్యంబునను శౌతమితట, స్థలిని సహస్రవత్సరము లతఁడు
తపము గావింపఁ దత్తపమున కాష్టాద, మొదవంగ నచ్యుతుం డొక్కఁనాఁడు
స్వస్వరూపంబున స్వాయంభువునకుఁ బ్ర, త్యక్ష మై కోరుకొ మ్మనంగ వరము
- గీ. సంతసము నొంది యాతఁడు చక్రపాణి, నాకుఁ బుత్రుండ వగుము జన్మత్రయంబు
వఱకు నినుఁ బుత్రునిగఁ బొందువాంఁఁతోడఁ, జలిపితి సహస్రవత్సరంబులు తపంబు.
- సీ. అనవుడు శౌరి యిట్లనియె స్వాయంభువ, త్వద్వాంఁఁఁ నాకు సంతసముగొల్పె
శిషరక్షణమును దుష్టశీక్షణమును, గావింపవలసినకాలమందు
నీవు కోరినయట్ల నీకు నే జన్మించి, సలుపుదు ధర్మసంస్థాపనంబు
నని వచించి యదృశ్యుఁ డగుటయు మనువు మ, హానందమును బొందె నాత్మలోన
- ఆ. నవలఁ గొంతకాల మరుగంగ రఘువంశ, మునను దశరథుఁడుగ మనువు వుట్టె
నచ్యుతుండు వుట్టె నతనికి మున్ను దా, ననినయట్ల రాముఁ డనెడిపేర. 2874
- సీ. ఆరామునిచరిత్ర మాలింపుము వచింతు, నఖిలపాతకహరం బగుటఁజేసి
ధరను మున్ను పులస్త్యతనయుఁ డొక్కఁ డుండె, విశ్రవం డనుపేర విదితయశుఁడు
నెలఁత యయ్యెను నాతనికిఁ గేకశి యనును, మాలిదై తేయకుమారి యొకతె
యామె సంధ్యాకాలమందుఁ గామాంధ్యంబు, నను నిజధవునితోడను రమించి
- గీ. కాంచి రావణుఁ డనఁ గుంభకర్ణుఁ డనఁగ, శూర్పణఖ యనఁగను రక్కసులను బిదపఁ
గనియెను విభీషణుని శీలధనుని నొక్క, మంచిమూర్తంబునను దనమగనిఁ గూడి.
- వ. అంతట రావణకుంభకర్ణులు నన్నుం గూర్చి హిమవత్పర్వతంబున ఘోరతపంబు
గావించిరి. 2876
- సీ. అందు రావణుఁడు సాహసమున మత్స్యాజ, గావింప నిజశిరఃకమలములను
దానికి నే నద్భుతం బొంది వానికిఁ, బ్రత్యక్ష మై స్వరూపంబుతోడ
వరము గోరు మనంగ వాఁడు గోరెను దన, కవధంబు దేవదానవులవలన
వాఁడు గోరినయట్ల వానికి వరము నొ, సంగి చెందితి నదృశ్యతను నేను
- గీ. రావణుం డంతటను మద్భరప్రభావ, గర్వితుం డయి మూఁడులోకముల బాధ
పెట్టు చుండంగ సుర లెల్ల భీతితోడ, శరణుచొచ్చిరి హరిని నిశ్శరణు లగుట. 2877

- సీ. అపుడు జనార్దనుం డతని వధింపంగఁ, దగినయుసాయంబుఁ దా నెఱింగి
సురలార దశరథనరపతికి నరుండ, నై నేను రఘువంశమందుఁ బుట్టి
వధియించువాడ రావణుని సమూలంబు, గను బ్రహ్మశాపంబుకతన మీరు
ధరణిపైఁ బుట్టి వానరులుగా సాయంబు, గావింపవలయు మత్కార్యమునకు
- గీ. నని వచించి యంతర్ధాన మగుడు నమరు, లందఱును గ్రోతులుగఁ బుట్టి రవనియందు
నపుడు పుత్రార్థి యై యజ్ఞ మాచరింపఁ, దొడఁగె దశరథుఁ డనియెడిపుడమితేఁడు.
- అ. అట్లు దశరథుండు యజ్ఞంబు గావించు, చుండ శౌరి యజ్ఞ కుండమందు
దెసలు పదియు వెలుంగ దివ్య తేజంబుతో, నుదయమంది కరుణ యుట్టిపడఁగ. 2879
- సీ. వసుమతీంధ్ర వరంబు వాంఛింపు మిచ్చెద, నని పల్క దశరథజనవరుండు
ప్రాంజలి యై మ్రొక్కి యచ్యుత పుత్రుండ, వగుము నా కినియె మత్స్యార్థనంబు
నాపుడు సస్మితాననుఁ డయి దైత్యారి, పాయసాన్విత హేమభాజనంబు
దశరథున కొసంగి ధరణీంధ్ర యీపాయ, సము విభజించి నీసతుల కిమ్ము
- గీ. పుత్రరూపంబునను నేను బుట్టువాడ, నని వచించి యంతర్ధాన మయ్యె నంత
దశరథుండు హర్ష మొంది తత ణమునంద, దరిని నుండినసతుల నిర్వురను జూచి.
- గీ. రెండుభాగంబులుగ నొనరించి పాయ, సంబుఁ గౌసల్య కొక్కభాగంబు నొసంగి
యొక్కభాగంబు గై కేయి కొసంగి చనియె, నంతలో వచ్చి మధ్యమ యగుసుమిత్ర.
- గీ. కోరఁగను బాయసంబును వార లామె, కాత్మభాగంబులు దర్ధ మర్ధ మీయ
నామె భాగద్వయంబును నారగించె, నారగింపఁగ భాగద్వయంబు వారు. 2882
- క. అంతట మువ్వరు గూడను, నంతర్వత్ను లయి నూత్న మగుతేజముతో
నెంతయును వెలుంగఁ జొచ్చిరి, సంతస మెదలందుఁ బొదల సకల జనులకున్. 2883
- సీ. అట్లు కాలము కొంత యరుగంగఁ జైత్రమా, సంబున శుక్ల పక్షంబునందు
దితిదై వతర సంయుత మైననవమీది, నమున మధ్యాహ్న కాలమునయందు
సర్వశుభగ్రహసహితలగ్నమునందు, జగదేకపతినిఁ గౌసల్య కనియె
నపుడు చల్లఁగ వీచె ననిలముల్ దెసలును, నదులును సుప్రసన్నంబు లయ్యె
- గీ. మ్రోఁగె సురదుందుభులు వ్యోమమున నటించి, రచ్చరలు పాడ గంధర్వు లాకసమున
మునులు బ్రహ్మాదులును నభంబున విమాన, గాము లై యుండి పొగడి రక్తే క్కటభారి.
- సీ. అపుడు కౌసల్య దీపావిర్భవదీప, మట్లు విష్ణుద్ధతుం డై నవాని
శంఖచక్రగదాంబుజధ్వజవజ్రల, ఊలక్షీ తాంఘ్రిహస్తములవాని
శ్రీవత్సకౌస్తుభశ్రీవనమాలికా, లంకృతవక్షస్థలంబువాని
రవికోటిదీప్తిరంజితం డగువాని, బ్రహ్మాండపూర్ణోదరంబువాని
- గీ. వేదనిశ్వాసములవాని ద్వీపశైల, వార్ధిజఘనంబువాని వివస్వదగ్ని
నయనములవాని మారుతనాసవాని, బ్రహ్మశివకర్ణములవానిఁ బట్టి గాచి. 2885

- గీ. భీత యై యట్టు లనియో గంజాతనేత్ర, ధన్యతను జెందిలిని నిన్ను దనయనిగను
గనుటచే నింక నీరూపు గాంచజాల, భయము బాపుము పుత్రరూపమున నాకు.
- క. అని వేడుటయును దత ణ, మున మాయామానుషత్వమును నొంది జనా
ర్థనుడు శిశురూపమున రో, దనముం గావించె ముదము దల్లికి గలుగన్. 2887
- గీ. అంతట నొనర్చి జాతకర్మాదివిధుల, నఖిలవిదుడు వసిష్ఠు డనంతరంబ
యక్కొమరునకు శ్రీరాము డనెడిపేరు, వెట్టె శ్రీరమణుం డయినట్టికతన. 2888
- క. అంతట దశరథు డెంతయు, సంతోషముతోడ నిచ్చె త్నొసురులకు దై
త్యాంతకసంప్రీతిగ భూ, దంతికనకగోధనాదిదానము లెల్లన్. 2889
- గీ. ఆదినంబున బురజను లాదరమున, జేసిరి మహోత్సవంబులు చిత్రముగను
దశరథున కంబుజాక్షుడు తనయుడుగను, బుట్టె ననియెడిసంతోష ముట్టిపడంగ.
- వ. అటుపిమ్మట గై కేయికీ బాంచజన్యాంశంబున భరతుండును సుమిత్ర కనంతాంశంబున
లక్ష్మణుండును సుదర్శనాంశంబున శత్రుఘ్నుండును బ్రాదుర్భవించిరి. 2891
- సీ. వార లెల్లరును వై వస్వతమనుకులం, బునకు నలంకారభూతులుగను
వృద్ధిని బొందుచు వేదశాస్త్రపురాణ, చాపవిద్యాదుల సానదీరి
నాడునాటికి మ హానందంబుగొలుపంగ, సాగిరి చూచెడిజనుల కెల్ల
నటు లుండంగ నయోధ్య కరుడెంచి కౌశికుం, డనుమునీంద్రుం డొకదినమునందు
- గీ. దశరథుడు సేసినట్టిసత్కారమునకు, మిగుల సంతోషమును బొంది మేదిసీంద్ర
క్రతువు నొనరించు చుండ గంగాతటంబు, నందు సిద్ధాశ్రమంబునయందు సేను. 2892
- క. దనుజులు మాంసము రక్తం, బును వై చుచు నగ్నికుండములలో యజ్ఞం
బును బాడుచేయఁ దొడగిరి, కనలి శపింపంగఁ దగనికాలం బగుటన్. 2893
- క. ఆయసురబాధ తొలంగం, జేయఁగఁ బంపంగవలయు శ్రీరాముని నా
సాయంబున మీ కెల్లను, శ్రేయంబులు గలుగు నేల చెప్ప బహూక్తుల్. 2894
- క. అని వచియింపంగ దశరథ, మనుజాధీశ్వరుడు మాఱునూ టాడక య
మ్మునివెంటఁ బనిచె శ్రీరా, ముని లక్ష్మణసహితముగఁ బ్రమోదముతోడన్. 2895
- సీ. అంతటఁ గౌశికుం డానంద మొదవ ను, ల్లమునఁ దోడ్కొని రామలక్ష్మణులను
దనయాశ్రమమునకుఁ జను చుండ మార్గమ, ధ్యంబునఁ బుష్పవర్షంబు గురిసె
నేతెంచి తార్క్కు డదృశ్యరూపమున ది, వ్యాస్త్రంబులను దివ్యశస్త్రములను
నక్షయతూణసాయకముల దివ్యకా, ర్ముకమును నిచ్చి రామునకు నేగె
- గీ. దాశరథి వాని గై కొని తపసివెంట, నరుగుచును నొక్కవిషినమునందు మాని
యానతిని జంపె దాటక యనెడికూర, రాక్షసిని నొక్కనిశితనారాచమునను. 2896
- క. ఆతాటక శ్రీరాముని, చేత నిహత యగుట విడిచి స్వీయతనువు లో
కాతీతదివ్యరూపన, మేతముగను దివికి నేగె నెల్లరుఁ జూడన్. 2897

- వ. అంతట విశ్వామిత్రుడు రామలక్ష్మణులతోడ నిజాశ్రమంబునకుం జేరి దీక్షితుం డై
లోకకల్యాణార్థంబు యజ్ఞంబు నారంభించె. 2898
- సీ. జరుగు చుండంగ యజ్ఞంబు వై భవముతో, వీతిహోత్రంబులు వెలుగు చుండ
నరుడెంచి మారీచుఁ డనురాక్షసుండు సు, బాహుండు నాఁబడుభ్రాతతోడ
సవనవిధ్వంసంబు సలుప శిలావర్ష, మును ముందుఁ గురియంగ మున్నవోలె
నాజాడ రాఘవుం డరసి సుబాహుని, నొక్కమార్గణముచే నుర్విఁ గూల్చి
- ఆ. మారుతాస్త్రమునను మారీచుని సముద్ర, మందుఁ బాఱనై చె నద్భుతముగ
స్పర్శనంబు శుష్కపర్ణంబునుం బోలె, రామభద్రుశక్తి యేమి చెప్ప. 2899
- గీ. అబ్ధిలోఁ బడి మారీచుఁ డట్లు కదల, మెదలఁ జాలక యెట్టులో బ్రదికి తుదకు
నెవరికిని గానఁబడకుండ నేఁగి తపముఁ, గడఁగె నొనరింప నొక్కకాటడవిలోన. 2900
- గీ. అంతటను గౌశీకుండు చేసి యాగపూర్తి, హర్షమున రాఘవునిశక్తి నభినుతించె
రాముఁ డనఁగను నాదినారాయణుండై, యని గ్రహింపఁగ నట నుండుమనుజు లెల్ల.
- సీ. అది య టుండఁగ మిథిలాఘ్నేశ్వరుండు వాజ, పేయయాగంబును జేయ నెంచి
యాహ్వన మంప బ్రాహ్మణులకు రామల, క్ష్మణసమేతంబుగాఁ గౌశీకుండు
పయన మై మిథిలకు రయమునఁ జను చుండఁ. గను నడుమను నొక్కవనములోన
నశ్మ మైయున్నయహల్య చిత్రంబుగా, రామపాదము సోకి రమణి యయ్యె
- గీ. నవల మిథిలాపురంబున కరుగుటయును, గౌశీకమహర్షి రామలక్ష్మణులతోడ
జనకుండు యథావిధిని గౌశీకనకుఁ బూజ, సలిపి రామునినదనాంబుజమును జూచి.
- క. తనహృదయంబున సతతం, బును ధ్యానంబునను జూచుపురుషోత్తమునిన్
గనినట్లులు ప్రత్యక్షము, గను దనియుచు విని తదీయకథ మునినలన్. 2903
- ఆ. లక్ష్మీవోలెఁ దనకు లాంగలముఖమున, నవనిలోనఁ బ్రాప్త యైనసీతఁ
బత్నిగా నొసంగ భావంబునఁ దలంచి, యతని కుచితపూజ లాచరించి. 2904
- క. శివచాపంబును జూపఁగ, నవనిజను గ్రహించునట్టి యర్హ త గన రా
ఘవుఁ డొకత్రుటిలో దానిని, జివుక్కునను విటిచి కొనియె సీతను సతిగాన్. 2905
- వ. అంతట జనకుఁ డత్యానందముం జెంది యయోధ్యానగరంబునకు విప్రోత్తములం బనిచి
సపరివారంబుగా దశరథుని రావించి తత్పుత్రులగులక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులకు యథా
క్రమంబుగాఁ దనపుత్రిక యగునూర్మిళను దనతమ్మునితనూజ లగుమాండవీశ్రుతకీర్తు
లను నొసంగి వివాహమహోత్సవంబు గావించి యథార్హంబుగా మహర్షులకును
మహీపతులకును సకలజనంబులకును సత్కారంబు లొనర్చె. 2906
- సీ. ఆవల దశరథభూవరుండు గ్రహించి, పరిబర్హమును బహుప్రమద మొదవఁ
దనయన్నపాబంధుజనపురోహితమంత్రి, పరిజనయుతముగా బయలుదేటి
చనుడెంచు చుండంగ స్వపురంబునకు జామ, దగ్భ్యుండు మార్గమధ్యంబునందు
సామర్ష మొనసింహమువోలె నెదురుగా, నరుడెంచి నిలిచి భీకరము గాఁగ

గీ. రాఘవ ధరాపతుల నెల్లరను వధించి, ధరణి నెల్లను భూసురతతి కొసంగి
వనమునను నేను గావించుచును దపంబు, త్వన్మహావీర్యమును విని వచ్చినాడ. 2907

గీ. వీర్యవత్తరుఁ డై నపుట్టిభవుండు, గలఁడు ధర ననుమాట నాకర్ణములకు
సై చరా కున్నయది కీవచాపభంగ, మొనరిచినమాత్రమున గర్వ మొందవలదు.

గీ. ఈధనువు నెక్కు వెట్టితి వేని చాలు, నిరెత్తుఁడ నయిపోవును నేను నీవు
దీని నెక్కిడలే వై తి వేని నన్ను, శరణుచొచ్చి త్యజింపుము శస్త్రములను. 2909

సీ. అని పల్కి తనహస్తమున నున్నవైష్ణవ, చాపంబు నొసంగ దాశరథి దానిఁ
గై కొని దానితోఁ గై కొని తద్విష్ణు, శక్తియుఁ దచ్చరాసనము వంచి
యవలీలగను బాణ మందు సంధానించి, స్మిత మానసంబునఁ జిందులాడ
విగతకర్ముం డై నప్రపునివలె గళ, తొంతి యై యున్న భార్గవునిఁ జూచి

గీ. బ్రాహ్మణోత్తమ రామమార్గణ మమోఘ
మేఘు లక్ష్యంబు చూపెదొ యెఱుంగఁ జెపుమ
యనుడు భార్గవుఁ డతివిస్మయంబు నొంది
యతనిఁ బరమాత్మునిఁగఁ గాంచి యాత్మలోన. 2910

సీ. రాఘవ నిన్న నారాయణమూర్తిగాఁ, డెలిసికొంటిని భవద్వీర్యమునను
నీ వాడిపురుషుఁడ వీ వచ్యుతుండవు, నీ వనంతుండవు నీవు హరివి
నీ వచింతుండవు నిర్గుణుండవు నీవు, సగంఁగుండ వీవు శాశ్వతుండ వీవు
సప్తవు నీవు పరాత్పరుండవు నీవు, కర్తవు నీవు సంహర్త వీవు

గీ. ప్రణవమును వేదమును నధ్వరమును గాల
మును బరబ్రహ్మమును నజుండును హరుండు
సకలభువనంబులును దదీశ్వరులు నీవ
యెఱుంగ నీదివ్యశక్తి నే నెంతవాడ. 2911

క. క్షమియింపుము నాయపచా, రము నని ప్రార్థించి తచ్చరమునకు స్వస్వ
ర్గముఁ జూపి లక్ష్యముగ స్వా, శ్రుము లెల్ల నొసంగి తపము సలుపంగ నేఁగెన్. 2912

సీ. అంతట దశరథుం డానందమున నయో, ధ్యకుఁ జేరి సకలబాంధవులతోడ
స్వతనూజులకు రత్నసౌధంబుల నొసంగి, నివసింప స్వస్వపత్నీయుతముగ
బహుమానము లొనర్చి బాంధవప్రతీతికొ, బనుపంగ వా రెల్లఁ జనిరి వేడ్క
నది మొదలుగ ద్వాదశాబ్దముల్ దశరథ, తనయులు స్వస్వకాంతలను గూడి

గీ. యనుభవించిరి సకలసౌఖ్యముల నంత, దశరథుం డొక్కదినమునఁ దలచి రామ
చంద్రునకు యావరాజ్య మొసంగఁ జూటఁ, బనిచె భటులను నిజరాష్ట్రజనుల కెల్ల.

సీ. అది విని కై కేయి యతిశీఘ్రముగ వచ్చి, దశరథమేదిసీధవునికడకు
దేవ పూర్వము నాకు నీ విచ్చెద న టన్ను, వరముల కిప్పుడు తరుణ మొదవె

- నాడి తప్పనివాడ మగుటచే నిచ్చెద, వన్నధైర్యమున నిన్నడుగు చుంటి
రాఘవనకుఁ జతుర్దశవర్షములదాక, నడవిలో నివసింప నాజ్ఞ యిచ్చి
- గీ. యావరాజ్యంబునను నిల్చు మాతవజకు, భరతుని నటంచుఁ గోర విభ్రాంతి నొంది
దశరథుఁడు సత్యబద్ధుఁడై తప్ప కునికి, నానతిచ్చెను రామున కడివి కేగ. 2914
- గీ. అంతటను రాఘవుఁడు రావణాదిదైత్య, వధనిమిత్తము పితృవచోవ్యాజమునను
బయలుదేలుడు నడవికి బయలుదేటి, రవనిజయు లక్ష్మణుండును నతనివెంట. 2915
- సీ. అపుడు సీతాలక్ష్మణాన్వితంబుగ దాశ, రథి చని యొక్కయరణ్యమునకు
నచ్చటఁ జిత్రకూటాద్రిపై నివసించి, యుండంగ నంత నయోధ్యలోన
రామవియోగదుఃఖామయగ్రస్తుఁడై, తనువును విడువంగ దశరథుండు
భరతుండు రాజ్యంబు బాలిష నొల్లక, భ్రాతృవియోగార్దుపేతుఁడగుచు
- గీ. నడవి కేతెంచి రామునియడుగులందు, వ్రాలి కన్నీటఁ దత్పాదవనజములను
గడిగి రాజ్యంబు నర్పింపఁ గైకొనంగ, సమ్మతింపక రాముఁ డాసమయమందు. 2916
- క. భరతునకు స్వపాదుకలను, గరుణించి యొసంగ నతఁడు గైగొని వానిన్
మరల నయోధ్యాపురమున, కరుడెంచి నిజాగ్రజాజ్ఞ యవిలంఘ్యము గాన్. 2917
- గీ. రామపాదుకలం దుంచి రాజ్యభరము, దాల్చి మునివేషమును భక్తి దార్కొనంగ
ననుదినముఁ జేయుచును బాదుకార్చనంబు, ప్రజల నేలంగఁ దొడఁగెను భటుఁడువోలె.
- వ. అది మొదలుకొని పౌరజనులును భరతునితెఱంగున నియతవ్రతముం బూని రామా
గమనముం గోరుచు రామనామసంకీర్తనంబులు గావింపం దొడంగిరి. 2919
- సీ. అది యటండ సరణ్యమందు రాఘవుఁ డొక్క, తఱిని మందాకినీతటమునందు
శయనించి యుండంగ జనకజాంకంబునఁ, గని యింద్రసుతుఁడైన దనుజుఁ డొక్కఁడు
జానకీసాందర్యసమ్మోహితాత్ముఁడై, కాకరూపమున నక్కడకుఁ బోయి
సంచరించుచును దత్సవిధమం దెగసి టి, వ్యసం జీల్చె మైథిలీస్తనము గోళ్ళ
- గీ. నది గనుంగొని రాఘవుం డాగ్రహమునఁ, గుశను మంత్రించి విడువ నాకుశ భయంక
రముగ బ్రహ్మాస్త్ర మై కడుఁ బ్రజ్వరిలుచుఁ, గాకివెంటను బడఁగ నక్కాకి యడలి.
- ఆ. తిరిగి తిరిగి సర్వదేశంబులును సర్వ, భువనములును దన్నుఁ బ్రోవఁగలుగు
నట్టివారు లేమి నం దెందునుం గూడ, రామపదములందె వ్రాలె దుదకు. 2921
- సీ. అపుడు జానకీ కరుణాయత్తచిత్తయై, కాపుము నాథ యీకాకి ననుచుఁ
బ్రార్థింపఁగఁ గృపార్ద్రభావుఁడై రాముఁడు, బ్రదుకుము పొమ్మని వదలె దాని
నవల నావాయసం బవనిజాశ్రీరామ, చరణంబులకు మ్రొక్కి చనియె దివికి
రాఘవుం డంత భరద్వాజముఖతపో, ధనజనకృతసమర్చనల నొంది
- గీ. యరిగి యత్రాశ్రమమునకు నచట నొక్క, దినము వసియించి యత్రిపూజను గ్రహించి
తదనుమతి గొని పిమ్మటఁ దాపసాఘ, పూర్ణ మగుద్ధండకారణ్యమునకుఁ జేరి. 2922

- గీ. పారికాంక్షుల కచట నుపద్రవంబు, సలిపెడివిరాధదై త్యుని సహరించి
క్రమముగను శరభంగాశ్రమమును జేరి, దర్శనం బీయ శరభంగతాపనునకు. 2923
- క. శరభంగమాని రాముని, దరిసెన మొనరించి దాన ధన్యుం డై స
త్వరముగ బ్రహ్మపురంబున, కరిగె మునులు చూచు చుండ నాశ్చర్యముగన్. 2924
- వ. అంతట రామచంద్రుండు సుతీత్యాశ్రమంబునకును నగస్త్యాశ్రమంబునకును నగస్త్యభా
త్రాశ్రమంబునకును నరిగి తత్తన్మహర్షి పూజతుం డై పంచవటికిం జేరి యందు దుష్ట
రాక్షసశత్రుణంబును మునిజనతపోరక్షణంబును గావించుచు నీతాలక్ష్మణులతోడఁ
ద్రయోదశబంధులు సుఖంబుగాఁ గడపె. 2925
- గీ. అప్పు డచటికి లోకభయంకరముగ, రావణస్వస యైనశూర్పణఖ వచ్చి
మారశతకోటిసుందరాకారుఁ డై న, రాఘవునిఁ జూచి సంజాతరాగ యగుచు. 2926
- ఉ. ఎవ్వఁడ వీవు భీతహరిణేక్షణ యెవ్వతె యీపె ధన్వి వీఁ
డెవ్వఁడు మీరు వచ్చుటకు నిచ్చటి కేమి కతంబు చెప్పుమా
య్యవ్విభులూడు చున్నయది యల్లము నాకు వినంగ నావుడున్
నవ్వుచు రాముఁ డుత్తరము న్యాయ్యముగా వచియించి యాపెకన్. 2927
- గీ. అతివ నీ వెవ్వతెవో యిట కరుగుదేర, నేమి హేతువో యిపుడు నీ వేమి చేయ
నున్నదానవో వచియింపు మున్నయట్టి, వాస్తవంబును విన నాకు వాంఛ గలిగె.
- చ. అనవుడు నాపె యిట్లనియె నాస్యమునన్ జిఱునవ్వు గుల్కఁగన్
మనసిజరూప శూర్పణఖ నాయభిధానము నేను విశ్రవ
స్తనయను రావణాసురవతంసముచెల్లెల దండకాననం
బున కధినేత్రి నామది విమోహిత మయ్యెను నిన్నుఁ గాంచుటన్. 2929
- ఉ. ఈతనుగాత్రి నీకుఁ దగ దింతిగ నుండఁగ దీని మ్రింగి నీ
చేతము పారనశ్యమును జెందఁగఁ జిత్తజకేళిఁ దేల్చెదన్
జూతువుగాక యిప్పు డని తోణిజపైఁ బడఁబోవ రాముఁ డా
ఘాతుకురాలిఘ్రాణమును గర్ణములున్ దెగఁగోసెఁ గత్తిచేన్. 2930
- క. అంతటను శూర్పణఖ ది, గ్ధంతులు కంపంబు నొందఁగను నేడ్చుచు న
త్యంతజవంబునఁ జని తదు, దంతము నెఱిగించె ఖరనిశాటాగ్రణికిన్. 2931
- సీ. అది విని ఖరుఁడు మహాగ్రహోద్రగుడై, సకలదానవసైన్యసహితముగను
దూషణత్రిశీరులు తోడుగాఁ బయన మై, రామునికడకు శీఘ్రముగ వచ్చి
నాల్గుదిక్కులను సైన్యముఁ బన్ని రాముని, భూరిసాయకవర్ష మునను ముంచె
నంత రాఘవుఁడు కాలాగ్నితుల్యము లై న, శరములు సంధించి చాపమందు
- గీ. సులభముగ రాక్షసుల నెల్లఁ బిలుకుమార్చి, దండకారణ్యమును నిరాతంకముగను
జలిపి నిర్విఘ్నముగఁ దాఘసుల్లతఘంబు, లోముచు సుఖంబుగా నట్ల నుండె నంత.

- సీ. రావణాసురుడు శూర్వణఖాపరాభవం, బును ఖరాద్యసురనిర్మూలనమును
నాల్చి క్రోధతామ్రాక్షుఁ డై మారీచ, సహితంబుగను జనసానమునకుఁ
జనుడెంచి రామలక్ష్మణుల మారీచుఁడు, మృగహూపమునను దూరీకరింప
నడె సమయం బని యవనిజాతను గొని, పోవుచు నుండంగఁ ద్రోవలోన
- గీ. రామసౌహార్దమున సంగరంబు సేయఁ, వొడఁగిన జటాయువును దుప్పదూలఁ గొట్టి
యరిగి లంక కళోకవనాంతరమున, నునిచి జనకాత్మజను గృహంబునకుఁ జేరె. 2933
- సీ. అంతట మృగహూపుఁ డై నమారీచునిఁ, జంపి రాఘవుఁడు స్వస్థానమునకుఁ
జనుడెంచి జానకి కనఁబడమిని నందు, విలపించుచును దిక్కు డెలియనట్లు
వెదకుచు సీతను విపించుబునం డెల్ల, సౌమి త్రిత్రోడనుఁ జనుచుఁ జనుచు
నొక్క-వోటను గొనయాపిరితో జటా, యువు నేలపైఁ బడియుండఁ జూచి
- గీ. కనికరంబునఁ దత్సమక్షమున కరిగి
యడుగ నాతనిగాథను నతఁడు సంగ
హముగఁ దనగాథ యెఱిగించి యవనిజాత
గాథయు నచించి బాధచేఁ గాయ ముడిగె. 2934
- సీ. అంతట రాఘవుం డాగృహమున కంత్య, సంస్కార మొనరించి శాస్త్రవిధిని
బరమపదంబును బ్రాపింపఁగాఁజేసి, తరువాత మాల్యవద్గిరికిఁ జేరి
తచ్చెల్లమందు మాతంగాశ్రమంబున, ఫలము లీయఁగ మహాభక్తి శబరి
యవి భుజించి యొసంగి యామెకు మోక్షంబుఁ, బదపడి చేరి పంపాసరస్సు
- గీ. క్రూరతమునిఁ గబంధునిఁ గూల్చి యచట, నవల గోదావరికిఁ జేరి యమ్మ గంగ
యవనిజను జూచితేవె యని యడిగి యామె, తమముచే నూరకున్నఁ గ్రోధవశుఁ డగుచు
- గీ. శాపము నొసంగుటయు రక్తసలిల గాఁగ, గంగ వడఁకుచుఁ జనుడెంచి కాళ్ల మీఁదఁ
బడుటయును రాముఁడు కృపార్ద్రభావుఁడగుచు, నాయమనులేవ నెత్తిస్వహస్తములను
- వ. శార్ఙ్గోట్టిచే గోదావరియందు శబరీస్నానస్థలంబున గంగాగయాసమంబును భాగవత
తీర్థోదరంబును నగుశబరీతీర్థంబు నేర్పఱచి యేతత్పుణ్యతీర్థతోయసంగంబున నీకు
మచ్చాపవిముక్తి యగు నని యనుగ్రహించి యటనుండి ఋశ్యమూకపర్వతంబునకుం
జని యచటఁ బంపాసర స్తీరంబున హనూమత్సందేశంబుచే సుగ్రీవస్నేహంబు గావించి
తత్ప్రార్థనంబున వానరేశ్వరుం డగువాలిని వధించి కిష్కింధాపురరాజ్యంబునకు సుగ్రీ
వునిఁ బట్టాభిషిక్తునిం జేసె. 2937
- సీ. అంతట సుగ్రీవుఁ డవనిజాక్షేమంబు, నరయంగ నెంచి వానరుల నెల్లఁ
బనుపంగ వారిలోఁ బవమానసూనుఁడు, వాయువేగంబున వార్ధిఁ దాటి
లంకణి నుఱుమాడి లంకాపురముఁ జొచ్చి, భూమిజ కెఱిగించి రామవార్త
వనమును భంజించి వనపాల్కురను బంప, సైన్యనేతల సప్తసచివసుతుల

- గీ. రావణతనూజు నొకని మారణ మొసర్చి, తోరణస్తంభమును గూల్చి తోయజోద్ధు
వాస్త్రమున బద్ధుడై రావణాంతికమున, కరిగి బోధించి సుఖమార్గ మసురపతికి.
- గీ. కాల్చి నిజవాలవహ్ని లంకాపురంబు, జానకీదత్త మగునభిజాన మొంది
మరల వార్ధిని దాటి దాశరథివడకు, వచ్చి జనకాత్మజాక్షేమవార్తఁ దెలిపి. 2939
- క. ఇచ్చటయు సభిజానముఁ, జెచ్చెర రాఘవుఁడు స్లవగసేనాయుతుఁడై
వచ్చి మహోదధిఁటమున, కచ్చట సైన్యమును నిలిపె నంబుధి దాటన్. 2940
- సీ. ఆప్పుడు హరిభక్తుఁ డగువిభీషణుఁడు ని, జాగ్రజుం డగురావణాసురునకు
నిర్భయంబుగఁ జెప్పి నీతివాక్యంబుల, నవమానితఁ డయి యతనిచేతఁ
ద్యజియించి భార్యాసుతాదుల రాఘవ, చరణాంబుజంబుల శరణువేడ
శరణుచొచ్చినయెడ నరి నై నఁ బ్రోచువాఁ, డగుట రాముఁడు వాని కభయ మొసఁగి
- గీ. యసురరాజ్యాభిషేకంబు నపుడె చేసి, పదపడి పయోనిధిని నొక్కబాణమునను
శోషిలఁగఁజేసి శరణుచొచ్చుటయు జలధి, జలము పూరించి వారుణాస్త్రమున మరల.
- సీ. నలునిచే నేతువు జలధికఁ గట్టించి, యవలీలగను దాటి యంబునిధిని
గపిసేనతోడ లంకను జొచ్చి రాక్షస, వ్యూహంబు నెల్లను నుక్కడంచె
నింద్రజి యపుడు విజృంభించి రామల, క్ష్మణులను నాగపాశములచేత
బంధింప నేతెంచి పతగనాథుఁడు వాని, ఛిన్నభిన్నము చేసి చెదరఁగొట్టె
- గీ. నంతటను వానరులకును నసురులకును, ఘోరసంగ్రామ మగుటయుఁ గుంభకర్ణు
డరుగుదెంచి మహాబలుఁ డగుట రామ, లక్ష్మణులమీఁద వాడికోలలను వైచె.
- ఉ. ఆప్పుడు రాముఁ డెంతయును నాగ్రహ మేర్పడఁ గుంభకర్ణునిన్
నిప్పులఁ జిమ్ముబాణముల నిర్గతవీర్యునిఁ జేయ నేలపై
గుప్పునఁ గూలె వాఁడు గిరి కూలినయట్లది కాంచి యింద్రజి
త్తుప్పర మంటఁగాఁ బెరిగి యగ్రుఁడువోలె భయంకరాకృతిన్. 2943
- క. విడువఁగ బ్రహ్మాస్త్రంబును, గడగడ వడఁకుచును గూలె గపిబల మెల్లన్
బుడమిపయి నంత నీదర, కొడుకు వెడలి ద్రోణగిరిని గొనితెచ్చి వడిన్. 2944
- గీ. ప్రధనభూమిని నిలుప నప్పర్వతమునఁ, గ్రాలు చుండినసంజీవకరణిగాలి
సోక నిశ్చేష్టముగ రణక్షోణిపై ని, బడినకపు లెల్ల మేల్కొన్నపగిది లేచి. 2945
- చ. దనుజబలంబుతోడఁ బ్రవిదారణముం బొనరించు చుండఁగాఁ
గనుఁగొని రావణాత్మజుఁడు గాల్ప దొడంగె నిశాతబాణవ
హ్నిని గపిసేనఁ గాంచి యది యెల్లను లక్ష్మణుఁ డంతకాలరు
ద్రునిపగిదిన్ జెలంగి యొకరోపమునన్ దెగటార్చె నింద్రజిన్. 2946
- సీ. అంతట రావణు డాత్మజనిధనంబు, నాలించి రోషతామ్రాక్షుఁ డగుచుఁ
జతురంగసైన్యసంయతముగా యుద్ధరం, గమున కేతెంచి లక్ష్మణునిమీఁద

శక్తి నై చుటయు లక్ష్మణుడు తదాహతి, కోర్వక మూర్ఖిల్లి యుర్విఁ గూలె
నపుడు రాఘవుడు కోపారుణనయనుఁ డై, కాలదండోపమకాండములను

గీ. నాశ మొనరించి డై త్వసె న్యంబు నెల్ల, రావణుని ముంప విశిఖవర మున వాఁడు
విడిలితశరీరుఁ డై రామవిశిఖహతిని, బఱచె నిజమందిరమునకుఁ బిఱికివోలె. 2947

గీ. అపుడు వాయుసుతుఁడు ద్రోణాచలమును, మరలఁ గొనివచ్చి సంగరమహిని నిలుపఁ
దద్గతౌషధివాయువు దాకి లబ్ధ, సంజ్ఞఁ డై లక్ష్మణుడు తతఁణమ లేచె. 2948

క. అది చూచి రామచంద్రుఁడు, ముద మొందుచునుండఁ గపిసమూహం బెల్లెన్
గదనక్షితి మాత్రోగంగఁ, జద లంటంగఁ జలుపఁ దొడఁగె జయనాదములన్.

సీ. అంత దశగ్రీవుఁ డరిమారణంబున, కై రహస్యస్థలమందుఁ జేరి
యాభిచారికహోమ మాచరించుచు నుండ, నది వానరు లెఱిగి యచటి కేగి
కావింప హోమభంగంబును బొలన్తుఁ, డపరిమితక్రోధ మావహిల్ల
దివ్యరథంబు నధిష్ఠించి బహుదైత్య, సేనతోడను రణక్షితికి వచ్చె

గీ. నపుడు త్రిదివంబునుండి హర్యశ్వయుక్త, దివ్యరథమును మాతలి డెచ్చి యొసఁగ
రాఘవుడు దానిపై నెక్కి రణ మొనర్పఁ, జొచ్చె డీకొని రావణాసురునితోడ.

ఆ. రామరావణులకు రణ మయ్యె నప్పుడు, విస్మయంబుఁ జెంద విశ్వ మెల్ల
నేమి చెప్ప నింక రామరావణయుద్ధ, మొకఁడె సాటి దాని కొందు లేదు. 2951

సీ. ఖండించు చుండ రాఘవుఁ డద్భుతంబుగా, వాఁడి కోలలను రావణునితలలు
మెటనె మరల నావిర్భవించుచు నుండఁ, దన్నస్తకంబు లత్యద్భుతముగ
నెల్లలోకంబులు తల్లడిల్లుచు నుండ, నే డహోరాత్రంబు లేగుటయును
రాముఁ డుపేక్షింపరా దింక నీపాపి, నని యెంచి మదిని నత్యాగ్రహమున

గీ. నేసె బ్రహ్మాస్త్రమును గుఱిచేసి వాని, వక్షమును నది టివ్వస నాక్షణంబ
యరిగి తద్వక్షమును జీల్చి నాశ లదర, నవనిపైఁ గూలి రావణుం డనువు లుడిగె.

సీ. అంతట బ్రహ్మాస్త్ర మవనిని భేదించు, కొని పోయి పాతాళమునకు నచట
భుజగాధిపతిచేతఁ బూజితం బయి వచ్చి, జవమునఁ జేరె రాఘవునికేల
నాకాశముననుండి యపు డద్భుతంబుగాఁ, గురెసె రామునిపై నిఁ గుసుమవృష్టి
సలిపిరి వానరుల్ జయనినాదములను, దిక్కు లన్నియుఁ గూడఁ బిక్కటిల్ల

గీ. సంగరశ్రమ మెడలంగ సౌరభమును, జల్లుచును వీవఁ దొడఁగెను జల్లగాలి
యంతట విభీషణునకు లంకాధిపత్య, మిచ్చి రాఘవుఁ డతనితో నిట్లు లనియె. 2953

చ. దనుజవరేణ్య నాకథయు ధాత్రియు భౌస్కరుఁడున్ హిమాంశుఁడున్
దనరెడునంతకాలమును ధర్మము దాటక రాజ్య మేలుచున్
దనయులఁ బాత్రులం బడసి త్వత్కుల మభ్యుదితంబు గాఁ దుదిన్
గొనెదవుగాక యోగులకుఁ గూడ లభింపనివిష్ణుధామమున్.

- ఆ. అని యనుగ్రహించి యవనిజను గ్రహింప, సంశయించు చున్న సమయమందు
నజముఖాదితేయు లరుడెంచి రాముని, యెదుట మ్రొక్కి నిలిచి యిట్లు లనిరి.
- సీ. రాఘవ నీవు నారాయణుండవు పర, బ్రహ్మమూర్తివి జగత్పాలకుడవు
భువనహితార్థంబు పుడమిపై నవతరిం, చినమహాలక్ష్మీ యీజనకజాత
రావణ కుంభకర్ణనిశాచరేంద్రులు, త్వద్వారపాలకుల్ ధాత్రిమీద
సనకాదిమునిశాపమున జనించిరి వారి, నుద్ధరింపగ నీమె బద్ధ యయ్యె
- గీ. నాకతంబున నీ వానిశాటవిభులఁ, జంపుటయుఁ జచ్చి వారలు స్వర్గమునకుఁ
బోవుటయును దటస్థించె దేవదేవ, జానకిని గై కొనుము నిర్విశంకముగను. 2956 .
- గీ. అని వచించుచు నుండంగ ననలశుద్ధ, యైనసీతను గొనివచ్చి హవ్యవహుఁడు
రామ పూతచరిత్ర యీభూమిజాత, కై కొనుము నాఁగ నామె రాఘవుఁడు గొనియె.
- సీ. అంతట సంగ్రామమాతు లై నకపు లెల్ల, బ్రహ్మవరంబున బ్రదికి లేవఁ
గపిసేన నెల్లను గనుఁగొని రాముఁ డ, త్యంతహర ము నొంది యాత్మలోనఁ
బుష్పకంబున నెక్కి భూమిజతోడ ల, క్షృణునితోడను విభీషణునితోడఁ
బ్లవగభల్లూకదానవబలంబులతోడఁ, బయన మై సుర లెల్లఁ బ్రస్తుతింప
- గీ. మరల వచ్చి భరద్వాజమానియాశ్ర, మంబునకుఁ దత్కృతోపచారంబుఁ బడసి
హనుమవలనను భరతవర్తనము నెఱిగి, మొదటఁ జేరె నందిగ్రామమునకు నంత.
- సీ. అరుడెంచి యెదురుగా భరతుండు పురజన, సచివపురోహితసహితముగను
రామచంద్రునకుఁ బ్రణామంబు గావించి, తోడ్కొనివచ్చి సంతోషమునను
నర్పించె రాజ్యంబు నఖిలలోకంబును, మునులును సురలును వినుతిసేయ
నంతట భద్రవాద్యములు మ్రోగఁచు నుండ, రాముఁడు సపరివారంబు గాఁగ
- గీ. వచ్చి సాకేతపురమును జొచ్చె నంత, దాసదాసీజనంబు లుత్సాహమునను
మంగళస్నానముల నొనర్పంగఁజేసి, వారలకుఁ గట్టబెట్టిరి వస్త్రములను. 2959
- సీ. అపు డొకశుభలగ్నమందు నానారత్న, మండితమాణిక్యమండపమున
హైమభద్రదాసనమం దుపవిష్టుని, జేసి దాశరథిని సీతతోడ
వామదేవుండు పర్వతుఁడు నారదుఁడు మా, ర్కండేయమాద్దల్యకశ్యపులును
జాబాలియు వసిష్ఠసంయమియును నను, నష్టమహర్షు లత్యద్భుతముగఁ
- ఆ. బుణ్యతీర్థతోయపూర్ణ సువర్ణ కుం, భములతోడ వేదమంత్రఘోష
మావరింప దెసల నభిషేక మొనరించి, రఖిలజనులుఁ జూచి హర్ష మొంద. 2960
- సీ. ఛత్రచామరములు సౌమి త్రి వహియింప, భరతశత్రుఘ్నులు పార్శ్వములను
దాశవృంతంబులఁ దాల్చి వీచుచు నుండఁ, బవనసుతుండు దీపమును బట్టఁ
గపినాయకుఁడు పూర్ణకలశంబుఁ దాల్చు జూ, పింప దర్పణము విభీషణుండు
పుష్పమాలను గంఠమున జాంబవంతుఁడు, వై వ సుషేణుండు ధ్వజము నూనఁ

గీ. దమ్ములంబును వాలినందనుఁ డొసంగ, నఖిలభూపతులును నుపాయనము లీయఁ
బ్రవగదానవబలములు బలిసికొలువ, రాజిలెఁ బురందరుఁడువోలె రాఘవుండు.

గీ. అఖిలమునిజనవేషితుఁ డై వెలింగె
రామచంద్రుఁ డయోధ్యాపురంబునందు
నక్షయసనాతనపదంబునందు నిత్య
ము క్తపరివృతుఁ డగువిష్ణుమూర్తివోలె.

2962

ఆ. సమితిలో జయంతసారాష్ట్రరాష్ట్రవ, ర్ధనసుమంత్రవిజయధర్మపాల
సృష్ట్యకోపు లనెడియెనమంద్రు మంత్రులు, గొలువ రాఘవుండు కొమరుమిగిలె.

సీ. అప్పుడు నేను లో నాగక పొరలెడి, హర్షంబు ప్రేరేప నవశముగను
విశ్వరూపంబున వెలిగెడిరాముని, ముంగల జేతులు మోడ్చి నిలిచి
సృష్టిసితిక్షయ హేతవే నిర్గతో, పాధిరూపాయ నారాయణాయ
విశ్వస్వరూపాయ విష్ణవే సచ్చిదా, సందాత్మనే జగన్నాయకాయ

గీ. బ్రహ్మణే శాశ్వతాయ రుద్రాయ సర్వ
సాక్షిణే వేదవేద్యాయ సాత్త్వికాయ
సాధురక్షణదుష్టశీక్షణపరాయ
భానుకులభూషణాయ తుభ్యం నమోఽస్తు.

2964

ఆ. అని నమస్కరించి హర్ష మంతంతకు, హెచ్చు గాఁగఁ బులక లెసఁగ మేన
నిట్టు లంటి రామ యీవు పంకేరుమా, లోచనుడవు నీత లోకమాత.

2965

సీ. సావిత్రి జానకి నీవు విధాతవు, శ్రీకంఠుడవు నీవు నీత గౌరి
శతమన్యుడవు నీవు జనకజ పొలోమి, వై శ్వానరుడ వీవు స్వాహా నీత
యముడవు నీవు సంహారదేవత నీత, రోహిణి నీత చంద్రుడవు నీవు
వై దేహి సంజ్ఞ దివాకరుండవు నీవు, పవలు నీవు త్రియామ యవనిజాత

గీ. యింక బహుళోక్తులు వచింప నేల దేవ, ముజ్జగంబులలోన ప్రీతిమూర్తి యెల్ల
ధరణిజయె పుంస్వరూప మంతయును నీవె, యెంతవారము మీత త్త్వ మెఱుంగ మేము.

క. ఎపుడును నీతారకమును, జపియించుచు నుండు నేను శర్వాణియు నె
ల్లపుడును నీనామంబును, జపియించుచు నుండు మోక్షసాధన మగుటన్.

2967

క. అందుననె లోకపూజ్యతఁ. జెందంగలిగితిమి మేము చేకుటె యుష్మ
త్సందర్శనలబ్ధమహా, సందంబును నాకు నేడు నభినదళాక్షౌ.

2968

క. వారాణసిలో మ్రందెడి, వారలకున్ బ్రాణములను నదలెడితటి నీ
తారకమంత్రమును భవో, దారకముగ నుడువుయోగ్యతయు నా కొదవెన్.

2969

క. అని నేను బహువిధంబుల, వినుతించుచు నుండఁ జూచి విశ్వాత్ముం డై
కనఁబడురాముని భయమున, వనజాసనముఖ్యు లెల్ల వణకుచు నుండన్.

1970

- సీ. అపుడు రాఘవుడు మాయామానుషాకార, మును దాల్చి మరలను బూర్వమట్ల
కానంగబడుచు నేత్రానందకరముగా, బ్రహ్మాదిదేవవర్గంబునకును
మునులకుఁ గపులకు జనపతులకు దాన, వులకును నర్హపూజల నొనర్ప
వారు సంతోషులై స్వస్వధామంబుల, కరిగిరి పడసి రామానుమతిని
- గీ. నంతటను రాముఁ డవనిజాకాంతతోడ, ననుభవించుచు భోగంబు లవని నెల్ల
నేలుకొను చుండఁ గడచె వే యేండ్లు సీత, గర్భవతియును నయ్యె నాకాలమందు.
- సీ. దనుజునియింట నుండినజానకిని రామ, చంద్రుడు గొనివచ్చి సాహసమునఁ
దనయింటిలో నుంచికొనె నన్నయపవాద, ముద్భవింపంగ నయోధ్యలోన
మానుషధర్మంబు గానంగబడ రాముఁ, డవనిపుత్రిక సరణ్యమున కనిచె
నంతట వాల్మీకియాశ్రమంబున సీత, కుశలపు లనుకొడుకులను గాంచె
- గీ. రఘుకులేశుండు బ్రహ్మచర్యవ్రతంబుఁ, బూని విశ్వంభరాచక్రముచు సమస్త
జనులు గీర్తింపఁగా నేలసాగె రాజ, ధాని యైనయయోధ్యలోఁ దా వసించి. 2972
- వ. అంతట శత్రుఘ్నుండు లవణాసురసంహారంబు గావించి యిరువురుపుత్రులం బడసి
దేవనిర్మితం బగుమధురాపురంబుం బాలింపం దొడంగె. భరతుండు గంధర్వులను
వధించి సింధూభయపార్శ్వంబులందుఁ దనకుమారుల నిరువురను బ్రభువులుగా
స్థాపించె. లక్ష్మణుండు మద్రులను వధించి మద్రదేశంబునకుఁ దనపుత్రుల నిరువురను
నధిపతులం గావించి తాను సాకేతంబున రామపాదారవిందసన్నిధానంబున నివసించె.
- సీ. అపుడు రాఘవుడు ధర్మాతిక్రమంబుచే, తను దపించుశూద్రుని వధించి
మరణించినట్టిబ్రాహ్మణతనూభవుని జే, వింపజేసి యశేషవిబుధు లెన్న
నై మిషారణ్యంబునను గౌతమీతీర, మందు మహారి సమక్షమందుఁ
గావించికొని స్వర్ణకల్పితం బైనసీ, తామహాదేవిని ధర్మసతిగ
- గీ. నయుతహాయమేధవాజపేయాయుతముల, విశ్వజిడ్యాగగోమేధవివిధసప్త
తంతువులఁ జేసి సంపూర్ణదక్షిణలను, సర్వజనుల సమ్మానించుసమయమందు.
- సీ. వాల్మీకి తోడ్కొనివచ్చి సీతను గుశ, లవులను రామునిసవిధమునకు
రామచంద్ర వసుంధరాపుత్రి శ్రీదేవి, భవదేశమానస పరమసాధ్వీ
కై కొను మీజగత్కల్యాణదాత్రిని, బూతచరిత్రను బుత్రవతిని
ననవుడు రాముఁ డిట్లనియె మహాభాగ, నీవు చెప్పినమాట నిక్కువంబ
- గీ. కాని లోకాపవాద మీఁగంగ నేడు, పృథ్వీసుత ప్రత్యయము చూపె నేని సకల
జనయుతం బగనీమహాసమితిలోన, గ్రాహ్య యగు లేనియెడలను గ్రాహ్య గాదు.
- క. అని పల్కుటయును జానకి, విని రామునివాక్యములను విశదముగ మహా
జను లెల్లఁ జూచు చుండఁగ, వినమితముఖి యగుచు నిట్లు వేడె ధరిత్రిక. 2976
- గీ. తల్లి భూదేవి రామునిఁ దక్క- నొరుని, దలపులో నేని యెపు డేని తలఁప నేని
సర్వసాక్షిణి వగునీ వఖర్వమహిమ, నిమ్ముగా నిష్టె వివరమ్ము నిమ్ము నాకు. 2977

- సీ. అని సభాసదు లెల్ల వినఁ బల్కుటయు ఖగే, శ్వరునితోఁ జనుదెంచి ధరణిదేవి
 సీతను గరములచే నెత్తి తార్చ్యవా, హాసముపై నెక్కింప నద్భుతముగఁ
 గను చుండ నట నున్నజను లెల్ల దివినుండి, కురియుచు నుండంగఁ గుసుమవృష్టి
 గరుడి తివ్వన నేగె గగనమార్గమునుండి, తోణిజతోడ వైకుంఠమునకు
- గీ. నంత రాముఁడు ధూళితస్వాంతఁ డగుచు, దనయులను గొని సాకేతమునకుఁ జేరి
 యేలు చుండంగ నిలఁ గొంతకాలమునకు, జనిరి దశరథపత్నులు స్వర్గమునకు.
- ఆ. అవలఁ గొంతకాల మరుగంగఁ దాపసా, కారమునను వచ్చి కాలుఁ డొక్క-
 దినమునందు రాఘవునిఁ గాంచి దీవించి, యిట్లు లనియె స్నేహ ముట్టిపడఁగ. 2979
- సీ. రాఘవ నను బంప బ్రహ్మ నీయొద్దకు, వచ్చితి నొకగోప్యవార్తఁ దెలుప
 నెవఁడును రాఁగూడ దిటకు నే నున్నంత, వఱకు వచ్చినఁ జంపవలయు వాని
 ననుడు రాఘవుఁ డట్లె యని నియోగించి ల, త్కృణుని ద్వారాభిరక్షణము సేయ
 నావార్త నాలింప నభిముఖుం డై యుండ, గాలుఁ డిట్లనియె రాఘవునిఁ గాంచి
- గీ. రామ పదాకొండువేలేండ్లు రాజ్య మేల, నసురసంహార మొనరింప నవనియందు
 నవతరించితి వాకార్య మయ్యె నింక, బయలుదేలుము వైకుంఠభవనమునకు. 2980
- ఆ. అని వచించు చుండ నంతలో దుర్వాసుఁ, డరుగుదెంచి ద్వారమందు నిలిచి
 ద్వార్థన్ రామచంద్రదర్శన మొనరించు, వాంఛతోడ నేను వచ్చినాఁడ. 2981
- క. అని పల్కుటయును దుర్వా, సున కప్పుడు రాఘవానుజుఁడు మ్రొక్కి భయం
 బెనయ మది రామదర్శన, మున కిది సమయంబు గాదు మునివర యనియె.
- సీ. అంతట దుర్వాసుఁ డాగ్రహఃఖిష్టుఁ డై, దర్శింప నీకున్న దాశరథిని
 శపియించువాడ నిన్నిపుడె నా లక్ష్మణుం, డరిగి యన్నకుఁ దెల్పె నతనిరాక
 వీక్షించి వాని నదృశ్యుఁ డయ్యె గృతాంతుఁ, డపుడు రాముఁడు మాని నాదరింప
 నానందభరితుఁ డై యరిగె దుర్వాసుండు, సౌమిత్రి రామునిశపథ మెఱిగి
- ఆ. సత్వరముగ నరిగి సరయామహానదీ, తీర్థమందు మనుజదేహ ముడిగి
 తాల్చి నిజఘోషోద్రతనువు విమానంబు, నెక్కి స్వపదమునకు నేగె నంత. 2983
- సీ. తమ్ముఁడు చనినయుదంతంబు నిజకర్ణ, తాడితం బగుటయుఁ దతఁణంబ
 స్వపదంబునకు రామచంద్రుఁ డేగఁ దలంచి, కుశవతీపురమును గుశున కొసంగి
 లవున కొసంగి ద్వారవతీపురంబును, రాజధానులు గాఁగ రాజ్య మేల
 నభిషేక మొనరించి యఖిలజనంబులు, సమ్మతింపఁగ నిచ్చె స్వధన మెల్ల
- గీ. నపుడు తద్భావము నెఱింగి యఖిలజనులు, వచ్చి రాఘవ నీతోడ వచ్చువార
 మందఱిము గూడ మేము నీయట్టిప్రభుని, విడిచి బ్రతుకంగఁజాలము పుడమిలోన.
- వ. అని వేడుటయు రామచంద్రుండు తదభ్యర్థనంబు నంగీకరించి విభీషణునకు శార్ఙ్గ
 బును నిక్షౌకుకులదై వతం బగుశ్రీరంగశాయిమూర్తిని నొసంగి హనుమంతునకు

రామాయణగాథ లోకమం దుండవంతవటకును భూమండలంబున వసించి యంతం
బున నిజపరమపదముం జెందునట్లు వరంబుఁ బ్రసాదించి ద్వాపరయుగంబున భూభార
నివారణార్థంబు యాదవవంశంబునఁ దుదయించి సీతోడ సంగ్రామంబు గావించి
నిన్ను ధన్యుని జేయుదు నని జాంబవంతునకుం జెప్పి తాను శుక్లాంబరధరుం డై
కుశలు హస్తంబులందు ధరించి రమాధరణీసమేతంబుగా బయలుదేరితే నంత. 2985

సీ. ప్రణవంబు వేదశాస్త్రములు పురాణేతి, హాసాదిసకలవిద్యాగణంబు
సావిత్రియును నస్త్రుశస్త్రకార్ముకమార్గ, ణములును బురుషదేహములతోడ
భరతశత్రుఘ్నులు పురజనులును మంత్రి, వర్ణంబులును భృత్యవర్ణములును
ఋక్షవానరపశుపక్షిగణంబులు, జంగమస్థావరసంఘ మెల్ల

గీ. బయలుదేరింగఁ దనవెంటఁ బాయలేక, రాముఁ డఖిలసమేతుఁ డై ప్రేమమునను
నరిగి మూఁ డామడలు పశ్చిమాస్య యైన, సరయువును జొచ్చె సోదరసహితముగను.

క. వనజభవుం డపుడు నభం, బుననుండి సుపర్వసహితముగ రాఘవ ధా
త్రిని విడిచి రమ్మ సీపద, మునకుం గృహతోడ శీఘ్రముగ నని వేడక. 2987

సీ. రాముఁడు విడిచి మర్త్యశరీరమును స్వకీ, యం బై నవిష్ణుదేహమును దాల్చి
భరతశత్రుఘ్నులు ప్రాపింపఁగను దన్ను, నాత్మీయశఙ్ఖచక్రాకృతులను
దేవీయుగంబుతోఁ దేజరిల్లుచు దివ్య, యాప్యయానంబున నధివసించి
సరయానదీజలస్పర్శోపగతదివ్య, కాయు లై ననిజానుగతుల నెల్లఁ

గీ. దనఁమానంబు నెక్కించుకొని విముక్త, జనయుతం బైననిజధామమునకుఁ జేరె
దేవతాబృంద మెల్ల నుతించు చుండఁ, గురియుఁ చుండంగ దివినుండి కుసుమవృష్టి.

క. ఏతద్రామచరిత్రము, శ్రోతలకును బాఠకులకు సుతధనదార
ఖ్యాతిసుఖారోగ్యములను, బాతకనాశమును బరమపదమును నొసఁగుక. 2989

వ. ఇంకఁ గృష్ణావతారచరిత్రముం జెప్పెద వినుము. 2990

సీ. దేవమీధుం డనుభూవరుం డొకఁ డుండె, వసుధలో మును యదువంశమందు
నతనికి వసుదేవుఁ డనుసుతుం డొకఁ డుండె, హరిపదాంబుజపరాయణుఁ డతండు
వరగుణ యైనదేవకి నుగ్రసేనపు, త్రినిఁ బెండ్లియాడి యాదేవితోడ
నుగ్రసేనునితనయుం డగుకంసుండు, రథ-చోదకుండుగా రథము నెక్కి-

గీ. రమ్యముగ మధురాపురరాజమార్గ, మందుఁ జను చుండఁ బార్శ్వములందు బంధు
వర్గ మేతేరఁ దద్రాజవై భవంబు, చూచు చుండంగఁ బ్రజ లెల్లఁ జోద్యముగను.

గీ. కంస దేవకియప్తమగర్భమునను, నీకు మరణంబు ప్రాప్తించు నిక్క-ముగను
ననెడిమాటలు దివినుండి వినఁబడంగఁ, గంసుఁ డది విని వెంటనె ఖడ్గ మెత్తి. 2992

సీ తనచెల్లె లగుదేవకిని నటకంగ రా, నప్పుడు వసుదేవుఁ డడ్డగించి
స్వామిక నిలుపుము చన దాడుదానిని, జంపంగ నీభోటిశౌర్యనిధికి

- నదిగాక నీ క్షీమే యనుజాత యపిచార, ముగ నిట్టికార్యంబు తగునె చేయ
భయము నీ కాకాశభాషణంబున నేరు, పడినచో నీమెగర్భముల నెల్ల
- గీ. సుహరింపుము పుట్టినసమయమంద, యనుచు బతిమాలంగను గంసుఁ డాగ్రహంబు
నుడిగి చెఱసాలలో నపు దుంచి వారి, నిరువురను గూడ భోగ్యంబు లెల్ల నొసఁగి.
- క. మునులను దేవతలను స, జనులను బాధించుచును నిశాచరకోటుల్
తన కనుచరు లై యుండఁగ, ననుచితముగ నడువసాగె నతిబలుఁ డగుటన్. 2994
- సీ. అంతట నొక్కనాఁ డరిగి మేదిని బ్రహ్మ, సన్నిధానమునకు సాగి మ్రొక్కి
పరమేష్ఠి రాక్షసబాధ నానాటికిఁ, బ్రబలంబు గాఁజొచ్చెఁ బ్రజల కెల్ల
సత్యశౌచంబులు సమసె లోకములోన, భరియింపఁజాలను భార మింక
నని తెల్పి యరుగుటయును సురజ్యేష్ఠుండు, సకలనిరరగణసహితముగను
- గీ. జేరి క్షీరాబ్ధియు తరతీరమునకు, బహువిధంబుల శార్దూల బ్రస్తుతింప
నంబుజాతుండు ప్రత్యక్ష మై విరించి, యిచ్చటికి మీర లెల్ల రా నేల చెపుమ.
- క. అని యడుగుటయును నజుఁ డి, ట్లనియెను వనజాక్ష ధరణి యాఁగఁగ లేమిన్
దనుజులు పెట్టెడిబాధకు, వనరుచు నున్నయది నీవె వలయును బ్రోవన్. 2996
- గీ. అని నివేదించుటయును జనార్దనుండు, ననజసంభవ మీ రేగవచ్చు నింక
నేను యదువంశమందు జన్మించి భార, మహనయింఁచెద నని పల్కి యనిపి వారి.
- సీ. కని నిజమాయ ని ట్లనియె మాయాదేవి, యవనితలంబున కరిగి నీవు
సరగ హిరణ్యాక్షపట్టనాభవులను, గ్రమముగా దేవకీగర్భమందుఁ
జొనిపి యనంతాంశమునఁ గల్గుదేవకీ, సప్తమగర్భంబు సమయకుండ
నసమయంబున లాగి యామెసపత్ని యై, నట్టిరోహిణిగర్భమందు నునిచి
- గీ. నందగోపసతీగర్భమందుఁ జేరి, కంసభగినికి నప్తమగర్భమందు
నేను జనియించువేళను నీవు గూడ, జనన మొందుము నందునిసదనమందు.. 2998
- క. అయిమీఁదఁ గంనునకు ను, త్కట మగుభయ ముప్పతిల్లగాఁ జేసి మహా
ర్భటి నేఁగి వింధ్య మనియెడి, యటవికి వధియింపు మచటేయసురుల నెల్లన్. 2999
- వ. అని యాజ్ఞాపించుటయు మాయాదేవి తతఁ గంబ ధరణి కరుదెంచి హిరణ్యాక్షసుత
పట్కంబును గ్రమంబుగా దేవకీగర్భంబునందుఁ బ్రవేశింపఁజేసి తజననకాలంబునంద
పాదల నెల్లరను యథాక్రమంబుగఁ గంసుండు సంహరింపఁ బిదప ననంతాంశసంభూతం
బగుదేవకీసప్తమగర్భంబును బలాత్కారంబున లాగి రోహిణీగర్భంబునం దుంచి
తద్గర్భశిశువు పెరిగి భాద్రపదకృష్ణాష్టమిమీదినంబున జన్మించి మాయానంకరితుం
డగుటవలన సంకరణనామముం బడసి వరిల్లు చుండఁ దాను నందగోపపత్ని యగు
యశోదాదేవి గర్భముం జొచ్చె.

- సీ. అంతటఁ బుండరీకాక్షుండు సుముహూర్త, మఁదు దేవకిగర్భమందుఁ జొచ్చి
నిండంగఁ దొమ్మిదినెల లందు వసియించి, పదియవమాసంబు ప్రాప్త మగుడుఁ
బ్రభవించె నర రాత్రమునందు శ్రావణ, మాసకృష్ణాష్టమివాసరమున
వసుదేవుఁ డపుడు భాస్వతోక్తిదేదీప్య, మానవిగ్రహు మధుమధనుఁ జూచి
- గీ. చేతు లొగ్గి ప్రణామంబు చేసి పులకీ, తాంగు డై కృష్ణ ధన్యుడ నైతి నిన్నుఁ
బట్టిగను గాంచుభాగ్యంబు ప్రాప్తమగుటఁ, గన్నులారంగ నీవిష్ణుకళను గనుట. 3001
- క. అని బహువిధముల సంస్తవ, మొనరించుచు నుండఁ గృష్ణుఁ డుడిగి స్వరూపం
బును మానవరూపంబునఁ, గనఁబడ వసుదేవుఁ డపుడు కని బాలకునిన్. 3002
- ఆ. కంసుబారినుండి కాపాడుమార్గంబు, తోచ కునికి నెడఁదఁ ద్రొక్కటపడ
విష్ణుమాయవలన విడిపోయెఁ దలుపులు, భటులకనులు మూతవడియెఁ నంత. 3003
- సీ. ఆనకదుందుభి హస్తంబులం దుంచు, కొని బాలకుని గుండె కొట్టుకొనఁగ
నటు నిటుఁ జూచుచు నాఁగుచు నూర్పుల, నల్లనల్లనఁ గ్రింద నడుగు లిడుచుఁ
జోరునితెఱఁగునఁ గారాగృహద్వార, ములను మెల్లఁగ దాటి వెలికి వచ్చి
కడచె నిప్పటి కొక్కగండం బని తలంచి, పురవీధిలోఁ బడి యరిగియరిగి
- గీ. చేరి శీఘ్రంబుగను బురద్వారమునకుఁ
దత్కవాటంబు బాలుపదంబు తాకి
వివృతముగఁ దద్భటులు తమోవివశులుగను
నదియునుం దాటి సుఖముగా నరుగుచుండ. 3004
- వ. మార్గమధ్యంబున వరంబు ధారాపాతంబుగాఁ గురియంజొచ్చుటయు నాగేంద్రుండు
నిజఘణాసహస్రంబుచే వర బిందువునుం బయిం బడకుండ దేవకినందనుని నాచ్ఛాదించి
తత్కృపాపాత్రుం డయ్యె. 3005
- సీ. అంతట వసుదేవుఁ డధికంబుగాఁ బాఱు, యమునలోపలఁ జొచ్చి యరుగు చుండ
నమ్మహానది ప్రవాహం బంతయును దగ్గి, తత్తణంబున జానుదఘ్న మయ్యె
నది చూచి వసుదేవుఁ డాశ్చర్య మొందుచు, దాటి కాళింది నుత్సాహమునను
యమునాతటస్థిత మైనవ్రజంబున, కరిగి నందునినికాయ్యమును జొచ్చి
- గీ. మాయచేఁ దద్గృహస్థితమనుజు లెల్ల, మోహమును జెంది నిద్రలో మునింగియుండ
బాలుని యశోదప్రక్కలోఁ బవ్వళింపఁ, జేసి తత్కన్యకను గొని శీఘ్రముగను.
- గీ. తెల్లవాఱకమున్నె యేతెంచి మధుర, కక్కుమారిని దేవకిప్రక్కలోనఁ
బండుకొనఁ బెట్ట నప్పు డబ్బల యేడ్చె, నేడ్పు విని మేలుకొని లేచి యెల్లభటులు.
- గీ. చని రయంబునఁ గంసునిసవిధమునకు, దేవ నీళ్ళాడె దేవకీదేవ యనుచుఁ
దత్తమున నివేదింపఁ దత్తణంబ, కంసుఁ డేతెంచి కేల ఖడ్గమును బట్టి. 3008
- సీ. దేవకిప్రక్కలోఁ దేజరిల్లుచుఁ బండు, కొనియున్న బాలను గ్రూరముగను
నొకకేలఁ గొనిపోయి యూ రెల్ల వడఁకంగఁ, బెట్టి మారణశిలాపృష్ఠమందు

ఖండింపఁగా నెత్త ఖడ్గంబు నంతలో, నాబాల లేచి యత్యద్భుతముగఁ
దనకాలితో వానితలఁ దన్ని పై కేగి, యష్టబాహువులతో నచట నిలిచి

గీ. పండ్లు పటపటఁ గొఱుకునుఁ బ్రళయకాల

పావకజ్వాలవలె మండిపడుచు నోరి

రాక్షసాధమ కంస నారాయణుండు

పుట్టియున్నాఁడు నినుఁ జంపఁ బుడమిలోన.

3009

క. అని చెప్పి మాయమయ్యెను, గనుఁగొనియెడివార లెల్లఁ గడు నాశ్చర్యం
బును జెంద నంతఁ గంసుఁడు, మనమున నుదయింప భయము మాత్సర్యంబున్.

నీ. తనయాజలో నున్నదనుజవీరుల నెల్ల, రావించి దానవప్రవరులార
క్షీరసాగరమును జేరి దేవత లెల్ల, నస్మత్ప్రభావంబు హరికిఁ జెప్ప

నతఁడు ధాత్రిని మానవాకారమునఁ బుట్టె, మనకు హాని యొనర్ప మదిని నెంచి

మీ రందఱును నింక మేదినిలో బలో, తరులుగా నున్నబాలురను నెల్ల

గీ. సంహరింపంగఁ బొండు స్వచ్ఛందముగను, నని నిదేశించి కారాగృహంబునుండి
దేవకీవసుదేవులఁ బోవ విడిచి, చేరెఁ దనమందిరమునకుఁ జింతతోడ.

3011

వ. అంతట వసుదేవుండు రోహిణీగర్భసంభూతుం డగుసంకర్షణుని గైకొని వ్రజంబునకుం
జని నందగృహంబునం దున్ననిజనందనుని గాంచి యపరిమితానందభరితమాససుం
డై యశోదం జూచి.

3012

నీ. కల్యాణి వీఁడు సంకర్షణుం డనుపేరు, గలవాఁడు నాపట్టి కంసభీతి
నిచటికిఁ గైకొని యేతెంచినాఁడ నీ, బిడ్డతోడను వీనిఁ బెంపపలయు
నని పలుకుటయు నామె యట్లె పెంచెద నని, సంకర్షణునిఁ గొనె సంతసమున
సంతట వసుదేవుఁ డాత్మశాంతి ఘటిల్లఁ, జనుదెంచి మధుర కచ్చటనె యుండి

గీ. యాత్మసుతులకు జాతకర్మాదివిధుల, నాచరింపంగ గర్గుని ననుప నాతఁ
డేగి ఘోషంబునకు నందునింట నున్న, రాజసుతులకు జాతకర్మంబు సేసి.

3013

వ. జ్యేష్ఠపుత్రునకు రోహిణీయుం డనియు బలభద్రుం డనియు రాముఁ డనియుఁ గనిష్ఠ
సూనునకు శ్రీధరుం డనియు వాసుదేవుం డనియుఁ గృష్ణుం డనియు నామకరణంబులం
గావించి యీకుమారులు లోకంబునందు రామకృష్ణ లనుఖ్యాతిం బడయంగల రని
దీవించి నందయశోదాపూజితుం డై తిరిగి మధురాపురంబునకుం జేరె.

3014

గీ. అంతటను గొన్నినాళ్లకు నతిబలిష్ఠుఁ, డైనబాలుఁడు ఘోషమునందు నున్న
వాఁ డని యెఱింగి కంసుఁడు వానిఁ జంపఁ, బనిచెఁ బూతన యనునొకబాలహంత్రి.

క. చని యాపూతన ఘోషం, బున కొక్కనిశీధకాలమున మానవిరూ

పునఁ దనవిషలిప్తున, మును బెట్టెను నోటఁ గృష్ణమూర్తికిఁ గుడువన్.

3016

ఆ. అప్పు డెఱిగి కృష్ణుఁ డాపె నాసురిగను, నవ్వి పెట్టికొని స్తనంబు నోటఁ

బాలతోడఁ బీల్చెఁ బ్రాణంబులను సైత, మంత నాపె యార్చి యవనిఁ గూతె.

- సీ. ఆఘోరనాదంబు నాలించి బిరబిర, వ్రజవాసు లెల్లరు వచ్చి యటకు
వీక్షించి యాక్రూరరాక్షసిఁ దదురంబు, నందు నాడుచు నున్ననందసుతుని
నాశ్చర్యపడు చుండ నపుడు తద్దృష్టిదో, పంబును భూతభయంబుఁ బాయ
మూర్ధంబు గోమయంబున మోము గోవాల, ముసను యశోద మారనము సేసి
గీ. యెత్తొనఁగను శౌరి నువేంద్రనామ, ములను మారింజె నందుడు మొలకనన్వ
లొలయ ముఖమున వీక్షించు చుండ శార్జి, యంత నొకనాడు కృష్ణుఁ డత్యద్భుతముగ,
క. చనుదెంచి శకటరూపం, బున మీఁదం బడినయస్రపుని నొక్కనిఁ బె
ళ్లన విలుగఁ గాలఁ దన్నిన, దనుజుడు బిట్టార్చి కూలి ధరపై మడిసెన్. 3019
గీ. ఒకదినంబున దోఁగాడు చుండ రామ, కృష్ణు లిరువురుఁ గుక్కుటాకృతిని దాల్చి
చంపరా నొక్కరక్కసి శౌరి కేల, నీడ్చుకొట్టంగ వాఁ డార్చి యిలను గూలె. 3020
సీ. నడువంగ నేర్చి కొన్నాళ్ళకు రామకృ, ణ్ణులు చరించుచు నుండఁ గులుకునడలఁ
గృష్ణుడు గోపికాగృహములలోఁ జొచ్చి, పాలు మీఁగడ వెన్న గ్రోలఁ దొడఁగె
నది యెల్లఁ దెలుప గోపాంగనలు యశోద, కామె కృష్ణుని బిల్చి యనునయమున
గట్టిగా తోటికిఁ గట్టి దామంబుతో, దధి యమ్ముకొనుటకుఁ దాను బోయె
ఆ. గృష్ణుఁ డంతఁతోటి నీడిచికొని యమ, శారునములమధ్యమందుఁ బోవఁ
దత్ప్రభూతమునను ధరణీరుహంబులు, పెళ్ళు మనుచు విటిగి త్రెల్లె నిలను.
ఆ. అపుడు గోవు లెల్ల నాశ్చర్యమును జెంది. కాంచు చుండఁ దరుయుగంబు గిన్న
రాకృతులను దాల్చి యభివాదనము కృష్ణు, నకు నొనర్చి చనియె నాకమునకు.
క. దామనిబద్ధం డగుటను, దామోదరుఁ డనెడిపేరు దాలిచెఁ గృష్ణ
స్వామి మహోత్పాతంబుల, నామాడ్కిని నచటఁ గని భయంపడి గోపుల్. 3023
సీ. యమునాతటంబున రమణీయముగ నున్న, బృందావనంబున కేఁగి యచట
వసియించి యుండంగ వత్సపాలయుతంబు, గను రామకృష్ణులు కాన కేఁగి
కాచుచు గోవత్సకంబులఁ దన్మధ్య, దేశంబునం జేరి తిరుగు చుండ
బకరూపమును దాల్చి యొకరాక్షసుడు వచ్చి, కృష్ణుని గెడప నుంకించు చుండ
గీ. వాసుదేవుఁ డెఱింగి తద్వర్తనమును, వానిపై నొక్కలోష్టంబు వైచె నగుచు
నంత నాఒకదానవుం డార్చి దెసలు, దద్దటిల నేలపైఁ బడి తనువు విడచె. 3024
సీ. అంతఁ గొన్నిదినంబు లరుగంగ నొకదినం, బున రామకృష్ణులు వనమునందు
గోపబాలురతోడఁ గూడి మేపుచును గో, వత్సంబులను నెండవలన నలసి
శయనించి యజ్ఞవృక్షచ్ఛాయ నిదురింప, వనజోద్భవుడు వచ్చి వారిఁ జూచి
తలఁచి తన్మహిమంబుఁ దెలుప లోకుల కెల్ల, గోవత్సయుతముగా గోపసుతుల
గీ. నపహరించి దివంబున్ శౌరిగె నవల, మేలుకొని రామకృష్ణులు బాలకులును
ధేనువత్సంబులును నందుఁ గానఁబడమి, గళవళముఁ జేంది రొకక్షణకాల మంత.

- ఆ. అది యెఱింగి కృష్ణుఁ డజునికృత్యంబుగా, మరలఁ బూర్వ మున్నకరణి నుండ
గోపబాలకులను గోవత్సముల స్మృప్తి, చేసె మానసమునఁ జిత్రముగను. 3026
- సీ. అంతట సాహూహ్న మగుటయు మునువోలె, గోవత్సగోపార్థకులను గూడి
రామకృష్ణులు జయరావముల్ చేయుచు, బృందావనంబున కేగుదెంచి
కలిగింప సాగిరి కాతుకాశ్చర్యముల్, నిజబాల్యచేష్టలఁ బ్రజల కెల్ల
జరుగుటయును నొక్కసంవత్సరము బ్రహ్మ, చనుదెంచి కృష్ణునిసవిధమునకు
- గీ. విరచితాంజలి యై మ్రొక్కి విశ్వరూప, తరమె నాకు భవన్మహాత్మ్యంబుఁ దెలియఁ
ద్వద్విభూతుల భూజలవహ్నివాయు, గగనములును సమస్తలోకములు గూడ.
- క. పురుషోత్తమ నీవె మహా, పురుషుండవు నీవె శుద్ధపురుషుండవు వపుః
పురుషుండవు నీవె నై గమ, పురుషుండవు నీవె నీవె భువనము లెల్లఁ. 3028
- సీ. త్వత్ప్రాణమునఁ బుట్టె వాయ్వుంతరిక్షముల్, త్వద్వాక్కుచేత భూవహ్ని లొదవె
శశియును దేసలు సీశ్రవణంబున జనించె, బ్రభవించె నీకంట రవియు దివముఁ
ద్వన్మానసంబున వరుణుఁ డుద్భవ మొందె, నివి యవి యన నేల నెల్లజగము
ప్రాదుర్భవించె నీయవయవములనుండి, యఖిలంబుఁ జేరు నీయంద తుదకు
- గీ. నాకసంబున నోషధులందు గ్రహము
లందు నక్షత్రములయందు నఖిలవిబుధ
నివహములయందు నాయందు భవునియుదుఁ
దేజరిల్లుచు నుండెడితేజు నీవ. 3029
- గీ. అఖిలవస్తువులందును నన్నియెడల, నిండి యుండెడిబ్రహ్మంబు నీవ జ్ఞాన
మీన సర్వోపనిషదర్థ మీవ యమృత, శబ్దవాచ్యుడ వీవ శాశ్వతుడ వీవ. 3030
- గీ. నీవ చక్షుర్మయుండవు నీవ వాఙ్మ, యుండవును నీవ ఛందోమయుండవు నీవ
శ్రోత్రమయుండవు హంసవాచ్యుడవు నీవ, పంచకోశస్థుడవు నీవ పరమపురుష.
- క. క్షమియింపుము నాయపరా, ధము నని ప్రార్థించి బహువిధంబుల గోవ
త్సములను గోపార్థకులను, సమర్పణముచేసి చనియె స్వపదంబునకుఁ. 3032
- చ. అమరులు పంకజాసనసమర్పితగోశిశుగోపబాలసం
ఘమునకు బాలకృష్ణపరికల్పితగోశిశుగోపబాలసం
ఘమునకు భేద మించుకయుఁ గానఁగరామిని నెందుఁ గూడఁ జో
ద్యము గలుగంగ నాత్మలకుఁ దన్మహిమంబుఁ దొడంగి రెన్నఁగఁ. 3033
- సీ. అవలఁ గొన్నిదినంబు లరుగంగ నొకనాఁడు, గోపబాలకులతోఁ గూడి శౌరి
లీలమై వరిగి కాళిందీహ్రదమునకు, బాలురు వల దని గోలవెట్ట
నందులోపల దూకి యచటఁ గాళియ మను, కాలసర్పంబును గాల నడిచి
నల్లిపి నిర్విషముగ శరణుపొందఁగ నది, యాత్మీయపుత్రదారాన్వితముగ

- గీ. దానిమూర్ధసహస్రంబుపైని స్వపద, చిహ్నములు గానఁబడ నొత్తి చెదరఁగొట్ట
నది రసాతలమున కేగె హ్రదము విడిచి, తొలఁగి తదాభిధ ప్రజలు సంతోషపడఁగ.
- గీ. అంతఁ గృష్ణుఁడు విచ్చేసి హ్రదమునుండి, చూడ నల్లడఁ జల్లనిచూపుతోడ
యామునతటస్థవిషదగ్ధభూమిజంబు, లన్నియును బల్లవించె నత్యద్భుతముగ. 3035
- సీ. అట్లుపైనిఁ గొన్నినా శ్శరుగంగ నొకనాఁడు, గోపబాలురతోడఁ గూడిమాడి
యాడుచు శై శవక్రీడల నన్నతో, దనుజారి యొకతాళవనికి నేఁగి
యందు ధేనుకుఁ డనునమరారి యొక్కఁడు, ఖరరూపమును దాల్చి తిరుగు చుండఁ
బట్టి తత్పదములు గట్టిగా గిరగిరఁ, ద్రిప్పి కొట్టఁగఁ దాళవృక్షమునకు
- గీ. నాప్రభూతంబుచేత వాఁ డార్చిమిన్ను
బ్రద్ద లగునట్లు దైత్యరూపమునఁ గొండ
కూలినట్లులు నేలపైఁ గూలి మడిసెఁ
గృష్ణమహిమంబు నిరరు లెల్లఁ బొగడ. 3036
- వ. అంత నచ్చటనుండి రామకృష్ణులు గోపబాలురతోడఁ గూడి భాండీరవటంబునకుం
జని యుచ్చెట్టుక్రింద నాడుకొను చుండ. 3037
- సీ. అరుగుదెంచి ప్రలంబుఁ డనుడై త్యుఁ డొక్కఁ డ, చ్చటికి నాభీరవేషంబుతోడ
నాడుచు వారితోఁ గూడి హాలాయుధు, నెక్కించుకొని తనప్రపంచమందు
నెగిరి యాకసమున కేగు చుండఁగ వాని, రాముఁడు గ్రహియించి రాక్షసునిఁగ
ముష్టిచేఁ దన్మూర్ధమున గాఢముగ నొక్క, గ్రద్దు గ్రద్దఁగ వాఁడు గుండె చెదరి
- గీ. భై రవంబుగఁ జేయుచు నారవంబు, దైత్యరూపంబుతోఁ గూలి ధరణిమీఁద
విడిచెఁ బ్రాణంబులను నభోవీధియందుఁ, జేరి సురలు జయధ్వనుల్ చేయు చుండ.
- సీ. ఏతెంచి యంతట బృందావనమునకు, రామకృష్ణులు బహుప్రమదమునను
గోపకన్యలతోడఁ గూడియాడుచు గోవ్ర, జమున నుండఁ బ్రదోషసమయమందు
నడుగుదెంచి యరిష్టుఁ డనురాక్షసుఁ డొకండు, కృష్ణునిఁ గెడపంగ వృషభ మగుచు
ఱంకవేయఁగ దెసల్ అంపిల్ల నాధ్వని, కెల్లగోపాలురుఁ దల్లడిల్లఁ
- గీ. గృష్ణుఁ డొకతాళమును బెల్లగించి దాన, నడువఁ దచ్చంగమధ్యమునందు వాఁడు
బ్రద్దలయి తల దైత్యరూపమున నార్చి, భూతలంబునఁ బడి ప్రాణములను విడిచె.
- సీ. అంతటఁ గొన్నినా శ్శరుగంగ నొకనాఁడు, కేళి నాఁబడునొక్కయాశరుండు
గోవ్రజంబున నాడుకొనుచున్నకృష్ణుని, గెడపంగ ఘోటకాకృతిని వచ్చి
హేషారవంబున నిలయు నాకసమును, బూరింపఁగఁ ద్రిలోకములును బెగడ
గొల్ల లెల్లరును భీతిల్లు చుండఁగ వారి, కందఱకును గృష్ణుఁ డభయ మొసఁగి
- గీ. పెరికి యొక్క-మహాశిల పెళ్లు మనఁగ, హయముపై వై వ నది చూర్ణి తాంగ మగుచు
దానవాకారమున నార్చి ధరను బడియె, నమరజయనాదపూరితం బయ్యె నభము.

- క. ఈకరణిని బహుదైత్యా, నీకంబును బిలుకుమార్చి నిర్భయతను ము
ల్లోకములకుఁ గరుణించెను, శ్రీకృష్ణుడు బాల్యముననె చిత్రము గాఁగె. 3041
- వ. అటుపై ని రామకృష్ణులు గర్గమహర్షి చే నుపసీతులై సాందీపనియొద్ద సకలవిద్యలను
గ్రహించి గురువాఁఁఁఁసారంబుగాఁ దన్మృతపుత్రుని లోకాంతరమునుండి సజీవునిగాఁ
దొడ్కొని వచ్చి గురుదక్షిణగా సమర్పించిరి. అంతఁ గొంతకాలంబునకు బృందావనం
బునం దొక్కనాటినిశీథకాలంబున. 3042
- నీ. శిరమున నెమలిపించెము గ్రాల మోమునఁ, గస్తూరికాతిలకం బెలర్పఁ
గరంబులందు మకరకుండలము లొప్ప, గళమున గెవేయకములు వెలయ
వక్షస్థలమున శ్రీవత్సంబు గొస్తుభం, బును వనమాలికయును జెలంగ
భుజములఁ గేయూరములు విలసిల్లంగఁ, గరముల భాసిల్లఁ గంకణములు
గీ. భర్మచేలంబు గటియందుఁ బదములందు
నూపురంబులు మేనను నూత్నశోభ
మొనయఁ జెలువొందుచును జగన్మోహనముగ
వేణుగానంబు శౌరి గావింపదొడఁగె. 3043
- నీ. అంతట నాగాన మాలించి వల్లవాం, గన లెల్ల నారాత్రికాలమంద
వ్యాకీర్ణ మూర్ధజవస్త్రులై లేచి శ, య్యలనుండి లజ్జాభయంబు లుడిగి
పతిసుతబంధుసంతతులను విడనాడి, గణనసేయక కులగౌరవంబు
దర్పకశరపీడితస్వాంతలై వచ్చి, జవమున వెన్నునిసవిధమునకు
గీ. నతని గ్రుచ్చి కవుంగిళులందు నదిమి, కొని యురోజములందును గ్రోలి తదధ
రామృతంబు నతండును నల్లె చేసి, సురతసుఖమునఁ దేల్పంగ సొక్కి సోలి. 3044
- క. అనుదినమును నాతీరున, నొనరించుచు సౌఖ్యవార్ధి నోలాడుచుఁ గృ
ష్ణునిఁ బాయలేమి నొకత్రుటి, యును నాతనికడనె యుండి రుడిగి గృహములన్.
క. అని చెప్పుటయును బార్వతి, విని సర్వము నాధ తగునె విశ్వోద్ధారం
బొనరింప నవతరించిన, జనార్దనున కన్యదారసంగము చెపుమా. 3046
- చ. అనవుడు నవ్వె శంకరుఁ డగాత్మజ పై కది క్రీడ్తకై వడిన్
గనఁబడుఁగాని మూఢులకుఁ గన్గొన వాస్తవమున్ జగచ్ఛరీ
రునకుఁ బరాత్మభేదము నిరూపిత మెట్లగు నీవె చెప్పు మే
ననుటయె కాదు వాని జగదాత్మునిగా శ్రుతు లుగ్గడించెడిన్. 3047
- క. అని నుడువుటయును శాంభవి, తనసంశయ ముడుగ సమ్మదము నొందుచు నా
త్మను నాధ యవలిగాధను, వినిపింపుము నాఁగ భూతవిభుఁ డిట్లనియెన్. 3048
- వ. అంతట శరత్కాలంబు సంప్రాప్త మగుటయు నందాదిగోపాలకు లందఱునుం గూడి
గోకులంబున మహేంద్రున కుత్సవంబు గావింప నుద్యమింప గోవిందుఁడు తదుద్య
మంబు మాన్చి గోవర్ధనాద్రిరాజంబునకు నుత్సవంబు నారంభింపజేసె. 3049

- సీ. అపుడు సహస్రాక్షుఁ డాగ్రహోదగ్రుఁడై, తన్మహోత్సవము ధ్వస్తంబు సేయ
సంకల్ప మొనరించి సంతతధారగా, సప్తరాత్రములు వరంబు కరిసె
నాయుత్సవము కృష్ణుఁ డాగిపోకుండఁగా, గోవర్ధనాద్రిని గోట నెత్తి
యాసప్తరాత్రంబు లట్టులె నిలఁబెట్టి, దానిక్రిందను దదుత్సవము జరిపె
- గీ. నంతటను భీతుఁడై యింద్రుఁ డాపి వర్ష, మవని కరుడెంచి నుతియించి హరిని జనియె
నిలిపి యాయద్రి నపుడు స్వస్థలమునందు, వల్లపులతోడఁ గృష్ణుఁడు వ్రజముఁ జేరె.
- సీ. అప్పుడు నారదుం డమరకార్యంబును, నెఱవేర్పఁగా నెంచి నిపుణముగను
గ్రన్నన మధురాపురంబున కేతెంచి, యరిగి కంసునికడ కతనిచేత
నర్చితండుయి కృష్ణుఁ డావిర్భవించిన, దాదిగా జరిగినయట్టిగాథ
యాప్తుండువోలె గోప్యముగ సర్వంబును, వినిచి బ్రహ్మసమక్షమునకుఁ జనియె
- గీ. నంతఁ గంసుఁడు వసుదేవుఁ డాచరించి, నట్టివంచనమును గృష్ణుఁ డాదినుండి
సలిపినయమానుషక్రియల్ తలఁచి తలఁచి, దిటముచెడి గుండెలోపల దిగులువుట్ట.
- సీ. రావించి మంత్రవర్గము నెల్ల వినిపించి, వారికి నారదవాక్యములను
గృష్ణవధంబున కేది యుపాయంబొ, వచియింపుఁ డనఁగను వార లెల్ల
మంత్రం బొనర్చి యేమాడ్కి నై నను గోప, కులతోడ రామకృష్ణులను నిటకు
రావించి మత్తవారణమల్లనిహతులఁ, జలుపంగవలె నని తెలియఁజేయ
- గీ. నపుడు తాను ధనుర్వ్యాగ మాచరింపఁ, దలఁచి ప్రకటించి రామకృష్ణులను గోప
సహితముగఁ దోడుకొని రాఁగ సవనమునకుఁ, బ్రాజ్ఞుఁ డై నయక్రూరున కాజ్ఞ యొసఁగె.
- సీ. అంతట భాగవతాగ్రేసరుం డైన, యక్రూరుఁ డామోద మావహిల్ల
దివ్యభూషణముల దివ్యాంబరంబులఁ, గై కొని వారికిఁ గానుకలుగ
నధివసించి రథంబునందు గోకులమున, కరిగి శతాంగంబు నచట డిగ్గి
పుండరీకంబులుఁకనికన్నులవాని, మొరకనర్వులు గుల్కు-మోమువాని
- గీ. గోపభామలతోఁ గూడుకొనినవాని, ధేనుసందోహమధ్యస్థుఁ డైనవాని
సుజనులను బ్రోచుచల్లనిచూపువానిఁ, గాంచి కృష్ణుని హర్షాశ్రుకణము లురల.
- గీ. అరిగి యొద్దకు వ్రజచక్రాబ్జరేఖ, లలరుతత్పాదముల మూర్ధమందుఁ దాల్చి
కన్నులకు నద్దుకొని మ్రొక్కి-గాత్రమందుఁ, బులక లొలయంగ మఱిమఱి జలిపి ప్రణతి.
- క. బలరామునకుఁ బ్రణామము, సలిపి నిలంబడఁగ వారిసన్నిధిలో వా
రలు వానిఁ దోడుకొని తమ, నిలయమునకు వచ్చి నందునికిఁ జూపింపన్. 3055
- సీ. నందగోపుఁడు మహానందంబునను యదూ, త్తమునకు నర్ఘ్యపాద్యము లొసంగి
ప్రణవిల్లి తత్పాదపంకేరుహములకు, నుచితాసనమునఁ గూర్చుండఁబెట్టి
పూజించి వస్త్రముల్ భూషణంబులును స, మర్పింప నక్రూరుఁ డవి గ్రహించి
తాను దెచ్చినపరిధానభూషణములు, ప్రేముతోడను రామకృష్ణులకును

- గీ. నందునకును యశోదకు డెంద మలర, నొసంగి తేమంబు నడిగి కృష్ణోదయంబు
మొదలుకొని సర్వనృత్తాంతమును వచించి, సక్రమంబుగ వారు విస్మయము నొంద.
- సీ. కృష్ణుడు సేసినకృత్యంబు లెల్లను, నారదుండు వచింప నాటినుండి
యతిభీతుడై కంసుఁ డాచరింపఁగ ధను, ర్యాగంబుఁ దలపెట్టి యందులోన
మల్లులచేతను మాతంగములచేత, నీల్గింపఁ గృష్ణుని నిశ్చయించి
ననుఁ బంపె మి మ్మెల్లరను దోడుకొనిరాఁగ, నతిశీఘ్రముగ ధనుర్యాగమునకు
- గీ. రండు మీ రెల్లరును మధురకు భయంబు, నొందవలదు మహీభార ముడుప నిలను
నవతరించినయాదినారాయణుండ, కృష్ణుఁ డనఁగను గంసుని నితఁడు గెడపు. 3057
- క. దానను భూభారము జన, మానసమఃఖమును దీటు మంచికి వచ్చెన్
గాని యిది కాదు చెడ్డకుఁ, దా నొండు దలంప నొండు దై వము దలఁచున్.
- క. అని చెప్పియూరకుంటయు, విని సర్వము నెల్లగోపవృద్ధులు దుఃఖం
బును జెందు చుండఁ గృష్ణుడు, కని వారల నెల్ల మోము కళకళలాడన్. 3059
- ఆ. గోపులార మీరు కొందలపాటొంద, వలదు దుష్టుడై నవానిఁ గెడపి
భూభరంబుఁ దీర్చు బోదము రం డింక, నిదియె కాదె కార్య మిలను నాకు. 3060
- చ. అనవుడు గోపు లెల్లరును నాతనిమాటలు యాదవుండు చె
ప్పినవచనంబులున్ దమకు భీతిని బాటఁగఁదోలి ధైర్యమున్
జొనుపఁగ మానసంబులను శోకము మాని నృపాజ్ఞ తప్పమిన్
జనుటకు నిశ్చయించుకొని స్వస్వగృహంబుల కేగి ర త్తటిన్. 3061
- సీ. యాదవోత్తముఁ డై నయక్రూరునకు యశో, దాదేవి సమధికాదరముతోడ
షడ్రసోపేతభోజనము వెట్టఁగ రామ. కృష్ణులపం క్తిలోఁ బ్రీతి యలర
నతఁ డారగించి మహాభాగ్యము లభించె, నని సంతసించుచు నాత్మలోన
హరిభక్తుఁ డగుటచే నారేయి రామకృష్ణులు పవళించెడినిలయమందుఁ
- గీ. బండుకొని యొక్కశయ్యపైఁ బరవశుండు, గాక తామసనిద్రకుఁ గాంచు చుండఁ
గనఁబడక రామకృష్ణులు కానఁబడియె, శేషతల్పగతుం డై నశ్రీధరుండు. 3062
- ఆ. అపుడు పులకరింప నంగంబు లక్రూరుఁ, డమితహర మునను నవశుఁ డగుచు
సెజనుండి లేచి శీఘ్రంబుగను శేష, శాయిదరికిఁ జేరి సంభ్రమమున. 3063
- సీ. కమలనాభునిపాదకమలంబులను బట్టి, యొత్తుచు నిరుగేల నొత్త కుండ
నిదియె ధర్మము నాకు నిదియె సామ్రాజ్యభో, గము నాకు నిదియె మోక్షంబు నాకు
బ్రహ్మాదులకుఁ గూడ, బడయశక్యముగాని, హరిపదాబ్జములు సంప్రాప్తమయ్యె
సాఫల్య మొదవె నాజన్మంబునకు నేడు, నాపూర్వజన్మపుణ్యము ఫలించె
- గీ. నని తలంచుచు నెడ నవాజ్ఞునసగమ్య, మైనయానందవార్ధి నోలాడు చుండఁ
గడచె రే యంత ఘనుఁడోలెఁ గానఁబడిరి, రామకృష్ణులు తూలపర్యంకమందు.

- సీ. అది చూచి యక్రూరుఁ డంతరంగంబున, నాశ్చర్యపడు చుండ నంతలోన
నమరులు భద్రవాద్యములు మ్రోగింపంగ, నాకాశముననుండి యద్భుతముగ
శయ్యాతలమునుండి చయ్యన రామకృష్ణులు లేచి స్నానసంధ్యల నొనర్చి •
యక్రూరసహితులై యరిగి తల్లికి మ్రొక్కి, యాజ్ఞ యిమ్మనఁగఁ బ్రయాణమునకుఁ
- గీ. గనులలోఁ గ్రుక్కికొనుచుండఁ గన్నునీరు, క్రిందఁబడకుండఁగ యశోద భేదమునను
జూచి యక్రూరుఁ డామెను సుదతి భీతి, వలదు కృష్ణుఁ డనంగఁ గేవలుఁడు గాఁడు.
- క. జనపీడాకరుఁ డగుకం, సుని నిర్మూలించి మునులు సురలును ద్రిజగ
జనులును ముద మొందఁగ నీ, తనయుం డేలంగలండు ధాత్రిని నెల్లఁ. 3066
- క. అని యనునయించి యాయమ, యనుమతి గొని శీఘ్రముగను నధిరోహింపం
గనుజేసి రామకృష్ణులఁ, దనరథమున నేగనున్నతరుణమునందున్. 3067
- ఆ. గోపకాంత లెల్ల గుంపులుగా వచ్చి, కృష్ణ నిన్ను విడిచి యిచట మేము
నిలువఁజాల మొక్కనిమిష మేనియు నని, స్వందనంబు నడ్డి ముందు నిలువ. 3068
- చ. కనుఁగొని కృష్ణుఁ డెల్ల వ్రజకాంతల భామినులార దుష్టవ
ర్తనుఁ డగుకంసునిన్ గెడపి తప్పక వచ్చెద రేపె మీరు రాఁ
జనదు భయంకరం బయినసంగరభూమికి నాఁడువార లౌ
టను నని చెప్పి వారలకడంకను మానిచి కాంచె సూతునిన్. 3069
- క. సారిధి యంతట రథమును, మారుతవేగమున నిమిషమాత్రములోన్
జేరిచి కాళింద్యుత్తర, తీరమునకు నిలిపె నచటఁ దీర్పఁగఁ విధులన్. 3070
- వ. అప్పు డక్రూరుండు రథంబు డిగ్గి యమునాజలంబున స్నానంబు గావించి విష్ణుమంత్ర
జపంబు సేయుచుఁ దజలంబునందు బలరామకృష్ణులం దిలకించి సంశయించి స్వందనం
బుం జూడ నందును వారలు గానంబడుటంజేసి యాశ్చర్యానందభరితుండై మరలఁ
దత్తోయంబున మునింగి లేచి చూచుటయు నందు శేషపర్యంకశాయి యగురమాపతి
కానంబడియె. 3071
- సీ. అక్రూరుఁ డప్పు డత్యానందముం జెంది, కాంచుచు నుండంగఁ గన్నులారఁ
జక్రధరుం డదృశ్యత నొందె నంత న, క్రూరుండు చనుడెంచి తీరమునకు
రథమునం దుండినరామకృష్ణులకుఁ జే, యగ వందనముఁ గృష్ణుఁ డతనిఁ జూచి
విష్ణుభక్తాగ్రణి వీక్షించితివె యేది, యెనవిశేషంబు యమునలోన
- గీ. నని యడుగ యాదవోత్తముఁ డంబుజాక్ష, సర్వగతుఁడవు నీవ విశ్వములు నీవ
త్వత్పరం బేదియును లేదు వాస్తవముగ, యమునలోనివిశేష మియ్యదియ చూవె.
- ఆ. అని వచింపఁ గృష్ణుఁ డాలించి తద్వాక్య, మొప్పిదముగ నవ్వి యూరకుండె
నంత రథము నెక్కి యాదవాగ్రణి తత్స, మేతముగను మధుర కేగుడెంచి. 3073
- చ. రామకృష్ణులను బురద్వారభవనంబునం బ్రవేశింపంజేసి తాను రాజభవనంబున కరిగి
కంసునకు రామకృష్ణాగమనవార్త నెఱింగించి తత్పూజితుండై నిజగృహంబునకుం జేరె.

- సీ. అంతట గోపాలు రందఱుఁ బెరుగుకా, వల్లతోఁ బాలకావల్లతోడ
బృందావనమునుండి యేతెంచి రచటికి, రాజాజ్ఞ లంఘింపరాని దగుట
రామకృష్ణులు రాజరథ్యలో నేగుచు, నాదివసమున సాయాహ్నమందుఁ
గొని దివ్యవస్త్రములను రాజగృహమున, కొకరజకుండు పోవుచుండఁ జూచి
- గీ. వస్త్రముల నీయు మని కోర వాడు పొగరు, దనమునను మాటలాడె నత్తఱిని వానిఁ
బట్టుకొని కృష్ణుఁ డొకచెప్పపెట్టు పెట్ట, గ్రక్కి రక్తంబు నటఁ బడి మ్రందె వాడు.
- ఆ. అంత రామకృష్ణు లావస్త్రములఁ దాము, కొన్ని దాల్చి మిగిలియున్నవాని
నెల్ల గోపకులకుఁ గొల్లలుగా నిచ్చి, యవల బయలుదేటి యచటనుండి. 3076
- క. ఒకమాఱాకారునియిం, టికిఁ జని వాఁ డెదను భక్తి డెక్కొన సుమమా
లిక లొసఁగఁ దాల్చి యవి వా, నికి మోక్షము గలుగ నొసఁగి నెనరున వరమున్.
- సీ. మరల నేగుచు రాజనూర్గంబునను నిర్వి, శంకంబుగను బరస్పరము నగుచు
ధృతగంధపాత్రయై యెదురుగాఁ జనుడెంచు, చున్నకుబను జూచి యొక్కరితను
గోరి చందనము నాకుబ్బ విసమ్రయై, భక్తితోఁ జందనపాత్ర మీయ
నందులోఁ గలగంధ మంతయు మేనుల, యం దలఁదికొని యానందమునను
- గీ. నావిరూపకు డివ్యదేహంబు నొసఁగి, యందఱును విస్మయము నొంద నచటనుండి
చనుచుఁ జనుచును నృపయజ్ఞ శాలలోనఁ, గాంచి రద్భుత మగునొకకార్ముకంబు.
- గీ. అంతటను గృష్ణుఁ డవలీల నాధనుస్సు, నెత్తి యొకకేలఁ జూపఱు లెల్లవారు
విస్మయం బొందు చుండంగ విడిచివై వ, నిక్షువునుబోలెఁ దద్ధన్వి యిలను నిండె.
- సీ. అది విని కంసుండు బెదరి చాణూరాది, మల్లాగ్రణుల స్వసమక్షమునకు
రావించి యెల్లి మీరలు రామకృష్ణుల, నడఁగార్పవలె నని యాజ్ఞ నొసఁగి
యనుజమంత్రిసమేతుడై మహాప్రాసాద, మూర్ధస్థితాగారమునను జేరి
తన్ని కేతనచతుర్ద్వారంబులం దుంచె, వీరమల్లుల మత్తవారణముల
- గీ. నది యెఱింగియు నారేయి యజ్ఞ శాల
యంద వసుదేవనందను లధివసించి
యుదయ మగుటయు నాగీము వదలి గుహను
బాసి వెడలెడిహరులట్లు బయలుదేటి. 3080
- సీ. రాజగృహద్వారరక్షకంబుగ నున్న, దాని మహోన్నత మైనదాని
హిమశై లశిఖరసామ్యమున శోభిలుదాని, నమితమదోత్కట మైనదాని
నై రానతమదంబు నడఁగాఱిచినదాని, నారితేఱినదాని నాజాలందుఁ
గువలయాపీడాఖ్య గొన్నదానిని ద్రిలో, కములందు విఖ్యాతి గన్నదాని
- గీ. గజవతంసము నొకదానిఁ గాంచి రాముఁ, డెదను విస్మయపడు చుండఁ గృష్ణుఁ డెగసి
కేలఁ గొని దానితోండంబు గీకవెట్ట, గిరగిరం ద్రిప్పి పడఁగొట్టి ధరను గెడపె. 3081

- సీ. అంతట నాదంతీదంతంబులను బీకె, రామకృష్ణులు పరాక్రమము మెఱయ
నవి యిర్వరును గొని యాయుధంబులుగ మ, ల్లులతోడ యుద్ధంబు సలుపఁబూని
సింహగరసములు సేయ మల్లులు గుండె, లపిసిపోవఁగఁ దదారవసు వినుటఁ
బరువిడి నృపశత్రుభవనంబులో జొచ్చి, బంధించికోని తత్కపాటములను
- గీ. వడఁకుచును డాఁగి యుండ నావడువు నెఱిగి, సత్వరమ రామకృష్ణులు శత్రుశాల
కడకుఁ జని తత్కపాటముల్ ఖండములుగఁ, దన్ని పదములచేతను ధరను గూల్చి.
- క. తలుపులు కూలుటయును లో, పల చుండినదై త్యయోధబలమురు బాదం
బులచేత నాగదంతం, బులచేతను బాడిచిపొడిచి పొడిపొడి గాఁగఁ. 3083
- ఉ. అచ్చటనుండి త్రిప్పుచును హస్తీరవంబులఁ గంససద్మమున్
జొచ్చి భయంకరాకృతుల నుగ్గులు సేయుచు నడ్డగింపఁగా
వచ్చినవీరమల్లులను వారణరాజములన్ గవాటముల్
వ్రచ్చుచుఁ బోయిపోయి పదిలంబుగఁ గంసునిమేడలోనికే. 3084
- ఆ. కానఁబడఁగఁ బ్రళయకాలాంతకులువోలె, గాంచి కంసుఁడడలి కంపిలుచును
శక్తిశాలు లై నచాణూరముష్టిక, మల్లవరులఁ జూచి యుల్లసులర. 3085
- ఉ. ఇప్పుడె మల్లులార వధియించిన మీరలు రామకృష్ణులన్
దప్పక మీకు నే నొసఁగెదన్ రవిసాక్షిగ నర్ధరాజ్యమున్
జప్పునఁ బట్టుకొండు మనసన్నిధికే రిపు లేగుడెంచి యు
న్నప్పుడు పోవనీయఁదగ దంచు సద్ధైర్యముగన్ వచింపఁగన్. 3086
- సీ. సన్నద్ధు లగుటయుఁ జాణూరముష్టికుల్, వాసుదేవులఁ బట్టి షఢ యొనర్పఁ
గనిపించెఁ గృష్ణుఁ డాకాలంబునను మహా, మేరువుకై వడి వారలకును
గాలాగ్ని తెఱఁగునఁ గంసునకును బంచ, బాణునివిధమునఁ బడఁతులకును
దలిదండ్రులకు బిడ్డవలె గోపులకుఁ జెలి, తీరున హరివోలె ద్రిదశులకును
- గీ. నంతటను గంసుఁ డడలుచు నతనుతాప, మతివ లొందుచుఁ దలిదండ్రు లశ్రుపూర్ణ
నయను లగుచును గోపులు భయముపడుచు, నమరు లానందభరితాత్ము లగుచు నుండ.
- గీ. అమ్మహామేరురూపంబు నవగణించి, రాజ్యలోభంబుననుజేసి రాజమల్లు
లిరువురును హంకరించుచు నెదిరిపోర, నిలువఁబడుటయు రామకృష్ణులు చెలంగి.
- గీ. చేసి యాయోధనంబు విచిత్రముగను, దమకుఁ గలమల్లరణకౌశలము వెలార్ప
శౌరి చాణూరుని వధించె సీరపాణి, ముష్టికుని సంహరించె నక్లిష్టముగను. 3089
- క. అంతటఁ గంసుఁడు ధైర్యం, బంతయును దొలంగ భీతి నటు నిటుఁ బోనన్
గంతు లిడుచుండఁగను గా, లాంతకుఁ డనవచ్చి కృష్ణుఁ డతిరభసమునన్. 3090
- క. కాలం దన్నఁగ వాని గు, బేలున సాధంబునుండి పృథ్వీస్థలిపైఁ
గూలి సమీరోన్మూలిత, సాలము తెఱఁగునను వాడు సంక్షయ మొండెన్. 3091

- గీ. ఆప్పుడు సునాముఁ డనెడికంసానుజుండు, ప్రబలరోషంబునను సంగరం బొనర్చు
వారిపై కేఁగుదేరంగ నీరపాణి, యొక్క-గుద్దన నాపాపి నుక్క-డంచె. 3092
- ఆ. అటులు గెడపి రాక్షసాగ్రేసరుల రామ, కృష్ణు లాఁగకుండ నెచటఁగూడఁ
దీవరముగ దేవకీవసుదేవుల, సవిధమునకు వచ్చి సాఁగిమొక్క. 3093
- క. తనయప్రేమమువలనను, దనకుచములనుండి కీరధారలు గురియం
గను వారిపై ని దేవకీ, కనియెన్ గనులార సుతులఁ గన్నీ రొలుకన్. 3094
- క. కనుఁగొని వసుదేవుండును, గనుగవ నశ్రువులు గ్రమ్మఁగను జేరిచె వా
రినిఁ గొఁగిట నపుడు నభం, బున మ్రొఁగెను దేవదుందుభులు దెస లలమన్. 3095
- ఆ. అప్పు డమరు లెల్ల నరుదెంచి రామకృ, ణ్ణుల నుతించి వారివలనఁ బూజఁ
బొంది స్వర్గలోకమున కేఁగి రంతట, రామకృష్ణు లొక్కరథము నెక్కి. 3096
- వ. కారాగృహంబునకుం జని యచ్చట నిబద్ధుం డై యున్ననిజమాతామహుం డగునుగ్ర
సేనుని బంధవిముక్తునిం జేసి బహుకరించి వ్యవగతవ్యధునిం గావించి తద్రాజ్యంబున
కభిషిక్తునిం జేసి యక్రూరప్రముఖయదుశ్రేష్ఠుల మంత్రివర్గంబుగా స్థాపించి నందాది
గోపబృందంబున కెల్ల దివ్యాంబరభూషణంబుల నొసంగి గోకులంబునకుం బనిచి ద్విజు
లచే గంసున కార్ధ్వదై హికకృత్యంబులు నిర్వర్తింపజేసి తద్రాజ్యంబున ధర్మంబు
నెలకొల్పి మధురాపురంబునంద నివసించి యుండఁ గంసశ్వశురుం డగుజరాసంధుండు
కంసవధంబు నాలించి యాగ్రహోదగ్రుండై రామకృష్ణులఁ బరిమార్చ నెంచి యక్షో
హిణీసహస్రసేనాపరివృతంబుగాఁ జనుదెంచి మధురాపురంబు ముట్టడించె. 3097
- సీ. కృష్ణుఁ డప్పుడు స్మరియింపంగ దారుకుం, డనునిజపూర్వసూతుని నతండు
స్మరణమాత్రంబునఁ జనుదెంచి ధరణికిఁ, బ్రణమిల్లి కృష్ణునిపాదములకు
దివ్యపుష్పాద్యశ్వదేదీప్యమానంబు, పతశేశ్వరధ్వజభ్రాజితంబు
సురపూజితము నై నసుగ్రీవపుష్పక, స్యందనంబును గదాద్యాయుధములు
- గీ. నప్పన మొనర్చుటయును గదాశిశంఖ, చక్రశోభితభుజచతుష్టయసమేత
ముగను గృష్ణుఁడు రాముఁడు ముసలలాంగ,లాయుధయుతంబుగను నెక్కి స్యందనంబు.
- క. ద్రుమగుల్మలతాద్యాక్రాం, త మగువనంబునను నగ్ని దాఁకొలిపినచం
దమున జరాసంధునిసై, న్యమునఁ జొనుప దారుకుండు శతాంగము నంతన్. 3099
- క. చెలరేగి జరాసంధుని, బలమును సర్వమును నొక్కప్రహరార్ధమునన్
బలివెట్టి యుద్ధభూమికి, నలువుగఁ గృష్ణుండు శంఖనాదము సేయన్. 3100
- క. అతికోపంబున బాణ, ప్రతతులఁ గురియించుచును జరాసంధుం డు
ద్ధతితోడం బై కొన న, చ్యుతాగ్రజుఁడు సేసి ఘోరయుద్ధ మతనితోన్. 3101
- ఆ. కడకు లాంగలమునఁ బడఁగొట్టి సారథి, తురగయుక్తముగను నరద మిలను
బట్టి వానిఁ గేల బలిమిచేఁ దెగటార్చ, నెంచి మదిని ముసల మెత్తుచుండ. 3102

ఉ. ఆసమయంబునందు విదితార్థుడు గావున గృష్ణుడు యీ
దోసము సైచి ప్రాణములతోఁ దృజియింపుము వీని నీపయిన్
జేసిన నిట్టిదోషమును జీలిచివై చెదుగాక నావుమన్
బాసి యమర్షమున్ విడిచె నవ్వచు రాముడు వాని సంతటన్.

3103

సీ. అరిగి జరాసంధుఁ డతిబలుం డగుకాల, యవనునిసన్నిధి కాక్షణంబ
రామకృష్ణులపరాక్రమమును గంసాది, వధమును స్వపరాభవమును డెలుప
వాఁడు క్రుద్ధుండయి స్వమేచ్ఛకోటిస, హస్తసైన్యముతోడ నద్భుతముగఁ
బ్రసితుండై మధురాపురం బరికట్ట, దలచి కృష్ణుండు పౌరులను గావ
గీ. నబ్ధిసడుమను ద్వారక యనెడిపత్త, నమును గట్టి త్రింశద్యోజనములవిరివి
గలప్రదేశంబునందు సంకల్పమాత్ర, ముననె యటఁ జేర్చె యే సుపులను నెల్ల.

సీ. అంతటను బ్రభాత మగుటయుఁ గొంతసే, పునకు మేల్కొని పురజనము లెల్లఁ
గనుఁగొని రత్న కాంచనగృహప్రాసాద, గోపురప్రాకారకుడ్యములను
ధనధాన్యవై భవంబును గామధేనువు, లనఁ దేజరిలు చుండునాలకదుపు
స్వస్వధర్మములందుఁ జరియించుబ్రాహ్మణ, క్షత్రియౌరవ్యజఘన్యజులను

గీ. జెంది యాశ్చర్యమును మహానందమునను
ద్రిదివమున దేవతలువోలె దివ్యసుఖము
లనుభవింపఁదొడంగి రెండును గొఱుత
యనెడిమాటయె య పురమందు లేమి.

3105

గీ. అంతటను రామకృష్ణు లత్యద్భుతముగఁ, గాలయవనునిబల మెల్ల గడియలోన
నాశ మొనరించి రమరు లాకాశమందు, నిలిచి విజయనినాదముల్ సలుపు చుండ.

క. అది చూచి కాలయవనుఁడు, హృదయంబున వేడిపుట్ట గృష్ణునిమీఁదన్
గదిసి యొనరింపఁదొడఁగెను, గదారణము దేవతలును గంపము నొందన్.

3107

సీ. అతనితో బహుకాల మని కృష్ణుఁ డొనరించి, యుద్ధవై ముఖ్యంబు నొంది కడకుఁ
బ్రధనరంగమునుండి పఱచు చుండఁగఁ గాల, యవనుఁడు గద నెత్తి హస్తమునను
నాఁగుమాఁగు మటంచు నార్చుచుఁ బరువెత్తు, చుండ వెంబడిబడి యగ్రుఁ డగుచుఁ
బరువువాఱుచుఁ బట్టుపడకుండఁ జని తటా, లునఁ గృష్ణుఁ డొకగుహలోనఁ దూతె

గీ. నప్పు డాతనివెంటనె యరిగి కాల, యవనుఁడును దూతె గుహలోన నచట యోగ
నిద్రలో నున్నముచుకుందన్మృతవరుని, గృష్ణుఁ డనుభ్రాంతిచేఁ గాల నెగసి తన్నె.

గీ. తత్పదాఘాతమున నవాప్తప్రబోధుఁ, డగుచు ముచుకుందుఁ డాగ్రహం బావహిల్ల
హుంకరించి కనుంగొన నుగ్రముగను, గాలయవనుఁడు భస్మమై నేలఁ గూలె.

3109

వ. అప్పుడు కృష్ణుఁడు విష్ణురూపముం దాల్చి ముచుకుందునకుఁ బ్రత్యక్షుంబై తత్త్వ
ర్థితం బగుమోక్షముం బ్రసాదింప నారాజరి తతణంబ మానషదేహముం బరిత్య
జి

జించి విష్ణుసమానరూపంబుతోడఁ దార్ద్రవాహనంబు నధిష్ఠించి పునరావృత్తిరహితం
బగుపరమపదముం జేందె. 3110

గీ. కృష్ణుఁ డంతట నగ్రజన్వితము గాఁగ, విడిచి మధురాపురంబును విబుధు లెల్లఁ
జలుపు చుండంగ జయనాదములను హర్ష, భరితుఁ డగుచును ద్వారకాపురికిఁ జేరె. 3111

గీ. అప్పు డింద్రుఁడు కాన్తగా నంపె వాయు, ముఖమునను గృష్ణునకు వ్రజములును మణులు
ఛత్రములు చామరములును సఁఘటిల్ల, విశ్వకర్మరచించిన విబుధసభను. 3112

క. అసమాన మైనయాదే, వసభను గృష్ణుఁడు గ్రహించి వాయు వొసఁగ ధ
ర్మసభగ ద్వారకలో ను, గ్రనేనముఖు లెల్ల నబ్బరంపడ నిలిపెన్. 3113

గీ. అంత నిత్యోక్తవంశభూకాంతుఁ డైన, రైవతుఁడు సర్వలక్షణరాజమాన .
యైనరేవతి నిజపుత్రి నచ్యుతాగ్ర, జన కొసఁగి పెండ్లిగావించె సురలు పొగడ. 3114

క. ఆమెను గొని పత్నిగ బల, రాముఁడు ద్వారవతిలోన రాజ్యలెను బా
లోమిని గొని దారగ ను, త్రాముఁడు త్రిదివంబునను విరాజిలుపగిదిన్. 3115

వ. జయ విజయులు ద్వాపరయుగంబునఁ జైద్యాన్వయమందు శిశుపాలదంతవక్తలుగాఁ
బ్రభవించి మహాబలపరాక్రమములతోఁ బ్రవర్తిల్లు చుండ విదర్భదేశాధిపతి యగు
భీష్మకునకు రమాంశంబున జన్మించి విష్ణునతారం బగుకృష్ణునకు భార్య గానున్న
రుక్మిణీదేవిని భీష్మకమహారాజపుత్రుం డగురుక్మి శిశుపాలున కొసంగఁ దలంచి జన
కానుమతిం బడసి సుముహూర్తంబు నిర్ణయించి వివాహప్రయత్నంబు గావించు
చుండ. 3116

సీ. బాల్యంబుమొదలుగా బహుళానురాగంబు, తోడఁ గృష్ణునిఁ బెండ్లియాడ నెంచి
కావించు చుండుట దేవతాపూజలు, దానముల్ వ్రతములు ధర్మములును
శిశుపాలు నొల్లమిఁ జిత్తంబు భర్తగాఁ, జేకొన రుక్మిణి చింతపడుచుఁ
దమపురోహితునిపుత్రకుఁ డైనవిప్రుని, బనిచె ద్వారకకుఁ గృష్ణునకుఁ దెలుప

గీ. నంత నతఁ డేగి ద్వారక కామెచింత, యంతయును దెల్పఁ గృష్ణున కాలకించి
సర్వమును గృష్ణుఁ డగ్రజసహితముగను, దారుకానీత మైనరథంబు నెక్కి. 3117

క. చనుడెంచి విదర్భాపుర, మునకు రయంబునను సకలభూపతులును బెం
డ్లిని జూడవచ్చి మూఁగఁగఁ, గనుచును నెల్లరను నుండి కాలజుండె . 3118

ఆ. సాంధ్యకాలమందుఁ జనుచుండ రుక్మిణి, రథము నెక్కి రాజపథమునందు
దుఃఖిదుఃఖిముగను దుర్గాలయమునకు, నాచరింపఁ బరిణయాదిపూజ. 3119

ఆ. అపుడు శీఘ్రగతిని నరుడెంచి యామెను, గూరుచుండఁజెట్టుకొని రథంబు
నందుఁ బోవుచుండ నాత్మపురంబున, కచటిన్మపతు లెల్ల నడ్డగించి. 3120

చ. నిలునిలు వాసుదేవ ధరణీధవు లెల్లరుఁ జూచు చుండఁగాఁ
జలుపగ నీయకార్యమును సైతురె నావుడు సీరపాణి లాం

గలముసలాయుధంబులను గె కొని డిగ్గి రథంబునుండి రా
ట్కులభవులార శ క్తిగలక్షోణిభుల్ కొనిపొండు రుక్మిణి.

3121

చ. అనవుడు రాజు లెల్లరును నాహవముం బొనరింపఁబూనుటన్
గనుఁగొని రేవతీధవుడు కన్నులనిప్పులురాల లాంగలం
బున ముసలంబునన్ బ్రధనభూమిని నిల్చినశత్రువర్గమున్
దునుముచు నుండ రుక్మి ధృతితోడను వింటను గూర్చి బాణముల్.

3122

సీ. కృష్ణునిపైఁ బ్రయోగింపంగఁ గృష్ణుడు, నవ్వుచు నొకమార్గణమున వాని
ఖండించి మఱియొక కాండంబునను రుక్మి, తురగసారథిరథాదులను గూల్చి
విరథుడై రుక్మి సోద్యోగంబుగను నొక్క, కరవాలమును గొని కఠిసిరాఁగ
దిగ్గున రథమును డిగ్గి కృష్ణుండు త, తడంబు నొకసాయకమునఁ దునిమె

గీ. సంతటను రుక్మి యార్చుచు నరుగుడెంచి, కృష్ణునియరంబుపైఁ బిడికిటను గ్రుద్దఁ
బట్టుకొని వానిఁ గృష్ణుండు బావ యగుట, తురముచేఁ దచ్చిరము గొంత గొటిగి విడిచె.

క. కొందఱు చచ్చిరి పాటిరి, కొందఱు దిక్కులకు మఱియుఁ గొందఱు శరణం
బొందిరి బలదేవాయుధ, సందళితాంగులయి ఘోరసంగ్రామమునన్.

3124

గీ. అంతటను రుక్మి కృష్ణకృతావమానుఁ, డగుటఁ దలయెత్తికొని యింటి కరుగలేక
యుండె నురగంబువోలె నిట్టూర్పు లిడుచుఁ, గదలకుండంగ నారణాంగణమునంద.

ఆ. అపుడు వాసుదేవుఁ డచ్యుతాగ్రజుడును, స్వందనంబు నెక్కి సంతసమున
రుక్మభూష యైనరుక్మిణితోడను, జనిరి ద్వారవతికి ఊణములోన.

3126

వ. అంతటఁ గృష్ణుండు బృందాననంబునుండి నందగోపయశోదాదిసకలగోపగోపికాబృం
దంబును ద్వారకకు రావించి వసుదేవబలభద్రోగ్రసేనాక్రూరాదియదుపుంగవులును
దేవకీరేవతీరోహిణీప్రముఖయోషిద్బృందంబును నందయశోదాదిగోపబృందంబును సకల
రాజబంధువర్గంబునుం గలవివాహమండపంబున నొక్కశుభలగ్నంబునందు.

3127

సీ. అమరు లెల్లరు మహాహ్లాదంబుతోడను, గురియించు చుండఁగఁ గుసుమవృష్టి
దివమున మంగళదేవతాదుందుభుల్, మ్రోఁగు చుండఁగ మారుమ్రోఁగ దెసలు
భూసురాశీర్వాదములు గొల్పు చుండ మ, హానందమును సంతరంగములకుఁ
గావించు చుండంగఁ గర్ణసుఖంబును, వందిమాగధసం స్తవస్వనంబు

గీ. నాడు చుండంగ నచ్చర లందముగను, బాడుచుండ గంధర్వులపారముగను
నందఱును జూచు చుండ నత్యద్భుతముగ, భీష్మకన్యపాలపుత్రినిఁ బెండ్లియాడి.

3128

ఆ. అవల బ్రాహ్మణులకు నవనీశ్వరులకును, గోపబృందమునకుఁ గొల్లలుగను
దివ్యభూషణముల దివ్యాంబరంబుల, నుల్లములు చిగుర్ప నొసఁగి పనిచి.

3129

క. ప్రణతిఁప నెల్లపజలును, గణుతింపఁగ నమరు లెల్లఁ గౌతుక మొదవన్
మణిమయహర్మ్యంబున రు, క్మిణితోడను గూడుకొని సుఖించుచు నంతన్.

3130

- వ. దుర్దమవీర్యంబులును ననితరసాధ్యంబులును నగునప్తవృషభంబుల నొక్కపాశంబునం
గట్టి తచ్చుల్కప్రాప్యయును పృథివ్యంశసంభూతయును సత్రాజన్మహీపాలతనూజ
యును నగు సత్యభామను లీలాంశసంభూతయును వివస్వతనూజయును నగుకా
ళిండిని విండానువిందునికుమారియును స్వయంవరసముపలబ్ధయును నగుమిత్ర
పిందనుం బెండ్లియాడి వారలతోడనుం గూడి సుఖంబుండె. 3131
- సీ. సత్రాజితుం యోకసమయంబునందు స్య, మంతకం బనునొక్కమానికంబు
తనతమ్ముడగుప్రసేనున కీయ నతఁ డది, దాల్చి భాసిలు చుండఁ దరణినోలె
నది గని కృష్ణుడత్యాశ్చర్యమును జెంది, తన కది యి మ్మని తాను గోర
నతఁ డిట్లు లనియె నియ్యది యొసంగుచు నుండు, నప్తభారసువర్ణ మనుదినంబుఁ
గీ. గాన నెవనికీ గూడ నిద్దాని నీయ, ననుడు గోవిందుఁ డేమియు ననక చనియె
నావలను గొన్నిదివసంబు లరుగఁ గృష్ణుఁ, డడవి కేగంగ మృగయార్థ మాత్మ నెంచి.
వ. మృగయాప్రవీణు లగుప్రసేనాది వీరాగ్రేసరులతోడం గూడి యొక్కమహారణ్యముం
బ్రవేశించి మృగంబుల వేటాడందొడంగె. 3133
- సీ. అపుడు ప్రసేనుఁ డత్యంతసాహసమున, నతిదూరముగ నేగి యడవిలోన
నొక్కండ వధియించు చుండ మెకంబుల, నాకస్మికముగ హర్యక్ష మొండు
చనుడెంచి తీవ్రునఁ జంపి ప్రసేనునిఁ, దద్రక్తమును ద్రావి తనివిదీర
నతనియురస్థులమందు వెల్గెడిరత్న, మును గొని యడవిలోఁ జనుచు నుండ
గీ. జాంబవంతుఁడు దానిని సంహరించి, మానికము గొని తనగుహలోనఁ జొచ్చె
నంతటను నస్తమింపంగ నర్యముండు, బయలుదేఱఁ జతుర్థిక్షపాకరుండు. 3134
- ఉ. అప్పుడు వాసుదేవుఁ డనుయాయులతోడను గూడి వేడ్కతో
నుప్పరమందు భాసిలుచునున్న హిమాంశునిఁ గాంచుచున్ జనన్
జప్పున వేటలోనిశ్రమ సర్వము వచ్చి పురంబుఁ జేరి తా
నెప్పటియట్ల సౌఖ్యమున నింతులతోడను గూడియుండఁగన్. 3135
- క. వనముననుండి ప్రసేనుఁడు, చనుదేఱిమిఁ గృష్ణుఁ డతనిఁ జంపి స్యమంతం
బును గొనె ననునపవాదము, జనియించెను ద్వారకాప్రజావర్గములొన్. 3136
- చ. అది విని కృష్ణుడజ్జజను లాడెడిమాటలకున్ విభీతుడై
యదువులతోడఁ గూడి గహనాంతరభూమికి నేగి యచ్చటన్
వెదకి వధింప సింహ మవనిం బడియున్నప్రసేనదేహమున్
బదుగురికిన్ గనంబుచి ప్రాప్తమనఃపరితాపశాంతి యె. 3137
- సీ. అంతటఁ బోక స్యమంతకరత్నంబు, వెదకంగ నెంచి యవ్వీసినమండుఁ
జను చుండ నొకగుహ కనఁబడుటయు నందుఁ, జొచ్చి నిర్భయముగాఁ జూచు చుండ
ధాత్రి డోలను స్యమంతకమణిఁ గట్టి జాం, బవదాత్మజుని నందుఁ బండఁబెట్టి
యూచుచు మెల్లగా నోయికుఘ్నార్ యే, డ్భకు మేడ్భకుము స్యమంతకము నీడె

- గీ. కొనియె బంచాననము ప్రసేనుని వధించి, జాంబవంతుడు కొనె దాని సంహరించి
యాడుకొనుమయ్య యిక నని పాడుచున్న, పాట వినబడె జెవులకుఁ బ్రమద మొదవ.
- గీ. అంతటను వాసుదేవుఁ డత్యద్భుతముగ, శంఖనాదంబు గావించె జదలుముట్ట •
దాని విని జాంబవంతుడు తతఁ బంబ, యాగ్రహంబున గుహనుండి యరుగుదెంచె.
- ఆ. అపుడు వారి కయ్యె నాయోధనము పది, చిరము లొక్కమొగిని దెజుపిలేక
యవల జాంబవంతుఁ డడలి తచ్చక్తికి, నతని నచ్యుతునిగ నాత్మ నెంచి. 3140
- సీ. చాలించి యుద్ధంబు స్వామి నీ వెవ్వండ, వేమికార్యంబు నీ కిటకు రాఁగ
నానతి మ్మని వినయంబున వేడి త, త్రృప్త్యుత్తరము విని పరమపురుష
ధన్యుండ నై తి నీదర్శనంబున నేడు, రామభద్రావతారమున మున్ను
నాతోడఁ జెప్పిన స్త్రీతెంచితివి రణ, స్పృహ తీర్చి మోక్షంబు నీయ నాకు
- గీ. నని వచించి తదీయపదాబ్జములను, తొలన మొనర్చి తనపుత్రి జాంబవతిని
నొసఁగె సతిగ స్యమంతకయు క్తముగను, దానికేఁ బ్రమోదమును బొంది దానవారి.
- క. ఆకన్యారత్నంబులఁ, గై కొని వర మిచ్చి ముక్తి గలుగఁగ నాభ
ల్లూకపతి కరుగుదెంచి వి, లోకించుచు నుండ బంధులోకం బెల్లఁ. 3142
- వ. స్యమంతకమణి సత్రాజిత్తున కొసంగి జనాపవాదవిముక్తుం డయ్యె. సత్రాజిత్తుం
డామాణిక్యంబు తనతనూజ యగుసత్యభామకుఁ బుత్రికాప్రేమంబున నొసంగె.
కావున భాద్రపదశుక్ల చతుర్థీదినంబునఁ జంద్రదర్శనంబు మిథ్యాప్రవాదకారణం బగు
టంజేసి వరసీయంబయ్యె. 3143
- క. ఆనాఁడు చంద్రదర్శన, మైనయెడల నెవని కేని యతఁడు స్యమంతా
ఖ్యానము విననగు దానను, వానికే గలుగదు జనాపవాదం బెపుడుఁ. 3144
- వ. అటుమీఁద నొక్కనాఁడు సులక్షణ నాగ్నజితి సుశీల యనుమద్రరాజకన్యకలు
మువ్వురు స్వయంవరంబున వరింపఁ గృష్ణుండు వారలు బత్తులుగాఁ గైకొని
యష్టమహిషీజనంబులతోడం గూడి నానాభోగంబు లనుభవింపం దొడంగె. 3145
- సీ. అటు లుండ భూపుత్రుఁ డగునరకాసురుం, డమితపరాక్రముఁ డగుటంజేసి
యోడించి యమరుల యుద్ధంబునను దేవ, పతిని సింహాసనచ్యుతునిఁ జేసి
యదితికుండలములు హరియించి ధనదుని, నిధుల నెల్లను గొని నిర్భయముగ
మయవినిర్మిత మైనమాయాపురంబునం, దధివసించుచు గగనాంగణమున
- గీ. బాధవెట్టుచు నుండంగఁ బ్రజల నెల్ల, సురలు విచ్చేసి కృష్ణునిదరికి నరక
బాధ లెఱిగింప శౌరి సుపర్వకోటి, కభయము నొసంగి తార్క్యని నాత్మఁ దలఁచె.
- సీ. తలఁచినవెంటనె తార్క్యండు టివ్వనఁ, జనుడెంచి మ్రొక్కి కృష్ణునకు నిలువ
వాసుదేవుండు తార్క్యవాహనంబును సత్య, తోడ నధిష్ఠించి తూర్ణముగను
రవిమండలమువోలె దివిని వెల్లుచునున్న, రాక్షసపురము చేరంగ నేగి
యజముఖామరులకు నై న భేద్యముగాని, తత్పురావరణసంతతుల నెల్లఁ

- గీ. దరణి నిజదీప్తిచే దమస్తతులఁబోలె, జక్రధారను ఛేదించె విక్రమించి
యంతటఁ దదంతరస్థితు లై న దైత్య, భటులు సంఖ్యాధికంబుగా బయలుదేటి. 3147
- క. భనరించి శౌరితోడను, నని ఘోరంబుగను జక్రహతిచేతను దు
త్తునియలయి కూలి రిలమీఁ, దను వజ్రచ్చిన్న భూమిధరములువోలె. 3148
- సీ. అంతటఁ బాంచజన్యంబుఁ బూరింపంగఁ, గృష్ణుండు దిక్కరుల్ గీకవెట్టు
నది విని సరకుఁ డత్యాటోపమునను గై, కొని శరాసనము స్వందనము నెక్కి
రణభూమి కేతెంచి గణనాతిగము లై న, శరములఁ గురియింప శౌరిమీఁదఁ
జక్రధరుం డర్ధచంద్రబాణముచేతఁ, ద్రుంచి తచ్చాపంబుఁ దునియలుగను
- గీ. సతనియురమున నొక్కదివ్యాస్త్ర మేయఁ, దత్ప్రభూతంబునను వాఁడు ధరను గూలె
సపుడు ప్రార్థింప భూదేవి యచ్యుతుండు, కనికరంబున వానిదగ్గఱకుఁ బోయి. 3149
- సీ. రాత్రించరేంద్ర వరంబు గోరుము నాఁగ, నరకుఁ డాతనిఁ జూచి పరమపురుష
నీచేతిలోమరణించుటె ముక్తిదా, యక మన్యవర మేల యంతకంటెఁ
గోరెద నై నను గోరు మంటివి గాన, సర్వలోకహితంబు సలుప నెంచి
నామృతదివసంబునను మంగళస్నాన, మాచరించెడిజను లందఱకును
- గీ. నిరయసంప్రాప్తిలేకుండ వరము నీయు, మనుడు నట్టులె యగుఁగాక యనియె శౌరి
యంత నరకుఁడు చూచుచు హరిపదములఁ, బ్రాణములు వీడి వై కుంతపదముఁ బడసె.
- వ. అప్పుడు వాసుదేవుండు నరకాలయముం జొచ్చి తదపహృతపదార్థంబుల నెల్లం గై కొని
తత్తత్సాముల కొసంగి నరకాసురుండు పార్థివుల నెల్ల జయించి సర్వరాష్ట్రంబుల
నుండి కై కొనివచ్చి తనయంతఃపురంబున నిరోధించి యునిచినపోడశసహస్రరాజకన్య
కలను దన్నిరోధవిముక్తులు గావించి. 3151
- గీ. అప్పు డాకన్య లెల్ల ననంగతాప, తప్తలై తన్ను నరియింప దారలుగను
నేకలగ్నంబుననె వారి నెల్లఁ గొనియె, దాల్చి బహుదేహములను నత్యద్భుతముగ.
- సీ. అయ్యెడ నరకాసురాత్మజు లేతెంచి, శరణుచొచ్చుటయును శార్ఙ్గపాణి
భూదేవిప్రార్థనంబున వారి నెల్లను, స్థాపించి జనకరాజ్యంబునందు
నింద్రవిమానంబు నెక్కించి యారాజ, సుతల నెల్లను ద్వారవతికేఁ బనిచి
తా నెక్కి సత్యతోఁ దార్జ్యవాహనమును, దేవమాతను జూడ దివికి నేఁగి
- గీ. యదితिसందర్శనము సేసి యామె కీయఁ, గుండలములను నామె యఖండముగను
సంతసించుచుఁ బుత్రవాత్సల్యమునను, నమృతభోజనము నొసంగి యాదరించె. 3153
- గీ. అంత నాదిత్యులును మహేంద్రాదిసురులు, వసువులును రుద్రులును గౌరవం బెలర్ప
స్వర్ణపుష్పంబులను బూజ సలిపి హరికే, దన్మహాత్మ్యంబుఁ బొగడి రత్యద్భుతముగ.
- సీ. శచినిఁ జూడఁదలంచి సత్య యంతటఁ దదీ, యావసథంబున కరుగ నామె
సత్యభామను మహాసంతోషమున గౌర, వించుచు నుండ నవ్వేళయంద

- పాలోమి కంఠ్రుడు పారిజాతసుమండు, లనేపంగి దనభృత్యజనులవలన
జేకొని వాని శచీదేవి తులుముపై; మురియుచు జక్కగాఁ జెరివికొనియె
- గీ. దన కంఠగిక్ యెయ్యె తొల్పుకేతన, సూనముల నెల్ల ద న్న నమానపఱిచె •
ననెడికియకును సత్య చివ్వునను లేచి, వచ్చి యటనుండి శౌరి కావార్తఁ జెలిపె.
- సీ. ఆమెపల్కుల నెల్ల నాలించి కృష్ణుండు, తలయూచి మదిలోనఁ గంగుగఁ గినుక
గగుడవాహనము నాకాంతతోడను నెక్కి, చని నందనోద్యానమునకు వేగ
పారిజాతంబు నుత్పాదించి తార్కుని, పై నుంచికొని కడుభద్రముగను
నరుడంచి ద్వారకాపురికి స్థాపించె నా, పాదపంబును సత్యభామయింట
- గీ. నది యెక్కిని పురందరుఁ డధివసించి, యభ్రహంతంగమును గేల నశనిఁ దాల్చి
యమరయూహంతోడను నరుగుడెంచి, ముట్టడించెను ద్వారకాపట్టనమును. 3156
- గీ. అంతటను బురుహూతున కచ్యుతునకు, నద్భుతం బైనసంగ్రామ మయ్యె నగును
శౌరి కోటమి గలుగెమి శత్రుఁ డడరి, విడిచె నజ్రంబు రుక్మిణీవిభూషింపఁద. 3157
- క. ఆనద్రము నొక కేలను, గోవిందుడు పట్టి సురలగుండియ లనియన్
గావించు చుండ హాసము, దేవేంద్రుడు గజమునుండి దిగి నవ్రముండై. 3158
- క. చనుడెంచి పాదచారం, బునఁ గృష్ణునిసన్నిధానమునకుఁ బ్రణామం
బొసరించి నిలిచి సంస్తన, మును జేసి బహుప్రకారముల నినయమునన్. 3159
- క. గోవింద పారిజాతము, నేనతలకు నీవె యిచ్చితివి మును దానిన్
భూవలయస్థాపితముం, గావింపఁగనగునె నేడు క్రతుభుజు లొఱున్. 3160
- చ. అని పలుకంగఁ గృష్ణుడు సురాధిప భూమికఁ బారిజాతమున్
గొని చనుడెంచినాడను మనుష్యహితార్థము నేడు నేను భూ
మినిగలయంతదాక నిది మేదినిలో నగు నుండ నావలన్
గొని చనవచ్చు స్వర్గమునకున్ జనుఁ డిప్పుడు రిక్తహస్తులె. 3161
- క. అని చెప్పి యొసంగ వజ్రం, బును బురుహూతుఁడు ప్రమోదమునఁ గొని దానిన్
జనియెను గృష్ణునిమహిమము, వినుతించుచు సురలతోఁ ద్రివిష్టపమనకున్. 3162
- గీ. అంతఁ గృష్ణుఁ డనేకదేహములతోడ, నఖిలభార్యాగృహంబులయందు రేల
వర్తిలుచు సర్వగతుఁ డయి వారి నెల్ల, నంగజసుఖాబ్ధిలో నోలార్పఁదొడఁగె.
- వ. అట్లు కొంతకాల మరుగుటయుఁ గృష్ణునకు రుక్మిణీదేవియందు మదనాంశంబునఁ
బ్రద్యుమ్నుఁ డుదయించి శంబరాసురుని సంహరించె. ప్రద్యుమ్నునకు రుక్మితనూ
జయం దనిరుదుండు ప్రభవించె. 3164
- సీ. బాణాసురునితనూభవ యగునుష యొక, నాటిరాతిరిని స్వప్నంబునందు
సుందరుం డగుపురుషుని నొక్కరుని మహా, బాహుని ఖేడశాబ్దములవానిఁ
గని వానితోడను గామసౌఖ్యాబ్ధిలో, నోలాడి యోలాడి మేలుకొంచి
స్వప్నలబ్ధు డైనవాడు గానగరామి, గంధర్వశరవిదగ్రాత్ర యగుచుఁ

- గీ. చిత్తెలుదు నుండఁ దల్పఱు చిత్రలేఖ, తన్వోషాదనిదాన నుంతయును నొమె
వలననె యెఱింగి సౌందర్యనంతు లైన, వారలను నెల్లఁ బటమున వ్రాసి చూపె.
- క. కసి వారల నెల్లర నుష, యనిరుద్ధునిఁ జూచి యిలఁచె యలఁ డిని చెప్పె
గనె చిత్రలేఖ మాయా, తనువున ద్వారకకు నేఁగి దానవి యగుటన్. 3166
- వ. నిశీథకాలంబున నొక్క-యంతఃపురముం జొచ్చి యందు మనోజ్ఞపర్యంకంబునం బవ
ళించి నిద్రించు చున్నయనిరుద్ధుని నిజమాయాస్రభావంబునం గైకొనివచ్చి బాణాం
తఃపురచై త్యప్రాసాదంబున నుషాశయ్యాతలంబునం బవళింపంజేసి చనియె. 3167
- సీ. ఆవల మేల్కొని యనిరుద్ధుఁ డతిమనో, జ్ఞం బైనశయ్యాతలంబునందుఁ
దనపార్శ్వమునఁ బండుకొని యున్నదాని వి, భ్రాజితహేమవర్ణంబుదాని
నీలోత్పలంబుల నేలుకన్నులదాని, సోమునిగో మోముమోముదాని
బింబాధరముదాని శంబరారీశరాస, నమును శాసించుకన్బొమ్మలదానిఁ
- గీ. గతినవఱ్ఱోజములదానిఁ గౌను గలదొ, లేదొ యనుసంశయంబు గల్గించుదాని
బినమృదులబాహువులదానిఁ బిన్నదాని, నుచితలక్షణములదాని నుషను గాంచి.
- గీ. కామశరతాడితాంగుఁ డై గాఢముగను, గౌఁగిటను జేర్చికొని కామకళల నొత్తి
తమిని గ్రోలుచు నధరామృతమును మదన, కేళిసౌఖ్యపయోధిలో నోలలాడె.
- గీ. అట్లు లొకమాసము నిరంతరాయముగను
గడవఁగను గోప్యముగ నేమి యిడుమ గలుగఁ
గలదొ యీవార్త స్వామికిఁ దెలుపకున్న
నని యడలి యొక్కదాసి బాణునకుఁ దెలిపె. 3170
- సీ. అంతట బాణుఁ డత్యంతరోషంబున, సంతఃపురద్రోహి యైనవానిఁ
గొనిరండు శీఘ్రంబుగను నుషాప్రాసాద, మున కేఁగి యని చెప్పి యనుష భటులఁ
జనీ వార లెల్లరు స్వామి చెప్పినయట్లు, సత్వరంబుగ నుషాసాధమునకు
ననిరుద్ధుని నిబద్ధు నొనరించుకొని పోవఁ, దగినసామగ్రితో దరికి రాఁగ
- గీ. నప్పు డనిరుద్ధుఁ డవలీల నచట నున్న, స్తంభమును బెల్లగించి యాడై త్యభటుల
నెల్లరను దాన నధియింప నెఱింగి బాణుఁ, డాతనిపరాక్రమముఁ దానె యర్దుగుడెంచి.
- క. అనిరుద్ధుని బంధింపం, గను జూచుచు నుండ నతఁడు గ్రక్కునఁ బరిఘం
బును లాగి త్రిప్పి గిరగిర, దనుజేద్రునిమీఁద వైచె ధరణి చలింపన్. 3172
- వ. అయ్యెడ బాణుం డాపరిఘంబు నొక్కనిశితాశుగంబునం దునిమి యురగాత్రంబుచే
ననిరుద్ధుని నిరుద్ధునిం జేసి నిజాంతఃపురంబునం దుంచె. 3173
- సీ. నారదుం డంతట ద్వారకాపురి కేఁగి, యనిరుద్ధువార్తఁ గృష్ణునకుఁ దెలుప
వై సతేయుని నెక్కి వాసుదేవుఁడు హలి, ప్రద్యుమ్నసహితుఁ డై బలముతోడ
నరుడెంచి బాణునిపురికిఁ దద్ద్వారంబు, నను గావలిగ నున్నన న్నెదిర్చి
కాఁపఁ దొడఁగ సంగ్రామంబు ఘోరంబు, గను నీరపాణికి గజముఘనకు

- అ. బాహులేయునకును బ్రహ్మమునకును యా, దనబలంబునకును భవగణంబు
లకును యుద్ధ మయ్యె సకలలోకములును, దల్లడిల్లఁ దత్ప్రతాపములకు. 3174
- సీ. ఆయ్యెడ పిఱ్ఱిశుఁ డచ్యుతాగ్రజునివ, క్షమున గాటముగ దంతమునఁ బొడవఁ
దాశధ్వజుండు తద్రదసంబుపైఁ గొట్టె, ముసలాయుధంబున వసుధ యదర
నావ్రేటునను భగ్నమగుటను దంతంబు, దంతిముఖుం దేకదంతంఁ డయ్యె
నావల బలరాముఁ డిడరి రుద్రగణంబు, లను బాజుగొట్టంగ లాంగలమున
- గీ. యాదనబలంబు చెలఁగి ఛెర్లాడఁ దొడఁగె, నంత నదియెల్లఁ గాంచి నేనాగ్రహమునఁ
బ్రభవ మొందింపఁ దాపజ్వరంబు దానిఁ, గెడప శీతజ్వరంబుఁ గల్గించె శౌరి. 3175
- వ. అంత నాజ్వరంబులు రెండునుం గొట్టుకొని యస్మదాజ్ఞచే మర్త్యలోకంబునం బ్రవేశించె.
- సీ. ఆవలఁ గృష్ణుండు మోహనాస్త్రంబు నేయంగ, నాపైకి నది దారుణముగ వచ్చి
నను మూర్ఛితునిఁ జేయఁగను షణ్ముఖుండు ప్ర, ద్యుమ్నునితోఁ జేయుదురము నాఁపి
కై కొని శక్తి నాగ్రహమున శౌరిపై, కేతేరంగను బంకజేక్షణుండు
వారించి యొక్కహంకారంబునను వానిఁ, జదలు ముట్టంగఁ బాంచజన్య మూడె
- గీ. శ్రవణములఁ దాక నాశంఖరవము కఠిన, కఠినముగ బాణుండు సహస్రకరములందుఁ
దాల్చి బహుళాయుధముల స్వందనము నెక్కి, కదనభూమికి సైన్యయుక్తముగ వచ్చి.
- క. కుండియింప శౌరిమీఁదను, శరవర్షము సమృద్ధుండు చక్రముచేఁ ద
చ్ఛరములనె కాక యీతని, కరములనుం దునిమె ఖండఖండంబులు గాన్. 3178
- వ. అట్టియెడ నీ వరుగుదెంచి కృష్ణునకు మ్రొక్కి దేవా పూర్వజన్మంబున నేను నీకు
దాసి నై కాశలపర్వతంబున నుడుతరుణంబున సుప్రసన్నహృదయంబుతోడ నాకు
శాశ్వతసాభాగ్యసిద్ధి యగునట్లు నీవు వరం బొసంగుటంజేసి నీనామసహస్రంబులో
గౌరీసాభాగ్యదాత యనునొక్కముఖ్యనామంబు మహర్షులచే బేర్కొనబడియె.
- క. ఆవరము సారకంబుగఁ, గావింపఁగ నిదియె తగినకాలం బని వా
పోవఁగను మోహనాస్త్రము, గోవిందుండు త్రిప్పె మేలుకొని నే నంతన్. 3180
- సీ. ప్రాంజలి నై కృష్ణపరమాత్మయెదుటను, నిలువంగఁబడి సంస్తుతుల నొనర్చి
యచ్యుత బలిసుతుం డై నయాబాణుండు, నన్నుఁగూరిచి ము న్నినర్చి తపము
నమరణత్వంబును బ్రార్థింపఁగను నల్లె, యితనికి వరము నిచ్చితిని నేను
క్షమియించి మాయపచారంబులను నెల్ల, వదలుము వీని జీవములతోడ
- గీ. నని వచింప మదీయవాక్యమునఁజేసి, వాసుదేవుండు బాణుని వదలివైచె
నెటుకలేదే సతీ యంత వృషభ మెక్కి, యరుగుదెంచితి మీరాప్యగిరికి నాఁడ.
- వ. అప్పుడు బాణాసురుండు సప్రశ్రయంబుగా రామకృష్ణప్రద్యుమ్నుల నిజభవనంబు
నకుం దోడ్కొనిపోయి స్వర్ణసింహాసనంబులం దుపశ్చులంజేసి పూజించి సుప్రసన్ను
లం గాంచికొని తదనుమతిగ బడసి తనపుత్రి యగునుష సనిరుద్ధున కొసఁగి సర్వ
జనశౌఘ్యంబుగా నివాహంబు గావించె. 3182

- గీ. అంతః గృష్ణః డుషానిరుద్ధాన్వితముగ, స్వందనము నెక్కి యన్నయు సందనుడును
బార్హమను నుండ యాదవబలముతోడ, ద్వారకకుఁ జేరె సురలతో వచ్చివోలె.
- వ. పిదపఁ జౌండ్రకవాసుదేవుం డనుకాశీరా జొకండు వారాణసీపురంబున ద్వాదశవరం
బులు నిరాహారుం డై పంచాక్షరజపంబు గావించుచు నన్ను నిజనేత్రపద్మంబుచే
బూజింప నేను సుప్రసన్నుండ నై వానికి దర్శనం బొసంగి వరంబుం గోరు మన
వాడు తనకు వాసుదేవసమానరూపంబు నర్థింప నే నాతనికిఁ దద్రూపంబు ననుగ్ర
హించి యదృశ్యుండ నైతి. 3184
- సీ. అంతట వాడు గర్వాంధుఁ డై నొకంటె, వాసుదేవుం డనువాడు లేడు
వలయు నాకె సపర్య సలుపఁగా నెల్లరు, లేకున్నఁ గూల్తు ముల్లోకములను
నని బలాత్కారంబునను లోకులను నెల్ల, బాధించి పూజలఁ బడయు చుండ
నారదుం డొక్కదినంబునఁ దద్దర్శ, మడఁపంగ నేతెంచి యతనికడకు
- గీ. భూతలాధిప ద్వారకాపురిని వాసు, దేవనామంబునను వసుదేవపుత్రుఁ
డున్న వాఁ డొక్కరుడు వాని నుక్కడంప, కున్న సీపేరు జగమున నుండ దనియె.
- సీ. అమ్మహామునిపల్కు లాలించి పౌండ్రక, వాసుదేవుడు క్రోధవశతచేతఁ
ద్వార్త్యపతాకాన్వితస్వందనారూఢుఁ డై చతురంగసైన్యంబుతోడ
ద్వారకాపురముపై దండెత్తి శంఖంబు, పూరింప నవ్వచ్చు శౌరి వచ్చి
సంధించి బాణపంజికము శార్ఙ్గంబున, బలము నెల్లను నేలపాలు చేసి
- గీ. యొక్కశరమున శార్ఙ్గంబు నొక్కఁకోల, గరుడ కేతనమును నొక్కకాండమునను
శంఖచక్రదులను జతుస్సాయకముల, నాల్గుభుజముల ఖండఖండములు నేసి. 3186
- సీ. నదలంగఁ జక్రంబు వానిపై నది యేగి, తచ్చిరంబును ద్రుంచి దాని సపుడ
పడివై చి కాశిలోఁ జౌండ్రకవాసుదే, వాంతఃపురంబున సరుగుడెంచె
నాశీర మును జూచి కాశీశ్వరునిపత్ని, యైనమృత్యువు క్రోధ మానహిల్లఁ
దనతనూజుం డై నదండపాణికిఁ జెప్ప, వాసుదేవునిఁ జంపవలయు సనుచు
- గీ. నతఁడు ననుఁ గూర్చి మాహేశ్వరాధ్వరంబు, సలుపఁ గృష్ణునివధియించుతలఁపుతోడఁ
దన్మఖంబున కేను సంతసము నొంది, కృత్య నొకదాని నాతని కిచ్చినాడ. 3187
- వ. అంతట దండపాణి జ్వాలామాలాపరీతయును సందీప్త సటాకలాపయును బింగళలోచన
యును జ్వలత్కరాశవదనయును ద్రిశూలహస్తయును భస్మరూషితయును సరశిరో
మాలాలంకృతయును సర్వలోకభయంకరాకారయును నగుమాహేశ్వరకృత్యము
గ్రహించి సపుత్రకళత్రబాంధవుం డగువాసుదేవుని దహింపు మని యభిమంత్రించి
విడిచె. 3188
- సీ. అంతట నాకృత్య యాత్మతేజంబుచే, దహియించుచును మహీతలము నెల్లఁ
బ్రశయకాలాశనిపగిదిఁ గఠోరనా, దంబు నేయుచును రోదసులు నిండ

- వాయుజవమున ద్వారకాపురి కేగి, చొచ్చు చుండంగఁ గృష్ణనిగృహంబు
శౌరి తతణమంద చక్రంబు దానిపై, విడువంగఁ గృత్య యవ్వెలుగు చూచి
గీ. గజగజ వడంకుచును భీతికతన మరలి, పఱచి కాకిక జని దండపాణిగృహము .
జొచ్చుటయు దానివెంబడి జొచ్చి విష్ణు, చక్రము లయానలజ్వలజ్వాల లొలయ.
క. దహియించి దండపాణి, సహపరివారముగ వారణాసీపురమున్
సహనరపశుఖగపాదప, గృహహర్మ్యసమేతముగ దహించి సకలమున్. 3190
క. ఆరుదెంచి వాయుజవమున, హరికరముం జొచ్చె నంత నభాక్షుడు సో
దరపుత్రపౌత్ర భార్య, పరివారసమేతముగను భాసిలు చుండన్. 3191
సీ. మగధదేశాధీశుఁ డగుజరాసంధుఁడు, యుద్ధంబునను క్షుత్తియులను నెల్ల
నోడించి కారాగృహోపబద్ధులఁ జేసి, వారి నెల్లను బలాత్కారమునను
బ్రతిమానమును గృష్ణపక్షచతుర్దశి, నాఁ డొక్కొకని జంపి నాటకీయ
ద్రదక్తమును నివేదనము చేయుచు భైర, వ్రనకుఁ బూర్వద్వేషముననుజేసి
గీ. యదవుల నెల్లఁ బట్టిపాలార్చు చుండ, వానిదుర్విర్తనము విని వాసుదేవుఁ
డవనిభారంబు దీర్పంగ నవతరించి, నట్టినారాయణుం డొట నాగ్రహించి. 3192
న. జరాసంధుండు మద్వరంబున శస్త్రావధ్యం డగుటంజేసి మల్లయుద్ధంబునందక్క నత
నిం గెడప సాధ్యంబు గా దని నిశ్చయించి భీమారునులతోడం గూడి విప్రవేషంబున
దత్తురంబుం బ్రవేశించి యతనికి దర్శనం బీయ జరాసంధుండు వారలకు భక్తి
ప్రణామంబు గావించి. 3193
గీ. త్మోసురోత్తములార యుష్మత్పదాబ్జ, కేణుసంస్పర్శమునను మద్భ్రహ్మ పరమ
పాననం బయ్యె ధన్యతఁ బడసె మిమ్ము, గాంచుటనుజేసి నాజన్మకర్మములును.
క. కోరుండు మీర తెయ్యది, కోరిన నది యిచ్చువాడఁ గొంకక యనుడున్
స్మేరానసంబుతోడను, వారిజనాభుండు చూచి వానిమొగంబున్. 3195
గీ. షత్రుఁడు భీముడు ఘల్గునుఁ డితఁడు నేను, గృష్ణుఁడును ద్వంద్వయుద్ధార్థ మేగుడెంచి
యున్నవారము నీతోడ నొసగు మదియె, యిచ్చుకొలఁదని మాలోన నెవని కేసి.
క. తనుడు జరాసంధుఁడు భీ, మునితోడను మల్లయుద్ధమును ఘోరముగా
నొసరించె బంచవింశతి, దినములు సురలకును గుండె దిగురనంగన్. 3197
గీ. లంఠెటను గృష్ణవోదితుఁ డై సమీర, సూను డమ్మగధేశునిమేను రెండు
చీలికలు గాఁగఁ జీలిచి నేలమీద, విసరివై చినఁ బ్రాణముల్ విడిచె వాడ. 3198
న. అటుమీదఁ గృష్ణుండు జరాసంధిరుద్ధు లగుపార్థివుల నెల్ల బంధనిర్ముక్తులం జేసి
భీమారునుల తోడం గూడి యుద్రప్రస్థంబున కరుదెంచి యధిష్ఠిరునిచే రాజసూయ
మహాక్రతువుల జేయించె. 3199
సీ. ఆయధ్వరంబు సమాప్తి నొందినమీద, సకలధాత్రీనాధసమితిలోన
క్రీష్ణక్షునకు యధిష్ఠిరు డగ్రపూజ గాం, గేయ నమతమున జేయు చుండ

- నగ్రప్రాజకః గృష్ణః డర్హుః డాః డని, శిశుపాలుః డనుచితశీలమునను
దూషించు చుండంగ రోషంబునను జక్ర, ధరుడు చక్రమునఁ దచ్చిరముఁ ద్రుంచె
గీ. నతితటను శిశుపాలుఁడు హరిపదంబుఁ, జెందె జన్మత్రయాంత మైనందువలన
నవలఁ గృష్ణుఁడు ద్వారక కరిగెఁ జనిరి, సకలపార్థివులును స్వస్వసదనములకు. 3200
- గీ. అవల మధురాపురంబున నని యొనర్చి, వంతవక్త్రుఁడు శౌరితోఁ దద్దదాప్ర
హరణమున దేహముఁ ద్యజించి పరమపదముఁ, జెందె జన్మత్రయాంత మైనందువలన.
న. కట్లు జయజయలు సనకాదిమహామునిశాపవ్యాజంబున భగవల్లీలార్థంబు మర్త్య
లోకంబున హిరణ్యకశిపుహిరణ్యాక్షులుగను రావణకుంభకర్ణులుగను శిశుపాలదంత
వక్త్రులుగను నవతరించి భగవానునిచేతన నిహతులై జన్మత్రయావసానంబునఁ బరమ
పదముం జెందిరి. 3202
- నీ. అటుమీఁదఁ గృష్ణుఁడు యమునానదిని దాటి, ప్రమదంబునను గోకులమున కేగి
వందనం బొనరించి నందునకు యశోద, కను విగళినవృద్ధగోపులకును
దివ్యభూషణముల దివ్యవస్త్రంబుల, నర్పించి వ్రజవాసు లందఱకును
యమునానదీపులినమునఁ బ్రేమక్రీడ, గావించుచును వ్రజాంగనలఁ గూడి
గీ. యొక్కమాసద్వయం బట నుండి యచటి, నిఖిలజీవుల వై కుంతనిలయమునకుఁ
బనిచి దేవమాసంబుపైని నమర, వర్గము నుతింపఁగను ద్వారవతికిఁ జేకె. 3203
- న. అట్లు క్రీకృష్ణుఁడు ద్వారకాపురంబునకుం జేరి వసుదేవోగ్రసేనసంకర్షణప్రద్యుమ్నాని
గుద్ధాక్షూరాదులచేఁ బ్రతిదిసంబునుం బూజింపంబడుచు విశ్వరూపధరుం డై యష్ట
మహీషజనంబులను ఊడశసహస్రకళిత్రంబులను దివ్యరత్నమయనానాగృహాంతరంబు
లందు సురతరుకునుమసమంచితమృదులపర్యంకంబులందుఁ గుసుమశరకేళీసుఖాంభోధి
నోలలార్చుచు మహానందంబున నుండ. 3204
- నీ. ఒకనాఁడు బ్రాహ్మణుం డొకఁడు కుచేలాఖ్యుఁ, డతిదరిద్రుఁడు ద్వారవతికి వచ్చి
తనసతీర్థ్యం డై నదైత్యారి దర్శింప, దలంచి భైష్మీగృహద్వారమందు
నిలువంగఁబడుటయు జలజాక్షుఁడు గ్రహించి, చనుదెంచి యటకుఁ దతఁణమునంద
కొనిపోయి యాతనిఁ దనచంద్రశాలకు, నుచ్చాసనమునఁ గూర్చుండఁజేటి
గీ. కలశమున రుక్మిణీదేవి జలము వోయఁ, దత్పదంబులు గడిగి మూర్ధమునఁ జల్లు
కొని తదంబుకణంబులు గుశలవార్త, లడిగి యాతని సంతసంపడ నొనర్చి. 3205
- వ. తన కర్పింప యాచించి తెచ్చినప్రభుకంబు లాతనిజీర్ణవసనంబునం దుండ స్నేహభావం
బున మందహాసంబుఁ జేయుచు నవి స్వయముగాఁ గైకొని భుజించి కుచేలున కరుగ
నాజ యొసంగె. 3226
- నీ. అపుడు కృష్ణుం డీయఁడాయె నేమియు నని, చింత నొందుచును గుచేలుఁ డెదను
స్వపురంబునకు నచ్చి స్వగృహంబులోఁ గల, శనధాన్యవస్తుసంతతులఁ జూచి

యశ్చర్మమును జెంది యవి యెల్ల శౌరిక, యాసమాగతములె యని యెఱింగి
విష్ణుసప్తీతైకై వివిధయాగములను, గావించి మోక్షంబు గాంచె దుదకు

- గీ. నవల ధృతరాష్ట్రసందనుం డగునుయోధ, నుయకు పాండునృపాలసూనులను మ్మాయ
జూదమున గెల్చి గళితరాజ్యుల నొనర్చి, నెడలఁగొట్టంగ వా రెల్ల నడవి కరిగి. 3207
- న. ద్వాదశాబ్దంబు లరణ్యవాసంబును నొక్కహాయనంబు మత్స్యదేశాధిపతి యగు విశా
టునిపురంబున నజాతవాసంబును గావించి కృష్ణసాహాయ్యంబున ధార్తరాష్ట్రులతోడ
సంగ్రామంబునకుం దొడంగిరి. 3208

- సీ. అపుడు కురుక్షేత్రమందుఁ బాండవులకు, ధార్తరాష్ట్రులకు యుద్ధంబు జరుగఁ
బార్థసారథి యయి భగవానుఁ డతనిలో, స్వీయశక్తిని బ్రవేశింపఁజేసి
యడఁగార్చి యేకాదశాక్షౌహిణీయుతం, బుగను దుర్యోధనముఖుల నెల్ల
స్థాపించి పాండునందనుల రాజ్యమునందు, క్షీతిభార ముడిపి నిశ్శేషముగను
- గీ. గురియు చుండంగ సుర లెల్లఁ గునుమనృప్తి, యాశనమునుండి తనమోద హర్ష మునను
ద్వారకకుఁ జేరి బంధుసంతతులకెల్ల, సంతసముగొల్పు చుండ నానమయమందు. 3209
- న. ఒక్కబ్రాహ్మణుండు మృత్యుం డై నపంచవారి కబాలకుని నొక్కనిం - గొనినచ్చి కృష్ణ
భవనద్వారంబునం దుంచి కృష్ణుండు నాపుత్రుని బ్రదికింపకున్న నే నిచ్చొటన ప్రాణం
బుల నుజ్జగించెద నని యేడ్చు చుండ. 3210

- సీ. ఆసమయంబున నరునుం డేతెంచి, వాసుదేవునిఁ జూచువాంఛతోడ
నావిప్రునివిలాప మాలించి నీయర్థ, కుని బ్రతికింతు నే నని వచించి
సకలసంజీవనాస్త్రములఁ బ్రయోగించి, యవి యెల్ల స్వర్థంబు లగుటఁజేసి
తనప్రతిజ్ఞ గు భంగ మొనగూడుటను దాను, మేను వాయుట కుద్యమించు చుండ
- గీ. నపుడు భవనంబులోనుండి యరుగుడెంచి, శౌరి నర్జున మీయ నాత్మోసురుండు
కృష్ణ నాపుత్రు లార్వురు మృతిని జెంది, రింక నేనును మరణింతు నిటనె యనియె.
- క. అనవుడుఁ గృష్ణుండు కనికర, మెనయఁగ భూసురవరేణ్య యేడ్వకుము భవ
త్తనయుల నెల్ల నొసంగెద, నని యభయము నిచ్చి యతని కతిశీఘ్రముగఁ. 3212
- గీ. అరునునితోడఁ దార్త్ర్యవాహనము నెక్కి, విష్ణులోకంబునకు నేఁగి విప్రసుతుల
మాధవానుజులచేఁ గొని మహికి వచ్చి, త్మోసురున కిచ్చెఁ బ్రజల కాశ్చర్య మొదవ.
- క. అంతట నాబ్రాహ్మణుఁ డ, త్యంతామోదమున సుతుల నార్వురఁ గొని డై
త్యాంతకునకు బహుళాశీ, స్సంతతు లొనరించి చనియె స్వగృహంబునకుఁ. 3214
- వ. కృష్ణుండు తనభార్యలయందుఁ బదివేలమందిపుత్రులం గాంచి తత్పుత్రపౌత్రపరంపరచే
మరల భూభారం బగు నని తలంచి యాదవుల నెల్ల ఋషిశాపవ్యాజంబున సంహ
రింప సంకల్పించె. 3215

- సీ. అపుడు కృష్ణకుమారు లందఱు. నర్మదా, తటమున విహరింపఁ దలంచి యేఁగి
యచటఁ దపంబు సేయుచు నున్నకణ్వనిఁ, గాంచి తచ్చక్తిని. గాంచ. నెంచి

- జాంబవతీతనుజస్కుఁ డై నట్టిసాఁ, బునకు స్త్రీవేషంబుఁ దనరఁ జేసి
యా యసముసలంబు నతిగుప్తముగఁ బెట్టి, తత్కూఁక్షిసంసవస్త్రంబులోన
- గీ. వానిఁ గొనిపోయి యాకణ్యమానికడకు, స్వామి యీగర్భిణికి మగవాఁడు పుట్టు
గలఁడో యాఁడుదీ పుట్టునో తెలుపు మనుడు, దెలిసికొని సర్వమును దివ్యదృష్టి నతఁడు.
- సీ. మూఢాత్ములార యీముసలంబె యాదవా, న్వయనాశకర మగు నని శపింప
వారలు ఖిన్ను లై ద్వారక కేతెంచి, కృష్ణుల కావార్త నెఱుంగజేయ
నాముసలము నొక్కప్రదములోఁ గలిపె నా, రీ కరింపఁగజేసి కృష్ణుఁ డగుత
నమ్ముసలము కనిపాంగుళిమాత్రకే, పముతోడ నొండఁ దజలములోన
- గీ. దాని నొకచేప మ్రొంగ నద్దాసి నొక్క, వ్యాధుఁడు వధించి తద్గర్భమందుఁ జొచ్చి
నట్టిముసలావశేషంబు స్వాశుగాగ్ర, శలకముగఁజేసికొని సంతసిలుచు నాండె. 3217
- పీ. అటుమీఁద నొకనాఁడు యాదవు లెల్లరు, వాసవసంప్రేషితాసనమును
ద్రావి తన్ముసలచూర్ణప్రభూతము వజ్ర, సమమును నగువీరణమును జొచ్చి
యొడఁళు లెఱుంగక యుద్ధ మన్యోన్యంబు, సలిపి యచ్చట మ్రొది చనిరి దివికి
శౌరి యాహవపరిశ్రాంతుఁ డై శయనించి, యొకఁడెట్లునీడ నిట్కూర్పు లొలయ
- గీ. నుంచికొని జానువునఁ బాద ముల్లమందుఁ
దలఁచు చుండంగ నిజమర్త్యతనువు నుడుగ
నప్పు డావ్యాధుఁ డటకు వేఁటాడ వచ్చి
దూలమునఁ గాంచి తత్పదాంభోరుహంబు. 3218
- గీ. దాని మృగముగ నెంచి తతఁణమునంద, చాపమునఁ గూర్చి ముసలకేషఫలకాంచి
తాశుగము దానిపై నేసి యశనిబోలె, శీఘ్రముగ నేగుడెంచి యొఁచెట్టుకడకు.
- క. కనుఁగొని కృష్ణుని మానస, మున నుద్భవిలంగ భీతి పురుషోత్తమ నా
యొనరించినయపరాధం, బును సైఁపు మటంచు మ్రొక్కి- ముంగల నిలిచెన్. 3220
- గీ. అట్టియెడ శౌరి వ్యాధుని నాదరించి, కాల మొనగూడుటను నిట్టిఘటన యొడవఁ
జింతిలకు మని పలుకుచుఁ జేత నిమిరి, వానిమేను వై కుంతంబు వాని కొనఁగె. 3221
- గీ. అవల శౌరి మనుష్యదేహంబు విడిచి, యాత్మవిష్ణుస్వరూపంబు నధిగమించి
యష్టమహిషీయుతంబుగా నధివసించి, గరుడిపై నిజవిష్ణులోకమున కరిగె. 3222
- సీ. మును దండకారణ్యమున రామచంద్రునిఁ, గామించిన ఋషిప్రకాండు లెల్ల
గోళిక లై పుట్టి గోకులంబున శౌరి, గా నుద్భవినరాఘవునితోడఁ
దమి దీరఁ గూడ కామముచేత మోక్షంబుఁ, జెంది రసపులు ద్వేషించి హరిని.
నెనసిరి ముక్తి నాతనిచేత హతు లయి, కలిగె ద్వేషమున దైత్యులకు ముక్తి
- గీ. కామమును ద్వేషమును సరికమునఁ గూల్చు, నట్టి వయ్యను భగవదుపాశ్రితంబు
లగుటచే మోక్షసాధన మయ్యె నింక, భక్తియోగంబునను ముక్తిఁ బడయు టరుదె.

వ. అంత బలరామదేహంబుతోడ రేవతియును బ్రద్యుమ్నశరీరంబుతోడ రుక్మిపు
యును ననిరుదకళేబరంబుతోడ నుషయును వసుదేవకాయంబుతోడ దేవకీయును
స్వస్వభర్తృదేహంబులతోడఁ దత్తద్యాదవాంగనలును ద్వారకాపురసర్వజనంబులును
నగ్నిప్రవేశంబు గావించి కృష్ణసాన్నిధ్యముం బడసిరి. 3224

గీ. అంతటను వారలకు నెల్ల నాచరించె, నౌర్ధ్వదై హికకర్మంబు నర్జునుండు
దారుకుండు వచ్చి దివ్యరథంబుమీఁద, నునిచికొని పారిజాతంబుఁ జనియె దివికి.

సీ. అప్పుడు కళాపీఠ మై ద్వారకాపురం, బుండంగ నందులో నుండలేక
శౌరిపోడశసహస్రకళత్రములతోడఁ, బార్థుఁ డచ్చటనుండి బయలుదేఱె
నంతట ద్వారక యంబుధిలో మున్నె, శౌరివియోగార్తి సైఘలేమి
బ్రస్థితుం డై హరిప్రస్థంబునకుఁ బార్థుఁ, డరుగు చుండంగ మార్గాంతరమునఁ

గీ. జోరు లేతెంచి కొండ అరునునిఁ గొట్టి, శౌరికాంతలఁ గొనిపోవ నవ్వసాచి
యేమియును జేయఁజాలక యేఁగె శౌరి, తోడనె మదీయబల మని దుఃఖపడుచు.

వ. సాయంసమయమార్తండుండువోలె వినష్టతేజుం డై యింద్రప్రస్థంబునకుం జేరె.

సీ. మును దేవగంధర్వవనిత లష్టావక్ర, పారికాంక్షినిఁ జూచి పరిహసించి
యతఁడు శపింప వేశ్యలు గాఁగ భయపడి, వానిపాదంబులపై ని వ్రాలి
యపరాధమును సైపు మని వేడి తత్ప్రసా, దమున మాధవునిభర్తగను బడసి
తచ్చాపవశమున దస్యులపా లైరి, కలుగదె కీడు పెద్దలను నవ్వ

గీ. శాపఫలమును వార లాచందమునను

ననుభవింపంగ వలసియుంటనె కీరీటి

శక్తియును జాలదయ్యెఁ దస్కరుల గెలున

నగజ మునులప్రభావ మే మనఁగవచ్చు. 3228

సీ. వేదోక్తవిధులఁ గావించుచుఁ దద్బలం, బునను మహాన్నత్యమును వహించి
గర్వంబునను గన్న గానక రాక్షసుల్, బాధించు చుండఁ బ్రపంచములను
బుండరీకాక్షుండు బుద్ధరూపంబున, నవనితలంబునం దవతరించి
రచియించి బౌద్ధశాస్త్రమును దానను వారి, కభిరుచి గల్గించి యధికముగను

గీ. ధర్మవిముఖులఁ జేయంగఁ దగ్గిపోయె

స్వల్పకాలంబుననె దైత్యశక్తి యెల్ల

నదియె తఱి యని నారాయణాస్త్రమునను

బిలుకుమార్చితి నాదురాత్ములను నేను. 3229

3. జలజలోచనుండు గలియుగాంతంబున, నవతరించి కల్కి యనెడిపేర

క్షీతిసురాన్వయమునఁ జెండాడి మ్లేచ్ఛుల, నుర్వరాభరంబు నుడువఁగలఁడు. 3230

భగవదవతారచరితము, లగరాజతనూజ సంగ్రహంబుగ నీకున్

మిగులంగనీక చెప్పితి, విగళితమగు నఘము లెల్ల వినుటను వీనిన్. 3231

ఉ. ఇంకను నేమి యైన విన నిచ్చ జనించిన నీకు నాత్మలో
శాంకరి కోరు మేర్పడఁగ సర్వముఁ దెల్పెద నాఁగ గౌరి యే

- గాంకకీరీట నాపయి దయామతి గల్గినచో వచింపుమీ
పంకజపత్ర నేత్రునిసపర్యకు వైష్ణవమార్గ మంతయున్.

3232

—: వైష్ణవ స ప ర్యా మార్గ క థ న ము :—

క. అని యడుగుటయును హరుఁ డి, ట్లనియెను శర్వాణి విను స్వయంవ్యక్తము స్థా
పన మనియు రెండుతెఱఁగులఁ, దనరారుచు నుండు విష్ణుధామము ధరణిన్. 3233

వ. శిలామృద్దారులోహదులచే విష్ణుప్రతికృతిం గావించి దానిని శ్రౌతస్మార్తాగమక్రియా
కలాపంబుచే స్థాపించిన నయ్యది స్థాపనంబు. పాషాణదారువులలో దేనియందు నారా
యణుండు స్వయముగనే సన్నిహితుం డై యుండు నయ్యది స్వయంవ్యక్తంబు. 3234

క. ఆరెండుధామములు దై, త్యారిని బూజింప నయ్యె నర్హంబులు చే
కూరని దేవియు లేను త, దారాధనమునను భక్తు లగువారలకున్. 3235

గీ. శౌరి యావిర్భవించె నిర్వ్యాకువంశ, భూవరేణ్యులతపముచే భూతలంబు
నందు శ్రీరంగశాయి యై యతనిఁ గొల్చు, వారలకు ముక్తి కొంగుబంగారు చూపె.

ఆ. అవతరించె గాళేయందు మాధవుఁ డను, పేర సచ్యుతుండు నీరజాక్షి
యతనిఁ గొలువ నచటి కనుదినంబును నేను, సురసమేతముగను నరుగు చుందు. 3237

గీ. ఉండు నేను స్వయంవ్యక్త ముండుచోట, నచ్యుతార్చన సేయుచు సచ్యుతుండు
తదపచితి సేయువారికి దర్శనంబు, నొసఁగుటయె కాక యిష్టార్థ మొసఁగు నపుడె.

క. కావున నర్చామూర్తిని, సేవింపఁగవలయు నెల్లజీవులుఁ దమకున్
గోవిందునిసాన్నిధ్యము, గావలయు న టన్నవాంఛ గలిగినయెడలన్. 3239

క. వనజాక్షి భరతనర్పం, బున నర్చామూర్తులందుఁ బురుషోత్తముఁ డుం
డినపగిది నితరధామం, బున నుండఁడు తత్ప్రభావమును నేమందున్. 3240

వ. ఐంద్రద్యుమ్నంబును గౌర్మంబును సింహాద్రియును గరవీరకంబును గాశీప్రయాగ
సాలగ్రామంబులును ద్వారవతియును నైమిషంబును ఒదరికాశ్రమంబును గృతశౌ
చంబును జౌండరీకంబును దండకారణ్యంబును మాధురంబును వేంకటాద్రియును
శ్వేతాద్రియును గరుడాచలంబును గాంచియును ననంతశయనంబును శ్రీరంగంబును
భైరవాచలంబును నారాయణాచలంబును సౌమ్యంబును వారాహంబును వామనా
శ్రమంబును మున్నగుమహాస్థలంబులు స్వయంవ్యక్తస్థానంబులుగాఁ జెప్పంబడియె.
సాలగ్రామశిలార్చనంబు గృహంబులందును విహితంబు. అర్చనంబును మంత్రపఠనం
బును యాగంబును యోగంబును నామసంకీర్తనంబును వందనంబును సేవయును భగ
వచ్చిహస్తింకనంబును దదీయారాధనంబును ననునవిధకర్మంబులు వైష్ణవనకు విహి
తంబులు. తాపాదిపంచసంస్కారయును సవేద్యాకర్మకారకుండును సర్వపంచకవిదుండును

బ్రాహ్మణుండును నగు వైష్ణవుండు మహాభాగవతుండుగాఁ జెప్పబడియె. అతండు భగవంతుండువోలే సర్వలోకపూజ్యుం డగుట గురుశబ్దవాచ్యుం డయ్యె. నవకర్మ విధానయాగంబు క్షత్రియునకును భగవచ్చిపల్లింకనంబును సేవయుఁ దదీయారాధనంబును మంత్రరత్నజపంబును నామసంకీర్తనంబును వందనంబును ననుషట్కర్మయాగంబు వైశ్యునకును నామసంకీర్తనంబును సేవయుఁ బూజయు వందనంబును దదీయారాధనంబును ననుషంచకర్మయాగంబు శూద్రునకును విధియింపబడియె. మానసయాగం బందఱకును సమానంబు. వర్ణాశ్రమానురూపంబుగా శ్రుతిస్మృత్యుక్తకర్మంబు లాచరించుచు వైష్ణవుండు విష్ణుయాగంబు గావింపం దగు. శ్రుతిస్మృతి పురాణోక్తాచారంబుల నుల్లంఘించినవైష్ణవుండు పంచపాపండత్వముం జెంది చారవ సరకంబునం గూలు.

3241

క. శమమును నస్తేయము శౌ, చమును నహింసయును నామిషత్యాగంబున్ దమమును సత్యముఁ దపమును, సమస్తజనలకును ధర్మసాధనము లగున్. 3242

వ. నిశాంతంబున నుత్థితుం డై వైష్ణవుండు గురునమస్కారంబును హరిస్మరణంబును గావించి కాల్యకృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని తులసీమూలమృత్తికను దత్వత్త్రయతంబుగాఁ గైకొని మంత్రరత్నంబుచేతను గాయత్రిచేతను నభిమంత్రించి మృత్తికామంత్రంబుచే మేన నలందికొని గంగాజలంబున నఘమర్షణసూక్తంబులచే న్నానంబు గావించి పురుషసూక్తంబున మారనంబు చేసికొని మరల మునింగి మూలమంత్రంబు నష్టావింశతివారంబులు గాని యష్టోత్తరశతవారంబులు గాని జపించి మంత్రాభిమంత్రిత సలిలప్రాశనం బొనర్చి యాచమించి దేవరి పితృతర్పణంబు గావించి ధౌతవస్త్రధరుం డై విహితమృత్తికను మూలమంత్రంబుచే నభిమంత్రించి దాన నూర్ధ్వపుండ్రంబులం దాల్చి సంధ్యోపాసనంబు సేసి గృహమునకు వచ్చి విష్ణుమండపముం జొచ్చి ప్రసూనాలంకృతం బగుపీఠంబునందు స్థాపనంబునం గాని స్వయంవ్యక్తంబునం గాని లక్ష్మీనారాయణుని గురూపదిష్టశ్రౌతస్మార్తాగమవిధానంబునఁ గ్రియాలోపంబు లేకుండ యథాశక్తి నారాధింపం దగు. వైఖానసంబు శ్రౌతంబు. వాసిష్ఠంబు స్మార్తంబు. పాంచరాత్రం బొగమంబు. ఆరాధనానంతరంబు వైదికాగ్నియందుఁ బురుషసూక్త శ్రీసూక్తమంత్రంబులచే నాజ్యమిశ్రితనైవేద్యశేషహవిస్సు నష్టోత్తరశతవారంబులు గాని యష్టావింశతివారంబులు గాని హోమంబు గావించి విష్ణునామంబులచే బిదప నొక్కొక్కయాహుతి నుంపవలయు. పిమ్మట భూసీలావిమలాదిశక్తులను ననంత విహగేంద్రాదులను వాసుదేవాదులను గేశవాదిమూర్తులను సంకర్షణాదిమూర్తులను మత్స్యకూర్మాదులను జక్రాద్యాయుధంబులను గుముదాదులను జంద్రాదిదేవతలను నింద్రాదిలోకపాలురను ధర్మాదిదేవతలను నుద్దేశించి హోమంబును నర్చనంబునం గావింపవలయు. ఇట్లు నిత్యార్చనంబు గావించువాఁడు భాగవతోత్తముండు. గృహార్చనమునందు గృహద్వారంబునఁ బంచయజ్ఞవిధానంబుచే బలి నొసంగి పిదప నాచ

మించి కృష్ణాజనకుశోత్తరం బగునాసనంబు నధిష్ఠించి పద్మాసనాసీనుం డై భూతశుద్ధిం గావించి మూలమంత్రంబుచేఁ బ్రాణాయామత్రయంబు చేసి హృత్పద్మంబు నూర్ధ్వముఖంబు గావించి విజ్ఞానభానునిచే వికసింపం జేసి తత్కర్ణ కయందు వహ్నిర్కశశి బింబంబులను వానిపైని నానారత్నమయపీఠంబును దానిపైని బాలార్కసదృశ ప్రభంబును మంత్రాక్షరమయంబును నగునష్టదశపద్మంబును దానిపైని సర్వలక్షణ లక్షితం బగులక్ష్మీనారాయణమూర్తిని ధ్యానించి మూలమంత్రంబు సహస్రవారంబులు గాని శతవారంబులు గాని జపించి మానసికార్చనంబు గావించి తత్కాలా గతు లగువైష్ణవవారిధుల నర్చించి యన్నపానాదులచేఁ దృప్తి నొందించి తాను బుత్రకళత్రాదులతో భుజింపం దగు. బ్రహ్మరాక్షసబేతాళయక్షభూతార్చనంబును మద్యమాంసభుగ్దేవతార్చనంబును గుంభీపాకమహానరకపతనకారకం బగుటంజేసి తదర్చనంబు గావింపం జనదు. తామసదేవతలకును బిశాచాదులకును నివేదించినయన్నంబు దినువాఁడు పూయశోణితంబుల భుజియించినవాఁ డగు. యజ్ఞ దానాదులవలనఁ గోటి జన్మంబులనుండియు వాఁడు సంపాదించినపుణ్యం బంతయును దత్తణంబు నశియించి చండాలత్వముం జెందు. విష్ణుభుక్తావశేషాన్నంబున నితరదేవతలకు హోమద్వారంబు నను బలిద్వారంబునను బ్రాహ్మణద్వారంబునను సంతృప్తి గావింపం జను. విష్ణుని వేదితాన్నంబు పితృదేవతలకును సంతృప్తిదాయకంబు. అవైష్ణవాన్నంబును బలితాన్నంబును హరికి నివేదింపనియన్నంబును శ్వమాంససదృశంబులు. యక్షరాక్షసాది నివేదితాన్నంబును మద్యంబును లశునంబును మూలకంబును గృంజనంబును దిలపిష్టంబును శిగ్రువును బిల్వంబును గోశాతకియును నలాబువును శ్వేతవృంతాకంబును నభక్ష్యంబు లగుటంజేసి వానిం దినువారును వారిసంసర్గంబు గావించువారును ఘోరనరకముం జెందువారు. పతితపాపండ్వికర్మస్థసంసర్గంబును దత్సంసర్గిసంసర్గంబును నిరయహేతువులుగాఁ జెప్పంబడియె. అభక్ష్యభక్షణాగమ్యాగమనహింసాఘర ద్రవ్యాపహరణంబులు నిరయదాయకంబులు.

—: వైష్ణవ భక్తదా వైకాంతి పరమైకాంతి స్వరూప విరూపణము :—

వేదవేదాంగపారగుండును బ్రహ్మక్రియారతుండును శంఖచక్రాంకితుండును సత్యశౌచ తౌంతియుక్తుండును రాగద్వేషవరితుండును నగ్నిహోత్రీయును సతిధిపూజకుండును బౌషపరాజుముఖుండును దయాధర్మశీలుండును దులసీమాలాధరుండును విహితతిలక ధారియును విష్ణువిగ్రహారాధకుండును శివనిందావిముఖుండును నగుబ్రాహ్మణుండు వైష్ణవుండు. బాల్యంబు మొదలుకొనియును విష్ణుభక్తి గలవాఁడు భక్తుండు. విప్ర సేవారతుండును విష్ణుపూజకుండును వేదసమ్మితపురాణశ్రోతయును నగుశూద్రుండు దాసుండు. నారదాదులు వైష్ణవులుగను బ్రహ్మద్రువాంబరీషాదులు భక్తులుగను విదురాదులు దాసులుగను జెప్పంబడిరి. శాస్త్రదూషణభూషణంబులం బరిత్యజించి

భగవత్కైంకర్యలోలుండై యుండువాఁడేకాంతి. సమస్తలోకంబును హేయబుద్ధిచే
 బరిత్యజించి కేవలనారాయణధ్యానవశుం డై యుండువాఁడు పరమైకాంతి. పాప
 యుక్తం బయ్యె నేని వైష్ణవుండు తత్కులంబును నేకాంతి తద్దామంబును బరమై
 కాంతి తదేశంబును విడువవలయు. కృత్యాకృత్యవివేకంబును బరలోకచింతనంబును
 దత్వాప్తిసాధనంబును విష్ణుస్వరూపజ్ఞానంబును వైష్ణవునకు నత్యావశ్యకంబులు.
 చక్రాంకనోర్ధ్వపుండ్రధారణంబును విష్ణు మంత్రజపంబును విష్ణుర్చనంబును విష్ణుస్మర
 ణంబును విష్ణుకీర్తనంబును విష్ణుసేవయు విష్ణువందనంబును వైష్ణవారాధనంబును విష్ణు
 ప్రసాదతీర్థసేవయు ననునవిధభక్తి వైష్ణవునకు ముఖ్యంబు. వైష్ణవుండు నారాయ
 ణునిఁ బ్రపత్తిచే శరణుపొందం దగు. ప్రపత్తి సాత్త్వికరాజసతామసరూపంబునఁ
 ద్రివిధంబు. తత్త్సిద్ధియుఁ ద్రివిధంబు. వైష్ణవునకు నిత్యనైమిత్తికకామ్యరూపంబునఁ
 గృత్యంబు త్రివిధంబు. గోవిందుని భక్తిచేఁ ద్రికాలంబులందును బ్రతీదినంబును
 నర్చించుట నిత్యంబు. విశేషమాసదినంబులందుఁ జేయువిశేషార్చనంబు నైమిత్తి
 కంబు. కోర్కెచేఁ గావించువిష్ణుకైంకర్యంబు కామ్యంబు. ధనుర్మాసంబునఁ బ్రతీది
 నంబును నుషకకాలంబున నుత్పలకరవీరకుసుమంబులచే హరి నర్చించి మాసాంతంబున
 బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు చేయువాఁ డశ్వమేధసహస్రపుణ్యముం బడయు. మాఘ
 మాసంబున భానూదయకాలంబున స్నానంబు గావించి ప్రతీదినంబును నుత్పలాది
 పుష్పంబులచే మాధవుని నర్చించుచు మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు
 గావించువాఁడు విష్ణులోకముం జెందు. మధుమాసంబున నకుళచంపకంబులచే మాధ
 వుని నిత్యంబును బూజించి గుడాన్నంబు నివేదించుచు మాసాంతంబున విప్రసంతర్ప
 ణంబు గావించువాఁడు సహస్రవార్షికపూజాఫలముం జెందు. మాధవమాసంబున
 శతపత్రంబులచే హరిని బూజించి దధ్యన్నంబును ఫలంబులును గుడొదకంబును బ్రతి
 దినంబును నివేదించుచు మాసాంతంబున భాగవతసంతర్పణంబు గావించువానిసద
 నంబున నారాయణుండు లక్ష్మీసమేతంబుగాఁ బ్రీతుం డై నివసించు. జ్యేష్ఠమాసంబున
 శుక్ల కమలపాటలకుముదంబులచే హృషీకేశుని నర్చించి ప్రతీదినంబును జూతఫలయు
 తాన్నంబు నివేదించి మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావించువాఁడు కోటి
 గోదానంబులు గావించినఫలముం జెందు. ఆషాఢమాసంబున ననుదినంబును శౌరిని
 శ్రీపుష్పంబులచే నర్చించి పాయసాన్నంబు నివేదించుచు మాసాంతంబున భూసురసంత
 ర్పణంబు చేయువాఁడు షష్టివర సహస్రపూజాఫలముం జెందు. శ్రావణమాసంబునఁ
 గేశవునిఁ బున్నాగ కేతకీదళంబులచేఁ బూజించి నిత్యంబును ఘృతశర్కరామిశ్రితా
 పూపనివేదనంబు గావించుచు మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణం బొనర్చువాఁడు
 జన్మరాహిత్యముం బడయు. భాద్రపదమాసంబునఁ గుందకరవీరంబులచేఁ బుండరీ
 కాక్షునిం బూజించి నిత్యంబును గుడమిశ్రితక్షీరాన్నంబు నివేదించుచు మాసాంతం

బున ద్విజసంతర్పణంబు గావించువాడు ప్రతిదినంబును గోటిగోదానంబులు చేసిన
 ఫలముం జెందు. ఆశ్వయుజమాసంబునఁ బురుషోత్తముని నీలోత్పలంబులచేఁ
 బూజించి నిత్యంబును నపూపమిశ్రితక్షీరనివేదనంబు గావించుచు మాసాంతంబున విప్ర
 సంతర్పణంబు గావించువాడు నిజజనావృతం జై కల్పకోటిసహస్రంబు వై కుంతం
 బునందు నివసించు. కార్తికమాసంబున నఖండదీపంబు నుంచి జాతీపుష్పకోమలతుల
 సీదశంబులచే సచ్యుతునిఁ బూజించి క్షీరాజ్యశర్కరోపేతమిష్టాన్నపాయసాపూప
 నివేదనంబు నిత్యంబును గావించుచు మాసాంతంబున బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు చేయు
 వాడు విష్ణుసాయుజ్యముం జెందు. ఆమావాస్యమందవారవై షవర రవిసక్రమణ
 వ్యతీపాతచంద్రసూర్యగ్రహణంబులందు విశేషనైమిత్తికార్చనంబు గావింపం జనుఁ
 గురూత్కాంతిదివసంబునను జన్మనక్షత్రదినంబునందును వై షవేష్టి గావించి వై షవ
 సంతర్పణంబుం జేసె నేని కులకోటి నుద్ధరించి విష్ణుసాయుజ్యంబు నొందం గలుగు.
 మంత్రరత్నంబుచే సప్తరాత్రంబు లష్టోత్తరసహస్రహవిర్హోమంబులు గావించి యంతం
 బున వై షవానువాకంబుచే నవభృథంబు చేసి మహాభాగవతార్చనసంతర్పణంబులు
 గావించె నేని వై షవలోకంబున శాశ్వతంబుగా నివసించు. ఈవిధంబున యానజీవితం
 బును వై షవృండు విష్ణుకైంకర్యంబు యథాశక్తిని గావింపవలయు. విష్ణ్వారాధనంబు
 కంటె విష్ణుభక్తారాధనంబు పరతరంబుగాఁ జెప్పబడియె. హరిని బూజించి వై ష
 వార్చనంబు గావింపఁ జేసి వాడు భాగవతుండు గాక దాంభికశబ్దవాచ్యుం డగు. 3243

క. కావున వై షవపూజను, గావింపఁగ వలయు విష్ణుకైంకర్యంబున్
 గావించువాడు సతతము, గోవిందున కదియె తృప్తిగొలుపున్ మదికిన్. 3244

వ. సర్వజగదీశ్వరుం డగునారాయణునికంటె నన్యదేవత నుత్కృష్టంబుగాఁ జెప్పువారును
 గపాలభస్మాస్థిధారులును నవై దికలింగధారులును వానప్రస్థాశ్రమస్థులు గాక జటా
 వల్కలంబుల ధరియించువారును నవై దికకర్మకారులును శ్రుతిస్మృతిపురాణోక్తాచార
 వర్జితులును భగవత్ప్రీతిశూన్యులును వేదోక్తకర్మంబులు స్వచ్ఛందంబుగా నాచరించు
 వారును సమస్తయజ్ఞభోక్తయును బ్రహ్మణ్యదై వతంబును నగువిష్ణుని విడిచి యన్య
 దేవతల నుద్దేశించి హోమంబులును దానంబులును జేయువారును నారాయణుని
 బ్రహ్మాద్యన్యదేవతాసమానునిఁగా దర్శించువారును జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థలయం
 దును మనోవాక్కాయకర్మంబులచేతను నారాయణుని నెఱుంగనివారును బాపండు
 లుగాఁ జెప్పబడిరి. పాపండువికర్మస్థపతితశ్వపచదర్శనసంభాషణస్పర్శంబులు వై షవ
 నకు నింద్యంబులు. విష్ణుభక్తి లేనివిప్రుండు పాపండుండు. శిఖోపవీతత్యాగి వికర్మ
 సుండు. మహాపాతకోపపాతకయుక్తుండు పతితుండు. అంత్యజుండు శ్వపచుండు.

గీ. అని నచించుటయును నిట్లు లనియె గౌరి, స్వామి కుమియింపు మొక్కప్రశ్నంబు నడుగఁ
 దలఁచితిని స్త్రీస్వభావాబువలన నిన్ను, నీవు పాపండుడవొ కావొ నిజము చెప్పుమ.

—: ఈ శ్లోక పాపంశ వేష హేతుకథనము :—

- సీ. అనవుడు శంభుఁ డిట్లనియెఁ గాత్యాయని, నీసంశయము దీర్తు నిజముఁ దెలిపి
యీరహస్యంబు నీ వెవ్వరికినిఁ దెల్పఁ, దగదు సుమీ యెట్టితరుణమునను
నముచిప్రముఖు లై నదనుజపుంగవులు స్వా, యంభువాంతరమునయందు మున్ను
శ్రుత్యుక్తవిధులను నిత్యంబుఁ జేయుచు, ధర్మమార్గంబును దప్పకుండ
- గీ. సంచరించుచు నుంట నసాధ్య మైన, బలమును బరాక్రమంబును గలుగ వాని
వలన గర్వితు లై దేవతల జయించి, యాక్రమించిరి స్వర్గరాజ్యంబు నంత. 3247
- సీ. ఇంద్రాదిదేవత లెల్ల భయంబుచే, దైత్యారికడ కేగి దనుజబాధ
నెఱిగింపఁగను హృషీకేశుఁ డాలోచించి, తత్తణుంబునయంద తలఁచె నన్నుఁ
దలఁచినంతనె నేను దైత్యారికడ కేగ, హరి నన్నుఁ దిలకించి యాదరించి
చంద్రశేఖర నిశాచరులు ధర్మబలంబు, వలన నేఁచుచు నున్నవారు సురల
- గీ. వారలను ధర్మబల ముండువఱకు నేను
సంహరింపఁగఁ జాల నేసరణి నైనఁ
గానఁ దద్ధర్మమునకు సంక్షయము గలుగు
నట్టిపని చేయవలయును మొట్టమొదట. 3248
- వ. కావున నీవు దేవతాహితార్థంబు పాపండవేషముం దాల్చి వేదబాహ్యమతంబు నవ
లంబించి నంకాశశైవసాపండమహాశైవాదిభేదంబులతోడఁ బాశుపతశాస్త్రంబు
స్వయముగా నిర్మించి తామసముషు లగుకణాదగౌతమశక్త్యుపమన్యుజై మినికపిల
దుర్వాసోమృకండుబృహస్పతిభార్గవులయందును దదితరతామసమహర్షులయందును
భవచ్ఛక్తి నావేశింపజేసి తామసపురాణంబులును దామసశాస్త్రంబులును దామస
స్మృతీలును రచియింపజేసి తద్ధర్మంబులు దానవుల కెల్ల బోధింపుము. తస్మోహంబున
వార లెల్లరును దామసు లై నిన్నుఁ బరదై వముగా భావించి వేదధర్మచ్యుతు
లగుదు రని వచియించె. 3249
- సీ. ఆభాషణములు నే నాలించి తాదృశ, పాపకృత్యమునకుఁ బాలుపడఁగ
నంగీకరింపమి నంతరంగము దాట, ననుచితం బగుటను నచ్యుతాజ్ఞ
యెటు సేయుటకుఁ గూడ నేమియుఁ దోఁపక, చింతించు చుండంగ శ్రీధరుండు
గ్రహియించి సర్వంబు కైలాసనాథ నీ, వీకార్యమున సంశయింప వలదు
- గీ. దేవతాకార్య మగుటను దీన నీకు, స్వార్థ మేమియుఁ లేకుంట నస్మదాజ్ఞ
దాటఁ దగమిని నెట్టిపాతకము గూడ, సంఘటిల్లదు నీ కిందు సత్యముగను. 3250
- గీ. కలుష మే దై న దీనిలోఁ గలుగు ననెడి, సంశయం బున్నయెడ నీకు సర్వపాప
మథనధృతకంకణం బై నమత్సహస్ర, నామములను జపింపుము తేమ మొదవు.
- వ. సహస్రనామజపంబు క్షేత్రసాధ్యంబుగాఁ దోఁచె నేని “శ్రీరామాయ సమ” యను
మామకపడతరమహామంత్రంబు జపింపుము. సర్వదుఃఖంబులును నశేషపాతకంబు

లును దానం దొలంగు నని యాజాపింప నేను దదాజ నొడలం దాల్చి కపాలచర్మ
 తస్మాస్థిధారణంబుం జేసి పాపండవేషముం దాల్చి పాపండశై వశాస్త్రంబులను స్వయ
 ముగా రచించి గౌతమాదిమహర్షులయందు మచ్చకి నావేశింపజేసి వేదబాహ్య
 శాస్త్రస్మృతిపురాణంబులను రచింపజేసి తద్బోధంబు గావింపం దొడంగితి. సర్వ
 రాక్షసులును నావేషంబును నామతంబునుం దిలకించి మద్బోధమోహితు లై వేద
 ధర్మచ్యుతిం జెంది నావలన వరంబులం గొని మదమత్తు లై సత్త్వహీనులును నిర్వీ
 ర్యులును సర్వధర్మభ్రష్టులును నై దేవతలచే నులభంబుగా జయింపబడి యథో
 గతిం జెందిరి. నేను భగవదాజచే దేవహితార్థంబు రాక్షసుల మోహింపజేయ వేద
 గర్హితవేషంబుం దాల్చినను హృదయమధ్యంబునఁ బరమేశ్వరుం డగునారాయణుని
 ధ్యానించుచు విష్ణుసహస్రనామరామతారకమంత్రజపంబులం గావించుచు ననవరతం
 బును బ్రహ్మానందంబు ననుభవించు చుందు. కావున నన్ను బహిర్దేషంబుచే
 బాపండునిగను నంతర్వృత్తిచే వైష్ణవనిగను నెఱుంగుము. రాక్షసమోహనార్థంబు
 నేనును గౌతమాదులును రచించినతామసపురాణశాస్త్రస్మృతులను విశ్వసించువారు
 దానవులువోలె నథోగతిం జెందువార.

3252

క. అని చెప్పుటయును భార్యతి, విని సర్వముఁ బ్రాణనాథ వినిపింపుము నీ
 వును గౌతమాదిమునులును, బొనరిచినపురాణశాస్త్రములనామములఁ.

3253

—: త మ స శా స్త్ర స్మృ తి పు రా ణ ని రూ పణ ము :—

వ. అని యడుగుటయు సదాశివుండు పార్వతి కి ట్లనియె. మొదట నేను బాశుపతాది
 శై వశాస్త్రంబుల రచించితి. పిదపఁ గణాదుండు వై శేషికశాస్త్రంబును గౌత
 ముండు న్యాయశాస్త్రంబును గపిలుండు సాంఖ్యశాస్త్రంబును బృహస్పతి చార్వాక
 శాస్త్రంబును జై మిని నిరీశ్వరవాదంబును రచించిరి. మఱియును నష్టాదశమహా
 పురాణములలో మాతస్యము కౌర్మము లైంగము శై వము స్కాందము నాగ్నే
 యము ననునాఱుపురాణంబులు తామసంబులు. బ్రహ్మాండము బ్రహ్మవై వర్తము
 మార్కండేయము భవిష్యము వామనము బ్రాహ్మము ననునాఱుపురాణంబులు రాజ
 సంబులు. వైష్ణవము నారదీయము భాగవతము గారుడము పాద్మము వారాహము
 ననునాఱుపురాణంబులు సాత్త్వికంబులు. ఇట్లే గౌతమము భార్గస్పత్యము సాంవ
 త్తము యమము శార్ఙ్గము నౌశనసము ననునాఱుస్మృతులు తామసంబులు.
 యాజువల్క్యము నాత్రేయము తై త్తిరము దాక్షము కాత్యాయనము వైష్ణవము
 ననునాఱుస్మృతులు రాజసంబులు. వాసిష్ఠము హారీతము వ్యాసము పారాశరము
 భారద్వాజము కాశ్యపము ననునాఱుస్మృతులు సాత్త్వికంబులు.

3254

ఆ. సాత్త్వికములు మోక్షసంధాయకంబులు, స్వర్గదములు రాజసములు దామ
 సములు నరకదాయకములు గావున జ్ఞేయ, కామి విధువవలయుఁ దామసముల.

- క. అని నుడువుటయును బార్వతి, విని సర్వము నాధ నాకు విష్ణుసహస్రకోటి
భాసరింప వాంఛ పొడమెడి, ననుమతి యి మ్మనుచు వేడ హరు డి ట్లనియె.
- సీ. గౌరి నీకోర్కి-కి గడు సంతసించితి, బురుషోత్తమునిపూజ పుణ్యదంబు
వైష్ణవి నగునిన్ను వనితగాఁ గొనుట నా, చేసినతప మెల్ల సిది నొండె
జనదు గురూపదేశంబు లేకుండఁగ, సంబుజాక్షునిపూజ యాచరింపఁ
ద్వద్గురూత్తముఁ డై నవామదేవునికడ, కరిగి తదుపదేశ మంది రమ్ము
- గీ. నావుడు భవాని మిగుల సంతసము నొంది, వామదేవునికడ కేగి నానుదేవ
మంత్రనామార్చనాదు లమ్మాని చెప్ప, నంతయు గ్రహించి రజతాద్రి కరుగుదెంచి.
- క. అది మొదలు విష్ణుపూజను, మొదటను గావించి మంత్రమును నామములక
బిదప జపించుచు నిత్యము, వదలక వై కుంతభక్తివశ యై యుండె.
- సీ. అని నచింప దిలీపుఁ డాశ్చర్యమును జెంది, గురువర నేను నీకరుణవలన
నినఁగినవిశేషవిషయంబులను నెల్ల, నాలించి భన్యుడ నై తి నింక
సోకసంశయముమాత్ర మున్నది మదిలోన, సది తీర్ప దత్తుడ వగుదు వీవ
బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరత్రిమూర్తులలోన, ధధ్యంబుగను బరదైవ మెవరొ
- గీ. చెప్పు మనుచు వసిష్ఠుడు క్షీతివరేణ్య, యడుగఁ దగినరహస్యంబు నడిగి నాకు
సంతసముగొల్పితివి బుద్ధిశాలి నగుదు, వినిచెదను సర్వమును విను విశదముగను.

— వ ర దై వ ని ర్ణ య క థ న ము —

- సీ. మున్ను మందరశైలమునకు స్వాయంభువ, మను నేగి బహుతపోధనులతోడ
సంకల్ప మొనరించె జలుప నచ్చట దీర్ఘ, సత్త్రయాగంబు నాసమయమందుఁ
జనుదెంచి రఖిలదేశంబులనుండి వి, ద్వాంసులు యోగులు దాపసులును
నప్పు డాసభలోన నయ్యె-నివాదంబు, పరదైవ మెవ రనుప్రశ్నమందుఁ
- గీ. గొందఱు వచించి రబా డని కొందఱ ఊడి
రిందుధరు డని హరి యని కొందఱ ఊరి
యంతయును విని శుద్ధసత్త్వాత్ముఁ డెవఁడొ
యతఁడె పరదైవ మని మను వానతిచ్చె.
- గీ. అపుడు ఋషు లెల్ల మను వాడినట్టిమాట, సత్య మని సమ్మతించి తత్సత్త్వగుణము
భృగుమహర్షి యొకండె పరీక్షసేయ, దత్తుఁ డని యెంచి యతనిఁ బ్రార్థనమొనర్ప.
- సీ. భృగువకాని యంగీకరించి తత్ప్రార్థన, కై లాసమునకు శీఘ్రముగ నేగి
హరమందిరద్వారమం దుండునందిని, గాంచి గణేశ శంకరుని జూడ
నరుగుదెంచితి భృగు వనుబ్రాహ్మణుడ నేను, శివునకు నారాకఁ జెప్పు మనియె
ఇది విని నంది యనాదరంబున వాని, గానిచి విప్రుడ వైన నేమి

- గీ. వేళ గా దిది పోము మాశూలపాణి, కేళిలో నున్నవాఁ డని కీనువడంగ
భృగువు శాంతి వహించి యనేకదినము, లచ్చటనె వేచికొనియుండి హరునికొఱు.
- సీ. సర్వజ్ఞుఁ డయ్యును శర్వుఁ డజ్ఞుఁడువోలె, నంగనాసంగలౌల్యమునఁ జిక్కి
తనగతి యేమియుఁ గనుఁగొన కునికి లో, నావిర్భునింపంగ నాగ్రహంబు
యోనిలింగాకార మొందంగ శంభుని, దిట్టి నందిని జూచి తీవ్రముగను
శైవుల కెల్లఁ బాపండుత్వ మొదవంగ, శాపంబు నొసఁగి తత్తణమునంద
- గీ. బ్రహ్మలోకంబునకుఁ బోయి బ్రహ్మ కెఱఁగి, నిలువఁబడ ధాత యేమియుఁ బలుకఁడయ్యె
దాని కమ్మాని కోపించి ధాత కెందు, నర్చనము లేకపోవుఁగా కని శపించి. 3263
- సీ. విష్ణు లోకమునకు వెంటనె చని శార్జి, మందిరద్వారంబులందుఁ దన్ను
వారింప కునికి నెవ్వరును గోవిందుని, యంతఃపురంబునయందుఁ జొచ్చి
పద్మ యొత్తుచు నుండఁ బదములు శయ్యపైఁ, బవళించియున్న మాధవునిఁ జూచి
దరి కేఁగి బిరబిరఁ దదురఃప్రదేశంబు, నెడమపాదంబున నెగసి తన్నె
- గీ. నపుడు సంభ్రమమున లేచి యచ్యుతుండు, పట్టికొని యొత్తుచుఁ దదంఘ్రిపద్మములను
స్వామి ధన్యుడ నై తిఁ దావకపదాబ్జ, రేణువులు సోఁకుటను మచ్చరీరమందు. 3264
- గీ. వివిధసంపదవా ప్తిహేతువు లపార
భవజలధినేతువులు విప్రపాదపద్మ
సాంసువులు వేనిమేనను బడునొ వాని
తనువునం దుండుఁ బుణ్యాతీర్థంబు లెల్ల. 3265
- క. అని పలికి స్వర్ణకలశం, బుజును మహాలక్ష్మీ జలముఁ బోయుచు నుండం
గను గడిగి తత్పదంబులు, తనశరమునఁ జల్లుకొనియెఁ దజ్జలకణముల్. 3266
- గీ. అది గనుఁగొని భృగువు హర్షాశ్రుపూర్ణ, లోచనం డయి పంకజలోచనునకు
వందన మొనర్చి శుద్ధసత్త్వప్రధాన, మయినతద్గుణమునకు విస్మయము నొంది. 3267
- గీ. ఔర రూపంబు విజ్ఞాన మార శాంతి, యార తమ యార కారుణ్య మార శుద్ధ
సత్త్వగుణ మార కలదె యీశక్తి ముజ్జ, గంబులం దెందు నేని యొక్కనికి నై న.
- సీ. అని మెచ్చుకొని పయజాతునిగుణముల, సంతరంగమున నత్యద్భుతముగఁ
దిలకించి శార్జిని దేవాదిదేవ సీ, వంటిదేవుఁడు లేడు వాస్తవముగ
బ్రహ్మజ్యోతు నీవు పరమాత్ముడవు నీవు, సర్వలోకావనక్షముడ వీవు
సర్వజ్ఞుడవు నీవు సర్వశక్తివి నీవు, సర్వబృందారకస్వామి వీవు
- గీ. సత్త్వమూర్తివి నీవు నీసత్త్వ మెఱుంగఁ
దలఁచి యపచారమును నేను జలిపినాఁడఁ
దప్పు సైపు మ టంచుఁ దత్పదములందు
భక్తిభరితాంతరంగు డై పడియె మాని. 3268

- గీ. అప్పు డాదరమేదురస్వాంతః డగుచు, భృగుమహర్షిని లేవంగ నెత్తి శౌరి
ఋషివతంసమ నీయం దొకింత యేని, నేర మనునది లే దని యూరడించె. 3270
- వ. అంతట భృగుమహర్షిముని వాసుదేవానుమతిం గై కొని మందరపర్వతంబున కరుడెంచి
మహర్షి జనసభామధ్యంబునం జేరి తపోధనపూజితం డై యిట్లనియె. 3271
- గీ. శంకరుడు తామసుండు రాజసుండు బ్రహ్మసాత్త్వికుడు వాసుదేవుడు సత్యముగను
జనీ త్రిమూర్తులకడకు నే ననుభవించి, తెలిసికొనినట్టివిషయంబుఁ దెలిపినాఁడ. 3272
- వ. తామసుం డై నరుద్రుండు మచ్ఛాపంబున యోనిలింగాకారముం జెందె. తద్భక్తు
లగుశైవు లెల్లరును బాపండు లై భస్మలింగాస్థిధారణంబుం జేయుచు వేదబాహ్య
మతంబుల నవలంబించిరి. రాజసుం డై నబ్రహ్మ మచ్ఛాపంబుచేతన జగంబులందుఁ
బూజానర్హుం డయ్యె. సాత్త్వికమూర్తి యగునారాయణుం డొక్కండ మత్పూజ్య
త్వముం బడసె నని చెప్పుటయు మనువును దపోధనులును సంశయరాహిత్యముం
జెంది సాత్త్వికమూర్తి యగువాసుదేవుని నొక్కనినె పరడై వంబుగా నిశ్చయించి
విష్ణునె వేద్యతీర్థనిర్మాల్మ్యాదు లన్నియును గ్రాహ్యంబు లనియును మహేశ్వరున కర్పి
తము లై నవస్తువు లగ్రాహ్యంబు లనియును సిద్ధాంతీకరించి మాధవారాధనంబు
గావింపం దొడంగిరి. 3273
- క. కావున జనవల్లభ నీ, భావంబునఁ గోర్కి పరమపద మొందంగా
నావిర్భవించునెడఁ బర, డై వం బగుహరిని గొలిచి ధన్యుడ వగుమా. 3274
- క. అని నుడవుటయు దిలీపుడు, మనమున సంతసము నొంది మాధవునేవఁ
బొనరించుచుఁ గాంచి యిహం, బున సౌఖ్యము లెల్లఁ దుదకు మోక్షము నొందెఁ.
- క. ఇది పద్మోత్తరఖండము, విదితం బొనరించినాఁడ విశదము గాఁగఁ
దుదిది యగుటఁ బాద్యమునకు, గుదిగ్రువ్వంబడియె నిందు గోప్యము లెల్లఁ. 3276

—: పద్మ పు రాణ పఠ న శ్ర వణాదిప ల క త న ము :—

- నీ. సాత్త్వికంబును వేదసమ్మితంబును నై న, యీపురాణము నిల నెవ్వ రేని
వినినఁ బఠించిన వినిచినఁ బాత్రు లై, హరిశృపాపూర్ణకటాక్షములకు
ననుభవించి యిహంబుసందు సౌఖ్యము లెల్ల, నపవర్గ మొందుదు రంతమందు
శ్రవణార్థ పూర్ణమాగ్రహణకాలములందు, ద్వాదశీయం దమావాస్యాయందుఁ
గీ. గాని దినదినంబునఁ గాని దీన నర్థ, పద్యమో పాదపద్యమో భక్తి జదువ
నశ్వమేధసహస్రంబు నాచరించి, నట్టిఫల మొందుదురు సంశయంబు లేదు. 3277
- క. కనకకలశసముపేతము, గను బద్మపురాణపుస్తకమును సమర్పిం
చినఁ బౌరాణికుఁ డగువి, పున కెపుడును చాత విష్ణుపురమున నుడువఁ. 3278
- న. అని వచియించుటయు శౌనకాదిమహర్షిమునులు పరమానందముం జెంది సూతున
కుచితసత్కారంబు గావించి యథేచ్ఛంబుగం జనిరి. 3279

క. శ్రీనాథహృదయ హృదయ, శ్రీనాథ మురార్యభిన్న చిస్మయరూపా
యానందకాననాధీ, శానా శ్రీవిశ్వనాథ సద్గురునాథా.

3280

క. స్మరహర కాశీవిశ్వే, శ్వర సంసారవృథానివారణనిపుణా
హరివిధిమహేంద్రముఖని, రరకోటికీరీటరత్నరంజితచరణా.

3281

—: వాణీవృత్తము :—

శమధనహృన్నివాస బుధసన్నతప్రభావా
కమలజముఖ్యనిర్జరనికాయదుర్లభాత్మా
సుమశరగర్వనిర్మథనశూర యాశ్రితాప
త్తిమిరవిభేదచండకర దేవ నిశ్వనాథా.

3282

గ ద్యము

శ్రీమచ్చిదంబరకపేంద్రప్రణీతం బైన
శ్రీ మ దాంధ్ర పద్మ పురాణంబున
నుత్తరఖండంబు సర్వంబును
సంపూర్ణంబు.

శ్రీ కాశీవిశ్వేశ్వరార్పణమస్తు.

294392
CHS

See no. 2389

శతావధాని శ్రీ పినుపాటి చిదంబరశాస్త్రికృతగ్రంథములు

1.	శ్రీమదాంధ్రపద్యపురాణము	(ప్రథమసంపుటము)	క్యాలికోబైండు	8-8-0
	"	(ద్వితీయసంపుటము)	"	4-0-0
	"	(తృతీయసంపుటము)	"	5-0-0
	"	(చతుర్థసంపుటము)	"	6-0-0
2.	హైమవతీవిలాసము	(ప్రబంధము)		0-8-0
3.	కపోతకిరాతము	(ప్రబంధము)		0-6-0
4.	శ్రీరామాంజనేయము	(నాటకము)		1-0-0
5.	శ్రీకృష్ణసందేశము	(నాటకము)		0-12-0
6.	భారతీయచంద్రిక	(నేటిపరిస్థితుల విమర్శించుకావ్యము)		0-6-0
7.	పీఠికాపురశతావధానము			0-4-0
8.	నబాబుపేటశతావధానము			0-4-0
9.	బెజవాడ శతావధానము			0-4-0
10.	రాజనభావిహరము	(అచ్చుకానున్నది)		
11.	పంచాయతనపంచశతి	(నంస్కృతము)		1-0-0
12.	అవధానాదర్శము	(నంస్కృతము)		0-2-0
	పి. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతబావబోధినీవ్యాఖ్యానమలంకృతము			
13.	రాజదర్శకావ్యము	(నంస్కృతము - అచ్చుకానున్నది)		
	విద్వాన్ పి. విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతజయవ్యాఖ్యానమలంకృతము			

పినుపాటి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతములు

14.	శంకరవిజయము	(గద్యము)		1-8-0
15.	త్యాగరాజనాటకము	(అముద్రితము)		
16.	మాయావిలాసము	(ప్రబంధము - అముద్రితము)		

విద్వాన్ పినుపాటి విశ్వేశ్వరశాస్త్రికృతములు

17.	శ్రీరత్నపాంచాలిక	(శ్రీనర్వజ్ఞసింగభూషాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)		1-8-0
18.	దూతవాక్యము	(అచ్చుకానున్నది - భానకృతి కాంధీకృతి)		
19.	ప్రద్యుమ్నాభ్యుదయము	(శ్రీరవివర్మభూషాలునిసంస్కృతకృతి కాంధీకృతి)		
		వ్యాకరణవిద్యాప్రవీణ, ఉభయభాషాప్రవీణ, సాహిత్యాలంకార		

పోతుకుచ్చి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రికృతములు

20.	పాణినీయము-కావ్యవాఙ్మయము			1-8-0
21.	ఆంధ్రవాఙ్మయవిమర్శము			0-6-0

ప్రాప్తిస్థానము

శ్రీ చిదంబరగ్రంథమాల

రామరావుపేట

కాకినాడ

ప్రాప్తిస్థానము

విద్వాన్ పి. విశ్వేశ్వరశాస్త్రి

ఆంధ్రాధ్యాపకుడు పి. ఆర్. కలేజి

నెల్లూరు